

การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร
เพื่อการพัฒนาคุณภาพกองทัพอากาศไทย

นาวาอากาศตรี สุमितร์ สุวรรณ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-1819-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**PROPOSED STRATEGIES FOR DEVELOPING EDUCATIONAL AND TRAINING
SYSTEM OF COMMISSIONED OFFICERS TO ENHANCE AIR POWER OF
THE ROYAL THAI AIR FORCE**

Squadron Leader Sumit Suwan

สถาบันวิทยบริการ

**A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctoral of Philosophy in Development Education**

Department of Foundation of Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-1819-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพล ระดับสัญญาบัตรเพื่อพัฒนานาวิกอากาศกองทัพอากาศไทย
โดย	นาวาอากาศตรี สุमितร์ สุวรรณ
สาขาวิชา	พัฒนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	พลอากาศโท ชลิต พุกผาสุข

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทชั้นโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สีนลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(พลอากาศโท ชลิต พุกผาสุข)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ชื่นชนก โควินท์)

..... กรรมการ
(พลอากาศตรี ม.ล.สุปรีชา กมลสาสน์)

สุมิตร สุวรรณ, นาวาอากาศตรี : การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรเพื่อพัฒนานาวิกอากาศกองทัพอากาศไทย. (PROPOSED STRATEGIES FOR DEVELOPING EDUCATIONAL AND TRAINING SYSTEM OF COMMISSIONED OFFICERS TO ENHANCE AIR POWER OF THE ROYAL THAI AIR FORCE) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง, อ.ที่ปรึกษาร่วม : พลอากาศโท ชลิต พุกผาสุข, 471 หน้า. ISBN 974-17-1819-5.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาสภาพและปัญหาของระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรกองทัพอากาศไทย ตั้งแต่แรกตั้งสถาบันแต่ละแห่งจนถึง พ.ศ. 2545 วิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนาและนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรเพื่อพัฒนานาวิกอากาศ โดยใช้การวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ เทคนิคเดลฟาย และการวิเคราะห์ SWOT สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนานาวิกอากาศกองทัพอากาศไทยได้รับอิทธิพลจากประเทศมหาอำนาจทางการทหาร โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหาร อากาศยาน อาวุธยุทโธปกรณ์ และระบบการฝึกศึกษา ปัญหาของระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรมีอาทิ บุคลากรทางการศึกษาขาดความก้าวหน้าในการรับราชการ โครงสร้างการบริหารมีขั้นตอนยุ่งยากซับซ้อน การไม่นำเอาการประเมินผลการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาตำแหน่งหน้าที่จะบรรจุภายหลังสำเร็จการศึกษา โรงเรียนนายเรืออากาศมุ่งผลิตวิศวกรมากเกินไป นักเรียนให้ความสำคัญกับการเป็นนักบินมากกว่าความสนใจการเรียน การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศขาดความเป็นธรรมโดยให้ความสำคัญเฉพาะนักบิน

2. ระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคตต้องให้ความสำคัญแก่ผู้รับผิดชอบงานด้านการศึกษา แบ่งการบริหารงานบุคคลเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาอย่างโปร่งใส นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน และกำหนดให้ผลการศึกษาเป็นเกณฑ์พิจารณาเลือกกลงตำแหน่งหน้าที่การงานภายหลังสำเร็จการศึกษา

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรที่ส่งเสริมพัฒนาภาพ ได้แก่ การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับลักษณะการทำงานและก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีในอนาคตโดยปรับหลักสูตรการศึกษาโรงเรียนนายเรืออากาศให้เน้นทางด้านการบินและการทหาร ปรับรูปโครงสร้างและระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพโดยลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น บริหารงานได้อย่างอิสระคล่องตัวภายใต้แนวนโยบายกองทัพอากาศ ปรับการได้มาซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาแบบใหม่แทนการกำหนดด้วยเหล่าทหาร ขยายขอบเขตงานบริการวิชาการโดยการเปิดรับนักศึกษาพลเรือนและกำลังพลอื่น ๆ ของกองทัพ ส่วนยุทธศาสตร์การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร ได้แก่ การจัดหากำลังพลจากโรงเรียนนายเรืออากาศเป็นหลัก ควบคู่กับบรรจุและใช้กำลังพลให้ตรงกับงานโดยพิจารณาผลการศึกษาและการปฏิบัติงาน ปรับหลักเกณฑ์การพ้นจากราชการโดยจัดทำระบบการปลดถ่ายกำลังพลที่พิจารณาตามชั้นยศ อายุและจำนวนปีที่ได้รับราชการ สร้างระบบข้าราชการพลเรือนในกระทรวงกลาโหม และกำหนดให้วุฒิการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความก้าวหน้าในการรับราชการ

ภาควิชา สारตตศึกษา

สาขาวิชา พัฒนศึกษา

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4284955527 : MAJOR DEVELOPMENT EDUCATION

KEY WORD : STRATEGIES, EDUCATIONAL AND TRAINING, COMMISSIONED OFFICERS, AIR POWER,

SUMIT SUWAN, SQN.LDR. : PROPOSED STRATEGIES FOR DEVELOPING EDUCATIONAL AND TRAINING SYSTEM OF COMMISSIONED OFFICERS TO ENHANCE AIR POWER OF THE ROYAL THAI AIR FORCE. ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR CHANITA RUKSPOOLMAUNG, Ph.D., CO-ADVISOR : AM CHALIT PUKPASUK, 471 PAGE. ISBN 974-17-1819-5.

This research aimed to study conditions and problems of the educational and training system of commissioned officers in the Royal Thai Air Force since the establishment of each institution until B.E. 2002, analyze the next 10 years development trends and propose strategies for developing the educational and training system of commissioned officers to enhance Air Power. Documentary research, survey study, delphi technique and SWOT analysis were employed. Findings were as follows.

1. Influence of the world military superpowers, especially the USA, was found in the enhancement of Air Power of the Royal Thai Air Force, i.e., administrative structure, aircraft, weapons as well as educational and training system. Problems in providing educational and training system for commissioned officers included those concerning career path of educational personnel, the complexity of administrative structure and acceptance of academic background as criteria for future career appointment. The Royal Thai Air Force Academy put too much emphasis on producing engineers while the students paid more attention to their pilot career than academic study. The Air Command and Staff College and the Air War College were questioned about their student selection process which appeared to give priority to pilots.

2. In the future, the educational and training system of commissioned officers must give higher priority to educational personnel, personnel administration which separate administrative from academic officers, transparency of student selection process, utilization of information technology in instruction, and the use of academic graduate records as part of criteria in assigning students' future position.

3. Strategies proposed for the educational and training system of commissioned officers to enhance Air Power included provision of education in relevant to future work and technological advancement by revising the Royal Thai Air Force Academy's curriculum with more emphasis on aviation and military, restructuring administrative structure and system in order to reduce unnecessary procedures, allowing more administrative freedom under the Royal Thai Air Force's policy, imposing new recruitment procedures for the educational and training institutions which would permit professional military and academic persons rather than military corps, expanding educational services by accepting civilian and other personnel in the Air Force. As for the administration system of commissioned officers, the Royal Thai Air Force should conduct real needs analysis for the recruitment of military officers from the Royal Thai Air Force Academy graduates, consider academic backgrounds and working experience in assigning tasks to the officers, revise retirement system according to rank, age, and working years as well as set up system which would permit civilian employees in the Ministry of Defense and consider educational qualification as part of career promotion.

Department FOUNDATIONS OF EDUCATION **Student's signature**

Field of study DEVELOPMENT EDUCATION **Advisor's signature**

Academic year 2002 **Co-advisor's signature**

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง อาจารย์ที่ปรึกษา และพลอากาศโท ชลิต พุกผาสุข อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำมาตลอด รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ผู้สอนภาควิชาสารัตถศึกษาทุกท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ เลขะวณิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สัจกุล อาจารย์ ดร.อมรวิชัย นาคทรรรถ และอาจารย์ ดร.ชื่นชนก ไควินท์ ตลอดจน รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านผู้บังคับบัญชา พลอากาศเอก ระเด่น ฟุ้งพัทตร์ พลอากาศตรี ม.ล. สุปรีชา กมลาศน์ ผู้บัญชาการโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ นาวาอากาศเอก ชนะ อยู่สถาพร ผู้ช่วยทูตทหารอากาศไทยประจำกรุงโตเกียว รวมทั้งขอขอบพระคุณข้าราชการ กองทัพอากาศและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกท่านซึ่งไม่สามารถเอ่ยนามได้ทั้งหมดที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการศึกษาของผู้วิจัยเป็นอย่างดี ตลอดจนรุ่นพี่ รุ่นน้องและเพื่อน ๆ นิสิตสาขาวิชา พัฒนศึกษาทุกคน โดยเฉพาะ รองศาสตราจารย์ ดร.จรูญศรี มาดิลกโกวิท และ ดร.ภาณุวัฒน์ ภัคดีวงศ์ ผู้จุดประกาย

สุดท้ายการเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วย “พลังใจ”

นาวาอากาศตรี สุมิตร สุวรรณ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ	๗
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	7
ขอบเขตในการวิจัย.....	8
ข้อจำกัดของการวิจัย	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาองค์กร.....	11
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับระบบและการวิเคราะห์ระบบ	27
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์.....	33
ตอนที่ 4 ระบบการฝึกศึกษาของกองทัพอากาศ.....	40
ตอนที่ 5 การพัฒนานาณภาพ.....	45
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
กรอบความคิดในการวิจัย	66
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	68
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาในระบบการฝึกศึกษากำลังพล ระดับสัญญาบัตรของกองทัพอากาศไทย	69
วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพล ระดับสัญญาบัตรของกองทัพอากาศไทย.....	74
วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพล ระดับสัญญาบัตรเพื่อการพัฒนาคุณภาพกองทัพอากาศไทย.....	77

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 สภาพและปัญหากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร.....	79
ตอนที่ 1 พัฒนาการระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร.....	80
ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร.....	167
ตอนที่ 3 ปัญหากระบวนการฝึกศึกษาและการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร.....	191
บทที่ 5 แนวโน้มการพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร.....	261
ตอนที่ 1 แนวโน้มการพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร.....	262
ตอนที่ 2 แนวโน้มการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร.....	290
บทที่ 6 การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร.....	297
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อกองทัพอากาศ.....	298
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของกองทัพอากาศ.....	302
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพล ระดับสัญญาบัตร.....	307
ตอนที่ 4 ข้อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร.....	324
บทที่ 7 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	333
สรุปผลการวิจัย.....	333
อภิปรายผล.....	379
ข้อเสนอแนะ.....	395
รายการอ้างอิง	399
ภาคผนวก	407
ผนวก ก รายการเอกสารที่นำมาวิเคราะห์.....	408
ผนวก ข แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์.....	416
ผนวก ค แบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 1 – 3.....	443
ผนวก ง รายชื่อผู้เชี่ยวชาญการวิจัยแบบเดลฟาย.....	469
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	471

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนผู้บริหารระดับสูงของกองทัพอากาศที่มีชั้นยศนายพลอากาศ	5
2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	71
3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศ จำแนกตามอายุ เกรดเฉลี่ยสะสม และสาขาวิชาที่กำลังศึกษา	192
4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ จำแนกตามชั้นยศ การศึกษา และเหล่าทหาร	194
5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ จำแนกตามชั้นยศ การศึกษา และเหล่าทหาร	196
6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มผู้ที่สำเร็จศึกษา จำแนกตามชั้นยศ การศึกษา และเหล่าทหาร	198
7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับนโยบายการศึกษากองทัพอากาศของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	199
8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับนโยบายการศึกษากองทัพอากาศของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ	200
9 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศระหว่าง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศ	200
10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านเป้าหมายการจัดการศึกษาของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนนายเรืออากาศ	203
11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านหลักสูตรการศึกษาของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนนายเรืออากาศ	205
12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านนักเรียนและบุคลากรของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนนายเรืออากาศ	207
13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านโครงสร้างการบริหารของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนนายเรืออากาศ	208
14 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการเรียนการสอนของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนนายเรืออากาศ	210
15 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการประเมินผลของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนนายเรืออากาศ	211

สารบัญญัตราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
16 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านเป้าหมายการจัดการศึกษาของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	214
17 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านหลักสูตรการศึกษาของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	215
18 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านนักเรียนและบุคลากรของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	216
19 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้าน โครงสร้างการบริหารของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	218
20 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการเรียนการสอนของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	219
21 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการประเมินผลของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	220
22 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านเป้าหมายการจัดการศึกษาของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ	223
23 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านหลักสูตรการศึกษาของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ	224
24 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านนักเรียนและบุคลากรของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ	225
25 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้าน โครงสร้างการบริหารของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ	227
26 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการเรียนการสอนของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ	228
27 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการประเมินผลของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ	229
28 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการจัดหากำลังพลของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	234
29 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการจัดหากำลังพลของ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ	235

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
30 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการจัดหากำลังพลของกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา	236
31 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างความคิดเห็นด้านการจัดหากำลังพลกับกลุ่มประชากร	236
32 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการจัดหากำลังพลโดยวิธี LSD	237
33 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการบรรจุและใช้กำลังพลของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	240
34 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการบรรจุและใช้กำลังพลของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ	241
35 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการบรรจุและใช้กำลังพลของกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา	242
36 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุและใช้กำลังพลกับกลุ่มประชากร	242
37 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการบรรจุและใช้กำลังพลโดยวิธี LSD	243
38 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนากำลังพลของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	246
39 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนากำลังพลของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ	247
40 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนากำลังพลของกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา	248
41 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนากำลังพลกับกลุ่มประชากร	248
42 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการพัฒนากำลังพลโดยวิธี LSD	249
43 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการทำนุบำรุงรักษากำลังพลของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	251

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
44 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการทำนุบำรุงรักษากำลังพลของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ	252
45 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการทำนุบำรุงรักษากำลังพลของกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา	252
46 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำนุบำรุงรักษากำลังพลกับกลุ่มประชากร	253
47 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการทำนุบำรุงรักษากำลังพลโดยวิธี LSD	253
48 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพ้นจากราชการของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	256
49 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพ้นจากราชการของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ	257
50 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพ้นจากราชการของกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา	258
51 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำกำลังพลระดับสัญญาบัตรกับกลุ่มประชากร	258
52 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการพ้นจากราชการโดยวิธี LSD	259
53 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับนโยบายการศึกษากองทัพอากาศ	263
54 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ.....	265
55 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ.....	266
56 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับนักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนนายเรืออากาศ.....	267
57 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนนายเรืออากาศ.....	268
58 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการเรียนการสอนของโรงเรียนนายเรืออากาศ.....	269
59 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการประเมินผลของโรงเรียนนายเรืออากาศ.....	270
60 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ.....	271

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
61 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาของ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ...272	
62 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับนักเรียนและบุคลากรของ โรงเรียนเสนาธิการ ทหารอากาศ.....273	
63 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารของ โรงเรียนเสนาธิการ ทหารอากาศ274	
64 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการเรียนการสอนของ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ.....275	
65 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการประเมินผลของ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ.....276	
66 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับเป้าหมายการจัดการศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ.....277	
67 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ.....278	
68 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับนักเรียนและบุคลากรของวิทยาลัยการทัพอากาศ.....279	
69 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารของวิทยาลัยการทัพอากาศ.....280	
70 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการเรียนการสอนของวิทยาลัยการทัพอากาศ.....281	
71 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการประเมินผลของวิทยาลัยการทัพอากาศ.....282	
72 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดหากำลังพล290	
73 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการบรรจุและใช้กำลังพล291	
74 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนากำลังพล292	
75 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการทำนุบำรุงรักษากำลังพล293	
76 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพ้นจากราชการ294	

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงความนิยมของคนไทยกับระบบราชการไทย	18
2 แสดงโครงสร้างองค์กรตามลำดับชั้นเปลี่ยนเป็นแบนราบ.....	24
3 แสดงกระบวนการทำงานที่ได้รับการปฏิรูปแล้ว.....	25
4 แสดงการทำงานของระบบ	29
5 แสดงการวิเคราะห์ระบบการศึกษา	30
5 แสดงกระบวนการทำงานที่ได้รับการปฏิรูปแล้ว	27
6 แสดงระบบการศึกษาของกองทัพอากาศ	44
7 แสดงองค์ประกอบของนภาพ	46
8 แสดงกรอบความคิดในการวิจัย	67
9 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2496.....	86
10 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2498.....	97
11 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2506.....	98
12 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ พ.ศ. 2498	100
13 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ พ.ศ. 2506	100
14 แสดงการจัดส่วนราชการวิทยาลัยการทัพอากาศ พ.ศ. 2510	115
15 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ พ.ศ. 2526	132
16 แสดงการจัดส่วนราชการวิทยาลัยการทัพอากาศ พ.ศ. 2526	140
17 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2539.....	151
18 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ พ.ศ. 2539	158
19 แสดงการจัดส่วนราชการวิทยาลัยการทัพอากาศ พ.ศ. 2539	165
20 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2545	173
21 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ พ.ศ. 2545	181
22 แสดงการจัดส่วนราชการวิทยาลัยการทัพอากาศ พ.ศ. 2545	188
23 แสดงวงรอบการบริหารกำลังพล	233
24 สรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของกองทัพอากาศ	306
25 สรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร	314
26 สรุปยุทธศาสตร์การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร	323

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปในทุก ๆ ด้านนั้น ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ประเทศชาติจะต้องมีความมั่นคงเสียก่อน นั่นคือ การดำรงอยู่ของชาติอย่างมีเสถียรภาพ มีความมั่นคงปลอดภัย และมีความผาสุกสมบูรณ์ ชาติที่มีความมั่นคงจะทำให้ชนในชาติสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความปลอดภัย มีศักดิ์ศรีความเป็นชาติ มีอิสระเสรีในการดำเนินชีวิต มีความหวังและมีความมั่นใจในอนาคตของลูกหลานที่จะมีความก้าวหน้าในชีวิต โดยเฉพาะในโลกยุคปัจจุบัน และอนาคตที่มีความสลับซับซ้อนมากกว่าในอดีต กองบัญชาการทหารสูงสุดของไทย ได้กำหนดว่า ความมั่นคงของชาติ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมจิตวิทยา ด้านการทหารและการป้องกันประเทศ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กำลังทหารหรือกองทัพจึงเป็นเครื่องมือและกลไกที่สำคัญของรัฐบาลในการป้องกันประเทศ รักษาเอกราชและผลประโยชน์ของชาติให้เกิดความมั่นคง และยังเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ป้องกันความเป็นอิสระภาพ โดยมีรัฐบาลที่สลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันเข้ามาดำเนินการหรือบริหารประเทศ (กองทัพบก, 2538 : 1) กำลังทหารอาจจะถูกนำมาใช้เมื่อมาตรการทางการเมืองหรือการทูตประสบความล้มเหลวหรือไม่สามารถระงับข้อขัดแย้งได้ โดยการตัดสินใจของรัฐสภา หรือนักการเมืองที่เป็นผู้บริหารประเทศตามแนวทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทหารจะต้องเข้าทำการรบเพื่อป้องกันประเทศหรือเตรียมกำลังรบเพื่อเอาไว้แก้ไขข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น รวมถึงการช่วยเหลือประชาชนหรือเพื่อการพัฒนาด้านความเป็นอยู่ในยามปกติ ดังนั้น การเมืองกับการทหารจึงเป็นสิ่งที่ต้องไปด้วยกันมาตั้งแต่ในอดีต ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจการทหารของชาติได้ก่อกำเนิดมาพร้อม ๆ การกำเนิดของชาติไทย โดยมีวิวัฒนาการสืบต่อเนื่องกันมา ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา และกรุงรัตนโกสินทร์ ได้พัฒนาเจริญก้าวหน้า จนปัจจุบันมีทั้งกองทัพบก กองทัพเรือและกองทัพอากาศ เป็นส่วนราชการขึ้นตรงในกระทรวงกลาโหมตามลักษณะของภารกิจและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันประเทศและรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักร จากภัยคุกคามทั้งภายนอกและภายในประเทศ (Ministry of Defense < <http://www.mod.go.th>>) ดังปรากฏในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราช

อาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 72 ว่า “รัฐต้องจัดให้มีกำลังทหารไว้เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ” กองทัพอากาศเป็นกำลังเหล่าทัพหนึ่งที่มีความสำคัญต่อบทบาทดังกล่าว โดยเฉพาะการป้องกันภัยคุกคามทางอากาศ ซึ่งพระราชบัญญัติการจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม ปีพุทธศักราช 2503 มาตรา 16 ได้กำหนดให้กองทัพอากาศมีหน้าที่ คือ “เตรียมกำลังกองทัพอากาศ และป้องกันราชอาณาจักร”

การเตรียมกำลังกองทัพอากาศประกอบไปด้วยกำลังหลายส่วน กำลังทางอากาศหรือในกองทัพอากาศมักใช้คำว่า **น่านุภาพ (Air Power)** นั้น ถือว่าเป็นกำลังที่สำคัญยิ่ง โดยปกติคนทั่วไปมักจะนึกถึงน่านุภาพเฉพาะเครื่องบินเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วน่านุภาพมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ บุคลากรหรือกำลังพล เครื่องบินหรือยานรบ ระบบอาวุธและเครื่องเล็ง ระบบบัญชาการและควบคุม ระบบข่าวกรองและการเฝ้าตรวจทางอากาศ และระบบส่งกำลังบำรุง ซึ่งหากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้วจะทำให้ น่านุภาพไม่มีประสิทธิภาพ นั่นคือเครื่องบิน หรืออากาศยานต้องมีสมรรถนะสูงพอที่จะปฏิบัติการกิจได้อย่างปลอดภัย มีระบบอาวุธและเครื่องเล็งที่ช่วยให้การใช้อาวุธแม่นยำ มีระบบการบัญชาการและควบคุม ระบบการข่าวกรองและการเฝ้าตรวจที่มีประสิทธิภาพ มีระบบการส่งกำลังบำรุงที่ทันเหตุการณ์ และที่สำคัญที่สุดคือการมีบุคลากรหรือกำลังพลที่มีคุณภาพ มีขวัญกำลังใจสูง รวมถึงมีปริมาณที่เพียงพอต่อการปฏิบัติการป้องกันประเทศและการรักษาความมั่นคง (อมร แนวนวลี, 2540 : 2)

การพัฒนาน่านุภาพต้องการบุคลากรหรือกำลังพลที่มีคุณภาพ มีคุณสมบัติหรือคุณลักษณะแตกต่างกันออกไปตามยุคสมัย การเตรียมบุคลากรหรือการสร้างกำลังพลให้มีคุณภาพนั้นกองทัพอากาศได้จัดการศึกษาขึ้น เรียกว่า **ระบบการฝึกศึกษา** ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 21 “กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ อาจจัดการศึกษาเฉพาะทางตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้ โดยคำนึงถึงนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง” ซึ่งในการจัดการศึกษาโดยทั่วไปแล้วนั้นต้องมีการวางแผนโดยการทำ ความเข้าใจสภาพสังคม อุดมการณ์ของสังคม เพื่อจะได้ตระหนักและเข้าใจว่าเราจัดการศึกษาเพื่อสังคมใด รูปแบบการศึกษาจึงมีส่วนสัมพันธ์กับรูปแบบสังคม และเนื่องจากสังคมมีความหลากหลาย การศึกษาจึงไม่มีแบบเดียว นอกจากนั้น

การศึกษายังเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมอันเป็นแก่นของสังคม ถ่ายทอดความรู้และทักษะที่จำเป็นเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้สมาชิกใหม่ไปทำหน้าที่ตามที่สังคมคาดหวัง ทำให้สังคมมีความต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ โดยมีสถาบันทางการศึกษาหรือโรงเรียนทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคม (socialization) นั่นคือ การพัฒนาบุคคลให้มีการยอมรับและมีความสามารถเป็นที่ต้องการ เป็นคนดีมีจริยธรรม มีค่านิยมร่วมของสังคม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น พร้อมกันนั้นผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมด้วย (อิมิล เดอร์ไคม์ อ้างใน ชนิตา รักษ์พลเมือง, 2534 : 268-269) และการศึกษาต้องสร้างความเป็นผู้ริเริ่ม (originality) ให้บุคคลมีความคิดสร้างสรรค์และแสวงหาวิธีที่ดีกว่าเดิม เป็นผู้มีความรู้ มีปัญญา มีความเป็นเหตุเป็นผล (คาร์ล มันทน์ไฮม์ อ้างใน ชนิตา รักษ์พลเมือง, 2534 : 246) ในขณะเดียวกันสำนักโครงสร้างหน้าที่นิยม (Structural Functionalism) ได้กล่าวถึงการศึกษาว่าเป็นระบบย่อยระบบหนึ่งของระบบกระทำการระบบใหญ่ของสังคม การศึกษามีการหน้าที่ของตนเอง แต่ก็มีความสัมพันธ์ระหว่างระบบย่อยหรือสถาบันสังคมอื่น ๆ รูปแบบการศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กับรูปแบบสังคม ยิ่งสังคมมีความซับซ้อนเท่าใดการศึกษาก็ยิ่งซับซ้อนมากขึ้น ในส่วนการหน้าที่ของการศึกษา พาร์สัน (อ้างใน ชนิตา รักษ์พลเมือง, 2534 : 272 - 273) ได้เสนอข้อจำเป็นแห่งการหน้าที่ ได้แก่ การปรับตัวเข้ากับระบบหรือสภาพแวดล้อม (Adaptation) การแสวงหาวิถีทางบรรลุเป้าหมายที่มาจากภายนอกระบบ (Goal) การแสวงหาวิถีทางสร้างบูรณาการภายในระบบ (Integration) และการขัดเกลาควบคุมทางสังคม (Latency) การศึกษายังทำหน้าที่สร้างกำลังคนและทำให้บุคคลเลื่อนฐานะทางสังคมด้วย ส่วนสำนักปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism) ได้กล่าวถึง การศึกษาว่ามีส่วนสัมพันธ์กับการเมือง อำนาจทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วิธีดำเนินการทางการศึกษา ขณะเดียวกันการศึกษาก็ทำหน้าที่ผลิตผู้สำเร็จการศึกษาไปกำหนดนโยบายต่าง ๆ (อ้างในชนิตา รักษ์พลเมือง, 2534 : 88) นักวิชาการท่านอื่น เช่น Phillip C. Schlechty (1991) กล่าวว่า โรงเรียนก็ต้องมุ่งเสริมสร้างให้ทุกหน่วยในสังคมมีโอกาสเท่าเทียมกันในการไฝ่หาความรู้และการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อทันต่อโลกอนาคต

ระบบการฝึกศึกษาของกองทัพอากาศ ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ (กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ, 2541 : 5)

1. **โรงเรียนหลักขั้นต้น** เป็นสถานศึกษาที่ให้การฝึกศึกษาแก่บุคคลพลเรือนก่อนที่จะบรรจุเข้ารับราชการในกองทัพอากาศ ทั้งในระดับปริญญาตรีและประกาศนียบัตร เพื่อให้มี

ความรู้ความสามารถพร้อมที่จะปฏิบัติงานและปฏิบัติตนได้ตามแบบธรรมเนียมทหาร ประกอบด้วย 7 โรงเรียน คือ โรงเรียนนายเรืออากาศ วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ โรงเรียนจ่าอากาศ โรงเรียนคูริยางค์ทหารอากาศ โรงเรียนการบิน โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับหมวด และโรงเรียนนายทหารประทวน

2. โรงเรียนหลักชั้นปลาย เป็นสถานศึกษาที่ให้การฝึกศึกษาแก่นายทหารชั้นสัญญาบัตรชั้นยศตั้งแต่เรืออากาศเอกขึ้นไป เป็นการศึกษาวิชาชีพทางทหาร (Professional Military Education) เพื่อให้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่จะเป็นผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการในระดับต่าง ๆ ประกอบด้วย 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง โรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโส โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ และวิทยาลัยการทัพอากาศ

3. โรงเรียนเหล่า/โรงเรียนสายวิทยาการ เป็นสถานศึกษาที่ให้การฝึกศึกษาแก่กำลังพลทุกระดับในเหล่าหรือสายวิทยาการเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ แบ่งออกเป็น ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ประกอบด้วย 33 โรงเรียน เช่น โรงเรียนเหล่าทหารเดินหน โรงเรียนเหล่าทหารแผนที่ โรงเรียนทหารสื่อสาร เป็นต้น

4. การฝึกงานในหน้าที่/อบรมพิเศษ เป็นการฝึกเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของนายทหารชั้นประทวนให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานที่หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศเจ้าของเหล่าต่าง ๆ ได้กำหนดไว้ ด้วยวิธีที่ให้ผู้มีความรู้ความชำนาญกว่าสอนและแนะนำอย่างใกล้ชิด ตลอดจนทั้งการศึกษาภาคทฤษฎีจากตำราด้วยตัวเอง

โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาของกองทัพอากาศที่เตรียมบุคลากรหรือสร้างกำลังพลระดับสัญญาบัตรซึ่งเป็นผู้หน้าหรือผู้บริหารของกองทัพให้มีคุณภาพที่สำคัญ ได้แก่ โรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ และวิทยาลัยการทัพอากาศ โดยโรงเรียนนายเรืออากาศเป็นสถาบันการศึกษาหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ เปิดสอนในระดับอุดมศึกษาชั้นปริญญาตรีเพื่อการฝึกศึกษาแก่บุคคลก่อนเข้ารับราชการ แบ่งหลักสูตรการศึกษาออกเป็น การศึกษาวิชาวิทยาการ การฝึกอบรมวิชาทหาร และการฝึกอบรมความเป็นผู้นำ การอบรมจริยศึกษา การฝึกพลศึกษาและการกีฬา (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2542 : 18) โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ เป็นสถาบันการศึกษาขั้นปลายของกองทัพ เพื่อให้การฝึกศึกษาและอบรมแก่นายทหารสัญญาบัตรชั้นยศนาวาอากาศตรีถึงนาวาอากาศโท ในด้านยุทธวิธี เสนาธิการกิจ และการบริหาร อันจำเป็นสำหรับผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการในระดับกองบิน ส่วนวิทยาลัยการทัพอากาศ เป็นสถาบันการศึกษาขั้นปลายของกองทัพ เพื่อให้การฝึกศึกษาและ

อบรมแก่นายทหารสัญญาบัตรชั้นยศนาวาอากาศเอกขึ้นไป ในด้านยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และการบริหาร อันจำเป็นสำหรับผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการระดับสูง

การเตรียมบุคลากรหรือสร้างกำลังพลนอกจากการจัดระบบการศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนานาวิกภาพแล้วยังต้องมีการบริหารกำลังพล ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลักที่เป็นวัฏจักร 5 ประการ ได้แก่ การจัดหากำลังพล การบรรจุและใช้กำลังพล การพัฒนากำลังพล การทำนุบำรุงรักษากำลังพล และการพ้นจากราชการ (กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ, 2541 : 1) กำลังพลของกองทัพอากาศได้มีการแบ่งออกเป็น นายทหารชั้นสัญญาบัตร นายทหารชั้นประทวน ทหารกองประจำการ ลูกจ้างและคนงาน เพื่อไปทำหน้าที่ต่างกัน กำลังพลที่มีบทบาทสำคัญ คือ กำลังพลระดับสัญญาบัตร โดยเฉพาะนายทหารสัญญาบัตร ประเภทที่ 1 ซึ่งสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศ และได้ผ่านระบบการศึกษาของกองทัพ เช่น โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ วิทยาลัยการทัพอากาศ จนได้เป็นผู้บริหารและดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ เช่น ผู้บัญชาการทหารอากาศ รองผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารอากาศ เสนาธิการทหารอากาศ ดังจะเห็นได้จากข้อมูลในปี พ.ศ. 2544 ที่แผนกสถิติกำลังพล กรมกำลังพลทหารอากาศ ได้รวบรวมจำนวนผู้บริหารระดับสูงของกองทัพอากาศที่มีชั้นยศเป็นนายพลและสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศ มีดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนายพลอากาศที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศ

ชั้นยศ	จำนวนทั้งหมด (คน)	สำเร็จจากโรงเรียนนายเรืออากาศ (คน)
พลอากาศเอก	11	11
พลอากาศโท	29	28
พลอากาศตรี	151	122

นอกจากนี้นายทหารที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศยังมีบทบาทในด้านอื่น ๆ เช่น ผู้ช่วยทูตทหารอากาศประจำประเทศต่าง ๆ อาทิ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น เป็นต้น ได้สร้างชื่อเสียงและเกียรติคุณ จนได้รับเครื่องอิสริยาภรณ์ของต่างประเทศ หรือได้รับเหรียญกล้าหาญจากการร่วมรบในสงครามเวียดนาม การปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ รวมถึงการพัฒนาและวิจัยอาวุธ เช่น จรวดหัวฟ้า - 1 จนได้รับรางวัลที่ 1 สาขาวิศวกรรมและอุตสาหกรรมของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และยัง

ดำรงตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจที่สำคัญ เช่น การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย รวมถึงการเป็นช่างเครื่องยนต์และนักบินให้กับบริษัทการบินไทย บริษัทบางกอกแอร์เวย์ ศูนย์ฝึกการบินพลเรือน และการบินเกษตร อีกด้วย (วิระ กิจจาทร, 2528 : 40 - 41) ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนนายเรืออากาศ คือ จุดเริ่มต้นของภาณุภาพกองทัพอากาศไทย

ในการผลิตกำลังพลระดับสัญญาบัตรที่ผ่านมาได้พบปัญหา เช่น กองทัพอากาศมีนโยบายในเรื่องการพัฒนาคนไม่ชัดเจน มีแนวความคิดที่จะพัฒนาบุคลากรหรือกำลังพลโดยคำนึงถึงอากาศยานและอาวุธยุทโธปกรณ์ที่มีการใช้งานทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งใช้เทคโนโลยีสูงและมีราคาแพงให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ มีจริยธรรมที่ดี จึงมุ่งพัฒนากำลังพลทุกสาขาให้มีคุณภาพสูง (ณพฤษก์ มัณฑะจิตร, 2541 : 72) นอกจากนี้การดำเนินงานการศึกษาแยกกันเป็นเอกเทศ ทำให้มีปัญหาเรื่องความซ้ำซ้อนในเนื้อหาวิชาและหลักสูตรไม่สอดคล้องต่อเนื่องกัน แผนพัฒนากองทัพยังไม่ชัดเจนพอที่จะเป็นแนวทางในการจัดการศึกษารองรับการพัฒนาได้ นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศไม่เน้นเรื่องการพัฒนากำลังพลให้ก้าวหน้ากับการพัฒนากองทัพ รวมทั้งปัญหาเรื่องอุปกรณ์การศึกษา ห้องสมุดหรือแหล่งความรู้ทางวิชาการไม่เพียงพอ (อำพล จารุสมบัติ, 2535 : บทคัดย่อ) ระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสถาบันในสังกัดกระทรวงกลาโหม หลักสูตรที่ใช้บางหลักสูตรมีเนื้อหาสาระไม่ทันสมัยเมื่อเปรียบเทียบกับประมวลความรู้ซึ่งก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ความไม่สอดคล้องระหว่างการศึกษากับการปฏิบัติการปฏิบัติงานและหน้าที่ของกำลังพล ลักษณะการเรียนการสอนและการฝึกเป็นการสื่อสารทางเดียว ใช้ครูเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะท่องจำเพียงอย่างเดียว ไม่มีการพัฒนาความคิด (ชัยศึก เกตุทัต, 2542 : 223) นอกจากนี้ในการบริหารกำลังพลเป็นไปอย่างไม่เหมาะสมและถูกต้อง มีข้าราชการอยู่ในตำแหน่งประจำมาก การใช้ประโยชน์กำลังพลไม่มีแผนเป็นรูปธรรม ใช้กำลังพลไม่ตรงกับงาน การได้มาของข้าราชการชั้นสัญญาบัตรไม่ตรงตามหลักการหรือแนวทางของประเทศที่พัฒนาแล้วดำเนินการอยู่ และระเบียบข้อบังคับในอดีตขาดความชอบธรรมในปัจจุบัน (ปัญญา เชียงอารีย์, 2541 : บทคัดย่อ) เช่นเดียวกับที่ นาวาอากาศโท ศราวุธ เทพสิทธิ์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การบรรจุกำลังพลผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศตามสาขาที่เรียน โดยรวบรวมข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษา รุ่นที่ 30 - 37 จำนวน 164 คน ตามหน่วยต่าง ๆ ของกองทัพอากาศ พบว่า สามารถใช้ความรู้ความสามารถตามสาขาที่เรียนมากับการทำงานคิดเป็นร้อยละ 70 และสามารถปฏิบัติงานได้แต่ไม่ตรงตามสาขาที่เรียนมา คิดเป็นร้อยละ 30 ในการพัฒนากำลังพล เช่น ในกรณีการพัฒนาบุคลากรของนักเรียนนายเรืออากาศด้าน

สติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ ยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร (ชนนิตย์ เนียมทันต์, 2536 : บทคัดย่อ) การทำนุบำรุงรักษากำลังพลไม่สามารถทำได้ดี มีการลาออกจากราชการของ นายทหารเหล่านักบินมากขึ้น ดังที่แผนกสถิติกำลังพล กรมกำลังพลทหารอากาศได้รวบรวมไว้ พบว่า ในปี พ.ศ. 2538 มีนักบินลาออก จำนวน 7 คน ปี พ.ศ. 2539 จำนวน 9 คน ปี พ.ศ. 2540 จำนวน 24 คน ปี พ.ศ. 2541 จำนวน 23 คน และในปี พ.ศ. 2542 จำนวน 19 คน ทั้งหมดนี้เป็นนายทหารที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศ ซึ่งจะต้องมีบทบาท สำคัญในการเป็นผู้นำหรือผู้บริหารกองทัพอากาศ ทำให้กองทัพต้องสูญเสียกำลังพลที่มีคุณค่า แต่ในขณะเดียวกันการลาออกดังกล่าวกลับมีส่วนช่วยให้การบริหารกำลังพลมีความคล่องตัว ขึ้นเนื่องจากกองทัพไม่สามารถนำระบบปลดถ่ายกำลังพลตามระยะเวลามาใช้งานได้

สิ่งที่กล่าวมาเป็นปัญหาส่วนหนึ่งในระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรของ กองทัพอากาศ ทำให้การสร้างกำลังพลระดับสัญญาบัตรหรือระดับผู้นำยังมีปัญหา ในขณะที่ นานาคุณภาพของประเทศที่พัฒนาแล้วได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลกระทบต่อ การพัฒนานานาคุณภาพกองทัพอากาศไทยอย่างยิ่ง จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและ ปัญหาในระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร และแนวโน้มการพัฒนาระบบการฝึกศึกษา กำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี รวมทั้งนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึก ศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรเพื่อการพัฒนาคุณภาพกองทัพอากาศไทย ให้มีศักยภาพ และประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติภารกิจการป้องกันประเทศ การพิทักษ์รักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐ ผลประโยชน์แห่งชาติ ตลอดจนเพื่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ทันท่อสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรของ กองทัพอากาศไทย
2. เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรของ กองทัพอากาศไทย
3. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร เพื่อการพัฒนาคุณภาพกองทัพอากาศไทย

ขอบเขตในการวิจัย

1. ระบบการฝึกศึกษากำลั้พลระดับสัญญาบัตร ศึกษาเฉพาะระบบการฝึกศึกษาของ โรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ และวิทยาลัยการทัพอากาศ รวมทั้ง ศึกษาการบริหารกำลั้พลระดับสัญญาบัตร โดยแบ่งออกเป็น

1.1 ระบบการฝึกศึกษาก่อนประจำการ ได้แก่ โรงเรียนนายเรืออากาศ

1.2 ระบบการฝึกศึกษาระหว่างประจำการ ได้แก่ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ และวิทยาลัยการทัพอากาศ

2. ระยะเวลาของการศึกษา

2.1 การศึกษาสภาพและปัญหา

2.2.1 พัฒนาการระบบการฝึกศึกษากำลั้พลระดับสัญญาบัตร ศึกษาเฉพาะ โรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ และวิทยาลัยการทัพอากาศ ตั้งแต่ตั้ง สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจนถึง พ.ศ. 2545

2.2.2 สภาพและปัญหาในระบบการฝึกศึกษากำลั้พลระดับสัญญาบัตรและการ บริหารกำลั้พลระดับสัญญาบัตรในปี พ.ศ. 2545

2.2 การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลั้พลระดับสัญญาบัตร ในช่วง 10 ปีข้างหน้า ซึ่งเป็นการศึกษาแนวโน้มอนาคตระยะกลาง

2.3 การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลั้พลระดับสัญญาบัตร เพื่อการพัฒนานาวิกวิทยาของทัพอากาศไทยในอนาคต โดยครอบคลุมแนวทางหรือมาตรการ ในการพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลั้พลระดับสัญญาบัตร และแนวทางหรือมาตรการในการ บริหารกำลั้พลระดับสัญญาบัตร

ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้อาจไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลบางเรื่องหรือบางประเด็นได้ เนื่องจาก เป็นเรื่องความลับของทางราชการและไม่สามารถหาเอกสารเก่า ๆ ที่เกินกว่า 10 ปี เพราะได้ถูก ทำลายตามระเบียบของทางราชการไปแล้ว อีกทั้งไม่สามารถเข้าถึงผู้บริหารระดับสูงกองทัพอากาศบางท่านได้เนื่องจากมีภารกิจมากและไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับผู้วิจัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ยุทธศาสตร์ (strategy) หมายถึง แนวทางหรือมาตรการเชิงรุกในการพัฒนาการศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร และแนวทางหรือมาตรการเชิงรุกในการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

ระบบการฝึกศึกษา หมายถึง ระบบการจัดการศึกษาก่อนประจำการ คือ ในโรงเรียนนายเรืออากาศ และระบบการจัดการศึกษาระหว่างประจำการ คือ ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศ

กำลังพลระดับสัญญาบัตร หมายถึง นายทหารชั้นสัญญาบัตรที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศหรือโรงเรียนทหารในต่างประเทศที่กระทรวงกลาโหมรับรอง ที่เรียกว่า นายทหารชั้นสัญญาบัตรประเภทที่ 1

นภาพุภาพกองทัพอากาศไทย หมายถึง จิตความสามารถในการป้องกันประเทศของกองทัพอากาศ

ผู้บริหารระดับสูง หมายถึง นายทหารชั้นสัญญาบัตรที่มีชั้นยศตั้งแต่พลอากาศตรีถึงพลอากาศเอกและทำงานอยู่ในกองทัพอากาศ

ผู้บริหารระดับกลาง หมายถึง นายทหารชั้นสัญญาบัตรที่มีชั้นยศตั้งแต่นาวาอากาศเอกถึงนาวาอากาศเอกพิเศษและทำงานอยู่ในกองทัพอากาศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงสภาพและปัญหา รวมทั้งแนวโน้มการพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรของกองทัพอากาศไทย
2. ได้แนวทางหรือมาตรการในการพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร และแนวทางหรือมาตรการเชิงรุกในการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร
3. ได้พัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยเฉพาะนายทหารประเภทที่ 1 ซึ่งเป็นระดับผู้นำหรือผู้บริหารให้มีคุณภาพเหมาะสมกับการพัฒนานภาพุภาพ ทำให้มีนภาพุภาพมีศักยภาพที่เข้มแข็งขึ้นและพร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจในการป้องกันประเทศ การพิทักษ์รักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐ ผลประโยชน์แห่งชาติ ตลอดจนการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทันต่อสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบความคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ไปศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาองค์การ

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับระบบและการวิเคราะห์ระบบ

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์

ตอนที่ 4 ระบบการฝึกศึกษาของกองทัพอากาศ

ตอนที่ 5 การพัฒนานานาคุณภาพ

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบความคิดในการวิจัย

โดยมีรายละเอียดที่จะนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาองค์กร ประกอบด้วย

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
2. การพัฒนาองค์กร : ระบบราชการ

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

1.1 ความหมาย

พระธรรมปิฎก (2542 : 158) กล่าวว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่ฝึกหรือพัฒนาได้ ความประเสริฐของมนุษย์อยู่ที่การฝึกฝนและพัฒนา เมื่อพัฒนาแล้วมนุษย์จะสามารถเข้าถึงอิสรภาพและความสุขได้จริง กลายเป็นความประสานเสริมเติมเต็มกลมกลืนซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสุขุมและคุณภาพ หากมนุษย์ยังไม่พัฒนามักจะทำให้เกิดความแตกต่างกลายเป็นความขัดแย้งหรือเกิดความสับสน ศักยภาพของการพัฒนา คือ การทำให้คนสามารถทำให้ความขัดแย้งมีความหมายเป็นความประสานเสริม การพัฒนามนุษย์จะต้องประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อม

การพัฒนามนุษย์ (Human Development) หรือการพัฒนาคน ต้องทำ 3 ขั้นตอน คือ (พระธรรมปิฎก, 2542 : 188)

1. พฤติกรรม ได้แก่ การทำมาหาเลี้ยงชีพ และวิธีปฏิบัติในการผลิตและบริโภค แบ่งปันและอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อม
2. จิตใจ ได้แก่ คุณธรรม ความรู้สึก แรงจูงใจ และสภาพจิตใจ เช่น สุข ความพอใจ ความสดชื่นเบิกบาน
3. ปัญญาหรือปรีชาญาณ ได้แก่ ความรู้เข้าใจเหตุผล การเข้าถึงความจริง ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมและแนวความคิดต่าง ๆ

ชูชัย สมทิธิไกร (2541 : 34) ให้ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่า หมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อสนับสนุนและปรับปรุงให้บุคลากรมีความรู้ มีทักษะ และความสามารถในการทำงานที่เหมาะสม มีความงอกงามเติบโตทางจิตใจและบุคลิกภาพ อันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ รวมทั้งคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

คณีย์ เทียนพุด (2541 : 150) ให้ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่า หมายถึง การบูรณาการเพื่อใช้การฝึกอบรมและการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาองค์กร สำหรับปรับปรุงบุคคล ทีมงาน และประสิทธิผลขององค์กร

โรงเรียนจึงเป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่โดยการฝึกอบรมให้วิชาชีพที่เป็นพื้นฐานวิถีทางแห่งการครองชีพ ให้รู้จักวิถีชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งยังต้องเตรียมคนเพื่ออนาคตที่เปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ทาง โดยการขยายประสบการณ์แห่งชีวิตทางสังคม (ชนิตา รักษ์พลเมือง, 2531 : 160)

สรุปการพัฒนาคนหรือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความหมายตรงกันในเรื่องของการให้ความสำคัญในการพัฒนาคนหรือการพัฒนาที่เอาคนเป็นศูนย์กลาง ดังที่พระธรรมปิฎก (2542 : 255) บอกว่า ถ้ามองมนุษย์ในฐานะเป็นมนุษย์ จะมุ่งให้การศึกษาเพื่อช่วยให้มนุษย์มีชีวิตที่ดีงาม เข้าถึงความ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ส่วนถ้ามองมนุษย์ในฐานะทรัพยากร คือ เป็นทุนหรือปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจหรือสังคมก็จะพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีสุขภาพดี ขยันอดทน มีความรับผิดชอบ มีความรู้ความสามารถ พร้อมทั้งจะเป็นกำลังในระบบเศรษฐกิจและสังคม

1.2 วัตถุประสงค์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีจุดประสงค์ 3 ประการ (Wexley & Latham อ้างใน ชูชัย สมิติไกร, 2541 : 35) คือ

1.2.1 เพื่อปรับปรุงระดับความตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) ของแต่ละคน ความตระหนักรู้ในตนเอง คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองในองค์กร การมองเห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ตนเองปฏิบัติจริงและปรัชญาที่ยึดถือ การเข้าใจถึงทัศนคติผู้อื่นมีต่อตนเองและการเรียนรู้ว่าการกระทำของตนมีผลกระทบต่อผู้อื่นอย่างไร

1.2.2 เพื่อเพิ่มพูนทักษะการทำงาน (job skills) ของแต่ละบุคคล โดยอาจจะเป็นทักษะในด้านใดด้านหนึ่งก็ได้ เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ การดูแลรักษาความปลอดภัยในการทำงาน การปกครองบังคับบัญชาลูกน้อง เป็นต้น

1.2.3 เพื่อเพิ่มพูนแรงจูงใจ (motivation) ของแต่ละบุคคล อันจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดผลดี แม้ว่าบุคคลหนึ่ง ๆ จะมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน แต่หากขาดแรงจูงใจในการทำงาน บุคคลนั้นก็จะมิได้ใช้ความรู้ความสามารถในการทำงานของตนเองอย่างเต็มที่และผลงานก็ย่อมจะไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์การ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นอกจากการให้ทักษะความรู้หรืออาชีพแล้ว ควรทำให้บุคคลรู้ในบทบาทของตนเอง รู้จักกฎเกณฑ์ของสังคมที่กำหนดขึ้น รวมทั้งการมีทัศนคติที่ดีต่อสังคมและการมีระเบียบวินัยด้วย เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในมวลมนุษยชาติ

1.3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 - 9

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถ้ามองในระดับมหภาคหรือประเทศ โดยดูในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544 มีการกล่าวถึงเรื่องดังกล่าวดังนี้ ได้กำหนดสังคมไทยที่พึงปรารถนา คือ คนไทยทุกคนมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่มากขึ้นทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กไทยทุกคนจะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี คนในวัยหนุ่มสาวได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของคนในกลุ่มอายุ 18 - 24 ปี และคนไทยจะมีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ รู้จักตัวเอง รู้ทำทันโลกและมีศักยภาพที่จะปรับตัวเองอยู่ในสังคมตลอดช่วงวัยของชีวิต ซึ่งอาจสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการพัฒนาคน ได้ดังนี้

1.3.1 การกำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

1.3.2 การพัฒนาศักยภาพของคนที่พึงปรารถนา จะต้องพัฒนาให้ทุกคนได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และทักษะฝีมือ เพื่อให้คนเป็นคนดี มีคุณธรรม มีพละทานมีที่ดีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.3 เพิ่มคุณภาพการศึกษาทุกระดับและจัดให้มีกลไกประกันคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งพัฒนาหลักสูตรให้ได้มาตรฐานและจัดให้มีการสอบวัดผลวิชาพื้นฐานสำคัญ ๆ

1.3.4 เพิ่มสัดส่วนของการผลิตบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่อสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์จากปัจจุบัน 31 : 69 เป็นไม่ต่ำกว่า 40 : 60

1.3.5 การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ทั้งในกระบวนการเรียนการสอน การผลิตและพัฒนาคู่มือ การพัฒนาคุณภาพในทุกระดับการศึกษาและเพิ่มศักยภาพกำลังแรงงาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

1.3.6 ปฏิรูปการเรียนการสอนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีเหตุมีผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมและมีการฝึกปฏิบัติจากประสบการณ์จริง

1.3.7 ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ให้ทางเลือกหลากหลาย ตามความเหมาะสมทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบการถ่ายโอนหน่วยกิตที่เชื่อมต่อได้ทุกระดับ

1.3.8 สร้างปัจจัยและโอกาสให้คนคิดคนเก่งเข้าสู่วิชาชีพครูอาจารย์ การเปิดโอกาสให้แสดงความสามารถอย่างเป็นอิสระควบคู่กับการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนและเนื้อหาสาระให้ครูอาจารย์เรียนรู้ด้วยตนเอง

1.3.9 พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนการรวมกลุ่มคณาจารย์สาขาขาดแคลนเพื่อเป็นทรัพยากรด้านการเรียนการสอนร่วมกันทั้งรัฐและเอกชน

1.3.10 ส่งเสริมและสนับสนุนการระดมพลังจากทุกส่วนในสังคม เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.3.11 สนับสนุนบทบาทสตรีให้มีสิทธิและโอกาสทัดเทียมบุรุษในด้านต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและให้มีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครองทุกระดับ รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพในการรวมกลุ่มให้มากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้สตรีได้รับการศึกษา ฝึกอบรม ฝึกทักษะทุกด้าน มีอาชีพที่ทัดเทียมบุรุษ

1.3.12 พิจารณาปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ รวมทั้งดำเนินการให้หน่วยราชการ ภาคเอกชน และภาคธุรกิจ ไม่ระบุเพศในการรับสมัครและบรรจุงาน รวมถึงการปรับเปลี่ยนค่านิยมของทั้งหญิงและชายให้เลิกการเลือกปฏิบัติและการอคติทางเพศ

1.3.13 เพิ่มโอกาสทางการศึกษา

1.3.14 กระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงทุกระดับ ทุกพื้นที่และทุกกลุ่มคน ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน

1.3.15 การพัฒนาประชาธิปไตย คือ การพัฒนาให้รัฐและประชาชนมีความเข้าใจที่ดี มีความรับผิดชอบและมีความเอื้ออาทรต่อกัน เพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชนดำเนินไปในเชิงสร้างสรรค์และเสริมสร้างสมรรถนะซึ่งกันและกัน เนื่องจากแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เช่น รัฐประหาร ยุบสภา มีส่วนทำให้การพัฒนาประเทศชะงักงันและล่าช้า ทำให้เกิดปัญหาวิกฤตศรัทธาและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ

หากกล่าวถึงความสำเร็จของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ก็คงมีอยู่ไม่น้อย ถึงแม้ว่าประเทศไทยต้องประสบปัญหาทางเศรษฐกิจและปัญหาทางการเงินในปี 2540 ก็ตาม ในช่วงนี้มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญ ๆ เกิดขึ้น เช่น การมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ พ.ศ.2540 ที่เขียนขึ้นโดยตัวแทนของประชาชน ซึ่งให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างกว้างขวางอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลได้ออกกฎหมายอีกหลายฉบับตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กฎหมายที่สำคัญ คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อันเป็นกฎหมายสำคัญที่มีบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ซึ่งน่าจะทำให้คนไทยมีคุณภาพมากขึ้นและทำให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากความด้อยพัฒนาลงได้บ้าง

ในส่วนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549 (สำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐ <<http://www.gits.net.th> > 6 Dem.2001.) ได้อันเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลางเพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤติ สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มีการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ในด้านแนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม และให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบบริหารจัดการภายในที่ดีให้เกิดขึ้นทุกระดับ จึงได้กำหนดคสภาสังคมไทยที่พึงปรารถนาที่พึงประสงค์ โดยมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ” ใน 3 ด้านคือ

1. สังคมคุณภาพ ที่ยึดหลักความสมดุล ความพอดี สามารถสร้างคนทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะ พึ่งตนเองได้ คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีเมืองและชุมชนน่าอยู่ มีระบบดี มีประสิทธิภาพ ระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ มีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ ได้รับ

การพัฒนาอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบการเมืองการปกครองโปร่งใส เป็นประชาธิปไตย ตรวจสอบได้ และมีความเป็นธรรมในสังคมไทย

2. สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนสามารถคิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันโลก เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง สามารถตั้งสมทุนทางปัญญา รักษาและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสม

3. สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ที่ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าเอกลักษณ์สังคมไทยที่พึงพาเกื้อกูลกัน รู้ รัก สามัคคี มีจารีตประเพณีดีงาม มีความเอื้ออาทร รักภูมิใจในชาติและท้องถิ่น มีสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็ง ตลอดจนเครือข่ายชุมชนทั่วประเทศ

แผนพัฒนา ฯ ฉบับนี้ จึงมีเป้าหมายการยกระดับคุณภาพชีวิต เช่น ให้ประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไป มีการศึกษาโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 9 ปี และในปี 2549 ยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 รวมทั้งมีเป้าหมายการบริหารจัดการที่ดี สร้างระบบราชการที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดและโครงสร้างที่เหมาะสม ท้องถิ่นมีขีดความสามารถจัดเก็บรายได้สูงขึ้นและมีระบบสนับสนุนการกระจายอำนาจให้โปร่งใส มีระบบตรวจสอบด้วยการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็ง เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง ตลอดจนมีเป้าหมายการลดความยากจน ให้มีการดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจที่เอื้ออาทรต่อคนจน พร้อมทั้งเพิ่มโอกาสการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างศักยภาพให้คนจนเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกัน สามารถพึ่งตนเองได้ เพื่อลดสัดส่วนคนยากจนของประเทศให้อยู่ในระดับไม่เกินร้อยละ 12 ของประชากรในปี พ.ศ.2549 โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยปฏิรูประบบสุขภาพ ให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เน้นการป้องกัน ปฏิรูปการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ ยกกระดับทักษะฝีมือของคนไทยให้ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนการส่งเสริมให้คนมีงานทำโดยมุ่งสร้างผู้ประกอบการอาชีพส่วนตัวและผู้ประกอบการขนาดเล็ก กระจายโอกาสการมีงานทำในทุก ๆ พื้นที่ทั่วประเทศ ขยายการจ้างงานนอกภาคเกษตร และส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานในต่างประเทศ เพื่อขยายตลาดแรงงานใหม่ ๆ ให้แก่แรงงานไทย รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทครอบครัว องค์กรทางศาสนา โรงเรียน ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน อาสาสมัคร และสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา อีกทั้งส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็งในการดูแลและพัฒนาสมาชิกในทุกด้าน สร้างและปลูกจิตสำนึกในความรักชาติ

และความเป็นไทยอย่างจริงจัง สนับสนุนบทบาทสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ในการทำนุและพัฒนา มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาบุคลากรทางศาสนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง

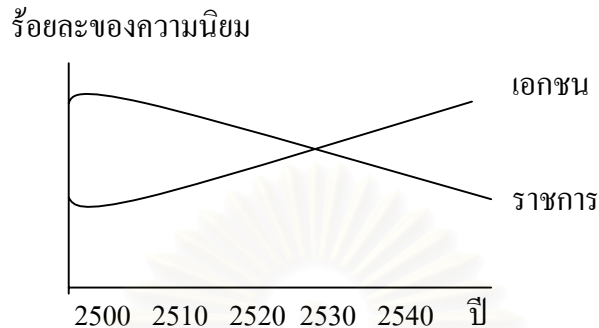
นอกจากนั้นยังได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้และการพัฒนาเทคโนโลยี โดยเน้นการนำไปใช้ ประโยชน์ในภาคการผลิต และสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาตามศักยภาพของคนไทย โดย สร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงเทคโนโลยี เน้นการใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตและยกระดับคุณภาพสินค้า กระตุ้นการพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีของตนเอง เพื่อต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและลดการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ การพัฒนากำลังคน ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ตามหลัก วิทยาศาสตร์ การรู้เท่าทันโลกและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งปริมาณ และคุณภาพ เพื่อให้สามารถเลือก รับ ประยุกต์ใช้และพัฒนาเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การพัฒนาองค์กร : ระบบราชการ

ระบบราชการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศตลอดมา มีการปฏิรูปให้ ทันสมัยเช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาแล้วตั้งแต่รัชกาลที่ 5 เพื่อให้รอดพ้นจากการล่าอาณานิคม จากประเทศตะวันตก มีการตั้งส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรม ระบบราชการได้ เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่กระแสความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกยุคโลกาภิวัตน์ หรือที่เรียกว่า โลกไร้พรมแดน องค์กรต่าง ๆ พยายามปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการ เปลี่ยนแปลง เพื่อมิให้เป็นองค์กรที่ล้าหลังก้าวไม่ทันโลก แต่องค์กรในระบบราชการทำให้เกิด ปัญหามากมาย ตั้งแต่ความล่าช้า การทำงานไร้ประสิทธิภาพ การกำหนดบทบาทขององค์กร ไม่ชัดเจน ค่าใช้จ่ายต่อหน่วยดำเนินการเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นระบบศูนย์รวมอำนาจ อำนาจ การตัดสินใจอยู่ที่ส่วนกลางไม่สามารถสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ (รุ่ง แก้วแดง, 2538 : 17-19)

แนวโน้มการเข้ารับราชการลดลง ต่างจากอดีตที่คนไทยเชื่อว่า “สิบพ่อค้ายังไม่เท่าหนึ่ง พญาเลี้ยง” ปัจจุบันความเชื่อนี้ได้เปลี่ยนไป ข้าราชการมีรายได้ไม่น้อยกว่าภาคเอกชนมาก คนรุ่นใหม่ไม่มีความใฝ่ฝันที่จะเป็นข้าราชการ ในขณะที่ความนิยมเข้าทำงานในภาคเอกชนได้เพิ่มขึ้น เรื่อย ๆ ดังรูป (รุ่ง แก้วแดง, 2538 : 42)

แผนภาพที่ 1 แสดงความนิยมของคนไทยกับระบบราชการไทย

ระบบราชการไม่สามารถดึงดูดคนดีคนเก่งเข้าสู่ระบบได้ ในปี 2539 บางสาขามีอัตราการสูญเสียกำลังคนถึงร้อยละ 30 ต่อปี ภาคราชการซึ่งเคยเป็นกำลังสำคัญกำลังเสื่อมลง (เน่งน้อย ศรีวรารณบุญและสิทธิลักษณ์ เอื้อจิตถาวร อ่างในอมรวิรัช นาคทรพรพ, 2540 : 31)

ประเวศ วะสี (2538) ได้วิเคราะห์ว่าระบบราชการ คือ มะเร็งร้ายของประเทศ ได้ชี้ให้เห็นสาระสำคัญ คือ

1. ผู้บริหารระดับสูงไม่มีเวลาศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ ต้องเซ็นต๋หนังสือมาก
2. ระบบราชการมีเส้นทางการเดินหนังสือที่ยาวมาก กำหนดงานไว้หลายขั้นตอน
3. ไม่มีการกระจายอำนาจ งานทุกเรื่องต้องขึ้นมาข้างบนตลอดเวลา
4. เติบโตอย่างรวดเร็ว มีการเพิ่มส่วนราชการตลอดเวลา

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2537) ได้สรุปปัญหาหลักของระบบราชการ 4 ประการ คือ

1. เป้าหมายนโยบายขาดความแน่นอนและชัดเจน
2. โครงสร้างมีการรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางทำให้งานล่าช้า มีสายการบังคับบัญชา(Hierarchy) ที่ยาว การจัดองค์กรไม่ชัดเจน ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและการเมือง การขยายขอบเขตอำนาจหน่วยงานเพื่อผลประโยชน์ของคนในองค์กรมากกว่าผลประโยชน์ของราชการ ขาดการวางแผนที่มีประสิทธิภาพและขาดการประสานระหว่างหน่วยงานด้วยกัน
3. การบริหารงานบุคคล การจัดอัตรากำลังไม่เหมาะสม ขาดความสมดุลระหว่างงานกับบุคลากร พฤติกรรมทางการบริหารราชการไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหาร เช่น การเล่นพรรคเล่นพวก ส่งผลให้ระบบการสรรหาบุคลากรไม่มีประสิทธิภาพ ขาดหลักการประเมินเพื่อโยกย้ายแต่งตั้งและการพิจารณาความดีความชอบ นอกจากนี้ข้าราชการยังให้ความสำคัญ

กับผู้บังคับบัญชามากกว่าตอบสนองความต้องการของประชาชน ทำให้การปฏิบัติงานไม่ตอบสนองนโยบายของรัฐและความต้องการของประชาชน และข้าราชการมีปัญหาเรื่องรายได้ไม่พอกับค่าครองชีพขาดจริยธรรม ส่งผลให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวง ข้าราชการกำลังใจของข้าราชการค่อนข้างต่ำ

4. กฎระเบียบวิธีปฏิบัติมีขั้นตอนมากทำให้ขาดความคล่องตัวมาก กฎหมายหลายฉบับล้าสมัย ไม่เหมาะสมกับสภาพการปกครอง การเมือง เศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน นอกจากนี้ กฎระเบียบบางอย่างมีช่องว่างให้ข้าราชการหาผลประโยชน์ส่วนตัว (corruption) ได้

วิทยากร เชียงกูล (2537) กล่าวไว้ในหนังสือ เพื่อศตวรรษที่ 21 วิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยว่า ระบบราชการของไทยเติบโตในแง่ปริมาณมากในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา มีส่วนราชการระดับกองเพิ่มขึ้นเกือบ 500 กอง มีข้าราชการถึง 2.2 ล้านคน รัฐต้องจ่ายเงินเดือนและค่าจ้างประจำให้กับข้าราชการ ในปีงบประมาณ 2536 ถึง 160,682 ล้านบาท หรือราว 36 % ของงบประมาณประจำปีทั้งหมด

วรงค์ จันทรร (2540 : 59) บอกว่า ระบบบริหารราชการแผ่นดินของไทย ได้มีการบริหารงานโดยเน้นการรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางไปยังกระทรวง ทบวง กรม ไม่มีการแก้ไขให้สอดคล้องกับความเจริญของเอกชน ความเจริญของประชาคมโลกและระบอบประชาธิปไตย ปัญหาหลักก็คือ

1. ภาคราชการรวมอำนาจ ขยายอำนาจ ขยายฐานกำลัง สร้างกฎระเบียบที่เน้นการควบคุมและดำเนินการโดยภาคราชการ ทำให้เกิดความเป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่สลับซับซ้อนยากต่อการแก้ไขเพราะมีปัญหาขัดโยงเชื่อมไปทั้งระบบ ผูกขาดและยึดเหี้ยมความคิด ขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนและภาคเอกชน ตลอดจนผู้ปฏิบัติหรือกลไกต่าง ๆ ในภาคราชการด้วยตนเอง เป็นลักษณะที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับกระบวนการประชาธิปไตย

2. กลไกต่าง ๆ ที่จะเอื้อต่อการบริหารและการปฏิรูปงานของรัฐให้มีคุณภาพ เกิดสภาพปัญหาสะสมและลุกลามเป็นลูกโซ่ ได้แก่ โครงสร้างและรูปแบบองค์กรของรัฐในระดับต่าง ๆ ระบบการเงินและงบประมาณ การวางกฎเกณฑ์การบริหาร การใช้อำนาจและการตัดสินใจเจ้าหน้าที่ของรัฐ ระบบการควบคุมการตรวจสอบการทำงาน ระบบการประเมินผล การปฏิบัติงาน ระบบการบริหารงานบุคคล จรรยาวิชาชีพ ค่านิยมและวัฒนธรรม

3. การควบคุมจากฝ่ายบริหารที่มีมากเกินไปทำให้งานเกิดความล่าช้า (Red Tape)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (อังกิน รุ่ง แก้วแดง, 2538 : 59) ได้สรุป ปัญหาความไม่มีประสิทธิภาพของระบบราชการไว้ 9 ประการ คือ

1. การขยายตัวของส่วนราชการมากเกินไป
2. การเพิ่มจำนวนข้าราชการมากเกินไป
3. ระบบวิธีการทำงานไม่เหมาะสมกับยุคสมัย
4. การรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง
5. กฎ ระเบียบ ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา
6. การสูญเสียข้าราชการที่มีคุณภาพ
7. ค่าตอบแทนต่ำไม่สอดคล้องกับระดับความสามารถและอัตราการจ้างในตลาด

แรงงาน

8. การทุจริตประพฤติมิชอบและไม่อุทิศตนให้แก่ราชการ
9. ระบบบริหารงานบุคคลไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

สรุปปัญหาาระบบราชการที่สำคัญตรงกัน 5 ประเด็น คือ

1. ความไม่มีประสิทธิภาพ ใช้ทรัพยากรมากในการปฏิบัติงานไม่มีคุณภาพ ผลงานไม่ดี
2. การดำเนินงานล่าช้า มีขั้นตอนมากมาย
3. คุณภาพการดำเนินการไม่ดี ไม่ประทับใจ ระบบราชการเป็นระบบอำนาจนิยม ไม่สนใจจะให้บริการ
4. สายการบังคับบัญชา (Hierarchy) ยาว
5. ไม่ใช่เทคโนโลยี เน้นการใช้แรงงานคนมากกว่า โดยเฉพาะด้านการศึกษา

จากปัญหาเรื่องระบบราชการที่กล่าวมา หากจะพัฒนาองค์การในระบบราชการตาม แนวคิดเรื่องระบบราชการ (bureaucracy) ของ Max Weber (อังกิน ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2538 : 60) ที่มีลักษณะสำคัญ คือ การมีสายการบังคับบัญชาที่ลดหลั่นกันลงมาเป็นลำดับจากสูงลงต่ำ (hierarchy) มีการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญพิเศษ (division of labor) มีระบบกฎเกณฑ์ ไว้อย่างแน่นอน (system of rules) ไม่คำนึงถึงตัวบุคคล (impersonality) ใช้หลักเหตุผล (rationality) และการมุ่งปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ อาจต้องทำการรีเอนจิเนียริง (Reengineering)

รุ่ง แก้วแดง (2539 : 2) บอกว่า ริเอ็นจิเนียริง ความหมายที่เข้าใจได้ง่าย โดยจับประเด็นคำหลัก 2 คำ คือ การพิจารณาทบทวน (rethinking) และการออกแบบใหม่ (redesign) เริ่มตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน ปฏิรูปรองานให้เหลือเฉพาะภารกิจหลักที่ต้องทำเอง นอกนั้นงานบางอย่างอาจใช้วิธีจ้างเอกชนทำร่วมกับสถาบันอื่น งานใดมีผลกระทบต่อผู้รับบริการมากที่สุดก็เลือกมาปฏิรูปโดยลดขั้นตอนให้สั้นลง หรือออกแบบใหม่ให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว มีการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างใดอย่างหนึ่งมาใช้ เพื่อช่วยให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น พร้อมกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานให้ชัดเจน จากนั้นจึงปรับโครงสร้างองค์กร ฝึกอบรมบุคลากรให้สามารถทำงานแบบวิธีใหม่ได้

จุกา เทียนไชย (2538 : 129) บอกว่า ริเอ็นจิเนียริง หมายถึง การรีระบบเดิมออก แล้วคิดระบบหรือวิธีการทำงานในรูปแบบใหม่เข้ามาแทนที่

दनัย เทียนพุด (2540 : 28) บอกว่า ริเอ็นจิเนียริง หมายถึง การสร้างวิธีการทำงานใหม่ โดยวิธีนวัตกรรม (innovation) หรือโดยวิธีการออกแบบใหม่ซึ่งแตกต่างไปจากวิธีการเดิม อย่างซุทธากถอนโคนในเรื่องขบวนการทำงาน กิจกรรม โครงสร้างองค์กร ระบบการจัดการ ทรัพยากร วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม เป็นการดิ้นรนแสวงหาระดับการปรับปรุงให้ดีขึ้น อย่างเห็นได้ชัด หลุดพ้นจากความคิดเดิม ๆ และข้อกำหนดของหน่วยงานต่าง ๆ โดยมองให้กว้างถึงความสัมพันธ์ของงานที่มีต่อกัน อีกทั้งต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อระบบงานใหม่ มีวิธีการ 3 วิธี คือ การปรับคน การปรับเทคโนโลยี การปรับกระบวนการ

ศิริพงษ์ วิทยวิโรจน์ (2537 : 33) บอกว่า ริเอ็นจิเนียริง หมายถึง การยกเครื่องธุรกิจ คือ การสร้างขึ้นมาใหม่ โดยโยกโครงสร้างและกระบวนการทำงานเก่า ๆ ทิ้งไปให้หมด ไม่ใช่แค่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่การปรับโครงสร้าง (restructure) ไม่ใช่การจัดองค์กรใหม่ (reorganization) และการลดขนาด (downsizing)

ศิริชัย สายพัฒนา (2538 : 59) บอกว่า ริเอ็นจิเนียริง หมายถึง การปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานในองค์กร มีส่วนประกอบ 3 ส่วน

1. Hard Ware หมายถึง การปรับโครงสร้างองค์กร (restructure) โดยการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ พร้อมสิ่งสนับสนุนในการผลิตและการบริหาร เช่น อาคาร เครื่องมือ การพัฒนา เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มผลผลิตสินค้าให้มีประสิทธิภาพและลดต้นทุน

2. Soft Ware หมายถึง การจัดขบวนการทำงาน (reprocess) โดยการสร้างระบบการทำงาน วิธีการทำงาน กฎระเบียบข้อบังคับในการทำงาน ขั้นตอนการไหลของงานให้งานเสร็จตามกำหนด มีระเบียบวินัยและขวัญที่ดีในการทำงาน ให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสม

3. People Ware หมายถึง บุคลากร การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมขององค์กร โดยการสร้างวัฒนธรรมใหม่ของบุคลากรให้มีทัศนคติ (attitude) ที่ดีเกี่ยวกับการบริการ ให้มีความรู้ (knowledge) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และให้บุคลากรมีความสามารถและความชำนาญ (skill) มีการบริการที่ดี

สรุปการริเริ่มจีเนียร์ หมายถึง การปรับระบบการทำงานใหม่ ได้แก่ โครงสร้างองค์กร การบริหารจัดการ วัฒนธรรม รวมถึงทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กระบวนการปรับรื้อระบบ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ (รุ่ง แก้วแดง, 2538 : 150)

1. ขั้นระดมพลัง

1. สร้างรูปแบบของกระบวนการธุรกิจใหม่
2. ตั้งผู้รับผิดชอบ/เจ้าของคณะทำงานรื้อระบบ
3. กำหนดยุทธศาสตร์
4. กำหนดสาระสำคัญของกระบวนการ

2. ขั้นการวิเคราะห์

1. กำหนดขอบเขตและทิศทาง
2. ศึกษาความต้องการของลูกค้า
3. ศึกษากระบวนการปัจจุบัน
4. หาจุดอ่อนของระบบปัจจุบัน
5. กำหนดเป้าหมายของระบบใหม่

3. ขั้นการออกแบบใหม่

1. กำหนด concept ของกระบวนการ
2. ออกแบบใหม่ทั้งหมด
3. พัฒนารายละเอียดของระบบใหม่
4. สร้างแบบเพื่อทดสอบ
5. ทดสอบและดูแลงานของการทดลอง

4. ขั้่นนำไปใช้

1. ทดลองนำไปใช้โดยนำร่อง
2. เรียนรู้จากผลของโครงการนำร่อง
3. ปรับปรุงระบบธุรกิจ
4. พัฒนาระบบสนับสนุนพื้นฐาน
5. นำระบบใหม่มาใช้ทั้งหมด

มาตรการและกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาาระบบราชการ (วรเดช จันทรศร, 2540 : 60)

1. การกระจายอำนาจการบริหารราชการทั้งระบบจากกระทรวง ทบวง กรม และ กอง ไปยังหน่วยดำเนินการโดยตรง ให้มีความคล่องตัวรวดเร็วในการทำงาน มีความรับผิดชอบมากขึ้นและสามารถตรวจสอบได้ ทั้งด้านงบประมาณ การใช้จ่ายเงิน และการบริหารบุคคล

2. การปรับบทบาท ขนาดและองค์กร การลดบทบาทของหน่วยราชการให้เล็กลง (downsizing) ลดกฎระเบียบ (deregulation) ให้มีขั้นตอนที่สั้นและกระชับมีบุคลากรจำนวนน้อย แต่มีความหลากหลายมากขึ้น ลดภาระงาน โดยการแปรแปรสภาพกิจกรรมบางอย่างเป็น กิจกรรมของเอกชน (privatization) เช่น การจ้างเหมา การประมูลดำเนินการ การให้เช่า การยกเลิกหรือลดเงื่อนไขของระเบียบ เพื่อให้มีการดำเนินการโดยเสรี (liberalization) รวมถึง การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

3. การเปิดระบบราชการสู่กระบวนการประชาธิปไตย โดยมีการรายงานการดำเนินงานให้ประชาชนและสาธารณชนได้ทราบ ให้ประชาชนจากกลุ่มหลากหลายที่เกี่ยวข้องเข้ามา มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและประเมินผลด้วย

4. การยกเลิกกฎหมายและกฎระเบียบที่ล้าสมัย และออกกฎหมายใหม่ที่เป็น ประโยชน์

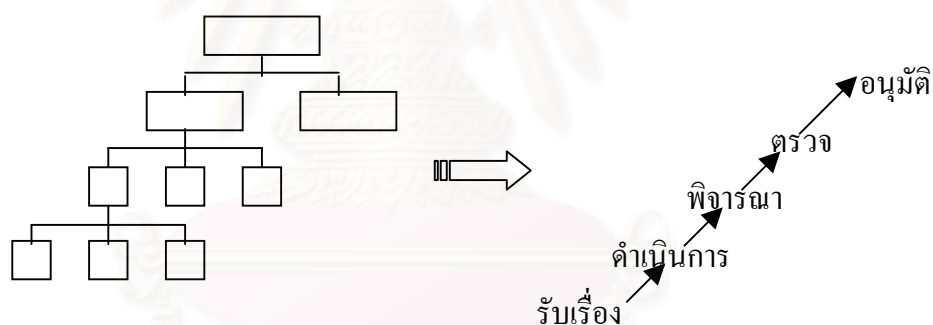
5. การปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการให้ใกล้เคียงภาคเอกชน รวมทั้งระบบสวัสดิการ ระบบเกษียณอายุ

ดังนั้นลักษณะขององค์กรภายหลังดำเนินการรีเอนจิเนียริงแล้ว จะมีลักษณะดังนี้ (दनัย เทียนพฤษ, 2540 : 100)

1. งานจำนวนมากจะถูกรวมเป็นงานเดียว มีคนรับผิดชอบเพียงคนเดียว
2. พนักงานจะเป็นผู้ตัดสินใจ
3. ขั้นตอนในกระบวนการไม่จำเป็นต้องทบทวนใหม่ทุกขั้นตอน ทำให้ยืดหยุ่น

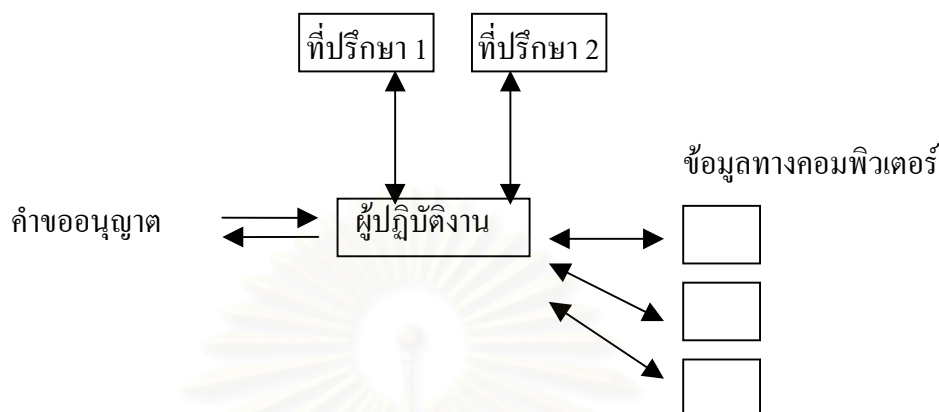
4. งานถูกดำเนินการโดยทันที
5. การตรวจสอบและการควบคุมจะลดลง การควบคุมจะทำในตอนเริ่มต้นและสิ้นสุดของหน้าที่แต่ละงานแล้ว
6. การใกล้ชิดแทบจะไม่เกิดขึ้น องค์กรได้เพิ่มการเปิดใจและมีวุฒิภาวะ ทำให้คนทำงานด้วยความซื่อสัตย์
7. งานเปลี่ยนจากกิจกรรมง่าย ๆ ไปยังงานที่มีหลายมิติและเพิ่มความลึกของงานมากขึ้น
8. มุ่งการวัดผลและค่าตอบแทนเปลี่ยนจากกิจกรรมไปที่ผลลัพธ์
9. ผู้จัดการเปลี่ยนจากกำกับเป็นผู้ชี้แนะ
10. โครงสร้างองค์กรตามลำดับชั้นเปลี่ยนเป็นแบนราบ ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงโครงสร้างองค์กรตามลำดับชั้นเปลี่ยนเป็นแบนราบ

กระบวนการทำงานที่ได้รับการปฏิรูปแล้ว งานหนึ่งงานจะมีผู้รับผิดชอบ 1 คน รับผิดชอบดำเนินการทั้งหมด ตั้งแต่การรับเรื่อง การพิจารณา กำหนดราคา ตรวจสอบ และ อนุมัติ โดยได้รับการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญหรือพนักงานอาวุโสและผู้บังคับบัญชาทำหน้าที่ เป็นที่ปรึกษาตัดสินใจและให้ข้อมูลต่าง ๆ จากกระบวนการสารสนเทศที่อยู่ในคอมพิวเตอร์ เขียนเป็นภาพแสดงได้ดังนี้ (รุ่ง แก้วแดง, 2538 : 156)

แผนภาพที่ 3 แสดงกระบวนการทำงานที่ได้รับการปฏิรูปแล้ว

การปฏิรูประบบราชการจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารระดับสูง การริเริ่มจริงจังไม่มีทางและไม่เคยเกิดจากระดับล่างขึ้นสู่ระดับบน เพราะผู้บริหารระดับกลางและพนักงานระดับปฏิบัติการขาดมุมมองที่กว้างขวาง ความชำนาญอยู่ทำงานเฉพาะหน้าที่ผู้บริหารระดับกลางมักกลัวการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่จะไปลดอิทธิพลและการบังคับบัญชาของคน (รุ่ง แก้วแดง, 2538 : 181)

สรุปยุคปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะองค์กรธุรกิจที่มีการแข่งขันสูง ผู้บริโภค คือ คนที่สำคัญที่สุด ธุรกิจต้องขายสินค้าและบริการให้ลูกค้าพร้อมต้องการคนเอาใจใส่ดูแล (จุฬา เทียนไชย, 2538 : 23) ระบบราชการก็เช่นเดียวกันเป็นบริษัทยักษ์ใหญ่และอยู่มานาน ข้าราชการรู้สึกไม่สนุกกับงาน เพราะไม่มีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถเต็มที่ ตรงข้ามกับภาคธุรกิจเอกชนซึ่งให้โอกาสคนได้ทำงานท้าทายความสามารถ มีการยกย่องความสำเร็จ ระบบราชการทั้งในและต่างประเทศส่วนใหญ่มีภาพลักษณ์ในเรื่องความไร้ประสิทธิภาพและความไม่พอใจของประชาชนผู้รับบริการ ถูกมองว่าทำงานเช้าชามเย็นชาม ไม่มีความกระตือรือร้น จะทำหรือไม่ทำก็ได้ค่าตอบแทนเท่าเดิม มีการแบ่งงานเป็นชั้น ๆ มีกระบวนการทำงานที่ยาวและล่าช้า (Red Tape) เนื่องจากระบบข้าราชการไม่มีตัวชี้วัดผลการทำงาน ให้ความสำคัญเฉพาะปัจจัยป้อนเข้า (inputs) และกระบวนการ (process) เท่านั้น ไม่ค่อยมีการวัดที่ผลผลิต (outputs) แต่ภาคเอกชนจะวัดผลการปฏิบัติตามผลการผลิตที่ทำได้หรือทำไร รวมถึงความพึงพอใจของลูกค้า นอกจากนั้นภาคเอกชนยังให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดด้านคุณภาพอีกด้วย มีการนำระบบการควบคุมคุณภาพมาใช้ เช่น TQM ISO 9000 เป็นต้น (รุ่ง แก้วแดง, 2539 : 170)

ในเรื่องของการศึกษาก็เช่นเดียวกัน วิทยาการของประเทศไทยเดินตามหลังประเทศอื่น ไม่มีการพัฒนา บุคลากรไร้คุณภาพ เริ่มตั้งแต่ผู้บริหารที่มาคุมนโยบายต้องมีความรู้ มีวิสัยทัศน์ เข้าใจลักษณะและบทบาทของงาน กระบวนการเรียนการสอนต้องทำให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เด็กไทยสอนให้ท่องจำมากกว่าสอนให้คิด รัฐต้องเปลี่ยนบทบาทจากการควบคุมดูแลมาเป็นการสนับสนุน ลดความเป็นทางการลง กระจายอำนาจการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ให้มากขึ้น การขาดแคลนครูอาจารย์ที่เก่ง ๆ มีความรู้ ความสามารถ ปัญหาสมองไหล มีความรุนแรงมากขึ้น เหลือแต่คนที่ไม่มีความรู้ (จุฑา เทียนไชย, 2538 : 115)

สถาบันอุดมศึกษาของไทยที่ผ่านมาได้เกิดวิกฤตการณ์ต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้ (จรัส สุวรรณเวลา, 2539 : 11 - 27)

1. คุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเน้นเนื้อหาวิชามากกว่าการสร้างวิจรรณญาณ และความคิดสร้างสรรค์ บัณฑิตมีความเข้มข้นทางวิชาการต่ำ ขาดการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเอง เพราะมหาวิทยาลัยเน้นการสอนเป็นหลักไม่เน้นบทบาทในการวิจัยและสร้างองค์ความรู้ใหม่ งบประมาณที่ได้รับน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ขาดการลงทุนที่เพียงพอ เครื่องมือ อุปกรณ์ล้ำสมัย ปรัชญาการศึกษาแคบและคลาดเคลื่อน เน้นการเรียนเฉพาะการท่องจำเป็นหลัก
2. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้รับงบประมาณน้อยเกินไปอย่างเรื้อรัง เพราะรัฐกับสังคมยังเข้าใจว่ามีหน้าที่เพียงแค่สอนเป็นหลัก หน้าที่อื่น ๆ เช่น การวิจัยบุกเบิกแสวงหาความรู้และกิจกรรมนอกหลักสูตรไม่ค่อยจำเป็น ทบวงมหาวิทยาลัยเน้นการขยายระบบอุดมศึกษาและขยายโอกาสแต่ละเลยมหาวิทยาลัยเดิม แผนพัฒนาอุดมศึกษาไม่สามารถรองรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนั้นระบบอุดมศึกษาเป็นระบบราชการมีระเบียบกฎเกณฑ์มากทำให้ขาดความคล่องตัว
3. ขาดแคลนนักวิชาการ ไม่สามารถดึงดูดบัณฑิตรุ่นใหม่ที่มีสติปัญญาดีให้เข้ามาเป็นอาจารย์ได้ อาจารย์วุฒิปริญญาเอกได้เงินเดือนน้อยกว่าคนจบปริญญาตรีที่ทำงานภาคเอกชน
4. ระบบบริหารที่ด้อยประสิทธิภาพ มีการรวมอำนาจมากกว่ากระจายอำนาจและหน้าที่ไปยังภาควิชาและสาขาวิชา ขาดความคล่องตัวในการปรับงบประมาณและการเบิกจ่าย

สถาบันการศึกษาของกองทัพอากาศมีปัญหาเช่นเดียวกัน เนื่องจากอยู่ในระบบราชการ ซึ่งจะต้องทำการพัฒนาระบบการศึกษา เพื่อให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถในวิชาวิชาการและวิทยาการทหาร ตลอดจนเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยที่ดี สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของนภาณุภาพ

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับระบบและการวิเคราะห์ระบบ

Bronislaw Malinowski และ เอ.อาร์.เรดคลิฟฟ์ บราวน์ (A.R.Redcliffe Brown) เป็นนักวิชาการในกลุ่มทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม (Structural-Functionalism Theory) มองสังคมเชิงสถิตย์ (social statics) โดยสมมุติว่าสังคมอยู่ในสภาพหนึ่งเพื่อศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพของส่วนต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นมาเป็นสังคม เรียกว่า โครงสร้างของสังคม (structure of a society) และส่วนย่อยของสังคมเหล่านี้มีการหน้าที่ สังคมจึงเป็นระบบกระทำที่ประกอบด้วยระบบย่อย (subsystem) หลายระบบ ระบบย่อยในสังคมต่างปฏิบัติหน้าที่ในส่วนของตนตามความถนัด (ชนิตา รักษ์พลเมือง, 2534 : 44) และ ทัลคอตต์ พาร์สันส์ (Talcott Parsons) ได้วิเคราะห์ธรรมชาติของระบบการกระทำต่าง ๆ เห็นว่า ระบบมีข้อจำเป็นแห่งการหน้าที่ หรือ The Functional Imperatives กล่าวคือ สังคมประสบปัญหาในการปรับตัว (adaptation) การแสวงหาวิถีทางบรรลุวัตถุประสงค์ (goal attainment) การขัดเกลาทางสังคมและการควบคุมทางสังคม (latency) และการประสานส่วนต่าง ๆ ให้กลมกลืนกันหรือบูรณาการ (integration) เรียกว่า GAIL หรือ LIGA มีรายละเอียด ดังนี้ (ชนิตา รักษ์พลเมือง, 2534 : 53 - 54)

1. การแสวงหาวิถีทางบรรลุวัตถุประสงค์ (goal attainment) วัตถุประสงค์ของระบบอาจเกี่ยวพันกับสภาพการณ์ภายนอกหรือวัตถุประสงค์ภายในที่มุ่งให้ระบบย่อยคงอยู่ และทำหน้าที่ตามกำหนด การบรรลุวัตถุประสงค์ คือ การดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายปลายทาง โดยวิธีการจัดลำดับความสำคัญ (priority) ของจุดประสงค์ต่าง ๆ ของระบบ รวมทั้งการสรรหาทรัพยากรให้ระบบเพื่อทำการให้บรรลุจุดประสงค์หรือเป้าหมายนั้น การบรรลุวัตถุประสงค์ของการเป็นระบบนี้จะต้องไม่ขัดกับมูลเหตุจูงใจ ความประสงค์และความสามารถของสมาชิกอย่างรุนแรง โดยที่ระบบย่อยจะต้องทำหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอเพื่อรักษา ระบบใหญ่ เป้าหมายของระบบใหญ่นั้นจะถูกถ่ายทอดและควบคุมให้สมาชิกยอมรับและปฏิบัติตาม โดยปกติสถาบันสังคมที่ช่วยทำหน้าที่อาจ ได้แก่ สถาบันการเมือง

2. การปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ (adaptation) ระบบใหญ่และระบบย่อยในสังคมต้องปรับตัวให้เข้ากัน ขณะเดียวกันระบบกระทำนี้ยังต้องปรับตนให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมอีกด้วย การปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมจึงเป็นกระบวนการรวบรวมสรรพวิธีและสิ่งจำเป็นต่าง ๆ จากสภาวะแวดล้อมแล้วแจกสิ่งจำเป็นเหล่านี้ให้เข้าระบบ เพื่อช่วยในการดำเนินการต่าง ๆ บรรลุจุดหมาย สถาบันทางสังคมที่ช่วยทำหน้าที่นี้อาจ ได้แก่ สถาบันทางเศรษฐกิจ

3. การประสานกลมกลืนกันหรือบูรณาการ (integration) หมายถึง ความสามารถของระบบในการแสวงหาวิถีทางสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในระบบ สามารถประสานระบบย่อย ๆ ที่แตกต่างกันให้อยู่ภายในระบบใหญ่ รวมทั้งการทำให้สมาชิกแต่ละคนกลมกลืนเข้ากันในระบบอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นความพยายามที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างเต็มที่ สถาบันที่ช่วยทำหน้าที่นี้ได้แก่ สถาบันการศึกษา ครอบครัวหรือการเมือง

4. การขัดเกลาและการควบคุมทางสังคม (latency) คือ การดำรงรักษาแบบแผนภายในเกี่ยวกับค่านิยมร่วมของสังคม มีประเด็นที่เกี่ยวข้อง 2 ประเด็น คือ การรักษาแบบแผนและการจัดการความตึงเครียด การรักษาแบบแผน หมายถึง การขัดเกลาให้สมาชิกในสังคมมีคุณลักษณะที่เหมาะสม และมีทักษะจำเป็นสำหรับการทำตามบทบาทที่กำหนดตามค่านิยมร่วมในสังคม ขณะเดียวกันระบบจำเป็นต้องแก้ไขความตึงเครียดและการขัดแย้งระหว่างสมาชิกในระบบและระหว่างระบบย่อยทุกระบบ อันอาจเป็นเหตุลุลกลามไปจนกระทั่งสังคมใหญ่ไม่อาจอยู่ได้ สถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่นี้มี อาทิ สถาบันศาสนา สถาบันทางกฎหมาย

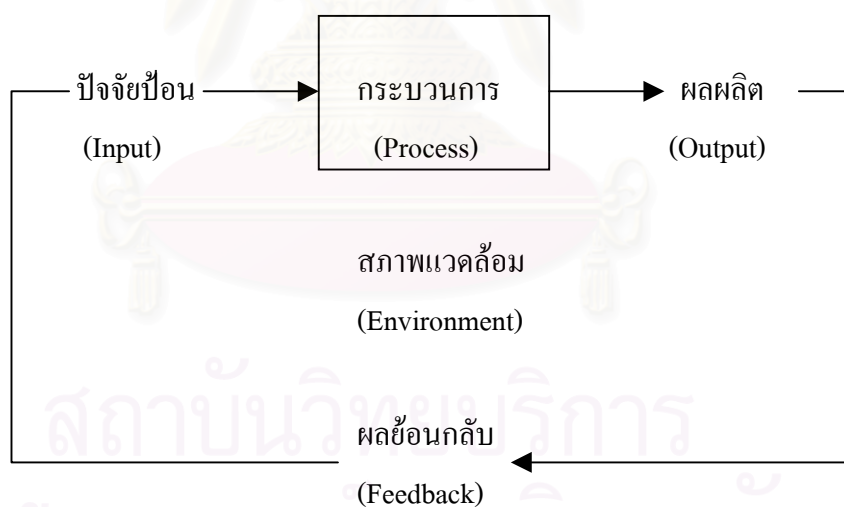
ดอน อัดัมส์ (Don Adams) กล่าวว่า ระบบการศึกษาจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมหรือบริบทของการศึกษา ยิ่งสังคมมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเพียงใด การศึกษาก็มีความสลับซับซ้อนขึ้นเพียงนั้น ดังนั้นเมื่อมีการพัฒนาหรือความทันสมัยขึ้นย่อมหมายถึงว่าระบบการศึกษาจะต้องเพิ่มบทบาทและองค์กรที่มีความชำนาญเฉพาะด้านยิ่งขึ้น และการศึกษา ก็มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงภายในระบบการศึกษาทั้งในเชิงโครงสร้างและการหน้าที่ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของการจัดการศึกษา การจัดการองค์กร การกำหนดกระบวนการต่าง ๆ ภายในระบบ อาทิ นโยบาย กระบวนการและวิธีการเรียนการสอน เนื้อหาหลักสูตร ฯลฯ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องในระบบใหญ่ คือ สังคม และการศึกษาจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทของตนในด้านนี้ (อ้างใน ชนิตา รัศมีพลเมือง, 2534 : 237 - 243)

คาร์ล มันน์ไฮม์ (Karl Mannheim) กล่าวว่า หากมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในระบบการศึกษาก็เป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาสังคมนั่นเอง ดังนั้นการเรียนการสอนและหลักสูตรเนื้อหาในระบบการศึกษาจะต้องประกอบด้วยความเป็นมาและสภาพสังคมของผู้เรียนทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เพื่อให้สมาชิกสังคมตระหนักถึงแนวโน้มของสังคมในอนาคตที่สมาชิกแต่ละคนต้องรับผิดชอบ ขณะเดียวกันก็จะเป็นการถ่ายทอดเป้าหมายร่วมกัน (อ้างใน ชนิตา รัศมีพลเมือง, 2534 : 246)

ในขณะที่การศึกษาต้องสนองความต้องการของสังคม การศึกษาต้องเป็นเครื่องมือ (tool) อันสำคัญในการสร้าง ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของการศึกษา ได้โดยอาศัยผลผลิต (output) ของการศึกษาทั้งในรูปของผู้สำเร็จการศึกษาและทรัพย์สินทางปัญญา ตลอดจนเทคโนโลยีอันเป็นผลผลิตจากการศึกษาและขณะเดียวกันการศึกษาก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่อยู่หนึ่ง จะต้องมีการปรับปรุงตัดแปลงและปรับตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม อยู่เสมอ (ชนิตา รักษ์พลเมือง, 2531 : 162) จึงเกิดมีแนวทางการวิเคราะห์การศึกษาในเชิงระบบ (Systems Analysis)

เจลิยว บุรีรักษ์ (2539 : 135) กล่าวว่า ระบบเป็นหน่วยทำงานมีสิ่งป้อน (Input) มีกระบวนการ (Process) มีผลผลิต (Output) มีขอบเขต เป็นส่วนย่อยของอภิระบบประกอบด้วย อนุระบบ ผลผลิตรวมของหน่วยระบบเกิดจากการทำงานอย่างประสานสอดคล้องกันของอนุระบบ และแต่ละสิ่งมีความเป็นหน่วยระบบตามมิติต่าง ๆ กันในเวลาเดียวกัน เขียนแผนภาพได้ดังนี้

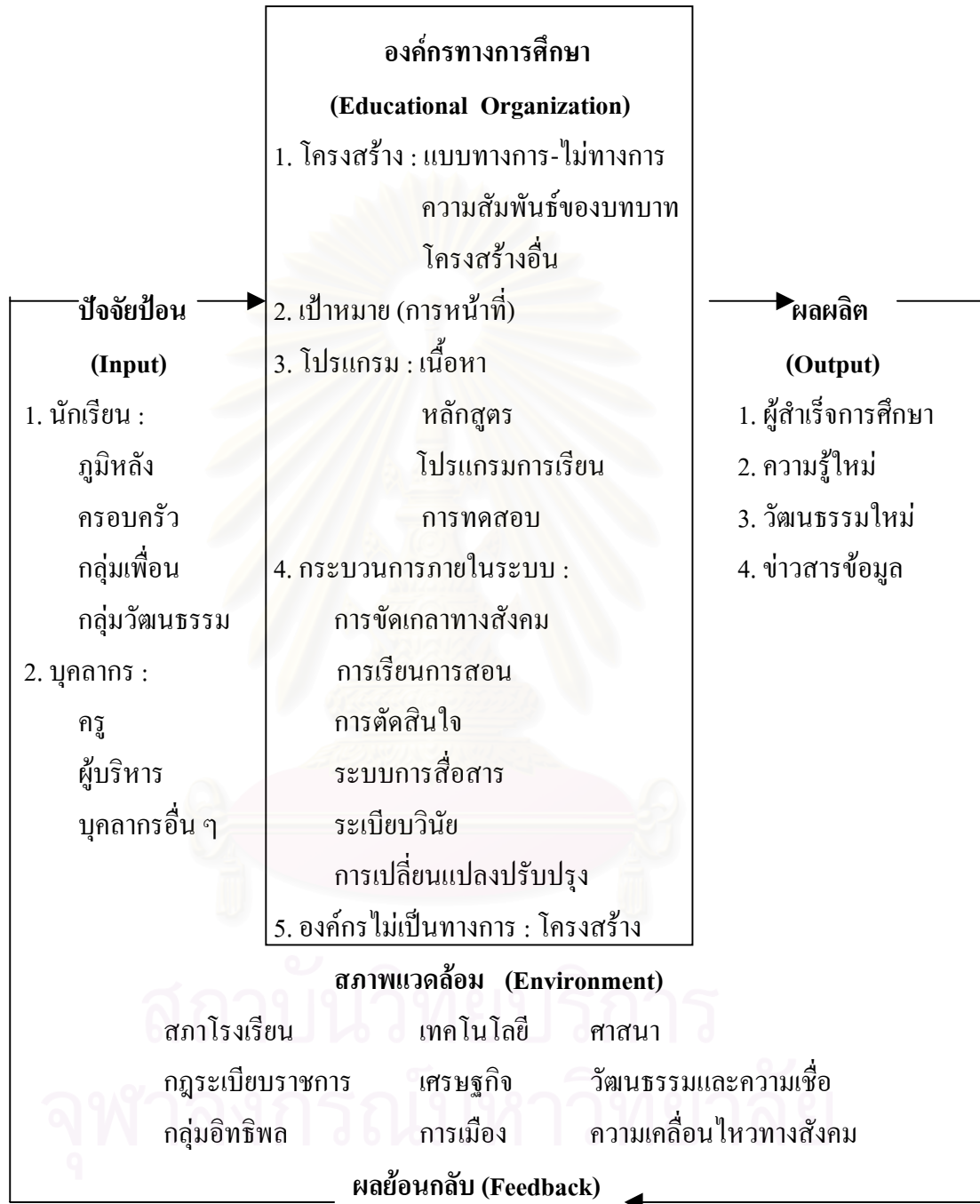
แผนภาพที่ 4 แสดงการทำงานของระบบ

ที่มา : เจลิยว บุรีรักษ์. การวิจัยเชิงระบบ. 2539 หน้า 135.

ฟิลลิป เอช.คูมส์ (Philip H. Coombs) ได้นำแนวทางการวิเคราะห์เชิงระบบมาวิเคราะห์ภาวะวิกฤตทางการศึกษา และ จิน เอช. บัลเลนไทน์ (Jeanne H. Ballantine) ได้นำมาวิเคราะห์การศึกษาในเชิงสังคมวิทยาและการที่จะสร้างผู้สำเร็จการศึกษาได้ตรงตามความต้องการสังคมนั้น การศึกษาจะต้องเปิดรับสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นระบบเปิดซึ่งบัลเลนไทน์ได้เสนอแนวคิดเป็นแผนภาพ ดังนี้ (อังกาใน ชนิตา รักษ์พลเมือง, 2534 : 31 - 34)

แผนภาพที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ระบบการศึกษา

ที่มา : จิน เอช. บัลเลนไทน์ อังโน ชนิตา รัชภัทเมือง. พื้นฐานการศึกษา. 2534 หน้า 32.

การวิเคราะห์การศึกษาในฐานะระบบสังคมมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ 5 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์องค์กร (Organization) หมายถึง สังคมโดยรวม สถาบัน หรือระบบย่อย เช่น ห้องเรียน รวมถึงกระบวนการระบบในระบบนั้น ๆ ตลอดจนความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการที่เกิดขึ้นด้วย

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environment) เนื่องจากการศึกษาเป็นระบบเปิด (Open System) มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับสภาพแวดล้อมองค์กร ซึ่งครอบคลุมทุกอย่างที่อยู่รอบ ๆ องค์กร และอิทธิพลที่ส่งมาถึง เช่น เทคโนโลยี การเมือง เศรษฐกิจ รวมถึงทัศนคติ ค่านิยม บรรทัดฐาน การเปลี่ยนแปลงในสังคม เป็นต้น

ขั้นที่ 3 ศึกษาปัจจัยป้อน (Input) ที่องค์กรได้รับจากสภาพแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บุคลากร วัสดุคิข ข่าวดสารข้อมูล เงิน และความคิดใหม่ ๆ

ขั้นที่ 4 ศึกษาผลผลิต (Output) หมายถึง สิ่งที่ออกไปจากองค์กรทั้งวัตถุและไม่ใช่วัตถุ เช่น ผู้ที่สำเร็จการศึกษา ข้อมูล วัฒนธรรมใหม่ เทคโนโลยี และในที่สุดผลผลิตนี้จะกลับมาเป็นปัจจัยป้อน (Input) ขององค์กรใหม่ได้ในบางครั้ง

ขั้นที่ 5 ศึกษากระบวนการย้อนกลับ (Feedback) ทั้งนี้ด้วยความเชื่อว่าองค์กรจะต้องปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสภาพแวดล้อม

จิน เอช. บัลเลนไทน์ (Jeanne H. Ballantine) ได้สรุปการวิเคราะห์เชิงระบบเพื่อใช้วิเคราะห์ระบบใหญ่เช่นสังคม และระบบย่อยเช่นระบบการศึกษาหรือโรงเรียน โดยเห็นว่ามีประเด็นที่ต้องวิเคราะห์ 4 ระดับ ด้วยกัน คือ (อ้างใน ชนิตา รักษ์พลเมือง, 2534 : 135 - 136)

1. ระดับบุคคล (the individual level) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นโดยหรือมุ่งไปสู่บุคคลที่มีบทบาทต่าง ๆ ภายในระบบ สำหรับในระบบโรงเรียน หมายถึง ครู นักเรียน เป็นต้น

2. ระดับองค์กร (the organization level) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงภายในโรงเรียน เช่น อาจมีการนำรูปแบบหลักสูตรใหม่ มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างบทบาทของโรงเรียน

3. ระดับสถาบันหรือสังคม (the institutional or societal level) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงระบบใหญ่ ซึ่งโดยปกติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในส่วนต่าง ๆ ของสังคม อาทิ การเปลี่ยนแปลงในสถาบันและโครงสร้างทางการเมืองของประเทศ ย่อมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในนโยบายการศึกษา

4. ระดับวัฒนธรรม (the cultural level) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในทัศนคติและค่านิยมของสังคม ส่วนนี้เป็นส่วนที่เปลี่ยนแปลงได้ช้าที่สุด ถ้าหลังนวัตกรรมทางเทคโนโลยี

ดังนั้นสถาบันการศึกษาของกองทัพอากาศเปรียบเสมือนระบบย่อย ซึ่งทำหน้าที่ผลิตกำลังคนและผลิตความรู้ เพื่อให้ออกไปทำหน้าที่ในสังคมของระบบใหญ่ คือ การป้องกันประเทศหรือเป็นกำลังสำคัญของน่านุภาพ โดยการสร้างหลักสูตรที่มีความสัมพันธ์กับบริบทหรือสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคม มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในระบบ สามารถประสานระบบย่อย ๆ และผสมกลมกลืนเข้ากันในระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีครู อาจารย์ ผู้บังคับบัญชา หรือรุ่นพี่ ทำหน้าที่ขัดเกลาให้สมาชิกมีคุณสมบัติที่เหมาะสมตามที่ต้องการ โดยการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับและข้อห้ามต่าง ๆ มีการกำหนดสายการบังคับบัญชา ภาระการงาน รูปแบบและกระบวนการเรียนการสอน การจัดอาคารสถานที่ ห้องเรียน ตารางการสอน บรรยากาศในโรงเรียน วัฒนธรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ การวิเคราะห์ระบบ การศึกษาจะทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหาในระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรของกองทัพอากาศ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์

1. ความหมาย

คำว่า **ยุทธศาสตร์** เป็นคำศัพท์พื้นฐานในการพัฒนาองค์กร ตรงกับคำว่า strategy ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษากรีก คือ strategos หมายถึง ศิลปะและความชำนาญของนายพล เป็นคำที่เริ่มปรากฏใช้ในวงการทหารและแพร่เข้าไปในวงการธุรกิจ แล้วจึงเริ่มเป็นที่รู้จักในวงการศึกษาด้วย สุรชาติ บำรุงสุข (2537 : 31) อธิบายว่า ในต้นศตวรรษที่ 21 มีการใช้คำว่า ยุทธศาสตร์ในความหมายของการใช้ทรัพยากรหรือภารกิจการสงครามของนายทหารระดับสูง กล่าวคือ เป็นการเตรียมการเพื่อทำสงครามโดยใช้แผนที่หรือการใช้การรบเพื่อให้ได้ชัยชนะ ส่วนความหมายตามพจนานุกรมศัพท์ทหารของสำนักงานประธานคณะเสนาธิการร่วมของสหรัฐอเมริกา ให้ความหมายยุทธศาสตร์ว่า หมายถึง ศาสตร์และศิลปะของการพัฒนาและการใช้กำลังทั้งการเมือง เศรษฐกิจ จิตวิทยาและทางทหาร ตามความจำเป็นทั้งในยามปกติและสงคราม เพื่อจะก่อให้เกิดการสนับสนุนอย่างเต็มที่ต่อนโยบาย (ของชาติ) โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเพิ่มพูนความเป็นไปได้ (ที่จะได้รับชัยชนะ) และผลสืบเนื่องในทางที่เป็นประโยชน์จากชัยชนะและเพื่อลดโอกาสของการพ่ายแพ้

ในวงการธุรกิจของไทยใช้คำว่า กลยุทธ์ แทนคำในภาษาอังกฤษ strategy โดยให้ความหมายว่า หมายถึง วิธีการที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ (ศรีวิงค์ สุมิตร, 2537 : 3) ส่วนในวงการศึกษไทยนั้น อุทัย บุญประเสริฐ (2537 : 42) ใช้คำว่ากลยุทธ์เช่นกัน และอธิบายว่า คือ วิธีการหรือเทคนิคในการปฏิบัติซึ่งเป็นวิธีอันแยกคายในการดำเนินงานไปสู่จุดหมายที่ต้องการ เป็นกลวิธีกึ่งสุโลบายในการทำงาน เป็นวิธีการปฏิบัติที่ผ่านการคัดเลือกอย่างเหมาะสม ผ่านการคิดและการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ และเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูงในการปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ส่วนโค๊ป (Cope, 1978 อ้างใน ทวีชัย บุญเดิม, 2540 : 21) ใช้คำว่า ยุทธศาสตร์ หมายถึง รูปแบบของวัตถุประสงค์ (objective) จุดมุ่งหมาย (purposes) หรือเป้าหมาย (goals) นโยบายและแผนแม่บท ที่จะนำมหาวิทยาลัยไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

ราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 แปลคำว่า strategy คือ ยุทธศาสตร์ หมายถึง วิชาการรบ หรือที่มีความสำคัญในการรบ เช่น จุดยุทธศาสตร์

กล่าวโดยสรุป ยุทธศาสตร์ หมายถึง แนวทางหรือมาตรการเชิงรุกเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Planning)

ในทศวรรษที่ผ่านมาได้มีความพยายามเสนอแนวความคิดและกระบวนการเพื่อช่วยให้องค์กรสามารถปรับให้เหมาะกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว เทคนิคที่นิยมใช้กันมาก คือ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Planning) ในวงการธุรกิจของไทยใช้คำว่า การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ซึ่ง ศรีวงศ์ สุมิตร (2537 : 3) ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการของการตัดสินใจเลือกจุดหมายขององค์กร การเปลี่ยนแปลงเป้าหมาย รวมทั้งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายต่าง ๆ ในองค์กร นอกจากนี้ยังครอบคลุมไปถึงนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดหา การใช้และการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กร โคป (Cope) ให้ความหมายว่า การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ เปรียบเสมือนการแก้ปัญหาเชิงรุกที่มุ่งพิจารณาเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมขององค์กรเป็นหลัก และเป็นวิธีการต่อสู้เพื่อให้องค์กรคงอยู่ในสถานะที่ทรัพยากรมีจำกัด ส่วนเคลเลอร์ (Keller) ผู้บุกเบิกนำการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์มาใช้ในวงการอุดมศึกษา กล่าวไว้ว่า (อ้างใน ทวีชัย บุญเติม, 2540 : 37)

2.1 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ไม่ใช่พิมพ์เขียว ไม่ใช่การรวบรวมความคิดออกมาเป็นรายละเอียดให้ทุกคนปฏิบัติตาม หากแต่เป็นนวัตกรรมที่เกิดจากความคิดของบุคคลสำคัญในองค์กรต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งจะทำให้องค์กรมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงไป

2.2 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ต้องเป็นการระบุนโยบายเชิงปฏิบัติที่กระต๊อดรัด มีเป้าหมายชัดเจน

2.3 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ไม่ใช่ทักษะของผู้บริหาร ต้องเกิดจากการประมวลสภาพแวดล้อมทุกด้านที่เกี่ยวข้องและสภาพแวดล้อมภายในของสถาบันเอง รวมทั้งภารกิจของสถาบันด้วย

2.4 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ เป็นการวางแผนโดยรวมของสถาบันเพื่อความสำเร็จและความเป็นเลิศของสถาบันระยะยาว

2.5 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ไม่ได้ทำโดยนักวางแผน นักวางแผนจะทำหน้าที่เตรียมข้อมูลต่าง ๆ และเป็นผู้อำนวยการให้ เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารซึ่งในการตัดสินใจต้องมีข้อมูลสนับสนุน

2.6 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ไม่ใช่การตัดสินใจที่ยึดตามความต้องการของสังคมเสมอไป สถาบันต้องมีจุดยืนโดยพิจารณาถึงจุดเด่นของตนเอง รักษาเอกลักษณ์นั้นไว้

2.7 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ จะต้องคำนึงถึงอนาคตเสมอ การตัดสินใจวันนี้เพื่อวันพรุ่งนี้ที่ดีกว่า แต่ไม่ใช่การเพื่อฝันอย่างไร้เหตุผล

คอตเลอร์และเมอร์ฟี (Kotler and Murphy) กล่าวว่า การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ เป็นกลวิธีที่เหมาะสมที่สุดในการวางแผนเพื่ออนาคตของมหาวิทยาลัย สำหรับในวงการอุดมศึกษาของไทยยังไม่ได้้นำการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์มาใช้อย่างจริงจัง ซึ่ง ประกอบ คุปรัตน์ เน้นว่าการเตรียมการของมหาวิทยาลัยจะต้องเป็นการดำเนินการอย่างมีกลยุทธ์หรือมียุทธศาสตร์ โดยต้องมองทั้งระบบ เพราะมหาวิทยาลัยเป็นระบบที่ไม่สามารถพัฒนาได้ด้วยตนเองต้องขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมหลาย ๆ ประการทั้งภายนอกและภายใน ต้องทำความเข้าใจกับอนาคต มีการมองอนาคต หากได้ทำตามแผนงานที่ดีที่สุดแล้วจะสามารถทำให้เกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน โดยการมองต้องมองในเชิงการวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลง รู้จุดหมายปลายทางและเส้นทางการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งรู้ว่าสิ่งใดหรืออะไรมีความสำคัญที่แตกต่างจากสิ่งอื่นหรือรู้ลำดับความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ ความรู้เหล่านี้ต้องอาศัยการวิเคราะห์ในเชิงกลยุทธ์ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities) และสิ่งคุกคาม (Threats) หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า SWOT ซึ่ง สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ อธิบายว่า การวิเคราะห์เหล่านี้คือ การพิจารณาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร การวิเคราะห์ทรัพยากรและศักยภาพภายในองค์กร โดยเป้าหมายของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรเพื่อศึกษาจังหวะและโอกาสการพัฒนาขององค์กรและภาวะคุกคามที่มีต่อองค์กร ส่วนเป้าหมายของการวิเคราะห์ภายในเพื่อศึกษาจุดแข็งและจุดอ่อนของทรัพยากรที่องค์กรมีอยู่ ผลจากการวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้จะนำไปสู่ทางเลือกต่าง ๆ ที่ผู้มีหน้าที่วางแผนและพัฒนา ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันตัดสินใจเลือกยุทธศาสตร์หลักหรือทิศทางที่คาดว่าจะมีโอกาสทำให้องค์กรพัฒนาไปอย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จ จากยุทธศาสตร์หลักจะนำไปสู่การกำหนดกลวิธีดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งมักจะจัดในรูปของโครงการต่าง ๆ นำมารวมกันเป็นแผนปฏิบัติการขององค์กรต่อไป (อังกูณ ทวีชัย บุญเติม, 2540 : 8 - 9)

อุทัย บุญประเสริฐ (อังกูณ ทวีชัย บุญเติม, 2540 : 7) สรุปว่า จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและผลกระทบที่กระทบถึงกันหมด ทำให้หน่วยงาน องค์กรธุรกิจเอกชนและรัฐต้องปรับตัวและปรับความสามารถในการคิดไปในกาลอนาคต ความสามารถในการคาดคะเน

สภาพแวดล้อมในอนาคตเพื่อจะหาทางกำกับอนาคต ควบคุมอนาคต หรือเตรียมตัวเผชิญกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างเหมาะสมทันกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นเพื่อความอยู่รอดและความอยู่ดีขององค์กรหรือหน่วยงานของตนในอนาคต ซึ่งในความพยายามคิดคาดคะเนสภาพแวดล้อมในอนาคตดังกล่าวมีผู้ให้ความคิดและพัฒนาเทคนิควิธีการหลายอย่าง เช่น การคาดคะเนโดยอาศัยสถิติปัญหาและประสบการณ์ การวิเคราะห์แนวโน้มจากเอกสารข้อคิดเห็นต่าง ๆ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องนั้น ๆ การใช้วิธีการเชิงสถิติ เช่น การพยากรณ์และการกำหนดแนวโน้ม การใช้เทคนิควิธีการสัมภาษณ์แบบ EFR และ EDFR การใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi) การวิเคราะห์ cross – impact เป็นต้น โดยขอบเขตของสภาพแวดล้อมที่ควรคาดคะเน ควรอยู่ใน 4 ด้าน คือ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี (Certo and Peter อ้างใน ทวีชัย บุญเติม, 2540 : 58)

3. กระบวนการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์

กระบวนการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์หรือการวางแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอไว้ ดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2532 : 61) กล่าวว่า กระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มี 5 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ทั้งในแง่การตลาด คู่แข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจของรัฐบาล กฎระเบียบหรือกฎหมาย
2. การใช้ดุลพินิจเพื่อตรวจสอบเพื่อประเมินคู่อุปสรรค (opportunities) และข้อจำกัด (threats) หรือการเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก ในขณะเดียวกันก็จะพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมภายในด้วยว่า องค์กรมีจุดแข็ง (strengths) จุดอ่อน (weaknesses) อะไร
3. การเลือกกลยุทธ์และการจัดวางกลยุทธ์ที่มุ่งทำประโยชน์ที่ดีที่สุด
4. การกำหนดนโยบายต่าง ๆ สำหรับงานแต่ละด้านเพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำแผนงานต่าง ๆ
5. การปฏิบัติตามกลยุทธ์

แกรี เดสส์เลอร์ (Gary Dessler อ้างใน อนันต์ เกตุวงศ์, 2534 : 158) กล่าวว่าไว้ว่าการกำหนดกลยุทธ์ มีขั้นตอน 5 ขั้นตอน เช่นเดียวกับการวางแผนทั่วไป คือ

1. การกำหนดขอบเขตงานที่จะทำ
2. ทำการพยากรณ์ไปในอนาคตถึงโอกาสและอุปสรรคปัญหาที่องค์กรจะต้องเผชิญ

3. กำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กรทางด้านต่าง ๆ
4. พัฒนาทางเลือก
5. กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการวางแผนปฏิบัติการและโครงการต่อไป

ปีเตอร์สัน (Peterson อ้างใน ทวีชัย บุญเดิม, 2540 : 38) การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

1. การประเมินหรือสำรวจสภาวะแวดล้อม (environment assessment) เพื่อกำหนดแนวโน้มหรือการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและผลกระทบที่จะเกิดกับสถาบัน
2. การประเมินภายในสถาบัน (institution assessment) เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาและความสามารถของสถาบัน
3. การประเมินค่านิยม (value assessment) เพื่อพิจารณาค่านิยม แรงจูงใจ แนวคิดของบุคคลภายในสถาบัน และความรับผิดชอบของสถาบันที่มีต่อชุมชน
4. การสร้างแผนหลัก (master plan creation) เพื่อกำหนดรูปแบบของยุทธศาสตร์หรือทิศทางของสถาบันจากปัจจัย 3 ข้อดังกล่าว

ดังนั้นในงานวิจัยนี้เลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities) และภาวะคุกคาม (Threats) หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า SWOT ของไวริช (Wehrich) และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อกองทัพอากาศในอนาคต 10 ปี ซึ่งจะพิจารณา 4 ด้าน คือ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านเทคโนโลยี โดยใช้การสัมภาษณ์และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญซึ่งกำลังดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารของกองทัพอากาศเป็นหลักในการนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร มีขั้นตอนดังนี้ (Wehrich, 1982 อ้างใน ทวีชัย บุญเดิม, 2540 : 98 - 99)

1. เขียนรายการสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาสหลัก (key external opportunities ใช้อักษรย่อ O)
2. เขียนรายการสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นภาวะคุกคามหลัก (key external threats ใช้อักษรย่อ T)
3. เขียนรายการสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นจุดแข็งหลัก (key external strength ใช้อักษรย่อ S)

4. เขียนรายการสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นจุดอ่อนหลัก (key external weakness ใช้อักษรย่อ W)

5. จัดทำตารางเมตริกซ์ ดังนี้

	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
	1. 2.	1. 2.
โอกาส (O)	SO	WO
1. 2.	1. 2.	1. 2.
ภาวะคุกคาม (T)	ST	WT
1. 2.	1. 2.	1. 2.

6. จับคู่จุดแข็งหลัก – โอกาสหลัก (SO) คิดหายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับเซลล์นี้ โดยการใช้จุดแข็งเพื่อให้ได้รับโอกาสมากที่สุด หมายถึง องค์กรมีสภาพแวดล้อมภายในที่มีจุดแข็งหรือปัจจัยส่งเสริมการดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างดี และมีโอกาสที่จะดำเนินงานนั้นได้เนื่องจากมีสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการดำเนินงาน สภาพเช่นนี้เป็นสภาพที่ดีที่สุดเพราะมีปัจจัยส่งเสริมทั้งภายในและภายนอกองค์กร

7. จับคู่จุดแข็งหลัก – ภาวะคุกคามหลัก (ST) คิดหายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับเซลล์นี้ โดยการใช้จุดแข็งเพื่อหลีกเลี่ยงภาวะคุกคาม หมายถึง องค์กรที่มีจุดแข็งหรือสภาพแวดล้อมภายในที่ส่งเสริมการดำเนินงานตามเป้าหมาย แต่มีข้อจำกัดจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นภาวะคุกคามต่อการดำเนินงาน สภาพเช่นนี้ถ้าผู้บริหารสามารถปรับเปลี่ยนข้อจำกัดหรือภาวะคุกคามนั้นให้เป็นโอกาสได้ก็จะสามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนดได้เป็นอย่างดี เนื่องจากองค์กรมีความพร้อมอยู่แล้ว

8. จับคู่จุดอ่อนหลัก – โอกาสหลัก (WO) คิดหายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับเซลล์นี้ โดยการลดจุดอ่อนเพื่อเพิ่มโอกาส หมายถึง องค์กรที่มีจุดอ่อนหรือสิ่งแวดล้อมภายในที่

ไม่เอื้อให้ดำเนินงานตามเป้าหมายที่ต้องการ แต่มีสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปิดโอกาสให้สามารถดำเนินงานได้ดี สภาพเช่นนี้ผู้บริหารจะต้องกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาองค์กรที่จะส่งผลดีต่อการดำเนินงานเพราะโอกาสจากสภาพแวดล้อมภายนอกเปิดให้

9. จับคู่จุดอ่อนหลัก – ภาวะคุกคามหลัก (WT) คิดหายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับเซลล์นี้ โดยการลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงภาวะคุกคาม หมายถึง องค์กรที่มีทั้งจุดอ่อนภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นข้อจำกัดต่อการดำเนินงานตามเป้าหมาย สภาพเช่นนี้ผู้บริหารจะต้องตัดสินใจที่จะยุบหรือยกเลิกองค์กร หรืออาจหายุทธศาสตร์ปรับเปลี่ยนภารกิจขององค์กรใหม่

10. จากยุทธศาสตร์ทั้งหมดในแต่ละเซลล์ ตัดสินใจเลือกยุทธศาสตร์เพียง 1 – 2 ยุทธศาสตร์ที่จะเกิดผลสูงสุดกำหนดเป็นยุทธศาสตร์หลัก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 ระบบการฝึกศึกษาของกองทัพอากาศ

กองทัพอากาศมีการพัฒนากำลังพลหรือทรัพยากรมนุษย์โดยการจัดการศึกษาขึ้นเอง ในปัจจุบันเป็นการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 21 ที่กำหนดว่า “กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ อาจจัดการศึกษา เฉพาะทางตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้ โดยคำนึงถึงนโยบายและ มาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง” การจัดการศึกษานี้เป็นไปตามทฤษฎีทางสังคมวิทยาการศึกษา (ชนิตา รัศมีพลเมือง, 2531 : 160) ที่ว่า การศึกษาในสังคมใดย่อมจะได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมของสังคมนั้น การศึกษาโดย พื้นฐานจะต้องจัดให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และความต้องการของสังคม การศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับวิถีชีวิตทุกอย่างในสังคม การศึกษาในแต่ละสังคมนั้นย่อมแตกต่างกัน เพราะธรรมชาติใน สังคมไม่เหมือนกัน การศึกษามีเป้าหมายสนองความต้องการของสังคมนั้นๆ เฉพาะสังคมนั้น เมื่อสังคมเปลี่ยนไปการศึกษาย่อมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย บุคลิกภาพของคนก็ต้องพัฒนา ขึ้นมาในแต่ละสังคมนั้นจึงแตกต่างกันตามไปด้วย การจัดการศึกษาของกองทัพอากาศนี้จึงเป็นการ ศึกษาเฉพาะทาง เช่นเดียวกับสถาบันการศึกษาของกองทัพบก กองทัพเรือ และนายตำรวจ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ เช่น วิทยาลัยพยาบาลในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข โรงเรียนในสังกัดกระทรวงต่าง ๆ ได้แก่ โรงเรียนทันตแพทย์ โรงเรียน สัตว์แพทย์ โรงเรียนป่าไม้ โรงเรียนชลประทาน โรงเรียนฝึกการบินพลเรือน เป็นต้น (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2531 : 5) โดยมีความมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังความเป็นทหารแก่ บุคคลพลเรือนที่ไม่เคยรับราชการทหารมาก่อน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในวิชาการ เฉพาะสาขาที่จะนำไปใช้ในการรับราชการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในวิชาการสาขางานที่ปฏิบัติอยู่ เพื่อให้มีความรู้ในการปฏิบัติงานฝ่ายอำนวยการและการเป็นผู้บังคับบัญชา มีความเป็นผู้นำที่ดี มีความกล้าหาญเสียสละ มีคุณธรรม และเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของข้าราชการทหาร ให้เหมาะสมที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนวิทยะฐานะต่อไป (กรมยุทธการทหารอากาศ, 2518 :

1) การจัดการศึกษาของกองทัพอากาศนี้ เรียกว่า ระบบการฝึกศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ (กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ, 2541 : 5)

1. **โรงเรียนหลักขั้นต้น** เป็นสถานศึกษาที่ให้การศึกษาแก่บุคคลพลเรือนก่อนที่จะ บรรจุเข้ารับราชการในกองทัพอากาศ ทั้งในระดับปริญญาตรีและประกาศนียบัตร เพื่อให้มี ความรู้ความสามารถพร้อมที่จะปฏิบัติงานและปฏิบัติตนได้ตามแบบธรรมเนียมทหาร ประกอบด้วย 7 โรงเรียน ได้แก่

- 1.1 โรงเรียนนายเรืออากาศ
- 1.2 วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ
- 1.3 โรงเรียนจ่าอากาศ
- 1.4 โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ
- 1.5 โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับหมวด
- 1.6 โรงเรียนนายทหารประทวน
- 1.7 โรงเรียนการบิน

2. **โรงเรียนหลักชั้นปลาย** เป็นสถานศึกษาที่ให้การศึกษาแก่นายทหารชั้นสัญญาบัตร ชั้นยศตั้งแต่เรืออากาศเอกขึ้นไป เป็นการศึกษาวิชาชีพทางทหาร (Professional Military Education : PME) เพื่อให้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่จะเป็นผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการในระดับต่าง ๆ ประกอบด้วย 4 โรงเรียน ได้แก่

- 2.1 โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง
- 2.2 โรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโส
- 2.3 โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
- 2.4 วิทยาลัยการทัพอากาศ

3. **โรงเรียนเหล่า/โรงเรียนสายวิทยาการ** เป็นสถานศึกษาที่ให้การศึกษาแก่กำลังพลทุกระดับในเหล่าหรือสายวิทยาการเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ แบ่งออกเป็นระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ประกอบด้วย 33 โรงเรียน ได้แก่

- 3.1 โรงเรียนเหล่าทหารสารบรรณ
- 3.2 โรงเรียนเหล่าทหารต้นหน
- 3.3 โรงเรียนเหล่าทหารนักบิน
- 3.4 โรงเรียนเหล่าทหารแผนที่
- 3.5 โรงเรียนเหล่าทหารอู่
- 3.6 โรงเรียนเหล่าทหารอากาศโยธินและเหล่าสารวัตร
- 3.7 โรงเรียนเหล่าทหารช่างอากาศ
- 3.8 โรงเรียนเหล่าทหารสื่อสาร
- 3.9 โรงเรียนเหล่าทหารสรรพวุธ

- 3.10 โรงเรียนเหล่าทหารช่างโยธา
- 3.11 โรงเรียนเหล่าทหารขนส่ง
- 3.12 โรงเรียนเหล่าทหารพลาธิการ
- 3.13 โรงเรียนเหล่าทหารแพทย์
- 3.14 โรงเรียนเหล่าทหารถ่ายรูป
- 3.15 โรงเรียนเหล่าทหารการเงิน
- 3.16 โรงเรียนกำลังพลทหารอากาศ
- 3.17 โรงเรียนการข่าว
- 3.18 โรงเรียนนิตยการบินและภาคพื้น
- 3.19 โรงเรียนกิจการพลเรือน
- 3.20 โรงเรียนส่งกำลังบำรุง
- 3.21 โรงเรียนการประชาสัมพันธ์
- 3.22 โรงเรียนการปลัดบัญชี
- 3.23 โรงเรียนการตรวจสอบภายใน
- 3.24 โรงเรียนการรวบรวม
- 3.25 โรงเรียนป้องกันทางอากาศ
- 3.26 โรงเรียนบังคับการบิน
- 3.27 โรงเรียนพลพยาบาล
- 3.28 โรงเรียนเวชศาสตร์การบิน
- 3.29 โรงเรียนครุทหาร
- 3.30 ศูนย์ภาษา
- 3.31 โรงเรียนสวัสดิการทหารอากาศ
- 3.32 โรงเรียนวิจัยและพัฒนาระบบอาวุธ
- 3.33 โรงเรียนอิเล็กทรอนิกส์คอมพิวเตอร์

4. การฝึกงานในหน้าที่อบรมพิเศษ เป็นการฝึกเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของนายทหารชั้นประทวนให้ขึ้นไปตามมาตรฐานที่หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศเจ้าของเหล่าต่าง ๆ ได้กำหนดไว้ ด้วยวิธีที่ให้ผู้มีความรู้ความชำนาญกว่าสอนและแนะนำอย่างใกล้ชิด ตลอดจนถึงทั้งการศึกษาภาคทฤษฎีจากตำราด้วยตัวเอง

ประเภทของการฝึกงานในหน้าที่ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท

4.1 การฝึกเพื่อยกระดับความชำนาญ คือ การฝึกงานในสาขาอาชีพสายวิชาการจากระดับความชำนาญขั้นไม่มีความชำนาญเป็นขั้นถึงชำนาญ ระดับความชำนาญขั้นถึงความชำนาญเป็นขั้นชำนาญ และระดับความชำนาญขั้นชำนาญเป็นขั้นชำนาญมากตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกได้มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ สามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้นในสาขาอาชีพของตนโดยเฉพาะ

4.2 การฝึกเพื่อเปลี่ยนสายงาน คือ การฝึกเพื่อเปลี่ยนสายอาชีพในสายวิชาการเดียวกันหรือต่างสายวิชาการ

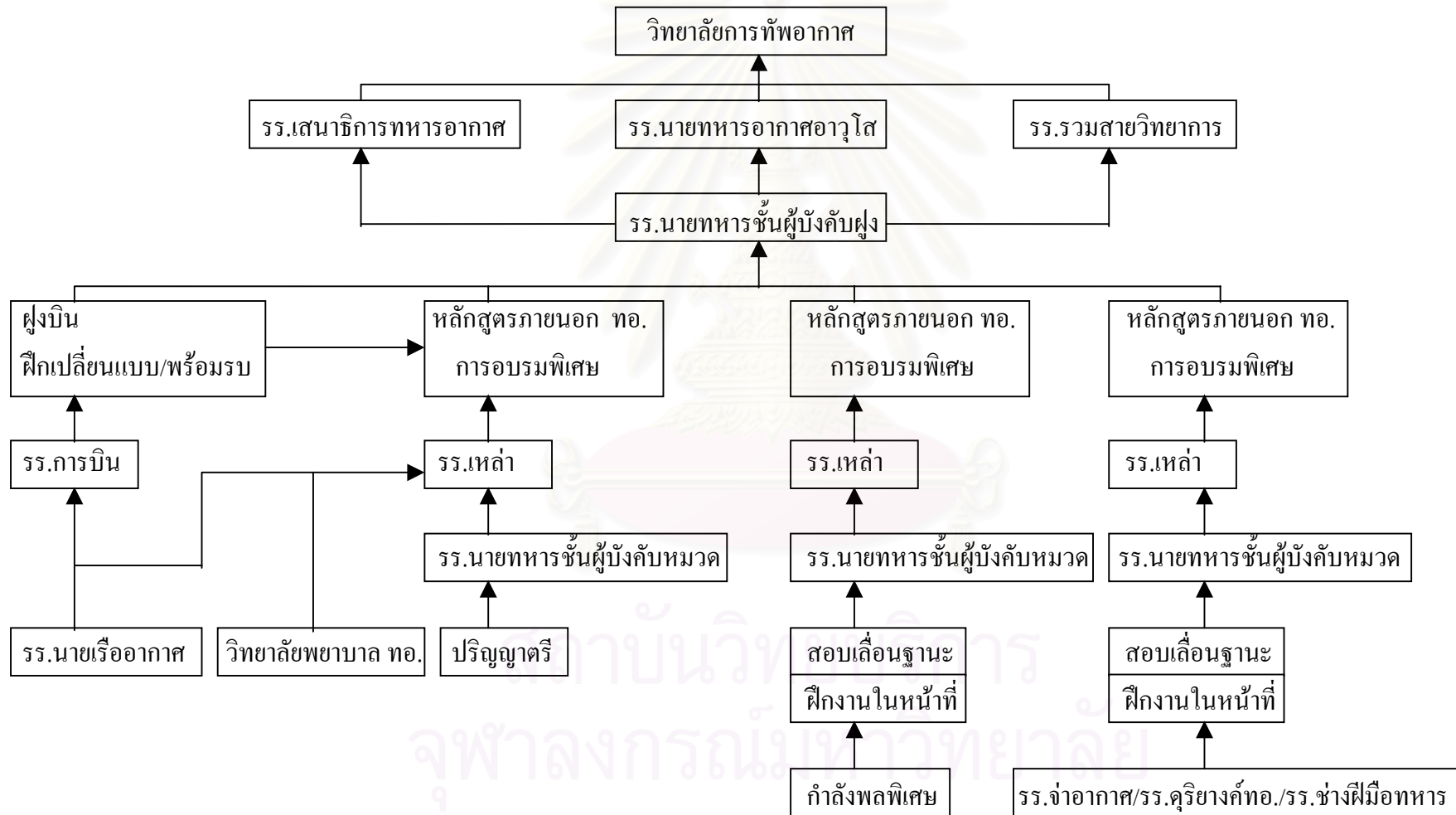
4.3 การฝึกเพื่อเพิ่มพูนความรู้ คือ การฝึกงานให้นายทหารประทวนได้รับความรู้ความชำนาญเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการปรับปรุงสมรรถภาพกำลังพลภายในหน่วยหรือให้กำลังพลนั้น ๆ สามารถปฏิบัติงานตามเทคนิคของสายวิชาการและระเบียบปฏิบัติอย่างใหม่ หรือใช้เครื่องมือเครื่องใช้ปฏิบัติงานอาวุธยุทโธปกรณ์แบบใหม่ได้อย่างถูกต้องและเป็นผลดี

ระบบการฝึกศึกษาของกองทัพอากาศ อาจเขียนเป็นรูปภาพแสดงได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 6 แสดงระบบการฝึกศึกษาของกองทัพอากาศ

ตอนที่ 5 การพัฒนานาณูภาพ

1. ความหมาย

คำว่า “**นาณูภาพ**” เป็นคำที่เริ่มใช้ในกองทัพอากาศไทยตั้งแต่ ปี พ.ศ.2539 ในสมัยที่ พลอากาศเอก อมร แนวนมาลี เป็นผู้บัญชาการทหารอากาศ โดยกรมยุทธการทหารอากาศเป็นผู้กำหนดคำว่านาณูภาพขึ้น ดังปรากฏในเอกสารประกอบคำบรรยายหลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ รุ่นที่ 39 ของพลอากาศเอก อมร แนวนมาลี ผู้บัญชาการทหารอากาศ และคำนี้เริ่มใช้อย่างแพร่หลายในปี พ.ศ. 2540 ในระหว่างการสัมมนาทางวิชาการของกองทัพอากาศ เช่น การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “กำลังทางอากาศกับความมั่นคง” เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2540 ที่กองบิน 1 จังหวัดนครราชสีมา การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “นาณูภาพของกองทัพอากาศไทยในศตวรรษที่ 21 ” เมื่อวันที่ 26 – 27 มิถุนายน พ.ศ. 2540 ที่โรงเรียนนายเรืออากาศ

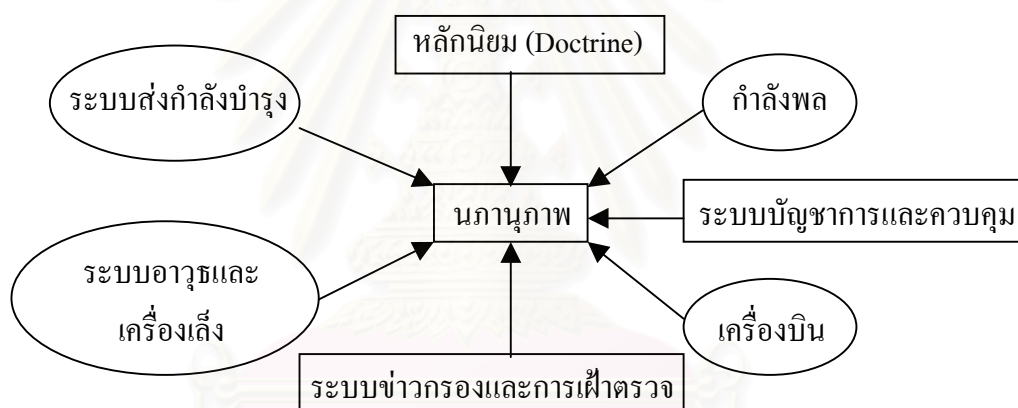
นาณูภาพ มีความหมายเช่นเดียวกับ คำว่า กำลังทางอากาศ ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “**Air Power**” ซึ่งมีผู้ที่ให้ความหมายและพยายามอธิบายถึงคำนี้ไว้ เช่น เอกสารประกอบคำบรรยายหลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ รุ่นที่ 39 และเอกสารประกอบคำบรรยายหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร พ.ศ. 2540 พลอากาศเอก อมร แนวนมาลี บอกว่า กำลังทางอากาศ หมายถึง ทุกสรรพสิ่งที่สามารถเคลื่อนที่ไปในอากาศและอวกาศ ซึ่งเป็นสภาพกำลังของชาติที่สามารถใช้ในการป้องกันประเทศ ได้แก่ เครื่องบิน จรวดนำวิถีระยะไกล บัลลูน ฯลฯ รวมถึงดาวเทียมที่เริ่มมีบทบาททางทหารมากขึ้น

รณชัย เชี่ยวชาญ (2540 : 5) อาจารย์โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง บอกว่า นาณูภาพ (Air Power) หมายถึง อาณูภาพทางอากาศหรือกำลังทางอากาศ เป็นสิ่งที่วางแผนสำหรับการใช้ประโยชน์อากาศยานในห้วงอากาศ เพื่อช่วยเหลือจุดประสงค์ทางทหาร และเสนห์ บัวชื่น (2540 : 3) อาจารย์โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ได้แปลคำว่า Air Power ที่นายพลมิทเชลของสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความหมายไว้ว่า มิได้หมายถึงอากาศยานเพียงอย่างเดียว แต่หมายรวมถึงการรวมพลังอำนาจในการบินทั้งมวลของชาติและความสามารถที่เกี่ยวข้องซึ่งมาจากกองทัพอากาศ การบินของเหล่าทัพอื่น ๆ และการบินพลเรือน ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับองค์กรเหล่านี้ ได้แก่ ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน การส่งกำลังบำรุง และกำลังพล เป็นต้น

2. องค์ประกอบของน่านุภาพ

วิทยาลัยการทัพอากาศ (2540 : 41) บอกว่า น่านุภาพหรือกำลังทางอากาศไม่ได้หมายถึงเฉพาะเครื่องบินเท่านั้นในความจริงแล้วน่านุภาพหรือกำลังทางอากาศมีองค์ประกอบที่สำคัญต้องปฏิบัติร่วมกัน คือ บุคลากรหรือกำลังพล อากาศยานหรือเครื่องบิน ระบบอาวุธ และเครื่องเล็ง ระบบบัญชาการและควบคุม ระบบข่าวกรองและการเฝ้าตรวจ และระบบการส่งกำลังบำรุง ซึ่งเขียนภาพแสดงได้ดังนี้

แผนภาพที่ 7 แสดงองค์ประกอบของน่านุภาพ

สรุปน่านุภาพหรือกำลังทางอากาศ ซึ่งในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Air Power เป็นคำที่มีความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ หมายถึง ทุกสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการบินในการปฏิบัติการกิจการป้องกันประเทศ เพื่อให้สามารถเอาชนะฝ่ายตรงข้ามหรือภัยคุกคามของประเทศได้ ซึ่งประกอบไปด้วยบุคลากรหรือกำลังพลที่มีคุณภาพ มีขวัญกำลังใจสูง อากาศยานที่มีสมรรถนะสูง ระบบอาวุธที่มีน่านุภาพก่อให้เกิดความแม่นยำสูง ระบบการส่งกำลังบำรุงที่ทันต่อการปฏิบัติทางยุทธการ ระบบการเฝ้าตรวจหรือการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ โดยกำลังพลหรือบุคลากรเป็นผู้ที่ทำให้เกิดองค์ประกอบอื่น ๆ สำหรับน่านุภาพ กำลังพลเหล่านี้ได้มาจากระบบการฝึกศึกษาของกองทัพอากาศเป็นหลัก

3. ประวัติพัฒนาภาพและกองทัพอากาศไทย

ภายหลังจากที่กิจการด้านการบินของโลกได้ทำสำเร็จขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ.2446 โดยพี่น้องตระกูลไรท์ (Wright) คือ วิลเบอร์ (Wilbur) และออร์วิล (Orville) ชาวอเมริกัน ในปี พ.ศ.2454 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยความดำริของ พลเอกสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ เสนาธิการทหารบก และพลเอกสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช เสนาบดีกระทรวงกลาโหม ทรงตระหนักถึงความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องมีเครื่องบินไว้ป้องกันภัยที่จะบังเกิดแก่ชาติ จึงได้ดำริให้จัดตั้งแผนกการบินขึ้นในกองทัพบก และให้มีการคัดเลือกนายทหารบก 3 นาย ซึ่งมีคุณสมบัติเหมาะสมไปศึกษาวิชาการบิน ณ ประเทศฝรั่งเศส คือ พันตรีหลวงศักดิ์ศัลยาวิฑูร (สุณี สุวรรณประทีป) ร้อยเอกอาวุธสิทธิกร (หลง สิ้นสุข) และร้อยโท ทิพย์ เกตุทัต ระหว่างที่ทำการศึกษาวิชาการบินในปี พ.ศ. 2455 -2456 นั้น กระทรวงกลาโหมได้สั่งซื้อเครื่องบินจากประเทศฝรั่งเศส ได้แก่ เครื่องบินแบบเบรเกต์ ชนิดปีก 2 ชั้น จำนวน 3 เครื่อง เครื่องบินแบบนิเออปอร์ท ชนิดปีกชั้นเดียว จำนวน 4 เครื่อง และเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ (ชุ่ม อภัยวงศ์) ได้บริจาคเงินส่วนตัวซื้อเครื่องบินแบบเบรเกต์ ให้แก่กระทรวงกลาโหมอีก 1 เครื่อง รวมเป็น 8 เครื่อง โดยใช้พื้นที่สนามราชกรีฑาสโมสร เป็นสนามบินชั่วคราว ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของกำลังทางอากาศในประเทศไทย (กองทัพอากาศ, 2526 : 4 - 22)

การพัฒนาด้านภาพได้เจริญก้าวหน้าตามลำดับ วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2457 ได้เปลี่ยนจากแผนกการบินทหารบกเป็น กองบินทหารบก และย้ายสถานที่มาตั้งที่ตำบลดอนเมือง เพราะสถานที่เดิมคับแคบ ไม่สะดวกในการสร้างโรงเก็บเครื่องบินและการขยายสนามบิน ในปี พ.ศ.2458 ได้พยายามสร้างเครื่องบินรบขึ้นเองเป็นผลสำเร็จ โดยกองโรงงานกองบินทหารบก สามารถสร้างเครื่องบินแบบเบรเกต์ ปีก 2 ชั้น ทำด้วยไม้ในประเทศไทย แต่สั่งซื้อเครื่องยนต์สำหรับเครื่องบินจากประเทศฝรั่งเศส ในเวลาต่อมาได้พัฒนาความสามารถโดยออกแบบสร้างเครื่องบินทิ้งระเบิด ชื่อว่า บริพัตร และเครื่องบินขับไล่ ชื่อว่า ประชาธิปก (กองทัพอากาศ, 2526 : 137) ปี พ.ศ.2461 กองบินทหารบกได้ยกระดับเป็น กรมอากาศยานทหารบก ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น กรมอากาศยาน เนื่องจากกำลังทางอากาศมิได้เป็นกำลังเฉพาะในด้านยุทธศาสตร์ทางทหารเท่านั้น แต่มีประโยชน์อย่างกว้างขวางต่อกิจการด้านการพาณิชย์และการคมนาคม เช่น การทดลองส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ทางอากาศจากกรุงเทพฯ ไป

จันทบุรี การรับส่งผู้ป่วยจากห้องที่ทุรกันดารมารักษาในเมืองใหญ่หรือการส่งแพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขไปช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ห่างไกล เมื่อกรมอากาศยานได้เจริญก้าวหน้าและมีภารกิจที่จะต้องปฏิบัติมากขึ้น ในปี พ.ศ.2478 จึงได้เลื่อนฐานะอีกครั้งเป็นกรมทหารอากาศ จนกระทั่ง วันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2480 ได้รับการยกฐานะเป็น กองทัพอากาศ (กองทัพอากาศ, 2526 : 137) หลังจากที่ยกฐานะขึ้นเป็นกองทัพอากาศแล้วได้มีการปรับปรุงการจัดส่วนราชการอีกหลายครั้ง ในปัจจุบันกองทัพอากาศได้กำหนดให้มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม ปีพุทธศักราช 2503 มาตรา 16 คือ “เตรียมกำลังกองทัพอากาศ และป้องกันราชอาณาจักร” มีการแบ่งส่วนราชการออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้ คือ

1. ส่วนบัญชาการ ประกอบด้วย 9 หน่วยงาน
 - 1.1 สำนักงานเลขานุการกองทัพอากาศ
 - 1.2 กรมสารบรรณทหารอากาศ
 - 1.3 กรมกำลังพลทหารอากาศ
 - 1.4 กรมข่าวทหารอากาศ
 - 1.5 กรมยุทธการทหารอากาศ
 - 1.6 กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ
 - 1.7 สำนักงานปลัดบัญชาทหารอากาศ
 - 1.8 กรมจเรทหารอากาศ
 - 1.9 สำนักงานเทคโนโลยีทหารอากาศ
2. ส่วนกำลังรบ คือ กองบัญชาการยุทธทางอากาศ ประกอบด้วย 7 หน่วยงาน
 - 2.1 กองพลบินที่ 1
 - 2.2 กองพลบินที่ 2
 - 2.3 กองพลบินที่ 3
 - 2.4 กองพลบินที่ 4
 - 2.5 โรงเรียนการบิน
 - 2.6 กรมควบคุมการปฏิบัติทางอากาศ
 - 2.7 หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน
3. ส่วนยุทธบริการ คือ กองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ ประกอบด้วย 10 หน่วยงาน
 - 3.1 กรมช่างอากาศ
 - 3.2 กรมสื่อสารทหารอากาศ
 - 3.3 กรมสรรพวุฒทหารอากาศ

- 3.4 กรมอิเล็กทรอนิกส์ทหารอากาศ
- 3.5 กรมลาดตระเวนทหารอากาศ
- 3.6 กรมช่างโยธาทหารอากาศ
- 3.7 กรมขนส่งทหารอากาศ
- 3.8 กรมพลธิการทหารอากาศ
- 3.9 กรมแพทย์ทหารอากาศ
- 3.10 ศูนย์ส่งกำลังบำรุง
4. ส่วนการศึกษา คือ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ ประกอบด้วย 3 หน่วยงาน
 - 4.1 สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง
 - 4.2 กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
 - 4.3 โรงเรียนนายเรืออากาศ
5. ส่วนกิจการพิเศษ ประกอบด้วย 5 หน่วยงาน
 - 5.1 กรมสวัสดิการทหารอากาศ
 - 5.2 กรมการเงินทหารอากาศ
 - 5.3 ศูนย์วิทยาศาสตร์และพัฒนาระบบอาวุธกองทัพอากาศ
 - 5.4 สำนักงานตรวจบัญชีทหารอากาศ
 - 5.5 สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง

กองทัพอากาศได้จัดส่วนราชการในการทำงานออกเป็น 5 ส่วน ส่วนการศึกษาคือสิ่งที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาที่สุด เพราะเป็นส่วนที่ทำหน้าที่ในการเตรียมหรือสร้างกำลังพลไปปฏิบัติหน้าที่ในส่วนอื่น ๆ ของกองทัพอากาศให้สามารถทำงานตามภารกิจได้

4. บทบาทและความสำคัญของการพัฒนานาฬิกา

เครื่องบินเป็นองค์ประกอบหนึ่งในนนาฬิกา ได้พัฒนาให้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วในยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรม และได้ถูกนำมาใช้ทางทั้งการพาณิชย์ การเดินทางขนส่ง และการสงคราม โดยนำมาใช้สำหรับการรบครั้งแรกในสงครามโลกครั้งที่ 1 เพื่อการตรวจการณ์ การกำหนดเป้าหมายการยิงปืนใหญ่และการถ่ายภาพทางอากาศ ในสงครามโลกครั้งที่ 2 เครื่องบินได้มีบทบาทสำคัญต่อการโจมตีที่ระเบิดฝ่ายตรงข้าม เมื่อมีการค้นพบอาวุธนิวเคลียร์ สหรัฐอเมริกาได้นำเครื่องบินแบบ บี - 29 ที่ระเบิดปรมาณูลูกแรกที่เมืองอิโรชิมา

เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ.2488 ทำให้ 40 % ของเมืองกลายเป็นเถ้าถ่าน 92 % ได้รับความเสียหายและมีผู้เสียชีวิต 118,601 คน ในวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2488 ได้ทิ้งระเบิดปรมาณูลูกที่ 2 ที่เมืองนางาซากิ ทำให้มีผู้เสียชีวิต 74,000 คน (สุรชาติ บำรุงสุข, 2541 : 167) ญี่ปุ่นจึงประกาศยอมแพ้สงคราม ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ลึกลง โลกได้แบ่งออกเป็น 2 ค่ายระหว่าง 2 ลัทธิ คือ ทุนนิยมกับสังคมนิยม ดำเนินสงครามด้านข่าวสารการโฆษณาชวนเชื่อและอุดมการณ์หรือที่เรียกว่า สงครามเย็น (Cold War) เพื่อครอบครองโลกใหม่ มีเป้าหมายสำคัญ คือ การยึดพื้นที่ทางวัฒนธรรม ประสานกับการยึดพื้นที่ทางการตลาดและการค้า (ยุคศรีอาริยะ, 2541 : 87) ทำให้เกิดสงครามเกาหลี ในปี พ.ศ. 2493 - 2496 สงครามเวียดนามระหว่างปี พ.ศ. 2508 - 2522 และการเข้ายึดครองกัมพูชาของเวียดนาม ในปี พ.ศ.2522 - 2533 ซึ่งประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายป้องกันประเทศด้วยการส่งทหารเข้าร่วมรบเพื่อต่อต้านการแผ่ขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์ มีการนำอาวุธยุทธโศปกรณ์ที่ทันสมัยเข้าประจำการภายใต้โครงการให้สินเชื่อทางทหาร (Foreign Military Credit Sales : FMS) ของสหรัฐอเมริกา (สุรชาติ บำรุงสุข, 2529 : 1) ที่สำคัญที่สุดคือการขอยืมเครื่องบินแบบเอฟ -16 ที่มีอายุภาพสูงให้กับกองทัพอากาศไทยเป็นชาติแรกในอาเซียน และยังคงคลังที่จะจัดตั้งคลังอาวุธสำรองขึ้นในไทย (สุรชาติ บำรุงสุข, 2530 : ค.- ต.) และเสนอโครงการให้การศึกษาและการฝึกอบรมด้านการทหาร (International Military Education Training Program : IMET) จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงในสหภาพโซเวียต เมื่อปี พ.ศ. 2530 ทำให้ประเทศต้องแตกออกเป็นรัฐอิสระอีกหลายแห่ง ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปตะวันออกได้แยกตัวออกจากเขตอิทธิพลของโซเวียต พรรคคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออกหมดอำนาจ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เช่นเดียวกัน เวียดนามได้ปรับนโยบายใหม่และประกาศถอนกำลังออกจากกัมพูชา ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2532 ประเทศไทยภายใต้การนำของรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ มีนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า (สุณัย ผาสุก, 2539 : 22) แสดงให้เห็นว่าสงครามเย็นได้สิ้นสุดลงแล้ว ลักษณะของสงครามหรือภัยคุกคามในยุคหลังสงครามเย็นนี้ได้เปลี่ยนไปเช่นกัน ซึ่งปรากฏให้เห็นในสงครามอ่าวเปอร์เซีย เมื่อปี พ.ศ. 2534 ประเทศอริกันได้นำกำลังทหารบุกเข้ายึดประเทศคูเวต องค์การสหประชาชาติโดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นแกนนำ ได้เปิดการโจมตีขับไล่กองทัพอิรักออกจากคูเวต ภายใต้ปฏิบัติการที่เรียกว่า พายุทะเลทราย (Desert Storm) โดยใช้อำนาจทางอากาศเป็นหลัก สงครามครั้งนี้เป็นสงครามเทคโนโลยีหรือสงครามอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นระบบการสื่อสาร การบังคับบัญชาและการควบคุม ตลอดจนการแสวงหาข่าวกรองและอาวุธต่าง ๆ ที่ใช้ ได้แก่ จรวดร่อนหรืออาวุธปล่อยแบบครูซส์ (cruise missile) ที่สามารถติดตั้งหัวรบนิวเคลียร์ เช่น จรวดโทมาฮอค (Tomahawk) เครื่องบินแบบต่าง ๆ เช่น แบบ

เอฟ - 15 เอฟ - 16 และเอฟ - 18 ที่ถูกพัฒนาให้มีความเร็วสูง สามารถบรรทุกอาวุธธรรมดา และอาวุธนิวเคลียร์ มีระบบเดินอากาศ ระบบการใช้อาวุธและการทิ้งระเบิดที่ทันสมัย ควบคุม ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ในการประมวลข้อมูลและสั่งการ สามารถโจมตีเป้าหมายทุกกาลอากาศ ทั้งกลางวันและกลางคืน นอกจากนี้ยังติดตั้งอุปกรณ์ค้นหาและแจ้งเตือนการตรวจจับเรดาร์ ติดตั้งจรวดนำวิถีอากาศสู่พื้น สามารถทำลายข้าศึกตรงเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นสหรัฐ ฯ ยังได้สร้างเครื่องบินที่มีพื้นที่หน้าตัดต่อการกระทบของสัญญาณเรดาร์ น้อยลง เรียกว่า เครื่องบินแบบล่องหน (stealth) เช่น เครื่องบินทิ้งระเบิดแบบ บี - 2 และแบบ เอฟ - 117 ซึ่งเป็นเครื่องบินขับไล่ทิ้งระเบิดที่มีบทบาทสำคัญในการโจมตีเป้าหมายสำคัญต่อ อิรักอย่างมาก จนสามารถทำลายที่ตั้งกองบัญชาการทางทหารของอิรักให้พังพินาศได้ โดย คอมพิวเตอร์จะช่วยในการกำหนดเส้นทางการบินและนักบินจะอาศัยคอมพิวเตอร์ช่วยในการ เดินอากาศและการทิ้งระเบิด ระเบิดที่ทิ้งจากเครื่องบินจะวิ่งเข้าสู่เป้าหมายที่ต้องการจากการ ควบคุมของระบบนำวิถีที่หัวระเบิด หรือที่เรียกว่า ระเบิดฉลาด (smart bomb) เครื่องบินเองก็ ติดตั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ทำหน้าที่ต่อต้านระบบเรดาร์และการป้องกันภัยทางอากาศ ขณะเดียวกันมีเครื่องบินที่ติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัยทางอากาศล่วงหน้า (Airborne Early Warning and Control System : AWAC) คอยติดตามและตรวจจับเครื่องบินของอิรัก นอกจากนั้นยังมี เครื่องบินตรวจการณ์ที่ไร้นักบินขับจี้ (Unmanned Aerial Vehicle : UAV) เป็นเครื่องบินที่ ควบคุมจากพื้นดินอำนวยความสะดวกต่อการตรวจการณ์ในแนวรบช่วยหาที่ตั้งของข้าศึก โดยไม่ จำเป็นต้องอาศัยการตรวจการณ์ของนักบิน ซึ่งอาจตกเป็นเป้าของอาวุธปล่อยจากพื้นสู่อากาศ (SAM) และปืนต่อสู้อากาศยานได้ง่าย และในการทำสงครามในอนาคตสำหรับเครื่องบินรบ สิ่งที่ต้องการอย่างมากก็คือ การติดตั้งระบบต่อต้านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของข้าศึก (ECM) ที่จะ ช่วยให้นักบินสามารถไปทิ้งระเบิดในดินแดนของข้าศึกและกลับมาได้อย่างปลอดภัย ใน ปัจจุบันกองทัพอากาศสหรัฐ ฯ ใช้เครื่องบินแบบ เอฟ - 4 จี และกองทัพเรือใช้แบบบี เอ - 6 บี ความก้าวหน้าของวิทยาการและความเปลี่ยนแปลงในกิจการทหารนี้ ทำให้แบบแผนใหม่ของการสู้รบหรือสงครามตลอดจนอาวุธที่ใช้ได้เปลี่ยนไป ซึ่งถือว่าเป็นการปฏิวัติครั้งใหญ่ของโลก การทหาร อาจเรียกได้ว่า การปฏิวัติกิจการทหาร (Revolution in Military Affairs : RMA) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ของการก้าวกระโดด นำมาซึ่งความก้าวหน้าของอาวุธยุทธโธปกรณ์และ อุปกรณ์ต่าง ๆ ทางทหารที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น จนมีคำกล่าวว่า กองทัพอากาศ สหรัฐ ฯ มีเครื่องบินรบสมัยใหม่ที่ออกแบบสร้างโดยคนที่เรียนจบปริญญาโทและปริญญาเอก ขับโดยนักบินที่จบปริญญาตรีและบำรุงรักษาโดยช่างที่จบต่ำกว่าปริญญาตรี (สุรชาติ บำรุงสุข, 2541 : 169 - 199) ในสงครามอ่าวเปอร์เซียขึ้น ทหารทุกคนจึงต้องมีความรู้ความชำนาญด้าน

คอมพิวเตอร์ เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและมีการศึกษาสูงที่สุดเท่าที่เคยมีมาในประวัติศาสตร์ การรบ ความมีการศึกษาของทหารทำให้ความโหดเหี้ยมของเขาลดน้อยลงเพราะเขาคิดก่อนที่จะทำลาย ทหารที่มีการศึกษาจะสามารถสร้างความสัมพันธ์กับคนต่างวัฒนธรรม สามารถคิดริเริ่มตั้งคำถามแม้กระทั่งถามคนที่เขานับ และยังพบว่านายทหารระดับสูงของกองทัพสหรัฐอเมริกามีการศึกษาสูงกว่าคนระดับผู้จัดการขององค์กรธุรกิจเสียอีก นักบินสมัยใหม่จึงต้องผ่านการศึกษาสูงกว่าในอดีตกว่าจะได้เป็นนักบินเอฟ-15 และทางรัฐบาลต้องเสียเงินฝึกเป็นล้านเหรียญและฝึกเป็นปี ๆ กองทัพสหรัฐอเมริกา จึงมีคำขวัญว่า “อาวุธที่ฉลาดต้องมีคนที่ฉลาด” (สุกัญญา สุกบรรทัด, 2538 : 73 - 85) ความเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ทำให้กระบวนการสร้างคนโดยผ่านการศึกษามีความสำคัญ ต้องพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้สามารถเรียนรู้โลกสมัยใหม่และยุทธโศปกรณ์ที่ทันสมัยได้คุณภาพทัดเทียมกับการพัฒนาของเทคโนโลยีสามารถใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับสถานการณ์โลกและวิทยาการทหาร มิฉะนั้นสิ่งเหล่านี้จะด้อยคุณค่าลงอย่างน่าเสียดาย (สุรชาติ บำรุงสุข, 2540 : 225)

จากที่กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนยานุภาพหรือกำลังทางอากาศไม่ได้หมายถึงเฉพาะเครื่องบินเท่านั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญหลายอย่างตามที่กล่าวมาแล้ว ได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และใช้เป็นปัจจัยสำคัญในการทำสงครามสมัยใหม่เพราะเป็นกำลังที่สำคัญเหนืออำนาจให้สามารถชนะสงครามได้รวดเร็วเด็ดขาด มีความแม่นยำและมีอำนาจการทำลายสูง เนื่องจากมีความอ่อนตัวสามารถปฏิบัติการทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ตลอดจนสามารถเปลี่ยนแปลงเป้าหมายหรือพื้นที่ปฏิบัติการได้ สามารถปฏิบัติการกิจได้มากกว่าหนึ่งภารกิจในขณะเดียวกัน เช่น เมื่อใช้โจมตีทางอากาศแล้วยังให้ปฏิบัติการกิจการบินคุ้มกัน หรือเปลี่ยนให้ไปบินสกัดกั้นเครื่องบินข้าศึกที่รุกล้ำดินแดนได้อีกด้วย นอกจากนี้ยานุภาพยังมีความเร็วสามารถตอบสนองหรือแก้ไขสถานการณ์ได้ในทุกพื้นที่แม้ว่าจะอยู่ห่างไกลจากพื้นที่ปฏิบัติการก็ตาม โดยใช้เทคโนโลยีการเติมเชื้อเพลิงกลางอากาศ สามารถเคลื่อนที่ไปได้ทุกหนทุกแห่ง โดยไม่มีอุปสรรคเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ สามารถไปได้ไกลลึกเข้าไปในดินแดนของข้าศึกได้ โดยไม่รู้ตัวล่วงหน้า ทำให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงและทำลายขวัญของข้าศึกหรือประชาชนด้วย นยานุภาพจึงเป็นอาวุธเชิงรุกที่จะบีบบังคับให้ศัตรูยอมจำนนในการทำสงครามและเป็นเครื่องตัดสินการแพ้ชนะของสงครามสมัยใหม่ (อมร แนวมาลี, 2539 : 3) นอกจากนี้ยานุภาพยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะด้านการป้องกันประเทศและความมั่นคงทางการเมืองของประเทศ เป็นเครื่องมือสำคัญในการรักษาสันติภาพ

จัดการกับกรณีพิพาท การดำเนินสงคราม ในยามสงบสามารถใช้กำลังทางอากาศมาสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น ยามที่เกิดภัยธรรมชาติ ได้แก่ น้ำท่วม ไฟไหม้ การดับ ไฟป่า พายุถล่ม การทำฝนเทียม ซึ่งนิกานภาพมีส่วนสำคัญในการบรรเทาภัยเหล่านี้โดยการ เฝ้าตรวจทางอากาศ การถ่ายภาพทางอากาศ การลำเลียงเครื่องอุปโภคบริโภคเพื่อช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย การลำเลียงทางอากาศเพื่ออพยพประชาชนออกจากพื้นที่หรือการอพยพชาวไทย ออกจากประเทศที่เกิดสงคราม การส่งกลับสายการแพทย์ รวมทั้งการปฏิบัติการร่วมกับ กองกำลังนานาชาติในติมอร์ตะวันออก หรือ International Forces in East Timor : INTERFET (กองทัพอากาศ, 2543 : 17-23) นอกจากนี้การนำฝูงบินผาดแผลงต่าง ๆ ออกแสดงบินทั่วโลก เช่น ฝูงบินชั้นเดอร์เบิร์ตของสหรัฐอเมริกา ฝูงบินเรดแอร์โรว์ของอังกฤษ ก็เพื่อการสร้าง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศเช่นกัน นิกานภาพยังเป็นหลักประกันสันติภาพ สามารถ ป้องกันการกระทำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อสันติภาพได้ด้วยการเฝ้าตรวจทางอากาศและการลาด ตระเวนทางอากาศ ทำให้ทราบความเคลื่อนไหวและรับประกันได้ว่าฝ่ายตรงข้ามไม่คิดที่จะ โจมตีและประโยชน์ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย คือ การป้องปราม (deterrence) หมายถึง การมี ศักยภาพที่เหนือกว่าคู่กรณี และแสดงเจตนารมณ์ว่าจะใช้ศักยภาพนั้นแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้ง ระหว่างประเทศ หากมีการละเมิดอธิปไตยและผลประโยชน์เกิดขึ้น (กองทัพอากาศ, 2540 : 3)

5. การพัฒนานิกานภาพในอนาคต

ในอนาคตเทคโนโลยีทางอากาศมีแนวโน้มจะดำเนินต่อไป อากาศยานและอาวุธ สมัยใหม่จะมีสมรรถนะสูงขึ้น นอกจากนั้นอากาศยานสมัยใหม่จะได้รับการพัฒนาให้มีขีด ความสามารถในการทะลวงแนวปะสงค์มากขึ้นและโลกจะกลายเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร กองทัพ จะนำเอาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านข่าวสารมาใช้ในการโจมตีด้วยความเร็วที่ใกล้เคียง เวลาจริง สิ่งเหล่านี้ ได้แก่ ความเร็วในการส่งผ่านข้อมูล การเก็บข้อมูล การพิสูจน์ทราบ และ การกรองข้อมูล อีกทั้งอาวุธและพาหนะที่ใช้ในการโจมตีทางอากาศจะมีขีดความสามารถ ในการทะลวงแนวมากขึ้น โดยใช้คุณสมบัติของการล่องหน (stealth) ความเร็วเหนือเสียงหรือ สงครามอิเล็กทรอนิกส์ ฝ่ายตั้งรับจะสามารถสกัดกั้นอาวุธเหล่านี้เพียงส่วนน้อยเท่านั้น ส่วนใหญ่ที่เหลือจะสามารถทะลวงแนวเข้าไปถึงเป้าหมายได้เป็นจำนวนมาก สุดท้ายเมื่อไปอยู่ เหนือบริเวณเป้าหมายยานรบเหล่านี้จะปล่อยอาวุธสมรรถนะสูง ซึ่งมีความแม่นยำเป็นพิเศษ และจะผิดพลาดจากเป้าหมายเพียงไม่กี่ฟุตในทุกสภาพอากาศ เมื่อฝ่ายรุกนำเอาความได้เปรียบ ในด้านการส่งผ่านข้อมูลข่าวสาร การบัญชาการและควบคุม การทะลวงแนว และความแม่นยำ

มารวมกันแล้ว ฝ่ายรับจะพบกับการโจมตีที่แม่นยำด้วยจำนวนมากและมีเวลาแจ้งเตือนน้อย วิธีป้องกันที่ดีที่สุดที่กระทำได้ คือ ลดการแพร่กระจายคลื่นให้เหลือน้อยที่สุด และเนื่องจากความต้องการส่งผ่านข้อมูลให้มีความเร็วเท่าเวลาจริง ก็จะทำให้มีการใช้เครือข่ายสื่อสารผ่านทางอากาศมากขึ้น จนกระทั่งจุดศูนย์กลางของสงครามในอนาคตอยู่ที่อวกาศ การใช้กำลังทางอากาศในอนาคตมีแนวโน้มที่จะเป็นไปในลักษณะ ดังนี้ (เสนห์ บัวชื่น , 2540 : 37-38)

5.1 สงครามข่าวสารข้อมูล (information warfare) เป็นการโจมตีด้วยคลื่นรังสีเพื่อทำลายลบบ้างลดรอนประสิทธิภาพหรือบิดเบือนข้อมูลข่าวสารในคอมพิวเตอร์บัญชาการของฝ่ายตรงข้าม ซึ่งเป็นการทำลายระบบการติดต่อสื่อสารอันเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบทั้งหลายและเป็นหัวใจของกำลังทางอากาศ

5.2 สงครามคู่ขนาน (parallel war) เป็นการโจมตีต่อระบบต่าง ๆ ของข้าศึกพร้อมๆ กัน จะทำให้ไม่สามารถมีปฏิกิริยาตอบโต้เพื่อป้องกันหรือซ่อมแซมตัวเองได้ เป้าหมายที่สำคัญ คือ จุดศูนย์กลางของข้าศึก

5.3 การยุทธทางอากาศร่วม/ผสม (joint/combined air operations) ในอนาคตทุกเหล่าทัพมีแนวโน้มจะมีอากาศยานเป็นของตนเอง โดยจะนำไปใช้ตามสภาพแวดล้อมของตนเอง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด อากาศยานเหล่านี้จึงควรอยู่ใต้การบังคับบัญชาของผู้บัญชาการกองกำลังทางอากาศเพียงคนเดียว

5.4 มีความคล่องตัวมากขึ้น อ่อนตัวมากขึ้น และเคลื่อนไหวได้ง่ายขึ้น (more mobile, more flexible, and easily deployable force) เนื่องจากกำลังทางอากาศขนาดใหญ่ต้องการส่งกำลังบำรุงอย่างมหาศาลและถูกข้าศึกตรวจจับได้ง่าย

5.5 การรักษาสันติภาพ (peacekeeping) ในอนาคตการใช้กำลังทางอากาศเพื่อรักษาสันติภาพจะเปลี่ยนมาใช้ส่วนการสนับสนุนต่าง ๆ นำหน้าส่วนกำลังรบ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนบทบาทกำลังทางอากาศที่คุ้นเคยอย่างสิ้นเชิง

การพัฒนาคุณภาพในอนาคตที่ได้รับความสนใจมากที่สุดขณะนี้ คือ เครื่องบินกล UAV (Unmanned Aerial Vehicles) เป็นอากาศยานที่ไม่มีมนุษย์ขับเพื่อใช้ในการตรวจการณ์หรือลาดตระเวนทำให้มีสมรรถนะสูงขึ้น บินได้เร็วและนานขึ้น ลดความเสี่ยงจากการล่าและเครียดของนักบินที่ต้องบินนาน ๆ โดยนักบินอาจจะนั่งอยู่ในฐานทัพ ขณะที่ตัวยานปฏิบัติการอยู่ในอีกซีกโลกหนึ่ง บังคับผ่านระบบใยแก้วนำแสงความเร็วสูงและข่ายการสื่อสารดาวเทียมสามารถผาดโผนในท่าทางการบินที่ไม่มีนักบินคนใดทำได้ นอกจากนั้นยังมีเครื่องบินขับไล่แบบ เอฟ - 22 เป็นเครื่องบินรบที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงที่มีความเร็วเหนือเสียง ด้วยขีดความ

สามารถในการล่องหน (stealth) สามารถปฏิบัติการในทางลึกลับต่อเป้าหมายที่มีการต่อต้านสูง รัสเซียปฏิบัติการเกินกว่า 600 ไมล์ทะเล หรือเครื่องบินลำเลียงแบบ ซี - 17 สามารถเดินทางด้วยความเร็วเสียง 0.77 เท่า ของความเร็วเสียง บรรทุกสัมภาระหนัก 75,750 กิโลกรัม ไกลถึง 4,445 กิโลเมตร สามารถขึ้นลงโดยใช้ระยะทางวิ่งสั้น และในอนาคตรองลำเลียงอาจมีระวางบรรทุกถึง 150,000 ปอนด์ บินได้ไกล 12,000 ไมล์ทะเล โดยไม่ต้องเติมเชื้อเพลิงทั้งไปและกลับ สามารถเดินทางไปได้ทุกหนทุกแห่งด้วยระบบช่วยเดินอากาศด้วยความเที่ยม GPS (Global Positioning System) ที่บอกตำแหน่งผิดพลาดไม่เกิน 30 เซนติเมตร ขึ้นลงได้อัตโนมัติและทุกกาลอากาศ แม้ในทัศนวิสัยเป็นศูนย์ นั่นคือ อากาศยานลำเลียงในอนาคตไม่จำเป็นต้องพึ่งเครื่องช่วยเดินอากาศของสนามบินใด ๆ อีกต่อไป (สุปรีชา กมลาศน์, 2540 : 11)

สรุปคุณภาพหรือกำลังทางอากาศในยุคหน้าจะประกอบด้วยอากาศยาน และระบบอาวุธทางอากาศ ตลอดจนระบบสนับสนุนอื่น ๆ เช่น ระบบบัญชาการและควบคุมที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสูง สิ่งเหล่านี้มาจากการสร้างโดยฝีมือของมนุษย์หรือคนนั่นเอง โดยการศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในส่วนกองทัพอากาศขนาดเล็กเช่นกองทัพอากาศไทย การรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์รูปแบบและขนาดของกำลังทางอากาศที่เหมาะสมในอนาคตจึงมีความจำเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองทัพอากาศต้องตอบคำถามให้ได้ว่าจะเตรียมสร้างกำลังพลหรือบุคลากรในด้านต่าง ๆ ไว้รับกับความก้าวหน้าของระบบอาวุธทางอากาศที่ทันสมัยขึ้นในอนาคตอย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

พลอากาศตรี อำพล จารุสมบัติ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบ การศึกษาของกองทัพอากาศเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ระบบ การศึกษาของกองทัพอากาศ และสำรวจปัญหาในการพัฒนาระบบการศึกษาของกองทัพอากาศ พบว่า ระบบการดำเนินงานการศึกษาแยกกันเป็นเอกเทศ ทำให้มีปัญหาเรื่องความซ้ำซ้อน ในเนื้อหาวิชาและหลักสูตรไม่สอดคล้องต่อเนื่องกัน แผนพัฒนากองทัพยังไม่ชัดเจนพอที่จะ เป็นแนวทางในการจัดการศึกษารองรับการพัฒนาได้ นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ ไม่เน้นเรื่องการพัฒนากำลังพลให้ก้าวหน้ากับการพัฒนากองทัพ หลักสูตรการศึกษาของ กองทัพอากาศไม่มีแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ รูปแบบ การจัดทำหลักสูตรไม่ชัดเจน เนื้อหาไม่มีความซ้ำซ้อน รวมทั้งปัญหาเรื่องอุปกรณ์การศึกษาไม่ เพียงพอ ไม่มีห้องสมุดหรือแหล่งความรู้ทางวิชาการเพียงพอ

พลอากาศตรี ณพฤษภ์ มัณฑะจิตร (2541 : 72) ได้ศึกษาเรื่อง กำลังทางอากาศ ในยุทธศาสตร์ชาติ ได้ประมวลแนวความคิดของผู้บังคับบัญชาและนโยบายของกองทัพอากาศ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน สรุปได้ว่า กองทัพอากาศยังมีนโยบายในเรื่องการพัฒนาคอนไม่ชัดเจน แต่มีแนวความคิดที่จะพัฒนาบุคลากรหรือกำลังพล โดยคำนึงถึงอากาศยานและอาวุธ ยุทโธปกรณ์ที่มีการใช้งานทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งใช้เทคโนโลยีสูงและมีราคาแพงให้ คู่คุณค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและมี จริยธรรมที่ดี จึงมุ่งพัฒนากำลังพลทุกสาขาให้มีคุณภาพสูง

พลอากาศตรี วีระ กิจจาทร (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง โรงเรียนนายเรืออากาศ ในอนาคต เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนนายเรืออากาศในปัจจุบันและ แนวโน้มการผลิตในอนาคต พบว่า หลักสูตรในปัจจุบันเหมาะสมดี แต่ควรมีสาขาทางเทคนิค มากขึ้น เพื่อสนับสนุนความต้องการของกองทัพและชดเชยสาขาที่พลเรือนไม่สนใจสมัคร เข้ารับราชการ ต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตร ดำเนินการเรียนการสอนในด้านวิชาการให้มี มาตรฐานการศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อให้ผู้จบการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและเอก ในสาขาต่าง ๆ ที่เรียนมาได้อย่างต่อเนื่อง ก่อให้มีการเพิ่มความรู้ด้านบริหารและการปกครอง

ในทุกสาขา และไม่เห็นด้วยที่จะจัดหลักสูตรในสาขาที่จะให้เป็นนักบินเพียงอย่างเดียว หลักสูตรทางการทหาร การกีฬา จริยศึกษา การเสริมสร้างประสบการณ์ เห็นด้วยและเหมาะสม อยู่แล้ว แต่ควรเน้นการปฏิบัติและประเมินผลให้มากขึ้น ในด้านรูปแบบกองทัพอากาศใน อนาคตควรพัฒนาปรับปรุงบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ปรับปรุงการศึกษาอย่างต่อเนื่อง วิจัยและพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตเครื่องบิน ติดตามวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ และควรขยายหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศถึงขั้นปริญญาโท

พลอากาศโท ธนนิษฐ์ เนียมทนต์ (2536 : บทคัดย่อ) อดีตผู้บัญชาการ โรงเรียนนายเรือ อากาศและอดีตผู้บัญชาการทหารอากาศ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน นายเรืออากาศเพื่อการพัฒนากองทัพอากาศ เพื่อรวบรวมแนวคิดและข้อมูลการจัดหลักสูตร ทางการศึกษาและระเบียบของโรงเรียนนายเรืออากาศ ตลอดจนสำรวจความคิดเห็นของ อาจารย์ นายทหารปกครอง และผู้บังคับบัญชา เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน นายเรืออากาศ พบว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนนายเรืออากาศ ด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ ยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ไม่ได้คุณภาพและมาตรฐาน อีกทั้งนักเรียน นายเรืออากาศยังขาดความกระตือรือร้น ขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน ไม่มีความคิด สร้างสรรค์ ในด้านอุปนิสัย ยังขาดคุณธรรมบางด้าน กิริยามารยาทยังบกพร่อง เช่น ความสุภาพ อ่อนน้อม สัมมาคารวะ และยังพบอีกว่า บางคนขาดระเบียบวินัย ไม่รู้จักกาลเทศะ มักทงตัว และหลงตัวเอง เชื้อมั่นในตนเองสูงมากเกินไป จึงทำงานข้ามขั้นตอน ขาดความสามัคคี มักแบ่งพรรคแบ่งพวก ชีคมั่นในระบบเส้นสาย ถี้ออกสิทธิ์ และขาดความสนใจในงานที่ เกี่ยวข้อง

ร้อยโท บุญชาติ พรหมพูล (2520 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้ทางการเมือง ของนักเรียนนายเรืออากาศไทย โดยมีปัญหาคำศึกษา คือ ทำไมทหารจึงเข้าไปกุมอำนาจทาง การเมือง ทำไมไม่ทำหน้าที่ป้องกันประเทศอย่างเดียว จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติและ วัฒนธรรมทางการเมืองของนักเรียนนายเรืออากาศ อันเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่าเป็นรูปแบบใด เป็นอุปสรรคหรือส่งเสริมการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยของไทยเพียงใด ซึ่งบรรดานักเรียนนายเรืออากาศเหล่านี้ คือ ทหารกลุ่มใหม่ที่จะ เป็นกำลังของกองทัพอากาศในอนาคต พบว่า นักเรียนนายเรืออากาศมีทัศนคติทางการเมือง แบบอำนาจนิยมมากกว่าประชาธิปไตย เป็นกลุ่มที่ยอมรับอำนาจและนิยมใช้อำนาจ ลักษณะ ของอำนาจนิยมมาจากสิ่งแวดล้อมหลายอย่าง เช่น ระบบราชการของทหาร การเรียนการสอน

ในโรงเรียน ระบบการศึกษาของโรงเรียนที่เน้นอำนาจนิยม องค์กรเหล่านี้ทำให้นักเรียน นายเรืออากาศเคยชินกับระบบการใช้อำนาจและยอมรับอำนาจ ก่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

นาวาอากาศเอก หญิง สมศรี อ่ำสำอางค์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพบัณฑิตของโรงเรียนนายเรืออากาศตามการรับรู้ของอาจารย์โรงเรียนนายเรืออากาศและผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต โดยต้องการที่จะศึกษาคุณภาพของบัณฑิตจากโรงเรียนนายเรืออากาศ เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการบริหารโรงเรียนนายเรืออากาศ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตต่อไป ซึ่งจากการศึกษาได้เสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต เช่น การเรียนการสอน ควรสอดแทรกด้วยการเน้นให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงในชีวิตการทำงานและการดำเนินชีวิตในสังคมนอกโรงเรียนนายเรืออากาศ เปิดโอกาสให้นักเรียนนายเรืออากาศได้มีประสบการณ์การทำงานร่วมกับกลุ่ม สามารถแสดงความคิดเห็น รู้จักฝึกคิดการทำงานอย่างมีระบบ ฝึกความคิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล การจัดสถานที่เพื่อทำกิจกรรมหรือร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานสถาบันอื่น

เรืออากาศเอก ดุสิต น้ำฝน (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การถ่ายทอดลักษณะความเป็นทหารกับการยึดมั่นต่ออาชีพ ศึกษากรณีนักเรียนนายเรืออากาศ พบว่า ระยะเวลา 5 ปี ที่นักเรียนนายเรืออากาศได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความเป็นทหาร โดยการรับการศึกษาและฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาการและภาคปฏิบัติ ได้แก่ การฝึกอบรมวิชาทหาร และความเป็นผู้นำ นับเป็นระยะเวลาที่นานพอสมควรซึ่งน่าจะถ่ายทอดลักษณะความเป็นทหารที่โรงเรียนสามารถพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพบุคคลได้ตามประสงค์ขององค์กรทหารอย่างเพียงพอที่จะก้าวไปสู่การเป็นทหารประจำการและมีคุณลักษณะพร้อมมูล คือ มีความรับผิดชอบ มีวินัย เชื่อฟังคำสั่งและการบังคับบัญชา เป็นผู้มีความกล้าหาญและจิตใจเข้มแข็ง กล้าหาญทรหดอดทน

พลอากาศโท ชลิต พุกผาสุข (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย และการลงทุนของการผลิตนายทหารหลักของกองทัพอากาศ เพื่อประเมินค่าใช้จ่ายในการลงทุนผลิตนายทหารหลักของกองทัพอากาศ ในด้านค่าใช้จ่ายสถาบันและค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักเรียนนายเรืออากาศ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาในโรงเรียนนายเรืออากาศ พบว่า ค่าใช้จ่าย

สถาบันต่อหัว คนละ 172,150.02 บาทต่อปี และมีค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่อหัว คนละ 10,074.61 บาทต่อปี

พลโท ชัยศึก เกตุทัต (2542 : 223) ได้ศึกษาเรื่อง การนำเสนอโครงสร้างระบบอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงกลาโหมในอนาคต พบว่า ระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงกลาโหม หลักสูตรที่ใช้บางหลักสูตรมีเนื้อหาสาระไม่ทันสมัย เมื่อเปรียบเทียบกับประมวลความรู้ซึ่งก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ความไม่สอดคล้องระหว่างการศึกษากับการปฏิบัติภารกิจ บทบาทและหน้าที่ของกำลังพล ลักษณะการเรียนการสอนและการฝึก เป็นการสื่อสารทางเดียว ใช้ครูเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะท่องจำเพียงอย่างเดียว ไม่มีการพัฒนาความคิด นอกจากนั้นอุปกรณ์การศึกษาเป็นอุปกรณ์เก่า อยู่ในสภาพทรุดโทรมและล้าหลัง โดยเฉพาะห้องสมุดยังขาดหนังสือและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการเป็นจำนวนมาก และได้กล่าวถึงบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงกลาโหมในอนาคต ควรจะมีลักษณะของความเป็นเลิศในการเป็นผู้นำทั้งในประเทศและในภูมิภาคด้วยการมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นนายทหารนักพัฒนาและเป็นนักประชาธิปไตย ที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาชีพเฉพาะการทหารความมั่นคงของชาติ รู้จักการพัฒนาเพิ่มเติมความรู้ให้มีคุณภาพเป็นเลิศในทุก ๆ ด้านและอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสังคมไทยและสังคมโลก มีระเบียบวินัย ขยันขันแข็ง ประหยัด มีความสำนึกในภารกิจของชาติและสังคม ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่คิดฉ้อราษฎร์บังหลวง เข้าใจสงครามที่ใช้อาวุธยุทธโธปกรณ์ สงครามมวลชน สงครามที่ชนะจิตใจและแนวคิดของคน สงครามต่อสู้กับความยากจน

2. เป็นนายทหารที่รู้เรื่องของคนและความเป็นมนุษย์ให้มากขึ้น สามารถนำมาปรับตัวเมื่อต้องเผชิญกับความเป็นจริงในสังคมทุกระดับ

3. เป็นผู้มีวินัยทหารและเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนกลุ่มอื่น ๆ ได้ เพราะทหารมีคุณลักษณะพิเศษที่เป็นจุดแข็ง คือ ความมีระเบียบวินัยและเข้มแข็ง

4. เป็นบุคลากรที่มีความเป็นสุภาพบุรุษ และมีความเป็นสุภาพสตรีและกุลสตรี มีความอดทน อดกลั้น ขันติ มานะพยายามอย่างสูงสุด

5. มีความสามารถในการสนองตอบภาระหน้าที่บทบาทของกำลังทหารที่มีปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนั้นต้องมีทักษะในด้านวิชาการ (academic) อย่างเป็นเลิศในทุกด้าน เช่น ศิลปศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ การบริหารและการจัดการ โดยเฉพาะในสาขาวิชาการทหาร

6. เป็นนายทหารอาชีพ ที่มีจรรยาบรรณในสาขาวิชาชีพการทหารอย่างพร้อมมูล

พลอากาศตรี เฉลิม ชุ่มชื่นสุข (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวความคิดในการพัฒนาการเตรียมกำลังพลหลักของกองทัพอากาศ ศึกษากรณีนักเรียนนายเรืออากาศ เพื่อค้นหาข้อบกพร่องต่าง ๆ ของนักเรียนนายเรืออากาศ และเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนนายเรืออากาศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผลการศึกษาพบว่า ในการศึกษาภาควิชาการยังคงมีการประสบปัญหาทางด้าน การเรียนการสอน คือ อุปกรณ์ทดลองมีไม่เพียงพอ เวลาในการปฏิบัติมีน้อย การให้บริการห้องสมุดพอใช้ หนังสือมีจำนวนน้อยและเก่า ไม่ทันสมัย ตำราไม่เพียงพอต้องยืมเรียน ในด้านการฝึกและดูงาน การฝึกวิชาทหาร การฝึกปฏิบัติงาน อยู่ในเกณฑ์พอใช้ การฝึกวิชาทหารควรปรับปรุงในด้านการจัดช่วงเวลาการฝึก ในด้านการปกครองบังคับบัญชา อยู่ในเกณฑ์ดี นายทหารปกครองส่วนมากเป็นแบบอย่างที่ดี ระเบียบปฏิบัติหรือคำสั่งไม่ทันสมัย ไม่มีแผนแม่บทที่แน่นอน การลงโทษหรือการตัดคะแนนความประพฤติควรยุติธรรม และเสมอภาค

พลอากาศตรี พิเศษ มีทองคำ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวความคิดในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อศึกษาถึงการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2496 – 2535 พบว่า การจัดหลักสูตรทางวิชาการของโรงเรียนนายเรืออากาศสอดคล้องกับหลักสากลในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีระยะเวลา 5 ปี ซึ่งแตกต่างจากมหาวิทยาลัย เนื่องจากได้จัดให้มีการศึกษาวิชาทหารและการฝึกอบรบทางทหาร ปริมาณการศึกษาทางวิชาการของโรงเรียนนายเรืออากาศมีมากกว่าระดับมาตรฐานสากล สามารถปรับลดหลักสูตรจาก 5 ปี เหลือเพียง 4 ปีได้ โดยไม่ทำให้คุณภาพการศึกษาของนักเรียนนายเรืออากาศด้อยลงไป และแนวทางที่ให้โรงเรียนนายเรืออากาศช่วยผลิตวิศวกรในสาขาที่ขาดแคลนให้กับภาครัฐและเอกชน เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจสามารถทำได้โดยนักศึกษาระดับอุดมศึกษาจะต้องเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เอง และไม่มีข้อผูกพันกับกองทัพอากาศ สาขาที่ควรเปิด ได้แก่ วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมไฟฟ้า วิศวกรรมโยธา และคอมพิวเตอร์

พลอากาศตรี ชูชาติ ชวนชม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวความคิดในการพัฒนากำลังพลของกองทัพอากาศในด้านการศึกษาระดับปริญญาตรีภาคพิเศษ เพื่อกำหนดแนวคิดและทิศทางของการพัฒนาคุณภาพกำลังพลของกองทัพอากาศ และเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกำลังพลในกองทัพ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้บังคับบัญชาซึ่งอยู่ในฐานะผู้บริหาร เห็นด้วยกับการเปิดการศึกษาภาคพิเศษในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 75

และไม่เห็นด้วยร้อยละ 25 ผู้ที่เห็นด้วยให้ข้อคิดเห็นว่า ควรเปิดสาขาที่กองทัพอากาศต้องการ และเป็นประโยชน์ต่อกองทัพอากาศ ควรเปิดสาขาบริหาร และควรเปิดหลายสาขาคตามเหล่าเทคนิค ผู้ที่ไม่เห็นด้วยให้ข้อคิดเห็นว่า สถาบันภายนอกมีเพียงพอและมีความคิดหลากหลายไม่คุ้มค่า และปัญหาด้านงบประมาณ ส่วนกลุ่มนายทหารสัญญาบัตรและประทวนที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 77.97 เห็นด้วย โดยแสดงความสนใจที่จะเลือกเรียนในสาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ มากที่สุด รองลงมา คือ สาขาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์

พลอากาศโท วีรวิท คงศักดิ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกองทัพอากาศ เพื่อศึกษาระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกองทัพอากาศในปัจจุบัน และเสนอแนวทางในการจัดระบบการสร้างบุคลากรของกองทัพอากาศที่มีคุณภาพให้สอดคล้องกับการปฏิบัติภารกิจ สิ่งแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ในอนาคตและธรรมชาติของกองทัพอากาศที่จะก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อกองทัพอากาศในอนาคต พบว่า กองทัพอากาศพัฒนาบุคลากรที่เข้ามารับราชการด้วยการให้การฝึกศึกษา โดยมีเป้าหมายในการจัดดำเนินงาน 3 ประการ คือ การสร้างพลเรือนให้เป็นทหาร การฝึกวิชาชีพเฉพาะทางทหาร และการฝึกทหารอาชีพ ในปี พ.ศ.2539 ได้รวบรวมหน่วยงานด้านการศึกษาอยู่ในกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ แต่ยังมีหน่วยงานด้านการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนการบิน ศูนย์การทหารอากาศโยธินถูกจัดอยู่ในหน่วยกองบัญชาการยุทธทางอากาศ และวิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศถูกจัดอยู่ในกองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ ดังนั้นการพัฒนาระบบการศึกษาควรเริ่มจากการปรับหลักนิยมการศึกษาใหม่ โดยยึดหลักเอกภาพในการปฏิบัติงานด้วยการรวบรวมหน่วยงานที่มีภารกิจในการศึกษาทั้งหมด เข้ามาอยู่ในกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ และปรับกลุ่มเป้าหมายของงานในระบบการศึกษาเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผลิตบุคลากรหลักที่กองทัพอากาศผลิตเอง ได้แก่ โรงเรียนนายเรืออากาศ วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ โรงเรียนจ่าอากาศ และโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ โดยมีโรงเรียนนายเรืออากาศเป็นผู้รับผิดชอบ
2. กลุ่มสร้างคุณลักษณะทหารอากาศ โดยมีศูนย์การทหารอากาศโยธินรับผิดชอบ
3. กลุ่มให้การฝึกวิชาชีพเฉพาะทางทหาร ได้แก่ โรงเรียนการบิน โรงเรียนรวมสายวิทยาการ ศูนย์ภาษา และโรงเรียนครุทหาร มีกรมยุทธศึกษาทหารอากาศเป็นผู้รับผิดชอบ
4. กลุ่มสร้างทหารอาชีพ ซึ่งจะเป็นผู้นำทหารอากาศในระดับต่างๆ ได้แก่ โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ วิทยาลัยการทัพอากาศ โดยมีสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงเป็นผู้รับผิดชอบ

นอกจากนี้ยังได้เสนอให้จัดตั้งสำนักนโยบายและแผน กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ ในการกำหนดแผนและโครงการศึกษาของกองทัพอากาศทั้งระบบ

นาวาอากาศเอก ปัญญา เชียงอารีย์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารกำลังพลของกองทัพอากาศผู้ยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อเสนอข้อคิดเห็นที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการบริหารกำลังพลของกองทัพอากาศในปัจจุบันที่มีการใช้เครื่องมือที่เรียกว่า วงรอบการบริหารกำลังพล พบว่า วงรอบการบริหารกำลังพลเป็นไปอย่างไม่เหมาะสมและถูกต้อง มีข้าราชการอยู่ในตำแหน่งประจำมากขึ้นทุกปี ไม่สามารถให้การดูแลความเจริญก้าวหน้าในชีวิตการรับราชการทหาร การใช้กำลังพลให้ตรงกับงาน (put the right on the right job) มีไม่มาก เพราะรากฐานของการได้มาของข้าราชการ โดยเฉพาะชั้นสัญญาบัตรเป็นไปอย่างไม่ตรงหลักการหรือแนวทางที่กองทัพอากาศของประเทศที่พัฒนาแล้วดำเนินการอยู่ นอกจากนี้ระเบียบข้อบังคับ การอนุมัติหลักการในอดีตขาดความชอบธรรมในปัจจุบัน จึงได้เสนอแนะการบริหารกำลังพล ดังนี้ ยกระดับคุณภาพและความคุ้มค่าในการใช้กำลังพล ต้องการบรรจุนายทหารสัญญาบัตรให้เหลือเพียงบรรจุจากโรงเรียนนายเรืออากาศและปริญญาตรี ภายใน 5 ปี ให้ลดจำนวนนายทหารประทวนเลื่อนฐานะลงไปจนถึงศูนย์ สนับสนุนผู้ที่จบโรงเรียนจ่าอากาศ ได้รับความรู้ไปศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาที่กองทัพอากาศต้องการ

พลอากาศโท พนม ธีรสวัสดิ์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวความคิดในการเตรียมกำลังกองทัพอากาศสมัยใหม่ เพื่อศึกษาการจัดหน่วย การพัฒนากองทัพ การใช้กำลังทางอากาศที่เหมาะสมกับสถานการณ์และเทคโนโลยีของโลกและประเทศข้างเคียง จากการศึกษา พบว่า ควรปรับปรุงอัตราการจัดหน่วยที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานที่ต้องใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้สามารถบรรจุนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรให้มากขึ้นเพียงพอและเหมาะสมกับลักษณะงาน การบรรจุกำลังพลประเภทนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรขอให้พิจารณาจากผู้ที่มีความรู้และความรู้ความชำนาญตรงตามสาขางานที่ต้องการ หากเป็นบุคคลที่หายากแต่กองทัพอากาศต้องการน่าจะประสานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อขอยืมตัว และกองทัพอากาศควรมีโครงการผลิตนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรในสาขาต่าง ๆ โดยต่อเนื่อง

พลอากาศตรี อนุพันธ์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวคิดในการพัฒนากำลังทางอากาศในทศวรรษหน้า (2540 - 2549) เพื่อแสดงให้เห็นว่ากำลังทางอากาศสามารถถูกใช้เป็นกำลังหลักในการทำสงครามในปัจจุบันและอนาคต พร้อมทั้งเสนอ

แนวทางการพัฒนากำลัทางอากาศให้พร้อมและต่อเนื่อง ทั้งด้านการจัดการกำลังให้มีขนาดที่เหมาะสมและก้าวทันต่อเทคโนโลยี ผลการศึกษา พบว่า จะต้องพัฒนาองค์ประกอบของกำลัทางอากาศในด้านกำลังพล คือ ต้องเตรียมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในด้าน Aerodynamic, Weapon System, Computer โดยมุ่งให้สอดคล้องกับพื้นฐานธรรมชาติกำลัทางอากาศ พร้อมกับเพิ่มให้มีการศึกษาระดับปริญญาโทและเอก ในสาขาที่ต้องการ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Ball, Peggy Leigh Sherman (1997 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลระบบเกียรติศักดิ์ที่โรงเรียนนายเรืออากาศสหรัฐอเมริกา เป็นการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ตั้งแต่การเริ่มใช้ระบบเกียรติศักดิ์ว่าเปลี่ยนไปหรือไม่ อย่างไร เมื่อไร และทำไม นอกจากนี้ยังใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ข้อมูลที่ได้นำมาจัดจำพวกเป็น 9 เรื่อง คือ

1. วัตถุประสงค์ของระบบเกียรติศักดิ์
2. ระบบเกียรติศักดิ์ในมุมมองที่เป็นมาตรฐานหรือเครื่องมือสำหรับการพัฒนาคุณธรรม
3. ความรับผิดชอบ/ซึ่งอธิบายได้สำหรับระบบเกียรติศักดิ์
4. ประเด็นที่เปลี่ยนแปลง
5. การเพิ่มขึ้นในการยึดถือกฎหมายมากเกินไปกับระบบเกียรติศักดิ์
6. ประเด็นของความจงรักภักดีที่ตรงข้ามกับกับความเคารพเชื่อฟังผู้อื่น
7. สภาพแวดล้อมของการปกครอง
8. ความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ของระบบเกียรติศักดิ์
9. ประเด็นด้านการศึกษา

Farrell, John Frederrick (1999 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การขัดเกลาทางสังคมในสถาบันการศึกษาทหาร เพื่อศึกษากระบวนการขัดเกลาทางสังคมของสถาบันการศึกษาหลัก 3 เหล่าทัพ ได้แก่ โรงเรียนนายเรือเวสต์ปอยต์ โรงเรียนนายเรือแอนนาโพลิส โรงเรียนนายเรืออากาศโคโรลาโด ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาปรากฏว่าการขัดเกลาทางสังคมในสถาบันทหารเริ่มต้นตั้งแต่ในโรงเรียน ตอนที่เป็นักเรียนนายเรือ และพบอีกว่าวัฒนธรรมของสถาบันเป็นปัจจัยที่คาดหวังในการเป็นทหาร ซึ่งจะส่งผลถึงการ

ศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา การเรียนจะปรากฏกระบวนการสอนที่เน้นย้ำถึงภารกิจ อุปสรรคที่จะทำให้การขัดเกลามีประสิทธิภาพและข้อแนะนำที่จะต้องแก้ไขจะถูกนำเสนอเมื่อจบการศึกษา

Sriampai Anan (1988 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจงานของนายทหารสัญญาบัตรกองทัพอากาศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจงานของนายทหารสัญญาบัตร ณ ที่ตั้งฐานทัพอากาศดอนเมือง กรุงเทพฯ เกี่ยวกับเรื่องสถาบันการศึกษา จำพวกหรือกลุ่ม การมอบหมายงาน เพศ ชั้นยศ ประสบการณ์ทำงาน และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน พบว่า คนที่จบจากสถาบันการศึกษาของทหารมีความพึงพอใจงานมากกว่าคนที่ไม่จบ นักบินมีความพึงพอใจในค่าตอบแทน การแต่งตั้งยศตำแหน่ง งานทั่วไป มากกว่าคนที่ไม่ใช่ นักบิน นายทหารที่ได้รับมอบหมายงานที่ดีหรือตรงใจจะพึงพอใจสูงกว่า เพศชายมีแนวโน้มพึงพอใจงานมากกว่าเพศหญิง คนที่มีชั้นยศสูงพึงพอใจสูงกว่าคนที่ชั้นยศน้อย และคนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าจะมีความพึงพอใจงานสูงกว่า

Taburan, Vimol (1993 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจชีวิตของการลาออกนายทหารกองทัพไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการลาออกของนายทหารกองทัพไทยทั้งในกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ วิธีดำเนินการวิจัย ใช้การสุ่มตัวอย่างนายทหารที่ลาออกมาแล้วไม่มากกว่า 10 ปี โดยการแจกแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC+ ผลการศึกษาพบว่า เพศชายลาออกมากกว่าเพศหญิง คนที่แต่งงานแล้วพึงพอใจสูงกว่าคนโสด คนที่มีการศึกษาสูงพึงพอใจสูงกว่าคนที่มีการศึกษาดำ คนที่อยู่ในกรุงเทพฯ มีความพึงพอใจสูงกว่าคนที่อยู่ในชนบทหรือพื้นที่ที่ไม่ใช่เมือง คนที่มีรายได้พิเศษพึงพอใจสูงกว่าคนที่ไม่มีรายได้ คนที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวพึงพอใจสูงกว่าคนที่อยู่คนเดียว คนที่มีชั้นยศสูงมีความพึงพอใจสูงกว่าคนที่ชั้นยศต่ำกว่า คนที่มีความสัมพันธ์กับองค์กรมีความพึงพอใจสูงกว่าคนที่ไม่มีส่วนร่วมกับองค์กร ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่มีความสัมพันธ์ คือ สุขภาพ เงินบำนาญ เงินเดือน

Kosaidilok, Rangsit (1993 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษารูปแบบความเป็นผู้นำและความสามารถของนักเรียนโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง ได้ผลิตนายทหารที่มีทักษะความเป็นผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ จากการเข้ารับการฝึกอบรมในเดือนตุลาคม ปี พ.ศ. 2535 ถึงเดือนมีนาคม ปี พ.ศ. 2536

การประเมินความสามารถภาวะความเป็นผู้นำ จะแยกผู้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบความเป็นผู้นำ 4 แบบ คือ *laissez faire*, *democratic-cooperative*, *autocratic-submissive* และ *autocratic-aggressive* ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบผู้นำแบบ *autocratic-submissive* มีร้อยละ 52 แบบ *autocratic-aggressive* มีร้อยละ 31 และยังพบอีกว่า เพศชายมีภาวะความเป็นผู้นำสูงกว่าเพศหญิง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 30 – 49 เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพสูงสุด นักบินส่วนใหญ่เป็นผู้นำแบบ *autocratic-aggressive* และมีข้อเสนอแนะว่าในปัจจุบัน โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง ไม่เหมาะสมหรือไม่มีประสิทธิภาพในการฝึกความเป็นผู้นำ ผู้รับการฝึกอบรมมีแนวโน้มเป็นผู้นำแบบอื่นมากกว่าแบบ *democratic-cooperative* ผู้รับการฝึกอบรมจำเป็นต้องเรียนรู้รูปแบบความเป็นผู้นำที่เหมาะสมซึ่งขึ้นอยู่กับธรรมชาติของงานและสถานการณ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยสามารถค้นคว้ามาได้ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัญหา มีข้อสังเกตว่า ระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศได้มีผู้ศึกษาไว้มากกว่าระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศ ทั้งในลักษณะที่เป็นเอกสารวิจัยและวิทยานิพนธ์จากการศึกษาในระดับปริญญาโท-เอก นอกจากนี้ ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารกำลังพล การพัฒนากำลังทางอากาศหรือเรื่องอื่น ๆ บ้างเล็กน้อย ในขณะที่ยังไม่มีผู้ใดศึกษาระบบการฝึกศึกษากำลังระดับสัญญาบัตรในภาพรวมทั้งหมดมาก่อน ดังนั้นการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ถึงแม้จะเป็นการศึกษาแบบแยกส่วนแต่สามารถนำมาเป็นฐานความคิดในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ต่อไปได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

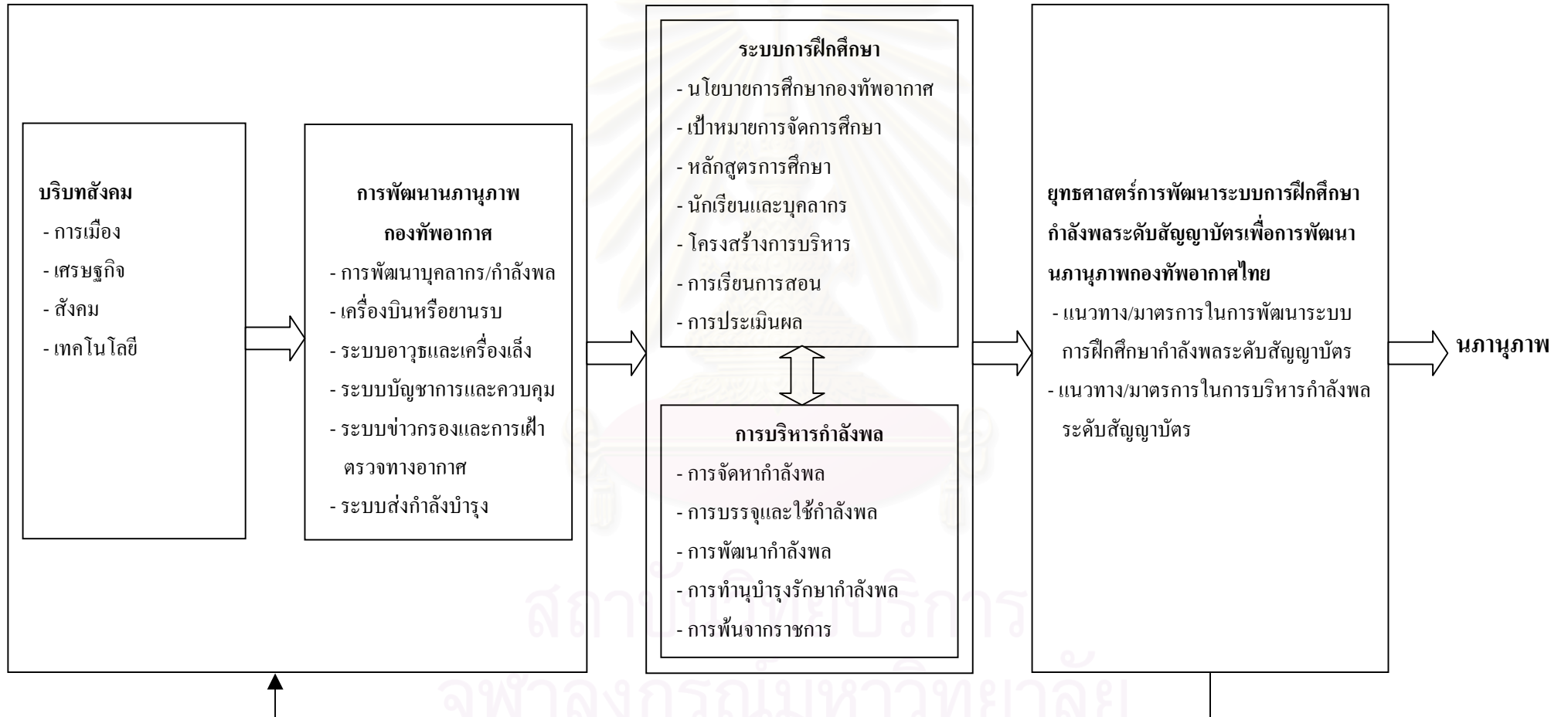
กรอบความคิดในการวิจัย

การกำหนดกรอบความคิดสำหรับการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ ได้ใช้แนวความคิดเรื่อง การวิเคราะห์เชิงระบบ (System Analysis) และแนวความคิดเรื่องการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Planning) มาเป็นกรอบความคิดในการวิจัย การวิเคราะห์เชิงระบบนั้น ประกอบด้วย ปัจจัยป้อน (input) กระบวนการ (process) ผลผลิต (output) ในส่วนการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งจะพิจารณา 4 ด้าน คือ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านเทคโนโลยี และใช้การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม หรือที่เรียกว่า SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ ซึ่งจะได้อธิบายเกี่ยวกับ แนวทางหรือมาตรการในการพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร และ แนวทางหรือมาตรการในการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร สามารถเขียนเป็นแผนภาพ แสดงได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 8 แสดงกรอบความคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรกองทัพอากาศไทย ตั้งแต่ตั้งสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจนถึง พ.ศ. 2545 และศึกษาแนวโน้มการพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร รวมทั้งนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรเพื่อพัฒนานานาภาพกองทัพอากาศไทยในช่วง 10 ปีข้างหน้า โดยใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (The Delphi Technique) และการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภาวะคุกคามของกองทัพอากาศ (SWOT Analysis) การดำเนินการวิจัยนั้นได้แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรของกองทัพอากาศไทย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรของกองทัพอากาศไทย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรเพื่อพัฒนานานาภาพกองทัพอากาศไทย

มีขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร ของกองทัพอากาศไทย

การศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร ใช้วิธีการวิจัย เอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อรวบรวม ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการ สภาพปัจจุบัน และปัญหาของระบบการฝึกศึกษา รวมทั้งการบริหาร กำลังพลระดับสัญญาบัตร มีขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร เป็นการวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ เพื่อศึกษาพัฒนาการ สภาพปัจจุบัน ของระบบการฝึกศึกษาและบริบททางสังคม โดยมีเอกสารที่ใช้ในการศึกษาและการวิเคราะห์ ข้อมูล ดังนี้

1.1 เอกสารที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น

1.1.1 เอกสารหลักฐานชั้นต้น (primary source) ได้แก่ นโยบาย ระเบียบ คำสั่ง ของกองทัพอากาศหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับระบบการฝึกศึกษา เช่น นโยบายการศึกษากองทัพ อากาศ ประมวลระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการฝึกศึกษา หลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศ หลักสูตร โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริบท สังคมที่มีผลต่อกิจการทหาร การป้องกันประเทศและการพัฒนานานาคุณภาพ เช่น จดหมายเหตุ กองทัพอากาศ ประวัติกองทัพอากาศไทย ประวัติการรบของทหารไทยในสงครามเกาหลี ประวัติการรบของทหารไทยในสงครามเวียดนาม นโยบายกองทัพอากาศ นโยบายของรัฐ ด้านความมั่นคงแห่งชาติ ฯลฯ

1.1.2 เอกสารหลักฐานชั้นรอง (secondary source) ได้แก่ วารสาร บันทึกรายงาน บทความ วิทยานิพนธ์ จากห้องสมุดกองทัพอากาศ พิพิธภัณฑ์กองทัพอากาศ ห้องสมุดใน สถาบันการศึกษาของกองทัพอากาศ เช่น โรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหาร อากาศ วิทยาลัยการทัพอากาศ ห้องสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หอสมุดแห่งชาติ สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์บรรณสารสนเทศ คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ และห้องสมุดในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหลักฐานชั้นต้นและเอกสารหลักฐานชั้นรองนำข้อมูลที่ได้มาตีความจัดหมวดหมู่แยกประเภทข้อมูลที่ศึกษา โดยแบ่งช่วงเวลาการวิเคราะห์ข้อมูลตามบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์โลกและภัยคุกคามต่อประเทศซึ่งส่งผลต่อการดำเนินนโยบายการป้องกันประเทศและการพัฒนานานาภาพ ตามแนวคิดของ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข ได้แบ่งออกเป็น 5 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 พ.ศ.2493 – 2497 : กำเนิดสงครามเย็นและสงครามเกาหลี

ช่วงที่ 2 พ.ศ.2497 – 2508 : การเข้าร่วมในสนธิสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ช่วงที่ 3 พ.ศ.2508 – 2522 : สงครามเวียดนาม

ช่วงที่ 4 พ.ศ.2522 – 2533 : เวียดนามยึดครองกัมพูชา

ช่วงที่ 5 พ.ศ.2533 – 2545 : สงครามเย็นยุติ

2. การวิจัยเชิงสำรวจ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาของระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรและการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศในปี พ.ศ. 2545 ในที่นี้ศึกษาประชากรที่เป็นนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 ทั้งหมดจำนวน 123 คน เนื่องจากเป็นชั้นปีสูงสุด มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศมากกว่าชั้นปีอื่น ๆ

กลุ่มที่ 2 ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในปี พ.ศ. 2545 ในที่นี้ศึกษาประชากรที่สังกัดกองทัพอากาศทั้งหมดจำนวน 93 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศในปี พ.ศ. 2545 ในที่นี้ศึกษาประชากรที่สังกัดกองทัพอากาศทั้งหมดจำนวน 73 คน

กลุ่มที่ 4 ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากทั้ง 3 สถาบัน คือ โรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศแล้ว ในปี พ.ศ. 2545 ในที่นี้มีประชากรที่สังกัดกองทัพอากาศทั้งหมดจำนวน 472 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ร้อยละ 30 ของจำนวนประชากร (ประคอง วรรณสุต, 2525 : 10) คิดเป็นจำนวน 142 คน โดยเลือก

เฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบการฝึกศึกษาและการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร อีกทั้งกำลังดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับกลางและระดับสูงของกองทัพอากาศ เนื่องจากมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์โดยตรงในเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในปี พ.ศ. 2545

กลุ่มที่	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศ	123	123
2. ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	93	93
3. ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ	73	73
4. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากทั้ง 3 สถาบัน	472	142

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 แบบสอบถาม แบบสอบถามนี้จะแบ่งออกเป็น 4 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 สำหรับผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศ

ชุดที่ 2 สำหรับผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

ชุดที่ 3 สำหรับผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

ชุดที่ 4 สำหรับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ และวิทยาลัยการทัพอากาศ

2.2.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมจากประชากรทั้ง 4 กลุ่ม โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข)

1. ปัญหาระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศคืออะไร

2. ปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรคืออะไร

3. วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของกองทัพอากาศ

4. แนวโน้มการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีในช่วง 10 ปี เป็นอย่างไร

2.3 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ร่างแบบสอบถามปลายปิดตามประเด็นการศึกษาและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข โดยแบบสอบถามแต่ละชุดแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วน (rating scale) 5 สเตล เกี่ยวกับปัญหาของระบบการฝึกศึกษาและการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข)

2.4 การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อดูความเที่ยงตรง (validity) หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ๆ ละ 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศ $r = 0.9245$ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศ $r = 0.9596$ และกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา $r = 0.9591$ และในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญสำหรับการตรวจแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ คือ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสถิติและเนื้อหาที่ผู้วิจัยศึกษาซึ่งได้คัดเลือกไว้ 3 ท่าน คือ

2.4.1 น.ท.ดร.สมจิตร แก้วนาค อาจารย์โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

2.4.2 น.ท.หญิง ผศ.ดร.งามลย์ ผิวเหลือง อาจารย์โรงเรียนนายเรืออากาศ

2.4.3 น.ต.ผศ.อนุรักษ โขติติติก อาจารย์โรงเรียนนายเรืออากาศ

2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.5.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปให้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของระบบการฝึกศึกษาและการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตัวเองและได้รับแบบสอบถามคืน มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศ จำนวน 123 ชุด ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 89 ชุด คิดเป็นร้อยละ 72.36

กลุ่มที่ 2 ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ จำนวน 93 ชุด ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 66 ชุด คิดเป็นร้อยละ 70.97

กลุ่มที่ 3 ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ จำนวน 73 ชุด ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 52 ชุด คิดเป็นร้อยละ 71.23

กลุ่มที่ 4 ผู้ที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 142 ชุด ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 102 ชุด คิดเป็นร้อยละ 71.83

2.5.2 การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพิ่มเติมจากประชากรทั้ง 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน และกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา 23 คน รวมทั้งสิ้น 38 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้งและมีความหมายเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาของระบบการฝึกศึกษาและการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร รวมทั้งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภาวะคุกคามของกองทัพอากาศ และแนวโน้มสภาพแวดล้อมภายนอกกองทัพอากาศในอนาคต 10 ปี ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลด้วยการเลือกแบบเจาะจง โดยเตรียมคำถามและติดค้อนัดหมายผู้ที่จะไปสัมภาษณ์ก่อนล่วงหน้า

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม ใช้ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) นอกจากนี้ยังใช้การแจกแจงค่าที (t-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรมากกว่า 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน ว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันหรือไม่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยใช้โปรแกรม SPSS ส่วนข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดและจากการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรของกองทัพอากาศไทย

การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรในช่วง 10 ปีข้างหน้า ใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (The Delphi Technique) เป็นการทำนายเหตุการณ์หรือความเป็นไปได้ในอนาคตระยะกลาง โดยอาศัยฉันทามติ (Consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวนอย่างน้อย 17 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมาก ตามการศึกษาของ Thomas T. Macmillan เพื่อให้ได้ข้อสรุปอันน่าเชื่อถือที่จะเกิดขึ้นหรือมีความเป็นไปได้ในอนาคต (ชนิตา รัชภัทเมือง, 2541 : 59 - 72) มีขั้นตอนและมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้ (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2541 : 77 - 78)

1. กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Panel Experts) ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเข้าใจและมีความชำนาญในเรื่องระบบการฝึกศึกษา และการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรของกองทัพอากาศ ตลอดจนมีความเต็มใจและเห็นความสำคัญของการวิจัย โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ มาจำนวน 21 คน ด้วยวิธีการที่เรียกว่า Snow Ball Sampling Technique (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ง)

2. สร้างแบบสอบถาม โดยกำหนดประเด็นแนวโน้มการพัฒนาระบบการฝึกศึกษา และการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรในช่วง 10 ปี ในลักษณะคำถามกว้าง ๆ แบบปลายเปิด ดังนี้ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก)

1. แนวโน้มการพัฒนาระบบการฝึกศึกษาในช่วง 10 ปี จะเป็นอย่างไร
2. แนวโน้มการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรในช่วง 10 ปี จะเป็นอย่างไร

3. ทำเดลฟายรอบที่ 1 โดยการส่งแบบสอบถามปลายเปิดไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดไว้ด้วยตนเอง พร้อมมีหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านด้วย

4. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อรอบที่ 1 สร้างเป็นแบบสอบถามที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2 โดยผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามขึ้นจำนวน 215 ข้อ ตามประเด็นการศึกษา และได้นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขอีกครั้ง ซึ่งแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้มีลักษณะแบบมาตราส่วน (rating scale) 5 สเตจ ตามแบบของลิเคอร์ทสเกล (Likert Scale) ดังนี้ (Best, 1970)

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

5. ทำเดลฟายรอบที่ 2 โดยการส่งแบบสอบถามปลายปิดที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากแบบสอบถามปลายเปิดในรอบที่ 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดไว้ด้วยตนเอง (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก)

6. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รอบที่ 2 โดยมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เป็นรายชื่อ โดยใช้โปรแกรม SPSS แล้วแสดงตำแหน่งของค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละกลุ่ม รวมทั้งแสดงตำแหน่งของคำตอบที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบในแบบสอบถามรอบที่ 2 ลงในแบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 3

7. ทำเดลฟายรอบที่ 3 โดยการส่งแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตามที่กำหนด ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะได้รับข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติที่เป็นของกลุ่มโดยส่วนรวม ผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนเองในรอบที่ 2 แล้วขอให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาคำตอบใหม่อีกครั้ง (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก)

8. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รอบที่ 3 โดยมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และฐานนิยม (Mode) แล้วนำมาแปลผล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

8.1 การหาค่ามัธยฐาน (Median) จากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 สเกล โดยสูตรที่ใช้ในการคำนวณหาค่ามัธยฐานของแต่ละข้อความมีดังนี้ (Glass and Stanley, 1970 : Glass and Hopkins, 1987)

$$\text{มัธยฐาน} = L + I \left[\frac{N/2 - F_1}{F_2} \right]$$

- เมื่อ L คือ ขีดจำกัดล่างที่แท้จริงของชั้นคะแนนที่มีมัธยฐานตกอยู่
- I คือ อัตรากวาระชั้น
- N คือ จำนวนความถี่ทั้งหมด

F_1 คือ ความถี่สะสมจากชั้นคะแนนต่ำสุดถึงชั้นคะแนนที่เป็นขีดจำกัดบน
ของชั้นก่อนที่มีมัธยฐานตกอยู่

F_2 คือ ความถี่ของชั้นคะแนนที่มีมัธยฐานตกอยู่

ค่ามัธยฐาน (Median) ของคำตอบในแต่ละข้อคำถามที่คำนวณได้ นำมาแปลผลตาม
เกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้ (Best, 1970)

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมาก

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยปานกลาง

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อย

ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อยที่สุด

8.2 การหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) คือ จำนวนค่าความ
แตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความที่มีค่า
ไม่มากกว่า 1.50 แสดงว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อความนั้น ๆ ในแต่ละข้อ
สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณแต่ละข้อความได้
มากกว่า 1.50 แสดงว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อความในแต่ละข้อไม่สอดคล้องเป็น
อันหนึ่งอันเดียวกัน โดยสูตรที่ใช้ในการคำนวณหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความ
มีดังนี้ (Glass and Stanley, 1970 : Glass and Hopkins, 1987)

$$Q_1 = L + I \left[\frac{N/4 - F_1}{F_2} \right]$$

$$Q_3 = L + I \left[\frac{3N/4 - F_1}{F_2} \right]$$

8.3 การหาค่าฐานนิยม (Mode) คือ การหาค่าความถี่ของระดับคะแนนจาก 1 ถึง 5
สำหรับแต่ละข้อคำถาม ถ้าระดับคะแนนใดมีความถี่สูงสุดถือเป็นค่าฐานนิยมของข้อคำถามนั้น

9. สรุปและอภิปรายผล โดยการเสนอแนวโน้มที่มีฉันทามติ (Consensus) ตามเกณฑ์
ที่ตั้งไว้ ส่วนที่ไม่เป็นฉันทามติและน่าสนใจนำมาอภิปราย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับ สัญญาบัตรเพื่อพัฒนานาวิกโยธินกองทัพอากาศไทย

การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรเพื่อ
พัฒนานาวิกโยธินกองทัพอากาศไทยในอนาคต ใช้วิธีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส
และภาวะคุกคามของกองทัพอากาศ (SWOT Analysis) มีขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนิน
การวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

- 1.1 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อกองทัพอากาศในอนาคต
โดยการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม
- 1.2 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของกองทัพอากาศ
โดยการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม
- 1.3 วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรเพื่อ
พัฒนานาวิกโยธินกองทัพอากาศไทยในอนาคต โดยการสังเคราะห์ข้อมูลในข้อที่ 1 และ 2
รวมทั้งจากการศึกษาในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 กำหนดยุทธศาสตร์ คือ แนวทางหรือมาตรการใน
การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร และแนวทางหรือมาตรการในการ
บริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

- 2.1 การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ มีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้
 - 2.1.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางวิชาการหรือปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนา
นาวิกโยธิน มากกว่า 5 ปี และ / หรือ
 - 2.1.2 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางวิชาการ หรือปฏิบัติการเกี่ยวกับระบบการฝึก
ศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร มากกว่า 5 ปี และ / หรือ
 - 2.1.3 เป็นผู้มีความรู้หรือมีผลงานทางวิชาการ ผลงานสอน รวมทั้งการ
ประชุมหรือการสัมมนาในระดับประเทศ เกี่ยวกับด้านการทหารหรือการป้องกันประเทศ
และ / หรือ
 - 2.1.4 เป็นผู้ที่มีความเต็มใจและเห็นความสำคัญของการวิจัย ให้ความร่วมมือ
ในตลอดช่วงของการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายใต้เกณฑ์ที่กำหนดได้เลือกผู้ทรงคุณวุฒิไว้ 7 ท่าน ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้มีผลงานทางวิชาการ ผลงานสอนเกี่ยวกับด้านการทหารและการป้องกันประเทศ
2. พลอากาศตรี ม.ล.สุปรีชา กมลასน์ ผู้บัญชาการโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ผู้มีประสบการณ์และปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนานานาคุณภาพและระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร
3. พลอากาศตรี รังสรรค์ แจ่มเจนนิก เสนาธิการกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ ผู้มีประสบการณ์และปฏิบัติการเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร อีกทั้งเคยดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี
4. พลอากาศตรี ประภาส เขียมฉวี รองผู้บัญชาการโรงเรียนนายเรืออากาศ ผู้มีประสบการณ์และปฏิบัติการเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ
5. พลอากาศตรี พูนลาภ เอี่ยมเจริญ ผู้อำนวยการทหารอากาศ ผู้มีประสบการณ์และปฏิบัติการเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ
6. นาวาอากาศเอก ดร.วิริยะ มีศิริ อาจารย์วิทยาลัยการทัพอากาศ ผู้มีประสบการณ์และปฏิบัติการเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ
7. นาวาอากาศเอก ทศนพ คชาชีวะ ฝ่ายเสนาธิการประจำผู้บัญชาการทหารอากาศและอดีตอาจารย์โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ผู้มีประสบการณ์และปฏิบัติการเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

2.2 การตรวจสอบและเห็นชอบ

ผู้วิจัยนำยุทธศาสตร์ที่ร่างไว้ในขั้นตอนที่ 1 ไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ พร้อมทั้งอธิบายความเป็นมาและขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตามประเด็นที่ร่างไว้เป็นปลายเปิด โดยเกณฑ์การตรวจสอบนั้นต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยเกินกว่าครึ่งหนึ่ง จึงนำมาสรุปเป็นข้อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร เพื่อการพัฒนานาคุณภาพกองทัพอากาศไทย

ขั้นตอนที่ 3 การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรเพื่อการพัฒนาคุณภาพกองทัพอากาศไทยในอนาคต

บทที่ 4

สภาพและปัญหากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

การนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรของกองทัพอากาศไทย ตั้งแต่ตั้งสถาบันแต่ละแห่งจนถึง พ.ศ. 2545 ใช้การวิจัยเอกสาร (Document Research) และการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งสามารถนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 พัฒนาการระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร
- ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร
- ตอนที่ 3 ปัญหากระบวนการฝึกศึกษาและการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 พัฒนาการระบบการศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

การศึกษาพัฒนาระบบการศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร จะนำเสนอผลการศึกษิตตามบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์โลกและภัยคุกคามต่อประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อดำเนินนโยบายการป้องกันประเทศและการพัฒนาคุณภาพ และโดยปกติแล้ว การกำหนดนโยบายด้านการป้องกันประเทศหรือความมั่นคง มักจะเน้นในเรื่องของภัยคุกคาม (threat) เป็นสำคัญ (สุรชาติ บำรุงสุข, 2537 : 9) ในการวิเคราะห์บริบทสังคมได้แบ่งออกเป็น 5 ช่วง ตามแนวคิดของ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข ดังนี้

ช่วงที่ 1 พ.ศ.2493 – 2497 : กำเนิดสงครามเย็นและสงครามเกาหลี

ช่วงที่ 2 พ.ศ.2497 – 2508 : การเข้าร่วมในสนธิสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ช่วงที่ 3 พ.ศ.2508 – 2522 : สงครามเวียดนาม

ช่วงที่ 4 พ.ศ.2522 – 2533 : เวียดนามยึดครองกัมพูชา

ช่วงที่ 5 พ.ศ.2533 – 2545 : สงครามเยินยุดิ

ช่วงที่ 1 พ.ศ.2493 – 2497 : กำเนิดสงครามเย็นและสงครามเกาหลี

1.1 บริบททางสังคม

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ลึ้นสุดลง ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กลายเป็นมหาอำนาจที่เข้มแข็งที่สุด เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติมาก อีกทั้งเศรษฐกิจมิได้บอบช้ำจากสงครามมากนัก ระบบการเมืองเป็นประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพ และที่สำคัญที่สุดคือ การมีอาวุธนิวเคลียร์ในความครอบครอง สหรัฐอเมริกาได้พยายามจัดตั้งองค์กรสหประชาชาติให้เป็นกลไกในการรักษาสันติภาพระหว่างประเทศ ตลอดจนการวางระเบียบเศรษฐกิจ การค้า และการเงินระหว่างประเทศ ได้ให้ความสำคัญในยุโรปด้วยเกรงอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์จากสหภาพโซเวียต และด้วยความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์ของระบบการเมืองและระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต จึงนำไปสู่ความหวาดระแวงและความไม่เข้าใจกันระหว่างประเทศทั้งสอง ทำให้การเมืองของโลกได้ถูกแบ่งออกเป็น 2 ค่าย (Bi - Polar World) คือ ค่ายโลกเสรีมีประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นแกนนำ และค่ายคอมมิวนิสต์มีสหภาพโซเวียตเป็นแกนนำ การแข่งขันระหว่างมหาอำนาจทั้งสองทำให้โลกตกอยู่ภายใต้สภาพที่เรียกว่า สงครามเย็น (Cold War) นับแต่นั้นเป็นต้นมา (จุลชีพ ชินวรรณ โน, 2539 : 268)

ในยุโรปสงครามเย็นเริ่มต้นในปี พ.ศ. 2488 โดยเริ่มจากข้อขัดแย้งระหว่างจากปัญหาสันติภาพในตุรกี เยอรมันและยุโรปตะวันออกของโซเวียต ประเทศตะวันตกถือว่าเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของตน สหรัฐอเมริกาจึงเข้าช่วยเหลือรัฐบาลของประเทศที่รักเสรีทั้งหลายในโลกให้พ้นจากการคุกคาม ภายใต้หลักการที่เรียกว่า Truman Doctrine (กมล ทองธรรมชาติ, 2516 : 17) โดยใช้กำลังทหารและเศรษฐกิจสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ทุกแห่งในโลกทั้งยุโรปและเอเชีย เพราะสหรัฐฯ เชื่อว่าแผนการของโซเวียต คือ การเริ่มต้นยึดครองยุโรปตะวันออก แล้วขยายมาสู่เอเชียและทำการปิดล้อมสหรัฐฯ เพื่อทำลายระบบทุนนิยม (สุรชาติ บำรุงสุข, 2525 : 5)

ในทวีปเอเชียภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุด ประเทศเกาหลีที่ถูกเคยยึดครองโดยญี่ปุ่นได้ถูกแบ่งออกเป็นสองส่วน เกาหลีเหนืออยู่ภายใต้การดูแลของโซเวียต ส่วนเกาหลีใต้อยู่ภายใต้การดูแลของสหรัฐอเมริกา และกลายเป็นสมรภูมิของมหาอำนาจที่มีผลประโยชน์และอุดมการณ์ขัดแย้งกันซึ่งมีสภาพเป็นสงครามเย็น และในที่สุดเปลี่ยนเป็นสงครามร้อน (Hot War) ในวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2493 เวลา 04.00 น. เมื่อกองทัพเกาหลีเหนือประมาณ 60,000 คน ได้บุกผ่านเส้นขนานที่ 38 องศาเหนือ ลงมายังเกาหลีใต้ ภายใต้การสนับสนุนช่วยเหลือของกองกำลังจีนคอมมิวนิสต์ ที่มีจำนวนถึง 300,000 คน (กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2541 : 19) และต่อมาในปี พ.ศ. 2494 มีทหารจีนถึง 400,000 คน และทหารเกาหลีเหนืออีก 100,000 คน (ปรีชา ศรีวาลัย, 2530 : 177) จากเหตุการณ์ดังกล่าวคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ได้ประณามการกระทำของเกาหลีเหนือว่าเป็นการทำลายสันติภาพ และได้ลงมติ 2 ประการ คือ (กองทัพอากาศ, 2526 : 370)

1. ให้ทั้งสองฝ่ายหยุดรบทันที
2. ให้เกาหลีเหนือถอนทหารกลับขึ้นไปเหนือเส้นขนานที่ 38

ต่อมาในวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2493 คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติขอให้ประเทศต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกสหประชาชาติส่งทหารไปช่วยเหลือเกาหลีใต้ เพื่อชำระไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ประเทศไทยโดยรัฐบาลของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เสนอรัฐสภาและได้รับความเห็นชอบให้การสนับสนุน เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2493 โดยส่งกำลังทหาร 1 กรมผสม มีกำลังพลประมาณ 4,000 คน และมี พล.ต.มจ. พิสิฐดิศพงษ์ เป็นผู้บัญชาการทหารไทย ไปร่วมรบกับสหประชาชาติที่มีนายพลแมคอาเธอร์เป็นผู้บัญชาการ สงครามได้ยุติเมื่อ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2496 มีการลงนามความตกลงสงบศึก

ซึ่งประเทศเกาหลียังคงแบ่งเป็น 2 ส่วนตามเดิม การส่งทหารไทยไปร่วมรบในสงครามเกาหลีนี้เป็นไปตามหลักอุดมคติของสหประชาชาติอันสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 57 ซึ่งบัญญัติว่า “รัฐพึงร่วมมือกับนานาประเทศในการรักษาความยุติธรรมระหว่างประเทศและผดุงสันติสุขของโลก และรัฐบาลก็ได้มีนโยบายที่แถลงไว้ต่อรัฐสภาว่าจะร่วมมือกับองค์การสหประชาชาติในกิจการต่าง ๆ เพื่อความยุติธรรมระหว่างประเทศและผดุงสันติสุขของโลก” (กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2541 : 19) นอกจากนี้เหตุผลที่ไทยส่งทหารไปร่วมรบก็เพื่อขยับขีมือให้กองทัพฝ่ายคอมมิวนิสต์ยึดครองเกาหลีได้ ซึ่งถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ อาจเผยแพร่อิทธิพลลงมาถึงภาคตะวันออกเฉียงและเอเชียอาคเนย์ได้ อีกทั้งเป็นการสกัดกั้นอันตรายและความเดือดร้อนที่อาจจะลุกลามลงมาถึงประเทศไทยด้วยอีกวิธีหนึ่ง ผลที่ประเทศไทยได้รับคือ ประเทศไทยได้ปฏิบัติตามพันธกรณีของสหประชาชาติโดยครบถ้วน และทหารไทยทั้งสามเหล่าทัพได้สร้างชื่อเสียงให้ประเทศต่าง ๆ เห็นถึงความเป็นชาตินักรบ นอกจากนี้ทหารไทยยังได้บทรียน ความรู้ ประสบการณ์ในการรบตามแบบ ได้เรียนรู้การใช้อาวุธยุทโธปกรณ์สมัยใหม่เอากลับมาป้องกันประเทศชาติต่อไป ดังที่ พลเอกหลวงหาญสงคราม อดีตเสนาธิการทหาร ได้ประมวลผลดีในการส่งทหารไปช่วยรบ คือ (กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2541 : 788)

1. ได้ผลในการขยับขีมือลัทธิคอมมิวนิสต์ที่คุกคามโลกเสรีประชาธิปไตยให้ชะงักลงชั่วระยะหนึ่ง
2. ได้ผลในการป้องกันและกำจัดศัตรูของประเทศไทยแต่ภายนอกประเทศ
3. ได้ผลในอันที่จะฟื้นฟูประเทศชาติ ดังเห็นได้จากการที่สาขาองค์กรต่าง ๆ ของสหประชาชาติได้มาประชุมหรือมาตั้งสำนักงานในกรุงเทพฯ ฯ ตลอดจนสหรัฐ ฯ ได้อำนวยความช่วยเหลือในการให้อาวุธและในงานสาขาต่าง ๆ ทั้งในทางเศรษฐกิจและทางเกษตรกรรม
4. เป็นผลให้คณะมนตรีสัญญาเจนีวาประชุมครั้งแรกในไทย และตั้งสำนักงานเลขาธิการประจำ ณ กรุงเทพฯ ฯ เป็นการบำรุงจิตใจประชาชน พลเมืองในอันที่จะได้รับความช่วยเหลือจากประเทศภาคีเมื่อถูกรุกราน

นอกจากนั้นการส่งทหารไทยไปร่วมรบในสงครามเกาหลี ซึ่งนโยบายต่างประเทศของไทยอยู่ในความควบคุมของทหารเป็นส่วนใหญ่ ผู้นำไทยโดย จอมพล ป. ได้ประกาศจุดยืนอยู่ข้างสหรัฐอเมริกาในเวทีการเมืองโลกในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ การดำเนินนโยบายป้องกันประเทศโดยยึดติดกับมหาอำนาจน่าจะดีกว่าอยู่โดดเดี่ยวหรือเป็นกลาง การดำเนินวิธีการทางการทูตเป็นแบบเกาะประเทศใหญ่ เห็นได้ชัดเจนจากการส่งทหารเข้าร่วมโดยไม่มีการต่อรอง นโยบายการป้องกันประเทศไทยจึงอยู่กับสหรัฐอเมริกา จนประเทศไทยกลายเป็น

จุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ และเป็นยุคเริ่มต้นของการมีนโยบายต่างประเทศแบบที่เรียกว่า จงรักภักดี (สุรชาติ บำรุงสุข, 2525 : 9) เพราะผู้นำไทยเชื่อว่า สหรัฐฯ คือ มหาอำนาจ มีความมั่นคงปลอดภัยถ้าไทยอิงสหรัฐฯ และมีความเชื่อสอดคล้องกับเรื่องภัยคุกคามคอมมิวนิสต์ คือ โซเวียตและจีน ประเทศไทยจึงเป็นประเทศเป้าหมายที่สหรัฐฯ เห็นผลประโยชน์และให้ความสนใจในการเข้าร่วมเป็นพันธมิตรในลักษณะทวิภาคีเพื่อสร้างอำนาจของสหรัฐฯ ให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น ผู้นำไทยจึงสร้างความสัมพันธ์กับประเทศโลกเสรีประชาธิปไตย และรู้สึกว่ภัยคุกคามต่อประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และไทยต้องการพึ่งสหรัฐฯ เพราะมีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยและพร้อมที่จะช่วยเหลือเมื่อไทยต้องการ (อรอนงค์ เรืองอนุพงษ์, 2540 : 9)

สรุปภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ลึ้นสุดลง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 เป็นต้นมา ลักษณะของภัยคุกคามต่อประเทศไทย คือ การเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ การป้องกันประเทศของไทย คือ การส่งทหารไปร่วมรบในสงครามเกาหลีเพื่อต่อต้านการเข้ายึดครองของลัทธิคอมมิวนิสต์ตามมติของสหประชาชาติ

1.2 การพัฒนานาฬิกาพองทัพอากาศไทย

การพัฒนานาฬิกาพองทัพอากาศไทยในช่วงนี้ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 เป็นต้นมานั้นเป็นจุดเริ่มต้นในการปรับปรุงกองทัพอากาศยุคใหม่ เริ่มตั้งแต่การปรับปรุงการจัดโครงสร้างส่วนราชการภายในกองทัพ และได้มีการรับมอบเครื่องบินจากประเทศตะวันตก รวมทั้งมีการจัดซื้ออีกจำนวนมาก ดังนี้ (กองทัพอากาศ, 2526 : 357 - 365)

พ.ศ. 2491 – 2494 ซื้อเครื่องบินแบบ ฝ. 8 (T - 6) จำนวน 120 เครื่อง

พ.ศ. 2492 ซื้อเครื่องบินแบบ ฝ. 9 (Chipmunk) จำนวน 18 เครื่อง จากประเทศแคนาดา และอีกจำนวน 48 เครื่อง จากประเทศอังกฤษ

พ.ศ. 2493 ซื้อเครื่องบินแบบ ข.14 (Spitfire) จำนวน 28 เครื่อง จากประเทศอังกฤษ

พ.ศ. 2494 สหรัฐอเมริกาได้ให้ความช่วยเหลือทางทหารแก่ประเทศไทยโดยมอบเครื่องบิน แบบ ข. 15 (Bearcat) แบบ ฝ. 8 (T - 6) และแบบ จ. 3 (Helldiver) ได้ซื้อเครื่องบินแบบ ฮ. 1 (Sikorsky) จำนวน 3 เครื่อง จากอังกฤษ ซื้อเครื่องบินแบบ ฝ. 10 (Tigermoth) และยังได้รับโอนเครื่องบินจากกองทัพเรือจำนวนหนึ่ง คือ แบบ จ. 4 แบบ ส. 5 และแบบ ส. 6

พ.ศ. 2495 ซื้อเครื่องบินแบบ ฮ. 2 ก. (Hillor) จำนวน 6 เครื่อง

1.3 สภาพการจัดระบบการฝึกศึกษากำลั้งพระระดับสัญญาบัตร

นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2492 กองทัพอากาศได้ปรับปรุงไปสู่กองทัพยุคใหม่ มีการพัฒนาบุคลากรทั้งนักบิน ช่างอากาศ และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ให้มีความรู้ความสามารถกับวิทยาการด้านการบินยุคใหม่โดยส่งไปศึกษาต่างประเทศมากขึ้น (กองทัพอากาศ, 2530 : 59) ในขณะเดียวกันได้ตั้งโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ขึ้นในปี พ.ศ. 2492 และตั้งโรงเรียนนายเรืออากาศ ในปี พ.ศ. 2493 ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.3.1 ระบบการฝึกศึกษาก่อนประจำการ

โรงเรียนนายเรืออากาศตั้งในปี พ.ศ. 2493 โดย พลอากาศเอก ฟิ้น รณนภากาศ ฤทธาคนี ผู้บัญชาการทหารอากาศและคณะนายทหารชั้นผู้ใหญ่ในขณะนั้นได้ร่วมกันดำเนินการจัดตั้งซึ่งรับเอาความคิดมาจากพลอากาศโทพระยาเฉลิมอากาศ ที่ว่า “เราจะต้องมีโรงเรียนผลิตนายทหารสัญญาบัตรของเราขึ้นเองให้จงได้” เนื่องจากวิทยาการด้านการบินและการใช้กำลังทางอากาศได้พัฒนาเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว แต่นายทหารที่กองทัพอากาศได้รับมาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าและโรงเรียนนายเรือชั้น ได้ศึกษานั่นหนักไปทางเทคนิคของแต่ละเหล่าทัพ บางวิชาไม่มีความจำเป็นสำหรับกองทัพอากาศและไม่ได้ศึกษาวิชาที่กองทัพอากาศต้องการ (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2534 : 22) โรงเรียนนายเรืออากาศจึงถูกตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายการจัดการศึกษา คือ การผลิตนายทหารสัญญาบัตรให้กับกองทัพอากาศ (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2534 : 22)

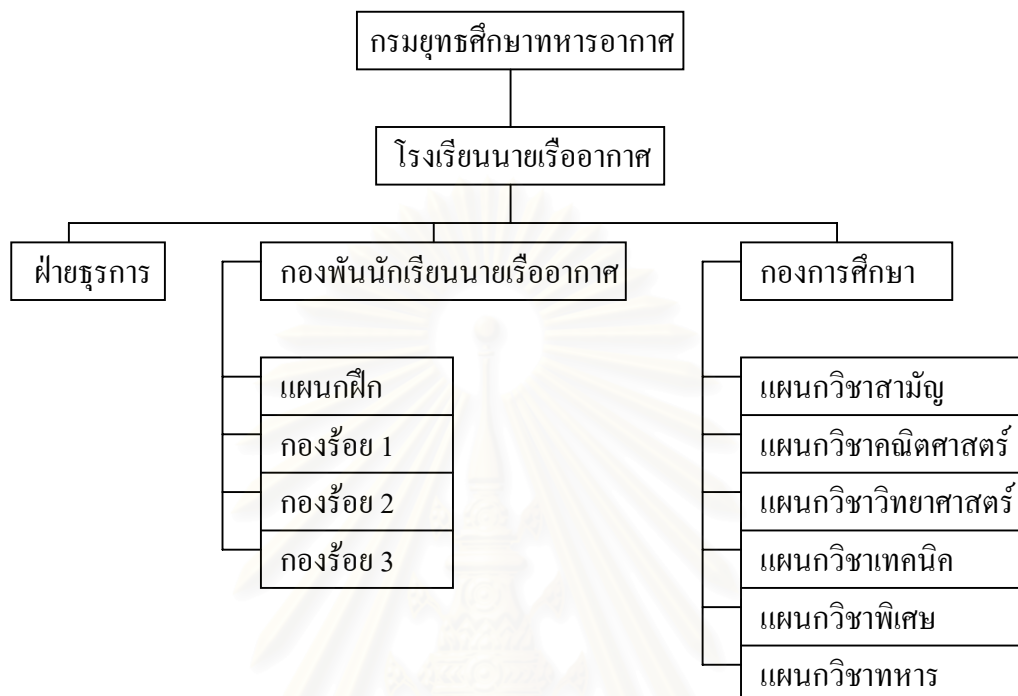
หลักสูตรแรกที่เริ่มใช้ คือ หลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2496 (เพื่อพลาง) เป็นหลักสูตร 3 ปี ซึ่งใช้ทำการสอนชั่วคราวไปพลางก่อน และได้กำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับพระราชทานยศเรืออากาศตรีแต่ไม่ได้รับคุณวุฒิที่ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับ ต่อมาหลักสูตร พ.ศ. 2497 จึงได้กำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้วุฒิปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2497 : 1) โครงสร้างหลักสูตร พ.ศ. 2496 ประกอบด้วย การศึกษาวิชาการ การฝึกอบรมทางทหาร การฝึกพลศึกษา และการดูงาน หลักสูตรการศึกษาวิชาการ แบ่งออกเป็น 6 วิชาหลัก ดังนี้ (กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ, 2496 : 1-13)

1. วิชาสามัญ ได้แก่ จริยธรรม ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภูมิศาสตร์
2. วิชาคณิตศาสตร์ ได้แก่ ตรีโกณมิติ พีชคณิต โคออดิเนต และแคลคูลัส
3. วิชาวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ฟิสิกส์ เคมี กลศาสตร์ วิศวกรรมไฟฟ้า ไฮดรอลิกส์
ดาราศาสตร์ และอุณหภูมิตามวิทยา
4. วิชาทหาร
 - 4.1 ทหารบก ได้แก่ การจัดกำลังทัพบก ทหารราบ ทหารม้าและรถรบ
ทหารปืนใหญ่ ทหารช่าง ทหารสื่อสาร และยุทธวิธีทางบก
 - 4.2 ทหารเรือ ได้แก่ การจัดกำลังทัพเรือ อาวุธทางเรือ และยุทธวิธีทางเรือ
 - 4.3 ทหารอากาศ ได้แก่ การจัดกำลังทัพอากาศ วิชาทหารอากาศ
การสรรพอาวุธทหารอากาศ การสื่อสารทหารอากาศ การช่างทหารอากาศ การป้องกันภัยทาง
อากาศ ทหารส่งทางอากาศ และยุทธวิธีทางอากาศ
5. วิชาเทคนิค ได้แก่ ประวัติศาสตร์การสงคราม แผนที่ วิศวกรรมเครื่องยนต์
วิศวกรรมโยธา เดินอากาศ และดาราศาสตร์เดินอากาศ
6. วิชาพิเศษ ได้แก่ ระเบียบราชการ กฎข้อบังคับ และกฎหมาย

การคัดเลือกนักเรียนในระยะแรกนี้ได้ดำเนินการสอบคัดเลือกบุคคลพลเรือนที่มี
คุณวุฒิการศึกษาสำเร็จประโยคเตรียมอุดมศึกษา (ระดับมัธยมปีที่ 8) เข้าบรรจุเป็นนักเรียนนาย
เรืออากาศ และเรียกชื่อย่อว่า “นรอ.” ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็น “นนอ.” ในรุ่นแรกมีนักเรียน
จำนวน 30 คน (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2534 : 25) ในส่วนของอาจารย์กองทัพอากาศได้ออก
คำสั่งโยกย้ายข้าราชการจากหน่วยงานต่าง ๆ ของกองทัพเข้าประจำกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
เพื่อร่างแนวการสอน โดยมี นาวาอากาศเอก ละเอิบ ปิ่นสุวรรณ เป็นผู้บังคับการโรงเรียนนาย
เรืออากาศคนแรก (กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ, 2496 : 13) และได้จัดโครงสร้างในการบริหาร
ดังนี้ (กระทรวงกลาโหม, 2495 : 1)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 9 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2496

การเรียนการสอนในระยะแรกได้จัดเป็น 2 ภาคเรียน มีการกำหนดเวลาประจำวัน และกำหนดชั่วโมงเรียนในแต่ละวัน ดังนี้ (กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ, 2496 : 1 – 2)

กำหนดเวลาประจำวัน

05.30	ตื่นนอน
06.00 – 07.00	วันจันทร์ส่งผ้าซักรีดและทำความสะอาดเครื่องแต่งกาย วันอังคารทำความสะอาดอาวุธ วันพุธถึงวันศุกร์เข้าห้องเรียนตามลำพัง
07.00	อาบน้ำ
07.30	รับประทานอาหารเช้า
08.00 – 12.00	เข้าห้องเรียน
12.00	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 15.00	เข้าห้องเรียน
15.15 – 16.45	วันจันทร์ฝึกวิชาทหารราบ วันอังคารถึงวันศุกร์ฝึกพลศึกษา
	(นักเรียนชั้นปีที่ 1 ภาคที่ 1 ฝึกวิชาทหารราบทุกวัน)

17.00	อาบน้ำ
17.30	รับประทานอาหารเย็น
19.00 – 21.00	เข้าห้องเรียนตามลำพัง
21.15	ประชุมสวดมนต์
21.30	เข้านอน

หมายเหตุ วันเสาร์ 13.00 ปล่อยกลับบ้าน

วันอาทิตย์ 20.00 ประชุมตรวจแถว

กำหนดชั่วโมงเรียน

1. การศึกษาในห้องเรียน

วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เรียนตั้งแต่เวลา 08.00 – 15.00 น.

วันเสาร์ เรียนครึ่งวันตั้งแต่เวลา 08.00 – 12.00 น.

2. การศึกษาตามลำพัง

วันพุธถึงวันศุกร์ เวลาเช้า 06.00 – 07.00 น.

วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลาค่ำ 19.00 – 21.00 น.

3. การอบรมวิชาทหารราบ ทำการอบรมวิชาทหารราบเฉพาะนักเรียนชั้นปีที่ 1 ภาค 1 ทุกวันพุธถึงวันศุกร์ เวลา 06.00 – 07.00 น.

4. การฝึกวิชาทหารราบ นักเรียนชั้นปีที่ 1 ภาค 1 ทำการฝึกวิชาทหารราบในตอนเย็น ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 15.15 – 16.45 น. ส่วนนักเรียนชั้นปีอื่นทำการฝึกวิชาทหารราบสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในตอนเย็นวันจันทร์ เวลา 15.15 – 16.45 น.

5. การฝึกพลศึกษา มีการฝึกพลศึกษาและเล่นกีฬาในตอนเย็นวันอังคารถึงวันศุกร์ เวลา 15.15 – 16.45 น. ยกเว้นนักเรียนชั้นปีที่ 1 ภาค 1

6. การดูงาน นักเรียนชั้นปีที่ 3 เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก่อนได้รับพระราชทานยศ จะดูกิจการของเหล่าทัพต่าง ๆ

การประเมินผลการเรียนการสอนปรากฏในหลักสูตร พ.ศ. 2497 ได้กำหนดการสอบเลื่อนชั้นการศึกษาของทุกชั้นปี ยกเว้นชั้นปีที่ 5 เหล่านักเรียนและต้นหน โดยพิจารณาจาก (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2497 : 16)

1. คะแนนการสอบเก็บตลอดปี ร้อยละ 20
2. คะแนนสอบปลายปี ร้อยละ 60 วิชาใดที่เรียนจบในภาคที่ 1 และไม่มีการเรียนในภาคที่ 2 ให้ทำการสอบวิชานั้นก่อนปีถัดภาคที่ 1 และนำผลไปรวมเป็นการสอบปลายปี

3. คะแนนความประพฤติ ร้อยละ 6
4. คะแนนพลศึกษา ร้อยละ 6
5. คะแนนการฝึก ร้อยละ 4
6. คะแนนการอบรม ร้อยละ 4

ในส่วนการสำเร็จการศึกษาของชั้นปีที่ 5 เหล่านักบินและคันทัน พิจารณาจาก

1. คะแนนการฝึกบิน ร้อยละ 40
2. คะแนนวิชาการ ร้อยละ 40
3. คะแนนความประพฤติ คะแนนพลศึกษา คะแนนการฝึกและคะแนน

การอบรม เช่นเดียวกับการสอบเลื่อนชั้นการศึกษา

ผู้ที่จะเลื่อนชั้นการศึกษาหรือสำเร็จการศึกษา จะต้องได้คะแนนแต่ละหมวดวิชา ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 แต่ละวิชาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 35 ถ้าต่ำกว่าถือว่าตก ผู้ที่สอบตกจะเรียนซ้ำชั้นได้เพียงปีเดียว ถ้าตก 2 ปีติดกันให้ออกจากความเป็นนักเรียน โดยมีสภาโรงเรียนนายเรืออากาศเป็นผู้พิจารณาตัดสิน

มีข้อสังเกตว่าหลังจากที่ได้ใช้หลักสูตร โรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ.2496 (เพื่อพลาง) มา 1 ปี ได้ถูกยกเลิกไป และให้ใช้หลักสูตรนักเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2497 แทน

1.3.2 ระบบการฝึกศึกษาระหว่างประจำการ

การจัดระบบการฝึกศึกษาระหว่างประจำการในช่วงแรกนี้ กองทัพอากาศได้ตั้งโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศขึ้นเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2492 เพื่อฝึกอบรมนายทหารฝ่ายเสนาธิการ โดยมี พล.อ.ท.หลวงเชิดวุฒากาศ เสนาธิการทหารอากาศขณะนั้น เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน และมี น.ท.หะริน หงสกุล เป็นรองผู้อำนวยการ ในชุดแรกมีจำนวน 16 คน คัดเลือกมาจากเหล่าต่าง ๆ คือ นักบิน 10 คน ช่างอากาศ 2 คน พลาธิการ สรรพาวุธ สื่อสาร และแพทย์ เหล่าละ 1 คน เรียกว่า “นายทหารฝึกหัดราชการ” ใช้ระยะเวลาศึกษาตามหลักสูตร 1 ปี หลังจากเปิดการศึกษาของนายทหารฝึกหัดราชการชุดที่ 1 แล้วอีก 5 ปี กองทัพอากาศจึงได้เปิดการศึกษาชุดที่ 2 ในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2797 การที่เว้นระยะนานเนื่องจากกองทัพอากาศกำลังอยู่ระหว่างหัวเลี้ยวหัวต่อในการปรับปรุงทั้งเจ้าหน้าที่ในสายงานด้านต่าง ๆ และการจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นเพื่อให้ทันกับภาวะการณ์ในด้านกำลังทางอากาศที่กำลังก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นยังต้องเตรียมตัวเพื่อรับงานและประสานงานตามโครงการ

ช่วยเหลือทางทหารของประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้ต้องการเจ้าหน้าที่มากขึ้นจึงไม่สามารถจะจัดนายทหารเข้าศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศได้ ต่อมามีความจำเป็นต้องหานายทหารฝ่ายเสนาธิการเพื่อช่วยเหลือผู้บังคับบัญชาตามโครงการปรับปรุงกองทัพอากาศแผนใหม่ ซึ่งได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางในทุก ๆ ด้าน ประกอบกับความผันแปรในสถานการณ์ของโลกระหว่างนั้นไม่น่าไว้วางใจ (โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ, 2538 : 15) โดยมี ความมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนี้ (โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ, 2502 : 6)

1. เพื่อให้ นายทหารฝึกหัดราชการให้รู้จักใช้ความคิดเป็นตัวของตัวเองในทาง ที่ถูกต้องด้วยหลักเกณฑ์และแสดงความคิดเห็นออกมาโดยแจ่มแจ้ง สมเหตุสมผล ปราศจาก ความลังเลและอคติ

2. เพื่อให้ นายทหารฝึกหัดราชการมีความรู้กว้างขวางเกี่ยวกับ การจัดหน่วย กำลังทางอากาศทั้งของไทยและต่างประเทศ พร้อมด้วยเหตุผลและวิธีการรบของทหารอากาศ และพื้นความรู้เกี่ยวกับการจัด การปฏิบัติการรบของกองทัพบก กองทัพเรือ เพื่อให้ติดต่อ ประสานงานและร่วมงานกันอย่างใกล้ชิด

3. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในวิชาเสนาธิการกิจอย่างแจ่มแจ้ง เหมาะสมที่จะ เป็นผู้บังคับบัญชาหน่วยขึ้นกองบินน้อย หรือผู้ช่วยผู้บังคับบัญชาได้ทุกตำแหน่ง โดยเฉพาะ หน้าที่ฝ่ายเสนาธิการ

4. เพื่อส่งเสริมให้รู้จักการอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ รู้จักเก็บความสำคัญ และรู้จักออกความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ ตลอดจนส่งเสริมให้มีความรู้รอบตัวโดยกว้างขวาง เหมาะสมแก่ยศ ตำแหน่งและหน้าที่

หลักสูตรการศึกษาชุดที่ 1 พ.ศ. 2492 มีการจัดเป็นวิชาต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ (โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ, 2538 : 48)

1. ประเภทวิชาเสนาธิการกิจ แบ่งเป็นรายการใหญ่ ๆ ได้แก่ การจัดและ ดำเนินการฝ่ายเสนาธิการ แผนกกลาง แผนกที่ 1-4

2. ประเภทวิชาทหารบก แบ่งเป็นรายการใหญ่ ๆ ได้แก่ การจัดกำลังทางบก ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีของกองทหารขนาดใหญ่ การป้องกันต่อสู้อากาศยาน ยุทธการส่งทาง อากาศ ยุทธการยกพลขึ้นบก

3. ประเภทวิชาทหารเรือ แบ่งเป็นรายการใหญ่ ๆ ได้แก่ การจัดกองทัพเรือ ยุทธศาสตร์ทางเรือ วิธีรบของกองเรือ การต่อต้านเรือดำน้ำ สงครามทุ่นระเบิด กำลังทาง อากาศของกองทัพเรือ

4. ประเภทวิชาทหารอากาศ แบ่งเป็นรายการใหญ่ ๆ ได้แก่ การจัดกองทัพ อากาศ ยุทธศาสตร์ทางอากาศ การบินขับไล่ การบินตรวจการณ์ การบินทิ้งระเบิด ยุทธการ ส่งทางอากาศ การป้องกันภัยทางอากาศ การยุทธร่วมกับกองทัพบก

5. ประเภทวิชาช่วยรบ แบ่งเป็นรายการใหญ่ ๆ ได้แก่ การจัดฝ่ายช่วยรบ การจัดหา การส่งกำลัง การบำรุงรักษา การขนส่ง การแพทย์และการส่งกลับ สนามบิน การช่างอากาศ การอาวุธ

6. ประเภทวิชาประกอบ แบ่งเป็นรายการใหญ่ ๆ ได้แก่ การบินพลเรือน ความก้าวหน้าของการบิน วิทยุการบินและเรดาร์ อาวุธสมัยใหม่ วิทยาศาสตร์กับการทหาร จิตวิทยา กฎหมายระหว่างประเทศ การต่างประเทศและการทูต

นอกจากนี้ยังมีการจัดให้เรียนวิชาภาษาอังกฤษตลอดทั้งปี รวมทั้งการบรรยาย ในเรื่องอื่น ๆ ที่น่าสนใจตามเหตุการณ์ มีการบรรยายของหัวหน้าส่วนราชการหรือองค์กรที่ สำคัญ ตลอดจนบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนจบการศึกษานายทหารฝึกหัดราชการต้องเขียน เรียงความขนาดยาวคนละ 1 เรื่องที่เกี่ยวกับการทหารชั้นสูง (โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ, 2538 : 49)

ช่วงที่ 2 พ.ศ.2497 – 2508 : การเข้าร่วมในสนธิสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2.1 บริบททางสังคม

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า เมื่อเกิดสงครามเกาหลีในปี พ.ศ. 2493 และต่อมาได้เกิด เหตุการณ์สู้รบระหว่างฝรั่งเศสกับเวียดนามในอินโดจีน ซึ่งมีจีนและโซเวียตให้การสนับสนุน รัฐบาลฝรั่งเศสได้ร้องขอให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาให้หลักประกันในการเผชิญกับภัยของการ ขยายตัวจากฝ่ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นปัญหาต่อความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รัฐบาลสหรัฐฯ ได้ตอบสนองด้วยแนวความคิดที่จะจัดตั้งองค์การความมั่นคงร่วมกันขึ้น คือ องค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือซีโต้ (South East Asia Treaty Organization : SEATO) เมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2497 ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ (กองทัพอากาศ, 2526 : 479) ประกอบด้วยสมาชิก 8 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ และไทย โดยมีวัตถุประสงค์ในการ ประสานนโยบายและผนึกกำลังในการสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ ซึ่งประเทศ

ต่าง ๆ เหล่านี้มีเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจนว่า บรรดาประเทศที่จะส่งเสริมโครงสร้างแห่งสันติภาพ และเสรีภาพให้มั่นคงแข็งแรงยิ่งขึ้น เขตสุขภาพหลักประชาธิปไตย เสรีภาพส่วนบุคคล การปกครองโดยกฎหมายและส่งเสริมสวัสดิภาพ การพัฒนาทางเศรษฐกิจสำหรับประชาชนทั้งมวล ในเขตสนธิสัญญา โดยเปิดเผยและเป็นทางการถึงความปรารถนาในเอกภาพซึ่งภาคีทั้งมวลมีอยู่ เพื่อว่าผู้ใดก็ตามที่อาจจะรุกรานจักได้สังวรว่า ภาคีในเขตนี้จะยื่นหยัดร่วมกันเสมอ และปรารถนาที่จะประสานความเพียรพยายามเพื่อการป้องกันร่วมกันเสมอ เพื่อรักษาสันติภาพ และความมั่นคงปลอดภัยของทั้งมวล ซึ่งภาคีอื่น ๆ แต่ละประเทศจะเผชิญกับอันตรายดังกล่าว ร่วมกันตามวิถีทางรัฐธรรมนูญของประเทศตน จุดอ่อนที่สำคัญขององค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ การขาดเจตจำนงร่วมกันของประเทศสมาชิกที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และดำเนินการต่อต้านคอมมิวนิสต์ด้วยกันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะฝรั่งเศส และปากีสถานซึ่งไม่มีเจตนาธรรมณ์ในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ได้แสดงความไม่สนใจในกิจกรรมทหารขององค์การนี้เลย ไม่เคยส่งทหารเข้าร่วมซ้อมรบกับประเทศสมาชิกอื่น การที่ประเทศทั้งสองไม่สนใจในกิจกรรมต่อต้านคอมมิวนิสต์ เพราะประเทศทั้งสองไม่ได้กลัวภัยจากคอมมิวนิสต์ แต่ทั้งสองประเทศหวังที่จะได้ประโยชน์อย่างอื่นมากกว่า กล่าวคือ ฝรั่งเศสต้องการให้ประเทศภาคีช่วยให้ฝรั่งเศสได้ครองอาณานิคมของตนในอินโดจีนต่อไป แต่ปรากฏว่าประเทศสมาชิกไม่สนับสนุนและเร่งรัดให้มอบเอกราชให้อาณานิคมด้วย ส่วนปากีสถานต้องการให้ประเทศสมาชิกสนับสนุนตนในการทำสงครามกับอินเดียแต่สมาชิกไม่ให้ความสนับสนุน ทำให้ในปี พ.ศ. 2515 ปากีสถานถอนตัวออกจากองค์การ และในที่สุดซีโต้ได้ยุบเลิกลงเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2520 (กมล ทองธรรมชาติ, 2516 : 185 - 188)

จุดอ่อนอีกประการหนึ่ง คือ การไม่มีกองกำลังประจำการอยู่ในเขตสนธิสัญญาเหมือนองค์การนาโต้ แต่ประเทศสมาชิกโดยเฉพาะไทยหวังได้ว่าสหรัฐฯ มีกองกำลังที่เคลื่อนไหวได้รวดเร็ว (mobile forces) อยู่ในทะเลจีนใต้และเหนือ ย่อมที่จะช่วยเหลือประเทศสมาชิกได้ทัน การไม่มีกองกำลังประจำอยู่ทำให้ซีโต้ถูกวิจารณ์ว่าเป็นแต่เพียงเสือกระดาษ (สิโรตน์ ภาคสุวรรณ, 2527 : 265) นอกจากนี้องค์การยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำนวนมาก เพราะไม่เชื่อว่าจะช่วยป้องกันได้ ประเทศอินโดจีน พม่าและกัมพูชา ได้ประณามองค์การนี้ว่าเป็นองค์การเพื่อสนองผลประโยชน์ของประเทศมหาอำนาจ เป็นองค์การที่ก่อให้เกิดความตึงเครียดในภูมิภาคนี้มากกว่าที่จะรักษาสันติภาพ ส่วนลาวไม่อยู่ในฐานะที่จะให้การสนับสนุนได้ มีแต่เวียดนามใต้ที่เชื่อว่าองค์การนี้จะช่วยด้านการขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ได้ และให้การสนับสนุนองค์การนี้อย่างเต็มที่ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้เป็น

สมาชิก ส่วนมาเลเซียเรียกร้องให้เอเชียอาคเนย์เป็นกลางโดยการค้าประกันของมหาอำนาจสามประเทศ

การจัดตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นี้ ผู้นำไทยคาดหวังว่าจะมีบทบาทสำคัญในการประกันความมั่นคงของไทย ในปี พ.ศ. 2498 ได้ให้ซีโต้เข้ามาใช้ฐานทัพในไทย และในยุคนี้สหรัฐฯ เองก็ให้การยอมรับรัฐบาลทหารของ จอมพล ป. เพราะรัฐบาลทหารคือผู้ที่ต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างแข็งขัน แต่ในขณะที่เดียวกันจอมพล ป. เองก็ได้ส่งคนไปร่วมประชุมกับจีนที่บันดุง ประเทศอินโดนีเซีย (สุรชาติ บำรุงสุข, 2525 : 9) แสดงให้เห็นว่า นโยบายการป้องกันประเทศของไทยในช่วงนี้ยังคงยึดติดกับมหาอำนาจทั้ง 2 ค่ายในลักษณะที่เรียกว่า “เหยียบเรือสองแคม”

ต่อมารัฐบาลในยุคของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ได้ปฏิวัติตนเองเมื่อ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 โดยประกาศเหตุผลข้อหนึ่งของการปฏิวัติว่า (ประสงค์ สุขุม, 2539 : 11) “สถานการณ์ทั้งภายนอกและภายในรัศมีรังถึงเครียดขึ้นทุกที โดยเฉพาะอย่างยิ่งภัยคอมมิวนิสต์ได้คุกคามประเทศอย่างรุนแรง” จึงต้องมีการยึดอำนาจเพื่อป้องกันประเทศให้พ้นจากภัยคอมมิวนิสต์ ซึ่งคณะปฏิวัติได้เห็นถึงคอมมิวนิสต์ว่าเป็นศัตรูของประเทศอย่างชัดเจน เช่น การประกาศว่าหนังสือพิมพ์ใดทำตัวเป็นปากเสียงของคนต่างชาติออกเสียงแทนหรือเชิดชูลัทธิที่เป็นภัย เช่น คอมมิวนิสต์ จะต้องประสพการปราบปรามอย่างเด็ดขาด (ประสงค์ สุขุม, 2539 : 15) ใน 3 เดือนแรกของการปฏิวัติ ทางกรมการเมืองกับคอมมิวนิสต์ได้จับกุมคอมมิวนิสต์ไทยคนแรก คือ นายสุภชัย ซึ่งเป็นบุคคลชั้นหัวหน้าของคอมมิวนิสต์ไทยและมีกองบัญชาการอยู่ที่สวนในจังหวัดธนบุรี จอมพลสฤษดิ์ ได้สอบสวนด้วยตนเองและใช้อำนาจของคณะปฏิวัติสั่งให้ประหารชีวิต ในวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2502 (ประสงค์ สุขุม, 2539 : 24) ภายใต้การปกครองของจอมพลสฤษดิ์ หัวหน้าคณะปฏิวัติและต่อมาในฐานะนายกรัฐมนตรี ได้ใช้อำนาจของนายกฯ ตามมาตรา 17 แห่งธรรมนูญการปกครองในสมัยนั้นปราบปรามคอมมิวนิสต์อย่างเด็ดขาดและรวดเร็ว โดยถือว่าเป็นการรักษาความมั่นคงและภัยจากคอมมิวนิสต์เป็นภัยที่สำคัญที่สุดของชาติ ดังจะเห็นได้จากโอวาทของ จอมพลสฤษดิ์ ที่สรุปได้ว่า ศัตรูของชาติ มิใช่ปรากฏตัวเข้ามาในรูปยกเป็นกองทัพเข้ามารบราฆ่าฟันอย่างในสมัยก่อนและยากที่ชี้ให้ชัด บ้างก็แอบแฝงตัวเข้ามาในรูปของการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อทำลายจิตใจ ขวัญและความสามัคคีของชาติ บ้างก็แฝงตัวเข้ามาอย่างแทรกซึม เพื่อบ่อนทำลายเศรษฐกิจและความผาสุกของประชาชนในชาติ ในการต่อสู้กับศัตรูของชาติต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย (กองทัพบก, 2538 : 13) จากคำ

กล่าวนี้จะเห็นว่าผู้นำไทยน่าจะกลัวภัยคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างมาก จึงได้ดำเนินการอย่างเด็ดขาด

ในปี พ.ศ. 2502 กองทัพอากาศสหรัฐฯ ภาคแปซิฟิก ได้จัดให้มีการประลองอาวุธของเครื่องบินขับไล่ระหว่างกองทัพอากาศสหรัฐฯกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย (U.S. : Asian Fighter Weapons Conference) หรือเรียกว่า “Flying Brothers” ณ ฐานทัพอากาศคลาด ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งกองทัพอากาศไทยให้เข้าร่วมด้วย (กองทัพอากาศ, 2526 : 9) การจัดให้มีการฝึกร่วมกันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และน่านน้ำทะเลจีนใต้ เป็นการดำเนินนโยบายปิดล้อมจีนของสหรัฐอเมริกา โดยเสริมสร้างกองทัพอเมริกันไว้ในทวีปเอเชียหลายแห่ง เพื่อความพร้อมที่จะปฏิบัติงานใด ๆ ที่จะตอบโต้แก่ผู้รุกราน

ต้นปี พ.ศ. 2503 เกิดวิกฤตการณ์ในลาว ประเทศไทยต้องการให้องค์การซีโต้เข้าช่วยเหลือทางทหารแก่ลาวฝ่ายขวา เพื่อป้องกันมิให้ลาวฝ่ายซ้ายที่เป็นคอมมิวนิสต์ที่ได้รับการสนับสนุนจากจีนและเวียดนามเหนือได้ขยายอิทธิพลเพิ่มขึ้น แต่สมาชิกองค์การซีโต้บางประเทศ เช่น อังกฤษและฝรั่งเศส ไม่เห็นด้วยเพราะเกรงว่าจีนและโซเวียตจะถือโอกาสเข้าแทรกแซง ทำให้ความขัดแย้งขยายตัว ความเห็นที่แตกต่างนี้ทำให้ซีโต้เป็นอัมพาต รัฐบาลไทยจึงเริ่มเห็นความมั่นคงร่วมในลักษณะพหุภาคีเป็นมาตรการที่ไร้ประสิทธิภาพ จึงพยายามเรียกร้องให้สหรัฐฯ เข้าประกันความมั่นคงในลักษณะทวิภาคี สหรัฐฯ ได้สนองตอบเข้าประกันความมั่นคงในลักษณะทวิภาคี โดยออกแถลงการณ์ถนัด - รัสค์ (Thanat - Rask Communique) ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2505 รัฐมนตรีต่างประเทศ ดิน รัสค์ (Dean Rask) ของสหรัฐฯ ได้ยืนยันต่อรัฐมนตรีต่างประเทศของไทย พ.อ.ถนัด คอมันต์ ว่า “พันธกรณีของสหรัฐฯ มิได้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงของประเทศภาคีสันติสัญญาอื่น ๆ ทั้งหมดก่อนหน้านี้ ทั้งนี้เพราะพันธกรณีตามสนธิสัญญานี้เป็นเรื่องของแต่ละประเทศ และทุกประเทศร่วมกันก็ได้” (จุลชีพ ชินวรรณโน, 2539 : 273 -274) แถลงการณ์ถนัด - รัสค์ ทำให้รัฐบาลไทยภายใต้ นายกรัฐมนตรี จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งยึดอำนาจมาจากจอมพล ป. มีความมั่นใจในพันธกรณีของสหรัฐฯ มากขึ้น ได้ขยายความร่วมมือโดยยอมให้สหรัฐฯ ๑ สร้างและใช้ฐานทัพในประเทศอีกหลายแห่ง นอกเหนือจากฐานทัพอากาศที่ตาดลิและโคราชในปี พ.ศ. 2505 และนครพนมในปี พ.ศ. 2506 ซึ่งในปี พ.ศ. 2505 - 2506 นี้ สหรัฐฯ ได้ส่งทหารเข้าประจำการในไทยประมาณ 10,000 คน (สุรชาติ บำรุงสุข, 2525 : 9) เครื่องบินจำนวนมากของกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา ได้เข้ามาประจำการในไทยเพื่อปฏิบัติการตอบโต้ทางอากาศในเวียดนาม

ด้วยเหตุนี้เพื่อให้สหรัฐฯ สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของไทย สหรัฐฯ จึงต้องทำการค้าจูนและสนับสนุนฐานะของรัฐบาลไทย ไทยจึงเป็นผลประโยชน์ของสหรัฐฯ และผู้นำไทยถึงกับประกาศว่า สหรัฐ คือ มิตรแท้ (สุรชาติ บำรุงสุข, 2525 : 13) และหลังปี พ.ศ. 2505 เป็นต้นมา ผู้นำไทยได้เข้าร่วมเป็นพันธมิตรทางทหารแบบที่เรียกว่า “ร่วมหัวจมท้าย” กับสหรัฐอเมริกา ในการต่อสู้กับการเข้ายึดครองของลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยเฉพาะการเดินทางเข้าสู่สงครามเวียดนามกับสหรัฐฯ (สุรชาติ บำรุงสุข, 2541 : 5) การที่รัฐบาลไทยร่วมมือกับสหรัฐฯ และมีทหารอเมริกันจำนวนมากในไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 ก่อให้เกิดผลกระทบหลายประการทั้งทางบวกและลบต่อการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมไทย ประกอบกับจีนและเวียดนามเหนือไม่พอใจที่ไทยยอมให้สหรัฐฯ มาใช้ฐานทัพ จึงช่วยสนับสนุนผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์มากขึ้น อิทธิพลของคอมมิวนิสต์จึงได้ขยายเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ความใกล้ชิดระหว่างผู้นำไทยกับสหรัฐฯ ในช่วงนี้ ทำให้ไม่มีการพัฒนาประชาธิปไตยและขาดการดำเนินนโยบายต่างประเทศ และต้องประสบกับปัญหาในการปรับนโยบาย เมื่อสหรัฐฯ เปลี่ยนท่าทีต่อเอเชียอาคเนย์ในเวลาต่อมา (จุลชีพ ชินวรรณโน, 2539 : 275)

สรุปภัยคุกคามของไทยในช่วงนี้ยังคงเป็นภัยจากการเผยแผ่ลัทธิคอมมิวนิสต์ นโยบายการป้องกันประเทศของไทย คือ การเข้าร่วมในสนธิสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อหาพันธมิตรร่วมในการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ในลักษณะพหุภาคี แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าใดนัก จึงหันเข้าหาความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาในลักษณะทวิภาคี

2.2 การพัฒนานาฬิกาพวงท้ออากาศไทย

การพัฒนานาฬิกาพวงท้ออากาศไทยในช่วงนี้ จะเห็นว่ากองทัพอากาศได้มีการรับมอบเครื่องบินจำนวนมากจากประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนี้ (กองทัพอากาศ, 2526 : 357 - 365) พ.ศ. 2498 ได้รับเครื่องบินแบบ ฝ.11 (T - 33) และแบบ ฝ.11 (RT - 33) ซึ่งเป็นเครื่องบินไอพ่นรุ่นแรกของกองทัพอากาศไทยตามโครงการช่วยเหลือทางทหารของสหรัฐฯ

พ.ศ. 2499 ได้รับเครื่องบินแบบ ข.16 (F - 84G)

พ.ศ. 2503 ได้รับเครื่องบินแบบ ข.17 (F - 84F)

พ.ศ. 2504 ได้รับเครื่องบินแบบ ฝ.11 (T - 33A) แบบ ตฝ. 11 (RT - 33A)

แบบ ตฝ.12 (T - 37B) แบบ ส.17 (Cessna 170B) แบบ ล.1 (C - 45) และแบบ ล.2 (C - 47)

พ.ศ. 2505 ได้รับเครื่องบินแบบ ฝ.13 (T – 28D) เฮลิคอปเตอร์แบบ ฮ.4 (H – 34C) และแบบ ฮ.5 (H – 43B)

พ.ศ. 2506 ได้รับเครื่องบินแบบ ข.17 (F – 86L) และแบบ ข.1 (L – 28A)

พ.ศ. 2507 ได้รับเครื่องบินแบบ ล.2 อ. (C – 47D) และแบบ ล.4 (C – 123B)

พ.ศ. 2508 ได้รับเครื่องบินแบบ ล.5 (HS - 748) และแบบ ข.18 ก. (F – 5B)

การพัฒนาด้านการฝึกของกองทัพอากาศ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2497 ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีในองค์การสนธิสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) กองทัพอากาศได้เริ่มมีการฝึกร่วมกับกองทัพพันธมิตร เช่น ปี พ.ศ. 2498 สหรัฐอเมริกาให้นักบินกองทัพอากาศไทยไปฝึกเครื่องบินไอพ่นแบบ T – 33 ณ ฐานทัพอากาศโยโกดะ ประเทศญี่ปุ่น ปี พ.ศ. 2499 องค์การ SEATO ได้เริ่มการฝึกขึ้นครั้งแรกในประเทศไทย ชื่อ FIRM LINK มีชาติภาคีเข้าร่วมการฝึก 6 ชาติ กองทัพอากาศไทยได้ส่งเครื่องบินเข้าร่วมการฝึก 39 เครื่อง ปี พ.ศ.2502 กองทัพอากาศส่งนักบินขับไล่และเครื่องบินขับไล่แบบ F – 84 G เข้าร่วมการประลองอาวุธกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย ณ ฐานทัพอากาศคลีฟแลนด์ ประเทศฟิลิปปินส์ โดยกองทัพอากาศสหรัฐ ฯ เป็นเจ้าภาพ และปี พ.ศ. 2507 องค์การ SEATO ได้จัดให้มีการฝึกพร้อมครั้งที่ 26 เรียกว่า “AIR BOONCHOO” การฝึกครั้งนี้ชาติภาคีได้นำเครื่องบินที่ทันสมัยเข้าร่วม เช่น F-105, F-102, F-101, Hawker, Hunter, Canberra, C-130, C-124 (กองทัพอากาศ, 2530 : 61-67)

การพัฒนาระบบป้องกันหรือเฝ้าตรวจ ได้เริ่มสร้างสถานีเรดาร์ (Radar) ในระบบป้องกันภัยทางอากาศ โดยความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ในปี พ.ศ. 2504 จัดตั้งสถานีเรดาร์ขนาดเล็กที่สนามบินนครราชสีมาและอุดรธานี ปี พ.ศ. 2505 จัดตั้งสถานีเรดาร์ขนาดเล็กที่สนามบินพิษณุโลกและสถานีเรดาร์ขนาดกลางที่สนามบินอุบล ปี พ.ศ. 2506 เริ่มก่อสร้างอาคารปฏิบัติการของศูนย์ยุทธการทางอากาศ (ศยอ.) และจัดตั้งสถานีเรดาร์ขนาดใหญ่ที่ศูนย์ควบคุมและรายงานเขาเขียว จังหวัดนครราชสีมาและที่จังหวัดอุดรธานี ปี พ.ศ. 2507 จัดตั้งสถานีเรดาร์ขนาดกลางที่มุกดาหารและนครพนม และปี พ.ศ. 2508 จัดตั้งสถานีเรดาร์ขนาดใหญ่ที่อุบลราชธานี (กองทัพอากาศ, 2526 : 612)

2.3 สภาพการจัดระบบการฝึกศึกษากำลึงพระดัตถ์ญญาบัตร

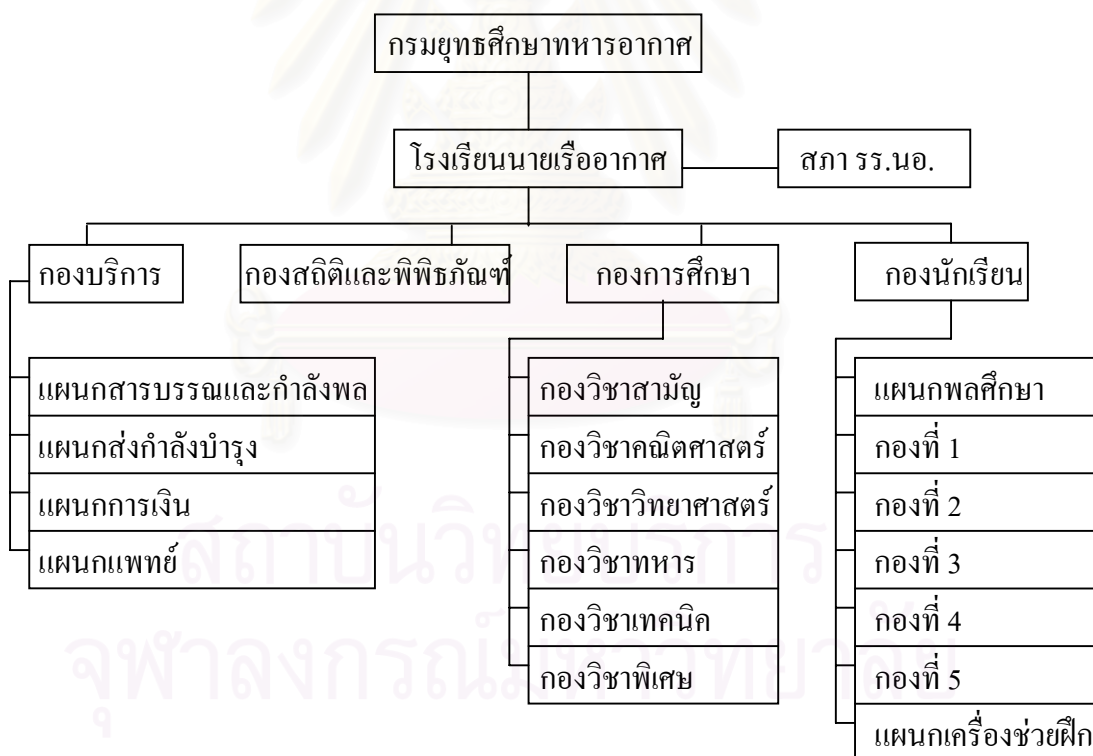
2.3.1 ระบบการฝึกศึกษาก่อนประจำการ

การจัดระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศในช่วงนี้ ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรหลายหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตร พ.ศ. 2497 , พ.ศ. 2500 , พ.ศ. 2501 , พ.ศ. 2504 และหลักสูตร พ.ศ. 2507 มีข้อสังเกตว่าตั้งแต่หลักสูตร พ.ศ. 2497 เป็นต้นมาได้ปรับเป็นหลักสูตร 5 ปี และกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปีที่ 3 สามารถรับพระราชทานยศเรืออากาศตรี ทำหน้าที่นายทหารสัญญาบัตรได้ทันทีหากทางราชการมีความจำเป็น โครงสร้างหลักสูตรยังคงประกอบการศึกษาวิชาการ การศึกษาวิชาทหารและการฝึกอบรม การฝึกพลศึกษา และการอบรมจริยศึกษา อีกทั้งได้กำหนดให้ชั้นปีที่ 4 และ 5 แยกการเรียนออกเป็น 6 เหล่า ได้แก่ เหล่านักบิน เหล่าต้นหน เหล่าสื่อสาร เหล่าช่างอากาศ เหล่าสรรพาวุธและเหล่าอากาศโยธิน ตามลักษณะความต้องการใช้งานของกองทัพอากาศ (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2497 : 8) แต่ในหลักสูตร พ.ศ. 2500 ได้มีการเปลี่ยนแปลงให้ชั้นปีที่ 5 เหล่านักบินไปรับการศึกษาและการฝึกบินที่โรงเรียนการบิน โดยภาคที่ 1 เป็นหลักสูตรศิษย์การบินชั้นปฐม และภาคที่ 2 เป็นหลักสูตรศิษย์การบินชั้นมัธยม ส่วนเหล่าต้นหนไปรับการฝึกภาคอากาศที่กองบิน 6 (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2500 : 7) หลักสูตร พ.ศ. 2501 มีการเปลี่ยนแปลงโดยแยกออกเป็น 3 เหล่า ได้แก่ เหล่าช่างอากาศ เหล่าสื่อสาร เหล่าสรรพาวุธ (ระบบ) และสรรพาวุธ (อาวุธ) เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นปีที่ 5 จึงจะคัดเลือกไปฝึกเป็นนักบินและต้นหน (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2501 : 9) และในหลักสูตร พ.ศ. 2507 มีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเนื่องจากไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน วิทยาการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบินได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องต่อเนื่องกับโรงเรียนเตรียมทหารและสมบูรณืทันสมัยยิ่งขึ้น (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2507 : ก) มีการเปลี่ยนแปลงชื่อหมวดวิชาสามัญเป็นหมวดวิชาอักษรศาสตร์และสังคมศาสตร์ (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2507 : 10) นอกจากนั้นยังได้มีหลักสูตรเตรียมนักเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2499 ซึ่งเป็นหลักสูตร 2 ปี ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับการแต่งตั้งเป็นนักเรียนนายเรืออากาศ (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2499 : 6) ในการอบรมยังได้มุ่งเน้นในเรื่อง การรับผิดชอบต่อประเทศชาติ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร สิทธิและหน้าที่ชาวไทย หน้าที่พลเมืองดี การบังคับบัญชาและความเป็นผู้นำหน่วย หน้าที่นายทหารสัญญาบัตร จิตวิทยาและการนำทหาร เป็นต้น (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2500 : 12)

การคัดเลือกนักเรียนในช่วงนี้มีการเปลี่ยนแปลง คือ ในปี พ.ศ. 2503 ได้เปลี่ยนวิธีการคัดเลือกนักเรียนจากที่เคยสอบคัดเลือกเองไปให้โรงเรียนเตรียมทหารทำการสอบคัดเลือก ภายหลังจากที่โรงเรียนเตรียมทหารได้ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2501 โดยรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.3) ใช้เวลาศึกษาอยู่ 2 ปี จนสำเร็จการศึกษาซึ่งเทียบเท่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5) จึงมาศึกษาต่อที่โรงเรียนนายเรืออากาศ (สัมภรณ์ นาวาอากาศเอก พงษ์สินธุ์ แก้วใหญ่ หัวหน้ากองจัดการศึกษา โรงเรียนนายเรืออากาศ, 7 พฤษภาคม 2545.)

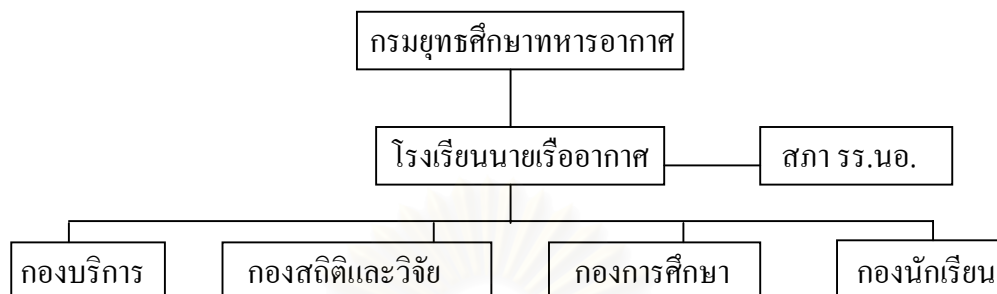
นอกจากนั้นในช่วงนี้มีการจัดส่วนราชการใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับการกิจ โดยในปี พ.ศ. 2498 มีการจัดส่วนราชการ ดังนี้ (กระทรวงกลาโหม, 2498 : 1)

แผนภาพที่ 10 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2498

ในปี พ.ศ. 2506 มีการจัดส่วนราชการตามอัตรากองทัพอากาศ ปี พ.ศ. 2506 สามารถเขียนเป็นแผนภาพแสดงได้ดังนี้ (กองทัพอากาศ, 2506 : 1)

แผนภาพที่ 11 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2506

2.3.2 ระบบการฝึกศึกษาระหว่างประจำการ

การจัดระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในช่วงนี้ ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรโดยกำหนดหมวดวิชาและชั่วโมงเรียน ดังนี้ (โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ, 2502 : 7 - 8)

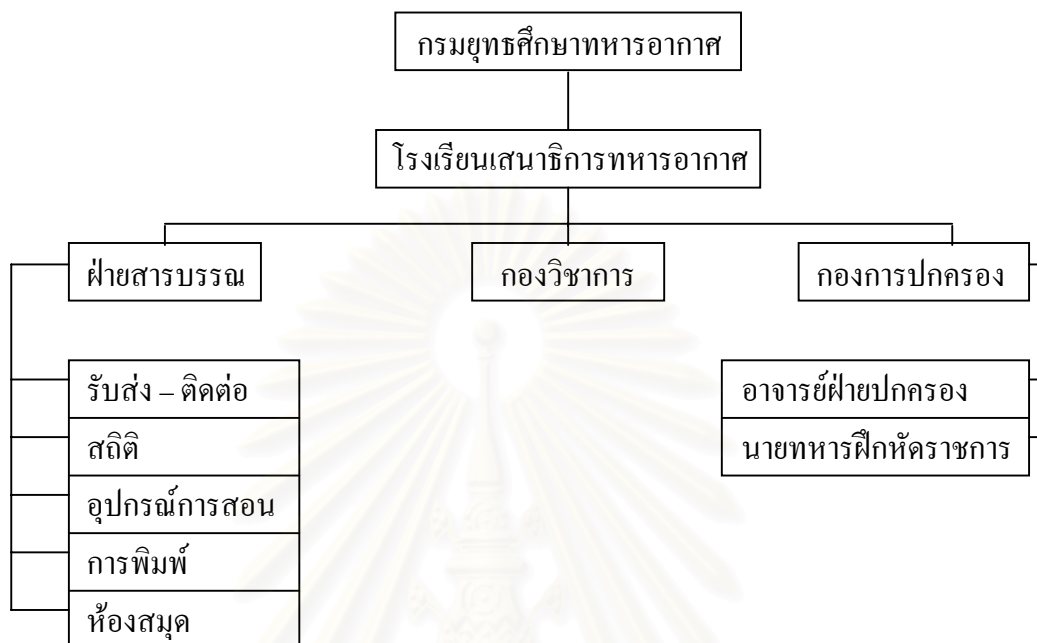
1. ความสันทัดในการติดต่อ	144 ชั่วโมง
2. กิจการของโลก	114 ชั่วโมง
3. การจัดและการปกครอง	72 ชั่วโมง
4. ผู้บังคับบัญชา	35 ชั่วโมง
5. กำลังพล	51 ชั่วโมง
6. การข่าว	56 ชั่วโมง
7. ยุทธการ	
ก. แนวความคิดและหลักการ	40 ชั่วโมง
ข. การใช้หน่วยกำลังทางอากาศ	116 ชั่วโมง
ค. กำลังรบที่เกี่ยวข้อง	40 ชั่วโมง
8. การส่งกำลังบำรุง	48 ชั่วโมง
9. การจเร	12 ชั่วโมง
10. กฎหมาย	19 ชั่วโมง
11. การเงิน	23 ชั่วโมง
12. วิทยาการด้านกำลังทางอากาศ	18 ชั่วโมง
13. การปฏิบัติของหน่วยฝ่ายอำนาจการ	52 ชั่วโมง
14. เสนาธิการกิจด้านการปฏิบัติ	60 ชั่วโมง

15. วิชาพิเศษอื่น ๆ	27 ชั่วโมง
16. วิชาภาษาต่างประเทศ	180 ชั่วโมง
17. การศึกษาอบรมนอกห้องเรียน	
ก. กีฬา	
ข. สังคม	
ค. ฐานในประเทศ	
ง. ฐานนอกประเทศ	
จ. วิทยานิพนธ์	
ฉ. ทำงานที่ได้รับมอบหมาย	

การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาในชุดที่ 2 พ.ศ. 2497 มีจำนวน 24 คน มีข้อสังเกตว่า ในจำนวนนี้มีนายทหารจากกองทัพบกฝึกเรียน 2 คน ในชุดที่ 3 จำนวน 43 คน มีนายทหารจากกองทัพบกฝึกเรียนจำนวน 5 คน และกองทัพเรืออีก 2 คน ในชุดที่ 6 มีตำรวจฝึกเรียนจำนวน 1 คน (โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ, 2538 : 148) นอกจากนั้นตั้งแต่ในชุดที่ 4 พ.ศ. 2502 ได้เปลี่ยนวิธีการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาจากการพิจารณาคัดเลือกตามความเหมาะสม เป็นการสอบคัดเลือกเข้ารับการศึกษาแทน (โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ, 2538 : 15) ในส่วนของครูอาจารย์ ได้นายทหารที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบกและโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศต่างประเทศ รวมทั้งนายทหารจากกองทัพบก กองทัพเรือ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ ตลอดจนผู้บังคับบัญชามาช่วยบรรยาย (โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ, 2502 : 2)

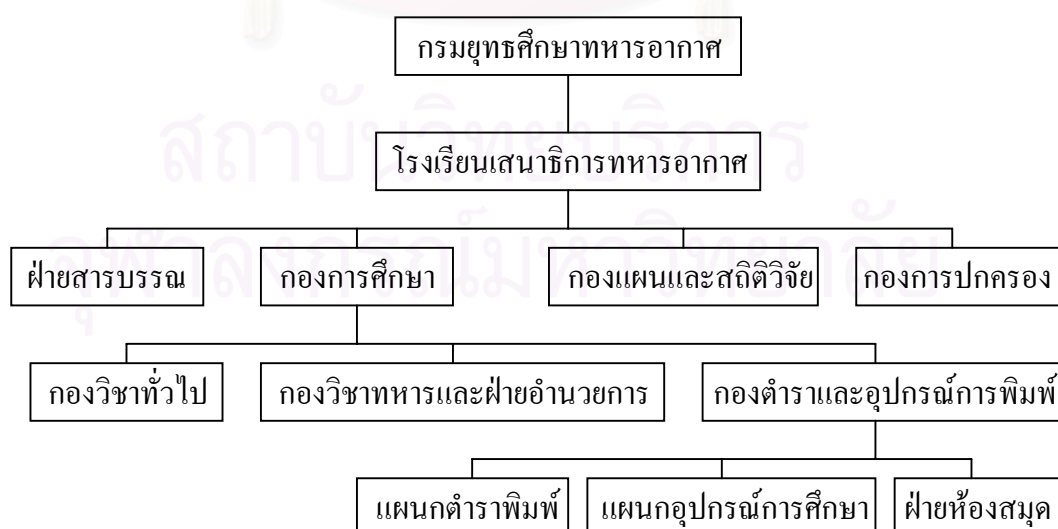
โครงสร้างในการบริหารงานของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ได้จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2498 เมื่อมีการปรับปรุงอัตรากำลังกองทัพอากาศใหม่ ตำแหน่ง “ผู้อำนวยการโรงเรียน” ได้รับการยกฐานะเป็น “ผู้บัญชาการโรงเรียน” และจัดเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ สามารถเขียนแผนภาพแสดงการจัดส่วนราชการตามอัตรา ทอ. ปี พ.ศ. 2498 ได้ ดังนี้ (กระทรวงกลาโหม, 2498 : 1)

แผนภาพที่ 12 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ พ.ศ. 2498

ต่อมาในปี พ.ศ. 2506 มีการจัดส่วนราชการใหม่ตามอัตรา ทอ. ปี พ.ศ. 2506 สามารถเขียนแผนภาพแสดงการจัดส่วนราชการดังนี้ (กองทัพอากาศ, 2506 : 1)

แผนภาพที่ 13 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ พ.ศ. 2506

การเรียนการสอนของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ในระยะแรกกำหนดเวลาการศึกษา 1 ปี แบ่งออกได้เป็น 5 ส่วนคือ (โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ, 2502 : 7)

1. ส่วนที่เป็นการให้ความรู้ด้วยการบรรยาย การฉายภาพนิ่ง ภาพยนตร์ ซึ่งเป็นงานที่ดำเนินการโดยโรงเรียน
2. ส่วนที่เป็นการปฏิบัติของนายทหารฝึกราชการ ได้แก่ การพูด การเขียน การอ่าน งานมอบ การบันทึก และการแก้ปัญหา
3. ส่วนที่เป็นการดูงานเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจทั้งในและนอกกองทัพ อากาศ ต่างจังหวัด ต่างประเทศ
4. ส่วนที่เป็นการเพิ่มคุณภาพพิเศษของบุคคล คือ การกีฬาและสังคม
5. ส่วนที่เป็นงานแท้ ๆ ซึ่งนายทหารฝ่ายเสนาธิการถือเป็นหน้าที่โดยตรง นั่นก็คือการแก้ปัญหาเสนาธิการกิจในสนาม

ช่วงที่ 3 พ.ศ.2508 – 2522 : สงครามเวียดนาม

3.1 บริบททางสังคม

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า ตั้งแต่ประเทศเวียดนามถูกฝรั่งเศสเข้าไปแสวงหาอาณานิคมในปี พ.ศ. 2416 ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ลึกลง ญีปุ่นถอนตัว เวียดนามจึงประกาศเอกราชโดยประธานาธิบดีโฮจิมินต์ แต่ฝรั่งเศสพยายามจะกลับมายึดครองอีก ในปี พ.ศ. 2489 เวียดนามจึงเปิดการรบกับฝรั่งเศสจนถึงปี พ.ศ. 2497 ชาวเวียดนามทำการรบอย่างหนัก เรียกว่า สឹกเดียนเบียนฟู ทำให้ฝรั่งเศสพ่ายแพ้ต้องถอนกำลังออกจากเวียดนาม มีการตกลงอนุสัญญาเจนีวาทำให้เวียดนามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน บริเวณเส้นขนานที่ 17 องศาเหนือ เป็นรัฐอิสระพ้นจากการปกครองของฝรั่งเศส (กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2541 : 15 - 16)

ประเทศเวียดนามเหนือต้องการจะรวมเวียดนามใต้เข้าด้วยกัน จึงได้ส่งเจ้าหน้าที่และกำลังทหารเข้าไปแทรกซ้อนอาศัยและหลบซ่อนอยู่ในหมู่บ้านของเวียดนามใต้ ในปี พ.ศ. 2501 ได้เริ่มทำสงครามกองโจรกับเวียดนามใต้ โดยมีเป้าหมายคือโรงเรียน ได้เกลี้ยกล่อมเด็กอายุ 15 -16 ปี เข้าเป็นพลพรรคฝึกอาวุธเข้าทำการรบ แทรกซึมเข้าไปตามหมู่บ้านด้วยการโฆษณาชวนเชื่อให้ราษฎรเข้าใจผิดในการบริหารงานของรัฐบาลเวียดนามใต้จนประสบผลสำเร็จ ในปี พ.ศ. 2502 โฮจิมินต์ได้ตั้งกองกำลังเวียดกงและแนวร่วมรักชาติเพื่อปลดปล่อยเวียดนามใต้ และ

ในปี พ.ศ. 2504 เวียดนามได้ทำการรุกรบเวียดนามใต้อย่างรุนแรง จนเวียดนามใต้ต้องร้องขอความช่วยเหลือจากมิตรประเทศฝ่ายโลกเสรี จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2507 ได้ขอความช่วยเหลือทางทหารจากรัฐบาลไทย โดยขอให้ฝึกหัดนักบินกองทัพอากาศ รัฐบาลไทยภายใต้การนำของจอมพลถนอม กิตติขจร ได้ให้ความช่วยเหลือเพื่อป้องกันและยับยั้งการรุกราน ตลอดจนผดุงและรักษาไว้ซึ่งสันติสุขของชาติผู้รักสงบในภูมิภาค และในวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2507 กองทัพอากาศไทยได้จัดส่งหน่วยบินวิคตอรี (Victory Wing Unit) ไปสนับสนุนเวียดนามใต้ ประกอบด้วย นักบิน 10 คน ช่างอากาศ 6 คน และเครื่องบินลำเลียงแบบ ซี - 47 (กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2541 : 53 - 56)

ในปี พ.ศ. 2508 พวกเวียดนามมีความได้เปรียบในการรบและมีความอึกเขิม จึงได้โจมตีเรือรบของสหรัฐอเมริกา ทำให้ประธานาธิบดีจอห์นสัน ตัดสินใจทำสงครามขยายขอบเขตเข้าไปในเวียดนามเหนือทันที ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2508 พร้อมกับกองกำลังของประเทศฝ่ายโลกเสรีอีก 7 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สเปน ฟิลิปปินส์ เกาหลีใต้ ไต้หวัน และไทย เครื่องบินจากเรือรบทุกเครื่องบินของสหรัฐฯ ได้โจมตีเรือยนต์และฐานทัพต่าง ๆ ตามชายฝั่งเวียดนามทำความเสียหายให้แก่เวียดนามเหนือเป็นอย่างมาก การสงครามจึงเปลี่ยนเป็น สงครามเบ็ดเสร็จ (Total War) ในที่สุด (กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2541 : 24) ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2509 เวียดนามใต้ได้ขอความช่วยเหลือทางทหารจากรัฐบาลไทยเพิ่ม และในวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2509 คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบให้กองทัพอากาศจัดกำลังนักบินและเจ้าหน้าที่ไปเพิ่ม เพื่อปฏิบัติการลำเลียงกับเครื่องบินแบบ ซี -123 จำนวน 2 เครื่องที่กองทัพอากาศสหรัฐฯ มอบให้ วันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ.2509 กองทัพเรือได้ส่งเรือหลวงพั้งไปร่วมปฏิบัติการภายใต้รหัสว่า “หน่วยเรือซีฮอร์ส” (Sea Horse Task Element) และในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2510 ได้จัดกำลังรบภาคพื้นในอัตรากองทหารอาสาสมัครไปปฏิบัติการภายใต้รหัสว่า “จงอางศึก” (Queen 's Cobra Unit) ต่อมาได้เพิ่มเป็นกองพลทหารอาสาสมัครหลังจากที่กองกำลังทหารไทยจาก 3 เหล่าทัพได้เข้าปฏิบัติการ กระทรวงกลาโหมได้เปลี่ยนกองบังคับการหน่วยช่วยเหลือทางทหารในสาธารณรัฐเวียดนาม เป็นกองบัญชาการกองกำลังทหารไทยในสาธารณรัฐเวียดนาม ขึ้นตรงกองบัญชาการทหารสูงสุด โดยประสานกับกองบัญชาการทหารสูงสุดเวียดนามใต้และองค์การช่วยเหลือทางทหารฝ่ายโลกเสรี (กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2541 : 57) ปลายปี พ.ศ. 2514 รัฐบาลไทยได้เริ่มถอนกำลังทหารในเวียดนามเนื่องจากมีความจำเป็นในการใช้กำลังเพื่อป้องกันประเทศเพิ่มมากขึ้น และในวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2516 ได้มีการลงนามในความสงบศึกอย่างเป็นทางการ ณ กรุงปารีส และไทยได้ให้

กำลังพลเดินทางกลับประเทศเมื่อ 2 มีนาคม พ.ศ. 2516 ซึ่งเป็นการยุติการปฏิบัติการรบของทหารไทยในเวียดนาม (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2538 : 126) และจากการส่งทหารไปรบในเวียดนามนี้ทำให้ทหารไทยเสียชีวิตทั้งหมด 539 คน (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2538 : 428) ในที่สุดวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2518 เวียดนามใต้ได้ประสบความสำเร็จในกองทัพอากาศเหนือ และได้รวมเข้าเป็นประเทศเดียวกัน เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2519 ภายใต้ชื่อประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2541 : 410)

การดำเนินการทางทหารของเวียดนามเหนือมีลักษณะยึดเยื้อ ใช้การปฏิบัติการรบนอกแบบเป็นสำคัญ โดยอาศัยทฤษฎีการทำสงครามของเหมาเจ๋อตุง ที่เรียกว่า สงครามประชาชน โดยมีเป้าหมายที่จะแย่งชิงอำนาจรัฐตามทฤษฎีการปฏิวัติ 3 ขั้นตอน คือ การปฏิวัติประชาธิปไตย ปฏิวัติสังคมนิยม และปฏิวัติไปสู่คอมมิวนิสต์สมบูรณ์แบบด้วยการปลุกระดมมวลชนให้ลุกขึ้นต่อสู้โดยเงื่อนไขประชาธิปไตยและเงื่อนไขประชาชาติ โดยรวมกำลังผู้รักชาติขับไล่จักรวรรดินิยม และใช้เงื่อนไขต่าง ๆ เช่น เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ ความไม่เป็นธรรมในสังคมเป็นเครื่องมือรุกในทางการเมือง เพื่อเตรียมมวลชนปฏิวัติทำสงครามประชาชนด้วยกำลังติดอาวุธตามแนวชนบทล้อมเมือง ทำการต่อสู้แบบยึดเยื้อยาวนานจนกว่าจะได้ชัยชนะสามารถแบ่งยุทธวิธีได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ (ปรีชา ศรีวาลย์, 2533 : 25)

1. ขั้นรับ ในขณะที่มีกำลังน้อยกว่ากำลังของเจ้าหน้าที่รัฐ การสู้รบใช้แบบจรยุทธ ชุ่มยิง ชุ่มโจมตีหรือยิงรบกวาน
2. ขั้นยัน ในขณะที่กำลังกำลังกันจะทำการสู้รบแบบจรยุทธเป็นหลักและเสริมด้วยสงครามตามแบบ
3. เมื่อรวบรวมกำลังได้มากกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ดำเนินยุทธศาสตร์ขั้นรุก สังกัดเข้ายึดหน่วยทหาร ยึดเมือง และทำการปฏิวัติล้มล้างการปกครองและยึดอำนาจรัฐ

นอกจากนั้นยังใช้ยุทธวิธีของโวกเหิงยั้นเยียบ เป็นยุทธวิธีผสมระหว่างจีนกับโซเวียต โดยนำยุทธศาสตร์ป่าล้อมเมืองของจีน มาประยุกต์กับยุทธศาสตร์แบบเมืองล้อมป่าของโซเวียต ทำการปฏิวัติในเมืองหลวงแล้วขยายอิทธิพลสู่ชนบท และเรียกชื่อใหม่เป็นทฤษฎีของเวียดนามเหนือว่า ป่าประสานเมือง และดำเนินกลยุทธ์ตามหลักของเหมาเจ๋อตุง คือ (ปรีชา ศรีวาลย์, 2533 : 33 - 37)

1. ป่าล้อมบ้าน คือ การเข้าไปซ่อนสมกำลังอยู่ในป่าแล้วแทรกซึมบ่อนทำลายเข้าไปยังหมู่บ้านในเวียดนามใต้สร้างความเกลียดและความกลัวโดยกล่าวโจมตีจุดอ่อนของรัฐบาล

ตลอดจนการเอาเปรียบของนายทุนและการถือโงกคจีของทหาร เพื่อให้ประชาชนเห็นดีงามตามพร้อมกันนั้นก็ทำท่าทีเข้าไปช่วยเหลือ โดยให้คำมั่นสัญญาว่าจะให้ที่ดินทำกิน ช่วยพยุงฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น อีกทั้งจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในหมู่บ้าน

2. บ้านล้อมเมือง เมื่อกลยุทธ์ขั้นแรกสำเร็จได้พลพรรคมากพอก็คุมกำลังเข้าโจมตีเมืองใหญ่แบบสงครามกองโจรเพื่อยึดครองเป็นชุมกำลั้งหลัก

3. เมืองล้อมนคร เมื่อยึดเมืองได้หลายเมืองจึงคุมกำลังเข้าเป็นกองทหารขนาดใหญ่ทำการรบตามแบบลี้มล้างรัฐบาลแล้วเปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์ในที่สุด

อย่างไรก็ดีสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ทำให้ไทยได้ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านโดยใช้ระบบพันธมิตรระหว่างประเทศ ด้วยการเป็นแกนนำจัดตั้ง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Association of South East Asian Nations : ASEAN) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 มีสมาชิก 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ด้วยเหตุผล คือ การแพร่ขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์ เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำและหลีกเลี่ยงความขัดแย้งระหว่างประเทศ (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2538 : 11) อีกทั้งจากการทำสนธิสัญญาและข้อตกลงร่วมกับสหรัฐฯ หลายฉบับ มีผลให้รัฐบาลไทยผูกพันกับสหรัฐฯ ในการยินยอมให้เข้ามาตั้งฐานทัพและใช้ฐานบินต่าง ๆ ในไทย เช่น อุดรธานี นครพนม อุบลราชธานี โคราช ตากลิ อุตะเภาน้ำพอง เพื่อส่งทหารไปรบในเวียดนาม โดยในปี พ.ศ. 2504 มีทหารอเมริกันชุดแรก 10,000 คน เข้าประจำการในไทย และในปี พ.ศ. 2517 คาดว่ามีประมาณ 49,000 คน (กองทัพอากาศ, 2526 : 525 - 526)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 - 2514 ที่สงครามเวียดนามดำเนินไปอย่างขัดแย้งถึง 7 ปี สถานการณ์ต่าง ๆ ไม่กระเตื้องขึ้นแม้แต่น้อย มิแต่การสูญเสียชีวิตทรัพย์สินและความอดอยากยากแค้นไปทั่ว การรบไม่มีผลแพ้ชนะกันโดยเด็ดขาด สหรัฐฯ ต้องส่งทหารเข้าไปทำสงครามถึง 600,000 คน และทุ่มงบประมาณปีละไม่ต่ำกว่า 30,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต้องสูญเสียชีวิตทหารและงบประมาณไปเป็นจำนวนมาก และในปี พ.ศ. 2514 - 2515 สหรัฐฯ เองต้องประสบปัญหาภายในประเทศอย่างหนัก ภาวะเงินเฟ้อ คนว่างงาน การขาดแคลนน้ำมัน ฝ้ายเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ช่วยโอกาสเพิ่มการปฏิบัติการทางจิตวิทยาในหมู่ประชาชนอเมริกัน โดยชี้ให้เห็นถึงความผิดพลาดในการดำเนินนโยบายทางการเมืองของผู้นำประเทศ ประชาชนอเมริกันจึงเรียกร้องให้รัฐบาลถอนทหารออกจากเวียดนามใต้และยุติการช่วยเหลือ

ประธานาธิบดีนิกสัน จึงได้ประกาศ หลักการนิกสัน (Nixon's Doctrine) มีใจความสำคัญ 5 ประเด็น คือ (กองทัพอากาศ, 2526 : 387 - 388)

1. สหรัฐฯ จะไม่ใช้กำลังทหารทำการรบภาคพื้นดินในเวียดนามและประเทศอื่น ๆ
2. ในกรณีประเทศเอเชียถูกคุกคามจากกลุ่มประเทศประเทศคอมมิวนิสต์ สหรัฐฯ จะสนับสนุนโดยกำลังรบทางอากาศกับการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจและการทหารเท่านั้น
3. ประเทศต่าง ๆ ที่ประสบภัยคุกคามจากฝ่ายคอมมิวนิสต์จะต้องรับภาระในการป้องกันประเทศโดยงบประมาณปรับปรุงกองทัพตนเอง
4. สหรัฐฯ จะทยอยถอนกำลังรบออกจากภูมิภาคเอเชียและภาคพื้นแปซิฟิก
5. สหรัฐฯ จะรักษาพันธกรณีที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างเคร่งครัด

หลังสงครามเวียดนามเมื่อสหรัฐอเมริกาถอนทหารออกจากเวียดนาม สถานการณ์ภายในประเทศได้เปลี่ยนไป มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลเผด็จการของ จอมพลถนอม กิตติขจร ที่มีท่าทีไปสู่อเมริกา จอมพลประภาส จารุเสถียร โดยนิตินักศึกษาได้เรียกร้องให้มีการปกครองประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญ จนนำไปสู่เหตุการณ์นองเลือดในวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ต่อมาในปี พ.ศ. 2518 ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เปลี่ยนแปลงนโยบาย วางตัวเป็นกลางไม่แบ่งแยกระบอบการปกครองและอุดมการณ์ทางการเมืองและหันไปผูกมิตรกับจีน มีการเรียกร้องให้สหรัฐฯ ฐานทัพออกจากไทย ทั้งในระดับประชาชนและระดับรัฐบาล โดยเฉพาะกรณีเรือยามาเกซของสหรัฐฯ ที่ถูกเขมรแดงยึด ซึ่งสหรัฐฯ ได้ตอบโต้โดยส่งนาวิกโยธิน 1,000 คน มาไว้ที่อู่ตะเภาเพื่อบุกยึดคืน พรรคสังคมนิยมในประเทศไทยได้ประณามว่าลวงละเมิดอธิปไตยของไทย มีการเคลื่อนไหวของขบวนการต่อต้านสหรัฐฯ เป็นไปอย่างรุนแรงและขยายวงกว้างออกไป โดยเฉพาะบริเวณสถานทูตสหรัฐฯ ส่งผลกระทบต่อบทบาทของสหรัฐฯ ในไทย จนในที่สุดต้องถอนฐานทัพพร้อมเครื่องมือทางทหารทั้งปวงที่มีประโยชน์ต่อกิจการทหาร มีการลงนามมหาสาร รวมทั้งไทยต้องสูญเสียสนามบินที่สมบูรณ์แบบที่สุดด้วย (กองทัพบก, 2538 : 76)

ในปี พ.ศ. 2519 ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมทย์ เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลต้องประสบปัญหาภายในอย่างมาก มีการใช้ประชาธิปไตยกันอย่างกว้างขวางจนเกินขอบเขต ซึ่งฝ่ายทหารชี้ว่าความวุ่นวายมาจากการแทรกแซงของคอมมิวนิสต์ ภายในกองทัพเองเกิดความแตกแยกระหว่างนายทหารชั้นผู้ใหญ่กับชั้นผู้น้อย จนมีข่าวการปฏิวัติตลอดเวลา ทำให้ พลเอกบุญชัย บำรุงพงศ์ ผู้บัญชาการทหารบก ต้องออกคำสั่งเตรียมพร้อมและห้ามการเคลื่อนย้ายกำลังออกนอกที่ตั้งบ่อยครั้งที่สุด ในขณะที่เหตุการณ์ภายนอกประเทศไม่สู้จะดีนักเวียดนามเหนือได้

ยึดครองเวียดนามใต้ ประเทศทั้ง 3 ในอินโดจีนทั้งลาวและกัมพูชา ตกอยู่ภายใต้การปกครองของคอมมิวนิสต์ จีนคอมมิวนิสต์ได้ประกาศว่าไทยคือเป้าหมายต่อไป มีการประสานกับคอมมิวนิสต์ในไทย เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระบอบนี้มีแนวโน้มที่จะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติเป็นส่วนรวม และมีแนวโน้มของสงครามเป็นไปได้สูง เนื่องจากฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้เข้าครอบครองอินโดจีนและเวียดนามมีกองทัพที่เข้มแข็งที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2519 เครื่องบิน เอฟ - 5 ของกองทัพอากาศถูกยิงตกที่เขาค้อ การสู้รบดำเนินอยู่ 6 สัปดาห์ เกิดความเสียหายอย่างหนัก ทำให้สภาต้องออกพระราชบัญญัติเงินกู้เพื่อป้องกันประเทศให้รัฐบาลมีอำนาจกู้เงินมาใช้เพื่อการป้องกันประเทศหรือในโครงการเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ 20,000 ล้านบาท และได้ออกคำสั่งเรื่องนโยบายรักษาความมั่นคงภายใน มีการจัดตั้งโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) กลุ่มไทยอาสาป้องกันตนเอง (ทสป.) ลูกเสือชาวบ้าน (ลส.ชบ.) และหม้ออาสาหมู่บ้าน (ม.อ.บ.) ซึ่งภัยคุกคามภายนอกประเทศที่มองเห็นได้ชัดในช่วงนี้คือ ภัยจากอินโดจีน อาจแบ่งเป็น 3 ชั้น ตามระดับความรุนแรง ดังนี้ (กองทัพบก, 2538 : 76)

ขั้นที่ 1 ฝ่ายคอมมิวนิสต์นอกประเทศให้การสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์ไทย
ด้านอาวุธยุทธโธปกรณ์และกำลังพลในขอบเขตจำกัด

ขั้นที่ 2 หากสถานการณ์ก่อการร้ายในประเทศ ทวีความรุนแรงขึ้นถึงขั้นสงครามกองโจรขนาดใหญ่หรือสงครามกระบวนกร ฝ่ายคอมมิวนิสต์อาจใช้กำลังภายนอกประเทศเข้าปฏิบัติการในเขตไทยในลักษณะการแทรกแซงทางทหารอย่างจำกัด

ขั้นที่ 3 ในกรณีที่สถานการณ์เปลี่ยนไปอย่างไม่คาดคิด ในลักษณะที่เกื้อกูลต้องใช้กำลังของฝ่ายคอมมิวนิสต์อย่างเต็มที่แล้ว ฝ่ายคอมมิวนิสต์อาจตกลงใจใช้กำลังรบตามแบบเขารุกรานอย่างเปิดเผย โดยมุ่งหมายให้เป็นสงครามจำกัด

นอกจากนั้นไทยยังเผชิญกับปัญหาทางการเมืองและการทูต ปัญหาผู้ลี้ภัยอพยพจำนวนมาก ปัญหาความตึงเครียดชายแดนด้านตะวันออกส่งผลกระทบต่อความมั่นคงตลอดมา รัฐบาลได้ปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศที่จะดำเนินความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2519 รัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการกับเวียดนาม (จำกัดภัย นุรุชพัฒน, 2531 : 121) ต่อมาในเดือนกันยายน พ.ศ. 2519 มีการประท้วงและอภิปรายอย่างรุนแรงที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกครั้ง เมื่อจอมพลถนอมเดินทางกลับไทย จนนำไปสู่การปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างนิสิตนักศึกษากับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง และในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เป็นเหตุให้นิสิตนักศึกษาได้หนีเข้าไปอยู่ในป่า

กับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย จนในที่สุด พล.ร.อ.สัจด์ ชลออยู่ ได้ยึดอำนาจการปกครองแล้วเชิญนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี

สรุปในช่วงของสงครามเวียดนามนี้ ผู้นำไทยทั้งจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และจอมพลถนอม กิตติขจร ยังดำเนินนโยบายการป้องกันประเทศไปกับประเทศสหรัฐอเมริกา แบบที่เรียกว่า “ร่วมหัวจมท้าย” โดยไทยเข้าไปมีบทบาททางการทหารโดยตรงกับสหรัฐฯ ในการต่อสู้กับเวียดนามภายใต้ยุทธศาสตร์ “การตั้งรับนอกบ้าน” หรือ “รบนอกบ้านดีกว่ารบในบ้าน” (สุรชาติ บำรุงสุข, 2529 : 82) เพื่อต่อต้านกับภัยคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์ที่มาทางทิศตะวันออก คือ ประเทศเวียดนาม แต่เมื่อสงครามเวียดนามยุติ สหรัฐฯ ถอนตัว นโยบายการป้องกันประเทศเริ่มเปลี่ยนไปโดยหันเข้าหาประเทศจีนแทน จะเห็นว่านโยบายการป้องกันประเทศของไทยยังคงเกาะมหาอำนาจเช่นเดิม ขณะเดียวกันประเทศไทยก็เริ่มเผชิญหน้าโดยตรงกับภัยคุกคาม ในขณะที่สถานการณ์ความมั่นคงภายในประเทศก็ไม่สู้จะดีนัก มีการก่อความไม่สงบ การต่อต้านรัฐบาลและการชุมนุมประท้วง ทำให้มีการปฏิวัติรัฐประหารเกิดขึ้น รัฐบาลเชื่อว่าความไม่สงบและภัยคุกคามภายในประเทศนี้มาจากการกระทำของฝ่ายคอมมิวนิสต์ การป้องกันประเทศได้ดำเนินการในลักษณะของการฝึกกำลังต่อต้านและพยายามใช้วิถีทางการทูตกับประเทศเพื่อนบ้าน

3.2 การพัฒนานาฬิกาพกกองทัพอากาศไทย

การพัฒนานาฬิกาพกกองทัพอากาศไทยในช่วงนี้ จะเห็นว่ากองทัพอากาศได้มีการรับมอบและซื้อเครื่องบิน รวมทั้งมีการสร้างเครื่องบินด้วย ดังนี้ (กองทัพอากาศ, 2526 : 357 - 365)

พ.ศ. 2508 ได้รับเครื่องบินแบบ ล.5 (HS - 748) และแบบ ข.18 ก. (F - 5B)

พ.ศ. 2509 ได้รับเครื่องบินแบบ ข.18 ก. (F - 5B)

พ.ศ. 2510 - 16 ได้รับเครื่องบินแบบ ข.18 (F - 5A) เครื่องบินแบบ ต.2 (O - 1A) เครื่องบินแบบ ฝ.13 (T - 28T) เครื่องบินแบบ ฝ.14 (T - 41D) เครื่องบินเฮลิคอปเตอร์แบบ ฮ.6 (UH - 1H)

พ.ศ. 2514 ซื้อเครื่องบินโจมตีแบบ จ.5 (OV - 10) ด้วยงบประมาณของกองทัพอากาศจำนวนมากเป็นครั้งแรก

พ.ศ. 2516 ซื่อเครื่องบินฝึกแบบ ฝ.15 (Marchetti) เครื่องบินฝึกแบบ ฝ.16 (Air Trainer) ได้รับเครื่องบินแบบ จ.6 (A – 37B) เครื่องบินแบบ จธ.6 (AU – 23A Peacemaker) เครื่องบินแบบ ตข.18 (RF – 5A) และเครื่องบินแบบ ล.4 (C – 123K)

พ.ศ. 2517 – 20 กรมช่างอากาศ ได้สร้างเครื่องบิน 2 ที่นั่ง แบบ ทอ. 4 (บฝ.17) และได้ซื้อเฮลิคอปเตอร์แบบ ฮ.6 ก. (UH – 1N)

พ.ศ. 2521 ดัดแปลงเปลี่ยนเครื่องยนต์เฮลิคอปเตอร์แบบ ฮ.4 (H – 34) ซื่อเครื่องบินลำเลียงแบบ Merlin – 4A (SA – 226 – AP) และเครื่องบินขับไล่แบบ F – 5E

พ.ศ. 2522 ซื่อเครื่องบินลำเลียงติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แบบ BVARA EW Model 201 – TA และซื่อเครื่องบินลำเลียงติดอุปกรณ์ถ่ายภาพทางอากาศแบบ Merlin – 4A

ในช่วงนี้กองทัพอากาศได้เริ่มพัฒนาอาวุธ กระสุน วัตถุระเบิด เนื่องจากตั้งแต่ พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา ประเทศสหรัฐอเมริกาลดความช่วยเหลือด้านอาวุธแก่ไทย ทำให้กองทัพอากาศขาดแคลนอาวุธต่าง ๆ ดังนั้นในช่วงปี พ.ศ. 2515 - 2519 กรมสรรพาวุธทหารอากาศ ได้ดำเนินการวิจัยพัฒนาและสร้างอาวุธ กระสุน วัตถุระเบิดขึ้น อาทิ พัฒนาปืนกลขนาด .50 นิ้ว M 2 เป็น ปตอ. .50 – 1 พัฒนาระเบาะปืนขนาด 20 มม. ชนวนไฟฟ้าติดตั้งกับ บ.จ.5 (OV-10 C) พัฒนาระเบาะปืน .50 นิ้ว ติดตั้งกับ บ.จ.6 (A-37B) สร้างปืนกลมือ 07 เป็นอาวุธประจำกาย ทหารรักษาการณ์ การคุ้มกันบุคคลและสถานที่ราชการ พัฒนาโครงการสร้างลูกระเบิดขนาดต่าง ๆ เช่น ขนาด 250 ปอนด์ 500 ปอนด์ ลูกระเบิดสังหารขนาด 100 ปอนด์ ลูกระเบิดฝึกขนาดขนาด 25 ปอนด์ สร้างกระสุนขนาดต่าง ๆ เช่น ขนาด 20 มิลลิเมตร กระสุนสัญญาณส่องแสงดาวคู่ ลูกระเบิดฝึกขว้าง เพื่อใช้ฝึกหัดทหารให้มีความคุ้นเคยกับการใช้ลูกระเบิดขว้าง ลูกระเบิดขว้างควัน เพื่อเป็นอาวุธประจำกายทหาร ใช้บอกทิศทางลม ระเบิด ใช้กับนักโดดร่ม หรือเป็นฉากควันกำบังและเป็นสัญญาณในการโจมตีทางอากาศ รวมทั้งโครงการวิจัยและพัฒนาจรวดอากาศ ที่สำคัญ ได้แก่ จรวดเห่าฟ้า (กองทัพอากาศ, 2530 : 125)

การพัฒนาระบบป้องกันหรือเฝ้าตรวจ ในปี พ.ศ. 2510 ได้จัดตั้งสถานีเรดาร์ขนาดเล็กที่หนองคายและเขาพนมรุ้ง เพื่ออุดช่องโหว่ ในปี พ.ศ. 2515 ได้จัดตั้งสถานีเรดาร์ขนาดใหญ่ที่คอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ และปี พ.ศ. 2520 จัดตั้งสถานีรายงานหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

3.3 สภาพการจัดระบบการฝึกศึกษากำลึงพลระดับสัญญาบัตร

3.3.1 ระบบการฝึกศึกษาก่อนประจำการ

การจัดระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศในช่วงนี้ ได้มีการปรับปรุงหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตร พ.ศ. 2512 หลักสูตร พ.ศ. 2516 และหลักสูตร พ.ศ. 2521 โดยมีข้อสังเกตว่า หลักสูตร พ.ศ. 2512 การศึกษาภาควิชาการมีการเปลี่ยนแปลงโดยได้มุ่งเน้นให้นักเรียนนายเรืออากาศมีความรู้เทียบเท่ามาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2512 : 1) ซึ่งกำหนดให้นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 - 2 ศึกษาวิชาพื้นฐานเหมือนกัน และชั้นปีที่ 3 - 5 จะแยกศึกษาเป็น 4 สาขาวิชา แทนการแยกเป็นเหล่าดังในหลักสูตรก่อน ๆ คือ สาขาวิชาวิศวกรรมทั่วไป สาขาวิชาวิศวกรรมช่างอากาศยาน สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล และสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า อีกทั้งมีการเปลี่ยนเป็นระบบหน่วยกิต และเมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นปีที่ 5 จึงจะคัดเป็นศิษย์การบินเช่นเดิม การศึกษาภาควิชาการนี้ ได้แบ่งออกเป็น 2 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาบังคับ มีวิชาที่ต้องศึกษา 40 วิชา หรือ 146 หน่วยกิต และหมวดสาขาวิชาชีพ มีวิชาที่ต้องศึกษา 21 - 22 วิชา หรือ 62 - 65 หน่วยกิต รวม 198 - 200 หน่วยกิต และยังคงแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มวิชาเช่นเดิม แต่มีการเปลี่ยนชื่อหมวดวิชาเป็นกลุ่มวิชา และเปลี่ยนชื่อหมวดวิชาเทคนิคเป็นกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2512 : 7 - 20) ต่อมาหลักสูตร พ.ศ. 2516 มีการเปลี่ยนโครงสร้างหลักสูตรโดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ การศึกษาวิชาการ การฝึกอบรมวิชาทหาร และความเป็นผู้นำ การฝึกอบรมพลศึกษาและการกีฬา การอบรมจริยศึกษา การฝึกอบรมด้านกิจกรรมพิเศษ และการเสริมสร้างประสบการณ์ การศึกษาภาควิชาการมีการเปลี่ยนแปลงโดยกำหนดให้ชั้นปีที่ 1 ในภาคต้นศึกษาวิชาพื้นฐานร่วมกัน ในภาคปลายแบ่งออกเป็น 2 พวก คือ พวกวิทยาศาสตร์ทั่วไปและพวกวิศวกรรมศาสตร์ พวกวิทยาศาสตร์ทั่วไปจะเรียนวิทยาศาสตร์ทั่วไปแขนงการดำเนินงานระบบ พวกวิศวกรรมศาสตร์จะเรียนร่วมกันจนจบชั้นปีที่ 2 แล้วแยกออกเป็น 3 สาขา คือ สาขาวิชาวิศวกรรมอากาศยาน สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า กระบวนวิชาที่เปิดสอนมีการเปลี่ยนแปลงโดยแบ่งออกเป็น 2 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาร่วมและหมวดวิชาเฉพาะสาขา (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2516 : 1 - 48) และในหลักสูตร พ.ศ. 2521 การศึกษาภาควิชาการมีการเปลี่ยนแปลงโดยกำหนดให้ชั้นปีที่ 1 ศึกษาวิชาพื้นฐานร่วมกัน ชั้นปีที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 พวก คือ พวกวิทยาศาสตร์และพวกวิศวกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 พวกวิทยาศาสตร์ แยกออกเป็น 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการจัดการระบบและสาขา

วิชาการคำนวณระบบ ชั้นปีที่ 3 พวกวิศวกรรมศาสตร์ แยกออกเป็น 4 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาวิศวกรรมอากาศยาน สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า และสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา ซึ่งในหลักสูตรนี้ได้เปิดสาขาวิศวกรรมโยธาตามความต้องการของกองทัพอากาศ เพราะขาดแคลนวิศวกรโยธาอย่างมาก ผู้ที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยไม่สมัครใจเข้าทำงานในกองทัพอากาศ เนื่องจากเงินเดือนน้อยและไม่ก้าวหน้า (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2521 : 22 - 74)

นอกจากนั้นในช่วงนี้มีการเปลี่ยนแปลงการประเมินผลการศึกษาโดยวัดปริมาณการศึกษาจากจำนวนชั่วโมงเป็นระบบหน่วยกิต และมีการวัดผลการศึกษาจากร้อยละเป็นระบบแต้มและแต้มเฉลี่ยสะสม โดยให้คะแนนเป็นอักษร A,B,C,D,F (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2512 : 9) ต่อมาในหลักสูตร พ.ศ. 2516 เปลี่ยนการให้คะแนนจากอักษรภาษาอังกฤษเป็นอักษรไทย ก,ข,ค,ง,ด (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2516 : 12) และในหลักสูตร พ.ศ. 2521 มีการเปลี่ยนเป็นระบบลำดับขั้น (Grading System) โดยให้คะแนนเป็นอักษร A,B⁺,B,C⁺,C,D⁺,D,F นอกจากนั้นยังมีการวัดผลด้านการฝึกความเป็นผู้นำ โดยไม่มีการนับหน่วยกิตหรือให้คะแนน แต่มีการประเมินค่าเพื่อปรับปรุงลักษณะทหารและความเป็นผู้นำจากนักเรียนนายเรืออากาศชั้นสูงสุดและนายทหารฝ่ายปกครอง ส่วนการวัดผลการฝึกพลศึกษามีการวัดผลทุกครั้งที่มีการฝึก และมีการทดสอบสมรรถภาพร่างกายทุก 2 เดือน ผู้ที่สอบผ่านจะต้องเข้ารับการฝึกไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 หลักสูตรการฝึกอบรมด้านกิจกรรมพิเศษและการเสริมสร้างประสบการณ์ ไม่มีการวัดผล โดยกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการศึกษา ดังนี้ (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2521 : 14)

1. การเลื่อนชั้นการศึกษา ผู้ที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นการศึกษาต้องมีแต้มเฉลี่ยของปีการศึกษานั้นและแต้มเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 มีลำดับขั้นของกระบวนวิชาไม่ต่ำกว่า D หรือสอบแก้ตัวผ่าน นอกจากนั้นต้องมีเวลาเรียนด้านวิชาการ เวลาการฝึกอบรมวิชาทหารและเวลาการฝึกพลศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 85 รวมทั้งมีคะแนนความประพฤติและคะแนนพลศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ตลอดจนมีผลการฝึกอบรมวิชาทหารอยู่ในลำดับขั้น P

2. การสำเร็จการศึกษา ผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาได้ต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับการเลื่อนชั้นการศึกษาจนจบชั้นปีที่ 5 เว้นแต่กรณีพิเศษที่ทางราชการกำหนด เมื่อจบการศึกษาชั้นปีที่ 3 สามารถออกรับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรได้หากทางราชการกำหนด

3. การจัดลำดับที่ ผู้ที่ได้แต้มเฉลี่ยสะสมสูงจะได้ลำดับที่ต้น ในกรณีที่เท่ากันให้นับผลรวมของหน่วยกิตวิชาที่ได้ลำดับขั้น A, B⁺, B, C⁺, C, D⁺, D ตามลำดับ

4. การสอบแก้ตัว ผู้ที่จะสอบแก้ตัวต้องมีแต้มเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 และมีวิชาที่ได้ F ไม่เกิน 2 วิชา หรือมีแต้มเฉลี่ยของวิชาเฉพาะสาขาต่ำกว่า 2.00 โดยมีวิชาเฉพาะสาขาได้ลำดับชั้นต่ำกว่า C ไม่เกิน 3 วิชา จะได้สอบแก้ตัวในวิชานั้น ผลการสอบแก้ตัวกำหนดให้เป็น R, R⁺, RD และใช้แต้มที่สอบได้ก่อนสอบแก้ตัวคิดเป็นแต้มเฉลี่ยสะสม ผู้ที่สอบแก้ตัวผ่านถือเป็นผู้สอบได้ประเภท ข ผู้ที่สอบได้โดยไม่มีการสอบแก้ตัว ถือเป็นผู้สอบได้ประเภท ก ผู้ที่สอบได้ประเภท ก จะมีลำดับที่เหนือกว่าผู้ที่สอบได้ประเภท ข แม้แต้มเฉลี่ยสะสมจะน้อยกว่าก็ตาม

5. การเรียนซ้ำชั้น ผู้ที่ต้องเรียนซ้ำชั้น คือ มีคุณสมบัติไม่ครบในการเลื่อนชั้นการศึกษา หรือทุจริตในการสอบ หรือสอบแก้ตัวแล้วไม่ผ่าน

3.3.2 ระบบการฝึกศึกษาระหว่างประจำการ

สภาพการจัดระบบการฝึกศึกษาระหว่างประจำการของกำลังพลระดับสัญญาบัตร ในช่วงนี้ได้มีการตั้งวิทยาลัยการทัพอากาศขึ้น มีรายละเอียดการจัดของแต่ละสถาบันดังนี้

3.3.2.1 โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

หลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในช่วงนี้ มีการเปลี่ยนแปลงโดยกำหนดโครงสร้างหลักสูตรออกเป็น 6 หมวดวิชา และมีชั่วโมงเรียน ดังนี้ (โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ, 2511 : 83 - 94)

หมวดวิชาที่ 1 ปฐมนิเทศ รวมทั้งสิ้น 349 ชั่วโมง ได้แก่ เรื่องการใช้ความคิดให้สมเหตุสมผลและความคิดสร้างสรรค์ การประชุม การสัมมนา เทคนิคการเจรจาต่อรอง การปรับปรุงการพูด การบรรยายสรุป วิธีดำเนินการแก้ปัญหาตามหลักวิชา การแก้ปัญหาและเขียนรายงานของฝ่ายอำนาจการ การเขียนหนังสือราชการ การวิจารณ์หนังสือ ภาษาอังกฤษ

หมวดวิชาที่ 2 การจัดดำเนินงานทางทหาร รวมทั้งสิ้น 170 ชั่วโมง

ตอนวิชาที่ 2 – 1 การจัดดำเนินงาน ได้แก่ เรื่องหลักการจัดดำเนินงาน สิทธิอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชา จิตวิทยาประยุกต์ ระบบการตั้งการและการควบคุมทางทหาร เทคนิคการประเมินค่าและควบคุมโครงการ

ตอนวิชาที่ 2 – 2 เครื่องมือและเทคนิคการวิเคราะห์เพื่อการตกลงใจ ได้แก่ เรื่อง การวิเคราะห์ระบบ เครื่องมือการวิเคราะห์ด้วยตัวเลขที่ใช้ในการตกลงใจ ความน่าจะเป็น

สถิติ การใช้ model ในการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย การวัดประเมินผล การพิจารณาโครงการโดยใช้สมการเส้นตรง กรรมวิธีเกี่ยวกับข้อมูล หลักการเบื้องต้นของเครื่องคำนวณ

ตอนวิชาที่ 2 – 3 เอกสารวิจัย

หมวดวิชาที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งสิ้น 52 ชั่วโมง

ตอนวิชาที่ 3 – 1 สภาพแวดล้อมของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้แก่ เรื่องระบบรัฐชาติ มูลฐานความขัดแย้งระหว่างประเทศ กลุ่มเสรีประชาธิปไตย กลุ่มคอมมิวนิสต์ กลุ่มชาติเป็นกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในเอเชียอาคเนย์

ตอนวิชาที่ 3 – 2 องค์การระหว่างประเทศ ได้แก่ เรื่องวิวัฒนาการขององค์การสหประชาชาติ องค์การนาโต้ องค์การซีโต้

หมวดวิชาที่ 4 กำลังอำนาจแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 49 ชั่วโมง ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 4 – 1 องค์ประกอบกำลังอำนาจแห่งชาติ ได้แก่ เรื่ององค์ประกอบกำลังอำนาจแห่งชาติทางจิตสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระบบเศรษฐกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย สภาพความมั่นคงแห่งชาติ

ตอนวิชาที่ 4 – 2 องค์ประกอบกำลังอำนาจของชาติทางการทหาร ได้แก่ เรื่องการพัฒนาองค์ประกอบทางการทหาร ความรู้พื้นฐานระบบอาวุธ ระบบอาวุธทางอากาศของกองทัพอากาศไทย การสรรพกำลังของกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ

หมวดวิชาที่ 5 เศรษฐกิจ รวมทั้งสิ้น 286 ชั่วโมง ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 5 – 1 การจัดและหน้าที่ของฝ่ายอำนาจการ

ตอนวิชาที่ 5 – 2 กำลังพล

ตอนวิชาที่ 5 – 3 การข่าว

ตอนวิชาที่ 5 – 4 ยุทธการ

ตอนวิชาที่ 5 – 5 การส่งกำลังบำรุง

ตอนวิชาที่ 5 – 6 การสื่อสาร – อิเล็กทรอนิกส์

ตอนวิชาที่ 5 – 7 กิจการพิเศษ

หมวดวิชาที่ 6 ยุทธศาสตร์ทหารและการวางแผนทางทหาร รวม 257 ชั่วโมง

ตอนวิชาที่ 6 – 1 ยุทธศาสตร์ทหาร ได้แก่ เรื่องยุทธศาสตร์ทหารในปัจจุบัน ยุทธศาสตร์ทหารของประเทศไทย ศักย์สงคราม

ตอนวิชาที่ 6 – 2 การวางแผนทางทหาร ได้แก่ เรื่องแผนทางทหาร กรรมวิธีในการวางแผนทางทหาร เอกสารที่ใช้ในการวางแผนทางทหาร การเคลื่อนย้ายหน่วย กิจกรรมในการซ้อมรบ การสร้างปัญหาบนแผนที่

กิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่

1. การบรรยายพิเศษของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ เรื่องความเป็นผู้นำ นโยบายในการบริหารและพัฒนากองทัพอากาศ นโยบายในการรับความช่วยเหลือทางทหาร ข้อคิดเห็นของนายทหารฝ่ายอำนวยการ กฎหมายที่ผู้บังคับบัญชาควรทราบ เทคโนโลยีกับกิจการทหาร แนวคิดในการสร้างเครื่องบินของกองทัพอากาศไทย กองทัพอากาศรัสเซียและจีนแดง องค์การสหประชาชาติ มารยาทในการสมาคม

2. การศึกษาภูมิประเทศในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

3. การดูงานในหน่วยราชการกองทัพอากาศและนอกกองทัพอากาศ

4. การกีฬา ได้แก่ การฝึกกอล์ฟ

5. การสังคม ได้แก่ การฝึกลีลาศและสังคม

ต่อมาหลักสูตรชุดที่ 14 พ.ศ. 2512 มีข้อสังเกตว่าได้มีการเปลี่ยนชื่อหมวดวิชาที่ 1 ปฐมนิเทศ เป็นหมวดวิชาทั่วไป (โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ, 2512 : 35)

3.3.2.2 วิทยาลัยการทัพอากาศ

วิทยาลัยการทัพอากาศ ได้เปิดการศึกษารุ่นแรกเมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2510 โดยความริเริ่มของ พลอากาศเอก บุญชู จันทรเบกษา ผู้บัญชาการทหารอากาศในขณะนั้น เนื่องจากผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพอากาศ ต้องการที่จะให้นายทหารอากาศที่ดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ได้มีความรู้ทันกับความจริงก้าวหน้าทางด้านวิทยาการที่กำลังก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้สามารถที่จะใช้กำลังทางอากาศที่มีอยู่สนับสนุนนโยบายของชาติได้อย่างถูกต้องและได้รับผลมากที่สุด ซึ่งสูงกว่าระดับโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศที่เน้นหนักวิชาเสนาธิการกิจและหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการเป็นส่วนใหญ่ การศึกษาระดับใหม่นี้จะเป็นการศึกษาในเรื่อง การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา สังคม การทหาร และความมั่นคงปลอดภัยของชาติ เพื่อนำมาประยุกต์กับการใช้กำลังทหารสนับสนุนวัตถุประสงค์และนโยบายของชาติให้บรรลุผลสำเร็จไปได้ ก่อนที่จะเปิดการศึกษาในรุ่นแรกกองทัพอากาศได้ส่งเจ้าหน้าที่คณะหนึ่งเดินทางไปดูงานวิทยาลัยการทัพอากาศในประเทศต่าง ๆ ทั้งยุโรป อเมริกา และบางประเทศในเอเชีย เพื่อนำแนวความคิดและประสบการณ์มาจัดตั้งวิทยาลัยการทัพอากาศของไทย และที่สำคัญก็คือกองทัพอากาศได้รับความช่วยเหลือจาก Air University ของประเทศสหรัฐอเมริกาในการกำหนดหลักสูตรรุ่นแรก มีการกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรดังนี้ (วิทยาลัยการทัพอากาศ, 2510 : 1 - 3)

1. ความเข้าใจสาเหตุเกี่ยวกับธรรมชาติและ ความมุ่งหมายของสงคราม
2. ความเข้าใจถึงสถานการณ์ ความเป็นไปได้ (ศักย์) ของการรุกรานที่
อาจจะมิต่อประเทศไทย
3. ความรู้ถึงนโยบายความมั่นคงแห่งชาติจะทำให้เกิดขึ้นได้อย่างไร
4. ความสามารถที่จะพัฒนา ประเมินค่า และประยุกต์แนวความคิด
เกี่ยวกับการใช้กำลังทางอากาศที่จะสนับสนุนความมั่นคงแห่งชาติ
5. ความเข้าใจการพัฒนาของแนวความคิดทางทหาร หลักนิยม และ
ยุทธศาสตร์ทหารว่าจะพัฒนาอย่างไร
6. ความสามารถในการประเมินค่าเกี่ยวกับหลักนิยม ชีตความสามารถ
ขีดจำกัดของประเทศไทย พันธมิตร และข้าศึก
7. ความรู้ทางเทคนิคพอสมควรในฐานะผู้ใช้
8. ความเข้าใจถึงอิทธิพลของวิทยาศาสตร์ และวิทยาการต่าง ๆ อันจะมี
ผลต่อแนว ความคิดทางทหาร หลักนิยม และยุทธศาสตร์ในปัจจุบันและอนาคต
9. ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการใช้กำลังทางอากาศเพียงพอ
เมื่อต้องการไปเป็นผู้แทนของกองทัพอากาศในการยุทธร่วมและยุทธผสม
10. ความสามารถที่จะศึกษาหาความรู้และทำการค้นคว้าต่อไปด้วย
ตนเองได้

หลักสูตรการศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ ในรุ่นที่ 1 พ.ศ. 2510 มีการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรออกเป็น 5 หมวดวิชา ในแต่ละหมวดวิชาจะแบ่งออกเป็นตอน ๆ และในแต่ละตอนจะมีอยู่หลายวิชาตามความเหมาะสม ดังนี้ (วิทยาลัยการทัพอากาศ, 2510 : 10)

หมวดวิชาที่ 1 มูลฐานแห่งอำนาจและความขัดแย้ง

หมวดวิชาที่ 2 นโยบายและความมั่นคงแห่งชาติ

หมวดวิชาที่ 3 การตัดสินใจทางการทหาร

หมวดวิชาที่ 4 ชีตความสามารถทางการทหาร

หมวดวิชาที่ 5 ยุทธศาสตร์ทหารในปัจจุบันและอนาคต

ในระยะต่อมา คือ ในรุ่นที่ 2 พ.ศ. 2511 มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหลักสูตรเป็น 6 หมวดวิชา โดยเพิ่มเอกสารวิจัยเป็นหมวดวิชาที่ 6 ในรุ่นที่ 6 พ.ศ. 2515 มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหลักสูตรเป็น 7 หมวดวิชา โดยเพิ่มเกมสงคราม (war game) เป็นหมวด

วิชาที่ 6 และจัดเอกสารวิจัยเป็นหมวดวิชาที่ 7 ในรุ่นที่ 13 พ.ศ. 2522 มีการเปลี่ยนแปลงชื่อหมวดวิชาและจัดหมวดวิชาใหม่ เป็น 6 หมวดวิชา ดังนี้ (เกษม แก้ววิเศษ, 2540 : 18 - 19)

หมวดวิชาที่ 1 กำลังอำนาจแห่งชาติและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

หมวดวิชาที่ 2 ความมั่นคงแห่งชาติ

หมวดวิชาที่ 3 การตกลงใจทางทหาร

หมวดวิชาที่ 4 ยุทธศาสตร์และขีดความสามารถทางการทหาร

หมวดวิชาที่ 5 เกมสงคราม

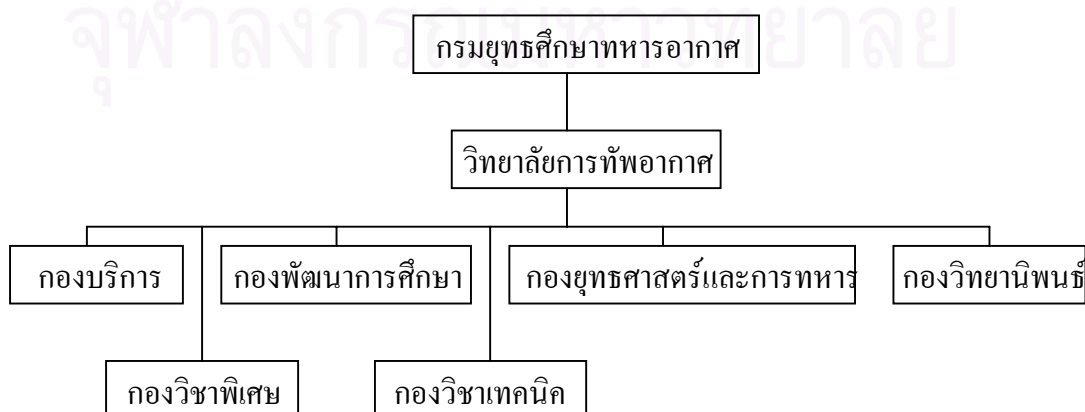
หมวดวิชาที่ 6 เอกสารวิจัย

มีข้อสังเกต คือ มีการยุบรวมหมวดวิชาที่ 3 และ 4 เป็นหมวดวิชาเดียวกันคือ “ยุทธศาสตร์และขีดความสามารถทางการทหาร”

การคัดเลือกนายทหารนักศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ ใช้วิธีการพิจารณาคัดเลือกตามความเหมาะสม โดยคณะกรรมการโครงการศึกษาของกองทัพอากาศ ในรุ่นแรกนั้นมีจำนวน 18 คน เป็นนายทหารอากาศทั้งหมด ต่อมาในรุ่นที่ 2 เริ่มมีนายทหารจากต่างเหล่าทัพเข้ามาศึกษา และในรุ่นที่ 13 พ.ศ. 2522 ได้มีข้าราชการพลเรือนเข้ามาศึกษาด้วย (สุนันท์ ศรีณนิตย์, 2535 : 84)

โครงสร้างการบริหารวิทยาลัยการทัพอากาศในระยะของการตั้งสถาบันนั้น ได้จัดเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ สามารถเขียนแผนภาพแสดงการจัดส่วนราชการ ดังนี้ (กองทัพอากาศ, 2517 : 1)

แผนภาพที่ 14 แสดงการจัดส่วนราชการวิทยาลัยการทัพอากาศ พ.ศ. 2510

การเรียนการสอนของวิทยาลัยการทัพอากาศ ใช้วิธีการผสมกันระหว่างการบรรยาย การกำหนดหนังสือให้อ่าน การค้นคว้าการสัมมนา ประกอบกับการดูงานและศึกษาภูมิประเทศ ใช้เวลาศึกษาประมาณ 8 – 10 เดือน เฉพาะในเวลาเช้าตั้งแต่ 08.00 – 12.00 น. ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (วิทยาลัยการทัพอากาศ, 2510 : 6 - 7)

1. การบรรยาย โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาทั้งภายในและภายนอกกองทัพอากาศและอาจารย์ของวิทยาลัยการทัพอากาศเอง หรือบางครั้งอาจกำหนดให้นายทหารนักศึกษาที่เหมาะสมเป็นผู้บรรยาย
2. การกำหนดให้อ่านหนังสือที่ทางวิทยาลัยเห็นว่ามีความจำเป็นต่อการศึกษาก่อนที่จะมีการบรรยายหรือศึกษาในแต่ละวิชาเพื่อให้มีความรู้พื้นฐานก่อนการบรรยาย
3. การสัมมนา โดยแบ่งนายทหารนักศึกษาเป็นพวก ๆ ละ 5 – 10 คน เป็นการเปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้แสดงความคิดเห็น อภิปรายและวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเต็มที่ ซึ่งอาจกำหนดให้มีการสัมมนาก่อนการบรรยาย หลังการบรรยาย การสัมมนาเพื่อแก้ปัญหา หรือการสัมมนาเพื่อการค้นคว้า
4. การดูงานและการศึกษาภูมิประเทศ เพื่อให้ให้นายทหารนักศึกษาได้ทราบสภาพที่แท้จริงอันไม่ทราบได้จากตำราซึ่งจะทำให้เกิดความคิดที่อยู่บนฐานที่แท้จริง
5. การค้นคว้าและวิจัย โดยให้นายทหารนักศึกษาทำการค้นคว้าวิจัยในเรื่องที่อยู่ในความสนใจของตนและมีประโยชน์ต่อทางราชการหนึ่งเรื่อง

การประเมินผลต่อนายทหารนักศึกษาศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศในระยะแรกจะใช้อาจารย์ประจำสัมมนาติดตามสังเกตตลอดทั้งปี โดยดูจาก (วิทยาลัยการทัพอากาศ, 2510 : 8)

1. ความก้าวหน้าในด้านการศึกษา
2. การปฏิบัติงานด้านการศึกษาตามที่ได้รับมอบหมาย
3. ความสามารถแต่ละบุคคล การร่วมมืออภิปรายและการเสนอผลงาน
4. ความกระตือรือร้น ความริเริ่ม และการใช้ความคิดประกอบเหตุผล

การประเมินค่าจะแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

1. ไม่เป็นที่พอใจ
2. พอใจหรือพอใช้
3. ดี
4. ดีเลิศ

ช่วงที่ 4 พ.ศ.2522 – 2533 : เวียดนามยึดครองกัมพูชา

4.1 บริบททางสังคม

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า ในปี พ.ศ. 2520 การสู้รบในประเทศเพื่อนบ้านได้นำความเดือดร้อนมาสู่ไทย มีการบุกรุกทำความเสียหายจนปะทะกับกองกำลังฝ่ายไทยบ่อยครั้ง นโยบายความมั่นคงแห่งชาติด้านการป้องกันประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2520 - 2524 จึงได้กำหนดให้พัฒนาระบบการป้องกันประเทศโดยมุ่งฝึกกำลังป้องกันประเทศ ทั้งกำลังที่จัดแบบทหารและกำลังประชาชนป้องกันตนเองเข้าด้วยกัน มีการจัดตั้งหน่วยทหารพรานในการรบนอกแบบบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2521 กำลังทหารพรานได้มาจากราษฎรอาสาสมัครในท้องถิ่น ซึ่งมีความสมัครใจเข้ารับการอบรมโดยมีเงื่อนไขการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ (กองทัพบก, 2538 : 116 - 121) ระบบการป้องกันประเทศจึงประกอบด้วยทหารประจำการ กองกำลังกึ่งทหารและองค์กรพลเรือนต่าง ๆ

ในปี พ.ศ. 2521 รัฐบาลของ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเวียดนามใหม่ มีการแลกเปลี่ยนเอกอัครราชทูตและเวียดนามให้สัญญาว่าจะไม่สนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์ในไทย แต่ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2521 เวียดนามได้เผยแพร่คำแถลงออกมาด้วยการส่งกำลังทหาร 12 กองพล เข้ายึดครองกัมพูชาตามยุทธการบัวบาน (ขจัดภัยบูรุษพัฒน์, 2531 : 148) ไทยและอาเซียนมองว่าเวียดนามได้รับการสนับสนุนจากโซเวียตได้เรียกร้องให้เวียดนามถอนทหารออกจากกัมพูชา การยึดครองกัมพูชาของเวียดนามทำให้กองทัพไทยได้กลายเป็นผู้เผชิญกับกองทัพเวียดนามโดยตรง มีการนำอาวุธสมัยใหม่จากสหรัฐฯ ภายใต้โครงการการให้สินเชื่อทางทหาร (Foreign Military Credit Sales : FMS) เพื่อปรับปรุงสมรรถภาพของกองทัพไทยในการรับมือกับภัยคุกคาม อาวุธไทยจึงเป็นอาวุธหนักเพื่อคุณภาพทางทหารกับเวียดนาม (สุรชาติ บำรุงสุข, 2529 : 1)

ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522 จีนได้เปิดสงครามสั่งสอนเวียดนาม ไทยจึงหันไปทำความสัมพันธ์กับจีนเพื่อเป็นหลักประกันถ้าเวียดนามรุกรานไทย ไทย-จีนจึงมีผลประโยชน์ร่วมกันที่ขจัดภัยคุกคามจากเวียดนามในระดับรัฐบาลต่อรัฐบาล ทำให้ระดับพรรคต่อพรรคลดน้อยลง นำไปสู่การปิดสถานีวิฑูภัยเสี่ยงประชาชนแห่งประเทศไทย ทำให้สมาชิกพรรคที่กระจัดกระจายไม่สามารถติดต่อกันได้ ในที่สุดพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยต้องสูญสิ้น

ไป ส่วนจีนได้ขออาศัยเขตแดนไทยเป็นเส้นทางลำเลียงอาวุธไปให้ฝ่ายเขมรแดงที่ต่อต้านเวียดนาม การป้องกันประเทศของไทยยังคงหันเข้าประเทศมหาอำนาจ แต่เปลี่ยนจากสหรัฐฯ เป็นจีน ผู้นำไทยยังคงดำเนินคล้ายตามสหรัฐฯ ที่เริ่มมีความสัมพันธ์ที่ดีกับจีน และอยู่บนหลักการของการมีผลประโยชน์ร่วมกันต่อปัญหาในกัมพูชา ซึ่งพลอากาศเอกสิทธิ เสวตศิลา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศในขณะนั้น กล่าวว่า “ช่วงระยะเวลาปี พ.ศ. 2522 ภัยจากคอมมิวนิสต์คุกคามอย่างน่ากลัว สิ่งที่จะทำให้ประเทศชาติมั่นคง คือ จะต้องไม่ทำให้เขตแดนของไทยอยู่ติดกับเขตแดนของเวียดนาม ทางฝ่ายไทยได้มีโอกาสเจรจากับจีนในเรื่องของการครอบครองความเป็นเจ้าในภูมิภาคนี้ ผู้นำไทยจึงตัดสินใจเข้าร่วมมือและผูกพันกับจีนมากขึ้น การจะให้ความมั่นคงของประเทศชาติอยู่ปลอดภัยได้ ประเทศต้องรู้ให้ถ่องแท้ว่า ใครคือศัตรูที่แท้จริง เพราะศัตรูของศัตรูคือเพื่อนของเรา” การที่ไทยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับจีน จึงเป็นมาตรการป้องปราม (deterrence) ที่ทำให้เวียดนามต้องระมัดระวังในการปฏิบัติตามแนวชายแดนไทย – กัมพูชา (อรอนงค์ เรื่องอนุพงษ์, 2540 : 66)

ในปี พ.ศ. 2523 รัฐบาลภายใต้การนำของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้ประกาศใช้คำสั่งที่ 66 /23 โดยการปฏิบัติการต่อสู้ทางการเมืองในพื้นที่ที่ถูกภัยคอมมิวนิสต์คุกคาม เพื่อทำลายแนวร่วมและโครงสร้างพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ด้วยการให้การศึกษาทางการเมือง ให้ความรู้หลักประชาธิปไตย และพัฒนาช่วยเหลือประชาชนในอันที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน และประชาชนกับประชาชน ใช้การเมืองเป็นหลักและการทหารสนับสนุน ทำให้ในปี พ.ศ. 2523 - 2524 ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์มอบตัว 2,175 คน เป็นผลให้ผู้ก่อการร้ายในแต่ละเขตลดลง จนเขตงานย่อย ๆ ทั่วไปต้องยุบเลิก นำความเสื่อมมาสู่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยอย่างมาก (กองทัพบก, 2538 : 123 - 127)

ในวันที่ 23 - 24 มิถุนายน พ.ศ. 2523 เวียดนามได้นำกำลังทหารระดับกองพันบุกไทยที่บ้านโนนหมากมูน อ.ตาพระยา จ.ปราจีนบุรี นอกจากนั้นกองกำลังทหารเวียดนามยังทำการปราบปรามกำลังเขมรกลุ่มต่อต้าน โดยเข้ามาละเมิดดินแดนไทยอยู่หลายครั้ง เป็นการคุกคามอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน ไทยได้ทำหน้าที่สื่อประทัวงและรัฐบาลสหรัฐฯ ก็ได้ให้ความช่วยเหลือโดยจัดส่งอาวุธยุทโธปกรณ์มาให้ทางอากาศตามที่ไทยร้องขอ นอกจากนี้ไทยยังอาศัยองค์การระหว่างประเทศในภูมิภาค คือ อาเซียน มาสนับสนุนไทยมากขึ้น และใช้เป็นเวทีร่วมกับประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ เช่น สหรัฐฯ จีน และญี่ปุ่น ทำการกดดันเวียดนามให้

ถอนกำลังออกจากกัมพูชา กล่าวคือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ไทย-จีน ได้แลกเปลี่ยนผู้นำของประเทศและผู้นำเหล่าทัพ มีการเดินทางไปเยือนซึ่งกันและกัน มีการให้ความช่วยเหลือด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ทั้งระบบให้เปล่าและการขายในราคามิตรภาพ ส่วนไทย - สหรัฐฯ ได้จัดให้มีการฝึกซ้อมรบร่วมกันในปี พ.ศ. 2525 ภายใต้รหัส “Cobra Gold” มีการให้เงินช่วยเหลือด้านความมั่นคงแก่ไทย 80 ล้านดอลลาร์ ซึ่งมากกว่าปี พ.ศ. 2524 ถึง 30 ล้านดอลลาร์ และที่สำคัญที่สุดได้ขอยกเครื่องบิน เอฟ - 16 ที่มีอายุการใช้งานให้กับกองทัพอากาศไทยเป็นชาติแรกในอาเซียน (สุรชาติ บำรุงสุข, 2528 : 68) การซื้อเครื่องบิน เอฟ - 16 เป็นมาตรการของการป้องปรามที่ไม่ต้องการให้กองทัพอีกฝ่ายหนึ่งตัดสินใจเปิดการรบหรือการรุกทางทหาร นอกจากนี้สหรัฐฯ ยังตกลงที่จะจัดตั้งคลังอาวุธสำรอง (war reserve stockpile) ขึ้นในไทย (สุรชาติ บำรุงสุข, 2530 : ค. - ต.) เพื่อเป็นหลักประกันว่าหากเกิดสงครามขึ้นจริงกองทัพไม่สามารถทำการรบอยู่ได้ในระยะยาวเพราะขาดแคลนกระสุนและอะไหล่ การจัดตั้งคลังอาวุธสำรองจะเป็นสิ่งช่วยในด้านขวัญและกำลังใจว่าไทยไม่ถูกปล่อยให้เผชิญกับวิกฤตการณ์ กองทัพไทยจะมีแหล่งอาวุธซึ่งสามารถเปิดมาใช้ได้ทันที และจะเป็นการป้องปรามศัตรูไม่ให้ตัดสินใจเปิดการรุกต่อไทย ส่วนประเทศญี่ปุ่นได้สนับสนุนอาเซียน ได้ให้ความช่วยเหลือโครงการสร้างหมู่บ้าน 715 หมู่บ้าน ใน 7 จังหวัด ตามแนวชายแดนกัมพูชา ลักษณะเป็นหมู่บ้านยุทธศาสตร์มีกองกำลังติดอาวุธป้องกันตนเอง (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2538 : 159)

ในปี พ.ศ. 2529 นับว่าเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของความสัมพันธ์ไทย - สหรัฐฯ การออกกฎหมายของรัฐสภาสหรัฐอเมริกา เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรกรรม (Farm Act) และอุตสาหกรรมภายใน (Jenkins Bill) ทำให้ทั้งสองประเทศซึ่งเป็นมิตรอย่างใกล้ชิดกลับต้องกลายเป็นผู้เผชิญหน้ากันทางเศรษฐกิจ แต่สหรัฐฯ กลับต้องให้ความช่วยเหลือด้านการทหาร ซึ่งฝ่ายบริหารของสหรัฐฯ ได้เสนอโครงการต่าง ๆ ช่วยเหลือไทยด้านความมั่นคง ได้แก่ โครงการสนับสนุนทางเศรษฐกิจ (Economic Support Fund : ESF) โครงการให้การศึกษาและการฝึกอบรมด้านการทหาร (International Military Education Training Program : IMET) โครงการช่วยเหลือด้านการพัฒนา (Development Assistance : DA) โครงการช่วยเหลือทางทหาร (Military Assistance Program : MAP) โครงการขายอาวุธให้แก่รัฐบาลต่างประเทศ (Foreign Military Sales : FMS) เป็นต้น (สุรชาติ บำรุงสุข, 2529 : 47 - 52)

สรุปนับตั้งแต่ช่วงสงครามเวียดนาม คือ ในปี พ.ศ. 2511 จนถึงช่วงเวียดนามบุกยึด กัมพูชา ภัยคุกคามของไทย คือ เวียดนาม ซึ่งได้ดำเนินการคุกคามต่อไทยหลายครั้งสรุปได้ดังนี้ (ชุมพล เลิศรัฐกาล, 2522 : 144)

1. การก่อวินาศกรรม ระหว่างสงครามเวียดนาม ในปี 2511-2515 ทั้งหมด 7 ครั้ง
2. การแทรกซึมบ่อนทำลาย การเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลหรือเรียกร้องสิทธิต่างๆ กรณีสำคัญ คือ การจับกุม พ.ท. บินท์ หว่าง งาม เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2522 ได้ปลอมเป็น ชาวลาวลักลอบเข้ามาหาข่าวและเตรียมก่อวินาศกรรม
3. การโฆษณาชวนเชื่อ โดยประสงคร้ายต่อไทย อีกทั้งยังกล่าวด้วยว่ารัฐบาล บริหารประเทศด้วยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับจักรพรรดินิยมสหรัฐอเมริกา
4. การขยายขอบเขตของสงครามกับกัมพูชาเข้ามาในไทย ทำให้เกิดสงครามยืดเยื้อ และมีผลต่อความมั่นคงปลอดภัยของไทย
5. การใช้กำลังทหารประชิดชายแดนเพื่อบีบบังคับไทยให้ดำเนินตามวัตถุประสงค์ ทางการเมืองของเวียดนาม
6. การแสดงเจตนาบางประการที่เป็นการคุกคาม เช่น การพูดว่าเวียดนามสามารถ ยึดครองประเทศภายใน 5 ชั่วโมง
7. การเคลื่อนไหวของกองกำลังเวียดนามโดยมุ่งรุกล้ำดินแดนไทย เช่น การเคลื่อนไหว ทางอากาศ การเสริมกำลังรถถัง ปืนใหญ่ และหน่วยต่อต้านอากาศยานมายังชายแดน
8. การเป็นสื่อชักนำอภิมหาอำนาจไซเบียดเข้ามาสร้างสถานการณ์ตั้งเครือข่ายในภูมิภาค
9. การปรากฏเอกสารคอมมิวนิสต์ที่จะตั้งสหพันธรัฐอินโดจีนที่มีขอบเขตครอบ ครองดินแดนของสาธารณรัฐประชาชนลาวสยาม ซึ่งคือภาคอีสานของไทย

นอกจากนั้นการปฏิบัติการทางทหารของเวียดนาม ในระหว่างปี พ.ศ. 2523 – 2531 ได้ก่อให้เกิดผลต่อไทย ดังนี้ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2538 : 66 - 69)

1. 23 มิถุนายน 2523	โจมตีบ้านโนนหมากมุ่น อ.ตาพระยา จ.ปราจีนบุรี
2. มกราคม 2524	ได้ล้วงล้ำดินแดนเข้ามา 500 เมตรที่บ้านสะแดง
3. 17 กุมภาพันธ์ 2525	ได้รุกล้ำเขตไทยบ้านซับตารี จ.จันทบุรี
4. 31 มกราคม 2526	โจมตีค่ายผู้อพยพบ้านหนองจาน จ.ปราจีนบุรี
5. 26 มีนาคม 2527	โจมตีค่ายผู้อพยพบ้านสำโรงเกียรติ จ.ศรีสะเกษ
6. 5 กุมภาพันธ์ 2528	โจมตี ตชด. ที่ 329 จ.สุรินทร์
7. 5 มีนาคม 2528	โจมตีฐานที่มั่นไทยที่เนิน 361,400,427

8. 5-10 มีนาคม 2528 ยิงปืนใหญ่และรुक้าเข้ามาที่ อ.สังขละ จ.สุรินทร์
9. ปลายปี 2529 ยึดครองช่องบก มีการสูญเสียชีวิตไทยมากที่สุดถึง 45 คน
10. มกราคม - พฤษภาคม 2530 มีการละเมิดอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนไทยมากกว่า 720 ครั้ง

นอกจากภัยคุกคามจากเวียดนามแล้ว ชายแดนไทยกับลาวยังมีการสู้รบกันอีกหลายครั้ง เพราะการได้รับอิทธิพลของเวียดนาม ได้แก่ เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2527 เกิดกรณีพิพาทบริเวณ 3 หมู่บ้าน จังหวัดสุรินทร์ และในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2530 กรณีพิพาทหมู่บ้านร่มเกล้า จังหวัดพิษณุโลก รัฐบาลไทยได้จัดกำลังเข้าดำเนินการตอบโต้ โดยเรียกว่า ยุทธการสอยดาว (วิรัช ร่วมพงษ์พัฒนะ, 2531 : 86) นโยบายและมาตรการปฏิบัติของรัฐบาลไทย คือ การใช้ความพยายามโดยสันติวิธีและการใช้กำลังทหาร ในช่วงแรกใช้การเจรจาแต่ประสบความสำเร็จล้มเหลวจนมีการใช้กำลังโจมตีกันหลังจากการสู้รบได้พยายามทางการทูตอีกครั้งและได้ลงนามหยุดยิงเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2531 ผลของการสู้รบทำให้ทหารไทยเสียชีวิต 147 คน และไทยต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างน้อยที่สุดเดือนละ 800 - 900 ล้านบาท

สรุปการป้องกันประเทศของไทยในช่วงนี้ยังคงเกาะประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะ สหรัฐฯ จีน และญี่ปุ่น อาจเรียกได้ว่า เหยียบเรือหลายแคม ผู้นำไทยยังดำเนินนโยบายตามสหรัฐที่เริ่มหันไปผูกมิตรกับจีน ในขณะที่ช่วงนี้ไทยต้องเผชิญกับภัยคุกคามโดยตรง มีการสู้รบและการปะทะกันตามแนวชายแดนบ่อยครั้งมาก ไทยได้ลงนามความตกลงเรื่องคลังอาวุธสำรองขึ้นในไทยและการนำอาวุธสมัยใหม่เข้าประจำการมากขึ้น เช่น รถถังแบบ เอ็ม - 48 ปืนใหญ่ 155 มม. เรือตรวจการณ์เร็วเรือกวาดทุ่นระเบิดและเครื่องบินแบบ เอฟ - 16 เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าทิศทางของนโยบายการป้องกันประเทศของไทย เปลี่ยนจากการสู้รบแบบกองโจรมาเป็นการเตรียมสงครามในรูปแบบ นอกจากนี้นโยบายการป้องกันประเทศยังใช้วิถีทางทางการทูตและการใช้กำลังทหารด้วย

4.2 การพัฒนานาฬิกาภาพกองทัพอากาศไทย

การพัฒนานาฬิกาภาพกองทัพอากาศไทยในช่วงนี้ จะเห็นว่ากองทัพอากาศได้มีการรับมอบและซื้อเครื่องบิน รวมทั้งการดัดแปลงและพัฒนาเครื่องบิน ดังนี้ (กองทัพอากาศ, 2526 : 357 - 365)

พ.ศ. 2523 ชื่อเครื่องบินลำเลียงแบบ C – 130H (Herculus)

พ.ศ. 2524 ชื่อเครื่องบินขับไล่แบบ F – 5E/F รุ่นที่ 2

พ.ศ. 2525 ชื่อเฮลิคอปเตอร์แบบ Bell Model 412 เครื่องบินโจมตีลำเลียงแบบ Nomad N – 22B (Mission Master) และเครื่องบินลำเลียงแบบ DC – 8 – 62AF จากบริษัท การบินไทย นอกจากนั้นกองทัพอากาศยังได้ร่วมกับบริษัท ไรน์ ฟลูกชอยบาว (Rhein Flugzeugbau) จากเยอรมัน เพื่อร่วมสร้างและดัดแปลงเครื่องบินฝึกแบบ Fan trainer ตาม โครงการผลิตเครื่องบินฝึกทดแทน โดยกรมช่างอากาศรับผิดชอบในการผลิตปีกโลหะและทำการทดสอบในด้านโครงสร้างเอง และยังได้พัฒนาโครงสร้างลำตัวบางขึ้นด้วยไฟเบอร์กลาส ซึ่งมีน้ำหนักเบา มีความแข็งแรงสูงสามารถรับแรงบิดได้สูงกว่าโครงสร้างลำตัวที่สร้างด้วย โลหะ (กองทัพอากาศ, 2530 : 122)

พ.ศ. 2528 ทำโครงการเพิ่มขีดความสามารถเครื่องบินขับไล่แบบ F – 5E/F ให้มี ขีดความสามารถสูงขึ้น โดยติดตั้งเครื่องช่วยในการใช้อาวุธอัตโนมัติ ระบบแจ้งเตือนอัตโนมัติ ที่สามารถให้ข้อมูลแก่นักบินเกี่ยวกับอากาศยานที่ตรวจพบระยะห่าง และการใช้อาวุธของฝ่าย ตรงข้าม ระบบการลวงคลื่นในกรณีที่เราเตอร์ของฝ่ายตรงข้ามจับภาพเครื่องบินของฝ่ายเราได้ หรือการลวงจรวดนำวิถีของฝ่ายตรงข้ามที่ยิงใส่เครื่องบินของฝ่ายเราโดยพลุส่องสว่าง ระบบ เครื่องช่วยเดินอากาศในการค้นหาเป้าหมายอัตโนมัติ และเครื่องต่อต้านทางอิเล็กทรอนิกส์ สามารถรบกวนคลื่นของเราเตอร์และวิทยุต่าง ๆ ได้ (กองทัพอากาศ, 2530 : 227)

พ.ศ. 2529 ชื่อเครื่องบินขับไล่แบบ F – 16A/B ซึ่งเป็นเครื่องบินขับไล่ขั้นแนวหน้า ของโลก และเป็นประเทศแรกในเอเชีย (เข้าประจำการปี พ.ศ. 2531)

พ.ศ. 2530 ได้รับเครื่องบินโจมตีลำเลียงแบบ 9 (Nomad) จากออสเตรเลีย

พ.ศ. 2533 ชื่อเครื่องบินแบบ C - 130

การพัฒนาด้านการฝึก หลังจากสงครามเวียดนามยุติ สหรัฐอเมริกาถอนกำลังทหาร ออกจากภูมิภาค กิจกรรมทางทหารขององค์กร SEATO ก็ยุติลง สถานการณ์โดยรวมของประเทศ ยังคุกคามประเทศไทยอย่างรุนแรง ประเทศไทยอยู่ในภาวะที่จะต้องพึ่งตัวเองในการป้องกัน เกราะ กองทัพอากาศจึงได้เริ่มการฝึกผสมกับกองทัพอากาศมิตรประเทศ ดังนี้ (กองทัพ อากาศ, 2530 : 74)

พ.ศ. 2524 ได้มีการฝึกร่วม “ELANG THAINESIA” กับกองทัพอากาศอินโด นีเซียเป็นครั้งแรก ณ กองบิน 1 จังหวัดนครราชสีมา นอกจากนั้นได้ส่งนักบินและเจ้าหน้าที่

เพื่อฝึกการปฏิบัติการทางอากาศยุทธวิธี “RED FLAG” ณ ฐานทัพอากาศเนลลิส เนวาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา

พ.ศ. 2525 มีการฝึกผสม “Commando West” ระหว่างทัพอากาศไทยกับกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา เพื่อพัฒนายุทธวิธีการรบทางอากาศให้แก่กบนิไทย สำหรับเป็นรากฐานการฝึกปฏิบัติการทางอากาศ “COPE THUNDER” ณ กองบิน 4 นครสวรรค์ นอกจากนี้ยังมีการฝึกผสม “AIR THAMAL” ครั้งแรกระหว่างกองทัพอากาศไทยกับกองทัพอากาศมาเลเซีย ณ ฐานทัพอากาศบัตเตอร์เวิร์ธ ประเทศมาเลเซีย การฝึกผสม “COBRA GOLD” ครั้งแรกระหว่างกองทัพอากาศไทยกับนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกา ณ บริเวณภาคใต้ของอ่าวไทย (อมร แนวนวลี, 2540 : 34)

พ.ศ. 2526 มีการฝึกผสม “AIR THAISING 1/83” ครั้งแรกระหว่างกองทัพอากาศไทยและกองทัพอากาศสิงคโปร์ ณ ฐานบิน Paya Lebar ประเทศสิงคโปร์

พ.ศ. 2531 การฝึกผสม “BADGE TRAM 88” เพื่อพัฒนาเทคนิคและยุทธวิธี ตลอดจนเสริมสร้างขีดความสามารถพร้อมรบของกำลังพลในการปฏิบัติการพิเศษและการป้องกันฐานบิน ระหว่างกองทัพอากาศไทยและกองทัพบกสหรัฐอเมริกา

การพัฒนาอาวุธ ในปี พ.ศ. 2528 ทำโครงการระบบป้องกันอากาศยานระยะใกล้ (Sky Guard) ควบคุมการยิงด้วยเรดาร์และคอมพิวเตอร์ และจัดหาปืนต่อสู้อากาศยานมาเซอร์รุ่นแบบเอฟ แทนคู่ไว้ประกอบกับ Sky Guard ใช้สำหรับป้องกันฐานทัพอากาศ สนามบินที่มีอากาศยานและสถานที่สำคัญ (กองทัพอากาศ, 2530 : 230) นอกจากนี้ศูนย์วิทยาศาสตร์และพัฒนาาระบบอาวุธกองทัพอากาศ ได้รับผิดชอบโครงการพัฒนาระบบอาวุธต่าง ๆ ดังนี้ (กองทัพอากาศ, 2538 : 90)

1. พัฒนาเรดาร์ควบคุมการยิง Sky Guard เพื่อเชื่อมกับแท่นยิงจรวด ADATS ซึ่งเป็นจรวดนำวิถีต่อสู้อากาศยานระยะกลาง
2. วิจัยและพัฒนาจรวดฝึกควัน เพื่อใช้ในการฝึกบินหลบหลีกอาวุธนำวิถีพื้นสู่อากาศให้กับนักบิน
3. วิจัยและพัฒนาจรวดเห่าฟ้า 7 เป็นจรวด 2.75 นิ้ว
4. วิจัยและพัฒนาหัวกระสุน 20 มิลลิเมตร บรรจุ Depleted Uranium เพื่อเพิ่มการเจาะเกราะ
5. วิจัยและพัฒนาชุดร่อนเพิ่มระยะทางสำหรับติดตั้งกับลูกระเบิด GBU – 12

การพัฒนาาระบบการป้องกันและเฝ้าตรวจ ในปี พ.ศ. 2524 จัดตั้งสถานีรายงานบ้านเพ จังหวัดระยอง ปี พ.ศ. 2525 จัดตั้งสถานีรายงานโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี และปี พ.ศ. 2527 ทำโครงการปรับปรุงระบบป้องกันภัยทางอากาศเป็นระบบอัตโนมัติ (Royal Thai Air Defense System : RTADS) แทนระบบทำงานด้วยมือ ควบคุมการทำงานด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถสั่งเครื่องบินขับไล่สกัดกั้นเครื่องบินข้าศึกได้ทันทีที่เรดาร์ตรวจพบ (กองทัพอากาศ, 2530 : 230) การพัฒนาระบบควบคุมและแจ้งเตือนภัยทางอากาศ (RTADS) เป็นโครงการต่อเนื่อง มี 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ในพื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะที่ 2 ในพื้นที่ภาคเหนือ ระยะที่ 3 ในพื้นที่ภาคใต้ (กองทัพอากาศ, 2538 : 92 - 93)

ในปี พ.ศ. 2533 ได้พัฒนาระบบบัญชาการและควบคุม โดยสร้างศูนย์ยุทธการทางอากาศและศูนย์ควบคุมการปฏิบัติทางอากาศ ภายในกรมควบคุมการปฏิบัติการทางอากาศ เป็นศูนย์ควบคุมและสั่งการที่ได้ติดตั้งอุปกรณ์และเครื่องมือแจ้งเตือนภัยอัตโนมัติ

นอกจากนั้นในปี พ.ศ. 2528 ได้พัฒนาระบบการส่งกำลังบำรุง โดยทำโครงการระบบส่งกำลังบำรุงอัตโนมัติ (Automated Logistics Management System : ALMS) เนื่องจากกองทัพอากาศจะมีเครื่องบินขับไล่ที่ทันสมัยที่สุดเข้าประจำการในปี พ.ศ. 2531 จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยระบบการส่งกำลังบำรุงที่มีประสิทธิภาพทันสมัย เพื่อที่จะสามารถควบคุมและดำเนินงานให้กองทัพอากาศมีขีดความสามารถพร้อมรบในอัตราสูงสุดอยู่เสมอ (กองทัพอากาศ, 2530 : 228)

4.3 สภาพการจัดระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

4.3.1 ระบบการฝึกศึกษาก่อนประจำการ

การจัดระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศในช่วงนี้ ได้มีการปรับปรุงใช้หลักสูตร 2 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตร พ.ศ. 2526 และหลักสูตร พ.ศ. 2530 ซึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 ได้เปลี่ยนให้โรงเรียนนายเรืออากาศเป็นผู้สอบคัดเลือกนักเรียนเองเช่นเดียวกับในระยะแรกแต่รับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ มัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.ศ.5) หรือมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) ตามระบบการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และได้มีการเปลี่ยนให้ชั้นปีที่ 1 ไปศึกษาวิชาพื้นฐานร่วมกันกับเหล่าทัพอื่นที่โรงเรียนเตรียมทหาร 1 ปี หลังจากนั้น ในชั้นปีที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 พวก คือ พวกวิทยาศาสตร์และพวกวิศวกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 3

พวกวิทยาศาสตร์ ได้แยกออกเป็น 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาการจัดการระบบ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาเคมี – ฟิสิกส์ สาขาวิชาบริหารศาสตร์ ส่วนพวกวิศวกรรมศาสตร์ แยกออกเป็น 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาวิศวกรรมอากาศยาน สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า และสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา ส่วนกระบวนวิชาที่เปิดสอนมีการเปลี่ยนแปลงโดยแบ่งออกเป็น 3 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาร่วม จำนวน 109 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะสาขา จำนวน 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะสาขา จำนวน 61 หน่วยกิต มีข้อสังเกตว่า สาขาวิชาที่เปิดเพิ่มในหลักสูตรนี้ ได้แก่ (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2526 : 26 - 71)

1. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ แทนสาขาวิชาการคำนวณระบบ เป็นการเปลี่ยนชื่อเรียกให้เหมาะสมและปรับปรุงเนื้อหาใหม่ให้รองรับกับวิทยาการคอมพิวเตอร์ ในวงการทั่วไป และกองทัพอากาศ

2. สาขาวิชาเคมี-ฟิสิกส์ เพื่อรองรับการสอนของเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ซึ่งในขณะนั้นทรงดำรงตำแหน่งพระอาจารย์วิชาเคมีในโรงเรียนนายเรืออากาศ และสาขาวิชานี้จะศึกษาทั้งวิชาเคมีและฟิสิกส์ เพราะความรู้ทั้ง 2 ด้าน จะเป็นประโยชน์กับการทำงานในกองทัพอากาศ

3. สาขาวิชาบริหารศาสตร์ เพื่อผลิตกำลังพลนายทหารหลักไปรองรับการทำงานในหน่วยอากาศโยธินและในหน่วยอื่น ๆ เช่น กรมกำลังพล กรมส่งกำลังบำรุง การเงิน การบัญชี งบประมาณ และอีกเหตุผลหนึ่ง คือ สาขาวิชานี้จะใช้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์น้อยลูกหลานทหารอากาศโดยเฉพาะลูกศิษย์เก่าโรงเรียนนายเรืออากาศจะสามารถศึกษาจบได้ในสาขานี้

ต่อมาในปี พ.ศ.2530 กระทรวงกลาโหมมีนโยบายที่จะเปลี่ยนการคัดเลือกนักเรียนเตรียมทหารใหม่ โดยให้ชั้นปีที่ 1 เข้ามาศึกษาที่โรงเรียนนายเรืออากาศเลย ไม่ต้องไปศึกษาที่โรงเรียนเตรียมทหาร ในขณะที่เดียวกันได้เปลี่ยนไปสอบคัดเลือกผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 และให้ไปศึกษาต่อที่โรงเรียนเตรียมทหาร 2 ปี ในช่วงนี้โรงเรียนนายเรืออากาศได้ใช้หลักสูตร พ.ศ. 2530 ซึ่งมีการแบ่งโครงสร้างหลักสูตรออกเป็น 7 ด้าน คือ การศึกษาวิชา วิทยาการ การฝึกอบรมวิชาทหาร การฝึกอบรมความเป็นผู้นำ การฝึกอบรมพลศึกษาและการกีฬา การอบรมจริยศึกษา การเพิ่มพูนความรู้ใน กิจกรรมพิเศษ และการเสริมสร้างประสบการณ์ การศึกษาวิชาวิทยาการมีการกำหนดให้ชั้นปีที่ 1 ศึกษาวิชาพื้นฐานร่วมกัน และมีการเปลี่ยนให้ชั้นปีที่ 2 แยกออกเป็น 9 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการจัดการระบบ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาเคมี – ฟิสิกส์ สาขาวิชาบริหารศาสตร์ สาขาวิชาวิศวกรรมอากาศยาน สาขาวิชา

วิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา และสาขาวิชา วิศวกรรมอุตสาหการ ในหลักสูตร พ.ศ. 2530 นี้ ยังมีการเปลี่ยนแปลงปริญญาที่ได้รับด้วย โดยผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์จะได้รับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) ส่วนผู้ที่ สำเร็จการศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์จะได้รับปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วศ.บ.) (โรง เรียนนายเรืออากาศ, 2530 : 13 - 69)

4.3.2 ระบบการฝึกศึกษาระหว่างประจำการ

4.3.2.1 โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

ในช่วงนี้โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ได้กำหนดปรัชญาการศึกษา คือ เพื่อให้นายทหารมีความรู้ความสามารถ เสนาธิการกิจ มีบุคลิกลักษณะที่จะเป็นฝ่ายอำนวยการ และผู้บังคับบัญชาระดับกองบินและสูงขึ้น เมื่อสำเร็จการศึกษาต้องทำหน้าที่เป็นฝ่าย อำนวยการหรือผู้บังคับบัญชาระดับกองบินขึ้นไปได้ และยังสามารถทำหน้าที่เป็นตัวแทนของ กองทัพอากาศในการติดต่อประสานหรือปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการกำหนดเป้าหมายของการให้การศึกษา โดยมุ่งให้นายทหารนักเรียน (สถาบันวิชาการ ทหารอากาศชั้นสูง, 2523 : 1)

1. มีความรู้ความเข้าใจในยุทธศาสตร์และการใช้กำลังทหารในด้านการ รักษาความมั่นคงของชาติอย่างเพียงพอ เหมาะสมที่จะเป็นนายทหารผู้ใหญ่ของกองทัพอากาศ ต่อไป
2. มีความรู้ความเข้าใจอย่างกว้างขวางในกิจการบริหารของประเทศทุก สาขาโดยทั่วไปและด้านการทหารอย่างเพียงพอ เหมาะสมที่จะเป็นนักการทหารของกองทัพอากาศ ต่อไป
3. มีความรู้ความเข้าใจในด้านวิชาการและการบริหารทรัพยากรอย่าง เพียงพอ และเหมาะสมที่จะเป็นผู้บังคับบัญชาหรือฝ่ายอำนวยการของกองทัพอากาศในระดับ กองบินขึ้นไป สามารถแก้ไขสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปให้ได้ผลดีที่สุด
4. เข้าใจวิชาการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของบุคคลด้วยตนเองในการ แสวงหาความรู้ การริเริ่ม และการตัดสินใจในการอำนวยการบริหารและพัฒนาหน่วยงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. สามารถวิจัยสถานการณ์ ปัญหาของบ้านเมืองและกองทัพอากาศได้ใช้ ความรู้ความสามารถและประสบการณ์แก้ปัญหาของกองทัพอากาศในปัจจุบันและที่อาจเกิดขึ้น ได้ในอนาคตหรือปัญหาที่ได้รับมอบหมายจากกองทัพอากาศ

6. มีความรู้ความเข้าใจในกิจการต่าง ๆ ของกองทัพอากาศ หลักการและ วิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ในแต่ละกิจกรรมที่ทางราชการกำหนด เป็นหลักในการปฏิบัติไว้ความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ในสายงาน ตลอดจนสามารถที่จะทำการวินิจฉัย วิเคราะห์ เพื่อ การปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ของหน่วยและทันสมัยได้

7. มีคุณสมบัติพร้อมที่จะเป็นผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารทั้งในด้านผู้นำ ความรู้ความสามารถ ความประพฤติ และการปฏิบัติคนให้ชอบด้วยแบบธรรมเนียมของทหาร และเป็นตัวอย่างที่ดีต่อไป

8. มีความเข้าใจและยึดมั่นในการปกครองประเทศระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข จนสามารถปฏิบัติและวางตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อยู่ใน บังคับบัญชาและประชาชนทั่วไป ตลอดจนสามารถอบรมผู้อื่นได้

นอกจากนั้นมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหลักสูตรโดยจัดเป็น 5 หมวดวิชา รวมเวลาการศึกษาทั้งหมด 1,757 ชั่วโมง และน้ำหนักคะแนน 228 ดังนี้ (สถาบันวิชาการ ทหารอากาศชั้นสูง, 2523 : ภาคผนวก)

หมวดวิชาที่ 1 การบังคับบัญชาและการบริหาร รวมทั้งสิ้น 193 ชั่วโมง น้ำหนักคะแนน 38 ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 ผู้บังคับบัญชา ได้แก่ การปรับปรุงการพูด การเขียนสรุป การบรรยายสรุปทางทหาร การประชุมสัมมนาและเทคนิคการเจรจาตกลง การฝึกภาษาอังกฤษ ในห้องปฏิบัติการ การเขียนภาษาอังกฤษ การวิจารณ์หนังสือ สิทธิอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชา กฎหมายที่ผู้บังคับบัญชาควรทราบ ความเป็นผู้นำ ระบบสั่งการและ ควบคุม

ตอนวิชาที่ 2 หลักการแก้ปัญหา ได้แก่ การใช้ความคิดให้สมเหตุสมผล ความคิดสร้างสรรค์

ตอนวิชาที่ 3 เครื่องมือและเทคนิคการวิเคราะห์เพื่อการตกลงใจ ได้แก่ หลักเบื้องต้นของเครื่องจักรคำนวณ กรรมวิธีข้อมูล ระบบข่าวสารในการจัดดำเนินงาน ความน่าจะเป็น สถิติ ทฤษฎีเกม การจัดโครงสร้างเชิงเส้นและปัญหาการขนส่ง ทฤษฎีคิว

การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและประสิทธิผล ทฤษฎีการตกลงใจ การจำลองผล การวิเคราะห์ระบบ การวิเคราะห์ข่ายงาน ทฤษฎีของคองคลัง

ตอนวิชาที่ 4 การบริหารงาน ได้แก่ หลักการจัดดำเนินงาน การจัดดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ การจัดหน่วยทางทหารและการจัดฝ่ายอำนาจการ

หมวดวิชาที่ 2 ยุทธศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 87 ชั่วโมง ให้นำนักคะแนน 18

ตอนวิชาที่ 1 วัตถุประสงค์แห่งชาติ ได้แก่ ระบบรัฐนานาชาติ

ตอนวิชาที่ 2 กำลังอำนาจแห่งชาติ ได้แก่ องค์ประกอบกำลังอำนาจแห่งชาติ องค์ประกอบทางเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จิตสังคม และการเมืองของไทย

ตอนวิชาที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้แก่ มูลฐานความขัดแย้ง องค์การสหประชาชาติ พันธกรณีระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ กลุ่มเสรีประชาธิปไตย กลุ่มคอมมิวนิสต์ กลุ่มชาติเป็นกลาง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน)

ตอนวิชาที่ 4 นโยบายและการดำเนินงานนโยบายของชาติ ได้แก่ กรรมวิธี ในการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ปัญหาและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย สิ่งแวดล้อมระดับผู้บริหารการปฏิบัติ สภาพความมั่นคงแห่งชาติ

หมวดวิชาที่ 3 การทหารและยุทธวิธี รวมทั้งสิ้น 310 ชั่วโมง ให้นำนักคะแนน 40 ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 การสงคราม ได้แก่ พันธกิจยุทธการ หลักการสงครามและแบบต่าง ๆ ของสงคราม หลักนิยมและแนวความคิดในการใช้กำลังทางอากาศ

ตอนวิชาที่ 2 นโยบายทางทหารและยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ทหารในปัจจุบัน ภูมิรัฐศาสตร์ทหารของประเทศไทย ศักย์สงคราม ความรู้พื้นฐานของระบบอาวุธใหม่ ยุทธศาสตร์ทหารของประเทศไทย ระบบอาวุธทางอากาศของกองทัพอากาศไทย

ตอนวิชาที่ 3 การวางแผน ได้แก่ แผนทางทหาร กรรมวิธีในการวางแผนทางทหาร องค์ประกอบทางการทหารและการพัฒนา การสรรพกำลังของกองทัพไทย การเคลื่อนย้ายหน่วย การจัดอัตรากำลัง

ตอนวิชาที่ 4 กำลังรบ ได้แก่ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ

ตอนวิชาที่ 5 การข่าว ได้แก่ การข่าวกรองของกองทัพอากาศไทย การข่าวกรองเพื่อความมั่นคง ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ การต่อต้านข่าวกรอง

ตอนวิชาที่ 6 การยุทธการ ได้แก่ การรวบรวม การยุทธส่งทางอากาศ การยุทธสะเทินน้ำสะเทินบก การวางแผนใช้อาวุธทางอากาศ การต่อต้านการก่อการร้าย การปฏิบัติ

การทางอากาศยุทธศาสตร์และทางยุทธวิธี ระบบการป้องกันภัยทางอากาศ การป้องกันฐานบิน การปฏิบัติการทางยุทธวิธีของกองทัพบกและกองทัพเรือ

ตอนวิชาที่ 7 การกำลังพล ได้แก่ กิจการกำลังพลของกองทัพอากาศไทย การเตรียมพล การกำลังพลสำรอง

ตอนวิชาที่ 8 การส่งกำลังบำรุง ได้แก่ การส่งกำลังบำรุงในยุทธบบริเวณ ระบบส่งกำลังบำรุง การแพทย์ทหาร การซ่อมบำรุง การขนส่ง การช่างโยธา การสวัสดิการ

ตอนวิชาที่ 9 การสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์และกิจการพิเศษ ได้แก่ การสื่อสารของประเทศไทย ระบบโทรคมนาคมทหาร ระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ภาคพื้นและภาคอากาศของกองทัพอากาศไทย การปลัดบัญชี การเงิน กิจการจร กิจการฝ่ายพระธรรมนูญของกองทัพอากาศไทย

หมวดวิชาที่ 4 กิจกรรมของหน่วย รวม 63 ชั่วโมง น้ำหนักคะแนน 12

ตอนวิชาที่ 1 หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงาน

ตอนวิชาที่ 2 กิจกรรมโดยทั่วไปของหน่วย

ตอนวิชาที่ 3 กิจกรรมเฉพาะทางทหารของหน่วยกำลังรบ

หมวดวิชาที่ 5 เสนาธิการกิจ รวมทั้งสิ้น 557 ชั่วโมง น้ำหนักคะแนน 120

ตอนวิชาที่ 1 การจัดและหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการ

ตอนวิชาที่ 2 นโยบายและหนทางปฏิบัติทางทหาร

ตอนวิชาที่ 3 เอกสารและการจัดทำเอกสารของฝ่ายอำนวยการ

ตอนวิชาที่ 4 เอกสารราชการทั่วไปและการจัดการ

ตอนวิชาที่ 5 การแก้ปัญหาภาคสนามและเกมสงคราม

ตอนวิชาที่ 6 เอกสารวิจัย

กิจกรรมอื่น ๆ รวม 550 ชั่วโมง ได้แก่

1. การบรรยายพิเศษของผู้ทรงคุณวุฒิ
2. การศึกษาภูมิประเทศ
3. การดูงาน
4. กีฬาและสังคัม
5. เวลาของผู้บังคับบัญชาและการชี้แจง
6. กิจกรรมกองการปกครองและกิจกรรมนายทหารนักเรียน

ต่อมาหลักสูตรในรุ่นที่ 26 พ.ศ. 2525 - รุ่นที่ 29 พ.ศ. 2528 มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหลักสูตรออกเป็น 6 หมวดวิชา โดยจัดกิจกรรมอื่น ๆ เป็น “หมวดวิชาที่ 6 กิจกรรมระหว่างการศึกษา” ซึ่งส่วนใหญ่วิชาต่าง ๆ เหมือนกับหลักสูตรรุ่นที่ 25 พ.ศ. 2524 มีการเปลี่ยนแปลงแต่เพียงจำนวนชั่วโมงการบรรยาย ปฏิบัติ สัมมนา และน้ำหนักคะแนนการสอบให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาเท่านั้น

ในหลักสูตร รุ่นที่ 30 พ.ศ. 2529 ได้มีการเปลี่ยนแปลงโดยกำหนดปรัชญาการศึกษาใหม่ คือ การที่จะให้นายทหารนักเรียนเกิดแนวความคิดในการพัฒนา การใช้กำลัง และทรัพยากรที่มีอยู่สนองภารกิจของกองทัพอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น กระทำด้วยการเพิ่มพูนความรู้ในหลักการบังคับบัญชา การบริหารทรัพยากร หลักการใช้กำลังทางอากาศ และเน้นการฝึกประยุกต์ความรู้และหลักการในการแก้ปัญหาในระดับกองบิน อีกทั้งยังได้กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการทหารและด้านเสนาธิการกิจ ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2528 : ผนวก ข)

1. ด้านการทหาร มุ่งที่จะเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจแก่ผู้เข้ารับการศึกษาในเรื่องยุทธศาสตร์และยุทธวิธี การดำเนินการของฝ่ายอำนวยการทุกสาขา ชัดความสามารถของกองทัพไทย เพื่อให้ผู้รับการศึกษามีความรู้ความสามารถในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1.1 มีความรู้ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินนโยบายของชาติ

1.2 มีความรู้ในเรื่องกำลังอำนาจแห่งชาติของไทย

1.3 มีความรู้ในเรื่องยุทธศาสตร์ทหารในปัจจุบัน

1.4 เข้าใจเรื่องหลักการสงครามและการวางแผนทางทหาร

1.5 เข้าใจเรื่องหลักนิยมและแนวความคิดในการใช้กำลังทางอากาศ

การปฏิบัติการทางอากาศยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และการปฏิบัติการร่วมกับเหล่าทัพอื่น

1.6 มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องขีดความสามารถและข้อจำกัดของแต่ละเหล่าทัพ และส่วนราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและประสานงาน

2. ด้านเสนาธิการกิจ มุ่งที่จะเพิ่มพูนความรู้เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาเข้าใจในเรื่องการจัดและหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการ การแก้ปัญหาและการเขียนรายงานของฝ่ายอำนวยการ การจัดทำประมาณการณึ่งของฝ่ายอำนวยการทุกสาขาและของผู้บังคับบัญชา เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความรู้ความสามารถในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

2.1 เข้าใจหลักการจัดและหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการ

2.2 สามารถแก้ปัญหาและจัดทำเอกสารการรายงานของฝ่ายอำนวยการ
ทุกสาขาตลอดจนเอกสารที่ใช้วางแผนตามขั้นตอนต่าง ๆ

2.3 มีความรู้ในเรื่องการทดสอบแผนโดยใช้เกมต่าง ๆ

นอกจากนี้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหลักสูตรโดยจัดเป็น 5 หมวดวิชา
ซึ่งเป็นการเปลี่ยนชื่อหมวดวิชาหรือจัดหมวดวิชาใหม่เท่านั้น ส่วนใหญ่วิชาต่าง ๆ เหมือนกับ
หลักสูตรรุ่นที่ 29 พ.ศ. 2528 รวมเวลาการศึกษาทั้งหมด 1,862 ชั่วโมง และน้ำหนักคะแนน
209 ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2528 : 1)

หมวดวิชาที่ 1 การบังคับบัญชาและการบริหาร รวม 283 ชั่วโมง น้ำหนัก
คะแนน 60

หมวดวิชาที่ 2 ความมั่นคงแห่งชาติ รวม 98 ชั่วโมง น้ำหนักคะแนน 16

หมวดวิชาที่ 3 การทหาร รวม 323 ชั่วโมง น้ำหนักคะแนน 43

หมวดวิชาที่ 4 เสนาธิการกิจ รวม 484 ชั่วโมง น้ำหนักคะแนน 90

หมวดวิชาที่ 5 กิจกรรม รวม 674 ชั่วโมง น้ำหนักคะแนน -

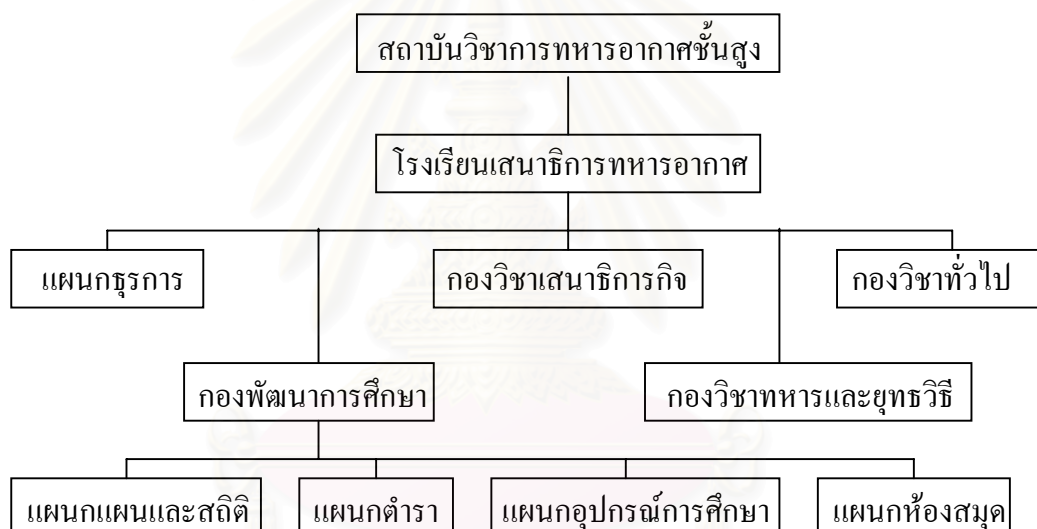
1. การบรรยายพิเศษของผู้ทรงคุณวุฒิ
2. การศึกษาภูมิประเทศ
3. การดูงาน
4. กีฬาและสังคัม
5. เวลาของผู้บังคับบัญชาและการชี้แจง
6. กิจกรรมกองการปกครองและกิจกรรมนายทหารนักเรียน

ในช่วงนี้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรบ้างเล็กน้อยเพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่ เช่น ในรุ่นที่ 31 พ.ศ. 2530 มีการเพิ่มวิชาการเขียนหนังสือราชการ
ภาษาอังกฤษ กลุ่มสร้างคุณภาพงาน สงครามเคมี และเพิ่มกิจกรรมการทำเอกสารวิจัย การพูด
หน้าห้องบรรยายและการสัมมนาหลักสูตร (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2529 : 3) รุ่นที่
32 พ.ศ. 2531 เพิ่มวิชามานุษยวิทยา เพื่อเป็นประโยชน์ในด้านการปกครองบังคับบัญชาและ
เป็นพื้นฐานในการศึกษาเรื่องต่าง ๆ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2530 : 3) รุ่นที่ 33
พ.ศ. 2532 เพิ่มวิชาการสอนเพื่อให้ผู้รับการศึกษานำไปใช้กับผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อสำเร็จการศึกษา
ไปแล้ว (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2531 : ผนวก ข) และในรุ่นที่ 34 พ.ศ. 2533

เพิ่มวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับการบริหาร การสนับสนุนการปฏิบัติการทางทะเล การจัดฝ่าย
 อำนวยการของพลเรือน เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน (สถาบันวิชาการทหาร
 อากาศชั้นสูง, 2532 : ผนวก ก)

ในเรื่องของโครงสร้างการบริหารงานในปี พ.ศ. 2526 โรงเรียนเสนาธิการ
 ทหารอากาศได้จัดเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง สามารถเขียนแผน
 ภาพแสดงการจัดส่วนราชการได้ดังนี้ (กองทัพอากาศ, 2526 : 1)

แผนภาพที่ 15 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ พ.ศ. 2526

4.3.2.2 วิทยาลัยการทัพอากาศ

ระบบการฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศในช่วงนี้ คือ ในรุ่นที่ 16 พ.ศ.
 2525 ได้กำหนดปรัชญาการศึกษา เพื่อให้นายทหารมีคุณวุฒิและคุณลักษณะเหมาะสมที่จะ
 ดำรงตำแหน่งเป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ ระดับหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกองทัพอากาศ
 สามารถบริหารงานและพัฒนาการใช้กำลังทางอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้กำหนด
 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2524 : 1)

1. พัฒนาความรู้ของนายทหารนักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่

1.1 เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจของนายทหารนักศึกษาให้กว้างขวางใน
 ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ของชาติ เพื่อความอยู่รอดและความ

มั่นคงของชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภัยที่คุกคามต่อโลกฝ่ายเสรีประชาธิปไตยและประเทศไทย กำลังอำนาจของชาติและทรัพยากรที่เป็นปัจจัยและมีอิทธิพลต่อกำลังอำนาจของชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายด้านต่าง ๆ ของชาติกับนโยบายด้านการทหารของชาติ

1.2 เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจของนายทหารนักศึกษาในเรื่อง สาเหตุ ลักษณะ ความมุ่งหมายของสงคราม วิวัฒนาการของหลักนิยมและแนวความคิดทางทหาร และ ยุทธศาสตร์ทหาร การประเมินค่าเกี่ยวกับสถานการณ์ทางยุทธศาสตร์ และขีดความสามารถทางทหารของประเทศที่อาจเป็นศัตรู ประเทศที่เป็นมิตรและของประเทศไทย ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพล รวมทั้งอิทธิพลของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอันมีต่อหลักนิยม แนวความคิด และ ยุทธศาสตร์ทหาร การวางแผนทางทหาร ให้สามารถพัฒนาประเมินค่าและประยุกต์แนวความคิดและการวางแผนในการเตรียมและการใช้กำลังทางอากาศเพื่อสนับสนุนความมั่นคง

1.3 เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในเรื่อง ทรัพยากรของชาติ การใช้ทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศและสามารถบริหารทรัพยากรทางทหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในเรื่องมือและเทคนิคของการวิเคราะห์และวิจัยสมัยใหม่ที่นำไปใช้ประยุกต์ใช้ช่วยในการตัดสินใจและการจัดดำเนินงานทางทหาร

2. เมื่อนายทหารนักศึกษาสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนแล้วต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกองทัพอากาศร่วมกับส่วนราชการอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ให้นายทหารนักศึกษาร่วมกับคณะอาจารย์ ได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพทางทหาร และประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาและประสบการณ์ด้วยการวิเคราะห์และวิจัยต่อปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกองทัพอากาศหรือที่กองทัพอากาศได้รับมอบหมาย

ต่อมาในวันที่ 20 พ.ศ. 2529 มีการกำหนดภารกิจของวิทยาลัยการทัพอากาศ คือ มีหน้าที่ให้การฝึกและศึกษาแก่นายทหารสัญญาบัตรของกองทัพอากาศทาง ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีและการช่วยรบ เพื่อให้สามารถพัฒนาการใช้กำลังทางอากาศและการบริหาร รวมทั้ง การปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการ อีกทั้งได้กำหนดปรัชญาการศึกษาใหม่ เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาเกิดแนวความคิดในการพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรและพัฒนา กองทัพ ด้วยการส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการศึกษาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ทรงคุณวุฒิอย่างกว้างขวาง และให้มีโอกาสได้ฝึกประยุกต์ความรู้และหลักการในการแก้ปัญหาใน

ระดับกองทัพ และได้กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรใหม่ด้วย ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2528 : 1)

1. ด้านความเป็นผู้นำ มุ่งที่จะเสริมสร้างให้นายทหารนักระดับชั้นมีความรู้ความเข้าใจในปัจจัยแวดล้อมและปัญหาในการนำหน่วยในปัจจุบันทั้งด้านการบังคับบัญชาและการบริหารทรัพยากร ให้เข้าใจถึงแนวความคิดในการนำหลักการของการแก้ปัญหาตามหลักวิชาสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาของหน่วย

2. ด้านการทหาร มุ่งที่จะให้นายทหารนักระดับชั้นมีความรู้ความเข้าใจในปัจจัยแวดล้อมด้านความมั่นคงแห่งชาติ รวมทั้งหน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนการดำเนินการของหน่วยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นายทหารนักระดับชั้นมีความรู้ความสามารถในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

2.1 เข้าใจถึงการพัฒนายุทธศาสตร์ทหารของประเทศอภิมหาอำนาจและของประเทศที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงของประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติไทย

2.2 สามารถวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ชาติและกำหนดยุทธศาสตร์ทหารที่เหมาะสมกับภาวะแวดล้อมในปัจจุบันและอนาคต

2.3 เข้าใจถึงการพัฒนาหลักนิยมทางทหารของไทยและประเทศที่เป็นภัยคุกคาม

2.4 สามารถวิเคราะห์ภัยคุกคามที่มีต่อประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต และสามารถวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพ และกำหนดแนวความคิดในการใช้กำลังทหารเพื่อให้สามารถเผชิญภัยคุกคามเหล่านี้ได้

2.5 สามารถวิเคราะห์บทบาทและขีดจำกัดของกำลังทางอากาศได้
หลักสูตรการศึกษาในช่วงนี้มีการเปลี่ยนแปลง โดยในวันที่ 16 พ.ศ. 2525 มีการจัดโครงสร้างหมวดวิชาใหม่เป็น 5 หมวดวิชา ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2524 : 1 - 9)

หมวดวิชาที่ 1 การบังคับบัญชาและการจัดบริหาร รวม 28 ชั่วโมง
ตอนวิชาที่ 1 ผู้บังคับบัญชา ได้แก่ การประชุมและการสัมมนา การวิจารณ์หนังสือ ระบบการบังคับบัญชาและควบคุม จิตวิทยาเกี่ยวกับมวลชน

ตอนวิชาที่ 2 หลักการแก้ปัญหา

ตอนวิชาที่ 3 เครื่องมือและเทคนิคการวิเคราะห์เพื่อการตกลงใจ ได้แก่ หลักเบื้องต้นของเครื่องจักรคำนวณ ความน่าจะเป็น สถิติ เทคนิคการวิเคราะห์แบบ Game

Theory เทคนิคการวิเคราะห์แบบ Linear Programming การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและประสิทธิผล การวิเคราะห์ระบบ

ตอนวิชาที่ 4 การบริหารงาน ได้แก่ เทคนิคการบริหารสำหรับผู้บังคับบัญชา ระดับสูง การกำหนดนโยบาย การปลัดบัญญัติและงบประมาณ การวิเคราะห์และการจัดดำเนินงานของกองทัพอากาศไทย

หมวดวิชาที่ 2 ยุทธศาสตร์ รวม 208 ชั่วโมง ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 วัตถุประสงค์แห่งชาติ ได้แก่ ระบบบริษัฏนานาชาติ วัตถุประสงค์แห่งชาติ

ตอนวิชาที่ 2 กำลังอำนาจแห่งชาติ ได้แก่ องค์ประกอบกำลังอำนาจแห่งชาติ องค์ประกอบทางเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จิตสังคม การเมือง และทางทหาร

ตอนวิชาที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้แก่ มูลฐานความขัดแย้ง ลัทธิการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กฎหมายระหว่างประเทศ การรวมกลุ่มทาง ศาสนาและวัฒนธรรม สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) การรวมกลุ่ม ของประเทศโลกที่ 3 ภัยคุกคามทางทหารต่อประเทศไทย บทบาทของสหรัฐกับความมั่นคง ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บทบาทของโซเวียตและจีนกับความมั่นคงของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อิทธิพลและภัยคุกคามกับความมั่นคงจากภายในทางปัญหาทางด้านจิตสังคม ภัยจาก จุดอ่อนของการพัฒนาประเทศไทยด้านเศรษฐกิจ ด้านการบริหารและการปกครองและด้านการ ทหาร ภัยคอมมิวนิสต์ของประเทศไทย ปัญหาผู้อพยพ ปัญหาชาวเขา สิ่งแวดล้อม

ตอนวิชาที่ 4 นโยบายและการดำเนินงานนโยบายของชาติ ได้แก่ หลักการ กำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติและแนวคิดการกำหนดนโยบายของชาติ รัฐธรรมนูญของ ประเทศไทย พรรคการเมืองของไทย สื่อมวลชนและมิติสธารณชน แผนทางเศรษฐกิจของ ประเทศไทย นโยบายต่างประเทศและการทูต เป็นต้น

ตอนวิชาที่ 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ หลักการและแนวความคิดในการกำหนด ยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์สถานการณ์ทางยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ อันมีผล ต่อยุทธศาสตร์ชาติของไทย สถานการณ์ของโลกในอนาคตในด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจและจิตสังคม ยุทธศาสตร์ของชาติไทย บทบาทของกองทัพในอนาคต

หมวดวิชาที่ 3 การทหาร รวม 74 ชั่วโมง ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 การสงคราม ได้แก่ หลักนิยมทางทหาร ทฤษฎีการสงครามทาง บก ทางเรือและทางอากาศ การสงครามพิเศษ วิวัฒนาการลักษณะการสงคราม การก่อการร้าย ในประเทศไทย เป็นต้น

ตอนวิชาที่ 2 นโยบายทางทหารและยุทธศาสตร์ ได้แก่ หลักการและแนวความคิดในการกำหนดยุทธศาสตร์ทหาร สงครามเทคนิค โครงการอวกาศ ระบบจรวด สิ่งแวดล้อมในอวกาศ เป็นต้น

ตอนวิชาที่ 3 การวางแผนทางทหาร ได้แก่ การวางแผนการสงคราม การพัฒนากองทัพอากาศไทย การใช้กำลังทางอากาศ แผนสงครามกองทัพอากาศ

ตอนวิชาที่ 4 กำลังรบ ได้แก่ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ ตำรวจ

ตอนวิชาที่ 5 การยุทธการ ได้แก่ การปฏิบัติการทางจิตวิทยา

หมวดวิชาที่ 4 เสนาธิการกิจ รวม 237 ชั่วโมง ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 5 การแก้ปัญหาภาคสนามและเกมสงคราม

ตอนวิชาที่ 6 เอกสารวิจัย

หมวดวิชาที่ 5 กิจกรรม รวม 234 ชั่วโมง ได้แก่

1. การบรรยายพิเศษ
2. การศึกษาภูมิประเทศ
3. การดูงาน

มีข้อสังเกตว่าในรุ่นที่ 16 พ.ศ. 2525 มีการเพิ่มวิชาต่าง ๆ ได้แก่ การกำหนดนโยบาย บทบาทของโซเวียตและจีนกับความมั่นคงของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หลักนิยมทางทหาร มูลฐานความขัดแย้งระหว่างประเทศ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2524 : 1) ในรุ่นที่ 18 พ.ศ. 2527 มีการเปลี่ยนชื่อหมวดวิชาที่ 2 จาก “ยุทธศาสตร์” เป็น “ความมั่นคงแห่งชาติ” และมีการเพิ่มวิชาการควบคุมคุณภาพ กลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด สถานการณ์ของโลก ในอนาคตด้านการทหาร การใช้กำลังทางอากาศยุทธศาสตร์ สงครามอิเล็กทรอนิกส์ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2526 : 1) ในรุ่นที่ 20 พ.ศ. 2529 มีการจัดหมวดวิชาใหม่ โดยหมวดวิชาที่ 1 เปลี่ยนชื่อจาก “การบังคับบัญชาและการบริหาร” เป็น “ผู้นำและการบริหาร” หมวดวิชาที่ 3 เปลี่ยนชื่อจาก “การทหาร” เป็น “ยุทธศาสตร์และการทหาร” และหมวดวิชาที่ 4 เปลี่ยนเป็น “เอกสารวิจัยและการบรรยายพิเศษ” (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2528 : 1) ในรุ่นที่ 21 พ.ศ. 2530 มีการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรออกเป็น 5 หมวดวิชาเช่นเดิม แต่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโดยจัดหมวดวิชาใหม่ให้เหมาะสมและทันสมัยยิ่งขึ้น ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2529 : ผนวก ค)

หมวดวิชาที่ 1 ผู้นำและการบริหาร รวม 131 ชั่วโมง ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 ผู้นำ ได้แก่ การประชุมแบบสัมมนา จิตวิทยาสำหรับผู้บังคับบัญชา จิตวิทยาเกี่ยวกับมวลชน การวิจารณ์หนังสือ

ตอนวิชาที่ 2 การบริหาร ได้แก่ การบริหารทั่วไปในระดับสูง การบริหารบุคคล การกำหนดนโยบาย การวิเคราะห์ระบบ การวิจัยเชิงปฏิบัติ การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและประสิทธิผล คอมพิวเตอร์กับการบริหารงาน การวางแผนและการทำงบประมาณ การเสริมสร้างคุณภาพงาน การบริหารงานด้านส่งกำลังบำรุงกองทัพอากาศ การบริหารกำลังพลกองทัพอากาศ

หมวดวิชาที่ 2 ความมั่นคงแห่งชาติ รวม 217 ชั่วโมง ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 สภาวะแวดล้อมของความมั่นคงแห่งชาติ ได้แก่ ระบบรัฐนานาชาติ วัตถุประสงค์แห่งชาติ

ตอนวิชาที่ 2 องค์ประกอบมูลฐานของความมั่นคงแห่งชาติ ได้แก่ องค์ประกอบกำลังอำนาจแห่งชาติ องค์ประกอบทางเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จิตสังคมการเมือง และทางทหาร

ตอนวิชาที่ 3 สภาวะแวดล้อมจากต่างประเทศ ได้แก่ มูลฐานความขัดแย้งระหว่างประเทศ ลัทธิการปกครองระบอบประชาธิปไตย ลัทธิการปกครองคอมมิวนิสต์ กฎหมายระหว่างประเทศ อนุสัญญาเจนีวา การรวมกลุ่มทางศาสนาและวัฒนธรรม การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ การรวมกลุ่มทางทหาร สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) การรวมกลุ่มของประเทศโลกที่ 3 กลุ่มประเทศอินโดจีน กลุ่มประเทศออสเตรเลีย

ตอนวิชาที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก

ตอนวิชาที่ 5 สภาวะแวดล้อมภายในประเทศ ได้แก่ สังคมจิตวิทยากับความมั่นคงแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ การพัฒนาประเทศด้านการปกครอง ปัญหาคอมมิวนิสต์ในประเทศ ปัญหาผู้อพยพ ปัญหาชาวเขา สิ่งแวดล้อม

ตอนวิชาที่ 6 นโยบายเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ ได้แก่ หลักการและแนวความคิดในการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ รัฐธรรมนูญของประเทศไทย พรรคการเมืองของไทย นโยบายต่างประเทศ การค้าและการเงินระหว่างประเทศ เศรษฐกิจกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เป็นต้น

ตอนวิชาที่ 7 หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ

หมวดวิชาที่ 3 ยุทธศาสตร์และการทหาร รวม 552 ชั่วโมง ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่ แนวความคิดในการกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์สถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ชาติของไทย สถานการณ์ของโลกในด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ยุทธศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ

ตอนวิชาที่ 2 ยุทธศาสตร์ทหาร ได้แก่ แนวความคิดในการกำหนดยุทธศาสตร์ทหาร การวิเคราะห์สถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อยุทธศาสตร์ทหาร ยุทธศาสตร์ทหารของไทย การปฏิบัติการทางอากาศ ระบบจีปนาอูธในปัจจุบันและอนาคต

ตอนวิชาที่ 3 การสงคราม ได้แก่ หลักนิยมทางทหาร หลักการสงครามทางบก ทางเรือและทางอากาศ หลักการสงครามอิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะสงครามในปัจจุบันและอนาคต ศักยภาพวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีกับการทหาร

ตอนวิชาที่ 4 การปฏิบัติการสงครามพิเศษ ได้แก่ การรักษาความปลอดภัยในเมือง การก่อการร้ายและการต่อต้านการก่อการร้ายในประเทศไทย การปฏิบัติการของ กรป. กลาง การปฏิบัติการของหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษในสงครามนอกแบบ การปฏิบัติการทางจิตวิทยา

ตอนวิชาที่ 5 การวางแผนทางทหาร ได้แก่ แนวความคิดในการวางแผนทางทหาร แผนทางทหารของกองทัพอากาศไทย กำลักรบและขีดความสามารถกำลักรบของไทย แนวความคิดในการประสานการใช้กำลักรูปแบบ แนวความคิดในการใช้กำลักรทางอากาศ ยุทธศาสตร์ การปฏิบัติการทางอากาศยุทธวิธี ระบบการควบคุมและบังคับบัญชาของกองทัพอากาศไทย ภัยคุกคามทางทหารต่อประเทศ

หมวดวิชาที่ 4 เอกสารวิจัยและการบรรยายพิเศษ รวม 112 ชั่วโมง

ตอนวิชาที่ 1 เอกสารวิจัย

ตอนวิชาที่ 2 การบรรยายพิเศษ

หมวดวิชาที่ 5 กิจกรรม รวม 38 ชั่วโมง

ต่อมาในรุ่นที่ 23 พ.ศ. 2532 มีการเปลี่ยนชื่อหมวดวิชาที่ 5 เป็นกิจกรรมและการศึกษาภูมิประเทศ โดยเพิ่มเวลาการศึกษาภูมิประเทศนอกราชอาณาจักร นอกจากนั้นมีการเปลี่ยนแปลงวิธีทำเอกสารวิจัยให้ทำเป็นบุคคล เพื่อให้นายทหารนักศึกษามีเวลาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง รวมทั้งมีโอกาสดูแลออกซึ่งข้อคิดเห็นและประสบการณ์ได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2531 : 1) และในรุ่นที่ 24 พ.ศ. 2533

มีการเพิ่มวิชาการบริหารงานบุคคล เน้นชั่วโมงปฏิบัติมากขึ้น และเพิ่มการดูงานในหน่วยงานที่น่าสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมภายในประเทศ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2532 : 1)

การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาในปี พ.ศ. 2527 มีการกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1. สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศหรือโรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพหลักสูตรประจำทั้งในหรือต่างประเทศที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่าหลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศหรือผู้ที่ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งหัวหน้ากอง รองผู้อำนวยการหรือเทียบเท่าขึ้นไป และไม่เคยสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรหรือวิทยาลัยการทัพบกทั้งในและต่างประเทศ

2. ยศนาวาอากาศเอก

3. อายุไม่เกิน 54 ปี

4. คุณวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

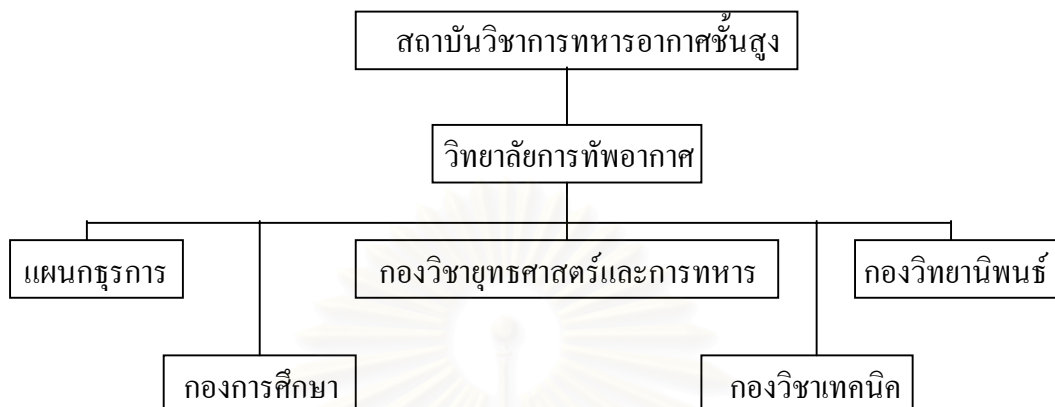
5. สุขภาพสมบูรณ์โดยผ่านการตรวจจากคณะกรรมการแพทย์ของกรมแพทย์ทหารอากาศ

6. เป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจให้เข้าถึงความลับของทางราชการชั้น “ลับที่สุด”

7. ไม่เป็นผู้อยู่ระหว่างการศึกษาหรือฝึกงาน ดูงาน ณ สถานศึกษาหรือองค์การต่าง ๆ ในเวลาราชการ

นอกจากนั้น ในปี พ.ศ. 2526 ยังได้มีการจัดโครงสร้างการบริหารใหม่ โดยให้วิทยาลัยการทัพอากาศเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง สามารถเขียนแผนภาพแสดงการจัดส่วนราชการ ดังนี้ (กองทัพอากาศ, 2526 : 1)

แผนภาพที่ 16 แสดงการจัดส่วนราชการวิทยาลัยการทัพอากาศ พ.ศ. 2526

ช่วงที่ 5 พ.ศ.2533 – 2545 : สงครามเย็นยุติ

5.1 บริบททางสังคม

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า ในปี พ.ศ. 2530 นายมิคาอิล กอร์บาชอฟ ขึ้นเป็นผู้นำคนใหม่ของโซเวียตต้องการอยู่ร่วมกับชาติอื่นอย่างสันติ มีการเปลี่ยนแปลงในโซเวียตจนในที่สุดทำให้ประเทศต้องแตกออกเป็นรัฐอิสระอีกหลายแห่ง ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปตะวันออกได้แยกตัวออกจากเขตอิทธิพลของโซเวียต พรรคคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออกหมดอำนาจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เช่นเดียวกัน ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2532 เวียดนามได้ปรับนโยบายใหม่และประกาศถอนกำลังออกจากกัมพูชา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าโลกได้เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคหลังสงครามเย็น มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมจากระบบหลายขั้ว (multipolar) หรือสองขั้ว (bipolar) เป็นขั้วเดียว (unipolar) คือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ให้ความสนใจต่อปัญหาเศรษฐกิจในประเทศมากกว่าปัญหาความมั่นคงนอกประเทศ ได้สร้างระเบียบโลกใหม่ (New World Order) เน้นการปกครองระบอบประชาธิปไตย กำกับถึงสิทธิมนุษยชน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2530 : 20) มีการเปลี่ยนแปลงโดยทำให้เป็นกระบวนการผลิตระดับโลก เป็นยุคที่เรียกว่า โลกไร้พรมแดนหรือโลกาภิวัตน์ (Globalization) หมายถึง การแผ่ถึงกันทั่วโลกหรือ การประพุดติดตามโลก เป็นสังคมสารสนเทศ มีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านอิเล็กทรอนิกส์สื่อสารโทรคมนาคมอย่างรวดเร็ว ทำให้การลงทุนธุรกิจ การติดต่อสื่อสารต่าง ๆ ทำได้ง่ายและรวดเร็ว (วิทยากร เชียงกูล, 2537 : 20)

ปัญหาที่เกิดขึ้นในขอบเขตระดับโลกของทศวรรษนี้ ได้แก่ ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหายาเสพติด ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ระบบระหว่างประเทศในปัจจุบัน ได้แก่ ระบบเศรษฐกิจ การค้า การเงินระหว่างประเทศ ข่าวสารไร้พรมแดน สามารถรับรู้และสื่อสารได้ทั่วทุกภูมิภาคของโลกถึงกันได้อย่างรวดเร็ว องค์กรระหว่างประเทศและสถาบันระหว่างประเทศ บรรษัทข้ามชาติกำลังมีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างมาก เป็นตัวแสดงที่ท้าทายอำนาจรัฐมากที่สุดในยุคปัจจุบัน บรรษัทที่ทำธุรกิจทางการเงินมีการลงทุนหมุนเวียนในมือมาก สามารถทุ่มเงินปั้นหุ้นและสร้างความปั่นป่วนให้กับการเงินของประเทศนั้น ๆ ได้ จะเห็นได้ว่าในช่วงนี้โลกได้ลดบทบาทการแข่งขันทางการเมืองและการทหารลง หันมามุ่งพัฒนาเศรษฐกิจ (สมพงษ์ ชูมาก, 2540 : 210) โดยกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอุตสาหกรรม ซึ่งเน้นการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อการค้าและกำไร (วิทยากร เชียงกูล, 2537 : 247)

ลักษณะของความขัดแย้งในยุคหลังสงครามเย็นนี้จะดำรงอยู่ใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากการแย่งชิงผลประโยชน์ระหว่างประเทศ อาจเรียกว่า “สงครามผลประโยชน์” เช่น ผลประโยชน์ทางทะเล การขุดเจาะน้ำมัน แร่ธาตุ แหล่งประมง ปัญหาความไม่ชัดเจนเรื่องเส้นเขตแดน เป็นต้น ศัตรูจะปรากฏชัดเจน มีการใช้กำลังตามรูปแบบไม่ว่าจะเป็นกำลังทางบก ทางทะเลและทางอากาศ สงครามนี้จึงเป็น “สงครามตามแบบ” มีการใช้กำลังทหารขนาดใหญ่เข้าทำการรบ ลักษณะที่สองเป็นความขัดแย้งที่เกิดจากปัญหาทางสังคม เป็น “สงครามภายใน” เช่น ศาสนา ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม อาจมีลักษณะคล้ายกับสงครามกองโจร จะจำกัดอยู่ในพื้นที่ของความขัดแย้งเท่านั้น (สุรชาติ บำรุงสุข, 2537 : 37 - 39) การสงครามเช่นนี้ต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพทั้งในทางทักษะการทหารและความรู้ด้านวิทยาการ เพื่อที่จะสามารถใช้เทคโนโลยีทหารสมัยใหม่ มีความก้าวหน้าและความสลับซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็น “สงครามเทคโนโลยี” (สุรชาติ บำรุงสุข, 2537 : 45) เช่น สงครามอ่าวเปอร์เซีย มีการใช้เครื่องบินรบสมัยใหม่ มีการใช้ดาวเทียมเพื่อรายงานความเคลื่อนไหวของศัตรู มีระบบการบังคับบัญชา การควบคุมและการติดต่อสื่อสาร ตลอดจนการใช้ขีปนาวุธที่ควบคุมด้วยคอมพิวเตอร์

สำหรับสถานการณ์รอบเพื่อนบ้านที่อาจมีผลกระทบต่อไทยในช่วงนี้ มีดังนี้ (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2530 : 71 - 73)

1. เวียดนาม การเปิดประเทศเป็นเรื่องที่น่าสนใจในทางเศรษฐกิจการค้าในอนาคต ปัญหาการขัดแย้งทางเศรษฐกิจอาจจะกระทบไปถึงการขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ได้

2. พม่า ยังมีปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไปสู่ประชาธิปไตย ยังคงมีชนกลุ่มน้อยแยกตัวเป็นอิสระอยู่ ปัญหาเสียดิน ปัญหาการริดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนยังมีอยู่ ปัญหาการขัดแย้งและกระทบกระทั่งตามแนวชายแดน ซึ่งคาดว่าในอนาคตเชื่อว่าจะมีผลไม่โดยตรงก็โดยทางอ้อมต่อไทย

3. มาเลเซีย มีความมั่นคงและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ มีการเสริมกองทัพอย่างต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ในอนาคตอันใกล้ไม่น่าจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย

4. ลาว มีนโยบายกระชับความสัมพันธ์กับเวียดนาม กัมพูชาและจีน โดยร่วมมือและเสริมสร้างในการค้าและการลงทุน ยังคงมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อไทยไม่น่าจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย

5. กัมพูชา ความไม่แน่นอนทางการเมืองภายในและยังมีการสู้รบอยู่เนื่อง ๆ ปัญหาผู้อพยพตามแนวชายแดนน่าจะยังคงมีอยู่ต่อไป

สำหรับประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากการเผชิญหน้าทางอุดมการณ์ การยึดมั่นแต่เรื่องความมั่นคงและการอยู่รอดจากการรุกรานของเพื่อนบ้าน หันมาสู่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและมุ่งผลประโยชน์ร่วมกันแทน ปัญหาความมั่นคงด้านการทหารและการป้องกันประเทศไม่ใช่ปัญหาหลักอีกต่อไป มีการนำผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเข้ามาเกี่ยวข้องกับบทบาทของกองทัพมากขึ้น เป็นการปรับบทบาทของกองทัพให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนไป ในช่วงนี้ภายใต้การนำของรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2531 ต่อจาก พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้เปลี่ยนท่าทีต่อกัมพูชาให้มีลักษณะผ่อนปรนมากขึ้น ด้วยการเอาประเด็นทางเศรษฐกิจมาเป็นหลักในการดำเนินความสัมพันธ์ตามนโยบาย “เปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า” (สุฉัย ผาสุก, 2539 : 22) การดำเนินนโยบายของพลเอกชาติชาย ทำให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยถูกมองว่ากำลังจะก้าวเป็นประเทศ “อุตสาหกรรมใหม่” (NICS) จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2539 ได้เกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “ฟองสบู่แตก” สถาบันการเงินล่มสลาย ประเทศชาติมีหนี้สินล้นพ้นตัว จนต้องปล่อยให้ค่าเงินบาทลอยตัว และตกอยู่ภายใต้กองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ IMF (พิทยา ว่องกุล, 2541 : 50) นอกจากนั้นยังมีการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจากการเกษตรมาสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ มีการสร้างความร่วมมือในภูมิภาค เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศทั้งในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี เช่น การก่อตั้งสามเหลี่ยมเศรษฐกิจทางภาคใต้ร่วมกับมาเลเซียและอินโดนีเซีย

ความร่วมมือที่เหลื่อมเศรษฐกิจบริเวณภาคเหนือกับพม่า ลาว จีน และอาจเชื่อมโยงกับอีกสองประเทศ คือ กัมพูชาและเวียดนาม ในกรอบของหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ ประกอบด้วย การพัฒนาเส้นทางคมนาคม การพัฒนาเครือข่ายโทรคมนาคม การพลังงาน และการท่องเที่ยว (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2543 : 54) รวมทั้งความร่วมมือในด้านการค้า การลงทุน และธุรกิจในกลุ่มประเทศเอเชีย-แปซิฟิก (APEC)

นอกจากนี้ในรัฐบาลของ พลเอกชาติชาย นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม เมื่อถูกรัฐประหารจากคณะรักษาความสงบและเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 การรัฐประหารครั้งนี้ได้รับแรงสนับสนุนจากประชาชนที่กำลังหมดศรัทธาในพฤติกรรมคอร์รัปชันของรัฐบาล แต่พอในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 ได้เกิดความไม่สงบและเกิดเหตุการณ์นองเลือดอีกครั้ง เมื่อประชาชนได้ต่อต้านคณะ รสช. ที่พยายามจะสืบทอดอำนาจทางการเมือง โดยมอบให้ พลเอกสุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไป ทำให้รัฐบาลของ พลเอกสุจินดา ต้องใช้กำลังทหารเข้าปราบปรามประชาชนอย่างรุนแรง ส่งผลต่อภาพพจน์และเกียรติภูมิของประเทศ จนในที่สุด พลเอกสุจินดา ต้องลาออกจากตำแหน่ง นำไปสู่การเลือกตั้งและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีความเป็นประชาธิปไตย มีการปฏิรูปการเมือง โดยการร่างรัฐธรรมนูญจากตัวแทนของประชาชนและได้ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2540 จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมหลายเรื่อง เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยคนไทยจะได้รับการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี ตลอดจนการกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549 ที่ได้นำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลางเพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤติ สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐ <<http://www.gits.net.th>> 6 Dem. 2001.)

ดังนั้นในช่วงหลังสงครามเย็นสิ้นสุดลง สภาพแวดล้อมภายนอกได้เปลี่ยนไปอย่างมาก ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายการป้องกันประเทศของไทยในรัฐบาลชุดต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากนโยบายด้านความมั่นคงในสมัยที่ นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2535 ดังนี้ (Thai Government <<http://www.thaigov.go.th>> 17 June 2002)

1. ปรับปรุงโครงสร้างกองทัพให้มีขนาดกระทัดรัด แต่มีกำลังพลที่เข้มแข็งและอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อเป็นหลักประกันในการรักษาเอกราชอธิปไตยและผลประโยชน์ชาติ
2. ปรับปรุงระบบกำลังสำรองและการเรียกเกณฑ์ทหารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ใหม่ ขณะเดียวกันจะส่งเสริมให้มีการร่วมมือในด้านการทหารกับมิตรประเทศให้มากขึ้น
3. ปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันการศึกษาทางทหารทั้งระบบให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ
4. ส่งเสริมและพัฒนากองทัพให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ทั้งทางบกและทางทะเล
5. ปรับปรุงขวัญและกำลังใจของทหารชั้นผู้น้อย ด้วยการปรับปรุงสวัสดิการและจัดให้มีการฝึกอาชีพให้มากขึ้น เพื่อรองรับการประกอบอาชีพเมื่อออกจากประจำการ

เช่นเดียวกับในสมัยต่อมาที่ นายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้แถลงนโยบายด้านความมั่นคงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ว่ารัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะพัฒนาและเสริมสร้างกองทัพให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก โดยจะดำเนินการ (Thai Government <<http://www.thaigov.go.th>> 17 June 2002)

1. พัฒนาและส่งเสริมให้กองทัพมีขีดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างมีศักดิ์ศรีและสมเกียรติภูมิของทหาร โดยถือการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติและประชาชนเป็นความเร่งด่วนอันดับแรก
2. สนับสนุนให้กองทัพมีกำลังพล หลักนิยม เทคโนโลยีและยุทโธปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับสงครามสมัยใหม่ และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาทางทหารให้กองทัพสามารถพึ่งตนเองได้ในอนาคต
3. จัดให้กองทัพร่วมมือกับส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการพัฒนาประเทศเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาความยากจน ภายใต้กรอบของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมและรับรู้ในกิจการของทหารให้มากขึ้น
4. ส่งเสริมบทบาทของทหารไทยในสหประชาชาติและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกองทัพของประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ

5. เสริมสร้างระบบสวัสดิการและบำรุงขวัญทหารและครอบครัวทุกชั้นยศ และส่งเสริมกีฬาทหารเพื่อช่วยพัฒนากีฬาของชาติให้เป็นเลิศ

6. เชิดชูเกียรติของทหารผ่านศึก โดยเฉพาะทหารผ่านศึกที่พิการและทุพพลภาพ ให้ได้รับสิทธิและความเอื้ออาทรจากสังคมไทยเป็นพิเศษ

ดังนั้นการดำเนินการป้องกันประเทศของไทยในช่วงหลังสงครามเย็นรัฐบาลมีนโยบายเปลี่ยนไปในทิศทางใหม่จากแนวเดิม สรุปได้ดังนี้ (พรชัย นุชสุวรรณ, 2538 : 6)

1. มีนโยบายปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพของกองทัพ เพื่อให้กองทัพมีความทันสมัยมีขีดความสามารถในการป้องกันประเทศ มีความพร้อมในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ โดยให้สอดคล้องต่อสถานการณ์และฐานะทางเศรษฐกิจ

2. มีนโยบายส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนาทางทหารรวมทั้งการพัฒนายุทธโศปกรณ์ภายในประเทศให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน สามารถพึ่งตนเองให้ได้มากที่สุด โดยร่วมมือกันทั้งในประเทศ คือ ส่วนราชการพลเรือน ภาคเอกชน และในต่างประเทศ คือ มิตรประเทศต่าง ๆ ในโลก

3. มีนโยบายในการฝึกกำลังป้องกันประเทศทั้งกำลังทหาร กึ่งทหาร ตำรวจและราษฎร อาสาสมัครในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนข้าราชการและประชาชนเพื่อป้องกันภัยคุกคามทั้งในประเทศและนอกประเทศ

4. มีนโยบายส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือด้านทรัพยากรและความพร้อมในการระดมกำลังเพื่อป้องกันประเทศ

5. มีนโยบายปรับปรุงและพัฒนาเทคนิคการรบและเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกกำลังพลให้พร้อมที่จะเผชิญกับภัยคุกคามทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ

6. มีนโยบายเพิ่มบทบาทของทหารในการพัฒนาประเทศ ช่วยเหลือประชาชนและบรรเทาสาธารณภัยของชาติ

7. มีนโยบายส่งเสริมการพัฒนากำลังพลของกองทัพที่เข้ารับราชการทหาร ให้มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อบำรุงเสริมสร้างขวัญและกำลังใจกับทหารและครอบครัวในด้านสวัสดิการและการดำรงชีพ รวมถึงการสงเคราะห์ทหารผ่านศึกและครอบครัวให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสะดวกเหมาะสม

ในยุคปัจจุบันภายใต้การนำของรัฐบาลที่มี พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ยังคงนโยบายด้านความมั่นคงเช่นเดียวกับรัฐบาลที่ผ่าน ๆ มา ได้แถลงนโยบายไป

เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ดังนี้ (Thai Government <<http://www.thaigov.go.th>> 17 June 2002)

1. พัฒนาระบบการป้องกันประเทศ ให้มีขีดความสามารถในการป้องกันตนเอง และรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยการเสริมสร้างความสมานฉันท์ของประชาชนเพื่อร่วมพัฒนาระบบการป้องกันประเทศตามแนวทางการรักษาความมั่นคงสมบูรณ์แบบ รวมทั้งสนับสนุนภารกิจในการรักษาสันติภาพในภูมิภาค ภายใต้กรอบขององค์การสหประชาชาติ

2. พัฒนาความพร้อมของกองทัพ ตลอดจนปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการของกระทรวงกลาโหมและกองทัพ เพื่อให้กองทัพมีความพร้อมในการรักษาไว้ซึ่งอธิปไตยและผลประโยชน์ของประเทศ

3. สนับสนุนบทบาทของกองทัพในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน ให้การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบสาธารณภัย และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. สนับสนุนกองทัพในการให้ความร่วมมือกับส่วนราชการ องค์กรและประชาชนเพื่อการแก้ไขปัญหาเสียดินให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งให้การสนับสนุนการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

5. สนับสนุนให้กองทัพมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการดูแลสุขภาพอนามัย การศึกษา และการฝึกอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่กำลังพลและสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งทหารผ่านศึกและครอบครัวทหารผ่านศึกซึ่งต้องพิการ ทูพพลภาพ หรือเสียชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่

สรุปในช่วงสงครามเย็นยุติ เวียดนามถอนทหารออกจากกัมพูชา สถานการณ์ความตึงเครียดของโลกเริ่มเปลี่ยนไป ภัยคุกคามต่อประเทศไทยไม่ปรากฏชัดเจนว่าจะมาจากประเทศใด นโยบายการป้องกันประเทศของรัฐบาลในช่วงหลังนี้ จึงได้เปลี่ยนไปโดยได้มุ่งเน้นเรื่องการปรับปรุงโครงสร้างของกองทัพ การปรับบทบาทของทหารให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพของกำลังพลและระบบการศึกษาของกองทัพมากขึ้น รวมทั้งการมองโลกให้สัมพันธ์กับสถานการณ์ภายนอกที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ

5.2 การพัฒนานาฬิกาพวงกัทพ์อากาศไทย

การพัฒนานาฬิกาพวงกัทพ์อากาศไทยในช่วงนี้ จะเห็นว่ากัทพ์อากาศไม่ได้มีการรับมอบเครื่องบินจากประเทศตะวันตก ทำให้ต้องซื้อเครื่องบินที่ทันสมัยเข้าประจำการ อีกทั้งได้มีการดัดแปลงเครื่องบินขึ้นใช้งานด้วย ดังนี้ (กรมสารบรรณทหารอากาศ, 2544 : 95 - 110)

พ.ศ. 2535 ซื้อเครื่องบินฝึกแบบ PC - 9 เข้าประจำการโรงเรียนการบิน

พ.ศ. 2537 - 39 ซื้อเครื่องบินแบบ L - 39 เป็นเครื่องบินขับไล่ฝึก

พ.ศ. 2538 - 39 ซื้อเครื่องบินแบบ G - 222

พ.ศ. 2538 - 39 ซื้อเครื่องบินแบบ F - 16A/B รุ่นที่ 2

พ.ศ. 2538 ซื้อเฮลิคอปเตอร์แบบ Bell - 206 เข้าประจำการโรงเรียนการบิน

พ.ศ. 2539 ซื้อเครื่องบินพระที่นั่งแบบ Super Puma MK2

พ.ศ. 2540 ซื้อเครื่องบินพระที่นั่งแบบ Boeing 737 - 400

พ.ศ. 2540 ซื้อเครื่องบินแบบ F - 18 แต่ต้องยกเลิกการซื้อเนื่องจากประเทศ

ประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจ

พ.ศ. 2542 ซื้อเครื่องบินขับไล่โจมตีแบบ Alpha Jet จากเยอรมัน และเครื่องบินฝึกแบบ CT - 4E จากนิวซีแลนด์ รวมทั้งมีการดัดแปลงเครื่องบินแบบ C - 47 มาเป็นเครื่องบินแบบ BT - 67 ในการทำฝนหลวง

พ.ศ. 2543 ติดตั้งอุปกรณ์ดับไฟป่ากับเครื่องบิน C - 130

การพัฒนาด้านการฝึก กอทพ์อากาศยังคงจัดการฝึกกับกอทพ์มิตรประเทศเช่นเดิม ไม่ว่าจะเป็นการฝึกผสม “COPE TIGER” , “COBRA GOLD ” , “ELANG THAINESIA” , “AIR THAMAL” นอกจากนั้นยังมีการฝึกเชิงสัมมนาพร้อมผสม “พิราบ - จาปีวู 2000” ระหว่างกอทพ์ไทยและกอทพ์ออสเตรเลีย เพื่อมีประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาสันติภาพทั้งด้านยุทธศาสตร์และยุทธวิธี และมีการฝึกผสม “THAI KIWI 2000” ด้วย

การพัฒนาระบบอาวุธ กอทพ์อากาศได้จัดหาระบบอาวุธต่อสู้อากาศยาน จรวดบุคคลสมรรถนะปานกลางให้เพียงพอสำหรับการป้องกันฐานบิน การป้องกันที่ตั้งศูนย์ควบคุมและรายงาน และสถานีรายงานต่าง ๆ เช่น ในปี พ.ศ. 2537 ได้ซื้อจรวดต่อสู้อากาศยานแบบ ADATS (กอทพ์อากาศ, 2538 : 92 - 93)

การพัฒนาระบบการส่งกำลังบำรุง ในปี พ.ศ.2540 โครงการพัฒนาระบบส่งกำลังบำรุงอัตโนมัติ (ALMS) ได้กำหนดแล้วเสร็จ สามารถควบคุมอะไหล่และติดตามควบคุมการซ่อมบำรุงกับเครื่องบินแบบ F – 16A/B รวมทั้งขยายระบบส่งกำลังบำรุงอัตโนมัติให้ครอบคลุมการบริหารพัสดุ งบประมาณของทุกคลังใหญ่ โดยให้ศูนย์ส่งกำลังบำรุงเป็นศูนย์กลางคอมพิวเตอร์เชื่อมต่อระบบ (on line) กับจัดตั้งเครือข่ายไปตามคลังใหญ่และกองบินต่าง ๆ จำนวน 21 หน่วย (กองทัพอากาศ, 2538 : 120)

การพัฒนานาฬิกาภาพด้านอื่น ๆ ในระยะหลังนี้กองทัพอากาศไทยได้ดำเนินการเรื่องสวัสดิการของกำลังพลมากขึ้น เช่น โครงการที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ อาคารชุดหรือแฟลตสำหรับครอบครัว อาคารห้องโสตหรือบีโอคิวสำหรับข้าราชการโสต ร้านค้าสวัสดิการทหารอากาศ โดยขายอาหารและสินค้าราคาถูก และในปี พ.ศ. 2536 ได้ดำเนินโครงการบ้านพักอาศัยให้กับข้าราชการและครอบครัว บริเวณทุ่งสีกัน เป็นอาคารชุด 11 ชั้น และ 5 ชั้น ด้วยงบประมาณ 798 ล้านบาท รวมทั้งการให้ทุนการศึกษาแก่บุตรข้าราชการ และการรักษาพยาบาลด้วย (กองทัพอากาศ, 2538 : 93)

นอกจากนั้นในปี พ.ศ. 2541 พลอากาศเอก ธนินิตย์ เนียมทันต์ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ได้กำหนดนโยบายกองทัพอากาศด้านต่าง ๆ มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้ (กองทัพอากาศ, 2541 : 7 - 18)

ด้านการปฏิบัติราชการทั่วไป เช่น ในการบริหารทรัพยากรทั้งบุคคล พักดู งบประมาณ สิ่งแวดล้อม และเวลา ให้หัวหน้าหน่วยงานบริหารทรัพยากรโดยคำนึงถึงความคุ้มค่า คุ้มราคา และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Cost Effectiveness) ตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารงานของกองทัพอากาศในภาวะขาดแคลนทรัพยากรเกิดประสิทธิผลสูงสุด

ด้านกำลังพล เช่น

1. กำหนดจำนวนกำลังพลให้มีปริมาณและคุณภาพเหมาะสมกับการปฏิบัติภารกิจ และโครงสร้างของกองทัพ โดยคำนึงถึงคุณภาพของกำลังพลมากกว่าปริมาณ

2. เตรียมและฝึกกำลังพลสำรองทั้งส่วนกำลังรบและส่วนยุทธบริการ ให้มีขีดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเสริมกำลังในภาวะฉุกเฉิน

3. พัฒนากำลังพลด้วยการให้การศึกษาในโรงเรียนหลักชั้นปลายที่มุ่งเน้นการสร้างสถานะของการแข่งขันกันพัฒนาความรู้ความสามารถ บุคลิกลักษณะ และจริยธรรมของทหารอาชีพ

4. การพัฒนาความรู้ในวิชาชีพของสายวิชาการต่าง ๆ ให้จัดดำเนินการตามความจำเป็นของภารกิจและโอกาสในการใช้ประโยชน์กำลังพลที่ได้รับการศึกษา โดยจะต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าของการจัดการศึกษาในแต่ละหลักสูตรอยู่เสมอ ในขณะที่เดียวกันให้หน่วยงานและสายวิชาการจัดระบบการศึกษาวิชาชีพต่อเนื่อง (Continuous Training) ให้กับกำลังพลตามความจำเป็น เพื่อให้มีความแน่ใจว่ากำลังพลของกองทัพอากาศสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและก้าวทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างดี

5. ใช้ระบบคุณธรรมเป็นหลักในการบริหารกำลังพล โดยยึดถือหลักการบรรจุบุคลากรให้ตรงตามความรู้ความสามารถและความต้องการของกองทัพ พร้อมทั้งส่งเสริมข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถ ขยันหมั่นเพียรและเสียสละ ให้มีโอกาสเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการตามสายงานของตน

6. กำหนดแนวทางการแปรสภาพข้าราชการทหารบางจำพวกให้เป็นข้าราชการพลเรือนกลาโหมและงดการบรรจุบุคคลพลเรือนที่ไม่มีข้อผูกพันอยู่เดิม โดยบรรจุเฉพาะผู้ซึ่งมีคุณสมบัติที่กองทัพอากาศต้องการเป็นพิเศษเข้ารับราชการ

7. ส่งเสริมให้มีการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการกิจของกองทัพอากาศ ในสถานศึกษาต่าง ๆ ของกองทัพอากาศ

ด้านการข่าว เช่น

1. พัฒนาระบบแหล่งข่าวทั้งข่าวกรองบุคคล ข่าวกรองการสื่อสาร และข่าวกรองภาพถ่ายทางอากาศหรืออวกาศ ตลอดจนพิจารณาใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าวส่วนราชการอื่นและภาคเอกชนเพื่อให้ระบบข้อมูลข่าวสารและข่าวกรองของกองทัพมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. จัดทำระบบข้อมูลข่าวสารด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ที่จะช่วยให้งานด้านข้อมูลข่าวสารถูกต้องพอเพียง

3. พัฒนาระบบสงครามข้อมูลข่าวสารทั้งด้านการให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารของฝ่ายตรงข้ามและป้องกันการล่วงล้ำเข้ามาในระบบข้อมูลข่าวสารของกองทัพอากาศ

ด้านยุทธการ เช่น

1. พัฒนาระบบบัญชาการและควบคุมร่วมกับระบบสารสนเทศของกองทัพอากาศ เพื่อให้สามารถเชื่อมต่อกับกองบัญชาการทหารสูงสุดและเหล่าทัพอื่น เพื่อให้การปฏิบัติการกิจร่วมกับเหล่าทัพอื่นมีประสิทธิภาพ

2. การจัดหาอากาศยาน อากาศยานอวกาศ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จะต้องพิจารณาให้ปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับแนวความคิดในการ

ปฏิบัติการของกองทัพอากาศภายใต้งบประมาณที่ได้รับ และขีดความสามารถของกำลังพลที่จะก้าวทันต่อเทคโนโลยี

ด้านการส่งกำลังบำรุง เช่น จัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยจะต้องแน่ใจว่าสามารถนำมาใช้ในราชการได้และเป็นมาตรฐานเดียวกันกับอุปกรณ์ที่เคยมีอยู่ หากจำเป็นต้องซื้อจากต่างประเทศทำให้วิธีที่กองทัพอากาศได้รับประโยชน์สูงสุด

5.3 สภาพการจัดระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

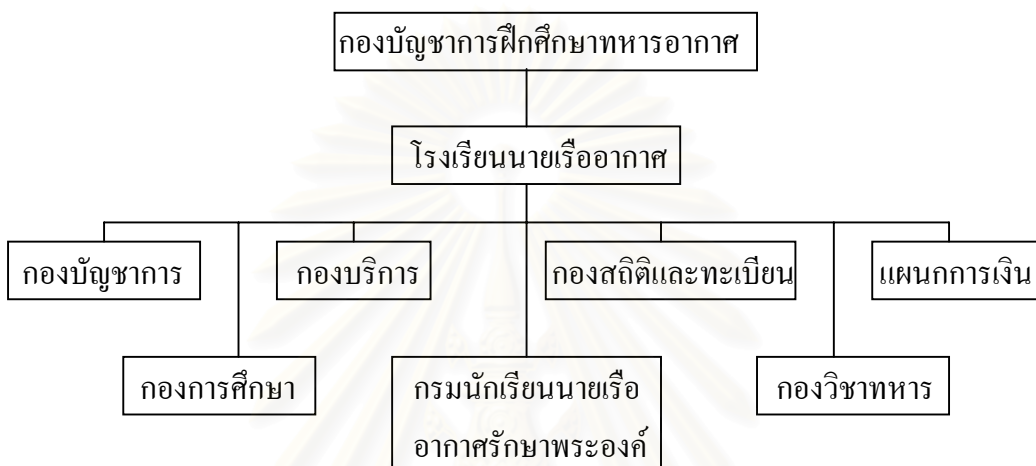
5.3.1 ระบบการฝึกศึกษาก่อนประจำการ

การจัดระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศในช่วงนี้ ได้มีการปรับปรุงใช้หลักสูตร 2 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตร พ.ศ. 2535 และหลักสูตร พ.ศ. 2541 โดยหลักสูตร พ.ศ. 2535 เปิดสอน 8 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาวิศวกรรมอากาศยานและการบิน สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาบริหารศาสตร์และสาขาวิชาวัสดุศาสตร์ มีการเปลี่ยนแปลงโดยปิดสาขาวิชาการจัดการระบบ และได้เปิดสาขาวิชาวัสดุศาสตร์ขึ้นใหม่แทนสาขาวิชาเคมี-ฟิสิกส์ เนื่องจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ต้นตัวที่จะผลิตบัณฑิตทางด้านวัสดุศาสตร์ ประกอบกับผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาเคมี-ฟิสิกส์ สามารถไปศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวัสดุศาสตร์ได้ จึงได้ปรับชื่อสาขาใหม่เพื่อให้สอดคล้องกัน นอกจากนี้สาขาวิชาวิศวกรรมอากาศยาน ได้เปลี่ยนชื่อเป็น วิศวกรรมอากาศยานและการบิน เพราะมีวิชาที่เกี่ยวกับการบินอยู่มาก (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2535 : 23 - 74) ส่วนในหลักสูตร พ.ศ. 2541 ได้เปิดสอน 8 สาขาวิชา มีการเปลี่ยนแปลงโดยปิดสาขาวิชาบริหารศาสตร์และได้เปิดสาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาอื่น ๆ ยังคงเช่นเดิม กระบวนวิชาที่สอนมีการเปลี่ยนโดยแบ่งออกเป็น 3 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป ไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะสาขา ไม่น้อยกว่า 90 หน่วยกิต และหมวดวิชาทหาร 14 หน่วยกิต (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2541 : 20)

นอกจากนั้นในเรื่องการบริหารงานได้ยกฐานะโรงเรียนนายเรืออากาศเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อกองทัพอากาศในปี พ.ศ. 2535 และขยายอัตราเป็นพลอากาศโท ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 มีการจัดส่วนราชการกองทัพอากาศใหม่ตามอัตรา ทอ. 2539 โดยจัดเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อกอง

บัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ สามารถเขียนเป็นแผนภาพแสดงการจัดส่วนราชการได้ดังนี้
(กองทัพอากาศ, 2539 : 1)

แผนภาพที่ 17 แสดงการจัดส่วนราชการของโรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2539

5.3.2 ระบบการฝึกศึกษาระหว่างประจำการ

5.3.2.1 โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

ในช่วงนี้โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ มีการเปลี่ยนแปลงปรัชญาการศึกษาเหมือนกับในรุ่นที่ 25 พ.ศ.2524 คือ เพื่อให้นายทหารมีความรู้ความสามารถเสนาธิการกิจ มีบุคลิกลักษณะที่จะเป็นฝ่ายอำนวยการและผู้บังคับบัญชาระดับกองบินและสูงขึ้นไป แต่มีการกำหนดวัตถุประสงค์หลักสูตรใหม่ คือ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2535 : ผนวก ก)

1. พัฒนาความรู้ความสามารถนายทหารนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ คือ

1.1 ปรับปรุงและพัฒนาความรู้ความเข้าใจนายทหารนักเรียนในเครื่องมือและเทคนิคในการวิเคราะห์และวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ประกอบการตัดสินใจให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุมีผลและตัดสินใจได้อย่างมีหลักการ

1.2 ฝึกให้นายทหารนักเรียนรู้จักทำงานเป็นพวกเป็นคณะ สามารถติดต่อประสาน ถก แลก และแสดงความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี เพื่อใช้ในการจัดดำเนินงานทางทหารและหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการ

1.3 ให้ความรู้ความเข้าใจแก่นายทหารนักเรียนในเรื่องกำลังอำนาจแห่งชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทรัพยากรที่เป็นปัจจัยและมีอิทธิพลต่อกำลังอำนาจแห่งชาติ นโยบายของชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายด้านต่าง ๆ ของชาติกับนโยบายด้านการทหาร และยุทธศาสตร์ชาติ

1.4 ให้ความรู้ความเข้าใจแก่นายทหารนักเรียนในเรื่อง วิวัฒนาการของ หลักการสงคราม หลักนิยมและแนวความคิดการใช้กำลังทหาร ยุทธศาสตร์ทหาร และการวางแผนทางทหาร

1.5 ให้ความรู้ความเข้าใจแก่นายทหารนักเรียนในเรื่อง วิวัฒนาการของ กำลังทางอากาศ หลักนิยมและแนวความคิดการใช้กำลังทางอากาศยุทธศาสตร์ แนวความคิด และการวางแผนการใช้กำลังทางอากาศยุทธวิธี

1.6 ให้ความรู้ความเข้าใจแก่นายทหารนักเรียนในเรื่อง ทรัพยากรทางทหาร แนวความคิดในการพัฒนากำลังทหาร และการดำรงรักษาหน่วยทหาร โดยเฉพาะกำลังทางอากาศ

1.7 ให้ความรู้ความเข้าใจแก่นายทหารนักเรียนในวิชา การบริหารงาน และการบริหารทรัพยากร สำหรับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการและหน้าที่ผู้บังคับบัญชาส่วนราชการของกองทัพอากาศในระดับกองบินขึ้นไป

1.8 ให้ความรู้ความเข้าใจแก่นายทหารนักเรียนในวิชาเสนาธิการกิจและฝึกให้ทำหน้าที่ฝ่ายอำนวยการส่วนราชการของกองทัพอากาศในระดับกองบินขึ้นไป

2. เมื่อนายทหารนักเรียนสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนแล้ว ต้องทำหน้าที่เป็นฝ่ายอำนวยการและผู้บังคับบัญชาส่วนราชการของกองทัพอากาศในระดับกองบินขึ้นไปได้ และทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกองทัพอากาศในการติดต่อประสานกับหน่วยอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ให้นายทหารนักเรียนร่วมกับคณะอาจารย์ได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจงานในหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการและของผู้บังคับบัญชา โดยประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาและประสบการณ์ด้วยการช่วยแก้ปัญหาของกองทัพอากาศหรือปัญหาที่ได้รับมอบหมายจากกองทัพอากาศ

ต่อมาได้เปลี่ยนในรุ่นที่ 38 พ.ศ. 2537 ได้เปลี่ยนปรัชญาการศึกษาเหมือนกับในรุ่นที่ 30 พ.ศ. 2529 คือ การที่จะให้นายทหารนักเรียนเกิดแนวความคิดในการพัฒนาการใช้กำลังและทรัพยากรที่มีอยู่สนองภารกิจของกองทัพอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น กระทำ

ด้วยการเพิ่มพูนความรู้ในหลักการบังคับบัญชา การบริหารทรัพยากร หลักการใช้กำลังทางอากาศ และเน้นการฝึกประยุกต์ความรู้และหลักการในการแก้ปัญหาในระดับกองบิน จนกระทั่งในรุ่นที่ 43 พ.ศ. 2542 ได้เปลี่ยนปรัชญาการศึกษาอีก คือ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษา สามารถเป็นผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการของกองทัพอากาศที่มีคุณภาพและคุณธรรม อีกทั้งยังได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักสูตรใหม่ คือ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2541 : ผนวก ก)

1. ให้สามารถเป็นผู้นำหน่วย และฝ่ายเสนาธิการระดับกองได้
2. ให้สามารถวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายความมั่นคงและยุทธศาสตร์ของประเทศได้
3. ให้สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ และวางแผนออกคำสั่งใช้กำลังทางอากาศได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะสถานการณ์ระดับยุทธวิธี และระดับปฏิบัติการ
4. ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการเสนอแนะและตัดสินใจในฐานะผู้นำ ผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ให้สามารถประเมินค่าสถานะแวดล้อม และแก้ปัญหาของหน่วย ตลอดจนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารหน่วย
6. มีความรอบรู้ ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ที่กว้างขวางสอดคล้องเหมาะสมกับฐานะผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการของกองทัพอากาศ และให้ทำหน้าที่ฝ่ายอำนวยการของส่วนราชการของกองทัพอากาศในระดับกองบินขึ้นไป

นอกจากนั้นในรุ่นที่ 35 พ.ศ. 2534 มีการเพิ่มวิชากรมตำรวจและวิชาการจัดฝ่ายอำนวยการของตำรวจเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกร่วมในส่วนของกองทัพบก เรื่องการพิทักษ์พื้นที่ส่วนหลัง (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2533 : ผนวก ก - 3) รุ่นที่ 36 พ.ศ. 2535 มีการเพิ่มวิชาการยุทธร่วม/ผสม (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2534 : ผนวก ก) รุ่นที่ 37 พ.ศ. 2536 มีเพิ่มวิชาประวัติศาสตร์การทหาร เพื่อให้เข้าใจถึงการพัฒนาหลักนิยม ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีในอดีต จะได้เกิดแนวความคิดในการพัฒนาหลักนิยมต่อไปในอนาคต (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2535 : 1) และในรุ่นที่ 40 พ.ศ. 2539 – รุ่นที่ 42 พ.ศ. 2541 มีการจัดหมวดวิชาใหม่ โดยจัดกลุ่มรายวิชาที่มีลักษณะและเนื้อหาในการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกันรวมไว้ด้วยกัน มีการเพิ่มสาระทางวิชาการในเรื่องหลักการทำสงคราม หลักการทางยุทธศาสตร์ หลักการทางการปฏิบัติการ และหลักการทางยุทธวิธีในการใช้กำลังทางอากาศ อันเป็นแก่นสำคัญของการศึกษาวิชาชีพรบ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2538 : 1)

รวมเวลาการศึกษาทั้งหมด 1,830 ชั่วโมง และน้ำหนักคะแนน 30 ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2538 : ผนวก ข)

หมวดวิชาที่ 1 การบังคับบัญชาและเสนาธิการกิจ รวม 532 ชั่วโมง น้ำหนักคะแนน 12 ประกอบด้วย

- ตอนวิชาที่ 1 การบังคับบัญชา
- ตอนวิชาที่ 2 การเขียนรายงานพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ
- ตอนวิชาที่ 3 การกำลังพล
- ตอนวิชาที่ 4 การข่าว
- ตอนวิชาที่ 5 การยุทธการ
- ตอนวิชาที่ 6 การส่งกำลังบำรุง
- ตอนวิชาที่ 7 การสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์
- ตอนวิชาที่ 8 กิจการพิเศษ
- ตอนวิชาที่ 9 การวางแผนทางทหาร
- ตอนวิชาที่ 10 การฝึกพร้อมวิทยาลัยเสนาธิการทหารและโรงเรียนเสนาธิการ

3 เหล่าทัพ

หมวดวิชาที่ 2 การบริหาร รวม 199 ชั่วโมง น้ำหนักคะแนน 5 ประกอบด้วย

- ตอนวิชาที่ 1 การแก้ปัญหา
- ตอนวิชาที่ 2 การวิเคราะห์เพื่อการตกลงใจ
- ตอนวิชาที่ 3 การบริหารงาน
- ตอนวิชาที่ 4 เอกสารวิจัย

หมวดวิชาที่ 3 ความมั่นคงแห่งชาติ รวม 118 ชั่วโมง น้ำหนักคะแนน 3

- ตอนวิชาที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- ตอนวิชาที่ 2 องค์ประกอบกำลังอำนาจแห่งชาติ
- ตอนวิชาที่ 3 ยุทธศาสตร์ชาติ
- ตอนวิชาที่ 4 นโยบายทางทหารและยุทธศาสตร์ทหาร

หมวดวิชาที่ 4 การทหาร รวม 220 ชั่วโมง น้ำหนักคะแนน 7 ประกอบด้วย

- ตอนวิชาที่ 1 การสงคราม
- ตอนวิชาที่ 2 ศักดิ์สงคราม
- ตอนวิชาที่ 3 การจัดการรบ
- ตอนวิชาที่ 4 กำลังรบ

ตอนวิชาที่ 5 การปฏิบัติการและยุทธวิธี

ตอนวิชาที่ 6 เกมการฝึกปฏิบัติทางทหาร

หมวดวิชาที่ 5 กิจการอื่น ๆ และกิจกรรม รวม 761 ชั่วโมง ให้นำนักคะแนน 3

ตอนวิชาที่ 1 กิจการอื่น ๆ

ตอนวิชาที่ 2 กิจกรรม

ต่อในรุ่นที่ 43 พ.ศ. 2542 – รุ่นที่ 45 พ.ศ. 2544 มีการจัดหมวดวิชา ชั่วโมงเรียน ให้นำนักคะแนนใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่วิชาที่สอนยังคงเดิม มีการเพิ่มเนื้อหาสาระในเรื่องการใช้กำลังทางอากาศและพื้นฐานยุทธศาสตร์ มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และการเพิ่มพูนทักษะในการคิดแก้ปัญหาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในเชิงปฏิบัติยิ่งขึ้น รวมเวลาการศึกษาทั้งหมด 1,840 ชั่วโมง และให้นำนักคะแนน 30 ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2541 : ผนวก ก)

หมวดวิชาที่ 1 การบังคับบัญชาและการบริหาร รวม 253 ชั่วโมง ให้นำนักคะแนน 6 ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 เทคนิคการติดต่อประสานและการบังคับบัญชา

ตอนวิชาที่ 2 การแก้ปัญหาและการวิเคราะห์เพื่อการตกลงใจ

ตอนวิชาที่ 3 การบริหารงาน

ตอนวิชาที่ 4 การวิจัย

ตอนวิชาที่ 5 ระบบสารสนเทศ

ตอนวิชาที่ 6 การปลัดบัญชาและงบประมาณ

ตอนวิชาที่ 7 กรณีศึกษา

หมวดวิชาที่ 2 ความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์ รวม 175 ชั่วโมง ให้นำนักคะแนน 4 ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 ความมั่นคงของชาติ

ตอนวิชาที่ 2 กำลังอำนาจแห่งชาติและยุทธศาสตร์ของไทย

ตอนวิชาที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ตอนวิชาที่ 4 เทคโนโลยีทางทหาร

ตอนวิชาที่ 5 กรณีศึกษา

หมวดวิชาที่ 3 การทหาร รวม 256 ชั่วโมง ให้นำนักคะแนน 6 ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 การสงคราม

ตอนวิชาที่ 2 กำลังทางอากาศ

ตอนวิชาที่ 3 การปฏิบัติของกำลังทางบก

ตอนวิชาที่ 4 การปฏิบัติของกำลังทางเรือ

ตอนวิชาที่ 5 การเตรียมกำลังของกองทัพอากาศไทยและกำลังรบอื่น

ตอนวิชาที่ 6 กิจการยุทธบริการและอื่น ๆ

ตอนวิชาที่ 7 กรณีศึกษา

หมวดวิชาที่ 4 เสนาธิการกิจ รวม 494 ชั่วโมง นำหนักคะแนน 11 ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 พันธกิจของงานฝ่ายอำนวยการ

ตอนวิชาที่ 2 การทำแผนและคำสั่ง

ตอนวิชาที่ 3 การฝึกทางทหาร

หมวดวิชาที่ 5 กิจกรรม การฝึก และความรู้พิเศษ รวม 662 ชั่วโมง นำหนัก

คะแนน 3 ประกอบด้วย

1. กิจกรรมการร่วมมือทางวิชาการ โรงเรียนเสนาธิการ 3 เหล่าทัพ
2. การศึกษาภูมิประเทศ
3. การดูงานชมกิจการภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับกำลังอำนาจแห่งชาติ

สาขาต่าง ๆ

4. กีฬา
5. การสังคม
6. กิจกรรมนิเทศ
7. กิจกรรมปกครอง
8. การบรรยายพิเศษ
9. การพูดหน้าห้องบรรยาย
10. การฝึกใช้ภาษาอังกฤษ
11. การฝึกใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารและจัดดำเนินงาน
12. การฝึกในหน้าที่ฝ่ายอำนวยการ

การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาในช่วงนี้ตั้งแต่รุ่นที่ 39 พ.ศ. 2538 มีการเปลี่ยนแปลงจากการสอบเป็นการพิจารณาคัดเลือกตามความเหมาะสม (โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ, 2538 : 15) เนื่องจากการคัดเลือกโดยการสอบแข่งขันทำให้ข้าราชการจำนวนมากบกพร่องในหน้าที่การทำงาน เาเวลาของทางราชการไปดูหนังสือ แต่ข้าราชการบางคนที่มี

ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ราชการกลับไม่สามารถสอบแข่งขันเข้ารับการศึกษาได้ ทำให้เกิดปัญหาการบริหารกำลังพลในกองทัพอากาศ (สุพรหม ท้าจะดี, 2543 : 2) ในการพิจารณาผู้เข้ารับการศึกษานั้นให้หัวหน้าสายวิทยาการพิจารณาตามความจำเป็นและลำดับความสำคัญ แล้วส่งรายชื่อให้กรมกำลังพลทหารอากาศและคณะกรรมการ โครงการศึกษาของกองทัพอากาศจะเป็นผู้พิจารณาตามนโยบายของกองทัพอากาศและความต้องการของกองทัพอากาศต่อไป อีกทั้งได้กำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษาในรุ่นที่ 37 พ.ศ. 2536 ต้องมีอายุไม่เกิน 45 ปี อนุมัติการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และจบการศึกษาจากโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูงมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี และในรุ่นที่ 40 พ.ศ. 2539 – รุ่นที่ 42 พ.ศ. 2541 ได้กำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2538 : ผนวก ก)

1. ครองยศนาวาอากาศตรีถึงนาวาอากาศโท
2. เป็นนายทหารสัญญาบัตรชาย ในรุ่นที่ 40 กำหนดต้องมีอายุไม่เกิน 45 ปี รุ่นที่ 41 ต้องมีอายุไม่เกิน 44 ปี รุ่นที่ 42 ต้องมีอายุไม่เกิน 43 ปี รุ่นที่ 43 ต้องมีอายุไม่เกิน 42 ปี รุ่นที่ 44 ต้องมีอายุไม่เกิน 42 ปี รุ่นที่ 44 ต้องมีอายุไม่เกิน 41 ปี และรุ่นที่ 45 ต้องมีอายุไม่เกิน 40 ปี
3. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
4. สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูงหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี ในรุ่นที่ 40 นับถึงที่คัดเลือกให้เข้าศึกษา ส่วนในรุ่นที่ 41 กำหนดให้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูงหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี และรุ่นที่ 42 ไม่น้อยกว่า 4 ปี
5. มีผลการศึกษาตามข้อ 4 โดยได้รับคะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตรตั้งแต่ 2.8 ขึ้นไป และมีผลการประเมินค่าคุณลักษณะส่วนบุคคล ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป
6. ต้องไม่เป็นผู้สำเร็จหลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพในประเทศหรือต่างประเทศ
7. ต้องไม่เป็นผู้ที่อยู่ระหว่างการศึกษา การฝึกงาน หรือดูงานในสถาบันการศึกษา หรือองค์กรใด ๆ ในเวลาราชการระหว่างปีการศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
8. ต้องไม่เป็นผู้ที่มีข้อผูกพันในการรับทุนของรัฐบาลหรือองค์กรใด ๆ ให้ไปศึกษา ฝึกงาน หรือดูงาน ในระหว่างที่เข้ารับการศึกษาหลักสูตร โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
9. เป็นผู้ที่ทางราชการพิจารณาให้เข้าถึงความลับของราชการชั้น “ลับมาก”

10. เป็นผู้ที่มิสุขภาพสมบูรณ์ ผ่านการตรวจร่างกาย และได้รับการรับรองจากคณะกรรมการแพทย์ของกองทัพอากาศ

11. ต้องเป็นผู้ที่ไม่อยู่ระหว่างการถูกสอบสวนทางวินัย หรืออยู่ระหว่างการดำเนินคดีทั้งทางคดีแพ่ง คดีอาญา และคดีล้มละลาย หรือได้ถูกลงโทษทางวินัย เว้นภาคทัณฑ์ในความคิดเกี่ยวกับความประพฤติมาแล้วในรอบ 1 ปี นับถึงวันเปิดการศึกษาหลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ (แต่ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการโครงการศึกษาของกองทัพอากาศ)

นอกจากนั้นในรุ่นที่ 43 พ.ศ. 2542 ได้กำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษาเพิ่มขึ้นจากหลักสูตรที่ผ่านมาอีก 1 ข้อ คือ เป็นผู้ที่มีผลการประเมินสมรรถภาพข้าราชการทหารตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบกองทัพอากาศว่า ด้วยการประเมินสมรรถภาพข้าราชการทหาร พ.ศ. 2541 (ผลการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75)

ในเรื่องโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในช่วงนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดส่วนราชการใหม่ตามอัตรา ทอ. ปี พ.ศ. 2539 โดยจัดเป็นหน่วยขึ้นตรงสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง และกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ ตามลำดับสามารถเขียนแผนภาพ ได้ดังนี้ (กองทัพอากาศ, 2539 : 1)

แผนภาพที่ 18 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ พ.ศ. 2539

5.3.2.2 วิทยาลัยการทัพอากาศ

ระบบการฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศในช่วงนี้ มีการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรใหม่ ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2538 : ผนวก ก - 1)

1. ด้านความเป็นผู้นำและการบริหาร
 - 1.1 นำหน่วยระดับหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศได้
 - 1.2 เข้าใจภาวะแวดล้อมและแก้ปัญหาของหน่วยได้
 - 1.3 สามารถบริหารทรัพยากรได้
2. ด้านยุทธศาสตร์และการทหาร
 - 2.1 เข้าใจนโยบายความมั่นคงแห่งชาติและกรรมวิธีในการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ
 - 2.2 เข้าใจยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ทหารและหลักนิยมทางทหารของประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ที่สำคัญ
 - 2.3 วิเคราะห์ภัยคุกคามที่มีต่อประเทศไทยได้
 - 2.4 วิเคราะห์แนวทางในการพัฒนากำลังรบและขีดความสามารถกำลังทหารของไทยได้
 - 2.5 วิเคราะห์แนวความคิดในการใช้กำลังทางอากาศและสามารถวางกำลังทางอากาศให้เหมาะสมกับภัยคุกคามที่เผชิญได้

ต่อมาในวันที่ 33 พ.ศ. 2542 ได้มีการเปลี่ยนแปลงปรัชญาการศึกษาใหม่อีกเป็นเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกองทัพอากาศที่มีคุณภาพและคุณธรรม และกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2541 : 1)

1. ให้สามารถเป็นผู้นำและเป็นฝ่ายอำนวยการระดับสูง
2. ให้สามารถบริหารทรัพยากรของหน่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ให้เข้าใจกระบวนการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ และการประเมินยุทธศาสตร์ชาติ
4. ให้สามารถกำหนดหลักนิยมทางทหาร ยุทธศาสตร์ทหารและบทบาทของกำลังทางอากาศให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติด้านการป้องกันประเทศ

หลักสูตรการศึกษาในช่วงนี้ มีการเปลี่ยนแปลงโดยในวันที่ 25 พ.ศ. 2534 มีการเพิ่มวิชาสุขภาพสำหรับผู้นำ เทคนิคการติดต่อสื่อสาร ทฤษฎีองค์การและการจัดการ การบริหารพัสดุ การบริหารเวลา การจัดสภาพแวดล้อมของหน่วยงาน ระบบการวางแผน การทำกำหนดการและงบประมาณ การฝึกอบรม/ผสม (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2533 : 1) ในวันที่ 26 พ.ศ. 2535 มีการเพิ่มวิชาการแถลง ระเบียบใหม่ในยุโรป สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2534 : 1) ในวันที่ 27 พ.ศ. 2536 มีการเพิ่มวิชาการร่วมมือทางวิชาการ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2535 : 1) ในวันที่ 29 พ.ศ. 2538 มีการเพิ่มวิชาองค์กรอิสระในประเทศ นโยบายการเมืองภายในประเทศ นโยบายเศรษฐกิจ นโยบายทางสังคม นโยบายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2537 : 1) และในวันที่ 30 พ.ศ. 2539 – วันที่ 32 พ.ศ. 2541 มีการจัดกลุ่มวิชาใหม่โดยยึดหลักลดความซ้ำซ้อนและบรรจุเนื้อหาวิชาใหม่ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2538 : ผนวก ก)

หมวดวิชาที่ 1 ผู้นำและการบริหาร รวม 95 ชั่วโมง นำหนักคะแนน 3

ตอนวิชาที่ 1 ผู้นำ ได้แก่ ภาวะผู้นำ จิตวิทยามวลชน

ตอนวิชาที่ 2 การบริหาร ได้แก่ หลักการบริหาร เทคนิคและเครื่องมือการบริหาร

ตอนวิชาที่ 3 การบริหารทรัพยากร ได้แก่ การกำหนดและพัฒนานโยบายการบริหารทรัพยากร การวางแผนและงบประมาณ

หมวดวิชาที่ 2 ความมั่นคงแห่งชาติ รวม 149 ชั่วโมง นำหนักคะแนน 4

ตอนวิชาที่ 1 องค์ประกอบมูลฐานของความมั่นคงแห่งชาติ ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ กำลังอำนาจแห่งชาติ

ตอนวิชาที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้แก่ พันธกรณีระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับต่างประเทศ มูลฐานความขัดแย้งระหว่างประเทศ

ตอนวิชาที่ 3 สภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อความมั่นคงของประเทศ ได้แก่ สภาวะแวดล้อมจากภายนอกประเทศ สภาวะแวดล้อมภายในประเทศ

ตอนวิชาที่ 4 หน่วยงานสำคัญของรัฐนโยบายเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ ได้แก่ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ

หมวดวิชาที่ 3 ยุทธศาสตร์และการทหาร รวม 182 ชั่วโมง **น้ำหนักคะแนน 5**
 ตอนวิชาที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่ การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ชาติไทย สถานการณ์ของโลกในปัจจุบันและอนาคต ยุทธศาสตร์ของชาติต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อยุทธศาสตร์ชาติไทย

ตอนวิชาที่ 2 ยุทธศาสตร์ทหาร ได้แก่ การกำหนดยุทธศาสตร์ทหาร ยุทธศาสตร์ทหารของไทย

ตอนวิชาที่ 3 การสงคราม ได้แก่ ความรู้พื้นฐานทางทหาร พื้นฐานหลักนิยมและหลักการสงคราม ความสัมพันธ์ของหลักนิยมกับเทคโนโลยีทางทหาร กำลังรบและขีดความสามารถทางการรบของไทย การก่อการร้ายและการปฏิบัติการพิเศษ

ตอนวิชาที่ 4 การวางแผนทางทหาร ได้แก่ แผนทางทหาร วิทยาการของการใช้กำลังทางอากาศ

หมวดวิชาที่ 4 เอกสารวิจัยและการบรรยายพิเศษ รวม 120 ชั่วโมง **น้ำหนักคะแนน 9** ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 เอกสารวิจัย ได้แก่ ระเบียบวิธีวิจัย การทำเอกสารวิจัย

ตอนวิชาที่ 2 การสัมมนาและการบรรยายพิเศษ

หมวดวิชาที่ 5 กิจกรรมและการศึกษาภูมิประเทศ รวม 492 ชั่วโมง **น้ำหนักคะแนน 9** ประกอบด้วย

1. ปฐมนิเทศ
2. กิจกรรมนายทหารนักศึกษา
3. เวลาของผู้บังคับบัญชา
4. คูงานในประเทศและจังหวัดใกล้เคียง
5. การศึกษาภูมิประเทศในประเทศและต่างประเทศ
6. สัมมนาหลักสูตร

ต่อมาในรุ่นที่ 33 พ.ศ. 2542 – รุ่นที่ 35 พ.ศ. 2544 มีการเปลี่ยนแปลงโดยกำหนดหลักสูตรออกเป็น 4 หมวดวิชา มีการปรับชื่อและขอบเขตหมวดวิชาให้ชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรยิ่งขึ้น ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2541 : ภาคผนวก)

หมวดวิชาที่ 1 ผู้นำและการบริหาร รวม 164 ชั่วโมง **น้ำหนักคะแนน 6**

ตอนวิชาที่ 1 ผู้นำ ได้แก่ องค์การและผู้นำ ภาวะผู้นำ การพัฒนาความเป็นผู้นำ

ตอนวิชาที่ 2 การบริหาร ได้แก่ ปรัชญา ทฤษฎีและหลักการบริหาร เครื่องมือการบริหาร การบริหารทรัพยากร

หมวดวิชาที่ 2 ความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ รวม 171 ชั่วโมง
 นำหนักคะแนน 6 ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 การกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่ โครงสร้างยุทธศาสตร์ชาติ หน่วยงานสำคัญของรัฐนโยบายเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ

ตอนวิชาที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการประเมินยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่ พันธกรณีระหว่างประเทศ สถานการณ์ภายนอกประเทศ สถานการณ์ภายในประเทศ องค์ประกอบกำลังอำนาจแห่งชาติ

ตอนวิชาที่ 3 ยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่ การกำหนดนโยบายและแผน

หมวดวิชาที่ 3 ยุทธศาสตร์ทหารและบทบาทของกำลังทางอากาศ รวม 160 ชั่วโมง
 นำหนักคะแนน 9 ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 หลักนิยมทางทหาร ได้แก่ ปรัชญา หลักการพื้นฐานและประวัติ การสงคราม หลักนิยมและหลักการสงคราม

ตอนวิชาที่ 2 ยุทธศาสตร์ทหาร ได้แก่ การคุกคามทางทหาร ชีดความสามารถทางการรบของไทย ยุทธศาสตร์ทหาร

ตอนวิชาที่ 3 บทบาทของกำลังทางอากาศ ได้แก่ การปฏิบัติการทางอากาศ ระบบป้องกันภัยทางอากาศของไทย ปัจจัยสนับสนุนการยุทธทางอากาศ แผนทางทหาร

หมวดวิชาที่ 4 เอกสารวิจัย กิจกรรม การดูงาน การศึกษาภูมิประเทศ และการบรรยายพิเศษ รวม 367 ชั่วโมง
 นำหนักคะแนน 9 ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 เอกสารวิจัย ได้แก่ การทำเอกสารวิจัย การศึกษาค้นคว้ารายบุคคล

ตอนวิชาที่ 2 กิจกรรม ได้แก่ การปฐมนิเทศ กิจกรรมวิทยาลัยการทัพสัมพันธ์

ตอนวิชาที่ 3 การดูงานและการศึกษาภูมิประเทศ ได้แก่ ดูงานในกรุงเทพ ฯ และจังหวัดใกล้เคียง การดูงานและการศึกษาภูมิประเทศในประเทศและต่างประเทศ

ตอนวิชาที่ 4 การบรรยายพิเศษ ได้แก่ เสริมเรื่องผู้นำและการบริหาร ความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ทหาร เอกสารวิจัย เรื่องอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น สุขภาพและคุณภาพชีวิต การป้องกันโรคเอดส์

การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาในรุ่นที่ 27 พ.ศ. 2536 มีการกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2535 : 2)

1. ยศนาวาอากาศเอก
2. อายุไม่เกิน 45 ปี
3. คุณสมบัติการศึกษา
 - 3.1 วุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีหรือสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนทหารทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้รับการบรรจุเป็นนายทหารสัญญาบัตร
 - 3.2 สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศโรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพหลักสูตรประจำทั้งในหรือต่างประเทศที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่าหลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
4. อื่น ๆ
 - 4.1 เคยดำรงตำแหน่งหัวหน้ากอง รองผู้อำนวยการหรือเทียบเท่าขึ้นไป
 - 4.2 ไม่เคยสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรหรือวิทยาลัยการทัพบกทั้งในและต่างประเทศ
 - 4.3 สุขภาพสมบูรณ์โดยผ่านการตรวจจากคณะกรรมการแพทย์ของกองทัพอากาศ
 - 4.4 ไม่เป็นผู้อยู่ระหว่างการศึกษาหรือฝึกงาน ฐาน ณ สถานศึกษาหรือองค์กรต่าง ๆ ในเวลาราชการ

ต่อมาในรุ่นที่ 30 พ.ศ. 2539 มีการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2538 : ผนวก ก - 2)

1. สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศหรือโรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพ หลักสูตรประจำทั้งในหรือต่างประเทศที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่าหลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ หรือผู้ที่ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งหัวหน้ากอง รองผู้อำนวยการหรือเทียบเท่าขึ้นไป และไม่เคยสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรหรือวิทยาลัยการทัพบกทั้งในและต่างประเทศ
2. ยศนาวาอากาศเอก
3. อายุไม่เกิน 45 ปี
4. คุณสมบัติตั้งแต่ปริญญาตรีหรือสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนทหารทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้รับการบรรจุเป็นนายทหารสัญญาบัตร

5. สุขภาพสมบูรณ์ดีผ่านการตรวจจากคณะกรรมการแพทย์ของ กองทัพอากาศ
6. เป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจให้เข้าถึงความลับของทางราชการชั้น “ลับที่สุด”
7. ไม่เป็นผู้อยู่ระหว่างการศึกษาหรือฝึกงาน คุณาน ณ สถานศึกษาหรือ องค์กรต่าง ๆ ในเวลาราชการ
8. ผู้ที่ส่วนราชการอื่นฝากเข้ารับการศึกษจะต้องมีคุณสมบัติตามที่ กล่าวโดยอนุโลม

ในรุ่นที่ 33 พ.ศ. 2542 มีการเปลี่ยนแปลงโดยกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการ ศึกษา ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2541 : หมวด ก - 2)

1. ขสนาวาอากาศเอก อัตราเงินเดือนระดับ น.4
2. อายุไม่เกิน 50 ปี
3. คุณวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป
4. เป็นผู้สำเร็จการศึกษาจาก โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศหรือโรง เรียนเสนาธิการเหล่าทัพในหรือต่างประเทศ ซึ่งมีหลักสูตรการศึกษาเทียบเท่าได้ไม่ต่ำกว่า หลักสูตร โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศหรือ โรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโส
5. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามข้อ 4 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นไป ต้องมี ผลการประเมินในด้านความรู้ความสามารถได้รับคะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตรตั้งแต่ 2.80 ขึ้นไป และมีผลการประเมินค่าคุณลักษณะส่วนบุคคลตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป ถ้าสถานศึกษาใดมีระบบ การประเมินผลในด้านความรู้ความสามารถหรือการประเมินค่าคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่าง ไปจากระบบนี้ให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการศึกษาของกองทัพอากาศ
6. ไม่เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรหรือ วิทยาลัยการทัพบกทั้งในและต่างประเทศหรือผู้ที่ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งหัวหน้ากอง รองผู้อำนวยการหรือเทียบเท่าขึ้นไป และไม่เคยสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรหรือวิทยาลัยการทัพบก ทั้งในและต่างประเทศ
7. สุขภาพสมบูรณ์ดีผ่านการตรวจจากคณะกรรมการแพทย์ของกรม แพทย์ทหารอากาศ
8. เป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจให้เข้าถึงความลับของทางราชการชั้น “ลับที่สุด”

9. ไม่เป็นผู้อยู่ระหว่างการศึกษาหรือฝึกงาน ดูงาน ณ สถานศึกษาหรือองค์กรต่าง ๆ ในเวลาราชการ

10. เป็นผู้ที่มิมีผลการประเมินสมรรถภาพข้าราชการทหารตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบกองทัพอากาศว่าด้วยการประเมินสมรรถภาพข้าราชการทหาร พ.ศ. 2541

โครงสร้างการบริหารในปี พ.ศ. 2539 มีการเปลี่ยนแปลงการจัดส่วนราชการตามอัตรา ทอ. ปี พ.ศ. 2539 โดยจัดเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง และกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ ตามลำดับ เขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้ (กองทัพอากาศ, 2539 : 1)

แผนภาพที่ 19 แสดงการจัดส่วนราชการวิทยาลัยการทัพอากาศ พ.ศ. 2539

มีข้อสังเกตว่าการพัฒนานาฬิกาของกองทัพอากาศไทยนั้น มีการพัฒนาตามแบบโลกตะวันตก โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากกลุ่มประเทศดังกล่าวคือประเทศพันธมิตร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องโครงสร้างการจัดส่วนราชการ การจัดซื้อเครื่องบินเข้าประจำการ การพัฒนากำลังพลหรือการศึกษา ในช่วงสงครามเย็นถึงช่วงเวียดนามบุกยึดครองกัมพูชา ภัยคุกคามปรากฏชัดเจน มีการจัดซื้อเครื่องบินที่ทันสมัยเข้าประจำการตลอดเวลาเพื่อเตรียมการรบ ในเรื่องหลักสูตรการศึกษาของแต่ละสถาบันมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมและมีความซับซ้อนมากขึ้น เช่นในกรณีของโรงเรียนนายเรืออากาศซึ่งเป็นการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีมีการเปลี่ยนแปลงไปตามระบบการศึกษาใหญ่ของประเทศ เพื่อให้ได้มาตรฐานเดียวกับสถาบันในระดับอุดมศึกษาอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการรับนักเรียน หลักสูตรด้านวิชา

วิทยาการที่มุ่งเรื่องความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในกรณีของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศก็เช่นเดียวกัน ได้ตั้งสถาบันตามสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเรื่องการทำอาหารในขณะนั้นเป็นสำคัญ เช่นในช่วงหลังสงครามเย็น มีการศึกษาถึงรูปแบบสงครามที่ใช้เทคโนโลยีและให้ความสำคัญกับกำลังทางอากาศ มีการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติการอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สงคราม เช่น การรักษาสันติภาพ การช่วยเหลือประชาชน เป็นต้น นอกจากนี้ในกองทัพอากาศมีการตื่นตัวและได้มีการจัดสัมมนาทางวิชาการทุกปี เช่น ในปี พ.ศ. 2540 จัดสัมมนาเรื่อง “กำลังทางอากาศกับความมั่นคง” และเรื่อง “นภาพุภาพของกองทัพอากาศไทยในศตวรรษที่ 21” ปี พ.ศ. 2541 จัดสัมมนาเรื่อง “กองทัพอากาศในทศวรรษหน้า” ปี พ.ศ. 2542 จัดสัมมนาเรื่อง “นภาพุภาพในสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป” ปี พ.ศ. 2543 จัดสัมมนาเรื่อง “นภาพุภาพเพื่อสันติของประชาชน” และในปี พ.ศ. 2544 จัดสัมมนาเรื่อง “ทัพฟ้าคุณค่าไร้ขอบเขต”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

1. นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ
2. ระบบการฝึกศึกษาก่อนประจำการ
3. ระบบการฝึกศึกษาระหว่างประจำการ

1. นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ

จากการศึกษา พบว่า ในปี พ.ศ. 2545 กองทัพอากาศไม่ได้กำหนดนโยบายการศึกษา แต่ในนโยบายกองทัพอากาศ ปี พ.ศ. 2541 มีการกำหนดนโยบายการศึกษา ดังนี้ (กองทัพอากาศ, 2541 : 6)

1. กำหนดจำนวนกำลังพลให้มีปริมาณ และคุณภาพเหมาะสมกับการปฏิบัติการกิจ และโครงสร้างของกองทัพ โดยคำนึงถึงคุณภาพของกำลังพลมากกว่าปริมาณ
2. เตรียมและฝึกกำลังพลสำรองทั้งส่วนกำลังรบและส่วนยุทธบริการ ให้มีขีดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเสริมกำลังในภาวะฉุกเฉิน
3. พัฒนากำลังพลด้วยการให้การศึกษาในโรงเรียนหลักชั้นปลายที่มุ่งเน้นการสร้างสภาวะของการแข่งขันกันพัฒนา ความรู้ ความสามารถ บุคลิกลักษณะ และจริยธรรมของทหารอาชีพ
4. การพัฒนาความรู้ในวิชาชีพของสายวิทยาการต่าง ๆ ให้จัดดำเนินการตามความจำเป็นของภารกิจ และโอกาสในการใช้ประโยชน์กำลังพลที่ได้รับการศึกษาโดยจะต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าของการจัดการศึกษาในแต่ละหลักสูตรอยู่เสมอ ในขณะที่เดียวกันให้หน่วยงานและสายวิทยาการจัดระบบการศึกษาวิชาชีพต่อเนื่อง (Continuous Training) ให้กับกำลังพลตามความจำเป็น เพื่อให้มีความแน่ใจว่ากำลังพลของกองทัพอากาศสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก้าวทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างดี
5. ใช้ระบบคุณธรรมเป็นหลักในการบริหารกำลังพลโดยยึดถือหลัก การบรรจุบุคลากรให้ตรงตามความรู้ ความสามารถ และความต้องการของกองทัพ พร้อมทั้งส่งเสริมข้าราชการที่มีความรู้ ความสามารถขยันหมั่นเพียรและเสียสละ ให้มีโอกาสเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการตามสายงานของตน
6. กำหนดแนวทางการแปรสภาพข้าราชการทหารบางจำพวก ให้เป็นข้าราชการพลเรือนกลาโหม และงดการบรรจุบุคคลพลเรือนที่ไม่มีข้อผูกพันอยู่เดิม โดยบรรจุเฉพาะผู้ซึ่งมีคุณวุฒิที่กองทัพอากาศต้องการเป็นพิเศษเข้ารับราชการ

7. ส่งเสริมให้มีการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการกิจของกองทัพอากาศในสถานศึกษาต่าง ๆ ของกองทัพอากาศ

2. ระบบการฝึกศึกษาก่อนประจำการ

ระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรก่อนประจำการ คือ โรงเรียนนายเรืออากาศ สภาพปัจจุบันในปี พ.ศ. 2545 มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

เป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศในปี พ.ศ. 2545 ยังคงเหมือนในอดีตที่ผ่านมา คือ การผลิตนายทหารสัญญาบัตรให้กับกองทัพอากาศ มีความมุ่งหมายของหลักสูตร 7 ข้อ คือ (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2545 : 3 - 4)

1. การศึกษาวิชาวิทยาการ มีความมุ่งหมายที่จะให้นักเรียนนายเรืออากาศมีความรู้วิชาวิทยาการในระดับปริญญาตรีด้านวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์สาขาต่าง ๆ เทียบเท่าการศึกษาของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ และเสริมสร้างให้มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรของกองทัพอากาศ

2. การฝึกอบรมวิชาทหาร มีความมุ่งหมายที่จะให้นักเรียนนายเรืออากาศมีความรู้และประสบการณ์ในด้านการทหารขั้นพื้นฐาน ตลอดจนถึงขั้นปฏิบัติงาน เพื่อปฏิบัติหน้าที่นายทหารชั้นสัญญาบัตร และสร้างเสริมความสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เกียรติ วินัย ความจงรักภักดีต่อราชบัลลังก์ มีบุคลิกลักษณะเหมาะสมที่จะเป็นผู้บังคับบัญชาและผู้นำทหาร

3. การฝึกอบรมพลศึกษาและการกีฬา มีความมุ่งหมายที่จะให้นักเรียนนายเรืออากาศมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีความทรหดอดทน มีความว่องไว และมีไหวพริบปฏิภาณในการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งให้รู้จักคุณค่าของกีฬา รู้วิธีบริหารร่างกายที่ถูกต้องตามวิธีการ รู้จักเล่นเกมกีฬาเป็นชุด และมีน้ำใจนักกีฬา

4. การฝึกอบรมความเป็นผู้นำ มีความมุ่งหมายให้นักเรียนนายเรืออากาศได้รับการฝึกฝนตนเองในการปกครองบังคับบัญชา การปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายอำนวยการ การบริหารงานหลายระดับ การฝึกดำรงวินัยลักษณะทหาร และการฝึกความเป็นผู้นำและจิตวิทยาการนำทหาร

5. การฝึกอบรมจริยศึกษา มีความมุ่งหมายที่จะให้อบรมจิตใจ ความประพฤติและอุปนิสัยของนักเรียนนายเรืออากาศให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรมอันดีงาม รู้จักประพฤติปฏิบัติตน

ในการเป็นผู้ได้บังคับบัญชา และรู้จักวางตนให้ถูกต้องเมื่อทำหน้าที่ปกครองบังคับบัญชา มีหลักศีลธรรมในการประพฤติปฏิบัติตน นอกเหนือจากการปฏิบัติตามกรอบของวินัยทหาร และให้ยึดมั่นในเกียรติศักดิ์ของตนเองและหมู่คณะ

6. การฝึกอบรมกิจกรรมพิเศษ มีความมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้นักเรียนนายเรืออากาศได้แสดงความสามารถพิเศษ รวมทั้งอบรมให้รู้จักวางตนและประพฤติตนถูกต้องเหมาะสมในการเข้าสังคมโดยจัดในลักษณะของชมรม

7. การเสริมสร้างประสบการณ์ มีความมุ่งหมายที่จะให้มีประสบการณ์กว้างขวางไม่เฉพาะแต่วิชาที่ศึกษาหรือฝึกอบรมในโรงเรียนนายเรืออากาศเท่านั้น แต่ยังให้โอกาสศึกษาหรือสังเกตการปฏิบัติงานของหน่วยต่าง ๆ ทั้งทางทหารและพลเรือน ราชการและเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ โดยจัดศึกษาภูมิประเทศ ภูเขาหรือฝึกปฏิบัติงานตามหน่วยต่าง ๆ รวมทั้งการฝึกเดินอากาศไปยังประเทศใกล้เคียง

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ได้รับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) ผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์จะได้รับปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วศ.บ.) และได้รับการแต่งตั้งยศเป็น ว่าที่เรืออากาศตรี (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2545 : 1 - 2)

2.2 หลักสูตรการศึกษา

หลักสูตรการศึกษาโรงเรียนนายเรืออากาศในปี พ.ศ. 2545 ได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นหลักสูตร 4 ปี ตามนโยบายของกระทรวงกลาโหมที่เห็นว่าหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนทหารในต่างประเทศใช้เวลาศึกษาเพียง 4 ปี ไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้หรือญี่ปุ่น โครงสร้างหลักสูตรยังคงประกอบด้วย 7 ด้านเช่นเดิม มีรายละเอียดดังนี้ (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2545 : 19 - 59)

2.2.1 การศึกษาวิชาวิทยาการ ยังคงกำหนดให้นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 ศึกษาวิชาพื้นฐานร่วมกัน ส่วนชั้นปีที่ 2 แยกเป็น 8 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาวิศวกรรมอากาศยาน และการบิน สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ และสาขาวิชาวัสดุศาสตร์ กระบวนวิชาที่สอนแบ่งเป็น 3 หมวดวิชา ดังนี้

1.2.1.1 หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป ไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต ประกอบด้วย 2 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 24 หน่วยกิต ได้แก่ ภาษากับการ

สื่อสาร ภาษาอังกฤษ 1-8 จิตวิทยาเบื้องต้น สังคมวิทยา ไทยศึกษา กฎหมาย หลักรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การบริหารงาน และกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และคอมพิวเตอร์เบื้องต้น จำนวน 33 หน่วยกิต

1.2.1.2 หมวดวิชาเฉพาะสาขา ไม่น้อยกว่า 90 หน่วยกิต ประกอบด้วย 3 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มวิชาพื้นฐาน กลุ่มวิชาเฉพาะบังคับ และกลุ่มวิชาเฉพาะเลือก

1.2.1.3 หมวดวิชาทหาร รวมทั้งสิ้น 12 หน่วยกิต มีการเปลี่ยนแปลงโดยจัดให้ศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 – 3 เท่านั้น

มีข้อสังเกตว่าหลักสูตร พ.ศ. 2541 ตลอดหลักสูตร 5 ปี จะศึกษาทั้งสิ้น 190 – 193 หน่วยกิต แต่หลักสูตร พ.ศ. 2545 ตลอดหลักสูตร 4 ปี จะศึกษา 160 – 168 หน่วยกิต โดยมีการลดจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาพื้นฐาน ในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และคอมพิวเตอร์เบื้องต้นยังคงเท่าเดิม ส่วนหมวดวิชาเฉพาะสาขา มีการลดจำนวนหน่วยกิตลง โดยเฉพาะหมวดวิชาเฉพาะสาขาในกลุ่มวิชาเฉพาะเลือก

2.2.2 การฝึกอบรบวิชาทหาร

การฝึกอบรบวิชาทหารตลอด 4 ปี ประมาณ 1,240 ชั่วโมงหรือเทียบได้กับ 40 หน่วยกิต แบ่งออกได้ดังนี้

การฝึกทหารเบื้องต้น	ร้อยละ 11
การฝึกหน้าที่ครูฝึก	ร้อยละ 9
อาวุธศึกษา	ร้อยละ 4
การฝึกยิงปืน	ร้อยละ 8
ยุทธวิธีของหน่วย	ร้อยละ 4
การฝึกกำลังกายกำลังใจ	ร้อยละ 7
การฝึกภาคสนาม	ร้อยละ 19
การฝึกโคจร่มทางยุทธวิธี	ร้อยละ 13
การฝึกป้องกันฐานบิน	ร้อยละ 6
การฝึกเดินอากาศ	ร้อยละ 6
อบรมหลักสูตรผู้บังคับหมวด	ร้อยละ 8
การฝึกท่ากระบี่	ร้อยละ 2
การฝึกขับรถยนต์	ร้อยละ 3

2.2.3 การฝึกอบรมความเป็นผู้นำ

การฝึกอบรมความเป็นผู้นำ เป็นหลักสูตรที่ต้องกระทำทั้งการอบรมและการปฏิบัติ ตลอด 4 ปี โดยจัดออกเป็น 2 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาการปกครอง ร้อยละ 35 และหมวด วิชาความเป็นผู้นำและจิตวิทยาการนำทหาร ร้อยละ 55 นอกจากนี้ยังจัดให้มีการบรรยายพิเศษ ร้อยละ 10 สำหรับการฝึกปฏิบัตินักเรียนนายเรืออากาศจะได้รับการฝึกฝนตนเองในการ ปกครองบังคับบัญชา การปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายอำนวยการ การฝึกดำรงวินัยลักษณะทหาร การฝึก ความเป็นผู้นำและจิตวิทยาการนำทหาร รวมทั้งการเข้าร่วมพิธีกรรมตามขนบธรรมเนียม ประเพณีทางทหาร เช่น พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตน และสวนสนามของทหารรักษาพระองค์ และพิธีการสำคัญอื่น ๆ

2.2.4 การอบรมจริยศึกษา

มีการจัดการอบรมตลอด 4 ปี ไม่มีการนับหน่วยกิตโดยจำแนกชั่วโมงการอบรมดังนี้

ศาสนาทั่วไป	ร้อยละ 6
ศาสนาเปรียบเทียบ	ร้อยละ 16
ธรรมะ	ร้อยละ 28
วัฒนธรรมและประเพณี	ร้อยละ 18
พิธีกรรม	ร้อยละ 17
มารยาทการสมาคม	ร้อยละ 18

2.2.5 การฝึกพลศึกษาและการกีฬา

การฝึกพลศึกษา กระทำตลอด 4 ปี ไม่มีการนับหน่วยกิต โดยจำแนกชั่วโมงดังนี้

หมวดวิชาพลศึกษาบังคับ	ร้อยละ 33
หมวดกีฬาเลือก	ร้อยละ 58
การทดสอบสมรรถภาพร่างกาย	ร้อยละ 9

2.2.6 กิจกรรมพิเศษ

กิจกรรมพิเศษมิได้กำหนดแนวการฝึกสอนและระยะเวลาเอาไว้แน่นอน แต่ได้จัด ให้มีการฝึกและอบรมกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการแสดงออกความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์เฉพาะตนในอันที่จะก่อประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม ได้แก่ การเล่นดนตรี การสร้างเครื่องบินเล็ก การเพาะกาย การลีลาศ การฝึกพูดในโอกาสต่าง ๆ การอบรมในการ เข้าสังคม การปฏิบัติตนในพิธีการต่าง ๆ โดยจะดำเนินเป็นหมู่คณะในลักษณะของชมรม

2.2.7 การเสริมสร้างประสบการณ์

หลักสูตรการเสริมสร้างประสบการณ์ จัดเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนายเรืออากาศมีความรู้กว้างขวางขึ้น โดยจัดให้ไปศึกษาการปฏิบัติงานของหน่วยต่าง ๆ ทั้งทางทหารและพลเรือน ราชการและเอกชน รวมทั้งการฝึกเดินอากาศไปเยี่ยมชมกิจการทหารประเทศใกล้เคียง นอกจากนี้ยังได้จัดให้มีการเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดบรรยายพิเศษหรือการแข่งขันเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษ และการทดสอบมาตรฐานความรู้ภาษาอังกฤษโดยสถาบันที่มีการรับรอง (TOFEL)

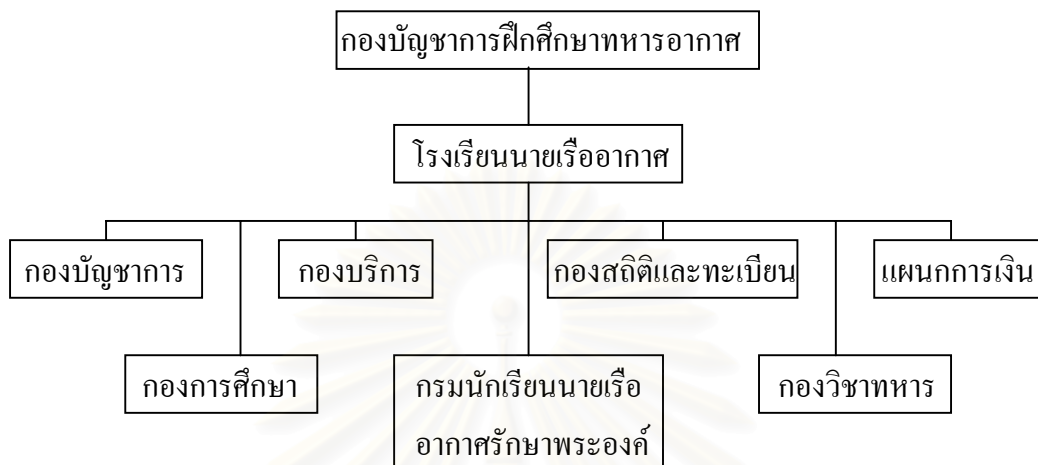
2.3 นักเรียนและบุคลากร

การคัดเลือกนักเรียนใช้วิธีการสอบคัดเลือกผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีละ 110 คน รวมทั้งหมด 559 คน ในส่วนการคัดเลือกครูอาจารย์ กรมกำลังพลทหารอากาศจะคัดเลือกนักเรียนนายเรืออากาศที่มีผลการศึกษาดี โดยได้รับทุนให้ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโท - เอก แล้วกลับมาเป็นอาจารย์สอนนักเรียนนายเรืออากาศทุกสาขาวิชา ยกเว้นสาขาวิชาที่ไม่ได้เปิดสอนเอง เช่น อาจารย์สาขาวิชาทางมนุษยศาสตร์ จะรับจากบุคคลพลเรือนภายนอกมาบรรจุเป็นอาจารย์ ในส่วนผู้บริหารนั้นกองทัพอากาศจะออกคำสั่งแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการของกองทัพอากาศเข้ามาเป็นผู้บริหาร ได้แก่วัยเกษียณแล้ว ในปี พ.ศ. 2545 มี พลอากาศโทไพศาล สิตบุตร เป็นผู้บัญชาการโรงเรียนนายเรืออากาศ และมีจำนวนบุคลากรทั้งหมด 639 คน ในจำนวนนี้มีอาจารย์ประจำประมาณ 144 คน นอกจากนี้ในแต่ละปียังได้มีการเชิญผู้บรรยายจากภายนอกมาช่วยสอนอีกประมาณปีละ 25 คน

2.4 โครงสร้างการบริหาร

โครงสร้างการบริหารในปี พ.ศ. 2545 มีการจัดส่วนราชการตามอัตรา ทอ. ปี พ.ศ. 2539 โดยจัดเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ สามารถเขียนเป็นแผนภาพแสดงการจัดส่วนราชการได้ดังนี้ (กองทัพอากาศ, 2539 : 1)

แผนภาพที่ 20 แสดงการจัดส่วนราชการของโรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2545

ในส่วนของการบริหารการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2545 : 10)

1. การศึกษาวิชาวิทยาการ มีกองการศึกษา โรงเรียนนายเรืออากาศ เป็นผู้อำนวยการควบคุมและจัดดำเนินการศึกษาในด้านวิชาวิทยาการทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักสูตร โดยมีผู้อำนวยการกองการศึกษา เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ กองการศึกษายังได้แบ่งออกเป็นกองวิชาต่าง ๆ ได้แก่ กองวิชาวิศวกรรมศาสตร์ กองวิชาวิทยาศาสตร์ กองวิชาคณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ กองวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในแต่ละกองวิชาประกอบด้วยภาควิชาต่าง ๆ อีกและมีหัวหน้าภาควิชาเป็นผู้รับผิดชอบ

2. การฝึกอบรมวิชาทหาร มีกองวิชาทหาร โรงเรียนนายเรืออากาศ เป็นผู้วางแผนและดำเนินการควบคุม กำกับดูแลการศึกษา การฝึกอบรมวิชาทหารให้เป็นไปตามหลักสูตร โดยมีผู้อำนวยการกองวิชาทหาร เป็นผู้รับผิดชอบ

3. การฝึกอบรมความเป็นผู้นำ การอบรมจริยศึกษา การฝึกพลศึกษาและการกีฬา มีกรมนักเรียนนายเรืออากาศรักษาพระองค์เป็นผู้ฝึกอบรมความประพฤติ ระเบียบวินัย จิตวิทยา การนำทหาร การเสริมสร้างสมรรถภาพร่างกายและจิตใจแก่นักเรียนนายเรืออากาศ โดยมีผู้บังคับการกรมนักเรียนนายเรืออากาศ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

4. กิจกรรมพิเศษและการเสริมสร้างประสบการณ์ มีกองการศึกษา กรมนักเรียนนายเรืออากาศรักษาพระองค์ และกองวิชาทหาร ร่วมกันรับผิดชอบดำเนินการควบคุมและกำกับดูแลการดำเนินการกิจกรรมพิเศษและการเสริมสร้างประสบการณ์

นอกจากนี้ยังมีสภาโรงเรียนนายเรืออากาศ ทำหน้าที่พิจารณาและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับ

1. การกำหนดระเบียบแบบแผนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการปกครอง
2. การกำหนดหลักสูตรและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมอยู่เสมอ
3. นโยบายและการกำหนดแนวการศึกษาของโรงเรียนให้เจริญยิ่งขึ้น
4. การกำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การเข้าเป็นนักเรียน
5. การพิจารณาผลการศึกษา การฝึกอบรมของแต่ละบุคคลและทำการวิจัยเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมในการรับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพอากาศต่อไป
6. การพิจารณาสิทธิในการเข้าสอบ การเลื่อนชั้น การเรียนซ้ำชั้น
7. การถอนทะเบียนและการไล่ออกจากความเป็นนักเรียน

สภาโรงเรียนนายเรืออากาศ ประกอบด้วย

1. ผู้บัญชาการ โรงเรียนนายเรืออากาศ	เป็นประธาน
2. รองผู้บัญชาการ โรงเรียนนายเรืออากาศ	เป็นรองประธาน
3. เสนาธิการ โรงเรียนนายเรืออากาศ	เป็นกรรมการ
4. ผู้อำนวยการกองการศึกษา โรงเรียนนายเรืออากาศ	เป็นกรรมการ
5. ศาสตราจารย์กองการศึกษา โรงเรียนนายเรืออากาศ	เป็นกรรมการ
6. รองเสนาธิการ โรงเรียนนายเรืออากาศ	เป็นกรรมการ
7. รองผู้อำนวยการกองการศึกษา โรงเรียนนายเรืออากาศ	เป็นกรรมการ
8. ผู้บังคับกรมนักเรียนนายเรืออากาศรักษาพระองค์ฯ	เป็นกรรมการ
9. ผู้อำนวยการกองวิชาทหาร โรงเรียนนายเรืออากาศ	เป็นกรรมการ
10. รองผู้บังคับกรมนักเรียนนายเรืออากาศรักษาพระองค์ฯ	เป็นกรรมการ
11. หัวหน้ากองสถิติและทะเบียน โรงเรียนนายเรืออากาศ	เป็นกรรมการและเลขานุการ

2.5 การเรียนการสอน

การเรียนการสอนในหลักสูตร พ.ศ. 2545 ใช้ระบบการศึกษาแบบทวิภาค (semester system) มีการกำหนดเวลาการศึกษาในแต่ละปีการศึกษาเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ คือ ภาคต้นและภาคปลาย นอกจากนี้ยังมีภาคฤดูร้อนหรือภาคการฝึก จัดเป็นเวลาสำหรับการฝึกอบรม

วิชาทหาร ฝึกยิงปืน ฝึกราชการสนาม ชมกิจการทหารและการศึกษาภูมิประเทศ ดังนี้ (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2545 : 9)

ภาคฤดูร้อนหรือภาคการฝึก เริ่มประมาณเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน ไม่น้อยกว่า 10 – 12 สัปดาห์

ภาคต้น เริ่มประมาณเดือนเมษายนถึงเดือนสิงหาคม ไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

ภาคปลาย เริ่มประมาณเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม ไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

มีข้อสังเกตว่าในระหว่างภาคเรียนทั้ง 2 ภาค หลักสูตร พ.ศ. 2545 มีการเปลี่ยนแปลงการฝึกอบรมวิชาทหาร จากที่เคยทำการฝึกวิชาทหารหรือพลศึกษาในตอนบ่ายหลังเวลาศึกษาด้านวิชาการ ทุกวัน ๆ ละ 2 ชั่วโมง เปลี่ยนเป็นเพียงเดือนละ 2 ครั้ง

2.6 การประเมินผล

การประเมินผลการเรียนวิชาวิทยาการจะให้อาจารย์หรือกรรมการดำเนินการวัดผลแล้วรายงานต่อหัวหน้าภาควิชาจนถึงผู้อำนวยการกองการศึกษา โดยใช้ระบบลำดับขั้น (Grading System) ให้คะแนนเป็นอักษร A,B⁺,B,C⁺,C,D⁺,D,F ดังนี้ (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2545 : 13)

ลำดับขั้น	แต้ม	ความหมาย
A	4.0	ดีมาก
B ⁺ ,B	3.5,3.0	ดี
C ⁺ ,C	2.5,2.0	พอใช้
D ⁺ ,D	1.5,1.0	ผ่าน
F	0	ตก
P	0	สอบกระบวนวิชาที่ไม่มีหน่วยกิตผ่าน
N	0	สอบกระบวนวิชาที่ไม่มีหน่วยกิตไม่ผ่าน
R	0	สอบแก้ตัวผ่าน

การวัดผลการฝึกอบรมวิชาทหารภาคฤดูร้อน กำหนดไว้โดยนักเรียนนายเรืออากาศแต่ละคนต้องมีเวลาในการฝึกอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 และต้องได้คะแนนรวม ร้อยละ 60 ขึ้นไปจึงจะผ่านเกณฑ์ ส่วนการวัดผลการฝึกอบรมความเป็นผู้นำและการอบรมจริยศึกษายังคงกำหนดไว้เช่นเดียวกับในหลักสูตรที่ผ่านมา คือ ไม่มีการนับหน่วยกิตหรือให้คะแนนให้มีการประเมินค่าพฤติกรรมเป็นทั้งส่วนรวมและส่วนบุคคล ด้วยวิธีการทดสอบการปฏิบัติและ

การสังเกตการณ์ ผลการประเมินค่าพฤติกรรมจะเป็นข้อมูลในการพิจารณาการพัฒนาบุคลิกภาพ ความประพฤติและอุปนิสัย สำหรับการคัดเลือกนักเรียนบังคับบัญชาและการจัดลำดับศิษย์ การบิน นักเรียนนายเรืออากาศที่ได้รับการประเมินค่าดีเด่นจะได้รางวัลการประกาศเกียรติคุณ และการประดับเครื่องหมายแสดงความสามารถ คนที่มีผลการประเมินค่าต่ำและประพฤติ เสื่อมเสียจะถูกลงโทษตัดคะแนนความประพฤติและลงทัณฑ์ตามระเบียบของทางราชการที่ กำหนดไว้ ซึ่งจะมีผลต่อการเลื่อนชั้นการศึกษาและสถานภาพความเป็นนักเรียนนายเรืออากาศ โดยมีนายทหารปกครองเป็นผู้ควบคุม ควควบคุมกำกับดูแล ความประพฤติและการปฏิบัติให้เป็น ไปตามระเบียบแบบธรรมเนียม ตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่กองทัพอากาศกำหนดให้ การวัด ผลการฝึกพลศึกษาและการกีฬา กำหนดให้มีการวัดผลในระหว่างการฝึกและมีการทดสอบ สมรรถภาพร่างกายทุก ๆ 2 เดือน ผู้ที่สอบผ่านเกณฑ์จะต้องมีเวลาเข้ารับการฝึกไม่น้อยกว่า ร้อยละ 85 และได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60 ส่วนการฝึกอบรมด้านกิจกรรมพิเศษและ การเสริมสร้างประสบการณ์นั้น ไม่มีการวัดผลเช่นเดียวกับในหลักสูตรที่ผ่าน ๆ มา (โรงเรียน นายเรืออากาศ, 2541 : 52 - 59)

ผู้ที่ได้รับการเลื่อนชั้นการศึกษาและสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร พ.ศ. 2545 จะต้อง มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีแต้มเฉลี่ยสะสมของทุกระบวนวิชาที่ต้องศึกษา ไม่ต่ำกว่า 2.00
2. มีลำดับชั้นของแต่ละกระบวนวิชาที่ต้องศึกษา ไม่ต่ำกว่า D
3. มีผลการศึกษา อบรมวิชาทหารและพลศึกษาในปีการศึกษานั้น ได้ลำดับชั้น P
4. มีคะแนนความประพฤติ ในปีการศึกษานั้น ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

หากมีคุณสมบัติไม่ครบตามที่กล่าวมาหรือทุจริตในการสอบจะให้เรียนซ้ำชั้นได้ ชั้นละ 1 ปีการศึกษา เช่นเดียวกับในหลักสูตรที่ผ่าน ๆ มา แต่มีข้อสังเกตว่า ในหลักสูตร พ.ศ. 2545 ได้กำหนดเพิ่มเติมว่าหากได้แต้มเฉลี่ยสะสมน้อยกว่า 1.5 ต้องถูกถอนทะเบียนโดยไม่เสียค่าปรับ (โรงเรียนนายเรืออากาศ, 2545 : 15) นอกจากนั้นยังกำหนดด้วยว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาถ้ามีแต้ม เฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.50 ให้ได้รับเกียรติยศอันดับหนึ่ง ถ้ามีแต้มเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.25 ให้ได้รับเกียรติยศอันดับสองโดยระบุไว้ในปริญญาบัตร และนักเรียนนายเรืออากาศจะถูกถอน ทะเบียนจากความเป็นนักเรียน เพราะเหตุดังนี้

1. ถึงแก่กรรม
2. ป่วย ซึ่งคณะกรรมการแพทย์ของกองทัพอากาศไม่น้อยกว่า 3 คน ลงความเห็นว่าเป็นโรคที่ไม่สามารถศึกษาต่อไปได้
3. เรียนชั้นใดชั้นหนึ่งเกินกว่า 2 ปี หรือศึกษาตามหลักสูตรเกินกว่า 8 ปี
4. ถูกตัดคะแนนความประพฤติเกินกว่า 80 คะแนน ถึง 2 ปีติดกันหรือในปีเดียวกัน ถูกตัดคะแนนความประพฤติเกินกว่า 80 คะแนน และมีผลการศึกษาไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด หรือในปีเดียวกันถูกตัดคะแนนความประพฤติเกินกว่า 120 คะแนน

3. ระบบการฝึกศึกษาระหว่างประจำการ

ระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรระหว่างประจำการที่สำคัญ คือ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศ สภาพปัจจุบันในปี พ.ศ. 2545 มีรายละเอียดดังนี้

3.1 โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

3.1.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

เป้าหมายการจัดการศึกษาโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ คือ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถเป็นผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการของกองทัพอากาศที่มีคุณภาพและคุณธรรม โดยกำหนดภารกิจ คือ ให้การฝึกศึกษาอบรมแก่นายทหารสัญญาบัตรกองทัพอากาศในด้านยุทธวิธี เสนาธิการกิจ และการบริหาร อันจำเป็นสำหรับผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการระดับกองบิน อีกทั้งได้กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร 5 ข้อ คือ (สถาบันวิชาการทหารอากาศ ชั้นสูง, 2544 : ผนวก ก - 1)

1. ให้สามารถเป็นผู้นำหน่วยและฝ่ายเสนาธิการที่มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกลสอดคล้องเหมาะสมกับฐานะของผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการของกองทัพอากาศ
2. ให้สามารถเข้าใจยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายความมั่นคงของชาติและยุทธศาสตร์ทหาร
3. ให้สามารถวิเคราะห์ สถานการณ์ วางแผน และออกคำสั่งในการใช้กำลังทางอากาศได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะสถานการณ์ในระดับยุทธวิธีและระดับปฏิบัติการ

4. ให้สามารถเสนอแนะตัดสินใจในฐานะฝ่ายเสนาธิการ ผู้บังคับบัญชา หรือ ผู้นำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ให้สามารถประเมินสภาวะแวดล้อมและแก้ปัญหาของหน่วยได้ ตลอดจนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารหน่วย

นอกจากนั้นยังกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ได้รับประกาศนียบัตรและเข็มวิทยฐานะ เรียกว่า “เข็มนภาริบัติย์” สามารถเลื่อนเลขหมาย ความชำนาญการทหารอากาศ (ลชทอ.) จากระดับ 5 เป็น 6 ซึ่งหมายความว่าหลังจากนี้จะสามารถดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามที่กำหนดคุณสมบัติประจำตำแหน่งเอาไว้ เช่น ตำแหน่งเสนาธิการประจำกรม กองต่าง ๆ ได้ อีกทั้งสามารถได้รับการแต่งตั้งให้เข้ารับตำแหน่งที่มีชั้นยศ นาวาอากาศเอกและสามารถเข้ารับการศึกษาต่อในระดับวิทยาลัยการทัพอากาศได้ต่อไป

3.1.2 หลักสูตรการศึกษา

หลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ รุ่นที่ 46 พ.ศ. 2545 โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย 5 หมวดวิชา ซึ่งส่วนใหญ่วิชาต่าง ๆ เช่นเดียวกับหลักสูตรที่ผ่าน ๆ มา รวมเวลาในการศึกษามีทั้งหมด 1,840 ชั่วโมง มีน้ำหนักคะแนน 30 และได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละหมวดวิชาเพิ่ม ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2544 : หมวด ข)

หมวดวิชาที่ 1 การบังคับบัญชาและการบริหาร รวมทั้งสิ้น 221 ชั่วโมง น้ำหนักคะแนน 7 มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการบังคับบัญชาและการบริหาร ตลอดจนการกระทำหน้าที่ฝ่ายอำนวยการในการเสนอแนะ วิเคราะห์ ตกลงใจให้แก่ผู้บังคับบัญชา โดยให้นายทหารนักเรียนได้ศึกษาวิชาผู้นำ การติดต่อประสานและการบังคับบัญชา หลักการคิดและวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจ หลักการบริหารงาน และความรู้ทั่วไปที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในการเป็นฝ่ายอำนวยการและเป็นผู้บังคับบัญชา

หมวดวิชาที่ 2 ความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 168 ชั่วโมง น้ำหนักคะแนน 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นายทหารนักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของชาติ การกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายและยุทธศาสตร์ของไทย ยุทธศาสตร์ทหาร องค์ประกอบกำลังอำนาจแห่งชาติ ภูมิรัฐศาสตร์และภูมิศาสตร์ทหารของไทย การเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีทางทหาร และสงครามข้อมูลข่าวสาร เมื่อจบบทเรียนแล้วสามารถนำไปใช้ในการวางแผนทางทหารได้

หมวดวิชาที่ 3 การทหาร รวมทั้งสิ้น 248 ชั่วโมง นำหนักคะแนน 8 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นายทหารนักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับการสงคราม หลักการสงคราม แนวความคิดของนักการทหารในอดีตที่สำคัญ ประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการของการใช้กำลังทหาร การวิเคราะห์การใช้กำลังทางอากาศของการยุทธที่สำคัญ หลักนิยมการใช้กำลังทางอากาศ รวมถึงศึกษาการกิจ ซึ่คความสามารถข้อจำกัดของกำลังทางอากาศและกำลังรบอื่น ๆ เช่น กำลังทางบก กำลังทางเรือ กำลังพลเรือ และกำลังสนับสนุนอื่น ๆ ที่ใช้ในการรบร่วม สามารถวางแผนการยุทธทางอากาศและอำนวยความสะดวกในการรบร่วมได้

หมวดวิชาที่ 4 เสนาธิการกิจ รวมทั้งสิ้น 371 ชั่วโมง นำหนักคะแนน 8 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นายทหารนักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับพันธกิจของงานฝ่ายอำนวยความสะดวก การแก้ปัญหา และเกิดทักษะในการเขียนรายงานฝ่ายอำนวยความสะดวก และการทำแผน/คำสั่ง การฝึกร่วมทางทหาร จนสามารถนำแผนที่ได้มาทดสอบในระบบการจำลองยุทธทางอากาศได้

หมวดวิชาที่ 5 กิจกรรม การฝึกและความรู้พิเศษ รวมทั้งสิ้น 830 ชั่วโมง นำหนักคะแนน 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นายทหารนักเรียนมีความรู้ในด้านการเมือง การเศรษฐกิจ การทหาร สังคมจิตวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่คความสามารถ ข้อจำกัด ปัญหา ข้อขัดข้อง แนวทางในการพัฒนาและแก้ไขของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน (จากการบรรยายของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รับผิดชอบของหน่วยงานนั้น ๆ) ตลอดจนได้รับประสบการณ์ตรงจากการดูงาน ชมกิจการ และการเดินทางไปศึกษาภูมิประเทศ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาแนวความคิดในการวิเคราะห์ วิจัยในด้านต่าง ๆ การฝึกงานในหน้าที่ฝ่ายอำนวยความสะดวก รวมทั้งการฝึกในสถานการณ์จำลองในรูปแบบต่าง ๆ และเสริมสร้างคุณลักษณะและบุคลิกภาพในการเป็นผู้นำและฝ่ายอำนวยความสะดวกที่มีประสิทธิภาพ (จากกิจกรรมกีฬา/การสังคม)

3.1.3 นักเรียนและบุคลากร

การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาใช้วิธีการพิจารณาตามความเหมาะสมโดยให้หัวหน้าสายวิทยาการพิจารณาตามความจำเป็นและลำดับความสำคัญ แล้วส่งรายชื่อให้กรมกำลังพลทหารอากาศและคณะกรรมการโครงการศึกษาของกองทัพอากาศเป็นผู้พิจารณาตามนโยบายของกองทัพอากาศและความต้องการของกองทัพอากาศต่อไป ในรุ่นที่ 46 พ.ศ. 2545 มีจำนวนทั้งสิ้น 120 คน ในจำนวนนี้เป็นนายทหารที่สังกัดกองทัพอากาศ 93 คน มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2545 : ผนวก ก - 3)

1. ชั้นยศนาวาอากาศตรีถึงนาวาอากาศโท
2. เป็นนายทหารสัญญาบัตรชาย อายุไม่เกิน 40 ปี นับตามพระราชบัญญัติการรับราชการทหาร พ.ศ. 2497
3. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
4. สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูงหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปี นับถึงวันเปิดการศึกษา
5. มีผลการศึกษาดำข้อ 4 โดยได้รับคะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตร ตั้งแต่ 2.8 ขึ้นไป และควรมีผลการประเมินค่าคุณลักษณะส่วนบุคคลตั้งแต่ ร้อยละ 75 ขึ้นไป
6. ต้องไม่เป็นผู้สำเร็จหลักสูตร โรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพหรือเทียบเท่าทั้งในประเทศและต่างประเทศ
7. ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างการศึกษา การฝึกงาน หรือปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา หรือการรับทุนของรัฐบาล หรือองค์การใด ๆ ในเวลาราชการ ระหว่างปีการศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
8. เป็นผู้ที่ทางราชการพิจารณาให้เข้าถึงความลับของทางราชการ ชั้น “ลับมาก”
9. เป็นผู้ที่มีสุขภาพสมบูรณ์ โดยผ่านการตรวจร่างกาย จากคณะกรรมการแพทย์ของกรมแพทย์ทหารอากาศ กองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ
10. เป็นผู้ที่มีผลการประเมินสมรรถภาพข้าราชการทหาร ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบ ทอ.ว่าด้วยการประเมินสมรรถภาพข้าราชการทหาร พ.ศ. 2541 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม
11. ผู้ที่หน่วยงานอื่นฝากเข้ารับการศึกษานำให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการโครงการศึกษาของกองทัพอากาศ

การคัดเลือกผู้บริหาร โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ กองทัพอากาศใช้วิธีการแต่งตั้งข้าราชการของกองทัพอากาศเข้ามาเป็นผู้บริหาร ในปี พ.ศ. 2545 มี พลอากาศตรี ม.ล.สุปรีชา กมลลาสน์ เป็นผู้บัญชาการ ในส่วนของครูอาจารย์นั้นกองทัพอากาศได้จัดสรรทุนสำหรับอาจารย์ให้ไปศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส และออสเตรเลีย นอกจากนั้นยังมีทุนทั่วไป เช่น ประเทศเยอรมันนี มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ อินเดีย นิวซีแลนด์ โดยกรมกำลังพลทหารอากาศจะกำหนดคุณสมบัติและข้อผูกพันเป็นกรณีไป ซึ่งที่ผ่านมาจะให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษากลับมาเป็นอาจารย์ อย่างน้อย 2 ปี (โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ, 2538 : 23) โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศมีจำนวนบุคลากรทั้งหมด 53 คน ในจำนวนนี้มีอาจารย์ประจำ 8 คน นอกจากนั้นในแต่ละปียังได้มีการเชิญผู้บรรยายจาก

ภายนอกมาช่วยสอนอีกปีละประมาณ 170 คน โดยในจำนวนนี้แบ่งเป็นข้าราชการในกองทัพอากาศประมาณ 80 คน และเป็นบุคคลภายนอกกองทัพอากาศอีกประมาณ 90 คน

3.1.4 โครงสร้างการบริหาร

โครงสร้างการบริหารโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในปี พ.ศ. 2545 มีการจัดส่วนราชการตามอัตรา ทอ. ปี พ.ศ. 2539 โดยจัดเป็นหน่วยขึ้นตรงสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงและกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ ตามลำดับ สามารถเขียนแผนภาพ ดังนี้ (กองทัพอากาศ, 2539 : 1)

แผนภาพที่ 21 แสดงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ พ.ศ. 2545

โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ประกอบด้วยหน่วยขึ้นตรง 4 หน่วยงาน ดังนี้

1. กองการศึกษา มีหน้าที่ อำนวยการและจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและหลักสูตร จัดทำแผนและโครงการศึกษา จัดเตรียมเอกสารประกอบการศึกษา รวมทั้งการควบคุมดูแลสนับสนุนการศึกษาและการสอนตามหลักสูตร มีผู้อำนวยการกองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ

2. กองการปกครอง มีหน้าที่ วางแผน อำนวยการ ประสานงาน ควบคุมกำกับดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับการปกครอง พิธีการและกิจกรรม ตลอดจนการศึกษาดูงาน การศึกษาภูมิประเทศและการประเมินผลคุณลักษณะส่วนบุคคลของนายทหารนักเรียน มีผู้อำนวยการกองการปกครองเป็นผู้รับผิดชอบ

3. กองวิเคราะห์และประเมินผล มีหน้าที่ วางแผน อำนวยการในการวิเคราะห์ วิจัย และประเมินผลการศึกษา การรายงานผลการศึกษา ตลอดจนการจัดทำรายงาน การจัดทำ หลักฐาน ประวัติ ข้อมูลสถิติ เพื่อการวิเคราะห์วิจัยและพัฒนาการศึกษา มีผู้อำนวยการ กองวิเคราะห์และประเมินผลเป็นผู้รับผิดชอบ

4. แผนกธุรการ มีหน้าที่ ดำเนินการ เกี่ยวกับงานสารบรรณ กำลังพล การส่ง กำลังบำรุง การเงิน การงบประมาณ งานธุรการ การรักษาความปลอดภัย การประชาสัมพันธ์ การสวัสดิการ การควบคุมดูแลอาคารสถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ตลอดจนบริการ ทั่วไป มีหัวหน้าแผนกธุรการเป็นผู้รับผิดชอบ

3.1.5 การเรียนการสอน

วิธีการเรียนการสอนโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ เป็นแบบผสม ประกอบด้วย การบรรยาย การสัมมนา การปฏิบัติ การศึกษาภูมิประเทศต่างประเทศและในประเทศ รวมทั้ง การชมกิจการภายในทั้งภาครัฐและเอกชน การฝึกร่วมระหว่างโรงเรียนเสนาธิการต่างเหล่าทัพ และการฝึกงานในหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการ อีกทั้งยังจัดให้มีการทำเอกสารวิจัย (โรงเรียนเสนา ธิการทหารอากาศ, 2545 : 2)

3.1.6 การประเมินผล

การประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในปี พ.ศ. 2545 ใช้ ระเบียบโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ปี พ.ศ. 2542 ซึ่งมีการประเมิน 2 ด้าน คือ (โรงเรียน เสนาธิการทหารอากาศ, 2542 : 2)

1. การประเมินด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ กระทำโดย 3 วิธี ได้แก่ การปฏิบัติ การสัมมนา และการทดสอบ

1.1 การปฏิบัติและการสัมมนา ให้อาจารย์หรือคณะอาจารย์ที่ได้รับมอบ หมายทำการประเมินและใช้ระบบระดับคะแนน (Grading System) โดยเทียบคะแนนร้อยละ เป็นระดับคะแนนและค่าระดับคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

คะแนนร้อยละ	ระดับคะแนน	ค่าระดับคะแนน
80 ขึ้นไป	A	4.0
80 – 84	B ⁺	3.5

75 – 79	B	3.0
68 – 74	C ⁺	2.5
60 – 67	C	2.0
50 – 59	D ⁺	1.5
35 – 49	D	1.0
15 – 34	F ⁺	0.5
0 – 14	F	0

1.2 การทดสอบ เป็นการทดสอบความรู้จากข้อเขียน การแบ่งระดับคะแนน ใช้ระบบลำดับชั้น โดยยึดถือคะแนนแบบ T – SCORE

2. การประเมินด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล นายทหารนักเรียนจะได้รับการประเมินค่าคุณลักษณะส่วนบุคคลด้วยการเฝ้าสังเกตในเรื่อง ความวิริยะอุตสาหะ วินัย ความประพฤติ บุคลิกลักษณะนิสัยและอุปนิสัย การสังคม ความเป็นผู้นำ เชาว์ริเริ่ม การปฏิบัติงาน และคุณพินิจ จากคณะกรรมการโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ประกอบด้วย รองผู้บัญชาการฯ ผู้อำนวยการกอง รองผู้อำนวยการกอง อาจารย์ประจำสัมนา อาจารย์ประจำกองการศึกษา และ นายทหารปกครอง โดยใช้ระบบร้อยละตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

คะแนนร้อยละ	ความหมาย
90 – 100	ดีมาก
70 – 89	ดี
50 – 69	พอใช้
30 – 49	ควรปรับปรุง
0 – 29	ต้องปรับปรุง

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาได้จะต้องได้รับการประเมินด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการที่ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตรตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป และได้ระดับคะแนนแต่ละหมวดวิชาตั้งแต่ 1.00 ขึ้นไป และได้รับการประเมินด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลอยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ขึ้นไป นอกจากนี้ยังต้องมีเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ไม่เป็นผู้ถูกตัดคะแนนความประพฤติหมด 100 คะแนน ได้รับการประเมินผลเอกสารวิจัยอยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไป และเสนอเอกสารวิจัยฉบับสมบูรณ์ตามระยะเวลาที่กำหนด

นอกจากนั้นยังมีการประเมินหลักสูตรและการประเมินการบรรยายของอาจารย์ การประเมินหลักสูตรจะทำการประเมินในแต่ละหมวดวิชา ว่ามีความเหมาะสมเพียงใด วิชาใด ควรใช้เวลาในการศึกษาเพิ่มขึ้นหรือลดลง เหมาะแก่ความรู้พื้นฐานของนายทหารนักเรียนหรือไม่ การบรรยาย การอภิปราย หรือการสัมมนา ตลอดจนแบบฝึกหัดต่าง ๆ พอเพียงหรือไม่ โดยแผนกแผนและสถิติ เพื่อจะนำไปพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น รวมทั้งให้นายทหารนักเรียนได้วิจารณ์และให้ข้อเสนอแนะประกอบด้วย ส่วนการประเมินการบรรยายของอาจารย์ โรงเรียนเสนาธิการและอาจารย์ภายนอกที่ได้รับเชิญมา จะได้รับการประเมินทุกครั้งจากนายทหารนักเรียนว่ามีการสอนหรือการบรรยายดีเพียงไร มีเนื้อหาสาระอย่างไรบ้าง มีการเตรียมการล่วงหน้าดีหรือไม่ และได้รับความสนใจเพียงใด

3.2 วิทยาลัยการทัพอากาศ

3.2.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

เป้าหมายการจัดการศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ คือ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกองทัพอากาศที่มีคุณภาพและคุณธรรม มีการกำหนดภารกิจของสถาบัน คือ มีหน้าที่ให้การฝึกและศึกษาแก่นายทหารสัญญาบัตรของกองทัพอากาศ ในทางยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และการบริหารอันจำเป็นสำหรับผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการชั้นสูง และมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2545 : 1)

1. ให้สามารถเป็นผู้นำ และฝ่ายอำนวยการระดับสูง
2. ให้สามารถบริหารทรัพยากรของหน่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ให้เข้าใจกระบวนการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ และการประเมินยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategic Appraisal)
4. ให้สามารถกำหนดหลักนิยมทางทหาร ยุทธศาสตร์ทหารและบทบาทของกำลังทางอากาศให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ด้านการป้องกันประเทศ

3.2.2 หลักสูตรการศึกษา

หลักสูตรการศึกษาในรุ่นที่ 36 พ.ศ. 2545 ประกอบด้วย 4 หมวดวิชา ซึ่งส่วนใหญ่ วิชาต่าง ๆ เช่นเดียวกับหลักสูตรที่ผ่านมา มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละหมวดวิชา ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2545 : ภาคผนวก)

หมวดวิชาที่ 1 ผู้นำและการบริหาร รวมทั้งสิ้น 151 ชั่วโมง นำหนักคะแนน 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์และทักษะการเป็นผู้นำและผู้บริหาร ให้สามารถวิเคราะห์และประเมินผลการกำหนดภารกิจ กำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดนโยบาย การวางแผนและการจัดสรรทรัพยากร ในการบริหารงานที่เหมาะสมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนสามารถถ่ายทอดแนะนำผู้ใต้บังคับบัญชาในเรื่องการเป็นผู้นำ การบริหาร และวิชาการทั่วไปได้ ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 ผู้นำ ได้แก่ องค์การและผู้นำ ภาวะผู้นำ การพัฒนาความเป็นผู้นำ

ตอนวิชาที่ 2 การบริหาร ได้แก่ ปรัชญา ทฤษฎีและหลักการบริหาร เครื่องมือการบริหาร การบริหารทรัพยากร

หมวดวิชาที่ 2 ความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งสิ้น 173 ชั่วโมง นำหนักคะแนน 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาในเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ วัตถุประสงค์แห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการกำหนดและประเมินยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และประเมินยุทธศาสตร์ชาติของประเทศต่าง ๆ ได้ ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 โครงสร้างยุทธศาสตร์ชาติและความมั่นคงแห่งชาติ ได้แก่ โครงสร้างยุทธศาสตร์ชาติ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

ตอนวิชาที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการประเมินยุทธศาสตร์ ได้แก่ พันธกรณีระหว่างประเทศ สถานการณ์ภายนอกประเทศ สถานการณ์ภายในประเทศ กำลังอำนาจแห่งชาติ

ตอนวิชาที่ 3 ยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่ การกำหนดนโยบายและแผน

หมวดวิชาที่ 3 ยุทธศาสตร์ทหารและบทบาทของกำลังทางอากาศ รวมทั้งสิ้น 160 ชั่วโมง นำหนักคะแนน 9 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาในเรื่องหลักนิยมทางทหาร ยุทธศาสตร์ทหารและกำลังทางอากาศ เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานขั้นตอนและสามารถกำหนดหลักนิยมทางทหาร ยุทธศาสตร์ทหาร และบทบาทของกำลังทางอากาศให้สอดคล้องกับนโยบายการป้องกันประเทศ ประกอบด้วย

ตอนวิชาที่ 1 หลักนิยมทางทหาร ได้แก่ ปรัชญา หลักการพื้นฐานและประวัติการสงคราม หลักนิยมและหลักการสงคราม ความสัมพันธ์ของหลักนิยมกับเทคโนโลยี

ตอนวิชาที่ 2 ยุทธศาสตร์ทหาร ได้แก่ การคุกคามทางทหาร จิตความสามารถทางการรบของไทย ยุทธศาสตร์ทหาร

ตอนวิชาที่ 3 บทบาทของกำลังทางอากาศ ได้แก่ การปฏิบัติการทางอากาศ ระบบป้องกันภัยทางอากาศของไทย ปัจจัยสนับสนุนการยุทธทางอากาศ แผนทางทหาร

หมวดวิชาที่ 4 เอกสารวิจัย กิจกรรม การดูงาน การศึกษาภูมิประเทศ และการบรรยายพิเศษ รวมทั้งสิ้น 378 ชั่วโมง ให้นำหนักคะแนน 9 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เสริมสร้างความรู้ความสามารถนักศึกษาในการวิเคราะห์ปัญหา เสนอผลวิเคราะห์แก้ไขปัญหาในรูปของเอกสารวิจัยได้และตระหนักถึงความสำคัญของงานวิจัยโดยเพิ่มประสิทธิภาพงานด้วยการวิจัย

2. เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ด้านต่าง ๆ แก่นักศึกษาโดยการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลสำคัญของหน่วยงาน และการสัมผัสกับสภาวะแวดล้อมที่แท้จริงตามภูมิภาคทั้งในประเทศและต่างประเทศรวมทั้งการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษาผู้บังคับบัญชา และคณะอาจารย์

3. เพื่อเสริมการศึกษาหมวดวิชาในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมทั้งให้เข้าใจถึงเหตุการณ์ที่น่าสนใจซึ่งเกิดขึ้นในปัจจุบัน

ตอนวิชาที่ 1 เอกสารวิจัย ได้แก่ หลักการวิจัย การศึกษาค้นคว้ารายบุคคลและการแสดงผล

ตอนวิชาที่ 2 กิจกรรม ได้แก่ การปฐมนิเทศ เวลาผู้บังคับบัญชา ความร่วมมือทางวิชาการ กิจกรรมวิทยาลัยการทัพสัมพันธ์

ตอนวิชาที่ 3 การดูงานและการศึกษาภูมิประเทศ ได้แก่ การดูงานในกรุงเทพและจังหวัดใกล้เคียง การดูงานและการศึกษาภูมิประเทศในประเทศและต่างประเทศ

ตอนวิชาที่ 4 การบรรยายพิเศษ ได้แก่ เสริมเรื่องผู้นำและการบริหาร ความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ทหาร เอกสารวิจัย รวมทั้งเรื่องอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น รัฐธรรมนูญในราชอาณาจักรไทย ข้อเสนอแนะการใช้ภาษาไทย นโยบายและแนวความคิดในการพัฒนากองทัพอากาศ การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม สงครามในอนาคต กองทัพกับการพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน การวิจัย สุขภาพและคุณภาพชีวิต การป้องกันโรคเอดส์ การวิเคราะห์สถานการณ์โลก เป็นต้น

3.2.3 นักเรียนและบุคลากร

การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาใช้วิธีการพิจารณาตามความเหมาะสม โดยให้หัวหน้าสายวิชาการพิจารณาตามความจำเป็นและลำดับความสำคัญ แล้วส่งรายชื่อให้กรมกำลังพลทหารอากาศและคณะกรรมการโครงการศึกษาของกองทัพอากาศเป็นผู้พิจารณาตามนโยบายของกองทัพอากาศและความต้องการของกองทัพอากาศต่อไป ในรุ่นที่ 36 พ.ศ. 2545 มีจำนวนทั้งสิ้น 86 คน ในจำนวนนี้เป็นนายทหารที่สังกัดกองทัพอากาศ 73 คน มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา ดังนี้ (สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง, 2544 : 2)

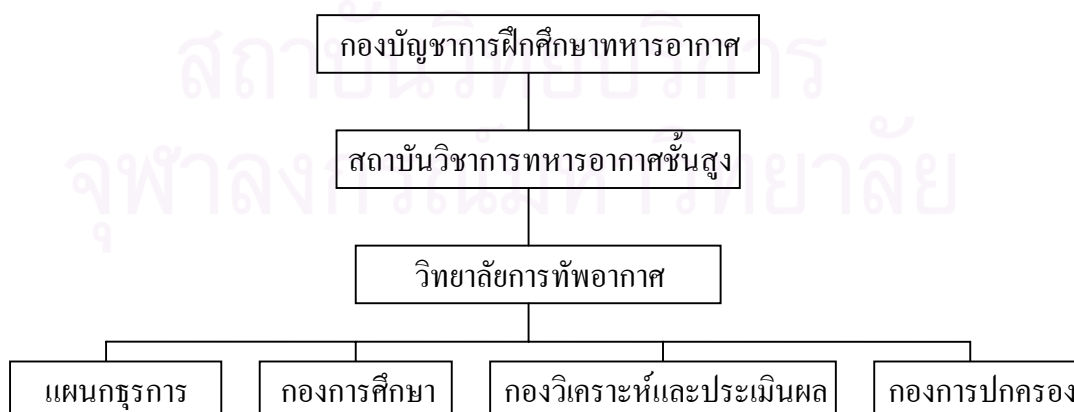
1. ยศนาวาอากาศเอก อัตราเงินเดือนระดับ น.4 ขึ้นไป
2. อายุไม่เกิน 50 ปี โดยนับอายุตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร
3. คุณวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป
4. เป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ หรือโรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมีหลักสูตรการศึกษาเทียบเท่าได้ไม่ต่ำกว่าหลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศหรือโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศอาวุโส
5. ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาตามข้อ 4 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นไป ต้องมีผลการประเมินในด้านความรู้ความสามารถได้รับคะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตรตั้งแต่ 2.80 ขึ้นไป และมีผลการประเมินค่าคุณลักษณะส่วนบุคคลตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป ถ้าสถานศึกษาได้มีระบบการประเมินผลในด้านความรู้ความสามารถหรือการประเมินค่าคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างไปจากระบบนี้ ให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการโครงการศึกษาของกองทัพอากาศ
6. ไม่เป็นผู้ที่เคยสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หรือวิทยาลัยการทัพทั้งในประเทศและต่างประเทศ
7. สุขภาพสมบูรณ์ โดยผ่านการตรวจจากคณะกรรมการแพทย์ของกรมแพทย์ทหารอากาศ กองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ
8. เป็นผู้ที่มีความไว้วางใจให้เข้าถึงความลับของทางราชการชั้น “ลับที่สุด”
9. ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างการศึกษา หรือฝึกงาน หรือดูงาน ณ สถานศึกษาหรือองค์การใด ๆ ในเวลาราชการ
10. เป็นผู้ที่มีผลการประเมินสมรรถภาพข้าราชการทหารตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบกองทัพอากาศว่าด้วยการประเมินสมรรถภาพข้าราชการทหาร พ.ศ. 2541

การคัดเลือกผู้บริหารและอาจารย์ของวิทยาลัยการทัพอากาศนั้น กองทัพอากาศใช้วิธีการแต่งตั้งข้าราชการของกองทัพอากาศมาเป็นผู้บริหาร ในปี พ.ศ. 2545 มีพลอากาศตรี วัลลภ มีสมศัพย์ เป็นผู้บัญชาการ มีจำนวนบุคลากรทั้งหมด 42 คน ในจำนวนนี้มีอาจารย์ประจำ 7 คน นอกจากนี้มีการแต่งตั้งข้าราชการที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยการทัพอากาศแล้วมาเป็นอาจารย์ประจำสัมมนา 5 คน (ยศพลอากาศตรี) มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกกองทัพอากาศมาช่วยบรรยาย โดยในแต่ละปีมีการเชิญมาปีละประมาณ 90 คน โดยในจำนวนนี้แบ่งเป็นข้าราชการในกองทัพอากาศประมาณ 20 คน และเป็นบุคคลภายนอกกองทัพอากาศอีกประมาณ 70 คน (สัมภาษณ์ นาวาอากาศเอก ดร.ทำนุ พรหมมาพันธ์, วิทยาลัยการทัพอากาศ, 2 กรกฎาคม 2545.)

3.2.4 โครงสร้างการบริหาร

โครงสร้างการบริหารในปี พ.ศ. 2545 วิทยาลัยการทัพอากาศจัดส่วนราชการตามอัตรา ทอ. ปี พ.ศ. 2539 โดยจัดเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงและกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ ตามลำดับ เขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้ (กองทัพอากาศ, 2539 : 1)

แผนภาพที่ 22 แสดงการจัดส่วนราชการวิทยาลัยการทัพอากาศ พ.ศ. 2545

3.2.5 การเรียนการสอน

การเรียนการสอนในรุ่นที่ 36 พ.ศ. 2545 ใช้ระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตร ประมาณ 45 สัปดาห์ (10 เดือน) คิดเป็นชั่วโมงการศึกษาทั้งสิ้น 862 ชั่วโมง เริ่มจากปลายเดือน ตุลาคม ถึงปลายเดือนกันยายน ซึ่งวิธีการเรียนการสอนเป็นแบบผสม ประกอบด้วย (วิทยาลัย การทัพอากาศ, 2545 : 11)

1. การบรรยาย โดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นทั้งนายทหารชั้นผู้ใหญ่ของ กองทัพอากาศและผู้เชี่ยวชาญภายนอกกองทัพอากาศเอง
2. การค้นคว้าด้วยตนเอง วิทยาลัยการทัพอากาศจะแนะนำหนังสือให้อ่านใน บางวิชา นักศึกษาสามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้
3. การสัมมนา มี 2 ลักษณะ คือ
 - 3.1 การสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้จากการอ่านและการฟังบรรยาย
 - 3.2 การสัมมนาเพื่อแก้ปัญหา โดยนักศึกษาได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อ แก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่ได้ศึกษาและปัญหาของกองทัพอากาศที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว
4. การค้นคว้าและวิจัย โดยให้นายทหารนักศึกษาทำการค้นคว้าวิจัยในเรื่องที่อยู่ใน ความสนใจของตนและมีประโยชน์ต่อทางราชการในลักษณะของเอกสารวิจัย
5. การศึกษาภูมิประเทศ โดยแบ่งเป็นในประเทศ 24 วัน และนอกประเทศ 15 วัน เพื่อเสริมการศึกษาในห้องบรรยายและห้องสัมมนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยให้นายทหารนักศึกษา มีโอกาสได้สัมผัสกับสภาพการณ์ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับข้าราชการ และประชาชนในท้องถิ่นได้รวบรวมข้อมูลทางด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคมจิต วิทยา และปัญหาที่น่าสนใจซึ่งเกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มี ผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์ทหารไทย
6. การดูงานในกรุงเทพและจังหวัดใกล้เคียง 9 วัน

3.2.6 การประเมินผล

การประเมินผลในรุ่นที่ 36 พ.ศ. 2545 วิทยาลัยการทัพอากาศมีการประเมินผลตาม ระเบียบสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ ว่าด้วยการวัด และประเมินผลการศึกษา ปี พ.ศ. 2542 มีการประเมินผล 2 ด้าน คือ (วิทยาลัยการทัพอากาศ, 2545 : 30 - 33)

1. การประเมินด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ กระทำโดย 2 วิธี ได้แก่ การปฏิบัติและการสัมมนา โดยให้อาจารย์ที่ได้รับมอบหมายทำการประเมินและใช้ระบบระดับคะแนน (Grading System) โดยเทียบคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

คะแนนร้อยละ	ระดับคะแนน	ค่าระดับคะแนน
80 ขึ้นไป	A	4.0
80 – 84	B ⁺	3.5
75 – 79	B	3.0
68 – 74	C ⁺	2.5
60 – 67	C	2.0
50 – 59	D ⁺	1.5
35 – 49	D	1.0
15 – 34	F ⁺	0.5
0 – 14	F	0

2. การประเมินด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล นายทหารศึกษาจะได้รับการประเมินค่าคุณลักษณะส่วนบุคคลด้วยการเฝ้าสังเกตในเรื่องความวิริยะอุตสาหะ วินัย ความประพฤติ บุคลิกลักษณะนิสัยและอุปนิสัย การสังคม ความเป็นผู้นำ เชาว์ริเริ่ม การปฏิบัติงาน และคุณพินิจ จากคณะกรรมการ ประกอบด้วย รองผู้บัญชาการฯ ผู้อำนวยการกอง กอง อาจารย์ประจำสัมมนา และนายทหารปกครอง โดยใช้ระบบร้อยละตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

คะแนนร้อยละ	ความหมาย
90 – 100	ดีมาก
70 – 89	ดี
50 – 69	พอใช้
30 – 49	ควรปรับปรุง
0 – 29	ต้องปรับปรุง

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจะต้องได้รับการประเมินด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการที่ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตรตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป และได้ระดับคะแนนแต่ละหมวดวิชาตั้งแต่ 1.00 ขึ้นไปและได้รับการประเมินด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลอยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ขึ้นไป นอกจากนี้ยังต้องมีเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ไม่เป็นผู้ถูกตัดคะแนนความประพฤติหมด 100 คะแนน ได้รับการประเมินผลเอกสารวิจัยอยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปและส่งตามระยะเวลาที่กำหนด

ตอนที่ 3 ปัญหาระบบการฝึกศึกษาและการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

การศึกษาปัญหาระบบการฝึกศึกษาและการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร จะนำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ
3. ปัญหาระบบฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ
4. ปัญหาระบบฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
5. ปัญหาระบบฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ
6. ปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศ
2. กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
3. กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ
4. กลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา

ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศ

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศ ในปี พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นชั้นปีที่ 5 ส่วนใหญ่มีอายุ 23 ปี ร้อยละ 40.2 มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.50 – 2.99 ร้อยละ 43.7 และกำลังศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ คือ สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า ร้อยละ 19.5 รองลงมา ได้แก่ สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล ร้อยละ 17.2 สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม ร้อยละ 13.8 ตามลำดับ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศ
จำแนกตามอายุ เกรดเฉลี่ยสะสม และสาขาวิชาที่กำลังศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
20 ปี	1	1.1
21 ปี	3	3.5
22 ปี	21	24.1
23 ปี	35	40.2
24 ปี	22	25.3
25 ปี	4	4.7
26 ปี	1	1.1
รวม	87	100
เกรดเฉลี่ยสะสม		
2.00 – 2.49	27	31.0
2.50 – 2.99	38	43.7
3.00 – 3.49	17	19.5
3.50 – 4.00	5	5.8
รวม	87	100
สาขาวิชาที่กำลังศึกษา		
วิศวกรรมอากาศยานและการบิน	8	9.2
วิศวกรรมเครื่องกล	15	17.2
วิศวกรรมไฟฟ้า	17	19.5
วิศวกรรมโยธา	9	10.3
วิศวกรรมอุตสาหกรรม	12	13.8
วิศวกรรมคอมพิวเตอร์	5	5.8
คอมพิวเตอร์	11	12.6
วัสดุศาสตร์	10	11.5
รวม	87	100

2. กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ในปี พ.ศ. 2545 ส่วนใหญ่มีชั้นยศ เป็นนาวาอากาศโท ร้อยละ 51.5 และเป็นนาวาอากาศตรี ร้อยละ 48.5 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 77.3 และปริญญาโท ร้อยละ 21.2 มีเหล่าทหารเป็นเหล่านักบิน ร้อยละ 42.4 รองลงมาเป็นเหล่าช่างอากาศ ร้อยละ 10.6 และเหล่าสื่อสาร ร้อยละ 9.1 มีประสบการณ์ในการทำงานเฉลี่ย 12.94 ปี ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
จำแนกตามชั้นยศ การศึกษา และเหล่าทหาร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นยศ		
นาวาอากาศโท	34	51.5
นาวาอากาศตรี	32	48.5
รวม	66	100
การศึกษา		
ปริญญาตรี	51	77.3
ปริญญาโท	14	21.2
ปริญญาเอก	1	1.5
รวม	66	100
เหล่าทหาร		
นักบิน	28	42.4
อากาศโยธิน	3	4.5
ช่างอากาศ	7	10.6
ช่างโยธา	4	6.1
สื่อสาร	6	9.2
สรรพาวุธ	1	1.5
สารบรรณ	4	6.1
การเงิน	2	3.0
พลธิการ	2	3.0
ต้นหน	4	6.1
ขนส่ง	1	1.5
วิทยาศาสตร์	3	4.5
สารวัตร	1	1.5
รวม	66	100

3. กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ ในปี พ.ศ. 2545 ส่วนใหญ่มีชั้นยศเป็น นาวาอากาศเอก ร้อยละ 76.0 และเป็นนาวาอากาศเอก (พิเศษ) ร้อยละ 24.0 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 81.6 และปริญญาโท ร้อยละ 18.4 มีเหล่าทหารเป็นเหล่านักบิน ร้อยละ 60.0 รองลงมาเป็นเหล่าการเงิน ร้อยละ 10.0 เหล่าอากาศโยธิน เหล่าช่างอากาศ เหล่าสื่อสาร เหล่าสรรพาวุธ และเหล่าสารบรรณ ร้อยละ 4.0 มีประสบการณ์ในการทำงานเฉลี่ย 23.39 ปี ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 5

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ
จำแนกตามชั้นยศ การศึกษา และเหล่าทหาร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นยศ		
นาวาอากาศเอก (พิเศษ)	12	24.0
นาวาอากาศเอก	38	76.0
รวม	50	100
การศึกษา		
ปริญญาตรี	41	81.6
ปริญญาโท	9	18.4
รวม	50	100
เหล่าทหาร		
นักบิน	30	60.0
อากาศโยธิน	2	4.0
ช่างอากาศ	2	4.0
สื่อสาร	2	4.0
สรรพาวุธ	2	4.0
สารบรรณ	2	4.0
การเงิน	5	10.0
พลารธิการ	1	2.0
ต้นหน	1	2.0
พระธรรมนูญ	1	2.0
ขนส่ง	1	2.0
แพทย์	1	2.0
รวม	50	100

4. กลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา

ในปี พ.ศ. 2545 กลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่มีชั้นยศเป็นนาวาอากาศเอก (พิเศษ) ร้อยละ 58.8 รองลงมาเป็นพลอากาศตรี ร้อยละ 18.0 และนาวาอากาศเอกร้อยละ 14 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 69.3 ปริญญาโท ร้อยละ 28.7 และปริญญาเอก ร้อยละ 2.0 มีเหล่าทหารเป็นเหล่านักบิน ร้อยละ 74.2 รองลงมาเป็นเหล่าช่างอากาศและสื่อสาร ร้อยละ 6.9 มีประสบการณ์ในการทำงานเฉลี่ย 26.79 ปี ดังมีรายละเอียดตามร่างที่ 6

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มผู้ที่สำเร็จศึกษาจำแนกตามชั้นยศ การศึกษา และ เหล่าทหาร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นยศ		
พลอากาศเอก	3	3.0
พลอากาศโท	7	6.9
พลอากาศตรี	18	17.6
นาวาอากาศเอก (พิเศษ)	60	58.8
นาวาอากาศเอก	14	13.7
รวม	102	100
การศึกษา		
ปริญญาตรี	70	69.3
ปริญญาโท	29	28.7
ปริญญาเอก	2	2.0
รวม	102	100
เหล่าทหาร		
นักบิน	75	74.2
อากาศโยธิน	2	2.0
ช่างอากาศ	7	6.9
ช่างโยธา	1	1.0
สื่อสาร	7	6.9
สรรพาวุธ	4	4.0
สารบรรณ	2	2.0
คันทัน	1	1.0
ขนส่ง	1	1.0
สารวัตร	1	1.0
รวม	102	100

2. ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ในปี พ.ศ. 2545 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องความเหมาะสมและความทันสมัยในยุคปัจจุบัน รวมทั้งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนโยบายการพัฒนานานาภาพกองทัพอากาศไทย ตลอดจนมีการนำนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศไปปฏิบัติอย่างจริงจัง อยู่ในระดับปานกลาง ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. นโยบายการศึกษาของ ทอ. ในปัจจุบันมีความเหมาะสม	3.27	0.85
2. นโยบายการศึกษาของ ทอ. มีความทันสมัยในยุคปัจจุบัน	3.20	0.99
3. นโยบายการศึกษาของ ทอ. สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542	3.08	0.67
4. นโยบายการศึกษาของ ทอ. สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนานานาภาพกองทัพอากาศไทย	3.03	0.74
5. มีการนำนโยบายการศึกษาของ ทอ. ไปปฏิบัติอย่างจริงจัง	2.70	0.71
รวม	3.06	0.62

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ ในปี พ.ศ. 2545 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นว่านโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศในปัจจุบันมีความเหมาะสมและมีความทันสมัย อยู่ในระดับมาก แต่มีความคิดเห็นว่านโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนโยบายการพัฒนานานาภาพกองทัพอากาศไทย ตลอดจนมีการนำนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศไปปฏิบัติอย่างจริงจัง อยู่ในระดับปานกลาง ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. นโยบายการศึกษาของ ทอ. ในปัจจุบันมีความเหมาะสม	3.59	0.93
2. นโยบายการศึกษาของ ทอ. มีความทันสมัยในยุคปัจจุบัน	3.52	0.86
3. นโยบายการศึกษาของ ทอ. สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542	3.20	0.84
4. นโยบายการศึกษาของ ทอ. สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนานาวิกอากาศของกองทัพอากาศไทย	3.21	1.02
5. มีการนำนโยบายการศึกษาของ ทอ. ไปปฏิบัติอย่างจริงจัง	2.83	0.96
รวม	3.28	0.78

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศ ด้วยวิธี t-test สามารถแสดงการเปรียบเทียบได้ตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศระหว่างผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศ

ความคิดเห็น	n	\bar{X}	S.D.
ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	66	3.06	0.62
ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ	50	3.28	0.78

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ วิทยาลัยการทัพอากาศ และผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า นโยบายปี พ.ศ. 2541 ไม่ใช่ นโยบายการ

ศึกษาแต่เป็นนโยบายการบริหารกำลังพล ไม่มีการนำมาปฏิบัติ ไม่ได้พัฒนาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนโยบายการศึกษาของกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2545 กองทัพอากาศไม่มีแผนพัฒนาการศึกษาของกองทัพ การทำเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาของกองทัพยังทำโดยหน้าที่และตำแหน่งของบุคคล มากกว่าทำโดยคณะบุคคลหรือบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจทางการศึกษาอย่างลึกซึ้ง ทำให้ไม่ชัดเจน แข็งเกินไป ไม่อ่อนตัว สถานศึกษาปฏิบัติยาก ไม่ตรงกับความต้องการของกองทัพ มีกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มาก มีการจำกัดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา เช่น กำหนดอายุ มีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบด้านการศึกษาบ่อย และเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาตามความต้องการของผู้กำหนดในแต่ละช่วง ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบริหารการศึกษา อีกทั้งกองทัพอากาศยังไม่เปิดใจต่อระบบการศึกษาของพลเรือนให้ความสำคัญกับระบบการศึกษาของกองทัพเองน้อย ทำให้การเจริญเติบโตของผู้ที่ทำงานอยู่ในหน่วยการศึกษาไม่ดี ขาดการส่งเสริมหรือไม่เห็นความสำคัญในการให้ข้าราชการไปศึกษาต่อเพื่อพัฒนากำลังพลให้มีคุณภาพสูงขึ้นในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีใช้ความต้องการของกองทัพอากาศ นอกจากนั้นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศบางท่านมีความคิดเห็นว่า “มีการเขียนนโยบายไว้ดีแต่ไม่ได้ปฏิบัติอย่างจริงจังโดยมักจะอ้างว่าขาดแคลนงบประมาณ” ผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วบางท่านมีความคิดเห็นว่า “ระบบการศึกษาของกองทัพอากาศไม่ได้สอดคล้องกันเท่าที่ควร ยังไม่เป็นองค์รวม ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำ ตลอดจนไม่ได้ส่งคนที่มีคุณภาพเข้ามาดูแลส่วนการศึกษา โครงสร้างการจัดส่วนราชการตามอัตรา ทอ.39 มีการตั้งกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ อัตราพลอากาศเอก แต่ไม่ได้ให้รับผิดชอบเรื่องการศึกษาทั้งหมด โครงการศึกษาของกองทัพอากาศรับผิดชอบโดยกรมกำลังพลทหารอากาศ ซึ่งมีรองเสนาธิการทหารอากาศ (ฝ่ายกำลังพลและส่งกำลังบำรุง) เป็นประธานคณะกรรมการโครงการศึกษา” บางท่านมีความคิดเห็นว่า “กระบวนการจัดการศึกษาเป็นแค่เปลือกที่มีผลต่อเนื้อหาน้อยมาก การเรียนรู้ไม่จำกัดกรอบแค่ในโรงเรียน ทำไมต้องจัดการศึกษาแบบโรงงาน ทำไมไม่จัดแบบขายตรงตามศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน รูปแบบของทหารใช้ได้ทันสมัยมาแล้วดงาม เช่น การฝึกบินในโรงเรียนการบิน สอนกันตัวต่อตัว สอนกันด้วยชีวิต สอนแล้วเห็นผลขับเอฟ 16 ได้ เป้าหมายหลักสูตรเป็นเพียงกระดาษเปื้อนหมึกที่ถูกภาษาจำกัดความเข้าใจที่แท้จริง ชักนำมาทะเลาะกันในการแก้ไขคำพูด ควรดูหรือวัดที่ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ผลงานหรือความพึงพอใจดีกว่า” และมีข้อเสนอแนะอีกว่า “การศึกษาของกองทัพอากาศต้องมุ่งเน้นให้บุคคลทุกระดับ มีความรู้ความสามารถในการสนับสนุนให้เครื่องบินซึ่งเป็นอาวุธหลักของกองทัพ บินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการตอบสนองภารกิจหลักของกองทัพอากาศ นั่นคือ การเตรียมและการใช้กำลังทางอากาศ

ก่อนกำหนดนโยบายการศึกษาควรพิจารณาถึงวิสัยทัศน์ของกองทัพอากาศก่อน ต้องแยกเรื่อง การศึกษากับเรื่องสิทธิกำลังพลให้เป็นคนละประเด็นกัน การศึกษาเพื่อการพัฒนาศักยภาพ คุณภาพ ความสามารถของคน ระบบการศึกษาต้องเป็นแกนหลักในการพัฒนาคนของกองทัพ ต้องให้ความสำคัญกับการศึกษาตั้งแต่การใช้ประโยชน์ผู้ไปศึกษา การคัดเลือกอาจารย์และผู้บริหารที่มีความรู้และประสบการณ์มาอยู่ในส่วนการศึกษาก่อนที่จะไปดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ต่อไป ซึ่งจะทำให้เกิดความตื่นตัวและพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา ไม่ซ้ำซากจำเจเหมือนที่เป็นอยู่ นโยบายการศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาอย่างต่อเนื่องในลักษณะการเรียนรู้ ตลอดชีวิต มีการเพิ่มวุฒิทางการศึกษาให้สูงขึ้น สถาบันการศึกษาของกองทัพควรเปิดกว้าง ให้กับกำลังพลทุกคนไม่ว่าจบจากสถาบันใดสามารถเข้ารับการศึกษาได้ มีการปรับปรุงอาคาร สถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอ ปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นไปตามภารกิจ ของกองทัพและให้ความรู้ทั่วไปที่จำเป็น โครงการศึกษาต่าง ๆ ควรให้อำนาจหน่วยงานที่เป็น หัวหน้าสายวิชาการไปดำเนินการแทนคณะกรรมการ โครงการศึกษา และเสนอให้จัดตั้งสภา การศึกษากองทัพอากาศเพื่อกำหนดปรัชญาการศึกษาให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา”

อีกทั้งจากการศึกษาเอกสารพบปัญหาเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษาของกองทัพอากาศใน ลักษณะของนโยบาย คือ กองทัพอากาศยังมีนโยบายในเรื่องการพัฒนาคนไม่ชัดเจน มีแนว ความคิดที่จะพัฒนาบุคลากรหรือกำลังพลโดยคำนึงถึงอากาศยานและอาวุธยุทโธปกรณ์ที่มีการ ใช้งานทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งใช้เทคโนโลยีสูงและมีราคาแพงให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์ สูงสุด ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและมีจริยธรรมที่ดี จึงมุ่งพัฒนา กำลังพลทุกสาขาให้มีคุณภาพสูง (ณพฤษภ มัชฌะจิตร, 2541 : 72) การดำเนินงานการศึกษา แยกกันเป็นเอกเทศ ทำให้มีปัญหาเรื่องความซ้ำซ้อนในเนื้อหาวิชาและหลักสูตรไม่สอดคล้อง ต่อเนื่องกัน แผนพัฒนากองทัพยังไม่ชัดเจนพอที่จะเป็นแนวทางในการจัดการศึกษารองรับ การพัฒนาได้ นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศไม่เน้นเรื่องการพัฒนากำลังพลให้ก้าวหน้า กับการพัฒนากองทัพ รวมทั้งปัญหาเรื่องอุปกรณ์การศึกษาไม่เพียงพอ ไม่มีห้องสมุดหรือแหล่ง ความรู้ทางวิชาการเพียงพอ (อำพล จารุสมบัติ, 2535 : บทคัดย่อ) อีกทั้งหลักสูตรที่ใช้บาง หลักสูตรมีเนื้อหาสาระไม่ทันสมัย เมื่อเปรียบเทียบกับประมวลความรู้ซึ่งก้าวหน้าไปอย่าง รวดเร็ว ความไม่สอดคล้องระหว่างการศึกษากับการปฏิบัติการ บทบาทหน้าที่ของกำลังพล ลักษณะการเรียนการสอนและการฝึกเป็นการสื่อสารทางเดียว ใช้ครูเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะ ท่องจำเพียงอย่างเดียว ไม่มีการพัฒนาความคิด (ชัยศึก เกตุทัต, 2542 : 223)

3. ปัญหาระบบฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ

3.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

ในปี พ.ศ. 2545 ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศ ซึ่งเป็นชั้นปีที่ 5 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายการจัดการศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นว่าเป็นเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ คือ การผลิตนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพอากาศ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นว่าเป็นโรงเรียนนายเรืออากาศสามารถผลิตนายทหารสัญญาบัตรที่มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ และมีความเป็นผู้นำทางทหาร รวมทั้งเห็นด้วยกับวุฒิการศึกษาหรือปริญญาที่ตนเองได้รับ อยู่ในระดับมาก แต่มีความคิดเห็นว่าเป็นโรงเรียนนายเรืออากาศสามารถผลิตนายทหารสัญญาบัตรที่มีความรอบรู้ในวิชาการที่ตนศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านเป้าหมายการจัดการศึกษาของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศ

เป้าหมายการจัดการศึกษา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. เป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ คือ การผลิตนายทหารสัญญาบัตรของ ทอ. มีความเหมาะสม	4.13	0.94
2. โรงเรียนนายเรืออากาศสามารถผลิตนายทหารสัญญาบัตรที่มีคุณธรรม	3.63	1.02
3. โรงเรียนนายเรืออากาศสามารถผลิตนายทหารสัญญาบัตรที่มีความรอบรู้ในวิชาการที่ตนศึกษา	3.43	0.94
4. โรงเรียนนายเรืออากาศสามารถผลิตนายทหารสัญญาบัตรที่มีความรับผิดชอบ	3.70	0.87
5. โรงเรียนนายเรืออากาศสามารถผลิตนายทหารสัญญาบัตรที่มีความเป็นผู้นำทางทหาร	3.75	0.91
6. ท่านเห็นด้วยกับวุฒิการศึกษาหรือปริญญาที่ตนเองได้รับ	4.02	0.83
รวม	3.78	0.69

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศและผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว พบว่า นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า ยังไม่แน่ใจในความรอบรู้ทางวิชาการที่ศึกษามาและคิดว่าจบไปยังทำงานไม่ได้ต้องไปเรียนใหม่ เพราะที่เรียนมาเป็นเพียงทฤษฎียังไม่มีโอกาสได้ใช้จริง รวมทั้งการไม่มีโอกาสเปรียบเทียบความรู้กับผู้อื่นจึงไม่แน่ใจว่าตนมีความรอบรู้ในวิชาการที่ศึกษามาเพียงใด ในส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า เป้าหมายการจัดการศึกษายังไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและไม่ชัดเจนว่าจะนำความรู้ไปใช้งานได้เพียงใด นักเรียนให้ความสำคัญกับการศึกษาน้อยแต่ให้ความสำคัญกับการเป็นนักบินมากกว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วยังไม่ได้นำความรู้ไปพัฒนานาฏนภาพเท่าที่ควร โรงเรียนนายเรืออากาศมุ่งผลิตวิศวกรหรือวิชาเทคนิคมากขึ้นไป วิชาทหารอากาศ ผู้นำและการบริหารไม่สอดคล้องกับนายทหารใหม่ จริยธรรม ความสำนึก ทัศนคติยังต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ทำให้เป็นภาระของกองทัพมากกว่าที่จะช่วยกันพัฒนา ควรปลูกฝังความรับผิดชอบการเป็นนายทหารสัญญาบัตร และผู้ที่สำเร็จการศึกษาบางท่านมีข้อเสนอแนะว่า “เป้าหมายการจัดการศึกษาต้องให้สำเร็จไปทำงานได้จริง ไม่เพียงแค่ปริญญาเท่านั้น ควรผลิตบุคลากรในสาขาที่กองทัพอากาศต้องการเป็นหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผลิตในสาขาวิชาที่มีขีดความสามารถผลิตได้ เช่น วิศวกรรมอากาศยานและการบิน วิศวกรรมไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งอาจจัดระบบการเรียนการสอนด้วยทุนส่วนตัวเหมือนกับมหาวิทยาลัยหรือจัดเรียนรวม มีการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักเรียน เพื่อให้การพัฒนาวิชาการไปอย่างรวดเร็ว”

3.2 หลักสูตรการศึกษา

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นว่า หลักสูตรได้กำหนดสาขาวิชาและระยะเวลาของการศึกษา 4 ปี มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก แต่มีความคิดเห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและมีเนื้อหาวิชาที่ทันสมัยในยุคปัจจุบัน รวมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปใช้กับการเป็นนักบินหรือไปใช้ปฏิบัติงานในหน่วยต่าง ๆ ของกองทัพอากาศได้ อยู่ในระดับปานกลาง และมีความคิดเห็นว่า การคัดเลือกเป็นนักบินเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วและระยะเวลาของการศึกษา 5 ปี มีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านหลักสูตรการศึกษาของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศ

หลักสูตรการศึกษา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. หลักสูตรมีความเหมาะสมในยุคปัจจุบัน	3.40	0.97
2. หลักสูตรมีเนื้อหาวิชาที่ทันสมัยในยุคปัจจุบัน	3.42	1.02
3. หลักสูตรได้กำหนดสาขาวิชาไว้อย่างเหมาะสม	3.51	1.01
4. สามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปใช้กับการเป็นนักบินได้	2.80	1.18
5. สามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปใช้ปฏิบัติงานในหน่วยต่าง ๆ ของ ทอ.ได้	3.49	1.14
6. การคัดเลือกเป็นนักบินเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วมีความเหมาะสม	3.09	1.16
7. ระยะเวลาของการศึกษา 4 ปี มีความเหมาะสม	3.96	1.30
8. ระยะเวลาของการศึกษา 5 ปี มีความเหมาะสม	3.22	1.31
รวม	3.36	0.69

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศและผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว พบว่า นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า หลักสูตรไม่มีความสอดคล้องกับอาชีพนักบิน ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้กับการเป็นนักบินได้จึงเรียนแค่พอด้านเกณฑ์ ยังไม่การเชื่อมโยงว่าวิชาที่เรียนว่าเอาไปใช้ได้อย่างไร บางวิชามีการเรียนมากเกินไป ซ้ำซ้อน ไม่ต่อเนื่อง และเป็นในระดับปริญญาโท บางวิชามีความซ้ำซากจำเจไม่น่าสนใจ เช่น วิชาทหาร จึงเห็นด้วยว่าหลักสูตร 4 ปี น่าจะมีความเหมาะสมมากกว่า บางคนมีความคิดเห็นว่า “มีสาขาวิชามากเกินไปทำให้บุคลากรและสถานที่เกิดความจำเป็น ในส่วนของการฝึกวิชาทหารยังไม่มีความจริงจังเท่าที่ควร บางครั้งให้เข้ามาอนในโรงเรียนโดยไม่ได้มีการฝึกอะไร การอบรมในส่วนของกรมนักเรียนฯ ยังไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน” และมีข้อเสนอแนะว่า “ควรให้นักเรียนได้เลือกเรียนในสาขาวิชาที่ตนเองต้องการและควรกำหนดค่าให้ชัดเจนว่าถ้าไม่ได้เป็นนักบินหน่วยงานไหนต้องการความสามารถด้านใด” ในส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า หลักสูตรของโรงเรียนนายเรืออากาศไม่ตรงกับงาน ที่เรียนมาเต็มหมดเพราะไม่ได้ใช้ใช้แต่เรื่องการบริหาร มีสาขาวิชาต่าง ๆ มากเกินไปซึ่งควรเน้นไปสู่ภารกิจของกองทัพอากาศ

และหลักสูตรยังขาดภาคปฏิบัติ การแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรก่อนข้างจะล่าช้าเพราะมีคณะกรรมการหลายระดับ บางท่านมีความคิดเห็นว่า “ไม่ควรเน้นทางด้านวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์มากนัก ควรมีวิชาทางด้านสังคมศาสตร์ให้นักเรียนได้เลือกหลากหลายและควรเน้นหลักสูตรวิชาชีพทางทหาร ผู้นำ คุณธรรม จริยธรรม ความแข็งแกร่งของร่างกาย หรือ การวางพื้นฐานที่จะต้องปฏิบัติเมื่อจบการศึกษามากกว่าที่จะอิงกับมหาวิทยาลัยภายนอก” แต่บางท่านมีความคิดเห็นว่า ควรเน้นทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ นอกจากนั้นบางท่านเห็นด้วยกับหลักสูตร 4 ปี ที่เป็นพื้นฐานเท่านั้น ส่วนการเรียนที่ลึกซึ่งควรไปทำที่สายวิชาการ แต่บางท่านไม่เห็นด้วยและควรนับที่โรงเรียนการบินเป็นปีที่ 5 ผู้สำเร็จการศึกษายังได้มีข้อเสนอแนะว่าการเปลี่ยนหลักสูตรจาก 5 ปี เป็น 4 ปี ควรมีการสอบถามจากหน่วยปฏิบัติหรือมีการวิจัยหาข้อดีข้อเสียก่อน และหลักสูตรควรเกี่ยวข้องกับการบินอันเป็นภารกิจหลักของกองทัพอากาศให้มากที่สุดและต้องผสมผสานระหว่างความรู้พื้นฐานในแต่ละสาขาวิชาและความรู้ของแต่ละสายวิชาการด้วย ในส่วนการพัฒนาสาขาวิชานั้นควรทำในส่วนที่กองทัพอากาศนัดและเป็นส่วนหนึ่งในประเทศเพื่อไปสู่การศึกษาระดับปริญญาโทและเอกในอนาคต เช่น สาขาวิชาวิศวกรรมอากาศยานและการบิน ควรแยกวิชาทหารออกจากวิชาการ เรียนวิชาทหารให้จบก่อนแล้วติดยศเรืออากาศตรีทำให้มีเงินเดือนและได้สิทธิกำลังพลสามารถใช้เงินจ่ายเป็นค่าหน่วยกิตในภาควิชาการและโรงเรียนก็จะมีเงินสนับสนุนที่มั่นคง

3.3 นักเรียนและบุคลากร

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนนายเรืออากาศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนักเรียนและบุคลากร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นว่า อาจารย์มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความคิดเห็นว่าการคัดเลือกและการกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษามีความเป็นธรรมและเหมาะสม รวมทั้งจำนวนบุคลากรทางการศึกษาและอาจารย์ต่อนักเรียนมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก แต่มีความคิดเห็นว่านายทหารปกครองสามารถเป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ในระดับปานกลาง ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านนักเรียนและบุคลากรของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศ

นักเรียนและบุคลากร	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาที่มีความเป็นธรรม	3.76	0.81
2. การกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษาที่มีความเหมาะสม	4.10	0.83
3. อาจารย์มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ	4.53	0.62
4. นายทหารปกครองสามารถเป็นแบบอย่างที่ดี	3.20	1.23
5. บุคลากรทางการศึกษาต่อนักเรียนมีความเหมาะสม	3.99	0.76
6. จำนวนอาจารย์ต่อนักเรียนมีความเหมาะสม	4.07	0.94
รวม	3.94	0.49

นอกจากนี้จากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศและผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว พบว่า นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า กรมนักเรียนนายเรืออากาศ มีการเปลี่ยนแปลงผู้บังคับบัญชาบ่อย นายทหารปกครองไม่ได้ถูกคัดเลือกมาอย่างในโรงเรียนเตรียมทหาร และมีจำนวนน้อย ยังไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้ในบางเรื่อง ในขณะที่ข้าราชการหรือบุคลากรอื่น ๆ มีจำนวนมากเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน การคัดเลือกนักเรียนในครั้งแรกออกแต่ข้อดีไม่ได้มีการบอกว่าเป็นนักบินทั้งหมดหรือไม่ ในส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า นักเรียนขาดแรงจูงใจในการใฝ่ศึกษาหาความรู้ ทุกคนต้องการเรียนผ่านไปวัน ๆ เพื่อถอนอมตัวเป็นนักบิน ทำให้เรียนอ่อน ทั้ง ๆ ที่ก่อนเข้ามีความรู้ความสามารถดี เนื่องจากสิ่งแวดล้อมไม่ดี เรียนหนัก ฝึกหนักและเวลาน้อย อาจารย์เป็นบุคคลที่เก่งจึงเกิดความเบื่อหน่ายและขาดแรงจูงใจ บุคลากรทางการศึกษาขาดความทุ่มเทและความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างจริงจัง ทำให้เบื่อหน่ายกันไปทั้งระบบ นอกจากนี้ผู้สำเร็จการศึกษาบางท่านมีข้อเสนอแนะว่า “ควรมีการแลกเปลี่ยนอาจารย์จากมหาวิทยาลัยภายนอกบ้าง อาจารย์ควรเขียนตำราสอนได้ และการให้โอกาสอาจารย์ในการพัฒนาหรือศึกษาเพิ่มเติมในสถาบันการศึกษาของกองทัพอากาศทั้งในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศ”

3.4 โครงสร้างการบริหาร

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นว่า โครงสร้างการจัดส่วนราชการมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก แต่มีความคิดเห็นว่า หน่วยงานต่าง ๆ ของโรงเรียนนายเรืออากาศสามารถตอบสนองภารกิจของโรงเรียน มีการบริหารงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้ มีสายการบังคับบัญชาที่เหมาะสม และมีการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ทันเวลา อยู่ในระดับปานกลาง และมีความคิดเห็นว่า การติดต่อประสานงานของหน่วยต่าง ๆ ทำได้คล่องตัว อยู่ในระดับน้อย ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านโครงสร้างการบริหารของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศ

โครงสร้างการบริหาร	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. โครงสร้างการจัดส่วนราชการมีความเหมาะสม	3.65	0.80
2. หน่วยงานต่าง ๆ ของโรงเรียนนายเรืออากาศสามารถตอบสนองภารกิจของโรงเรียนได้อย่างดี	3.08	0.94
3. การติดต่อประสานงานของหน่วยต่าง ๆ ทำได้คล่องตัว	2.46	0.99
4. การบริหารงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้	2.92	1.02
5. มีสายการบังคับบัญชาที่เหมาะสม	3.24	1.08
6. มีการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ทันเวลา	2.75	1.11
รวม	3.02	0.73

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศและผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว พบว่า นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า การบริหารจัดการยังทำได้ไม่ดี สิ่งสนับสนุนต่าง ๆ และสาธารณูปโภค เช่น ประปา โรงซักกรีด คุณภาพอาหาร น่าจะดีกว่านี้ บุคลากรไม่สนับสนุนหรือให้ความร่วมมือกับนักเรียนเมื่อได้รับการร้องขอ การประสานงานระหว่างกองการศึกษากับกรรมนักเรียน ๆ ยังไม่ดี การปฏิบัติตามสายการบังคับบัญชาทำให้เกิดความล่าช้าและมีขั้นตอนยุ่งยากซับซ้อน ในส่วนของผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มี

ความคิดเห็นสรุปได้ว่า โครงสร้างการจัดส่วนราชการของโรงเรียนนายเรืออากาศเสียเปรียบเหล่าทัพอื่น ทำให้ความก้าวหน้าของบุคลากรมีน้อย และไม่แน่ใจว่าเป็นองค์กรที่ใหญ่เกินจำนวนผู้เข้ารับการศึกษาประมาณ 500 กว่าคนหรือไม่ และมีความคิดเห็นเช่นเดียวกันว่ามีสายการบังคับบัญชาที่ยาวและขาดการประสานงานระหว่างกรมนักเรียน ฯ กับกองการศึกษา นอกจากนี้ยังการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารในระดับสูงของโรงเรียนบ่อย ทำให้ไม่เข้าใจปัญหาการศึกษาที่แท้จริง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาบางท่านมีความคิดเห็นว่า “การบริหารล้มเหลวเพราะใช้ความรู้สึกในการบริหารการศึกษา การแต่งตั้งผู้บริหารระดับสูงตั้งแต่ตำแหน่งผู้บัญชาการรองผู้บัญชาการ เสนาธิการ และรองเสนาธิการ ต้องเป็นเหล่านักบิน อาจารย์ที่มีอาวุโสและมีความรู้ความสามารถเข้าใจระบบการบริหารการศึกษาไม่สามารถขึ้นตำแหน่งบริหารเหล่านี้ได้ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าไม่ก้าวหน้าในการรับราชการ ซึ่งผู้บริหารต้องเป็นมืออาชีพและให้ความสำคัญกับการศึกษามากกว่านี้” อีกทั้งยังได้มีข้อเสนอแนะว่า “ควรให้โรงเรียนนายเรืออากาศเป็นหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ มีสายการบังคับบัญชาที่สั้น มีการมอบอำนาจให้ตัดสินใจได้ มีอิสระในการจัดดำเนินงานด้านการศึกษาเหมือนมหาวิทยาลัย มีการปรับโครงสร้างโดยให้ผู้อำนวยการกองการศึกษาเป็นรองผู้บัญชาการโรงเรียนด้านการศึกษา เพื่อให้สามารถสั่งการหน่วยสนับสนุนของโรงเรียนได้ หรือจัดให้มีการบริหารงานออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านวิชาการกับด้านการทหาร หรือมีการแยกสายวิชาการออกไป”

3.5 การเรียนการสอน

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องความเหมาะสมในการกำหนดเวลาปฏิบัติประจำวัน บรรยากาศในการเรียนการสอน การพัฒนาความคิดของผู้เรียน หนังสือสำหรับค้นคว้าในห้องสมุด สื่ออุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการจัดบรรยายพิเศษเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ อีกทั้งมีความคิดเห็นว่า มีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาภายนอกกองทัพอากาศ อยู่ในระดับน้อย ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการเรียนการสอนของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศ

การเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. การกำหนดเวลาปฏิบัติประจำวันมีความเหมาะสม	3.35	0.99
2. มีบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดี	3.06	0.92
3. การเรียนการสอนมีการพัฒนาความคิดของผู้เรียน	3.00	0.93
4. ห้องสมุดมีหนังสือสำหรับค้นคว้าอย่างเพียงพอ	3.18	1.24
5. มีสื่ออุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้เพียงพอ	3.13	1.04
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม	3.00	0.89
7. มีการจัดบรรยายพิเศษเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์	2.91	0.97
8. มีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาภายนอก ทอ.	2.21	0.99
รวม	2.98	0.68

นอกจากนี้จากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศและผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว พบว่า นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า ในแต่ละวันมีการกำหนดภารกิจตลอดทั้งวันไม่เรียนก็ฝึก มีการตีกรอบไว้ทั้งหมด เวลาส่วนตัวมีน้อย ไม่มีเวลาเป็นของตัวเองในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม บรรยากาศในโรงเรียนเป็นแบบเดิม ๆ ไม่น่าเรียน ระบบน่าเบื่อ ขาดความดึงดูดใจ กลัวการถูกลงโทษทั้งจากอาจารย์และกรรมนักเรียน ๆ รวมทั้งขาดความเข้าใจที่ดีระหว่างนักเรียนกับนายทหารปกครอง ห้องสมุดมีแต่หนังสือเก่า ๆ และมีจำนวนน้อยมาก สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนยังไม่ทันสมัย อาคารสถานที่โดยเฉพาะห้องน้ำไม่สะอาด กิจกรรมของนักเรียนมีงบประมาณในการสนับสนุนน้อย บางกิจกรรมไม่ได้ร่วมเพราะเวลาเรียนไม่พอ การจัดบรรยายพิเศษมีน้อย การจัดบรรยายธรรมในตอนเย็นวันศุกร์ไม่เหมาะสมเพราะเป็นเวลาที่นักเรียนจะกลับบ้าน การร่วมมือกับมหาวิทยาลัยภายนอกมีน้อยมาก ทำให้นักเรียนขาดความกระตือรือร้น ในส่วนของผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่านักเรียนไม่สนใจการเรียนเท่าที่ควร เพราะเป้าหมายส่วนใหญ่ต้องการเป็นนักบินมากกว่าจึงเรียนแค่ผ่านเท่านั้น และมีความคิดเห็นเช่นเดียวกันว่า ขาดบรรยากาศที่ดีในการศึกษา ระบบทหารทำให้อ่อนล้าในการเรียน นักเรียนมีกิจกรรมภายนอกที่ไม่เกี่ยวกับหลักสูตรมากเกินไป ไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองทำให้ขาดความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาความคิดนักเรียน

คอยแต่รับคำสั่งทำให้คิดไม่เป็น ขาดการสนับสนุนการทำตำราแจกนักเรียน อาคารสถานที่ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและการทำความสะอาด มีข้อเสนอแนะว่า ควรจ้างบริษัทเอกชน เข้ามาดำเนินการ นอกจากนี้ครูเองก็ต้องเปลี่ยนบทบาทและมีความเป็นครูอย่างแท้จริง เน้นการเรียนแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง เน้นการฝึกปฏิบัติ การวิจัย และต้องรู้สภาพการปฏิบัติงานที่แท้จริงในกองทัพอากาศ ต้องปลูกจิตสำนึกให้มากขึ้น ระบบการปกครองต้องปรับปรุงใหม่ ให้เหมาะสมกับสังคมและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปในปัจจุบัน และนักเรียนควรมีกิจกรรมกับ สถาบันการศึกษาภายนอกเพื่อให้ความคิดกว้างขึ้นและการสร้างความร่วมมือในอนาคต

3.6 การประเมินผล

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งในเรื่องความเหมาะสมและความโปร่งใสในการประเมิน รวมทั้งมีการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรถูกต้องตามหลักวิชาการ และเกณฑ์การตัดสินผลการศึกษาย่างเหมาะสม แต่มีความคิดเห็นว่า ผลการศึกษาตลอดหลักสูตรมีผลต่อการเลือกตำแหน่งหน้าที่เมื่อสำเร็จการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการประเมินผลของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศ

การประเมินผล	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. การประเมินผลการศึกษาที่มีความเหมาะสม	3.79	0.91
2. การประเมินผลการศึกษาที่มีความโปร่งใส	3.84	0.95
3. มีการประเมินผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	3.90	0.69
4. มีการประเมินผลการศึกษาถูกต้องตามหลักวิชาการ	3.90	0.72
5. เกณฑ์การตัดสินผลการศึกษาที่มีความเหมาะสม	3.85	0.83
6. ผลการศึกษาตลอดหลักสูตรมีผลต่อการเลือกตำแหน่งหน้าที่เมื่อสำเร็จการศึกษา	3.13	1.45
รวม	3.74	0.68

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายเรืออากาศและผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว พบว่า นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า ผลการศึกษาไม่ค่อยมีผลต่อการเลือกตำแหน่งเมื่อสำเร็จการศึกษาหรือมีผลต่อการเลือกเป็นศิษย์การบิน การสอบได้ที่หนึ่งหรือที่สุดท้ายไม่แตกต่างกัน นักเรียนบางคนคิดว่า “การคัดเลือกศิษย์การบินโดยใช้เกรดนั้นไม่ยุติธรรมกับคนที่เรียนในสาขาวิชาที่ยาก” และมีข้อเสนอแนะว่า “ควรมีความยุติธรรมระหว่างลูกชาวบ้านกับลูกหลานทหารอากาศ รวมทั้งไม่ควรประเมินผลจากการสอบเพียงอย่างเดียวควรดูจากการเรียนด้วย” ในส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า ยังไม่มีการประเมินผลการศึกษาอย่างแท้จริง และนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการประเมินทั้งด้านวิชาการและการปกครอง จึงมีความคิดว่าเรียนอย่างไรก็จบ การประเมินผลการศึกษาบางกรณีอาจมีแรงกดดันจากภายนอกมาแทรกแซง ทำให้ผลการประเมินเบื้องต้นเปลี่ยนแปลงไป และได้มีข้อเสนอแนะว่า ควรให้ผลศึกษามีผลต่อการเลือกตำแหน่งหรือการคัดเลือกศิษย์การบิน ควรมีการประเมินบุคลากรทางการศึกษาและอาจารย์ตามระยะเวลาที่เหมาะสม หรือมีหน่วยงานภายนอกมาประเมินด้วย รวมทั้งควรมีการติดตามประเมินผลผู้ที่จบไปแล้วด้วยว่าสามารถปฏิบัติงานได้เพียงใด

อีกทั้งจากการศึกษาเอกสารยังพบอีกว่าระดับขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์อยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมในการทำงานและด้านค่าตอบแทน อยู่ในเกณฑ์ปานกลางค่อนข้างน้อย (สมศักดิ์ บัวศรี, 2543 : 48) อาคารสถานที่ค่อนข้างจะคับแคบเมื่อเทียบกับจำนวนข้าราชการ เรื่องการเรียนการสอนไม่เน้นให้นักเรียนนายเรืออากาศเป็นผู้คิด เน้นการท่องจำ และตัวนักเรียนนายเรืออากาศเองมีค่านิยมที่ผิดตั้งแต่สอบคัดเลือกโดยเข้ามาเพื่อมุ่งหวังจะเป็นนักบิน นอกจากนี้การเรียนการสอนในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นแบบการบรรยาย ทำให้นักเรียนนายเรืออากาศหลับในเวลาเรียน และไม่มีตำราเรียนแจกให้ (ไพโรจน์ ศิริสนธิ, 2544 : 60) เช่นเดียวกับที่นาวาอากาศเอกจรัสศักดิ์ พรหมประยูร (2543 : 40) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนนายเรืออากาศที่มีผลต่อการศึกษานักเรียนนายเรืออากาศ พบว่า นักเรียนนายเรืออากาศมีความเห็นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เรื่องปริมาณห้องเรียนกับจำนวนนักเรียน ความเงียบสงบของโรงเรียน ขนาดห้องเรียน แสงสว่างของห้องเรียน ปริมาณหนังสือในห้องสมุด ภูมิสถาปัตยกรรมของโรงเรียน และความทันสมัย

ของหนังสือในห้องสมุด นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นเรื่องสภาพห้องน้ำมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

2. ด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เรื่องเอกสารประกอบการสอนที่อาจารย์แนะนำ ความตั้งใจฟังบรรยายและจดบันทึกสาระสำคัญ ความเป็นกันเองของอาจารย์กับนักเรียนนายเรืออากาศ การใช้อุปกรณ์การสอนของอาจารย์ การได้รับคำแนะนำการเรียนจากอาจารย์ผู้สอน การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าห้องเรียนในแต่ละวิชา การซักถามอาจารย์เมื่อมีข้อสงสัยในชั้นเรียน ความกล้าหาญในการเสนอความคิดในชั้นเรียน

3. ด้านการบริหาร โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เรื่องความสม่ำเสมอในการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บังคับบัญชา คุณภาพและความประพฤติน่าพึงประสงค์ของผู้บังคับบัญชา ความเหมาะสมระหว่างความผิดกับโทษทัณฑ์ที่ได้รับ มนุษย์สัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับตัวท่าน

4. ด้านกิจกรรมนอกหลักสูตร โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ เรื่องสถานที่พักผ่อน การเข้าร่วมกิจกรรมดนตรีศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมอาสาบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมเสริมหลักสูตร การอนุญาตให้นักเรียนจัดกิจกรรมเพื่อสันติภาพและการแข่งขันกีฬาระหว่างสถาบัน

5. ด้านความประทับใจต่อสถาบัน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่มีเรื่องที่เห็นว่าเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เรื่องชื่อเสียงของศิษย์เก่า คุณภาพของหลักสูตร ชื่อเสียงของโรงเรียนนายเรืออากาศ และโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน

4. ปัญหาระบบฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

4.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

ในปี พ.ศ. 2545 ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายการจัดการศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นว่าเป็นเป้าหมายการจัดการศึกษา มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและภารกิจของกองทัพอากาศ อยู่ในระดับปานกลาง เป้าหมายการจัดการศึกษามุ่งผลิตกำลังพลระดับสัญญาบัตรเพื่อการพัฒนาคุณภาพกองทัพอากาศไทย และสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย อยู่ในระดับปานกลาง ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านเป้าหมายการจัดการศึกษาของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

เป้าหมายการจัดการศึกษา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. เป้าหมายการจัดการศึกษาในปัจจุบันมีความเหมาะสม	3.27	0.80
2. เป้าหมายการจัดการศึกษาสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน	3.14	0.88
3. เป้าหมายการจัดการศึกษาสอดคล้องกับภารกิจของ ทอ.	3.39	0.86
4. เป้าหมายการจัดการศึกษามุ่งผลิตกำลังพลระดับ สัญญาบัตรเพื่อการพัฒนาคุณภาพกองทัพอากาศไทย	3.33	0.77
5. การจัดการศึกษาสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย	3.05	0.76
รวม	3.24	0.63

นอกจากนี้จากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า เป้าหมายการจัดการศึกษามีหลายเป้าหมาย ยังไม่ชัดเจนว่าจะเน้นไปทางการทหารหรือการบริหาร และการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายยังไม่ถูกต้องเท่าที่ควร ผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ยังมีความคิดเห็นอีกว่า ยังขาดความชัดเจนระหว่างความต้องการของกองทัพกับความต้องการของกำลังพล และขาดความชัดเจนว่ามีเป้าหมายเพื่อรองรับเหล่ารบหรือเหล่าสนับสนุน ซึ่งต้องกำหนดวัตถุประสงค์และความต้องการให้เด่นชัดแล้วนำไปปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับเหตุการณ์

4.2 หลักสูตรการศึกษา

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องในการปฏิบัติงานของกองทัพอากาศและมีเนื้อหาที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ อยู่ในระดับมาก แต่มีความคิดเห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในยุคปัจจุบันและมีเนื้อหาวิชาที่ทันสมัย อยู่ในระดับปานกลาง และระยะเวลาการศึกษาของหลักสูตรค่อนข้างมากหรือนานเกินไป ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านหลักสูตรการศึกษาของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

หลักสูตรการศึกษา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. หลักสูตรมีความเหมาะสมในยุคปัจจุบัน	3.47	0.77
2. หลักสูตรมีเนื้อหาวิชาที่ทันสมัยในยุคปัจจุบัน	3.48	0.79
3. หลักสูตรมีความสอดคล้องในการปฏิบัติงานของ ทอ.	3.53	0.78
4. เนื้อหาหลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนได้	3.62	0.91
5. ระยะเวลาการศึกษาของหลักสูตร	3.48	0.79
รวม	3.53	0.60

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว โดยผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษามีเนื้อหาและรายละเอียดมากเกินไป บางวิชาซ้ำซ้อนไม่ทันสมัยซึ่งควรตัดออก บางวิชาแปลมาจากตำราต่างประเทศโดยไม่ได้อรรถาธิบาย ในหมวดวิชาที่ 4 วิชาเสนาธิการกิจ ถือว่าเป็นแก่นของหลักสูตรแต่ถูกจัดอยู่ในหมวดสุดท้าย ซึ่งผู้เรียนเกิดอาการเหนื่อยล้าแล้ว ในการสัมมนาผู้เรียนไม่มีเวลาไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ทุกคนมีข้อมูลเหมือนกันและต้องพูดตาม ๆ กันเพราะถ้าไม่พูดจะไม่ได้คะแนน และการดูงานในประเทศค่อนข้างจะซ้ำซากจำเจ ในส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า หลักสูตรการศึกษายังขาดความชัดเจนและมักจะอ่อนไหวง่ายเมื่อมีการตั้งเรื่องนำหนักคะแนนในแต่ละหมวดวิชาจึงมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย มีการเรียนวิชาประวัติศาสตร์น้อย วิชาต่าง ๆ มีมากมาย จัดเป็นรายวิชาย่อยและกระจัดกระจาย รวมทั้งมีความหลากหลายในวิทยาการซึ่งไม่ตรงกับหน่วยผู้ใช้หรือสายวิทยาการ อีกทั้งมีความซ้ำซ้อนกับโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูงหรือโรงเรียนในสายวิทยาการ และมีข้อเสนอแนะว่า ผู้ที่ทำหลักสูตรต้องเป็นมืออาชีพด้านการทหาร วิชาต่าง ๆ ควรปรับให้เรียนรู้ในรูปแบบของทหารมากกว่า ไม่ควรนำวิชาการบริหารงานทางพลเรือนหรือวิชาอื่น ๆ ที่สามารถศึกษาหาความรู้ได้จากตำราทั่วไปมาเป็นหลักในการสอน ในส่วนของเอกสารวิจัยควรเปลี่ยนเป็นการเขียนบทความจากประสบการณ์จริงจะได้ประโยชน์มากกว่า เพราะผู้เรียนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจกระบวนการทำวิจัยดีพอ และไม่มีเวลา บางคนต้องไปให้คนอื่นทำ

4.3 นักเรียนและบุคลากร

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศมีความคิดเห็นเรื่องนักเรียนและบุคลากรโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องความเป็นธรรมในการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษา การกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา ความรู้ความสามารถทางวิชาการของอาจารย์ การพัฒนาอาจารย์ และจำนวนบุคลากรทางการศึกษาต่อผู้เรียน ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 18

ตารางที่ 18 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านนักเรียนและบุคลากรของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

นักเรียนและบุคลากร	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษามีความเป็นธรรม	2.88	0.92
2. การกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษามีความเหมาะสม	3.33	0.79
3. อาจารย์มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ	3.27	0.81
4. มีการพัฒนาอาจารย์อย่างต่อเนื่อง	2.98	0.75
5. บุคลากรทางการศึกษาต่อผู้เรียนมีจำนวนเหมาะสม	2.65	0.89
รวม	3.02	0.57

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษายังไม่ได้ทำการคัดเลือกอย่างถูกต้องและจริงจัง ยังเป็นไปตามความต้องการของผู้บังคับบัญชามากกว่าความต้องการด้านกำลังพล ยังมีระบบอุปถัมภ์และการวิ่งเต้น ทำให้ผู้เข้ารับการศึกษามีพื้นความรู้น้อยและขาดความจริงจัง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่มีความคิดเห็นว่า การกำหนดโควต้าในแต่ละเหล่าเป็นเหตุให้เกิดปัญหา การจัดสรรโควต้าไม่เหมาะสม บางเหล่ามีโควต่าน้อย ส่วนใหญ่คนที่ได้เรียนเป็นเหล่านักบินซึ่งจริง ๆ ฝ่ายอำนวยการมีหลายฝ่าย การกำหนดคุณสมบัติเรื่องอายุสำหรับเหล่าที่ไม่ใช่ นักบินจะมีอายุมาก เนื่องจากได้โควต่าน้อยจึงมีปริมาณสะสม ในเรื่องจำนวนผู้เข้ารับการศึกษาผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่ามีจำนวนมากเกินไป กองทัพไม่ได้ต้องการฝ่ายเสนาธิการมากนัก และผู้เข้ารับการศึกษาบางคนยังมีความคิดที่ต้องการจะเรียนเพียงผ่านในหลักสูตรเพื่อให้ได้ ลขทอ. ได้เลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง ต้องการเข็มติดที่หน้าอกเสื้อมากกว่าได้ความรู้ไป

ใช้ปฏิบัติงาน จึงไม่จริงจังต่อเนื่องหาวิชาต่าง ๆ มากนัก ในส่วนของอาจารย์มีจำนวนน้อย ผู้สำเร็จการศึกษา บอกว่า “อาจารย์ไม่สามารถทำการสอนได้ ส่วนใหญ่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกมากกว่าจึงขาดความขลังในคำว่า “อาจารย์” และการบรรจุคนเข้าเป็นอาจารย์ไม่ได้เป็นเรื่องคุณวุฒิ คุณสมบัติหรือความรู้ความสามารถอย่างจริงจัง โดยเฉพาะผู้ที่มิประสบความสำเร็จทางการศึกษาอย่างมืออาชีพ อีกทั้งยังขาดแรงจูงใจ ทั้ง ๆ ที่มีความรู้ความสามารถไม่ได้นำความรู้จากการไปศึกษาต่างประเทศมาใช้ให้คุ้มค่า พอใช้ทุนหมดต้องย้ายไปอยู่ที่อื่น บางครั้งถูกปล่อยปะละเลยไม่ได้รับการพิจารณาให้เจริญเติบโตก้าวหน้าในการรับราชการ ในส่วนของบุคลากรทางการศึกษามีจำนวนน้อยเช่นกัน เช่น กองการศึกษา ขาดความเป็นมืออาชีพและวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลต่อโลกภายนอก” นอกจากนี้ผู้ที่กำลังศึกษายังมีข้อเสนอแนะว่า “การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาต้องคำนึงถึงผู้จบปริญญาตรีซึ่งเป็นหน่วยต้นสังกัดด้วยว่าจะให้ใครเรียน ควรกำหนดทิศทางการคัดเลือกให้ชัดเจน” และมีความคิดเห็นเช่นเดียวกับผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วว่า “ควรกำหนดให้ผู้ที่ย้ายจากโรงเรียนนายเรืออากาศเข้าเรียนเป็นอันดับแรก” แต่บางท่านมีความคิดเห็นว่า “ควรเปิดกว้างให้ข้าราชการทุกคนที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีเข้าศึกษา” บางท่านบอกว่า “ให้เรียนเฉพาะผู้ที่บรรจุในตำแหน่งหน้าที่สนาธิการเท่านั้น” บางท่านคิดว่า “ผู้เข้ารับการศึกษาควรเป็นหน่วยรบและหน่วยสนับสนุนการรบเท่านั้น” แต่บางท่านมีความคิดเห็นต่างไป คือ “ถ้าฝ่ายสนาธิการหรือฝ่ายอำนวยการและการเป็นผู้บังคับบัญชาจำเป็นสำหรับหน่วยงาน ผู้เข้ารับการศึกษาขาดความหลากหลายของทุกหน่วยงาน เช่น พวกกองประมาณที่เป็นนายทหารหญิง” ผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วยังมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับอาจารย์ว่า “ต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานฝ่ายอำนวยการก่อนที่จะมาสอน และควรมีการย้ายหมุนเวียนให้เจริญก้าวหน้าในการรับราชการ โดยทำให้เห็นว่าต้องเคยผ่านการเป็นครูอาจารย์มาก่อน”

4.4 โครงสร้างการบริหาร

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสนาธิการทหารอากาศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องความเหมาะสมการจัดส่วนราชการติดต่อประสานงานของหน่วยต่าง ๆ การบริหารงานตามแผน สายการบังคับบัญชา และการบริหารงานที่ก่อให้เกิดความผูกพันต่อสถาบัน ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 19

ตารางที่ 19 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านโครงสร้างการบริหารของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

โครงสร้างการบริหาร	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. โครงสร้างการจัดส่วนราชการมีความเหมาะสม	2.94	0.84
2. การติดต่อประสานงานของหน่วยต่าง ๆ ทำได้คล่องตัว	2.80	0.75
3. การบริหารงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้	2.97	0.68
4. มีสายการบังคับบัญชาที่เหมาะสม	2.92	0.83
5. มีการบริหารงานที่ก่อให้เกิดความผูกพันต่อสถาบัน	2.91	0.76
รวม	2.91	0.60

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า โครงสร้างการจัดส่วนราชการมีความเหมาะสมปานกลาง ไม่มีเจ้าหน้าที่หรือมีน้อย แต่ละกองมีเพียงผู้อำนวยการกับรองผู้อำนวยการ มีสายการบังคับบัญชาที่ยาวและรวมศูนย์ การตัดสินใจมาจากนายทหารชั้นผู้ใหญ่ การติดต่อประสานงานยังทำได้ไม่ดีพอในส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว มีความคิดเห็นว่า หน่วยงานต่าง ๆ ยังทำงานไม่ตรงภารกิจไม่ชัดเจนและไม่มีประสิทธิภาพ เช่น กองวิเคราะห์และประเมินผล กองการปกครอง อีกทั้งโรงเรียนยังขาดความสมบูรณ์ในตัว เนื่องจากกองวิชาต่าง ๆ ไปอยู่ที่สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง นอกจากนี้การจัดหน่วยเป็นแบบทหารมากเกินไปทำให้ไม่อ่อนตัวในการบริหารการศึกษา

4.4 การเรียนการสอน

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นว่า มีบรรยากาศในการเรียนการสอนดีและการพัฒนาความคิดของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก แต่มีความคิดเห็นว่ามีห้องสมุดหรือแหล่งค้นคว้าเพื่อการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาภายนอกกองทัพอากาศ อยู่ในระดับปานกลาง ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 20

ตารางที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการเรียนการสอนของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

การเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. มีบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดี	3.61	0.76
2. การเรียนการสอนมีการพัฒนาความคิดของผู้เรียน	3.58	0.72
3. มีห้องสมุดหรือแหล่งค้นคว้าเพื่อการเรียนรู้อย่างเพียงพอ	3.35	1.03
4. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเหมาะสม	3.23	0.78
5. มีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาภายนอก ทอ.	2.86	0.89
รวม	3.32	0.53

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว โดยผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่าการเรียนการสอนในแต่ละวันตั้งแต่เวลา 08.00 – 17.00 น. นั้นมากเกินไปและวิชาเรียนก็มากด้วย ไม่มีเวลาไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองและห้องสมุดปิดเวลา 16.00 น. ถึงแม้จะเคยเปิดถึงเวลา 18.00 น. แต่ไม่มีใครไปใช้เพราะเรียนครีดยอยู่แล้ว งานที่ได้รับมอบหมายหรือการบ้านมีเยอะเกินไป อีกทั้งการเรียนการสอนเน้นการเรียนในห้องเรียนมากและเป็นการถูกบีบบังคับให้เรียนให้คิดในกรอบ ทำให้ไม่มีเวลาคิดในเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อกองทัพอากาศ สื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอและล้าสมัย เช่น แผนที่ ในส่วนผู้บรรยายที่เป็นข้าราชการในกองทัพอากาศบางท่านไม่มีคุณภาพ ไม่เตรียมการสอนและสอนไม่ตรงตามวัตถุประสงค์และผู้บรรยายที่มาจากภายนอกมักจะเน้นเรื่องการบริหารหรือผู้นำแบบทั่วไปมากกว่าแบบทหาร นอกจากนี้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเช่นเดียวกันว่าการเรียนการสอนมีการพัฒนาให้เกิดความคิดผู้เรียนน้อย ผู้เรียนยังเป็นแบบผู้รับ ยังเป็นการท่องจำและวิชาต่าง ๆ มีมากเกินไปจนจำชื่อวิชาไม่ได้ ยังขาดการวิจัย การวิเคราะห์ และบรรยากาศทางวิชาการอีกทั้งโรงเรียนยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและมักจะไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเท่าที่ควร เช่น คอมพิวเตอร์ ผู้ที่กำลังศึกษายังมีข้อเสนอแนะว่า การเรียนการสอนควรมีเอกสารหรือหลักฐานอ้างอิงให้ครอบคลุมและทันสมัย และควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนกับสถาบันวิชาการอื่น ๆ ด้วย

4.6 การประเมินผล

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องความเหมาะสมและความโปร่งใสของการประเมินผล รวมทั้งมีการประเมินผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ ตลอดจนมีเกณฑ์การตัดสินผลการศึกษาที่เหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 21

ตารางที่ 21 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการประเมินผลของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

การประเมินผล	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. การประเมินผลการศึกษาที่มีความเหมาะสม	2.98	0.71
2. การประเมินผลการศึกษาที่มีความโปร่งใส	2.94	0.89
3. มีการประเมินผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	3.18	0.72
4. มีการประเมินผลถูกต้องตามหลักวิชาการ	3.12	0.73
5. มีเกณฑ์การตัดสินผลการศึกษาที่เหมาะสม	3.09	0.72
รวม	3.06	0.59

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า การประเมินผลการศึกษายังขาดมาตรฐานที่ดีพอ ไม่โปร่งใส เป็นความลับและไม่รู้ผลการประเมินว่าประเมินอย่างไร ทั้งภาควิชาการและการประเมินค่าคุณลักษณะส่วนบุคคล อีกทั้งผู้ประเมินแต่ละคนมีมาตรฐานไม่เหมือนกัน มีเวลาน้อยและไม่ได้จริงจังเท่าที่ควร ในขณะที่ข้อสอบบางหมวดวิชาอาจไม่มีคุณภาพพอ ในส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วยังมีความคิดเห็นอีกว่า “ยังไม่มีผลการประเมินผลโดยให้ออกจากการศึกษาหรือไม่มีการประเมินอย่างจริงจัง ทุกคนผ่านหมด เช่น ใครได้ประเภท ข ต้องไม่สามารถเข้าตำแหน่งได้” นอกจากนี้ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่มีข้อเสนอแนะว่า “ควรมีการประเมินผลด้วยการสอบสัมภาษณ์เพื่อดูความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและการประเมินต้องรู้ว่าประเมินเพื่ออะไร เพื่อจัดอันดับเข้าตำแหน่งหรือไม่” และผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วมีข้อเสนอแนะว่า “ควรมีการประเมินผลให้

เข้มข้น มีทั้งผู้ผ่านและไม่ผ่าน ผลการศึกษาต้องมียุทธศาสตร์ในการบรรจุในตำแหน่งที่สูงขึ้น และควรเพิ่มการประเมินผลจากการสอบแบบอัตนัย การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์และกิจกรรมมากกว่าการสอบแบบปรนัย”

อีกทั้งจากการศึกษาเอกสาร พบว่า จำนวนนายทหารนักเรียน โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในแต่ละปี ตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา มีจำนวนไม่เท่ากันและไม่สามารถมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการกำหนดปริมาณได้เนื่องจากนโยบายของผู้บังคับบัญชาเป็นสำคัญ หากเปลี่ยนผู้บังคับบัญชา นโยบายต่าง ๆ ของกองทัพอากาศก็จะเปลี่ยนไป จนในปี พ.ศ. 2542 คือ รุ่นที่ 43 กรมกำลังพลทหารอากาศ ได้คำนวณปริมาณนายทหารนักเรียนจากเหล่าทหารและสังกัดให้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ จึงทำให้มีความยุติธรรมมากขึ้น (สุธรรมศรีเกษม, 2542 : 27) ในเรื่องการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษานั้น นายทหารอากาศชั้นยศตั้งแต่เรืออากาศเอกถึงนาวาอากาศเอก เห็นด้วยกับการสอบเข้าโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ เพราะมีความยุติธรรม คนเก่งมีความรู้ความสามารถสอบเข้าแข่งขันได้ และทำให้นายทหารนักเรียนมีความรู้พื้นฐานก่อนเข้าศึกษา แต่ผู้ที่เสียสละเวลาทำงานมาก ไม่มีเวลาดูหนังสือสอบอาจพลาดโอกาสได้ ในขณะที่เดียวกันก็เห็นด้วยกับการคัดเลือกจากหน่วยต้นสังกัด เพราะทำให้ไม่เสียเวลาดูหนังสือเพื่อเตรียมตัวสอบ คนที่เสียสละขยันหมั่นเพียรในการทำงานจะได้รับการพิจารณาก่อน และทำให้ผู้บังคับบัญชาสามารถวางแผนด้านกำลังพลได้ แต่ปัญหาการคัดเลือกจากหน่วยต้นสังกัดอาจไม่ยุติธรรมถ้าผู้บังคับบัญชาขาดคุณธรรมและใช้ระบบอุปถัมภ์ นอกจากนี้นายทหารอากาศที่เคยศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศเห็นด้วยกับการทำเอกสารวิจัย เพราะมีประโยชน์ต่อหน่วยงานและกองทัพ แต่ควรปรับปรุงวิธีดำเนินการและใช้เวลาทำเอกสารวิจัยมากขึ้น (วีระ อติเรก, 2539 : 35) และในการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษานั้น สุพรหมทำจะดี (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการคัดเลือกโดยวิธีพิจารณาตามความเหมาะสมเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับกองทัพอากาศ เพราะทำให้กองทัพอากาศบริหารกำลังพลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการกำหนดจำนวนที่นั่งศึกษา คุณสมบัตินายทหาร และพบว่าจำนวนที่นั่งศึกษาทั้งหมดที่เหมาะสมประมาณ 80 – 100 คน/รุ่น/ปี ในเรื่องของบุคลากรโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ พบว่า คณะอาจารย์โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ขาดทั้งนายทหารสัญญาบัตรที่จบจากโรงเรียนหลักของเหล่าทัพและนายทหารสัญญาบัตรเหล่านักบินหรือต้นหน อีกทั้งยังขาดการปรับปรุงบุคลากรที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเพียงพอที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นที่เลื่อมใสของนายทหารนักเรียน (เสรี เจียรพงษ์, 2535 : 47) ในเรื่องการจัดส่วนราชการควรปรับโครงสร้างใหม่ โดยรวมงานที่คล้ายคลึงกันไว้ด้วยกัน ปรับปรุงอัตรากำลังพล ตลอดจน

กำหนดความรับผิดชอบให้เหมาะกับงาน และสาเหตุที่ทำให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียน เสนาธิการทหารอากาศที่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิสูงไม่ประสงค์จะมา เป็นอาจารย์ เนื่องจากค่านิยมในการรับราชการที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานใน หน่วยกำลังรบ หน่วยช่วยรบ หรือส่วนบัญชาการมากกว่าหน่วยการศึกษา เพราะได้รับสิทธิ ต่าง ๆ อำนาจและแรงจูงใจจากทางราชการ ซึ่งปรากฏเด่นชัดในเรื่องความก้าวหน้าในตำแหน่ง หน้าที่ราชการและการพิจารณาบำเหน็จ 2 ชั้น มากกว่า (ปราโมทย์ บุญยะมา, 2534 : บทคัดย่อ) ในเรื่องของการพัฒนาหลักสูตร พบว่า หลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศจะมีกองวิชา ต่าง ๆ รับผิดชอบ ซึ่งแยกกันดำเนินการเฉพาะในหมวดวิชาที่รับผิดชอบ ทำให้ไม่มีเอกภาพใน การพัฒนาหลักสูตร นอกจากนี้กองทัพอากาศมีนโยบายให้ข้าราชการย้ายหมุนเวียนอยู่เสมอ ไม่ให้อยู่ในตำแหน่งนานเกินไปเพราะจะทำให้จำเจเบื่อหน่าย ทำให้ผู้รับผิดชอบในการปรับ ปรุงพัฒนาหลักสูตรใหม่ทำได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งควรจัดหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยตรง และผู้ที่ปฏิบัติงานทางวิชาการควรให้อยู่ยาวนานขึ้นและให้มีโอกาสก้าวหน้าตามสมควร (สนั่น โกมลหิรัณย์, 2534 : 38)

5. ปัญหาระบบฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ

5.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

ในปี พ.ศ. 2545 ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ เป้าหมายการจัดการศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นว่า เป้าหมาย การจัดการศึกษาในปัจจุบันมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก แต่มีความคิดเห็นว่า เป้าหมาย การจัดการศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและภารกิจของกองทัพอากาศ รวมทั้ง มุ่งผลิตกำลังพลระดับสัญญาบัตรเพื่อการพัฒนาคุณภาพกองทัพอากาศไทย และสามารถ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย อยู่ในระดับปานกลาง ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 22

ตารางที่ 22 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านเป้าหมายการจัดการศึกษาของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

เป้าหมายการจัดการศึกษา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. เป้าหมายการจัดการศึกษาในปัจจุบันมีความเหมาะสม	3.59	0.86
2. เป้าหมายการจัดการศึกษาสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน	3.47	0.87
3. เป้าหมายการจัดการศึกษาสอดคล้องกับภารกิจของ ทอ.	3.48	0.88
4. เป้าหมายการจัดการศึกษามุ่งผลิตกำลังพลระดับ สัญญาบัตรเพื่อการพัฒนาคุณภาพกองทัพอากาศไทย	3.48	0.97
5. การจัดการศึกษาสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย	3.34	0.75
รวม	3.45	0.76

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศและผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว โดยผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า เป้าหมายการจัดการศึกษาคดี แต่ยังไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายการจัดการศึกษา เพราะเมื่อสำเร็จการศึกษาไม่มีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถ เนื่องจากไม่ได้รับการบรรจุให้ดำรงตำแหน่ง ในส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า ยังขาดความเด่นชัดและไม่ตรงกับความต้องการของกองทัพอากาศ ต้องการนักวางแผนทางยุทธศาสตร์แต่ไม่เน้นให้นักศึกษามีความรู้ในระดับยุทธศาสตร์ทหารมากนัก และยังไม่ชัดเจนในด้านความต้องการใช้งานเมื่อสำเร็จการศึกษา

5.2 หลักสูตรการศึกษา

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมและมีเนื้อหาวิชาที่ทันสมัยในยุคปัจจุบัน รวมทั้งมีความสอดคล้องในการปฏิบัติงานของกองทัพอากาศ และมีเนื้อหาที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ อยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นว่าระยะเวลาการศึกษาของหลักสูตรนั้นมาก ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 23

ตารางที่ 23 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านหลักสูตรการศึกษาของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

หลักสูตรการศึกษา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. หลักสูตรมีความเหมาะสมในยุคปัจจุบัน	3.69	0.67
2. หลักสูตรมีเนื้อหาวิชาที่ทันสมัยในยุคปัจจุบัน	3.71	0.80
3. หลักสูตรมีความสอดคล้องในการปฏิบัติงานของ ทอ.	3.65	0.81
4. เนื้อหาหลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนได้	3.63	0.71
5. ระยะเวลาการศึกษาของหลักสูตร	3.86	0.71
รวม	3.71	0.63

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศและผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่าการดำเนินงานมากเกินไปและซ้ำซ้อนที่เกินไป การทำเอกสารวิจัยไม่ได้ผล เพราะระยะเวลาการทำมีน้อยไม่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริงซึ่งควรนำผลการวิจัยของนักศึกษาไปพิจารณาร่วมกับนโยบายของกองทัพ อีกทั้งมีการเรียนวิชาประวัติศาสตร์น้อยเกินไป บางวิชาซ้ำซ้อนกับโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูงและโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ไม่ควรเน้นการบริหารงานของพลเรือนหรือนำหลักสูตรของต่างประเทศมาเป็นหลักในการสอน ควรเปรียบเทียบกับของไทยและเน้นสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้ผู้ที่กำลังศึกษา ยังมีข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มการบรรยายประสบการณ์ของผู้บังคับบัญชาในอดีตหรือบุคคลที่ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับในด้านคุณธรรมจริยธรรม ควรเพิ่มเนื้อหาบางวิชาให้ลึกซึ้ง เช่น การทหาร รวมทั้งการเพิ่มเนื้อหาทางการเมืองและจิตวิทยา และเพิ่มการใช้ความคิดให้มากขึ้นด้วย ส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว มีข้อเสนอแนะว่า ควรลดวิชาทหาร เพิ่มแนวทางการบริหารให้มากขึ้น และนำปัญหาของกองทัพอากาศมาเป็นแบบฝึกหัด ในส่วนของการทำเอกสารวิจัยนั้นควรเปลี่ยนเป็นการค้นคว้าและการแก้ปัญหาของหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือการทำโครงการที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานของกองทัพมากกว่า การจัดการศึกษาต้องดำรงความเป็นนักคิดนักปกครองระดับสูงเป็นที่ยอมรับทั้งคนในและนอกวงทหาร รวมทั้งต้องมุ่งไปสู่ระดับชาติและระดับสากลมากขึ้น ควรเพิ่มระดับจาก PME เป็น IPME = International Professional Military Education อีกทั้งควรเชื่อมโยงหลักสูตรให้สอดคล้องกับการศึกษาภายนอกในระดับปริญญาโทได้

5.3 นักเรียนและบุคลากร

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับนักเรียนและบุคลากร โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องความเป็นธรรมในการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษา การกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา การพัฒนาอาจารย์และจำนวนบุคลากรทางการศึกษา ต่อผู้เรียน แต่มีความคิดเห็นว่าอาจารย์มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 24

ตารางที่ 24 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านนักเรียนและบุคลากรของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

นักเรียนและบุคลากร	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษามีความเป็นธรรม	2.84	0.97
2. การกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษามีความเหมาะสม	3.18	0.95
3. อาจารย์มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ	3.73	0.87
4. มีการพัฒนาอาจารย์อย่างต่อเนื่อง	3.10	0.86
5. บุคลากรทางการศึกษาต่อผู้เรียนมีจำนวนเหมาะสม	3.31	0.73
รวม	3.23	0.66

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศและผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษายังขาดความเป็นธรรม ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ มีการใช้ระบบอุปถัมภ์ เน้นเฉพาะเหล่านักบินและมีจำนวนมากเกินไป ขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดเลือกทั้งคุณสมบัติและสัดส่วน ผู้เข้ารับการศึกษาอยากเข้าแต่ไม่อยากเรียน ต้องการให้ได้เลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งมากกว่า ไม่ได้มีความมุ่งมั่นในการเสริมสร้างความรู้ของตัวเอง บางคนมีพื้นฐานรู้น้อย ขาดความรู้ความเข้าใจทั่ว ๆ ไป ขาดความกระตือรือร้นและความเอาใจจริงอาจัง ในส่วนของอาจารย์นั้นไม่ได้สอน ใช้ความรู้ความสามารถไม่เต็มที่ ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกมากกว่า ต้องเชิญอาจารย์จากภายนอกมาบรรยายและเชิญผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพอากาศมาเป็นอาจารย์ประจำสัมมนา อาจารย์ขาดขวัญกำลังใจ ขาดเป้าหมายหรือเส้นทางเจริญก้าวหน้าในสายวิชาการ บางคนขาดคุณสมบัติและมีชั้นยศต่ำกว่านักศึกษาทำให้ไม่น่าเชื่อถือเท่าที่ควร

ซึ่งควรบรรจุอาจารย์ที่มีความรู้ทางยุทธศาสตร์ อาจารย์ที่สอนมุ่งเน้นมาจากมหาวิทยาลัย ภายนอกมากเกินไป หลายท่านไม่เข้าใจระบบทหาร รวมทั้งยังขาดบุคลากรที่มีความรู้จริงในเรื่องที่ต้องการศึกษา บุคลากรในแต่ละกองมีจำนวนน้อยมากมีแต่ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่อีก 1 – 2 คน เท่านั้น ในการกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษายังไม่เหมาะสม ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่และผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว กลุ่มหนึ่งมีความคิดเห็นว่า ควรมีชั้นยศนาวาอากาศเอก (พิเศษ) แต่อีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่า ควรมีชั้นยศนาวาอากาศเอก เพื่อไปเป็นระดับผู้อำนวยการหรือผู้บังคับการกองบิน นอกจากนี้ผู้ที่กำลังศึกษายังมีข้อเสนอแนะว่า ควรพิจารณาผู้เข้ารับการศึกษาให้เข้มงวดมากกว่าที่เป็นอยู่ และควรบรรจุอาจารย์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในทุก ๆ ด้าน เพื่อเป็นแบบอย่างและเมื่อครบวาระควรหาตำแหน่งที่เหมาะสมให้มีความก้าวหน้าในการรับราชการ ส่วนผู้สำเร็จการศึกษามีข้อเสนอแนะว่า “ควรลดจำนวนผู้เข้ารับการศึกษาเฉพาะผู้ที่บรรจุในตำแหน่งที่สูงขึ้น ต้องเป็นผู้บริหารและมีความก้าวหน้าต่อไป ไม่ใช่จบการศึกษาแล้วประจำ ควรยึดหลักการว่าเรียนเพื่ออะไร” แต่บางคนเห็นว่า “ควรเปิดกว้างให้ข้าราชการทุกคนได้เข้ารับการศึกษาโดยเท่าเทียมกัน”

5.4 โครงสร้างการบริหาร

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องความเหมาะสมของการจัดส่วนราชการ การติดต่อประสานงานของหน่วยต่าง ๆ การบริหารงาน สายการบังคับบัญชาและความผูกพันต่อสถาบัน ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 25

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้าน โครงสร้างการบริหารของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

โครงสร้างการบริหาร	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. โครงสร้างการจัดส่วนราชการมีความเหมาะสม	3.00	0.82
2. การติดต่อประสานงานของหน่วยต่าง ๆ ทำได้คล่องตัว	2.90	0.89
3. การบริหารงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้	3.25	0.66
4. มีสายการบังคับบัญชาที่เหมาะสม	2.90	0.81
5. มีการบริหารงานที่ก่อให้เกิดความผูกพันต่อสถาบัน	3.00	0.89
รวม	3.01	0.61

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศและผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า โครงสร้างการจัดส่วนราชการยังไม่สอดคล้องกับภารกิจ ขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติ มีขั้นตอนและระดับการบังคับบัญชามากเกินไป สถานศึกษายังไม่สามารถช่วยตัวเองได้ ต้องพึ่งสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงซึ่งก็ไม่สามารถให้การสนับสนุนได้ทุกโรงเรียน สถานที่ค่อนข้างจะคับแคบ นอกจากนี้ผู้ที่กำลังศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรใช้ความรู้ความสามารถของอาจารย์ที่จบจากต่างประเทศให้คุ้มค่า ในส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดเป็นหน่วยขึ้นตรงส่วนบัญชาการมากกว่า และเห็นว่าในระดับนี้ไม่จำเป็นต้องมีกองการปกครองเพราะเป็นผู้ใหญ่แล้ว

5.5 การเรียนการสอน

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นว่า มีบรรยากาศในการเรียนการสอนดี และมีการพัฒนาความคิดของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก แต่มีความคิดเห็นว่าห้องสมุดหรือแหล่งค้นคว้าเพื่อการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และมีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาภายนอกกองทัพอากาศ อยู่ในระดับปานกลาง ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 26

ตารางที่ 26 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการเรียนการสอนของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

การเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. มีบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดี	3.73	0.69
2. การเรียนการสอนมีการพัฒนาความคิดของผู้เรียน	3.63	0.79
3. มีห้องสมุดหรือแหล่งค้นคว้าเพื่อการเรียนรู้เพียงพอ	3.17	0.90
4. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม	3.46	0.80
5. มีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาภายนอก ทอ.	3.23	0.98
รวม	3.45	0.63

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศและผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า การเรียนส่วนใหญ่เป็นการฟังบรรยายจากอาจารย์ในมหาวิทยาลัยภายนอก ซึ่งบรรยายตามที่ตนเองถนัด ขาดทิศทางและขาดการกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญ บางวิชามีการจัดผู้บรรยายมาแทนซึ่งไม่มีประสบการณ์โดยตรงหรือไม่มีความรู้เพียงพอที่จะถ่ายทอดได้ ห้องสมุดยังขาดหนังสือและไม่เพียงพอ การสัมมนายังคงเป็นรูปแบบเก่า ๆ ในสมัยโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและยังไม่เปิดความคิดมากนัก อีกทั้งปัญหาไม่ทันสมัยและผู้ให้แนวทางเสนอแนะขาดประสบการณ์ในปัญหานั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง การปกครองยังไม่เหมาะสมควรดูระดับของผู้เรียนด้วย นอกจากนี้ผู้ที่กำลังศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการทำวิจัยระยะเวลาของการเรียนในแต่ละหมวดวิชาว่าเหมาะสมหรือไม่ และควรให้มีการแสดงความคิดเห็นที่กว้างขวางตามหลักวิชาการมิใช่จำกัดความคิด

5.6 การประเมินผล

ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องความเหมาะสมและความโปร่งใสของการประเมินผล รวมทั้งมีการประเมินผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์หลักสูตร มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ และมีเกณฑ์การตัดสินผลการศึกษาที่เหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 27

ตารางที่ 27 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการประเมินผลของกลุ่มผู้ที่
กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

การประเมินผล	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. การประเมินผลการศึกษาที่มีความเหมาะสม	3.25	0.74
2. การประเมินผลการศึกษาที่มีความโปร่งใส	3.12	1.00
3. มีการประเมินผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	3.48	0.71
4. มีการประเมินผลถูกต้องตามหลักวิชาการ	3.24	0.92
5. มีเกณฑ์การตัดสินผลการศึกษาที่เหมาะสม	3.29	0.78
รวม	3.28	0.74

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศและผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่มีความคิดเห็นว่าการประเมินผลโดยไม่มีกรอบที่เหมาะสมแล้ว แต่การประเมินนั้นยังไม่เอื้อครอบรอบ เป็นการประเมินแบบกว้าง ๆ ใช้ความคิดเห็นของผู้ประเมินมากกว่าใช้เกณฑ์ ถ้าหากผู้ประเมินไม่เป็นกลางพอผลการประเมินย่อมไม่เที่ยง ทำให้นักศึกษาขาดความเชื่อถือและไม่ค่อยมีผลในทางปฏิบัติ ในส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่ายังไม่มีการประเมินผลโดยการสอบข้อเขียนหรือที่เรียกว่า การประมวลความรู้ (Comprehensive Exam) การประเมินผลที่ได้เป็นเรื่องเป็นราวที่สุด คือ เอกสารวิจัย ซึ่งบางครั้งใครทำให้ออกไม่ทราบ การประเมินผลโดยการให้คะแนนจากการสัมมนาไม่สามารถประเมินขีดความสามารถที่แท้จริงได้ การเฝ้าสังเกตทำให้นักศึกษาไม่กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ และไม่มีผลการประเมินผลให้ออกจากการศึกษาทุกคนผ่านหมด รวมทั้งไม่มีการนำผลการศึกษามาประกอบการพิจารณาบรรจุลงตำแหน่งด้วย ผู้ที่กำลังศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ผู้ที่ทำการประเมินต้องมีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ควรกำหนดกรอบหรือเกณฑ์ของการประเมินให้มีมาตรฐานชัดเจน ควรเพิ่มการประเมินกันเองให้เป็นที่ยอมรับจากเพื่อน และต้องมีการประเมินผลเมื่อสำเร็จไปแล้วว่าสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงอย่างไร

อีกทั้งจากการศึกษาเอกสารยังพบอีกว่า การคัดเลือกนายทหารสัญญาบัตรเข้าศึกษาที่ผ่านมา กระทำโดยคณะกรรมการที่กองทัพอากาศแต่งตั้ง มีปัญหาเรื่องหลักเกณฑ์ที่กองทัพกำหนด ได้แก่ คุณสมบัติด้านอาวุโส โดยกำหนดให้ต้องเป็นผู้มีอาวุโสแต่ไม่ได้ถือเป็น

ข้อพิจารณาอันดับแรกและไม่สามารถจัดผู้ที่อาวุโสเข้าศึกษาได้ทั้งหมด คุณสมบัติด้านตำแหน่ง กำหนดให้ดำรงตำแหน่งสำคัญ แต่คณะกรรมการจำเป็นต้องจัดทั้งผู้ที่ดำรงตำแหน่งและประจำหน่วยเข้าศึกษา คุณสมบัติด้านอายุ กำหนดอายุไม่เกิน 54 ปี ซึ่งผู้ที่มีอายุมากเหลือเวลา รับราชการน้อยจะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้น้อยลง แต่ผู้ที่อาวุโสไม่น้อยก็ยังไม่ได้รับการศึกษา คุณสมบัติด้านคุณวุฒิ กำหนดให้ผู้เข้าศึกษาได้มีทั้งจบปริญญาและไม่จบปริญญา ทำให้ผู้ไม่มีปริญญาขาดการแข่งขันต่อจนถึงขั้นปริญญาและไม่ทุ่มเทความพยายามมากในการศึกษา (กิ่งก้อย งามรณ, 2534 : 28) วิธีการคัดเลือกเข้ารับการศึกษทั้งในอดีตและปัจจุบัน ใช้วิธีการคัดเลือกโดยพิจารณาตามความเหมาะสม ยังคงเป็นวิธีการที่เหมาะสม เพราะทำให้งองทัพอากาศสามารถบริหารกำลังพลได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ก็มีข้อเสีย เช่น ข้าราชการบางเหล่าหรือบางสายวิทยาการไม่ได้เข้ารับการศึกษาก่อความรู้สึกไม่ยุติธรรม นอกจากนี้จำนวนที่นั่งศึกษาที่เหมาะสมประมาณ 72 คน/รุ่น/ปี แบ่งเป็นข้าราชการกองทัพอากาศประมาณ 60 คน ในจำนวนนี้เป็นเหล่านักบินและต้นหน 30 คน เหล่าอากาศโยธิน 4 – 5 คน และที่เหลือเป็นเหล่าทหารอื่น ๆ ตามความจำเป็นและความต้องการของกองทัพอากาศในแต่ละปี (ปรีชา แถมรัตน์, 2544 : 45) ในเรื่องปรัชญาการศึกษาของหลักสูตรสอดคล้องกับภารกิจของกองทัพและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสอดคล้องกับปรัชญา ผู้บรรยายภายนอกมีความพร้อมสูงมาก อาจารย์ผู้ควบคุมการสัมมนามีคุณวุฒิและวัยวุฒิ มีความรอบรู้ มีความเป็นครูเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์มีความเพียงพอ ด้านวิธีการเรียนการสอนเหมาะสมกับสภาพและความพร้อมของนักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ควรมีการแจ้งผลให้นักศึกษาทราบทุกครั้ง และให้มีการทบทวนการประเมินค่าคุณลักษณะส่วนบุคคลด้วย และมีข้อเสนอแนะดังนี้ (เกษม แก้ววิเศษ, 2540 : 89)

1. ด้านปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ควรเพิ่มปรัชญาการศึกษาด้วยข้อความว่า “ความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล”
2. ด้านโครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร ควรกำหนดให้มีวิชาเลือก ส่วนเนื้อหาวิชาของหลักสูตรที่กำหนดไว้เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนชั่วโมงยังไม่สมดุลกัน เนื้อหาวิชาควรเน้นด้านการบริหารและยุทธศาสตร์
3. ด้านผู้บรรยายภายนอกควรติดต่อประสานให้ดีเพื่อหลีกเลี่ยงการจัดผู้บรรยายที่ขาดความเชี่ยวชาญมาบรรยายแทน
4. ด้านผู้เข้ารับการศึกษ ควรมีการกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษให้เหมาะสมทั้งด้านชั้นยศ อายุ และควรคัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีความสมัครใจโดยให้มีการเขียนใบสมัครด้วย

5. ด้านสื่อการสอน ควรจัดหาตำราและเอกสารประกอบการศึกษาให้มีจำนวนเพียงพอ รวมทั้งเครื่องถ่ายเอกสาร สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา

6. ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน ควรเน้นให้ทำทฤษฎีความรู้ความสามารถของนักศึกษา มีการกระตุ้นให้ค้นคว้าจากตำราและเอกสาร

7. ด้านการศึกษาภูมิประเทศ ควรดูงานในพื้นที่ที่กำลังมีปัญหาที่น่าสนใจ การดูงานต่างประเทศ 15 วัน อาจทำให้นักศึกษาเกิดความล้าชื้อ ควรแบ่งเป็น 2 ครั้ง ครั้งแรกดูงานเพื่อนบ้าน 5 วัน ที่เหลืออีก 10 วัน ดูงานประเทศที่อยู่ห่างไกล

8. ด้านการทำเอกสารวิจัย ควรมีการทบทวนความเหมาะสมในนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ ถ้ายังคงให้ทำเอกสารวิจัยก็ควรให้มีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน คือ ในระดับโรงเรียนเสนาธิการ ควรเน้นให้มีความสามารถในการวิจัย ส่วนในระดับวิทยาลัยการทัพอากาศ น่าจะเป็นผู้ที่สามารถนำนโยบายมาทำให้เกิดการวิจัยที่ได้ผลตอบสนองนโยบายของกองทัพอากาศ

9. ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา การประเมินค่าความรู้ด้านวิชาการควรจัดการสอบแบบอัตนัย การประเมินค่าคุณลักษณะส่วนบุคคลควรทบทวนความเหมาะสมกับสภาพ วิทยุติ คุณวุฒิของนักศึกษาและควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินค่าซึ่งกันและกันด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6. ปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร ในปี พ.ศ. 2545 กองทัพอากาศได้แบ่งกำลังพลประเภทนายทหารสัญญาบัตร ออกเป็น 4 ประเภท ตามคำสั่งกองทัพอากาศ ที่ 248/40 คือ

1. นายทหารประเภทที่ 1 หมายถึง นายทหารสัญญาบัตรที่สำเร็จการศึกษาจากแหล่งผลิตหลักของกระทรวงกลาโหม ได้แก่ โรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า และโรงเรียนทหารในต่างประเทศที่กระทรวงกลาโหมรับรอง

2. นายทหารประเภทที่ 2 หมายถึง นายทหารสัญญาบัตรที่ได้จากการผลิต เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนกำลังพล ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยสำรอง หรือหลักสูตรนายร้อยพิเศษ

3. นายทหารประเภทที่ 3 หมายถึง นายทหารสัญญาบัตรที่เดิมรับราชการเป็นนายทหารประทวนแล้วได้รับการคัดเลือกให้เลื่อนฐานะเป็นนายทหารสัญญาบัตร

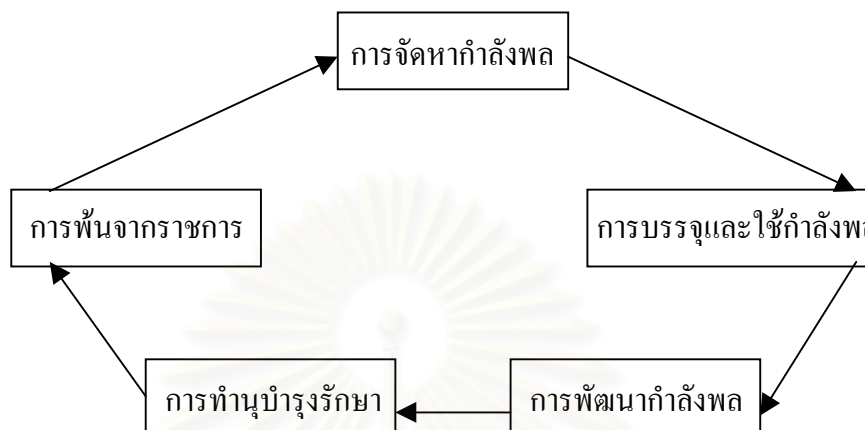
4. นายทหารประเภทที่ 4 หมายถึง นายทหารสัญญาบัตรที่มีคุณวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันในประเทศหรือต่างประเทศ และได้รับการคัดเลือกหรือโอนมารับราชการในกองทัพอากาศ

ในการบริหารกำลังพลของกองทัพอากาศประกอบด้วยกิจกรรมหลักที่เป็นวัฏจักรหรือวงรอบ 5 ประการ ได้แก่ (กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ, 2541 : 1)

1. การจัดหากำลังพล
2. การบรรจุและใช้กำลังพล
3. การพัฒนากำลังพล
4. การทำนุบำรุงรักษากำลังพล
5. การพ้นจากราชการของกำลังพล

เขียนเป็นแผนภาพและมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 23 แสดงวงรอบการบริหารกำลังพล

6.1 การจัดการกำลังพล

การจัดการกำลังพล เป็นกิจกรรมด้านกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งกำลังพลที่กองทัพอากาศหรือหน่วยขึ้นตรงของกองทัพอากาศต้องการใช้งาน กระบวนการของการจัดการกำลังพลจะเริ่มขึ้นที่หน่วยขึ้นตรงของกองทัพ จัดทำแผนความต้องการกำลังพล ซึ่งแบ่งเป็นความต้องการกำลังพล 5 ปี และความต้องการบรรจุกำลังพลทดแทน เสนอผ่านหัวหน้าหน่วยสายวิทยาการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ หน่วยหัวหน้าสายวิทยาการจะรวบรวมความต้องการกำลังพลจากหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศต่าง ๆ และพิจารณาให้ความเห็นชอบเสนอแผนความต้องการกำลังพลแก่กรมกำลังพลทหารอากาศเพื่อรวบรวมแผนและจัดการวิเคราะห์การใช้กำลังพล โดยยึดหลักการของการวิเคราะห์งานที่คำนึงถึงหน้าที่และลักษณะของงาน ความคุ้มค่าของกำลังพลอัตรากำลังพล งบประมาณที่จะใช้และแหล่งที่มาของกำลังพลที่จะใช้ โดยปกติแหล่งที่มาอันดับแรก คือ แหล่งผลิตของกองทัพอากาศหรือของกระทรวงกลาโหมหากไม่เพียงพอหรือไม่สอดคล้องกับความต้องการให้รับจากบุคคลภายนอกที่มีคุณวุฒิตามที่ต้องการและอาจมีการให้ทุนการศึกษาในสาขาวิชาที่หายากและขาดแคลน เช่น แพทย์ สถาปत्य์ สุดท้ายต้องคำนึงถึงนโยบายด้านกำลังพลของกองทัพอากาศ เมื่อได้ผลสรุปของการวิเคราะห์การใช้กำลังพลแล้ว กรมกำลังพลทหารอากาศก็จะจัดทำแผนเป็นแผนบรรจุกำลังพลประจำปีให้ผู้บัญชาการทหารอากาศอนุมัติต่อไป

1. กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

จากการสำรวจความคิดเห็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ในปี พ.ศ. 2545 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดหาล้างพลระดับสัญญาบัตรโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นว่า การจัดหาล้างพลจากโรงเรียนนายเรืออากาศมีความเหมาะสม มีคุณวุฒิและคุณสมบัติตรงกับความต้องการของกองทัพอากาศ มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงาน และมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของกองทัพอากาศ อยู่ในระดับปานกลาง ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 28

ตารางที่ 28 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการจัดหาล้างพลของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

การ จัดหาล้างพล	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. การ จัดหาล้างพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ.มีความเหมาะสม	3.42	0.75
2. การ จัดหาล้างพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีคุณวุฒิตรงกับความต้องการของ ทอ.	3.35	0.69
3. การ จัดหาล้างพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงานของ ทอ.	3.36	0.69
4. การ จัดหาล้างพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของ ทอ.	3.24	0.68
5. การ จัดหาล้างพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของ ทอ.	3.32	0.73
รวม	3.34	0.48

2. กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

จากการสำรวจความคิดเห็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ ในปี พ.ศ.2545 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดหาล้างพลระดับสัญญาบัตรโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นว่า การจัดหาล้างพลจากโรงเรียนนายเรืออากาศมีความเหมาะสม มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงาน มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของกองทัพอากาศ และมี

จำนวนเพียงพอต่อความต้องการของกองทัพอากาศ อยู่ในระดับมาก แต่มีความคิดเห็นว่าการจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรจากโรงเรียนนายเรืออากาศมีคุณวุฒิตรงกับความต้องการของกองทัพอากาศ อยู่ในระดับปานกลาง ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 29

ตารางที่ 29 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการจัดหากำลังพลของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

การจัดหากำลังพล	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. การจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ.มีความเหมาะสม	3.54	0.71
2. การจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีคุณวุฒิตรงกับความต้องการของ ทอ.	3.38	0.90
3. การจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงานของ ทอ.	3.64	0.69
4. การจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของ ทอ.	3.58	0.78
5. การจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของ ทอ.	3.58	0.86
รวม	3.54	0.64

3. กลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา

จากการสำรวจความคิดเห็นกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นว่าการจัดหากำลังพลจากโรงเรียนนายเรืออากาศมีความเหมาะสม มีคุณวุฒิและคุณสมบัติตรงกับความต้องการของกองทัพอากาศ มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงาน และมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของกองทัพอากาศ อยู่ในระดับมาก ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 30

ตารางที่ 30 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการจัดหาล้างผลของกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา

การจัดหาล้างผล	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. การจัดหาล้างผลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ.มีความเหมาะสม	3.77	0.90
2. การจัดหาล้างผลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของ ทอ.	3.61	0.93
3. การจัดหาล้างผลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงานของ ทอ.	3.73	0.72
4. การจัดหาล้างผลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของ ทอ.	3.67	0.87
5. การจัดหาล้างผลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของ ทอ.	3.62	0.88
รวม	3.67	0.63

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ และกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) สามารถแสดงการเปรียบเทียบได้ตามตารางที่ 31

ตารางที่ 31 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างความคิดเห็นด้านการจัดหาล้างผลกับกลุ่มประชากร

ความแปรปรวน	d.f.	SS	MS	F	
ระหว่างกลุ่มประชากร	2	4.476	2.238	6.324	0.002
ภายในกลุ่มประชากร	214	75.734	0.354		
ผลรวม	216	80.210			

จากตารางที่ 31 พบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดหาล้างผล มีอย่างน้อย 1 กลุ่มที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า กลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศกับกลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน กลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศกับกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นแตกต่างกัน และกลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศกับกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 32

ตารางที่ 32 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการจัดทำคลังพล โดยวิธี LSD

กลุ่มที่เปรียบเทียบ	ผลต่างค่าเฉลี่ย	Sig.
กลุ่มที่ 1 กับ 2	0.2046	0.068
กลุ่มที่ 1 กับ 3	0.3349	0.000
กลุ่มที่ 2 กับ 3	0.1303	0.207

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ วิทยาลัยการทัพอากาศ และผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า การจัดทำคลังพลระดับสัญญาบัตรจากโรงเรียนนายเรืออากาศมีความเหมาะสมดีแล้ว เนื่องจากธรรมชาติของกำลังทางอากาศนั้น มาตรฐานความต้องการวุฒิการศึกษาต่ำสุด คือ ปริญญาตรีวิศวกรรมศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายเรืออากาศสามารถปลูกฝังแนวคิดทางทหาร ความเสียสละและความจงรักภักดีให้ตั้งแต่วัยเยาว์ แต่ในการวางแผนการจัดทำคลังพลยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของกองทัพอย่างแท้จริง ซึ่งมุ่งเน้นที่จะผลิตนักเรียนนายเรืออากาศเพื่อเป็นเหล่านักบินเป็นหลักก่อน เมื่อจัดทำคลังพลเหลือจึงบรรจุในเหล่าอื่น ๆ ทำให้การวางแผนการจัดทำคลังพลของเหล่าอื่น ๆ ไม่สามารถทำได้และล้มเหลวโดยสิ้นเชิงทั้งปริมาณและสาขาวิชาที่ผลิต เป็นเหตุให้มีกรบรรจุและใช้กำลังพลผิดประเภทตั้งแต่เริ่มต้น โดยเรียนมาอย่างหนึ่งแต่ทำงานอีกอย่างหนึ่ง ก่อนทำงานต้องอบรมใหม่ การจัดทำคลังพลจากโรงเรียนนายเรืออากาศกลุ่มตัวอย่างกลุ่มหนึ่งมีความคิดเห็นว่า ยังขาดแคลนในบางสายวิทยาการ เช่น การเงิน การบัญชี การบริหารจัดการ หรือแม้กระทั่งขาดแคลนนายทหารระดับชั้นยศเรืออากาศตรีถึงเรืออากาศเอก แต่อีกกลุ่มหนึ่งมีความคิดเห็นว่า มีจำนวนมากเกินไป เพราะอาจเป็นการลงทุนไม่คุ้มค่า งบประมาณมีจำกัด และ

การมีแต่กำลังพลที่เป็นนักเรียนนายเรืออากาศไม่เป็นผลดีต่อองค์กร ทำให้ขาดความหลากหลายทางความคิดและปิดกั้นการรับสิ่งใหม่ ๆ จากภายนอก รวมทั้งจะเกิดความยุ่งยากในการบริหารจัดการกำลังพลในอนาคต จึงควรลดการผลิตลงและจัดหาจากมหาวิทยาลัยในทุก ๆ สาขาวิชาที่ยังขาดแคลน แต่อาจพบปัญหาว่าบุคลากรที่มีคุณภาพหรือมีความรู้ความสามารถสูงไม่ยอมเป็นทหารเนื่องจากค่าตอบแทนค่อนข้างน้อย ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ มีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า กำลังพลที่จบจากต่างประเทศไม่มีการดูแลอย่างจริงจังและไม่มีการประเมินผล ไม่ค่อยมีใครอยากไปเรียนต่อต่างประเทศเพราะกลับมาแล้วเงินเดือนและยศน้อยกว่าเพื่อน พอถึงเวลาใช้ทุนหมดมักจะลาออก

6.2 การบรรจุและใช้กำลังพล

การบรรจุและใช้กำลังพล เป็นกิจกรรมด้านกำลังพลที่เกี่ยวกับการดำเนินการกำลังพลที่ได้รับอนุมัติจากผู้บัญชาการทหารอากาศตามแผนการจัดหากำลังพล ให้เริ่มเข้ารับราชการและทำงานในตำแหน่งที่ได้รับการจัดสรรตามความรู้ความสามารถของกำลังพลแต่ละคน เพื่อใช้กำลังพลให้ตรงกับงาน (Put the Right Man on the Right Job) โดยมีการจำแนกประเภทของกำลังพลตามสาขาอาชีพเป็นจำพวกและความชำนาญเฉพาะอย่างด้วยการกำหนดเป็นกลุ่มตัวเลข เรียกว่า เลขหมายความชำนาญทหารอากาศ (ลชทอ.)

การบรรจุนายทหารสัญญาบัตร กรณีนักเรียนนายเรืออากาศจบการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศ หลังจากการคัดเลือกให้ไปเป็นศิษย์การบินตามความจำเป็นทางยุทธการแล้ว กรมกำลังพลทหารอากาศจะจัดสรรผู้ที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นศิษย์การบินให้ได้รับการบรรจุลงในตำแหน่งที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่ผู้เรียนจบการศึกษา ตามแผนบรรจุกำลังพลประจำปี

การใช้กำลังพล เป็นขั้นตอนหลังจากการบรรจุเข้ารับราชการแล้ว ซึ่งเกี่ยวข้องกับ

1. การย้าย นายทหารสัญญาบัตรที่มีชั้นยศเรืออากาศตรีถึงเรืออากาศเอก เป็นการย้ายเข้าตำแหน่งที่สามารถดำเนินการได้ตลอดเวลา ส่วนที่มีชั้นยศนาวาอากาศตรีถึงนาวาอากาศเอก จะดำเนินการได้โดยคณะกรรมการที่มีผู้บัญชาการทหารอากาศเป็นประธานบอร์ด
2. การแยกประเภทกำลังพล เป็นการจัดให้ข้าราชการทหารอากาศมีเหล่าทหารหรือจำพวกตามคุณวุฒิการศึกษาก่อนบรรจุเข้ารับราชการ และการจัดให้ข้าราชการมีระดับเลขหมายความชำนาญการทหารอากาศ ตามระดับการศึกษาในสถาบันการศึกษาของทหาร

2.1 เหล่าและจำพวกทหาร มีขึ้นเพื่อการจัดข้าราชการบรรจุในตำแหน่งตามที่ต้องการใช้กำลังพลในแต่ละสถานการณ โดยนายทหารสัญญาบัตรมีทั้งสิ้น 20 เหล่า ได้แก่

1. นักบิน	11. แผนที
2. ต้นหน	12. อุต
3. สื่อสาร	13. ถ่ายรูป
4. สรรพาวุธ	14. การเงิน
5. อากาศโยธิน	15. พระธรรมนุญ
6. ขนส่ง	16. ครุยางค์
7. สารวัตร	17. สารบรรณ
8. ช่างอากาศ	18. แพทย์
9. พลาธิการ	19. พัสดุ
10. ช่างโยธา	20. วิทยาศาสตร์

2.2 เลขหมายความชำนาญการทหารอากาศ (ลชทอ.) หมายถึง กลุ่มตัวเลข 4 ตัว เพื่อให้ทราบว่าได้บรรจุลงในตำแหน่งที่ถูกต้อง

2.3 เลขหมายความชำนาญในหน้าที่ (ลชทอ.หน้าที) กลุ่มตัวเลข 4 ตัว ที่กองทัพอากาศกำหนดไว้ควบคู่กับตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อบรรจุข้าราชการที่มี ลชทอ.ประจำตัว (หลัก,รอง) ให้ตรงกับ ลชทอ.หน้าที

3. การควบคุมการใช้กำลังพล คือ มาตรการที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพและปริมาณของกำลังพล ที่เกิดจากการบรรจุกำลังพลตามแผนในปีปัจจุบันและปีในอดีตที่ผ่านมา

นายทหารสัญญาบัตรที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศ หลักสูตร 5 ปี หรือนักเรียนทุนต่างประเทศ จะได้รับการแต่งตั้งยศเป็นเรืออากาศตรี ส่วนหนึ่งที่มีคุณสมบัติเหมาะสมตามจำนวนนักบินที่กองทัพอากาศต้องการจะได้รับการคัดเลือกให้ไปฝึกศึกษาวิชาการบินที่โรงเรียนการบิน ส่วนที่เหลือจะได้รับการบรรจุลงในตำแหน่งที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่ผู้ันจบการศึกษา หลังจากนั้นจะมีเหล่าสังกัดที่แน่นอนและเข้ารับการฝึกศึกษาในหลักสูตรเหล่าเบื้องต้นของตนในโรงเรียนสายวิทยาการ เพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในสายวิทยาการอาชีพของแต่ละบุคคล จนสามารถปรับระดับเลขหมายความชำนาญการทหารอากาศจาก 1 เป็น 3 สำหรับนายทหารสัญญาบัตรชั้นยศเรืออากาศเอกที่ครองยศตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป และมีเงินเดือนตั้งแต่ชั้น 13 จะได้รับการพิจารณาให้เข้ารับการฝึกศึกษาในโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับเลขหมายความชำนาญการทหารอากาศ และ

เปลี่ยนจาก 3 เป็น 5 สามารถได้เข้ารับตำแหน่งในอัตรานาวาอากาศตรีถึงนาวาอากาศโท สำหรับข้าราชการในชั้นยศนาวาอากาศตรีถึงนาวาอากาศโท จะได้รับพิจารณาให้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ หรือโรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโส หรือโรงเรียนรวมสายวิทยาการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติที่เหมาะสมของข้าราชการแต่ละราย เมื่อสำเร็จการศึกษาจากสถาบันใดสถาบันหนึ่ง เลขหมายความชำนาญการทหารอากาศ จะเปลี่ยนจากรดับ 5 เป็น 6 ซึ่งก็หมายความว่าหลังจากนี้จะสามารถได้รับการแต่งตั้งให้เข้ารับตำแหน่งที่มีชั้นยศนาวาอากาศเอกได้

1. กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

จากการสำรวจความคิดเห็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ในปี พ.ศ.2545 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุและใช้กำลังพลระดับสัญญาบัตร โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องความเป็นธรรมในการบรรจุ การบรรจุและใช้กำลังพลตรงกับความรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ความเป็นธรรมในการโยกย้าย และความเหมาะสมในการแยกประเภทกำลังพลเป็นเหล่าทหารหรือจำพวก ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 33

ตารางที่ 33 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการบรรจุและใช้กำลังพลของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

การบรรจุและใช้กำลังพล	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. การบรรจุกำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความเป็นธรรม	2.91	0.85
2. มีการบรรจุกำลังพลระดับสัญญาบัตรตรงกับความรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	2.76	0.72
3. มีการใช้กำลังพลระดับสัญญาบัตรตรงกับความรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	2.94	0.82
4. การโยกย้ายกำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความเป็นธรรม	2.82	0.82
5. การแยกประเภทกำลังพลเป็นเหล่าทหาร/จำพวกมีความเหมาะสม	2.88	0.90
รวม	2.86	0.64

2. กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

จากการสำรวจความคิดเห็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ ในปี พ.ศ.2545 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุและใช้กำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องความเป็นธรรมในการบรรจุ การบรรจุและใช้กำลังพลตรงกับความรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ความเป็นธรรมในการโยกย้าย และความเหมาะสมในการแยกประเภทกำลังพลเป็นเหล่าทหารหรือจำพวก ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 34

ตารางที่ 34 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการบรรจุและใช้กำลังพลของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

การบรรจุและใช้กำลังพล	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. การบรรจุกำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความเป็นธรรม	2.96	0.87
2. มีการบรรจุกำลังพลระดับสัญญาบัตรตรงกับความรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	3.12	0.92
3. มีการใช้กำลังพลระดับสัญญาบัตรตรงกับความรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	3.24	0.91
4. การโยกย้ายกำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความเป็นธรรม	2.74	0.88
5. การแยกประเภทกำลังพลเป็นเหล่าทหาร/จำพวกมีความเหมาะสม	3.26	1.07
รวม	3.06	0.76

3. กลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา

จากการสำรวจความคิดเห็นกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุและใช้กำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องความเป็นธรรมในการบรรจุ การบรรจุและใช้กำลังพลตรงกับความรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ความเป็นธรรมในการโยกย้าย และความเหมาะสมในการแยกประเภทกำลังพลเป็นเหล่าทหาร/จำพวก ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 35

ตารางที่ 35 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการบรรจุและใช้กำลังพลของกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา

การบรรจุและใช้กำลังพล	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. การบรรจุกำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความเป็นธรรม	3.32	0.85
2. มีการบรรจุกำลังพลระดับสัญญาบัตรตรงกับความรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	3.24	0.89
3. มีการใช้กำลังพลระดับสัญญาบัตรตรงกับความรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	3.14	0.73
4. การโยกย้ายกำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความเป็นธรรม	3.02	0.89
5. การแยกประเภทกำลังพลเป็นเหล่าทหาร/จำพวกมีความเหมาะสม	3.19	0.93
รวม	3.18	0.65

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ และกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) สามารถแสดงการเปรียบเทียบได้ตามตารางที่ 36

ตารางที่ 36 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุและใช้กำลังพลกับกลุ่มประชากร

ความแปรปรวน	d.f.	SS	MS	F	
ระหว่างกลุ่มประชากร	2	4.123	2.062	4.587	0.011
ภายในกลุ่มประชากร	213	95.725	0.449		
ผลรวม	215	99.848			

จากตารางที่ 36 พบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุและใช้กำลังพลระดับสัญญาบัตร มีอย่างน้อย 1 กลุ่มที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า กลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศกับกลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน กลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศกับกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นแตกต่างกัน และกลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศกับกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 37

ตารางที่ 37 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการบรรจุและใช้กำลังพล โดยวิธี LSD

กลุ่มที่เปรียบเทียบ	ผลต่างค่าเฉลี่ย	Sig.
กลุ่มที่ 1 กับ 2	0.2034	0.107
กลุ่มที่ 1 กับ 3	0.3219	0.003
กลุ่มที่ 2 กับ 3	0.1185	0.309

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ วิทยาลัยการทัพอากาศ และผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า การบรรจุและใช้กำลังพลระดับสัญญาบัตร ยังขาดความเป็นธรรม ไม่ตรงกับความรู้ความสามารถหรือวุฒิทางการศึกษา ไม่มีเป้าหมายชัดเจนในเหล่าอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ชั้นนักบิน ไม่สามารถกำหนดแผนกำลังพลได้ เนื่องจากการจัดหากำลังพลจากโรงเรียนนายเรืออากาศมุ่งเน้นที่จะผลิตเพื่อเป็นนักบินเป็นหลัก บางสาขาวิชาผลิตเกินความต้องการทำให้การบรรจุกำลังพลในเหล่าอื่น ๆ มีปัญหาและกลายเป็นกำลังพลชั้นสอง การใช้กำลังพลยังไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับเอกชน โดยเฉพาะผู้ที่จบระดับปริญญาโทและเอก หรือนายทหารระดับกลางที่มียศนาวาอากาศเอกถึงนาวาอากาศเอก (พิเศษ) เหล่านักบินมีระยะเวลาทำงานในฝูงบินน้อย ทำให้ความชำนาญและประสบการณ์โดยเฉลี่ยมีน้อย หลังจากจบจากโรงเรียนเสนาธิการต้องมาบรรจุในสายวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งไม่มีความเชี่ยวชาญหรือมีความเหมาะสมพอ ต้องใช้เวลาเรียนรู้นานทั้ง ๆ ที่เป็นตำแหน่งสำคัญและมีความรับผิดชอบสูง ในส่วนการพิจารณาโยกย้ายยังมีระบบอุปถัมภ์ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับความรู้ความสามารถและคุณสมบัติอย่างแท้จริง ไม่สามารถรู้อนาคตตัวเองได้ว่าจะถูกย้ายไปทำงานหรือดำรงตำแหน่งที่ใด ระเบียบหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เลือกใช้เฉพาะผู้ที่ไม่มีใครสนับสนุน ในการบริหารงาน

เป็นลักษณะเชิงอนุรักษ์โดยยึดติดกับกฎระเบียบที่มีอยู่มากเกินไป ในการแยกประเภทกำลังพล เป็นเหล่าทหาร/จำพวก และการกำหนดเลขหมายความชำนาญการทหารอากาศ (ลชทอ.) มีความยุ่งยากทำให้การปฏิบัติงานทดแทนกันทำได้ลำบาก ให้ความสำคัญกับเหล่านักบินมากเกินไป ไม่ได้ดูแลคนที่ไม่ได้เป็นนักบินเท่าที่ควรและเหล่านักบินมักจะกีดกันเหล่าอื่น ๆ นอกจากนี้ผู้ที่สำเร็จการศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ควรบรรจุกำลังพลหลักไปตามสายวิชาการต่าง ๆ ให้ทั่วถึง ในการบรรจุและใช้กำลังพลไม่ควรเคร่งครัดกับเรื่องคุณวุฒิ เหล่าทหารเลขหมายความชำนาญการทหารอากาศหรือปีครองยศมากเกินไป ควรคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ผลการปฏิบัติงานและความคิดสร้างสรรค์ในวิชาชีพ ควรใช้หลักการ “Put the Right Man on the Right Job” มากกว่า ควรบรรจุคนเก่งในตำแหน่งสำคัญและมีการย้ายหมุนเวียนกำลังพลในสถานศึกษาไปหาความรู้ด้านอื่น โดยเอาคนที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นอาจารย์บ้าง และในการพิจารณาโยกย้ายควรนำข้อมูลกำลังพลลงในคอมพิวเตอร์ให้หมด เพื่อให้สามารถพิจารณาได้โดยไม่ต้องรู้จัก รวมทั้งมีความคิดเห็นว่าการแบ่งเหล่าทหารควรยุบเหล่านักบินเป็นขีดความสามารถทางการบิน แต่ยังคงจัดให้มีเหล่าอื่น ๆ เช่นเดิม ส่วนผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ มีข้อเสนอแนะว่า การบรรจุต้องสนับสนุนให้เจริญเติบโตตามสายวิชาการ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศควรบรรจุในตำแหน่งที่เป็นประโยชน์ต่อกองทัพอากาศมากที่สุด

6.3 การพัฒนากำลังพล

การพัฒนากำลังพล เป็นกิจกรรมด้านกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อให้กำลังพลของกองทัพอากาศที่ได้รับการบรรจุใช้งานในตำแหน่งต่าง ๆ ตามลักษณะความสำคัญและชั้นยศรวมถึงนักเรียนทหาร ได้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถโดยการจัดให้มีการฝึกการศึกษาและการอบรมแก่กำลังพลของกองทัพอากาศทั้งภายในและภายนอกกองทัพอากาศ รวมทั้งการศึกษาภายในและภายนอกประเทศด้วย โดยการจัดทำเป็นโครงการศึกษาประจำปีของกองทัพอากาศ มีคณะกรรมการกลั่นกรองโครงการศึกษาเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบตามความต้องการของหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศแล้วเสนอผลให้คณะกรรมการโครงการศึกษาของกองทัพอากาศ พิจารณาเพื่อนำเรียนขออนุมัติจากผู้บัญชาการทหารอากาศต่อไป

โครงการศึกษาของกองทัพอากาศ ประกอบด้วย โครงการศึกษาภายในประเทศและโครงการศึกษาต่างประเทศ มีรายละเอียดดังนี้

โครงการศึกษาภายในประเทศ ประกอบด้วย

- ศ.101 การศึกษาที่หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศดำเนินการเอง
- ศ.102 การศึกษา ณ สถานศึกษาของหน่วยราชการนอกกองทัพอากาศ
(เฉพาะในสังกัดของกระทรวงกลาโหมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ)
- ศ.103 การศึกษาระดับปริญญา (ตรี โท เอก) ณ สถานศึกษาของรัฐบาล
- ศ.104 การศึกษา การฝึกอบรม การประชุม และการสัมมนา ณ สถานศึกษาของพลเรือน

โครงการศึกษาต่างประเทศ ประกอบด้วย

- ศ.201 การศึกษาระดับปริญญา (ตรี โท เอก)
- ศ.202 การศึกษา การฝึกอบรม และการฝึกงาน ในสถานศึกษาของทหาร
- ศ.203 การศึกษา การฝึกอบรม และการฝึกงานในสถานศึกษาของพลเรือน
- ศ.204 การประชุม สัมมนา ดูงาน ตรวจสอบและสังเกตการณ์
- ศ.205 การดูงานและทัศนศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาของโครงการศึกษาภายในประเทศ
- ศ.206 การศึกษา หลักสูตรเสนาธิการกิจ
- ศ.207 การศึกษาตามโครงการร่วมกันทางทหาร (Defence Cooperation หรือ DC) กับกระทรวงกลาโหมออสเตรเลีย
- ศ.208 การศึกษาตามโครงการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Mutual Assistance Program หรือ MAP) กับกระทรวงกลาโหมนิวซีแลนด์
- ศ.209 การศึกษาตามโครงการฝึกและศึกษาทางทหารระหว่างประเทศ (International Military Education and Training Program) กับกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกา
- ศ.210 การศึกษา ฝึกอบรม และดูงาน ตามโครงการเฉพาะกิจ

1. กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

จากการสำรวจความคิดเห็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในปี พ.ศ. 2545 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องการได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีความสอดคล้องกับการพัฒนานาณภาพ รวมทั้งความเหมาะสมจากการจัดโครงการศึกษาภายในและภายนอกกองทัพอากาศ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 38

ตารางที่ 38 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนากำลังพลของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

การพัฒนากำลังพล	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. กำลังพลระดับสัญญาบัตรได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง	2.79	0.77
2. มีการพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	3.11	0.73
3. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความสอดคล้องกับการพัฒนานาณภาพ	2.97	0.78
4. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรจากโครงการศึกษาภายใน ทอ. มีความเหมาะสม	3.00	0.76
5. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรจากโครงการศึกษาภายนอก ทอ. มีความเหมาะสม	2.55	0.75
รวม	2.88	0.61

2. กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

จากการสำรวจความคิดเห็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศในปี พ.ศ. 2545 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องการได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีความสอดคล้องกับการพัฒนานาณภาพ รวมทั้งความเหมาะสมจากการจัดโครงการศึกษาภายในและภายนอกกองทัพอากาศ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 39

ตารางที่ 39 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนากำลังพลของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

การพัฒนากำลังพล	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. กำลังพลระดับสัญญาบัตรได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง	3.08	0.77
2. มีการพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	3.37	0.80
3. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความสอดคล้องกับการพัฒนานาวิกานุภาพ	3.02	0.76
4. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรจากโครงการศึกษาภายใน ทอ. มีความเหมาะสม	3.12	0.79
5. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรจากโครงการศึกษาภายนอก ทอ. มีความเหมาะสม	3.00	0.77
รวม	3.12	0.68

3. กลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา

จากการสำรวจความคิดเห็นกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา
กำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นว่า กำลังพล
ระดับสัญญาบัตรได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง มีความสอดคล้องกับการพัฒนานาวิกานุภาพ
และการจัดโครงการศึกษาภายในและภายนอกกองทัพอากาศ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับ
ปานกลาง แต่มีความคิดเห็นว่า กำลังพลระดับสัญญาบัตรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
สม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 40

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 40 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพัฒนากำลังใจของกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา

การพัฒนากำลังพล	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. กำลังพลระดับสัญญาบัตรได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง	3.25	0.82
2. มีการพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	3.55	0.93
3. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความสอดคล้องกับการพัฒนานาณูภาพ	3.13	0.86
4. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรจากโครงการศึกษาภายใน ทอ. มีความเหมาะสม	3.32	0.89
5. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรจากโครงการศึกษาภายนอก ทอ. มีความเหมาะสม	3.10	0.91
รวม	3.27	0.72

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ และกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) สามารถแสดงการเปรียบเทียบได้ตามตารางที่ 41

ตารางที่ 41 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนากำลังพลกับกลุ่มประชากร

ความแปรปรวน	d.f.	SS	MS	F	
ระหว่างกลุ่มประชากร	2	6.056	3.028	6.638	0.002
ภายในกลุ่มประชากร	216	98.544	0.456		
ผลรวม	218	104.301			

จากตารางที่ 41 พบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตร มีอย่างน้อย 1 กลุ่มที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า กลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศกับกลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน กลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศกับกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นแตกต่างกัน และกลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศกับกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 42

ตารางที่ 42 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการพัฒนากำลังพล โดยวิธี LSD

กลุ่มที่เปรียบเทียบ	ผลต่างค่าเฉลี่ย	Sig.
กลุ่มที่ 1 กับ 2	0.2358	0.062
กลุ่มที่ 1 กับ 3	0.3888	0.000
กลุ่มที่ 2 กับ 3	0.1529	0.188

นอกจากนี้จากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ วิทยาลัยการทัพอากาศ และผู้ที่สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรยังทำได้ไม่ดี เนื่องจากขาดระบบการบริหารจัดการที่ดีทำให้ไม่เกิดประสิทธิผล ขาดระบบการประเมินผลอย่างจริงจังและงบประมาณมีจำนวนจำกัด ซึ่งกองทัพอากาศใช้เงินด้านการฝึกศึกษาน้อยเมื่อเทียบกับงบประมาณทั้งหมดที่ได้รับ อีกทั้งยังขาดความชัดเจน เช่น การตั้งโรงเรียนรวมสายวิทยาการทำให้สายวิทยาการขาดความเป็นเอกภาพ การพัฒนากำลังพลยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนานาวิกอากาศกองทัพอากาศไทย กำลังพลได้รับการพัฒนาความเป็นผู้นำและการบริหาร แต่ขาดการพัฒนาการใช้กำลังทางอากาศเพื่อป้องกันประเทศ ซึ่งจะรู้เฉพาะเหล่านักบินบางกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการทำงานหรือการฝึกในเรื่องนี้เท่านั้น นอกจากนี้ยังไม่มีแผนที่ดีให้สอดคล้องกับภารกิจหลักของกองทัพอากาศหรือความเจริญของโลก เช่น นักบินขับไล่ยังขาดการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการใช้อาวุธ ด้านสรรพาวุธยังขาดเป้าหมายและการสนับสนุนให้มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องกระสุนวัตถุระเบิดในระดับผู้เชี่ยวชาญ การพัฒนากำลังพลยังขาดความเป็นธรรมโดยเฉพาะการพิจารณาคนเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของกองทัพและให้ความสำคัญเฉพาะเหล่านักบิน การบริหารจัดการยังมีประสิทธิภาพต่ำ

ยังดำเนินการด้วยวิธีเดิม ๆ แยกส่วนไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและบูรณาการให้เกิดประโยชน์เต็มที่ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ มีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า “ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการลาไปศึกษามีมากจนทำให้กำลังพลคิดว่าดิ้นรนไปเรียนให้เหนื่อยหาความทุกข์ใส่ตัวทำไม” และได้มีข้อเสนอแนะอีกว่า “ในการพัฒนากำลังพลควรทำให้ทุกคนมีโอกาสได้เรียน แต่การทำงานจะเลือกใช้ใครเป็นอีกเรื่องหนึ่ง การเรียนควรเป็นการพัฒนาไม่ใช่เพื่อลงตำแหน่ง จึงควรสนับสนุนให้กำลังพลไปเรียนทั้งหลักสูตรภายในและภายนอกกองทัพอากาศโดยไม่ต้องขออนุญาตหากการเรียนนั้นไม่กระทบกับเวลาราชการ เมื่อสำเร็จการศึกษาสามารถลงประวัติได้ รวมทั้งคนที่เรียนจบในระดับปริญญาโทและเอกควรมีแต้มต่อในการพิจารณาเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งเพื่อส่งเสริมให้กำลังพลพัฒนาตนเอง โรงเรียนนายเรืออากาศควรเปิดสอนในระดับปริญญาโท-เอก” ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ มีข้อเสนอแนะว่า “ควรเปิดโอกาสให้กำลังพลในแต่ละระดับได้รับการศึกษาและพัฒนาตนเองมากขึ้น” ผู้ที่สำเร็จการศึกษาบางท่านมีข้อเสนอแนะเช่นกันว่า “การศึกษาเป็นการพัฒนาขีดความสามารถกำลังพลไม่ควรจำกัดเหล่า” แต่บางท่านคิดว่า “ต้องคัดเลือจากเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติงานตรงตามตำแหน่งเพื่อนำความรู้มาใช้งานได้อย่างเต็มที่และเกิดประโยชน์มากที่สุด เพราะงบประมาณมีจำกัด และการพัฒนากำลังพลทุกระดับควรเพิ่มการอบรมปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นทหารและการพัฒนาทางจิตใจให้มากขึ้น”

6.4 การทำนุบำรุงรักษากำลังพล

การทำนุรักษากำลังพล เป็นกิจกรรมด้านกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อให้กำลังพลที่ได้รับการบรรจุใช้งานในตำแหน่งต่าง ๆ ได้มีวินัยและการปกครองบังคับบัญชาให้เป็นไปตามแบบธรรมเนียม ข้อบังคับ ระเบียบ และหลักจรรยาบรรณที่ดีงามของทหารและได้รับการบำรุงขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ได้แก่ การจัดให้มีการสวัสดิการในรูปแบบของโครงการบ้านพักอาศัย โครงการสินค้าราคาถูก โครงการฌาปนกิจ การให้ทุนการศึกษา และการจัดการด้านสิทธิกำลังพลในรูปแบบของการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ การพิจารณาบำเหน็จความชอบ การเลื่อนขั้นเงินเดือน การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง การเบิกค่ารักษาพยาบาล การเบิกค่าเช่าบ้าน การให้เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ กรณีพ้นจากราชการ (ยกเว้นการปลดและถอดยศ)

1. ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

จากการสำรวจความคิดเห็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในปี พ.ศ. 2545 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำนุบำรุงรักษากำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นว่าการทำนุบำรุงรักษากำลังพลระดับสัญญาบัตรมีการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งและการพิจารณาบำเหน็จมีความเป็นธรรม อยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความคิดเห็นว่าเงินเดือนหรือค่าตอบแทน และระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อย ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 43

ตารางที่ 43 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการทำนุบำรุงรักษากำลังพลของกลุ่มผู้กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

การทำนุบำรุงรักษากำลังพล	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. มีการทำนุบำรุงรักษากำลังพลระดับสัญญาบัตร	2.74	0.71
2. การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งมีความเป็นธรรม	2.74	0.75
3. การพิจารณาบำเหน็จมีความเป็นธรรม	2.59	0.76
4. เงินเดือนหรือค่าตอบแทนมีความเหมาะสม	2.21	0.85
5. ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม	2.41	0.80
รวม	2.54	0.60

2. ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

จากการสำรวจความคิดเห็นผู้กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศในปี พ.ศ. 2545 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำนุบำรุงรักษากำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องการทำนุบำรุงรักษากำลังพลระดับสัญญาบัตร ความเป็นธรรมในการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง การพิจารณาบำเหน็จ เงินเดือนหรือค่าตอบแทน และระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 44

ตารางที่ 44 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการทำนุบำรุงรักษากำลังพลของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

การทำนุบำรุงรักษากำลังพล	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. มีการทำนุบำรุงรักษากำลังพลระดับสัญญาบัตร	2.82	0.84
2. การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งมีความเป็นธรรม	2.67	0.95
3. การพิจารณาบำเหน็จมีความเป็นธรรม	2.78	0.94
4. เงินเดือนหรือค่าตอบแทนมีความเหมาะสม	2.71	0.94
5. ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม	2.55	0.88
รวม	2.71	0.76

3. กลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา

จากการสำรวจความคิดเห็นกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำนุบำรุงรักษากำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องการทำนุบำรุงรักษากำลังพลระดับสัญญาบัตร ความเป็นธรรมในการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง การพิจารณาบำเหน็จ เงินเดือนหรือค่าตอบแทน และระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 45

ตารางที่ 45 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการทำนุบำรุงรักษากำลังพลของกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา

การทำนุบำรุงรักษากำลังพล	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. มีการทำนุบำรุงรักษากำลังพลระดับสัญญาบัตร	3.16	0.82
2. การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งมีความเป็นธรรม	3.05	0.93
3. การพิจารณาบำเหน็จมีความเป็นธรรม	3.28	0.86
4. เงินเดือนหรือค่าตอบแทนมีความเหมาะสม	2.81	0.89
5. ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม	2.72	0.91
รวม	3.01	0.69

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ และกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) สามารถแสดงการเปรียบเทียบได้ตามตารางที่ 46

ตารางที่ 46 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำนุบำรุงรักษากำลังพลกับกลุ่มประชากร

ความแปรปรวน	d.f.	SS	MS	F	
ระหว่างกลุ่มประชากร	2	9.295	4.648	9.933	0.000
ภายในกลุ่มประชากร	216	101.071	0.468		
ผลรวม	218	110.366			

จากตารางที่ 46 พบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำนุบำรุงรักษากำลังพลระดับสัญญาบัตร มีอย่างน้อย 2 กลุ่มที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า กลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศกับกลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน กลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศกับกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นแตกต่างกัน และกลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศกับกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นแตกต่างกัน ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 47

ตารางที่ 47 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการทำนุบำรุงรักษากำลังพล โดยวิธี LSD

กลุ่มที่เปรียบเทียบ	ผลต่างค่าเฉลี่ย	Sig.
กลุ่มที่ 1 กับ 2	0.1665	0.193
กลุ่มที่ 1 กับ 3	0.4675	0.000
กลุ่มที่ 2 กับ 3	0.3010	0.011

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ วิทยาลัยการทัพอากาศ และผู้ที่สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า การทำนุบำรุงรักษากำลังพลระดับสัญญาบัตรยังทำได้ดีไม่ทั่วถึง ทำได้เฉพาะบางเหล่า เช่น นักบิน ทำให้เหล่าอื่นด้อยความสำคัญ กำลังพลที่มีคุณภาพมักจะเกิดการสมองไหล เนื่องจากไม่มีความเจริญก้าวหน้า ขาดขวัญกำลังใจ ไม่รู้อนาคตของตนเอง ไม่ได้รับการดูแลหรือวางแผนทางให้ เช่น ผู้ที่จบจากต่างประเทศ กำลังพลที่ได้รับการพัฒนามาแล้วขาดการดูแลและนำมาใช้ประโยชน์จึงหันไปทำงานนอกกองทัพอากาศทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้ออก สร้างประโยชน์ให้กับหน่วยงานอื่นมากกว่ากองทัพอากาศ การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งยังไม่ตรงกับความต้องการของภารกิจอย่างแท้จริง ยังมีระบบอุปถัมภ์ไม่ยุติธรรมและไม่โปร่งใส ถือเป็นความลับขึ้นอยู่กับว่าจะให้ใคร พวกที่ได้รับการพิจารณา มักจะเป็นพวกที่อยู่ใกล้ชิดผู้ที่มีอำนาจ ในการพิจารณายังขาดการเอาใจใส่ บางครั้งไม่ได้ดูอาวุโสหรือพิจารณาความมีอาวุโสแต่ไม่ได้ดูความรู้ความสามารถ เงินเดือนหรือค่าตอบแทนของข้าราชการน้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพอย่างมีศักดิ์ศรี และมีความแตกต่างกันมากระหว่างคนที่เป็นนักบินกับไม่ได้เป็นนักบินซึ่งมากกว่ากันถึง 3 เท่า เงินค่าวิชาชีพยังกำหนดให้ไม่ทั่วถึงและเป็นธรรม ในเรื่องสวัสดิการยังไม่เพียงพอ การรักษาพยาบาลสำหรับหน่วยงานรัฐวิสาหกิจไม่ได้ เช่น กรณีของโรงพยาบาลภูมิพล ไม่ได้รับการอำนวยความสะดวกเท่าที่ควร ทั้งในเรื่องการเบิกจ่าย การรักษาและขั้นตอนในการปฏิบัติ นอกจากนี้ยังขาดหลักเกณฑ์หรือระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ดีพอและไม่เป็นรูปธรรม การดำเนินการมีข้อจำกัดมากมายโดยเฉพาะในเรื่องของงบประมาณและวัฒนธรรมองค์กร ผู้ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศยังมีข้อเสนอแนะว่า การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งควรทำตามระเบียบของกระทรวงกลาโหมและให้สอดคล้องกับเหล่าทัพอื่น กำลังพลในส่วนการศึกษาควรมีโอกาสก้าวหน้าในการรับราชการจนถึงจุดสูงสุดตามความรู้ความสามารถ และเงินประจำตำแหน่งหรือค่าความเสี่ยงอันตรายควรพิจารณาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ภายนอก ส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษา ยังมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการระบายนกำลังพลเหล่านักบินไปอยู่บริษัทการบินไทยในปริมาณที่เหมาะสม และต้องปรับปรุงระบบการประเมินค่าให้เด่นชัดมีการกำหนดตัวชี้วัดและมีผลต่อค่าตอบแทน

6.5 การพ้นจากราชการ

การพ้นจากราชการ เป็นกิจกรรมด้านกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อให้กำลังพลที่ได้รับการบรรจุใช้งานในตำแหน่งต่าง ๆ ได้พ้นจากการเป็นข้าราชการทหาร ในกรณีของการตาย ลาออก ปลดออก ไล่ออก หรือเกษียณอายุ ดังนี้

กรณีตาย จะได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ ตามระเบียบของทางราชการ และหากเสียชีวิตขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการก็จะมีกรปูนบำเหน็จตามระเบียบเช่นกัน

กรณีลาออกข้าราชการที่สมัครใจลาออกจะเขียนรายงานการขอลาออกอย่างน้อย 45 วัน ก่อนวันที่จะลาออก กรมกำลังพลทหารอากาศตรวจสอบข้อผูกพัน หากพ้นสภาพข้อผูกพัน ก็จะออกเป็นคำสั่งกระทรวงกลาโหม (กรณีเป็นนายทหารสัญญาบัตร) และออกเป็นคำสั่งกองทัพอากาศ (กรณีนายทหารประทวน ลูกจ้าง ทหารกองประจำการ และนักเรียนทหาร) และจะได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ ตามระเบียบของทางราชการ

กรณีปลด ข้าราชการที่ถูกกล่าวหาและก่อให้เกิดคดีอาญา หากเป็นเรื่องร้ายแรงจะถูกปลดและถอดยศ และไม่ได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ แต่ถ้าไม่ร้ายแรงจะถูกปลดออกจากราชการ ไม่ถูกถอดยศ และได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ ตามระเบียบของทางราชการ

กรณีเกษียณอายุ จะได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ ตามระเบียบของทางราชการ ถ้าเป็นนายทหารประทวนชั้นยศพันจ่าอากาศเอกจะได้รับการแต่งตั้งให้ได้ยศเรืออากาศตรี

1. ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

จากการสำรวจความคิดเห็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในปี พ.ศ. 2545 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพ้นจากราชการกำลังพลระดับสัญญาบัตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นว่าการพิจารณาให้พ้นจากราชการ การดำเนินการด้านสิทธิกำลังพล ระบบการได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ หรือบำนาญ และการปลดถ่ายกำลังพลก่อนเกษียณอายุราชการตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทัพอากาศ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความคิดเห็นว่าการติดตามดูแลผู้ที่พ้นจากราชการไปแล้ว อยู่ในระดับน้อยดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 48

ตารางที่ 48 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการฟื้นจากราชการของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

การฟื้นจากราชการ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. การพิจารณาให้ฟื้นจากราชการมีความเหมาะสม	3.21	0.75
2. การดำเนินการด้านสิทธิกำลังพลเพียงพอ	2.77	0.91
3. ระบบการได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ หรือบำนาญเหมาะสม	3.18	0.83
4. มีการติดตามดูแลผู้ที่ฟื้นจากราชการไปแล้ว	2.18	0.76
5. การปลดถ่ายกำลังพลก่อนเกษียณอายุราชการตรงตามวัตถุประสงค์ของ ทอ.	2.53	0.93
รวม	2.79	0.59

2. กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

จากการสำรวจความคิดเห็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศในปี พ.ศ. 2545 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการฟื้นจากราชการกำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นว่า การพิจารณาให้ฟื้นจากราชการ การดำเนินการด้านสิทธิกำลังพล ระบบการได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ หรือบำนาญ และการปลดถ่ายกำลังพลก่อนเกษียณอายุราชการตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทัพอากาศ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความคิดเห็นว่าการติดตามดูแลผู้ที่ฟื้นจากราชการไปแล้ว อยู่ในระดับน้อยดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 49

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 49 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการพ้นจากราชการของกลุ่มผู้
กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ

การพ้นจากราชการ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. การพิจารณาให้พ้นจากราชการมีความเหมาะสม	3.26	0.83
2. การดำเนินการด้านสิทธิกำลังพลเพียงพอ	3.14	0.85
3. ระบบการได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ หรือบำนาญเหมาะสม	3.49	0.92
4. มีการติดตามดูแลผู้ที่พ้นจากราชการไปแล้ว	2.56	1.11
5. การปลดถ่ายกำลังพลก่อนเกษียณอายุราชการตรงตาม วัตถุประสงค์ของ ทอ.	3.00	1.00
รวม	3.09	0.54

3. กลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา

จากการสำรวจความคิดเห็นกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพ้นจากราชการกำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นว่าการดำเนินการด้านสิทธิกำลังพล การติดตามดูแลผู้ที่พ้นจากราชการไปแล้ว และการปลดถ่ายกำลังพลก่อนเกษียณอายุราชการตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทัพอากาศ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความคิดเห็นว่าการพิจารณาให้พ้นจากราชการและระบบการได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ หรือบำนาญ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 50

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 50 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการฟื้นจากราชากรของกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา

การฟื้นจากราชากร	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.
1. การพิจารณาให้ฟื้นจากราชากรมีความเหมาะสม	3.63	0.87
2. การดำเนินการด้านสิทธิกำลังพลเพียงพอ	3.33	0.99
3. ระบบการได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ หรือบำนาญเหมาะสม	3.77	0.77
4. มีการติดตามดูแลผู้ที่ฟื้นจากราชากรไปแล้ว	3.42	5.25
5. การปลดถ่ายกำลังพลก่อนเกษียณอายุราชการตรงตามวัตถุประสงค์ของ ทอ.	2.85	0.92
รวม	3.40	1.31

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ และกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) สามารถแสดงการเปรียบเทียบได้ตามตารางที่ 51

ตารางที่ 51 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรกับกลุ่มประชากร

ความแปรปรวน	d.f.	SS	MS	F	
ระหว่างกลุ่มประชากร	2	15.609	7.804	7.551	0.001
ภายในกลุ่มประชากร	216	223.242	1.034		
ผลรวม	218	238.850			

จากตารางที่ 51 พบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับการฟื้นจากราชากรกำลังพลระดับสัญญาบัตร มีอย่างน้อย 1 กลุ่มที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า กลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศกับกลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน กลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศกับกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นแตกต่างกัน และกลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศกับกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 52

ตารางที่ 52 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการพ้นจากราชการ โดยวิธี LSD

กลุ่มที่เปรียบเทียบ	ผลต่างค่าเฉลี่ย	Sig.
กลุ่มที่ 1 กับ 2	0.3163	0.097
กลุ่มที่ 1 กับ 3	0.6212	0.000
กลุ่มที่ 2 กับ 3	0.3049	0.082

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ วิทยาลัยการทัพอากาศ และผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสรุปได้ว่า การพ้นจากราชการกำลังพลระดับสัญญาบัตร ยังไม่มีระบบการให้พ้นจากราชการโดยกำหนดอายุและชั้นยศ ไม่มีการวางแผนว่าเมื่อพ้นจากราชการไปแล้ว จะให้ทำอะไร ไม่มีความมั่นคงทางสังคมรองรับ และยังไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจังกับข้าราชการที่เสื่อมสภาพ ไม่มีงานทำ มีการช่วยเหลือกันอยู่มากยกเว้นมีความผิเด่นชัด จึงทำให้มีกำลังพลที่ว่างงานหรือประจำอยู่มาก กรมกำลังพลทหารอากาศยังไม่ได้ดูแลและให้บริการกำลังพลมากนัก การดำเนินการด้านสิทธิกำลังพลต้องดำเนินการเอง การได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จหรือบำนาญไม่มีการเตรียมการและล่าช้าตามระบบราชการ เมื่อพ้นจากราชการไปแล้วมีความผูกพันกับกองทัพน้อย ยังไม่มีระบบและขาดการติดตามดูแลอย่างเพียงพอ ขาดการสร้างกลุ่มหรือชมรม ไม่มีการใช้ประโยชน์จากคนกลุ่มนี้ รวมทั้งยังขาดสัญลักษณ์ (symbolic) ประวัติศาสตร์ วีรบุรุษ เพื่อความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันตั้งแต่ครั้งปฏิบัติงานอยู่ โครงการการปลดปล่อยกำลังพลก่อนเกษียณอายุราชการ (early retire) ทำให้เกิดความขาดแคลนกำลังพลบางเหล่า ยังไม่มีการวิเคราะห์ถึงความต้องการที่แท้จริงทำให้บุคลากรที่มีขีดความสามารถสูงและคนดีคนเก่งบางส่วนเสียไป นโยบายการลดกำลังพลจึงไม่ได้ผล

เท่าที่ควร ผู้ที่สำเร็จการศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ควรกำหนดแนวทางในการรับราชการอย่างมีขั้นตอนให้ชัดเจนก่อนเข้ารับราชการว่าสาขาวิชาใดควรเกษียณอายุเมื่อใดซึ่งไม่จำเป็นต้องเท่ากัน โดยให้แต่ละคนทราบถึงข้อจำกัดของตนเองในการรับราชการ เช่น กำลังพลบางประเภทไม่ควรเกษียณอายุ 60 ปี อาทิ เหล่าขนส่ง เหล่าสารวัตร และกำลังพลที่เสื่อมสภาพหากทำการฟื้นฟูแล้วยังไม่ดีขึ้นควรให้พ้นจากราชการ

อีกทั้งจากการศึกษาเอกสาร พบว่า การบริหารกำลังพลของกองทัพอากาศ มีปัญหาเป็นไปอย่างไม่เหมาะสมและถูกต้อง มีข้าราชการอยู่ในตำแหน่งประจำมาก การใช้ประโยชน์กำลังพลไม่มีแผนเป็นรูปธรรม ใช้ไม่ตรงกับงาน การได้มาของข้าราชการชั้นสัญญาบัตรไม่ตรงตามหลักการหรือแนวทางที่กองทัพอากาศของประเทศที่พัฒนาแล้วดำเนินการอยู่และระเบียบข้อบังคับในอดีตขาดความชอบธรรมในปัจจุบัน (ปัญญา เชียงอารีย์, 2541 : บทคัดย่อ) การบรรจุกำลังพลผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศรุ่นที่ 30 - 37 จำนวน 164 คน ตามหน่วยต่าง ๆ ของกองทัพอากาศ สามารถใช้ความรู้ความสามารถตามสาขาที่เรียนมากับการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 70 และสามารถปฏิบัติงานได้แต่ไม่ตรงตามสาขาที่เรียนมา คิดเป็นร้อยละ 30 (ศรายุทธ เทพลีทธา, 2538 : บทคัดย่อ) การพัฒนากำลังพลในกรณีการพัฒนา นักเรียนนายเรืออากาศยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ไม่ได้คุณภาพและมาตรฐาน นักเรียนนายเรืออากาศยังขาดความกระตือรือร้น ขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ในด้านอุปนิสัย ยังขาดคุณธรรมบางด้าน กิริยามารยาทยังบกพร่อง เช่น ความสุภาพอ่อนน้อม สัมมาคารวะ บางคนขาดระเบียบวินัย ไม่รู้จักกาลเทศะ มักทงตัวและหลงตัวเอง เชื้อมั่นในตนเองสูงมากเกินไปจึงทำงานข้ามขั้นตอน ขาดความสามัคคี มักแบ่งพรรคแบ่งพวก ยึดมั่นในระบบเส้นสาย ถ้อยกิติสิทธิ์ และขาดความสนใจในงานที่เกี่ยวข้อง (ชนนิตย์ เนียมทันต์, 2536 : บทคัดย่อ) มีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมมากกว่าประชาธิปไตย เป็นกลุ่มที่ยอมรับอำนาจและนิยมใช้อำนาจ ลักษณะของอำนาจนิยมมาจากสิ่งแวดล้อมหลายอย่าง เช่น ระบบราชการของทหาร การเรียนการสอนในโรงเรียน ระบบการศึกษาของโรงเรียนก่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่สอดคล้องกับการปกครองแบบประชาธิปไตย (บุญชาติ พรหมพูล, 2520 : บทคัดย่อ) นอกจากนั้นปัญหาในภาพรวมของการพัฒนากำลังพลที่เป็นนายทหารสัญญาบัตร พบว่า ยังขาดการแสดงความคิดเห็นที่เป็นความคิดสร้างสรรค์ นายทหารที่เป็นฝ่ายอำนวยการระดับต่าง ๆ และที่เป็นผู้บังคับบัญชา มักถูกเรียกว่า “yes man” คือ ไม่สามารถคิดค้นหาคำตอบได้นอกจากคิดแบบตามใจนาย (สุรชาติ บำรุงสุข, 2541 : 48)

บทที่ 5

แนวโน้มการพัฒนากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

การศึกษาแนวโน้มการพัฒนากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรของกองทัพอากาศไทยในช่วง 10 ปี ข้างหน้า ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) ซึ่งจะขอเสนอผลการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวโน้มการพัฒนากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

1. นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ
2. โรงเรียนนายเรืออากาศ
3. โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
4. วิทยาลัยการทัพอากาศ

ตอนที่ 2 แนวโน้มการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 แนวโน้มการพัฒนาาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรในช่วง 10 ปี จะนำเสนอผลการศึกษาดังลำดับ ดังนี้

1. นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ

2. โรงเรียนนายเรืออากาศ

2.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

2.2 หลักสูตรการศึกษา

2.3 นักเรียนและบุคลากร

2.4 โครงสร้างการบริหาร

2.5 การเรียนการสอน

2.6 การประเมินผล

3. โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

3.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

3.2 หลักสูตรการศึกษา

3.3 นักเรียนและบุคลากร

3.4 โครงสร้างการบริหาร

3.5 การเรียนการสอน

3.6 การประเมินผล

4. วิทยาลัยการทัพอากาศ

4.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

4.2 หลักสูตรการศึกษา

4.3 นักเรียนและบุคลากร

4.4 โครงสร้างการบริหาร

4.5 การเรียนการสอน

4.6 การประเมินผล

1. นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 13 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 4 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 53

ตารางที่ 53 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับลักษณะการทำงานของกองทัพอากาศ	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2.จัดการศึกษาให้รองรับกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในอนาคต	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
3.สร้างกองทัพให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	4.50	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4.ส่งเสริมให้กำลังพลได้ศึกษาต่อเนื่องในลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
5.ส่งเสริมให้กำลังพลได้เพิ่มวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้น	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
6.ให้ความสำคัญแก่ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษา โดยคัดเลือกและสนับสนุนคนดีคนเก่งก่อนจะไปดำรงตำแหน่งสำคัญ	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
7.นำผลการศึกษามาพิจารณาประกอบการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง	4.00	3.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
8.นำผลการศึกษาในหลักสูตรระดับต้นมาพิจารณาประกอบการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรที่สูงขึ้น	4.00	4.00	0.00	มาก	สอดคล้อง
9.เปิดกว้างให้กำลังพลทุกคนได้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ	3.00	3.00	1.00	ปานกลาง	สอดคล้อง

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
10.ให้กำลังพลได้เข้ารับการศึกษานในหลักสูตรต่าง ๆ ตามความต้องการใช้ปฏิบัติงานของ ทอ. เท่านั้น	3.00	3.00	1.75	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
11.จัดการศึกษาโดยเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ	5.00	5.00	0.75	มากที่สุด	สอดคล้อง
12.เปิดรับนักศึกษาพลเรือนเข้ามาเรียนร่วมกับนักเรียนทหาร	3.00	3.00	2.00	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
13.ให้สิทธิความเท่าเทียมระหว่างชายกับหญิงในการเข้าศึกษาทุกหลักสูตร	3.00	3.00	1.75	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
14.จัดการศึกษาในระดับปริญญาโท-เอกในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับกิจการทหาร โดยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยภายนอก	4.00	4.00	2.00	มาก	ไม่สอดคล้อง
15.ใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาในการสร้างมาตรฐานการศึกษา	4.00	5.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
16.เน้นคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารในทุกหลักสูตร	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
17.ให้หัวหน้าสายวิชาการมีบทบาทในการพัฒนากำลังพลเหล่าของตนเอง	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. โรงเรียนนายเรืออากาศ

2.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายการจัดการศึกษาในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 5 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 1 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 54

ตารางที่ 54 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับเป้าหมายการจัดการศึกษา

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.ยังคงผลิตนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพอากาศ	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2.ผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญให้กับประเทศ	4.00	5.00	1.75	มาก	ไม่สอดคล้อง
3.เน้นการเป็นคนเก่งและคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4.เน้นการเป็นผู้นำทางทหาร	4.00	5.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
5.เน้นการเป็นนักวิทยาศาสตร์ วิศวกร	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
6.เน้นการเป็นนักการทหาร นักบริหาร	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง

2.2 หลักสูตรการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 10 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 3 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 55

ตารางที่ 55 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.เปิดสอนในสาขาวิชาที่ตอบสนองต่อภารกิจหลักของกองทัพ	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2.เปิดสอนในสาขาวิชาที่สามารถลงได้ทุกตำแหน่ง เช่น การบริหาร	3.00	3.00	1.00	ปานกลาง	สอดคล้อง
3.หลักสูตรยังคงเน้นทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
4.หลักสูตรควรเน้นทางด้านสังคมศาสตร์ การทหารการบริหาร	3.00	3.00	1.00	ปานกลาง	สอดคล้อง
5.หลักสูตรควรเน้นทางด้านที่เกี่ยวกับการบิน	4.00	4.00	1.75	มาก	ไม่สอดคล้อง
6.แยกสาขาวิชาระหว่างนักบินกับไม่ใช่บินตั้งแต่ชั้นปีที่ 2	3.00	4.00	2.00	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
7.นักบินควรเรียนสาขาทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์	4.00	4.00	0.75	มาก	สอดคล้อง
8.นักบินควรเรียนสาขาทางด้านสังคมศาสตร์ การทหารการบริหาร	3.00	3.00	2.50	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
9.นักบินควรเรียนสาขาทางด้านที่เกี่ยวกับการบิน	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
10.คนที่ไม่ได้เป็นนักบินเรียนสาขาวิชาที่จะไปปฏิบัติงานจริงในกองทัพ	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
11.หลักสูตรต้องเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาภายนอกได้	4.50	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
12.หลักสูตรต้องบูรณาการความรู้ในหลายสาขาที่มีความสัมพันธ์กัน	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
13.เปิดหลักสูตรระดับปริญญาโท-เอกในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับกิจการทหาร	3.00	3.00	1.00	ปานกลาง	สอดคล้อง

2.3 นักเรียนและบุคลากร

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับนักเรียนและบุคลากรในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 5 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 6 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 56

ตารางที่ 56 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับนักเรียนและบุคลากร

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.ขยายเครือข่ายการเสาะแสวงหานักเรียนจากโครงการช้างเผือก	4.00	5.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
2.ใช้วิธีการคัดเลือกโดยการใช้เกณฑ์อื่น ๆ ด้วย เช่น ประวัติการศึกษา การทำกิจกรรมในระดับชั้นมัธยมศึกษา วุฒิภาวะทางอารมณ์	3.50	3.00	1.75	มาก	ไม่สอดคล้อง
3.การคัดเลือกจะต้องมีความโปร่งใส เปิดเผย ตรวจสอบได้	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4.เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามารับการศึกษาได้	3.00	3.00	2.00	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
5.คัดเลือกให้เกินจำนวนที่ ทอ. ต้องการแต่บรรจุเฉพาะผู้ที่ผ่านเกณฑ์	4.00	4.00	1.75	มาก	ไม่สอดคล้อง
6.มีการโยกย้ายอาจารย์ไปปฏิบัติงานในสายวิชาการตามระยะเวลาที่เหมาะสมและสมัครใจ	4.00	4.00	1.75	มาก	ไม่สอดคล้อง
7.อาจารย์ยังคงมีศโดยให้เป็นผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนได้	4.00	5.00	2.00	มาก	ไม่สอดคล้อง
8.อาจารย์ไม่ควรมีศโดยจัดเป็นข้าราชการพลเรือน	4.00	4.00	2.00	มาก	ไม่สอดคล้อง
9.อาจารย์ต้องพัฒนาผลงานทางวิชาการให้ก้าวหน้า	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
10.ผู้บริหารมีศโดยเป็นมืออาชีพด้านการทหารและการบริหารการศึกษา	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
11.นำนายทหารจากทุกสายวิชาการมาปกครองและปลูกฝังจิตสำนึก	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง

2.4 โครงสร้างการบริหาร

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 4 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 2 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 57

ตารางที่ 57 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหาร

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.จัดเป็นหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศเพื่อลดสายการบังคับบัญชาให้สั้นลง	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
2.จัดส่วนราชการเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ กองการศึกษา กับกรม นนอ.ร.๑	4.00	4.00	2.00	มาก	ไม่สอดคล้อง
3.การบริหารงานแยกออกเป็นฝ่ายการบริหารกับฝ่ายวิชาการ	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
4.มีความเป็นอิสระคล่องตัวในการบริหารงานภายใต้แนวนโยบาย ทอ.	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
5.มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการวิจัยการพัฒนาการศึกษา และการปกครอง	4.50	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
6.ให้มีอาชีพจากภายนอกมาปรับปรุงพัฒนาภายใต้แนวนโยบายของ ทอ.	4.00	5.00	3.00	มาก	ไม่สอดคล้อง

2.5 การเรียนการสอน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 5 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 2 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 58

ตารางที่ 58 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการเรียนการสอน

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.เน้นการเรียนการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง	4.00	5.00	2.75	มาก	ไม่สอดคล้อง
2.ให้นักเรียนมีเวลาว่างเป็นอิสระในการค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น	4.50	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
3.การเรียนภาควิชาการเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อการนำไปใช้งานได้จริง	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4.มีการสนับสนุนการวิจัยให้กว้างขวางขึ้น	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
5.มีระบบการปรับปรุงลักษณะความเป็นทหารโดยให้รุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง	4.00	4.00	1.75	มาก	ไม่สอดคล้อง
6.ปรับปรุงระบบการปกครองให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม	4.50	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
7.มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์กับมหาวิทยาลัยภายนอก	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง

2.6 การประเมินผล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 7 ข้อความ และไม่มีข้อความใดที่ไม่สอดคล้องกัน ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 59

ตารางที่ 59 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการประเมินผล

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.การประเมินผลต้องทำอย่างจริงจัง	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2.การประเมินผลต้องใช้หลายวิธีมากขึ้น เช่น การสอบพฤติกรรม ผลงาน	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
3.นำผลการประเมินส่งให้หน่วยที่บรรจุและลงประวัติ	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4.ให้ผลการประเมินมีผลต่อการเลือกลงตำแหน่งเมื่อสำเร็จการศึกษา	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
5.ให้ผลการประเมินมีผลต่อการคัดเลือกศิษย์การบิน	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
6.มีการตรวจสอบประเมินค่าบุคลากรทุกประเภทตามระยะเวลาที่เหมาะสม	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
7.ใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในการสร้างมาตรฐานการศึกษา	5.00	5.00	0.75	มากที่สุด	สอดคล้อง

3. โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

3.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายการจัดการศึกษาในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 3 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 3 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 60

ตารางที่ 60 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับเป้าหมายการจัดการศึกษา

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.เพื่อเป็นผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการระดับกอง	4.50	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2.เพื่อเป็นผู้บังคับบัญชาเพียงอย่างเดียว	3.00	3.00	2.00	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
3.เพื่อเป็นฝ่ายเสนาธิการเพียงอย่างเดียว	3.00	3.00	2.00	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
4.เพื่อเป็นผู้บริหารระดับกลางของกองทัพอากาศ	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
5.ฝ่ายเสนาธิการเพื่อผลิตบุคลากรด้านกำลังรบและสนับสนุนการรบหลัก	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
6.ฝ่ายอำนวยการเพื่อผลิตบุคลากรสายวิชาการทั่วไป	3.00	3.00	1.75	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง

3.2 หลักสูตรการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 7 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 4 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 61

ตารางที่ 61 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.จัดทำหลักสูตรใหม่อย่างถูกต้องตามหลักวิชาโดยมืออาชีพด้านการทหาร	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2.จัดทำหลักสูตรในเวลาราชการกับหลักสูตรแบบทางไกล	3.50	3.00	2.00	มาก	ไม่สอดคล้อง
3.จัดทำหลักสูตรเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายเสนาธิการกับฝ่ายอำนวยการ	4.00	4.00	0.75	มาก	สอดคล้อง
4.มีการเผยแพร่หลักสูตร โดยให้ศึกษาได้ทางอินเทอร์เน็ต	4.00	4.00	2.00	มาก	ไม่สอดคล้อง
5.ปรับหลักสูตรให้ทันสมัยโดยการลดวิชาต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นออก	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
6.เปลี่ยนการทำเอกสารวิจัยเป็นการเขียนบทความเพื่อการแก้ปัญหา	4.00	4.00	2.50	มาก	ไม่สอดคล้อง
7.เน้นการทำวิจัยโดยนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้จริง	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
8.เน้นหมวดวิชาทหารและหมวดวิชาเสนาธิการกิจ	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
9.เน้นหมวดวิชาการบังคับบัญชาและการบริหารงานทางทหาร	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
10.เน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารอาชีพ	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
11.จัดทำเป็นระบบหน่วยกิตเพื่อเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับปริญญาโท	4.00	4.00	1.75	มาก	ไม่สอดคล้อง

3.3 นักเรียนและบุคลากร

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับนักเรียนและบุคลากรในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 5 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 8 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 62

ตารางที่ 62 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับนักเรียนและบุคลากร

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการสอบแบบไม่จำกัดเหล่า	3.00	4.00	2.75	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
2.คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการพิจารณาตามความต้องการใช้งานจริง	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
3.คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยเพิ่มการแสดงวิสัยทัศน์หรือศักยภาพ	4.00	5.00	2.00	มาก	ไม่สอดคล้อง
4.คัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีแนวโน้มจะเป็นผู้บังคับบัญชาาระดับสูง	3.00	3.00	1.75	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
5.ให้ผู้ที่จบจาก รร.นอ. ได้เข้ารับการศึกษาเป็นอันดับแรก	3.00	3.00	0.75	ปานกลาง	สอดคล้อง
6.ให้ทุกคนได้เข้ารับการศึกษาหากไม่คิดซ้ำเรื่องงบประมาณ	2.50	3.00	1.75	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
7.การคัดเลือกให้หน่วยขึ้นตรง ทอ. หรือสายวิทยาการเป็นผู้คัดเลือก	3.00	3.00	1.75	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
8.ฝ่ายเสนาราชการได้เกรดเฉลี่ย 3.0 จาก รร.นส.๙ นอกนั้นเข้าฝ่ายอำนวยการ	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
9.บุคลากรแบ่งเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ	4.00	4.00	1.75	มาก	ไม่สอดคล้อง
10.ผู้ที่บรรจุในตำแหน่งอาจารย์ รร.สช.๙ ต้องเป็นผู้บรรยายในบางวิชา	3.00	3.00	2.50	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
11.อาจารย์ไม่ต้องทำการบรรยายแต่ให้ทำหน้าที่บริหารการศึกษา	3.00	3.00	1.00	ปานกลาง	สอดคล้อง
12.บุคลากรประเภทอาจารย์จัดเป็นข้าราชการพลเรือนไม่มีชั้นยศ	3.00	2.00	2.00	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
13.มีการย้ายหมุนเวียนอาจารย์ให้มีความเจริญก้าวหน้าในการรับราชการ	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

3.4 โครงสร้างการบริหาร

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 2 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 4 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 63

ตารางที่ 63 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหาร

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1. โครงสร้างการบริหารยังคงเดิม	3.00	3.00	2.00	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
2. ปรับโครงสร้างให้มีความสมบูรณ์ในตัวเพื่อลดการพึ่งพาจากสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง	4.00	4.00	2.00	มาก	ไม่สอดคล้อง
3. มีตำแหน่ง มิงงานให้กับอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
4. โครงสร้างควรมีขนาดเล็ก โดยมีหน้าที่อำนวยความสะดวกเท่านั้น	3.00	3.00	2.00	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
5. จัดเป็นหน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ	3.00	1.00	2.75	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
6. การบริหารงานแยกบุคลากรออกเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง

3.5 การเรียนการสอน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 8 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 1 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 64

ตารางที่ 64 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการเรียนการสอน

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.ลดเวลาเรียนในแต่ละวันโดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
2.ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
3.ลดชั่วโมงการบรรยายแต่เน้นการสัมมนาและการแสดงผลงาน	4.50	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4.มีการฝึกปฏิบัติในการเขียนแผนให้มากขึ้น	4.50	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
5.มีการฝึกปฏิบัติงานจริงในหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการ	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
6.มีการแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
7.เพิ่มความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาวิชาชีพทหารด้วยกัน	4.50	4.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
8.จัดการเรียนการสอนแบบในเวลาราชการกับการเรียนแบบทางไกล	3.50	3.00	1.75	มาก	ไม่สอดคล้อง
9.จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันสมัย	5.00	5.00	0.75	มากที่สุด	สอดคล้อง

3.6 การประเมินผล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 6 ข้อความ และไม่มีข้อความใดที่ไม่สอดคล้องกัน ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 65

ตารางที่ 65 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการประเมินผล

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.มีการประเมินผลอย่างจริงจังโดยการคัดออก	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
2.มีการประเมินผลหลายวิธี เช่น การสอบ การพูด การเขียน การสัมภาษณ์	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
3.มีการประเมินผลหลายครั้งจากผู้ประเมินหลายคน	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4.จัดให้มีการประเมินผลอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
5.นำผลการประเมินไปใช้ประกอบในการพิจารณา ลงตำแหน่ง	4.50	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
6.นำผลการประเมินไปใช้ในการพิจารณาเข้าศึกษาต่อ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง

4. วิทยาลัยการทัพอากาศ

4.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายการจัดการศึกษาในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 3 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 1 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 66

ตารางที่ 66 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับเป้าหมายการจัดการศึกษา

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.เพื่อเป็นผู้บริหารระดับสูงของกองทัพอากาศ	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2.เพื่อเตรียมการที่จะเป็นนายพล	3.00	1.00	3.00	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
3.เพื่อเป็นนักวางแผนทางยุทธศาสตร์ทหาร	4.50	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4.เพื่อสนองความต้องการของกองทัพอากาศไม่ใช่ความต้องการของบุคคล	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2 หลักสูตรการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 7 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 2 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 67

ตารางที่ 67 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.จัดทำหลักสูตรในเวลาราชการกับหลักสูตรแบบทางไกล	3.00	2.00	2.75	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
2.เปลี่ยนการทำเอกสารวิจัยเป็นการเขียนบทความเพื่อการแก้ปัญหา	3.00	3.00	2.00	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
3.เน้นการทำวิจัยโดยนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้จริง	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4.เน้นการศึกษาในระดับยุทธศาสตร์	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
5.เน้นการบริหารจัดการชั้นสูง	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
6.เน้นเรื่องการใช้กำลังทางอากาศ	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
7.เน้นเรื่องภาวะผู้นำ	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
8.เน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึก ความเป็นทหารอาชีพ	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
9.จัดทำเป็นระบบหน่วยกิตเพื่อเชื่อมโยงกับการศึกษา ในระดับปริญญาโท	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง

4.3 นักเรียนและบุคลากร

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับนักเรียนและบุคลากรในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 8 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 7 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 68

ตารางที่ 68 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับนักเรียนและบุคลากร

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการสอบคัดเลือก	3.00	2.00	2.75	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
2.คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการพิจารณาตามความต้องการใช้งานจริง	4.50	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
3.คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยเพิ่มการพิจารณาจากโครงการวิจัยและแนวความคิดในการพัฒนาหน่วยประกอบด้วย	4.00	4.00	2.00	มาก	ไม่สอดคล้อง
4.คัดเลือกผู้ที่มีผลการศึกษาดีจากโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
5.คัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีแนวโน้มจะเป็นผู้บริหารระดับสูง	4.00	4.00	1.75	มาก	ไม่สอดคล้อง
6.จำนวนผู้เข้ารับการศึกษาจากตำแหน่งที่จะเลื่อนยศเป็น พล.อ.ต.	2.50	2.00	1.00	ปานกลาง	สอดคล้อง
7.ให้ทุกคนได้เข้ารับการศึกษาหากไม่คิดขัดข้องงบประมาณ	2.00	2.00	1.00	น้อย	สอดคล้อง
8.เมื่อสำเร็จการศึกษาต้องมีตำแหน่งลงไม่ช้าประจำ	4.00	3.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
9.การคัดเลือกให้หน่วยขึ้นตรง ทอ.หรือสายวิทยาการเป็นผู้คัดเลือก	3.00	3.00	1.75	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
10.ผู้เข้ารับการศึกษาควรมีชั้นยศนาวาอากาศเอก	4.00	4.00	1.75	มาก	ไม่สอดคล้อง
11.ผู้เข้ารับการศึกษาควรมีชั้นยศนาวาอากาศเอก (พิเศษ)	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
12.บุคลากรแบ่งเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ	4.00	4.00	2.00	มาก	ไม่สอดคล้อง
13.อาจารย์ต้องทำงานอยู่ 3 – 4 ปี เพื่อให้ทำการสอนได้แล้วจึงย้ายหมุนเวียน	3.00	3.00	1.75	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
14.อาจารย์ไม่ต้องทำการบรรยายแต่ให้ทำหน้าที่บริหารการศึกษา	3.00	3.00	1.00	ปานกลาง	สอดคล้อง
15.เชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากสถาบันภายนอกมาบรรยาย	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

4.4 โครงสร้างการบริหาร

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่ไม่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 6 ข้อความ และไม่มีข้อความใดที่เห็นด้วยสอดคล้องกัน ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 69

ตารางที่ 69 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหาร

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1. โครงสร้างการบริหารยังคงเดิม	3.00	3.00	1.75	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
2. ปรับโครงสร้างโดยจัดรวมการ 3 เหล่าทัพ	2.00	1.00	2.75	น้อย	ไม่สอดคล้อง
3. ปรับโครงสร้างให้มีความสมบูรณ์ในตัวเพื่อลดการพึ่งพาจากสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง	4.00	4.00	1.75	มาก	ไม่สอดคล้อง
4. โครงสร้างควรมีขนาดเล็กโดยมีหน้าที่อำนาจการศึกษาเท่านั้น	3.00	3.00	1.75	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
5. จัดเป็นหน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ	4.00	4.00	2.75	มาก	ไม่สอดคล้อง
6. การบริหารงานแยกบุคลากรออกเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ	4.00	5.00	2.00	มาก	ไม่สอดคล้อง

4.5 การเรียนการสอน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 7 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 1 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 70

ตารางที่ 70 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการเรียนการสอน

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1. ฟังการบรรยายจากผู้ที่มีประสบการณ์	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. จัดการเรียนการสอนแบบในเวลาราชการกับการเรียนแบบทางไกล	3.00	3.00	2.00	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
3. นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. เน้นการวิจัยด้วยตนเอง	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
6. เน้นการคิดวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. เน้นการสัมมนากับหน่วยงานนอกกองทัพมากขึ้น	4.50	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. เพิ่มความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาวิชาชีพทหารด้วยกัน	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

4.6 การประเมินผล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 5 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 3 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 71

ตารางที่ 71 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการประเมินผล

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1. ประเมินผลจากประวัติการรับราชการที่ผ่านมา	3.00	3.00	1.00	ปานกลาง	สอดคล้อง
2. ประเมินผลโดยใช้วิธีการสอบภาควิชาการ	3.00	4.00	2.00	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
3. ประเมินผลโดยใช้วิธีการสอบประมวลความรู้	4.00	4.00	1.75	มาก	ไม่สอดคล้อง
4. ประเมินผลโดยใช้วิธีการสอบสัมภาษณ์จากคณะกรรมการ	4.00	4.00	1.75	มาก	ไม่สอดคล้อง
5. ประเมินผลจากการแสดงความคิดเห็น การนำเสนอผลงานและการวิจัย	4.50	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. มีการประเมินผลหลายครั้งจากผู้ประเมินหลายคน	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. จัดให้มีการประเมินผลอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. นำผลการประเมินไปใช้ประกอบในการพิจารณาตำแหน่ง	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

สรุปแนวโน้มการพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรในช่วง 10 ปี ซึ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือเป็นฉันทามติ ดังนี้

นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ได้แก่

1. จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับลักษณะการทำงานของกองทัพอากาศ
2. จัดการศึกษาให้รองรับกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในอนาคต
3. ให้ความสำคัญแก่ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษา โดยคัดเลือกและสนับสนุนคนดี

คนเก่งก่อนจะไปดำรงตำแหน่งสำคัญ

4. จัดการศึกษาโดยเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ
5. เน้นคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารในทุกหลักสูตร
6. สร้างกองทัพให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 6 ข้อ ได้แก่

1. ส่งเสริมให้กำลังพลได้ศึกษาต่อเนื่องในลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. ส่งเสริมให้กำลังพลได้เพิ่มวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้น
3. นำผลการศึกษามาพิจารณาประกอบการเลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่ง
4. นำผลการศึกษาในหลักสูตรระดับต้นมาพิจารณาประกอบการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรที่สูงขึ้น

ศึกษาในหลักสูตรที่สูงขึ้น

5. ใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาในการสร้างมาตรฐานการศึกษา
6. ให้หัวหน้าสายวิทยากรมีบทบาทในการพัฒนากำลังพลเหล่าของตนเอง

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง 1 ข้อ ได้แก่

1. เปิดกว้างให้กำลังพลทุกคนได้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ

โรงเรียนนายเรืออากาศ

1. เป้าหมายการจัดการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่

1. ยังคงผลิตนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพอากาศ
2. เน้นการเป็นคนเก่งและคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่

1. เน้นการเป็นผู้นำทางทหาร
2. เน้นการเป็นนักวิทยาศาสตร์ วิศวกร
3. เน้นการเป็นนักการทหาร นักบริหาร

2. หลักสูตรการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่

1. เปิดสอนในสาขาวิชาที่ตอบสนองต่อภารกิจหลักของกองทัพ
2. หลักสูตรต้องบูรณาการความรู้ในหลายสาขาที่มีความสัมพันธ์กัน
3. หลักสูตรต้องเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาภายนอกได้

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 4 ข้อ ได้แก่

1. หลักสูตรยังคงเน้นทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์
2. นักบินควรเรียนสาขาทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์
3. นักบินควรเรียนสาขาทางด้านที่เกี่ยวกับการบิน
4. คนที่ไม่ได้เป็นนักบินเรียนสาขาวิชาที่จะไปปฏิบัติงานจริงในกองทัพ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง 3 ข้อ ได้แก่

1. เปิดสอนในสาขาวิชาที่สามารถลงได้ทุกตำแหน่ง เช่น การบริหาร
2. หลักสูตรควรเน้นทางด้านสังคมศาสตร์ การทหารการบริหาร
3. เปิดหลักสูตรระดับปริญญาโท-เอกในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับกิจการทหาร

3. นักเรียนและบุคลากร

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่

1. การคัดเลือกจะต้องมีความโปร่งใส เปิดเผย ตรวจสอบได้
2. อาจารย์ต้องพัฒนาผลงานทางวิชาการให้ก้าวหน้า
3. ผู้บริหารมีศโดยเป็นมืออาชีพด้านการทหารและการบริหารการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่

1. ขยายเครือข่ายการเสาะแสวงหานักเรียนจากโครงการช้างเผือก
2. นำนายทหารจากทุกสายวิทยาการมาปกครองและปลูกฝังจิตสำนึก

4. โครงสร้างการบริหาร

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่

1. มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการวิจัยการพัฒนาการศึกษาและการปกครอง

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่

1. จัดเป็นหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศเพื่อลดสายการบังคับบัญชาให้สั้นลง
2. การบริหารงานแยกออกเป็นฝ่ายการบริหารกับฝ่ายวิชาการ
3. มีความเป็นอิสระคล่องตัวในการบริหารงานภายใต้แนวนโยบายกองทัพอากาศ

5. การเรียนการสอน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 4 ข้อ ได้แก่

1. การเรียนภาควิชาการเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อนำไปใช้งานได้จริง
2. มีการสนับสนุนการวิจัยให้กว้างขวางขึ้น
3. ให้นักเรียนมีเวลาว่างเป็นอิสระในการค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น
4. ปรับปรุงระบบการปกครองให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่

1. มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์กับมหาวิทยาลัยภายนอก

6. การประเมินผล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 7 ข้อ ได้แก่

1. การประเมินผลต้องทำอย่างจริงจัง
2. การประเมินผลต้องใช้หลายวิธีมากขึ้น เช่น การสอบ พฤติกรรม ผลงาน
3. นำผลการประเมินส่งให้หน่วยที่บรรจุและลงประวัติ
4. ให้ผลการประเมินมีผลต่อการเลือกลงตำแหน่งเมื่อสำเร็จการศึกษา
5. ให้ผลการประเมินมีผลต่อการคัดเลือกศิษย์การบิน
6. มีการตรวจสอบประเมินค่าบุคลากรทุกประเภทตามระยะเวลาที่เหมาะสม
7. ใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในการสร้างมาตรฐานการศึกษา

โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

1. เป้าหมายการจัดการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่

1. เพื่อเป็นผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการระดับกอง

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่

1. เพื่อเป็นผู้บริหารระดับกลางของกองทัพอากาศ
2. ฝ่ายเสนาธิการเพื่อผลิตบุคลากรด้านกำลังรบและสนับสนุนการรบหลัก

2. หลักสูตรการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่

1. จัดทำหลักสูตรใหม่อย่างถูกต้องตามหลักวิชาโดยมีอาชีพด้านการทหาร
2. ปรับหลักสูตรให้ทันสมัยโดยการลควิชาต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นออก
3. เน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารอาชีพ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 4 ข้อ ได้แก่

1. จัดทำหลักสูตรเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายเสนาธิการกับฝ่ายอำนวยการ
2. เน้นการทำวิจัยโดยนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้จริง
3. เน้นหมวดวิชาทหารและหมวดวิชาเสนาธิการกิจ
4. เน้นหมวดวิชาการบังคับบัญชาและการบริหารงานทางทหาร

3. นักเรียนและบุคลากร

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่

1. คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการพิจารณาตามความต้องการใช้งานจริง
2. มีการข้ายหมุนเวียนอาจารย์ให้มีความเจริญก้าวหน้าในการรับราชการ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่

1. หลักสูตรฝ่ายเสนาธิการได้เกรดเฉลี่ย 3.0 จากโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง
นอกนั้นให้เข้าหลักสูตรฝ่ายอำนวยการ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่

1. ให้ผู้ที่จบจากโรงเรียนนายเรืออากาศได้เข้ารับการศึกษาเป็นอันดับแรก
2. อาจารย์ไม่ต้องทำการบรรยายแต่ให้ทำหน้าที่บริหารการศึกษา

4. โครงสร้างการบริหาร

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่

1. มีตำแหน่ง มีงานให้กับอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ
2. การบริหารงานแยกบุคลากรออกเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ

5. การเรียนการสอน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ได้แก่

1. ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ
2. มีการฝึกปฏิบัติงานจริงในหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการ
3. จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันสมัย
4. ลดชั่วโมงการบรรยายแต่เน้นการสัมมนาและการแสดงผลงาน
5. มีการฝึกปฏิบัติในการเขียนแผนให้มากขึ้น
6. เพิ่มความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาวิชาชีพทหารด้วยกัน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่

1. ลดเวลาเรียนในแต่ละวัน โดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น
2. มีการแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ

6. การประเมินผล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 4 ข้อ ได้แก่

1. มีการประเมินผลหลายวิธี เช่น การสอบ การพูด การเขียน การสัมภาษณ์
2. มีการประเมินผลหลายครั้งจากผู้ประเมินหลายคน
3. จัดให้มีการประเมินผลอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้
4. นำผลการประเมินไปใช้ประกอบในการพิจารณาตำแหน่ง

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่

1. มีการประเมินผลอย่างจริงจังโดยการคัดออก
2. นำผลการประเมินไปใช้ในการพิจารณาเข้าศึกษาต่อหลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ

วิทยาลัยการทัพอากาศ

1. เป้าหมายการจัดการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่

1. เพื่อเป็นผู้บริหารระดับสูงของกองทัพอากาศ
2. เพื่อสนองความต้องการของกองทัพอากาศไม่ใช่ความต้องการของบุคคล
3. เพื่อเป็นนักวางแผนทางยุทธศาสตร์ทหาร

2. หลักสูตรการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ได้แก่

1. เน้นการทำวิจัยโดยนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้จริง
2. เน้นการศึกษาในระดับยุทธศาสตร์
3. เน้นการบริหารจัดการขั้นสูง
4. เน้นเรื่องภาวะผู้นำ
5. เน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารอาชีพ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่

1. เน้นเรื่องการใช้กำลังทางอากาศ
2. จัดทำเป็นระบบหน่วยกิตเพื่อเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับปริญญาโท

3. นักเรียนและบุคลากร

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่

1. เชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากสถาบันภายนอกมาบรรยาย
2. คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการพิจารณาตามความต้องการใช้งานจริง

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่

1. คัดเลือกผู้ที่มีผลการศึกษาดิจจากโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
2. เมื่อสำเร็จการศึกษาต้องมีตำแหน่งลงไม่ใช่ประจำ
3. ผู้เข้ารับการศึกษาควรมีชั้นยศนาวาอากาศเอก (พิเศษ)

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่

1. จำนวนผู้เข้ารับการศึกษาจากตำแหน่งที่จะเลื่อนยศเป็นพลอากาศตรี
2. อาจารย์ไม่ต้องการบรรยายแต่ให้ทำหน้าที่บริหารการศึกษา

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับน้อย 1 ข้อ ได้แก่

1. ให้ทุกคนได้เข้ารับการศึกษหากไม่ติดขัดเรื่องงบประมาณ

4. โครงสร้างการบริหาร

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยไม่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

5. การเรียนการสอน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ได้แก่

1. ฟังการบรรยายจากผู้ที่มีประสบการณ์
2. นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน
3. เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
4. เน้นการคิดวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย
5. เพิ่มความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาวิชาชีพทหารด้วยกัน
6. เน้นการสัมมนากับหน่วยงานนอกกองทัพมากขึ้น

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่

1. เน้นการวิจัยด้วยตนเอง

6. การประเมินผล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 4 ข้อ ได้แก่

1. มีการประเมินผลหลายครั้งจากผู้ประเมินหลายคน
2. จัดให้มีการประเมินผลอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้
3. นำผลการประเมินไปใช้ประกอบในการพิจารณาแต่งตั้ง
4. ประเมินผลจากการแสดงความคิดเห็น การนำเสนอผลงานและการวิจัย

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง 1 ข้อ ได้แก่

1. ประเมินผลจากประวัติการรับราชการที่ผ่านมา

ตอนที่ 2 แนวโน้มการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

1. การจัดหากำลังพล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดหากำลังพลในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 3 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 3 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 72

ตารางที่ 72 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดหากำลังพล

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1. มีการวิเคราะห์ความต้องการใช้กำลังพลอย่างแท้จริงโดยผู้เชี่ยวชาญ	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ยังคงจัดหาจาก รร. นอ. เป็นหลักและรับจากบุคคลพลเรือนเท่าที่จำเป็น	4.00	5.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
3. จัดหาจากบุคคลพลเรือนเป็นหลักและรับจาก รร. นอ. เท่าที่จำเป็น	2.00	1.00	2.00	น้อย	ไม่สอดคล้อง
4. รร. นอ. เพิ่มจำนวนการผลิตให้มากขึ้นในทุกสาขาวิชาที่ ทอ. ต้องการ	3.00	3.00	1.00	ปานกลาง	สอดคล้อง
5. รร. นอ. ลดจำนวนการผลิตโดยผลิตเฉพาะสาขาวิชาหลัก ๆ เท่าที่จำเป็น	3.00	3.00	2.00	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
6. ในส่วนกำลังพลจัดหาจาก รร. นอ. ในส่วนอื่น ๆ ให้มีคละกัน	4.00	4.00	1.75	มาก	ไม่สอดคล้อง

2. การบรรจุและใช้กำลังพล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุและใช้กำลังพลในช่วง 10 ปี ว่าจะมีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 7 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 3 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 73

ตารางที่ 73 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการบรรจุและใช้กำลังพล

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.มีการบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนในกระทรวงกลาโหมไม่มียศ	4.00	5.00	2.00	มาก	ไม่สอดคล้อง
2.บรรจุให้ตรงกับความรู้ตามวุฒิการศึกษาโดยใช้ผลการศึกษาเป็นเกณฑ์	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
3.ยังคงบรรจุและใช้ผู้ที่เรียนทางด้านวิทยาศาสตร์วิศวกรรมศาสตร์ ไปเป็นนักบิน	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
4.ควรบรรจุและใช้ผู้ที่เรียนทางด้านสังคมศาสตร์ การทหาร การบริหาร ไปเป็นนักบิน	3.00	3.00	1.00	ปานกลาง	สอดคล้อง
5.ควรบรรจุและใช้ผู้ที่เรียนทางด้านเกี่ยวกับการบินไปเป็นนักบิน	3.50	3.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
6.บรรจุกำลังพลที่จบจาก รร.นอ. ไปตามสายวิทยาการต่าง ๆ ให้ทั่วถึง	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
7.กำหนดคุณสมบัติประจำตำแหน่งและใช้กำลังพลสามารถสมัครได้	4.00	5.00	2.00	มาก	ไม่สอดคล้อง
8.มีการย้ายหมุนเวียนกำลังพลในสถานศึกษาไปสายวิทยาการ	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
9.ยุบเหล่านักบินเป็นขีดความสามารถทางการบินโดยให้มีเหล่าตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	4.00	4.00	2.75	มาก	ไม่สอดคล้อง
10.การเลื่อนระดับ ลขทอ. ควรเลื่อนจากงานในสายวิทยาการของตนเองไม่ใช่การเข้ารับการศึกษาใน รร.นฝ.,รร.สข.,วทอ.	4.00	5.00	1.00	มาก	สอดคล้อง

3. การพัฒนากำลังพล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนากำลังพลในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 10 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 1 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 74

ตารางที่ 74 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนากำลังพล

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.ยังคงใช้ระบบการศึกษาของกองทัพอากาศเป็นหลัก	4.00	4.00	1.50	มาก	สอดคล้อง
2.สร้างระบบวิชาชีพทหาร (PME) ให้เข้มแข็ง	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
3.จัดให้มีการศึกษาในสายวิชาการอย่างต่อเนื่อง	5.00	5.00	0.75	มากที่สุด	สอดคล้อง
4.สนับสนุนให้ได้รับการศึกษาให้มากที่สุด	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
5.ให้กำลังพลทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่จำกัดเหล่า	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
6.ให้กำลังพลเข้ารับการศึกษาเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติงานตรงตามตำแหน่ง	3.50	3.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
7.พัฒนากำลังพลเพื่อรองรับกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี	5.00	5.00	0.75	มากที่สุด	สอดคล้อง
8.โครงการศึกษาของ ทอ. ต้องสอดคล้องกับความต้องการของกองทัพ	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
9.มุ่งเน้นให้มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารอาชีพ	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
10.เปิดโอกาสให้ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโท – เอกมากขึ้น	4.00	4.00	1.00	มาก	สอดคล้อง
11.ส่งเสริมให้ผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท – เอกได้เจริญก้าวหน้า	4.00	4.00	2.00	มาก	ไม่สอดคล้อง

4. การทำนุบำรุงรักษากำลังพล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำนุบำรุงรักษากำลังพลในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 10 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 1 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 75

ตารางที่ 75 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการทำนุบำรุงรักษากำลังพล

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1. ทำนุบำรุงรักษากำลังพลให้ทั่วถึงทุกเหล่าโดยเท่าเทียมกัน	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งในแต่ละเหล่าต้องไม่แตกต่างกันมาก	4.50	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งต้องเป็นไปตามความรู้ความสามารถ	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ปรับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติศักดิ์ศรี	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ควรลดเงินเพิ่มสำหรับเหล่านักบินเมื่อไม่ได้เป็นนักบินประจำฝูงบิน	3.00	3.00	2.00	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
6. ให้ความเจริญเติบโตก้าวหน้าในสายงานตามความสามารถจนถึงที่สุด	5.00	5.00	0.75	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. ให้ความภาคภูมิใจในงานที่ทำ	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. จัดระบบสวัสดิการให้ดีที่สุด	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. แก้ไขการเลื่อนไหลยศและตำแหน่งของกำลังพลในทุก ๆ ส่วน	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
10. มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยกำหนดตัวชี้วัดให้เด่นชัด	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
11. ผลการประเมินต้องมีผลต่อการพิจารณาตำแหน่งและค่าตอบแทน	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

5. การฟื้นจากราชการ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการฟื้นจากราชการในช่วง 10 ปี ว่ามีความเห็นด้วยกับข้อความที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำนวน 6 ข้อความ และไม่สอดคล้องกันจำนวน 3 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความมีค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 76

ตารางที่ 76 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการฟื้นจากราชการ

ข้อความ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอไทล์	ความคิดเห็น	ความสอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
1.กำหนดแนวทางการรับราชการอย่างมีขั้นตอนตั้งแต่ก่อนการบรรจุ	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2.ใช้ระบบการปลดถ่ายกำลังพลตามชั้นยศ อายุและจำนวนปีที่รับราชการ	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
3.กำลังพลที่เสื่อมสภาพหากทำการฟื้นฟูแล้วไม่ดีขึ้นต้องฟื้นจากราชการ	5.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4.จัดให้มีหน่วยงานรองรับเมื่อฟื้นจากราชการไปแล้ว	4.50	5.00	1.75	มากที่สุด	ไม่สอดคล้อง
5.สนับสนุนให้เปิดบริษัทคู่สัญญากับกองทัพ	4.50	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
6.ลดจำนวนกำลังพลลงครึ่งหนึ่งแต่เพิ่มเงินค่าตอบแทนให้ 2 เท่า	3.00	3.00	1.00	ปานกลาง	สอดคล้อง
7.โครงการเกษียณก่อนอายุราชการควรสนับสนุนให้ได้ทั้งยศและเงิน	4.00	5.00	1.75	มาก	ไม่สอดคล้อง
8.จัดตั้งชมรม อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกไว้ให้ผู้ที่ฟื้นจากราชการไปแล้วในลักษณะ One Stop Service	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
9.มีระบบการติดตามและใช้งานผู้ที่ฟื้นจากราชการไปแล้ว	4.50	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

สรุปแนวโน้มการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรในช่วง 10 ปี ซึ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือเป็นฉันทามติ โดยเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. การจัดหากำลังพล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่

1. มีการวิเคราะห์ความต้องการใช้กำลังพลอย่างแท้จริงโดยผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่

1. ยังคงจัดหาจากโรงเรียนนายเรืออากาศเป็นหลักและรับจากบุคคลพลเรือนเท่าที่จำเป็น

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง 1 ข้อ ได้แก่

1. โรงเรียนนายเรืออากาศเพิ่มจำนวนการผลิตให้มากขึ้นในทุกสาขาวิชาที่ ทอ.ต้องการ

2. การบรรจุและใช้กำลังพล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 6 ข้อ ได้แก่

1. บรรจุให้ตรงกับความรู้ตามวุฒิการศึกษาโดยใช้ผลการศึกษาเป็นเกณฑ์
2. ยังคงบรรจุและใช้ผู้ที่เรียนทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ไปเป็นนักบิน
3. บรรจุกำลังพลที่จบจากโรงเรียนนายเรืออากาศไปตามสายวิทยาการต่าง ๆ ให้ทั่วถึง
4. มีการย้ายหมุนเวียนกำลังพลในสถานศึกษาไปในสายวิทยาการ
5. การเลื่อนระดับเลขหมายความชำนาญการทหารอากาศ (ลชทอ.) ควรเลื่อนจากงานในสายวิทยาการของตนเอง ไม่ใช่การเข้ารับการศึกษาใน รร.นฝ.,รร.สธ., วทอ.

6. ควรบรรจุและใช้ผู้ที่เรียนทางด้านเกี่ยวกับการบินไปเป็นนักบิน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง 1 ข้อ ได้แก่

1. ควรบรรจุและใช้ผู้ที่เรียนทางด้านสังคมศาสตร์ การทหาร การบริหาร ไปเป็นนักบิน

3. การพัฒนากำลังพล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ได้แก่

1. สร้างระบบวิชาชีพทหาร (PME) ให้เข้มแข็ง
2. จัดให้มีการศึกษาในสายวิทยาการอย่างต่อเนื่อง
3. สนับสนุนให้ได้รับการศึกษาให้มากที่สุด
4. พัฒนากำลังพลเพื่อรองรับกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
5. โครงการศึกษาของกองทัพอากาศต้องสอดคล้องกับความต้องการของกองทัพ
6. มุ่งเน้นให้มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารอาชีพ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก 4 ข้อ ได้แก่

1. ยังคงใช้ระบบการศึกษาของกองทัพอากาศเป็นหลัก
2. ให้กำลังพลทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่จำกัดเหล่า
3. เปิดโอกาสให้ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโท – เอกมากขึ้น
4. ให้กำลังพลเข้ารับการศึกษานเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติงานตรงตามตำแหน่ง

4. การทำนุบำรุงรักษากำลังพล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 10 ข้อ ได้แก่

1. ทำนุบำรุงรักษากำลังพลให้ทั่วถึงทุกเหล่าโดยเท่าเทียมกัน
2. การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งต้องเป็นไปตามความรู้ความสามารถ
3. ปรับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติศักดิ์ศรี
4. ให้ความเจริญเติบโตก้าวหน้าในสายงานตามความสามารถจนถึงที่สุด
5. ให้ความภาคภูมิใจในงานที่ทำ
6. จัดระบบสวัสดิการให้ดีที่สุด
7. แก้ไขการเลื่อนไหลยศและตำแหน่งของกำลังพลในทุก ๆ ส่วน
8. มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยกำหนดตัวชี้วัดให้เด่นชัด
9. ผลการประเมินต้องมีการพิจารณาตำแหน่งและค่าตอบแทน
10. การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งในแต่ละเหล่าต้องไม่แตกต่างกันมาก

5. การพ้นจากราชการ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ได้แก่

1. กำหนดแนวทางการรับราชการอย่างมีขั้นตอนตั้งแต่ก่อนการบรรจุ
2. ใช้ระบบการปลดถ่ายกำลังพลตามชั้นยศ อายุและจำนวนปีที่รับราชการ
3. กำลังพลที่เสื่อมสภาพหากทำการฟื้นฟูแล้วไม่ดีขึ้นต้องพ้นจากราชการ
4. จัดให้มีหน่วยงานรองรับเมื่อพ้นจากราชการไปแล้ว
5. สนับสนุนให้เปิดบริษัทคู่สัญญากับกองทัพ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง 1 ข้อ ได้แก่

1. ลดจำนวนกำลังพลลงครึ่งหนึ่งแต่เพิ่มเงินค่าตอบแทนให้ 2 เท่า

บทที่ 6

การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรของกองทัพอากาศไทยในช่วง 10 ปีข้างหน้า ผู้วิจัยได้อาศัยข้อมูลจากบทที่ 4 บทที่ 5 และใช้การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของกองทัพอากาศ โดยจะขอนำเสนอผลการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อกองทัพอากาศ
- ตอนที่ 2 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของกองทัพอากาศ
- ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร
- ตอนที่ 4 ข้อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อกองทัพอากาศ

ด้านการเมือง

ผลการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามจำนวน 23 ท่าน พบว่า แนวโน้มการเมืองในอนาคต 10 ปี จะมีเสถียรภาพและความมั่นคง มีระเบียบและมีความโปร่งใสมากขึ้น อีกทั้งมีลักษณะสร้างสรรค์เพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง มีการพัฒนาประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง มีระดับความเป็นมาตรฐานและความน่าเชื่อถือจากมิตรประเทศทั้งในฐานะผู้นำในกลุ่มย่อยและผู้ตามในกลุ่มใหญ่ ตลอดจนมีความสมดุลระหว่างอำนาจบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการ นอกจากนี้ระบบตรวจสอบและองค์กรอิสระจะมีความจริงจังซึ่งทำให้เกิดความโปร่งใสมากขึ้น นักการเมืองและข้าราชการจะต้องระมัดระวังในการจะกระทำความผิด พรรคการเมืองแนวโน้มลดลงอาจเหลือประมาณ 2 - 3 พรรค การแข่งขันอำนาจและผลประโยชน์ของพรรคการเมืองยังคงมีอยู่อย่างเหนียวแน่น นักการเมืองจะมีคุณภาพดีขึ้น มีการศึกษาสูงขึ้น คนที่มีความคิดเก่า ๆ รวมทั้งนักการเมืองที่มาจากผู้มีอิทธิพลจะหมดไป ผู้ที่มีความรู้ความสามารถจะเข้ามาทำงานเสียสละให้กับประเทศชาติและชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลมากขึ้น นายทุนระดับชาติจะหันมาเป็นนักการเมืองอย่างเต็มตัวแทนที่จะเป็นแค่ผู้สนับสนุนพรรคเช่นเดิม การกระจายอำนาจจะลงไปสู่ระดับรากหญ้าหรือท้องถิ่นมากขึ้นเพื่อลดช่องว่างระหว่างการพัฒนา ปัญหาเรื่องสิทธิเสรีภาพและการเรียกร้องต่าง ๆ จะมากขึ้นในเวลาเดียวกันการเมืองระหว่างประเทศจะมีการรวมตัวในกลุ่มภูมิภาคเดียวกันมากขึ้น นอกจากนั้นความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับกองทัพจะเป็นระบบมากขึ้น การเมืองจะมีบทบาทชี้นำการทหารอย่างเต็มรูปแบบ เพราะกองทัพเป็นเครื่องมือหรือกลไกทางการเมือง โดยการเมืองจะเข้ามามีอิทธิพลภายในการแต่งตั้งโยกย้ายและการเลื่อนตำแหน่งบุคคลในกองทัพ โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชาระดับสูงซึ่งมักจะเป็นพรรคพวก ในขณะที่ประชาชนยังให้ความเชื่อมั่นต่อสถาบันทหารและกองทัพ

ด้านเศรษฐกิจ

ผลการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามจำนวน 23 ท่าน พบว่า แนวโน้มเศรษฐกิจในอนาคต 10 ปี ในภาพรวมจะดีขึ้น โดยเฉพาะภาคบริการ เช่น การท่องเที่ยว คนจะมีเงิน มีรายได้และเสียภาษีมากขึ้น มีการขยายตลาดและนำวิธีการขาย

สินค้าที่หลากหลายรูปแบบมาใช้อย่างแพร่หลาย จะมีการระดมทุนและแข่งขันกันรุนแรงขึ้น อัตราเงินเฟ้อจะมีมากขึ้น ประชาชนในระดับกลางจะมีเพิ่มขึ้น ในขณะที่ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนจะมากขึ้น การกระจายรายได้จะอยู่ในกลุ่มแคบ ๆ ประชาชนยังคงใช้จ่ายเงินส่วนใหญ่ไปกับสิ่งอำนวยความสะดวกและสินค้าเกินความจำเป็น วิถีชีวิตแบบบริโภคนิยมจะยังคงมีต่อไป มีการใช้เงินเกินตัวมากขึ้นจากระบบบัตรเครดิต บริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่จะมีอิทธิพล ภาคธุรกิจจะตกอยู่ในความครอบครองของต่างชาติ ประเทศไทยยังไม่แข็งแรงพอในการแข่งขันแบบเสรีทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการเมืองเป็นหลัก เศรษฐกิจแบบพอเพียง เศรษฐกิจชุมชนจะทวีความสำคัญ การอยู่อย่างพอเพียงน่าจะทำได้ดีขึ้น ประเทศยังต้องประหยัด การใช้จ่ายเงินงบประมาณจะต้องมีความระมัดระวัง ทรัพยากรมีน้อยลงแต่มีคนมากขึ้น ความร่วมมือในภูมิภาคอาเซียนจะดีขึ้น การรวมกลุ่มของประเทศที่ผลิตสินค้าเกษตรในการสร้างความเข้มแข็งจะมีมากขึ้น แต่ยังคงถูกมาตรการกีดกันทางการค้า และจะหนีไม่พ้นการระดมทุนและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ประเทศไทยน่าจะเป็นฐานผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์แปรรูปและอุตสาหกรรม ซึ่งจะอยู่บนพื้นฐานของความรู้ทางเทคโนโลยี ปัญหาสิ่งแวดล้อมและอาหารปลอดภัยจะมีบทบาทสำคัญ ในขณะที่งบประมาณของกระทรวงกลาโหมจะไม่เพิ่มขึ้นมากนักทำให้งบประมาณของกองทัพอากาศที่ได้รับเป็นสัดส่วนไม่ผิดไปจากที่เคยได้รับ การใช้งบประมาณของกองทัพจะขึ้นอยู่กับผู้นำเป็นสำคัญ

ด้านสังคม

ผลการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามจำนวน 23 ท่าน พบว่า แนวโน้มสังคมในอนาคต 10 ปี ในภาพรวมสังคมไทยยังคงเป็นสังคมที่มีความเอื้ออาทรต่อกัน การให้อภัยกันยังมีอยู่หากไม่ได้ทำให้เกิดความเดือดร้อนมาก สังคมจะมีพัฒนาการอย่างช้า ๆ และผูกพันกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคมจะมีการแข่งขันกันมากขึ้น มีการตรวจสอบกัน ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนจะมากขึ้น ระบบประชาธิปไตยจะเหมาะสมที่สุดในสังคมไทย สังคมจะมีความไร้ระเบียบยิ่งขึ้นจากการเพิ่มของพลเมืองและการลดลงของทรัพยากร สังคมจะพึ่งวัตถุเป็นหลัก ครอบครัวไทยจะมีความห่างเหินกันเหมือนสังคมตะวันตก คนมีความผูกพันในครอบครัวจะน้อยลง ขาดความอบอุ่นและอยู่แบบตัวใครตัวมัน อีกทั้งให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมประเพณีน้อยลง เพราะจะใช้เวลาอยู่กับเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของคนไทยจะต้องใช้เทคโนโลยีเป็นพื้นฐาน การดำรงชีวิตจะยากขึ้น วัฒนธรรมความเป็นอยู่แบบคนไทยจะเปลี่ยนไปตามกระแสสังคม และจะถูกกลืนโดย

วัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้นด้วยอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ มีการบริโภคเทคโนโลยีโดยขาดเหตุผลและความจำเป็น ประชาชนถูกชักชวนให้สร้างหนี้ล้นหน้าในระบบผ่อนชำระสินค้าฟุ่มเฟือย หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงในอนาคตจะยังคงเป็นสังคมของการบริโภคเทคโนโลยี ผู้สูงอายุจะมีสัดส่วนมากขึ้น มนุษย์มีอายุยืนขึ้นด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี แรงงานต่างชาติหลั่งไหลเข้ามา และสัมพันธภาพทางสังคมกับต่างประเทศจะซับซ้อนมากขึ้น

ในขณะเดียวกันปัญหาสังคมไม่ว่าจะเป็นปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาวัยรุ่น ปัญหาสังคมเมือง ปัญหาโรคเอดส์ จะยังคงมีอยู่และเป็นภาระให้กับสังคม การทำผิดกฎหมายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น มีการรักษาสิทธิของกลุ่มท้องถิ่นมากขึ้น ผู้คิดยาเสพติดจะมีอาการสมองเสื่อมและสร้างปัญหาความไม่ปลอดภัยให้กับสังคม เยาวชนขาดคุณภาพและจริยธรรม พฤติกรรมฟุ้งเฟ้อและนิสัยการเลียนแบบจะยังคงเป็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขต่อไป สังคมของคนเมืองจะเป็นดังเช่นโลกตะวันตกที่เผชิญอยู่ มีการแข่งขันแย่งชิง เห็นแก่ตัว มีความเครียด ไม่ปลอดภัยและเอาใจเอาเปรียบกันมากขึ้น

การศึกษาจะทำให้ประชาชนมีความรู้มากขึ้น คนที่จะหางานทำได้ง่าย คือ คนที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า ภาษาอังกฤษจะมีความสำคัญยิ่งขึ้น ความรู้จะมีบทบาทนำของการได้มาซึ่งอำนาจในทุกสาขาไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหาร ผู้ที่มีความรู้จะเป็นบุคลากรสำคัญและมีอำนาจต่อรองมากขึ้นในสังคม อีกทั้งคนจะตื่นตัวในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมมากขึ้น

นอกจากนั้นแนวโน้มของโลกและประเทศไทยไม่น่าจะมีสงครามขนาดใหญ่ ลักษณะภัยคุกคามจะไม่ปรากฏชัดเจน ทำให้กำลังพลขาดแรงกระตุ้นในการพัฒนาตนเองเพื่อการปฏิบัติการหลักของทหาร แต่กองทัพจะมีความใกล้ชิดกับชาวบ้านและเปิดตัวเองมากขึ้น รวมทั้งไม่สามารถทำตัวเป็นนายของประชาชนได้อีกต่อไป ในขณะที่คนในกองทัพจะยังคงมีช่องว่างระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ โดยผู้ใหญ่มีความรู้สึกที่เด็กไม่เก่งเหมือนในสมัยก่อน

ด้านเทคโนโลยี

ผลการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามจำนวน 23 ท่าน พบว่า แนวโน้มเทคโนโลยีในอนาคต 10 ปี จะมีความสะดวกรวดเร็ว หลากหลายและซับซ้อน

มากขึ้น แต่ง่ายสำหรับการใช้งาน มีการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ เสมอ เทคโนโลยีโทรคมนาคม คอมพิวเตอร์จะมีความสำคัญมากขึ้นและมีบทบาทในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังเป็นตัวกำหนด บทบาทความเป็นอยู่และชีวิตการทำงานของมนุษย์มากขึ้น ช่วยอำนวยความสะดวกแก่มนุษย์ มากจนเกิดภัยต่อตนเอง ลืมธรรมชาติและจิตใจคน เทคโนโลยีทางพันธุกรรม เทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมปลอดมลพิษ จะได้รับการพัฒนาและขยายขอบเขตให้เป็นที่ยอมรับ มากขึ้น รวมทั้งพลังงานในอนาคตน่าจะมีความสะดวกช่วยให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น

ประเทศไทยยังเป็นผู้บริโภคเทคโนโลยี และต้องพึ่งพาจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ จะมีการนำวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีมาใช้ โดยรัฐบาลจะผลักดันระบบ E – Government ซึ่งมีผล ในเรื่องของการติดตามและการจัดหาที่ต้องใช้งบประมาณ บางครั้งระบบต่าง ๆ อาจไว้วางใจ ได้น้อยลง ซึ่งอาจต้องมีการป้องกันและตรวจสอบโดยใช้ระบบแบบธรรมาควบคุมชูนานไป คอมพิวเตอร์จะเป็นเครื่องมือของการติดต่อสื่อสารการพาณิชย์และความบันเทิงเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประเทศไทยยังเป็นรองด้านเทคโนโลยีกับประเทศในภูมิภาคเดียวกัน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย เพราะขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจริงจังและคนไทยไม่สนใจเรียนด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี แต่อาจครองส่วนแบ่งวิทยาการด้านเทคโนโลยีชีวภาพได้บ้าง เพราะความหลากหลายทางพันธุกรรม นอกจากนั้นการจัดโครงสร้างกระทรวงใหม่ มีกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่รับผิดชอบโดยตรง โอกาสในการพัฒนาน่าจะมีสูงขึ้น

เทคโนโลยีทางอากาศและอวกาศจะมาในลำดับต้น การขนส่งทางอากาศจะมีความ สำคัญ คอมพิวเตอร์จะช่วยให้เกิดอนุภาพทางทหารมากขึ้น อุปกรณ์ต่าง ๆ จะได้รับการพัฒนา ให้มีความเร็วและมีขนาดเล็กลง อาวุธจะมีขนาดเล็กลงเช่นกัน อีกทั้งมีความแม่นยำและมี อำนาจการทำลายล้างสูง ความรู้และเทคโนโลยีจึงเป็นต้นทุนที่สำคัญ ในขณะที่กองทัพอากาศ จะนำเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยมาใช้มากขึ้น เพราะกำลังทางอากาศจะอยู่และหายใจได้ด้วย เทคโนโลยีซึ่งจะต้องดูแลรักษาได้ แต่ยังไม่น่าจะแตกต่างไปจากที่เป็นอยู่มากนัก เนื่องจาก นโยบายทางทหารและงบประมาณ ดังนั้นกองทัพจะมีปัญหาในการเตรียมความพร้อมให้ทัน กับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในอนาคต

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของกองทัพอากาศ

จุดแข็งของกองทัพอากาศ

ผลการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามจำนวน 23 ท่าน พบว่า จุดแข็งของกองทัพอากาศ ได้แก่

1. กองทัพอากาศเป็นกองทัพที่มีอาวุธยุทโธปกรณ์ทันสมัยและใช้เทคโนโลยีสูง เช่น เครื่องบินเอฟ – 16
2. เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบิน เป็นหน่วยหลักในการป้องกันประเทศทางอากาศ และเป็นองค์กรที่มีศักยภาพในการใช้กำลังทางอากาศ เนื่องจากกำลังทางอากาศมีอำนาจการทะลุทะลวง มีขีดความสามารถในการรบสูง มีความแม่นยำ มีความอ่อนตัวในการปรับเปลี่ยนภารกิจจากรุกเป็นรับหรือจากรับเป็นรุกได้อย่างรวดเร็ว เป็นกำลังหลักในการตัดสินใจการแพ้ชนะของสงครามหรือใช้เป็นอันดับแรกในการแก้ปัญหาคความขัดแย้ง ปฏิบัติภารกิจได้ทั้งการรบและการช่วยเหลือประชาชน ภูมิประเทศไม่เป็นอุปสรรคในการใช้กำลัง และมีความคล่องตัวกว่าเหล่าทัพอื่น ๆ
3. เป็นองค์กรในระบบราชการจึงมีความมั่นคง อีกทั้งหน่วยงานมีขนาดเหมาะสม ไม่ใหญ่โตมากนักและมีโครงสร้างรากฐานที่ดี
4. มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีการจัดระบบการศึกษาหรือสถาบันการศึกษาสำหรับผลิตบุคลากรของตนเอง สามารถกำหนดสาขาวิชาที่ต้องการนำมาใช้งานได้ สามารถถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นต่อ ๆ ไปได้ อีกทั้งบุคลากรมีความรู้ความสามารถที่หลากหลายซึ่งส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพราะต้องใช้เทคโนโลยีจากต่างประเทศ โดยต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับโลกที่เปลี่ยนไปตลอดเวลา
5. กำลังพลมีระเบียบวินัย เป็นผู้ที่มีอุดมการณ์เลื้อดนักรบ มีความผูกพันกับองค์กรค่อนข้างมาก สามารถโน้มน้าวกำหนดกรอบหรือทางเดินของชีวิตในการเข้ารับการศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนดได้ทุกระดับ
6. มีหลักนิยมเฉพาะทางหรือเฉพาะแบบที่สามารถตรวจสอบและปรับเปลี่ยนได้

จุดอ่อนของกองทัพอากาศ

ผลการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามจำนวน 23 ท่าน พบว่า จุดอ่อนของกองทัพอากาศ ได้แก่

1. เป็นองค์กรในระบบราชการจึงมีความเป็นอิสระในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ น้อย
2. ในการเตรียมกำลังทางอากาศต้องใช้งบประมาณสูง เพราะมีราคาแพง ใช้เวลานาน และต้องจัดหาจากต่างประเทศ
3. ขาดความสัมพันธ์และการประชาสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน ยังไม่เป็นที่รู้จักเพราะบทบาทต่อสังคมมีน้อย
4. ผู้นำในระดับสูงมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย การพัฒนากองทัพจึงขาดทิศทางที่ชัดเจน เน้นวัตถุมากกว่าตัวบุคคล บางครั้งการมีวินัยมากเกินไปทำให้มุมมองแคบ ไม่สามารถตามแนวคิดหรือการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ทัน การพัฒนาขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์และความมุ่งมั่นของผู้นำ
5. การบริหารงานขาดนวัตกรรมและขาดระบบต่าง ๆ ที่ดีในองค์กร เช่น การบริหารกำลังพล การพิจารณาบำเหน็จหรือการคัดเลือกให้ได้รับการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง ขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชา มีการทำงานประจำเป็นหลักทำให้พัฒนาได้ช้า อีกทั้งขาดการบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงก่อให้เกิดข้อถ้อยในด้านการรบและข้าราชการบางส่วนขาดขวัญกำลังใจ
6. ระบบการบริหารกำลังพลไม่ชัดเจน ความก้าวหน้าของกำลังพลไม่ทัดเทียมกันและไม่เป็นไปตามประสิทธิภาพของบุคลากร มีการให้โอกาสก้าวหน้าของเหล่านักบินมากเกินไป ความเหมาะสมและยึดติดกับเหล่าทหารมากเกินไป รวมทั้งการเจริญเติบโตในหน้าที่ราชการยังมีภาพของการใช้ระบบอุปถัมภ์
7. ให้ความสำคัญกับการศึกษาค่อนข้างน้อย ทั้งเรื่องงบประมาณและระเบียบในการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท-เอก อีกทั้งสถาบันการศึกษาของกองทัพเองยังไม่สามารถผลิตบุคลากรได้ทุกสาขาวิชาที่ต้องการ และไม่สามารถให้การฝึกศึกษาแก่บุคลากรได้อย่างทั่วถึง ด้วยปัจจัยสภาพแวดล้อมหลายอย่าง เช่น พื้นฐานการศึกษา งบประมาณ ความชัดเจนของนโยบาย เทคโนโลยีที่ล้าหน้า
8. ขาดการดูแลสนับสนุนกำลังพลในส่วนการศึกษาและผู้ที่มีความรู้ความสามารถให้เจริญเติบโตก้าวหน้าในการรับราชการ ในขณะที่การศึกษาในโรงเรียนนายเรืออากาศนักเรียนมุ่งแต่จะเป็นนักบิน ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศ ผู้สอนส่วนใหญ่เป็นบุคคลภายนอก การคัดเลือกอาจารย์ยังไม่ดีพอ ส่วนผู้เรียนยังมีการใช้ระบบอุปถัมภ์

โอกาสของกองทัพอากาศ

ผลการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามจำนวน 23 ท่าน พบว่า โอกาสของกองทัพอากาศ ได้แก่

1. ภาวะทางเศรษฐกิจทำให้การได้รับงบประมาณจำกัด การใช้ต้องมีการไตร่ตรองกันมากขึ้น และเป็นโอกาสที่กองทัพจะจัดการปัญหาต่าง ๆ เช่น กำลั้งพล การจัดองค์กร

2. นโยบายรัฐบาลเกื้อกูล มีแนวทางการบริหารใหม่ ๆ เกิดขึ้น ได้แก่ การปฏิรูประบบราชการ การปรับโครงสร้างกองทัพ การแปรรูปกิจการบางประเภท เช่น การจัดตั้งศูนย์ซ่อมอากาศยาน รวมทั้งนโยบายกระทรวงกลาโหมที่สนับสนุนให้สถาบันการศึกษาของกองทัพเปิดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาและเปิดรับนักศึกษาพลเรือน

3. สถานการณ์ของโลกมีการเปลี่ยนแปลง การก่อการร้ายสากลทำให้เกิดความร่วมมือกับนานาชาติและการพัฒนาให้เป็นสากล การเพิ่มบทบาทในการช่วยเหลือพัฒนาประเทศ เช่น โครงการพระราชดำริต่าง ๆ การทำฝนเทียม การลำเลียงสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัย การเปิดสอนภาคพิเศษในโรงเรียนนายเรืออากาศหรือโรงเรียนจ่าอากาศ ซึ่งกองทัพอากาศมีสถานที่ตั้งอยู่ในกลางชุมชนและสังคมในปัจจุบันเปิดกว้างทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนและความร่วมมือกับสถาบันต่าง ๆ ทำได้ง่าย ซึ่งจะทำให้เกิดความหลากหลายทางวิชาการ

4. ยังเป็นองค์กรที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับจากประชาชน บุคลากรหรือเยาวชนที่มีความรู้ความสามารถฝึกรอโอกาสที่จะเข้ามาทำงานกับกองทัพอากาศเสมอ ระบบราชการในประเทศไทยยังเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยม

5. กองทัพมีขนาดเล็ก การจัดหน่วยไม่ใหญ่เกินไป เป็นหน่วยทหารเลือกคนได้ตามต้องการ สามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาได้โดยง่ายถ้าจะทำ และถ้าบริหารงานได้อย่างเป็นระบบจะใช้ได้คุ้มค่าโดยให้ทำหลายหน้าที่ ทำให้สามารถลดกำลังพลลงได้

6. เป็นกองทัพที่มีเทคโนโลยีสูง ซึ่งมีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการบินและอวกาศตลอดเวลา จึงต้องจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ให้ทันสมัย ทำให้บุคลากรต้องมีความรู้และมีความสนใจจนขวนขวายที่จะหาความรู้เพิ่มเติมทั้งด้านความรู้ทั่วไป เช่น ปวช. ปวส. ปริญญาตรี โท เอก ความรู้ในวิชาชีพทหาร เช่น โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ วิทยาลัยการทัพอากาศ

ภาวะคุกคามของกองทัพอากาศ

ผลการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามจำนวน 23 ท่าน พบว่า ภาวะคุกคามของกองทัพอากาศ ได้แก่

1. งบประมาณที่ได้รับมีจำนวนจำกัด มีการตัดลดงบประมาณและได้รับจำกัดติดต่อกันมา 6 ปี เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศ
2. รัฐให้ความสำคัญกับด้านเศรษฐกิจ ลดความสำคัญด้านความมั่นคงหรือการป้องกันประเทศ การเมืองจะเข้ามามีอิทธิพลภายในกองทัพมากขึ้น มีการเข้ามาแทรกแซงการแต่งตั้งโยกย้าย ทหารจะถูกลดบทบาทลง อาจทำให้สถาบันทหารหมดความสำคัญลงไป
3. เทคโนโลยีที่ทันสมัยมีราคาแพงต้องใช้งบประมาณมาก การทำความเข้าใจกับนักการเมืองและประชาชนทำได้ยากซึ่งต้องมีสถานการณ์ที่เหมาะสมเป็นองค์ประกอบ
4. ภัยคุกคามมีลักษณะที่ไม่ปรากฏชัดเจน ทำให้ยากต่อการเตรียมกำลัง
5. กฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติของราชการไม่เอื้อหรือไม่มีรองรับในการปฏิบัติการกิจ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารกำลังพล
6. ราคาเชื้อเพลิงและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรามีการเปลี่ยนแปลงบ่อย มีผลต่อความพร้อมในการปฏิบัติการกิจ
7. การจัดโครงสร้างการบริหารตามระบบราชการทำให้เกิดความล่าช้า เพราะมีสายการบังคับบัญชายาว ขาดการมอบอำนาจ เช่น การมีกองบัญชาการทหารสูงสุด
8. เกิดปัญหาสมองไหลเพราะความต้องการของตลาดมีสูง ทำให้คนที่มีความรู้ความสามารถเมื่อผลิตออกมาจะถูกซื้อไป
9. พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสวนทางกับด้านความมั่นคง รวมทั้งพัฒนาการทางสังคมสวนทางกับความเข้มงวดทางวินัย
10. ความช่วยเหลือจากต่างประเทศลดลงต้องพึ่งตนเองมากขึ้น

แผนภาพที่ 24 สรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของกองทัพอากาศ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ol style="list-style-type: none"> 1. มีอาวุธยุทโธปกรณ์ทันสมัยและใช้เทคโนโลยีสูง 2. เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบิน 3. เป็นองค์กรในระบบราชการมีความมั่นคงและหน่วยงานมีขนาดเหมาะสมไม่ใหญ่โตมากนัก 4. มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 5. กำลังพลมีระเบียบวินัย มีอุดมการณ์เลื้อนักรบ มีความผูกพันกับองค์กรค่อนข้างมากซึ่งสามารถโน้มน้าวกำหนดกรอบได้ง่าย 6. มีหลักนิยมเฉพาะทางที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความเป็นอิสระในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ น้อยเพราะเป็นระบบราชการ 2. การเตรียมกำลังทางอากาศต้องใช้งบประมาณสูง และต้องจัดหาจากต่างประเทศ 3. ขาดความสัมพันธ์และการประชาสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน 4. ผู้นำในระดับสูงมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย 5. การบริหารงานขาดนวัตกรรมและขาดระบบต่าง ๆ ที่ดีในองค์กร 6. ระบบการบริหารกำลังพลไม่ชัดเจน 7. ให้ความสำคัญกับการศึกษาค่อนข้างน้อย 8. ขาดการดูแลกำลังพลในส่วนการศึกษาและผู้ที่มีความรู้ความสามารถให้เจริญก้าวหน้า
โอกาส	ภาวะคุกคาม
<ol style="list-style-type: none"> 1. ภาวะทางเศรษฐกิจทำให้การได้รับงบประมาณจำกัด เป็นโอกาสที่กองทัพจะจัดการปัญหาต่าง ๆ 2. นโยบายรัฐบาลเกื้อกูล มีแนวทางการบริหารใหม่ ๆ 3. สถานการณ์ของโลกเปลี่ยนแปลง การก่อการร้ายสากลทำให้เกิดความร่วมมือกับนานาชาติ การพัฒนาให้เป็นสากล และการเพิ่มบทบาทในการช่วยเหลือพัฒนาประเทศ 4. ยังเป็นองค์กรที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับจากประชาชน 5. กองทัพมีขนาดเล็ก การจัดหน่วยไม่ใหญ่เกินไป เป็นหน่วยทหารสามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาได้ง่ายถ้าจะทำ 6. มีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการบินและอวกาศตลอดเวลา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. งบประมาณที่ได้รับมีจำนวนจำกัด 2. รัฐลดความสำคัญการป้องกันประเทศ การเมืองจะเข้ามามีอิทธิพลภายในกองทัพมากขึ้น 3. เทคโนโลยีที่ทันสมัยมีราคาแพงต้องใช้งบประมาณมาก 4. ภัยคุกคามมีลักษณะที่ไม่ปรากฏชัดเจน 5. ระเบียบปฏิบัติราชการไม่เอื้อในการปฏิบัติงาน 6. ราคาเชื้อเพลิงและอัตราแลกเปลี่ยนเงินมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย 7. การจัดโครงสร้างการบริหารตามระบบราชการทำให้เกิดความล่าช้า 8. เกิดปัญหาสมองไหล 9. พบข้อมูลข่าวสารสวนทางกับด้านความมั่นคง 10. ความช่วยเหลือจากต่างประเทศลดลงต้องพึ่งตนเองมากขึ้น

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรเพื่อพัฒนานาวิกโยธินกองทัพอากาศไทยในช่วง 10 ปี ผู้วิจัยจะนำเสนอ 2 ประเด็น คือ

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร
 2. ยุทธศาสตร์การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร
- มีรายละเอียดดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

ผลการวิเคราะห์ พบว่า

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยการจับคู่จุดแข็งหลัก – โอกาสหลัก (SO) ได้แก่

1.1 เนื่องจากจุดแข็ง คือ กองทัพอากาศมีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยและใช้เทคโนโลยีสูง อีกทั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการบิน และโอกาส คือ มีการพัฒนาเทคโนโลยีทางการบินและอวกาศตลอดเวลา

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับลักษณะการทำงานและก้าวทันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในอนาคต”

แนวทางหรือมาตรการ

1. โรงเรียนนายเรืออากาศจัดหลักสูตรการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์เป็นหลักโดยเน้นทางการบิน และจัดหลักสูตรการศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์เป็นรองโดยเน้นทางการทหารหรือการบริหารเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการทำงานและรองรับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในอนาคต

2. หลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศต้องเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาภายนอกได้และต้องบูรณาการความรู้ในหลายสาขาที่มีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งปรับปรุงระบบการปกครองนักเรียนนายเรืออากาศให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม

3. ปรับปรุงหลักสูตร โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

1.2 เนื่องจากจุดแข็ง คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการบิน มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีการจัดระบบการศึกษาหรือสถาบันการศึกษาสำหรับผลิตบุคลากรของตนเอง และโอกาส คือ เกิดภาวะทางเศรษฐกิจ เป็นองค์กรที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับจากประชาชน ในขณะที่สถานการณ์ของโลกเปลี่ยนไปมีการพัฒนาให้เป็นสากลและมีการเพิ่มบทบาทในการช่วยเหลือพัฒนาประเทศ อีกทั้งกระทรวงกลาโหมมีนโยบายให้เปิดรับนักศึกษาพลเรือน

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “ขยายขอบเขตงานบริการวิชาการ”

แนวทางหรือมาตรการ

1. โรงเรียนนายเรืออากาศเปิดรับนักศึกษาพลเรือนและกำลังพลอื่น ๆ ของกองทัพอากาศในลักษณะการเรียนร่วมกับนักเรียนทหารหรือภาคสมทบ มีการลงทะเบียนเรียนเช่นเดียวกับในระบบมหาวิทยาลัย รวมถึงในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ของกองทัพอากาศด้วย
2. เปิดรับนักศึกษาต่างชาติโดยเฉพาะจากกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
3. โรงเรียนนายเรืออากาศมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาทางการบินให้กับภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและเอกชน
4. ใช้สถานศึกษาและทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
5. ให้บริการสืบค้นข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ตและการจัดทำโฮมเพจให้เข้าถึงข้อมูลได้โดยง่ายและสะดวก

1.3 เนื่องจากจุดแข็ง คือ เป็นองค์กรในระบบราชการมีความมั่นคง หน่วยงานมีขนาดเหมาะสมไม่ใหญ่โตมากนัก มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีการจัดระบบการศึกษาหรือสถาบันการศึกษาสำหรับผลิตบุคลากรของตนเอง อีกทั้งบุคลากรมีความรู้ความสามารถที่หลากหลาย ส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพราะต้องใช้เทคโนโลยีจากต่างประเทศ โดยต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับโลกที่เปลี่ยนไปตลอดเวลา และโอกาส คือ ยังเป็นองค์กรที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับจากประชาชน กองทัพมีขนาดเล็ก การจัดหน่วยไม่ใหญ่เกินไป เป็นหน่วยทหารสามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาได้ง่ายถ้าจะทำ อีกทั้งมีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการบินและอวกาศตลอดเวลา

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “สร้างกองทัพให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้”

แนวทางหรือมาตรการ

1. ส่งเสริมให้กำลังพลได้ศึกษาต่อเนื่องในลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. ส่งเสริมให้กำลังพลได้เพิ่มวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้นในระดับปริญญาโทและเอก
3. พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในการรวบรวมและจัดทำฐานความรู้เพื่อให้ผู้รับการศึกษาได้เข้าถึงความรู้ได้ง่ายและน่าสนใจ
4. จัดบรรยากาศสถาบันการศึกษาให้เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

1.4 เนื่องจากจุดแข็ง คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบิน เป็นหน่วยหลักในการป้องกันประเทศทางอากาศและเป็นองค์กรที่มีศักยภาพในการใช้กำลังทางอากาศ และโอกาส คือ มีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการบินและอวกาศตลอดเวลา บุคลากรมีความรู้และมีความสนใจจนขวนขวายที่จะหาความรู้เพิ่มเติม

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “ดำรงความเป็นเลิศทางด้านการบิน”

แนวทางหรือมาตรการ

1. สนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนาทางด้านการบิน
2. โรงเรียนนายเรืออากาศจัดการศึกษาในระดับปริญญาโทและเอกในสาขาวิชาทางด้านการบิน

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยการจับคู่จุดแข็งหลัก – ภาวะคุกคามหลัก (ST) ได้แก่

2.1 เนื่องจากจุดแข็ง คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบิน มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการจัดระบบการศึกษาหรือสถาบันการศึกษาสำหรับผลิตบุคลากรของตนเอง และภาวะคุกคาม คือ งบประมาณที่ได้รับมีจำนวนจำกัด เทคโนโลยีที่ทันสมัยมีราคาแพงต้องใช้งบประมาณมาก และความช่วยเหลือจากต่างประเทศลดลงต้องพึ่งตนเองมากขึ้น

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “ทำความร่วมมือกับภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน”

แนวทางหรือมาตรการ

1. โรงเรียนนายเรืออากาศทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี-โท-เอก ในสาขาวิชาทางด้านการบิน

2. โรงเรียนนายเรืออากาศมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาทางด้านการบินให้กับภาครัฐ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชน

3. ทำข้อตกลงในการใช้ทรัพยากรและแหล่งการเรียนรู้ร่วมกัน
4. มีการแลกเปลี่ยนบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง
5. สร้างหรือพัฒนาองค์ความรู้กับภาครัฐ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนด้วยการวิจัย

2.2 เนื่องจากจุดแข็ง คือ เป็นองค์กรในระบบราชการมีความมั่นคงและหน่วยงานมีขนาดเหมาะสมไม่ใหญ่โตมากนัก อีกทั้งกำลังพลมีระเบียบวินัย มีอุดมการณ์เลื้อดนักรบ มีความผูกพันกับองค์กรค่อนข้างมากซึ่งสามารถโน้มน้าวกำหนดกรอบได้ง่าย และภาวะคุกคามคือ ภัยคุกคามมีลักษณะที่ไม่ปรากฏชัดเจน ระเบียบปฏิบัติราชการไม่เอื้อในการปฏิบัติงาน การจัดโครงสร้างการบริหารตามระบบราชการทำให้เกิดความล่าช้า

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “ปรับรูปโครงสร้างและระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ”

แนวทางหรือมาตรการ

1. โรงเรียนนายเรืออากาศจัดให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาและการปกครองโดยเฉพาะ ส่วนโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศจัดให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์
2. โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศจัดให้มีตำแหน่งและมอบหมายงานให้กับอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ
3. ปรับโครงสร้างการบริหารให้มีสายการบังคับบัญชาที่สั้น โดยลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น
4. จัดระบบการบริหารบุคลากรโดยแยกออกเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ
5. พัฒนาระบบประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินและดัชนีชี้วัด
6. มีการบริหารงานที่เป็นอิสระคล่องตัวภายใต้แนวนโยบายของกองทัพอากาศ
7. มีการมอบอำนาจให้สามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้
8. ให้มีมืออาชีพจากภายนอกมาร่วมเสนอแนะในการพัฒนาสถาบันการศึกษา
9. หาแนวทางการจัดเก็บค่าบำรุงการศึกษาแทนการให้เรียนฟรี
10. ระดมทรัพยากรจากศิษย์เก่าโดยการรับบริจาคเพื่อพัฒนาการศึกษา
11. ระดมความคิดโดยการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยการจับคู่ จุดอ่อนหลัก – โอกาสหลัก (WO) ได้แก่

3.1 เนื่องจากจุดอ่อน คือ การเตรียมกำลังทางอากาศต้องใช้งบประมาณสูงและต้องจัดหาจากต่างประเทศ และโอกาส คือ สถานการณ์ของโลกเปลี่ยนแปลง การก่อการร้ายสากลทำให้เกิดความร่วมมือกับนานาชาติและการพัฒนาให้เป็นสากล อีกทั้งมีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการบินและอวกาศตลอดเวลา

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “ทำความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเน้นการวิจัยและพัฒนา”

แนวทางหรือมาตรการ

1. โรงเรียนนายเรืออากาศทำความร่วมมือกับต่างประเทศในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีทางการบิน
2. โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศทำความร่วมมือกับต่างประเทศในการวิจัยแนวความคิดและหลักนิยมทางทหาร

3.2 เนื่องจากจุดอ่อน คือ ขาดความสัมพันธ์และการประชาสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน บทบาทต่อสังคมมีน้อย และโอกาส คือ สถานการณ์ของโลกมีการเปลี่ยนแปลง การก่อการร้ายสากลทำให้เกิดความร่วมมือกับนานาชาติและการพัฒนาให้เป็นสากล การเพิ่มบทบาทในการช่วยเหลือพัฒนาประเทศ อีกทั้งยังเป็นองค์กรที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับจากประชาชน บุคลากรหรือเยาวชนที่มีความรู้ความสามารถเฟื่อรอโอกาสที่จะเข้ามาทำงานกับกองทัพอากาศ

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “จัดเป็นเขตทหารยินดีต้อนรับ”

แนวทางหรือมาตรการ

1. ใช้สถาบันการศึกษาที่มีอยู่ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน
2. เปิดแหล่งการเรียนรู้ของกองทัพอากาศให้เยาวชนและประชาชนได้เข้ามาเรียนรู้
3. พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรือองค์ความรู้ต่าง ๆ

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยการจับคู่ จุดอ่อนหลัก – ภาวะคุกคามหลัก (WT) ได้แก่

4.1 เนื่องจากจุดอ่อน คือ มีความเป็นอิสระในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ น้อยเพราะเป็นระบบราชการ และภาวะคุกคาม คือ งบประมาณที่ได้รับมีจำนวนจำกัด

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “ปรับบทบาทและภารกิจสถาบันการศึกษา”

แนวทางหรือมาตรการ

1. มีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิตให้กับสังคมมากกว่าการผลิตนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพอากาศเพียงอย่างเดียว

2. มีหน่วยงานที่ทำการวิจัยและพัฒนาให้กับกองทัพและหน่วยงานอื่น ๆ ด้วย

4.2 เนื่องจากจุดอ่อน คือ ผู้นำในระดับสูงมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย การพัฒนากองทัพจึงขาดทิศทางที่ชัดเจน เน้นวัตถุมากกว่าตัวบุคคล บางครั้งการมีวินัยมากเกินไปทำให้มุมมองแคบ ไม่สามารถตามแนวคิดหรือการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ทัน การพัฒนาขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์และความมุ่งมั่นของผู้นำ การบริหารงานขาดนวัตกรรมและขาดระบบต่าง ๆ ที่ดีในองค์กร มีการทำงานประจำเป็นหลักทำให้พัฒนาได้ช้า อีกทั้งขาดการบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงก่อให้เกิดข้อถกเถียงในด้านลบและข้าราชการบางส่วนขาดขวัญกำลังใจ ตลอดจนขาดการดูแลกำลังพลในส่วนการศึกษาและผู้ที่มีความรู้ความสามารถให้เจริญก้าวหน้า และภาวะคุกคาม คือ รัฐลดความสำคัญการป้องกันประเทศ การเมืองจะเข้ามามีอิทธิพลภายในกองทัพมากขึ้น มีการเข้ามาแทรกแซงการแต่งตั้งโยกย้าย ทหารจะถูกลดบทบาทลง อาจทำให้หมดความสำคัญลงไป

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “ปรับการได้มาซึ่งผู้บริหาร”

แนวทางหรือมาตรการ

1. การแต่งตั้งผู้บริหารให้กระทำโดยคณะกรรมการแทนการแต่งตั้งโดยบุคคลเพียงคนเดียวหรือกลุ่มเดียว ซึ่งควรประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยเป็นอดีตผู้บริหารในระดับสูงด้วย

2. การแต่งตั้งผู้บริหารควรพิจารณาจากความรู้ความสามารถในด้านนั้น ๆ เป็นหลัก แทนการพิจารณาจากอาวุโสและรุ่นที่จบการศึกษา

3. ผู้บริหารสถานศึกษาของกองทัพอากาศต้องเป็นมืออาชีพด้านการทหารและการบริหารการศึกษามากกว่าการกำหนดด้วยเหล่าทหาร

4.3 เนื่องจากจุดอ่อน คือ มีความเป็นอิสระในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ น้อยเพราะเป็นระบบราชการ การบริหารงานขาดนวัตกรรมและขาดระบบต่าง ๆ ที่ดีในองค์กร และภาวะคุกคาม คือ งบประมาณที่ได้รับมีจำนวนจำกัด ภัยคุกคามมีลักษณะที่ไม่ปรากฏชัดเจน ระเบียบปฏิบัติราชการไม่เอื้อในการปฏิบัติงาน การจัดโครงสร้างการบริหารตามระบบราชการทำให้เกิดความล่าช้า

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “ขุดลึกบางหน่วยงานที่เอกชนทำได้ดีกว่า”

แนวทางหรือมาตรการ

ให้เอกชนเข้ามาดำเนินการในงานที่สามารถทำได้ดีกว่า เช่น ด้านสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ การดูแลอาคารสถานที่ เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 25 สรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
	S1. มีอาวุธยุทโธปกรณ์ทันสมัย S2. เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบิน S3. เป็นองค์กรในระบบราชการมีความมั่นคง S4. มีการพัฒนาบุคลากรเป็นระบบและต่อเนื่อง S5. กำลังพลมีระเบียบวินัย S6. มีหลักนิยมเฉพาะทางที่ปรับเปลี่ยนได้	W1. มีความเป็นอิสระในเรื่องต่าง ๆ น้อย W2. ใช้งบประมาณสูง W3. ขาดการประชาสัมพันธ์ W4. ผู้นำมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย W5. การบริหารงานขาดนวัตกรรม W6. ระบบการบริหารกำลังพลไม่ชัดเจน W7. ให้ความสำคัญกับการศึกษาน้อย W8. ขาดการดูแลกำลังพลในส่วนการศึกษาให้เจริญก้าวหน้า
โอกาส (O)	SO	WO
O1. ภาวะทางเศรษฐกิจเป็นโอกาสที่กองทัพจะจัดการปัญหาต่าง ๆ O2. นโยบายรัฐบาลเกื้อกูล O3. สถานการณ์ของโลกเปลี่ยนไป O4. เป็นองค์กรที่ยอมรับจากประชาชน O5. กองทัพมีขนาดเล็ก O6. มีการพัฒนาเทคโนโลยีตลอดเวลา	1. จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับลักษณะการทำงานและก้าวหน้าของเทคโนโลยีในอนาคต (S1, S2, O6) 2. ขยายขอบเขตงานบริการวิชาการ (S2, S4, O1, O3, O4) 3. สร้างกองทัพให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (S3, S4, O4, O5, O6) 4. สร้างความเป็นเลิศทางด้านการบิน (S2, O6)	1. ทำความร่วมมือกับต่างประเทศโดยเน้นการวิจัยและพัฒนา (W2, O3, O6) 2. จัดเป็นเขตทหารยินดีต้อนรับ (W3, O3, O4)
ภาวะคุกคาม (T)	ST	WT
T1. งบประมาณที่ได้รับมีจำนวนจำกัด T2. การเมืองมีอิทธิพลในกองทัพ T3. เทคโนโลยีที่ทันสมัยมีราคาแพง T4. ภัยคุกคามไม่ปรากฏชัดเจน T5. ระเบียบปฏิบัติราชการไม่เอื้อ T6. ราคาเชื้อเพลิง/อัตราแลกเปลี่ยนเงิน T7. ระบบราชการทำให้เกิดความล่าช้า T8. เกิดปัญหาสมองไหล T9. พรบ. ข้อมูลข่าวสารกับความมั่นคง T10. ความช่วยเหลือต่างประเทศลดลง	1. ทำความร่วมมือกับภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน (S2, S4, T1, T3, T10) 2. ปรับปรุงโครงสร้างและการบริหารงานให้มีอิสระคล่องตัว (S3, S5, T4, T5, T7)	1. ปรับบทบาทและภารกิจสถาบันการศึกษา (W1, T1) 2. ปรับการได้มาซึ่งผู้บริหาร (W4, W5, W8, T2) 3. ขุดลึกบางหน่วยงานที่เอกชนทำได้ดีกว่า (W1, W5, T1, T4, T5, T7)

2. ยุทธศาสตร์การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

ผลการวิเคราะห์ พบว่า

1. ยุทธศาสตร์การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยการจับคู่จุดแข็งหลัก – โอกาสหลัก (SO) ได้แก่

1.1 เนื่องจากจุดแข็ง คือ มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีการจัดระบบการศึกษาหรือสถาบันการศึกษาสำหรับผลิตบุคลากรของตนเอง สามารถกำหนดสาขาวิชาที่ต้องการนำมาใช้งานได้ อีกทั้งกำลังพลมีระเบียบวินัย มีอุดมการณ์เสียสละ มีความผูกพันรักกับองค์กรค่อนข้างมาก และโอกาส คือ เกิดภาวะทางเศรษฐกิจ เป็นองค์กรที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับจากประชาชน รวมทั้งเป็นหน่วยทหารสามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาได้ง่ายถ้าจะทำ

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “จัดหากำลังพลจากโรงเรียนนายเรืออากาศเป็นหลัก”

แนวทางหรือมาตรการ

1. ทำการวิเคราะห์ความต้องการใช้กำลังพลที่สำเร็จจากโรงเรียนนายเรืออากาศโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดสาขาวิชาและจำนวนที่แน่นอนอย่างแท้จริง

2. การจัดหากำลังพลจากโรงเรียนนายเรืออากาศ ให้จัดหาเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับการบิน และทางด้านสังคมศาสตร์ในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับการทหารหรือการบริหาร ในส่วนการจัดหากำลังพลในสาขาวิชาอื่น ๆ ให้รับจากบุคคลพลเรือนเท่าที่กองทัพอากาศมีความจำเป็นต้องการใช้งาน

1.2 เนื่องจากจุดแข็ง คือ มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีการจัดระบบการศึกษาหรือสถาบันการศึกษาสำหรับผลิตบุคลากรของตนเอง สามารถกำหนดสาขาวิชาที่ต้องการนำมาใช้งานได้ อีกทั้งกำลังพลมีระเบียบวินัย มีอุดมการณ์เสียสละ มีความผูกพันรักกับองค์กรค่อนข้างมาก และโอกาส คือ เกิดภาวะทางเศรษฐกิจ กองทัพมีขนาดเล็ก การจัดหาหน่วยไม่ใหญ่เกินไปและเป็นหน่วยทหารสามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาได้ง่ายถ้าจะทำ

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “พัฒนากำลังพลจากระบบการฝึกศึกษาของกองทัพอากาศเป็นหลัก”

แนวทางหรือมาตรการ (โดยภาพรวม)

1. สนับสนุนให้กำลังพลได้รับการพัฒนาจากระบบการฝึกศึกษาของกองทัพอากาศให้มากที่สุดโดยเท่าเทียมกันและไม่จำกัดเหล่า
2. เพิ่มคุณภาพผู้เข้ารับการศึกษาโดยการคัดเลือกกำลังพลต้องทำโดยโปร่งใสเปิดเผยและตรวจสอบได้
3. การพัฒนากำลังพลทุกระดับต้องมุ่งเน้นให้มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารอาชีพ
4. การพัฒนากำลังพลโดยการจัดโครงการศึกษาต้องสอดคล้องกับความต้องการของกองทัพอากาศเป็นหลัก
5. พัฒนาสถาบันการศึกษาวิชาชีพทหารให้เข้มแข็งโดยการเพิ่มความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาด้วยกัน
6. พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนทุกหลักสูตรให้ผู้รับการศึกษาเข้าถึงได้ง่ายและน่าสนใจ

แนวทางหรือมาตรการ (โรงเรียนนายเรืออากาศ)

1. ให้นักเรียนมีเวลาว่างเป็นอิสระในการค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น
2. การเรียนภาควิชาการเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อนำไปใช้งานได้จริง
3. ปรับปรุงระบบการปกครองนักเรียนนายเรืออากาศให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป
4. จัดหลักสูตรการศึกษาในระดับปริญญาตรีให้สอดคล้องกับการทำงานของกองทัพอากาศ คือ ด้านวิทยาศาสตร์หรือวิศวกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบิน และด้านสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับการทหารหรือการบริหาร
5. จัดทำหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญและมีความพร้อม

แนวทางหรือมาตรการ (โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ)

1. การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการพิจารณาตามความต้องการใช้งานจริง
2. ผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรฝ่ายเสนาธิการต้องได้เกรดเฉลี่ยจากโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูงไม่ต่ำกว่า 3.00 ส่วนที่เหลือให้เข้าหลักสูตรฝ่ายอำนวยการ

3. ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและได้คิดวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระมากขึ้น โดยการลดชั่วโมงการบรรยายแต่เน้นการสัมมนาและการแสดงผลงาน อีกทั้งให้มีการฝึกปฏิบัติในการเขียนแผนและมีการฝึกปฏิบัติงานจริงในหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการ

4. จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันสมัย

5. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรใหม่อย่างถูกต้องตามหลักวิชาโดยมีอาชีพด้านการทหารและการศึกษา โดยจัดทำเป็น 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรฝ่ายเสนาธิการกับหลักสูตรฝ่ายอำนวยการ อีกทั้งปรับหลักสูตรให้ทันสมัยโดยการลดวิชาต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นออก และเน้นการทำวิจัยโดยนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้จริง

6. จัดทำเป็นระบบหน่วยกิตเพื่อเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับปริญญาโทได้
แนวทางหรือมาตรการ (วิทยาลัยการทัพอากาศ)

1. การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการพิจารณาตามความต้องการใช้งานจริง

2. ผู้เข้ารับการศึกษาต้องมีผลการเรียนดีจากโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและมีชั้นยศนาวาอากาศเอก (พิเศษ)

3. การเรียนการสอนเป็นการฟังการบรรยายจากผู้ที่มีประสบการณ์โดยการเชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากสถาบันภายนอกมาบรรยาย เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การวิจัย การคิดวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นที่หลากหลายและการสัมมนากับหน่วยงานภายนอกกองทัพมากขึ้น

4. นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน

5. จัดหลักสูตรให้เน้นการศึกษาในระดับยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการชั้นสูง ภาวะผู้นำ การใช้กำลังทางอากาศ และการวิจัยโดยนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้จริง

6. จัดทำเป็นระบบหน่วยกิตเพื่อเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับปริญญาโทได้

**2. ยุทธศาสตร์การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยการจับคู่จุดแข็งหลัก – ภาวะ
คุณความหลัก (ST) ได้แก่**

2.1 เนื่องจากจุดแข็ง คือ กำลังพลมีระเบียบวินัย มีอุดมการณ์เลื้อคนรักรบ มีความผูกพันกับองค์กรค่อนข้างมาก และภาวะคุณความ คือ เกิดปัญหาสมองไหลเพราะความต้องการของตลาดมีสูง ทำให้คนที่มีความรู้ความสามารถเมื่อผลิตออกมาจะถูกซื้อไป

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “การทำนุบำรุงรักษากำลังพลให้ทั่วถึง”

แนวทางหรือมาตรการ

1. การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งต้องเป็นไปตามความรู้ความสามารถในสายงานจนถึงที่สุดและต้องไม่แตกต่างกันมากในแต่ละเหล่า
2. ปรับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติศักดิ์ศรี
3. ปรับระบบการประเมินผลโดยการกำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดที่เด่นชัด
4. ปรับการเลื่อนไหลยศและตำแหน่งของกำลังพลในทุก ๆ ส่วน
5. ให้ความสำคัญภูมิใจในงานที่ทำ
6. จัดระบบสวัสดิการให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. ยุทธศาสตร์การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยการจับคู่จุดอ่อนหลัก – โอกาสหลัก (WO) ได้แก่

3.1 เนื่องจากจุดอ่อน คือ การบริหารงานขาดนวัตกรรมและระบบต่าง ๆ ที่ดี ขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชา มีการทำงานประจำเป็นหลักทำให้พัฒนาได้ช้า ขาดการบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงก่อให้เกิดข่าวลือในด้านลบและข้าราชการบางส่วนขาดขวัญกำลังใจ ระบบการบริหารกำลังพลไม่ชัดเจน ความก้าวหน้าของกำลังพลไม่ทัดเทียมกันและไม่เป็นไปตามประสิทธิภาพของบุคลากร มีการให้โอกาสก้าวหน้าของเหล่านักบินมากเกินไปเกินความเหมาะสมและยึดติดกับเหล่าทหารมากเกินไป การเจริญเติบโตในหน้าที่ราชการยังมีภาพของการใช้ระบบอุปถัมภ์รวมทั้งให้ความสำคัญกับการศึกษาค่อนข้างน้อย ความชัดเจนของนโยบาย ตลอดจนการศึกษาในโรงเรียนนายเรืออากาศ นักเรียนมุ่งแต่จะเป็นนักบิน และโอกาส คือ เกิดภาวะทางเศรษฐกิจกองทัพมีขนาดเล็กและเป็นหน่วยทหารเลือกคนได้ตามต้องการ ซึ่งถ้าบริหารงานได้อย่างเป็นระบบจะใช้ได้คุ้มค่าโดยให้ทำหลายหน้าที่ ทำให้สามารถลดกำลังพลลงได้

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “การบรรจุและใช้กำลังพลให้ตรงกับงาน”

แนวทางหรือมาตรการ

1. การบรรจุผู้ที่ไม่ได้เป็นนักบินคัดเลือกจากผู้สำเร็จการศึกษาในทุกสาขาวิชา โดยใช้ผลการศึกษาและคะแนนการประเมินค่าเป็นเกณฑ์ในการจัดลำดับ หลังจากผ่านการตรวจร่างกาย และต้องกระทำอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้
2. บรรจุผู้ที่ไม่ได้เป็นนักบินให้ตรงกับความรู้ตามวุฒิหรือสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาตามสายวิชาการต่าง ๆ ให้ทั่วถึง โดยใช้ผลการศึกษาและการประเมินค่าเป็นเกณฑ์

3. กำหนดการแยกประเภทกำลังพลเป็นเหล่าทหารใหม่ตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ในส่วนผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นนักบินถือเป็นความสามารถพิเศษ
4. กำหนดบทบาทและภารกิจสายวิทยาการของแต่ละเหล่าใหม่ โดยให้มีหน้าที่พัฒนาด้านวิชาการในสายนั้น ๆ และเป็นผู้พิจารณาในการเลื่อนเลขหมายความชำนาญการทหารอากาศ (ลชทอ.)
5. ให้เลื่อนเลขหมายความชำนาญการทหารอากาศ (ลชทอ.) จากการปฏิบัติงานในสายวิทยาการของตนเอง ไม่ใช่จากการศึกษาโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศหรือวิทยาลัยการทัพอากาศ
6. ปรับระบบการแต่งตั้งโยกย้ายใหม่ โดยให้เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาและคณะกรรมการไม่ใช่สายวิทยาการหรือผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว และต้องทำอย่างโปร่งใส เปิดเผยมตรวจสอบได้
7. กำหนดคุณสมบัติประจำตำแหน่งต่าง ๆ ใหม่

3.2 เนื่องจากจุดอ่อน คือ การบริหารงานขาดนวัตกรรมและขาดระบบต่าง ๆ ที่ดีในองค์กร เช่น การบริหารกำลังพล การพิจารณาบำเหน็จหรือการคัดเลือกให้ได้รับการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชา ข้าราชการบางส่วนขาดขวัญกำลังใจ ความก้าวหน้าของกำลังพลไม่ทัดเทียมกันและไม่เป็นไปตามประสิทธิภาพของบุคลากร มีการให้โอกาสก้าวหน้าของเหล่านักบินมากเกินไปความเหมาะสมและยึดติดกับเหล่าทหารมากเกินไป รวมทั้งการเจริญเติบโตในหน้าที่ราชการยังมีภาพของการใช้ระบบอุปถัมภ์ และโอกาส คือ ภาวะเศรษฐกิจทำให้กองทัพต้องจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ตามนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “ปรับระบบการประเมินผลการศึกษาและการปฏิบัติงาน”

แนวทางหรือมาตรการ

1. การประเมินผลการศึกษาต้องทำอย่างจริงจังโดยการคัดออกซึ่งต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินและตัวชี้วัดที่เด่นชัด
2. ใช้การประเมินผลการศึกษาหลายวิธี เช่น การสอบ พฤติกรรม ผลงาน
3. มีการประเมินผลหลายครั้งจากผู้ประเมินหลายคน
4. การประเมินผลการศึกษาและการปฏิบัติงานต้องมีผลต่อการพิจารณาลงตำแหน่งและค่าตอบแทน
5. ให้ผลการประเมินของโรงเรียนนายเรืออากาศมีผลต่อการคัดเลือกศิษย์การบิน

6. ให้การประเมินผลการศึกษาในหลักสูตรระดับต้นมาพิจารณาประกอบในการคัดเลือกเข้ารับการศึกษานในหลักสูตรระดับสูงขึ้น
7. นำผลการประเมินส่งให้หน่วยที่บรรจุและลงประวัติการรับราชการ
8. การประเมินผลต้องเปิดเผย โปร่งใสและตรวจสอบได้

3.3 เนื่องจากจุดอ่อน คือ การบริหารงานขาดนวัตกรรมและขาดระบบต่าง ๆ ที่ดี ในองค์กรซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชา ระบบการบริหารกำลังพลไม่ชัดเจน ความก้าวหน้าของกำลังพลไม่ทัดเทียมกันและไม่เป็นไปตามประสิทธิภาพของบุคลากร มีการให้โอกาสก้าวหน้าของเหล่านักบินมากเกินไปจนความเหมาะสมและยึดติดกับเหล่าทหารมากเกินไป รวมทั้งการเจริญเติบโตในหน้าที่ราชการยังมีภาพของการใช้ระบบอุปถัมภ์ และโอกาส คือ เกิดภาวะทางเศรษฐกิจ นโยบายรัฐบาลก็เอื้อและมีแนวทางการบริหารใหม่ ๆ

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “ปรับหลักเกณฑ์การพ้นจากราชการ”
แนวทางหรือมาตรการ

1. กำหนดแนวทางการรับราชการอย่างมีขั้นตอนตั้งแต่ก่อนการบรรจุ
2. ทำระบบการปลดถ่ายกำลังพลตามชั้นยศ อายุและจำนวนปีที่รับราชการ
3. กำลังพลที่เสื่อมสภาพหากทำการฟื้นฟูแล้วไม่ดีขึ้นต้องพ้นจากราชการ
4. การพ้นจากราชการต้องเป็นไปโดยการพิจารณาของคณะกรรมการไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว
5. จัดให้มีหน่วยงานรองรับเมื่อพ้นจากราชการไปแล้ว
6. สนับสนุนให้เปิดบริษัทคู่สัญญากับกองทัพอากาศ
7. ทำระบบการติดตามและใช้งานผู้ที่มีความรู้ความสามารถเมื่อพ้นจากราชการ

3.4 เนื่องจากจุดอ่อน คือ ระบบการบริหารกำลังพลไม่ชัดเจน ความก้าวหน้าของกำลังพลไม่ทัดเทียมกันและไม่เป็นไปตามประสิทธิภาพของบุคลากร ขาดการดูแลกำลังพลในส่วนการศึกษาและผู้ที่มีความรู้ความสามารถให้เจริญก้าวหน้า ในขณะที่โรงเรียนเสนาธิการ ทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศ ผู้สอนส่วนใหญ่เป็นบุคคลภายนอก การคัดเลือกอาจารย์ยังทำได้ไม่ดีพอ และโอกาส คือ นโยบายรัฐบาลก็เอื้อ มีแนวทางการบริหารใหม่ ๆ อีกทั้งกองทัพมีขนาดเล็กและการจัดหน่วยไม่ใหญ่เกินไป เป็นหน่วยทหารเลือกคนได้ตามต้องการ และถ้าบริหารงานได้อย่างเป็นระบบจะใช้ได้คุ้มค่าโดยให้ทำหลายหน้าที่ ทำให้สามารถลดกำลังพลลงได้

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “สร้างระบบข้าราชการพลเรือนในกระทรวงกลาโหม”

แนวทางหรือมาตรการ

บรรจุผู้ทำงานซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการปกครองบังคับบัญชาหรือการรบ โดยบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนหรือพนักงานของรัฐ ไม่มีชั้นยศทางทหาร เช่น นักวิชาการ แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่ธุรการ

3.5 เนื่องจากจุดอ่อน คือ ให้ความสำคัญกับการศึกษาค่อนข้างน้อย ทั้งในเรื่องงบประมาณและระเบียบในการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท-เอก อีกทั้งขาดการดูแลกำลังพลในส่วนการศึกษาและผู้ที่มีความรู้ความสามารถให้เจริญก้าวหน้า และโอกาส คือ เกิดภาวะทางเศรษฐกิจ เป็นโอกาสที่กองทัพจะจัดการปัญหาต่าง ๆ ในขณะที่กองทัพมีขนาดเล็ก การจัดหน่วยไม่ใหญ่เกินไป สามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาได้ง่ายถ้าจะทำ อีกทั้งมีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการบินและอวกาศตลอดเวลาซึ่งต้องจัดหาบุคลากรโทปกรณให้ทันสมัย ทำให้บุคลากรต้องมีความรู้และมีความสนใจจนขวนขวายที่จะหาความรู้เพิ่มเติมทั้งในระดับปริญญาโทและเอก

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “ใช้วุฒิการศึกษาเป็นเครื่องมือ”

แนวทางหรือมาตรการ

1. ส่งเสริมให้กำลังพลได้ศึกษาต่อเนื่องในลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และได้เพิ่มวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้นในระดับปริญญาโทและเอก
2. ส่งเสริมให้กำลังพลที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโทและเอกที่เป็นคนดี คนเก่ง และมีความรู้ความสามารถได้เจริญก้าวหน้า
3. คัดเลือกและสนับสนุนผู้ที่เคยรับผิดชอบงานด้านการศึกษาที่เป็นคนดี คนเก่ง และมีความรู้ความสามารถก่อนจะไปดำรงตำแหน่งสำคัญ
4. มีการโยกย้ายอาจารย์ที่เป็นคนดี คนเก่งและมีความรู้ความสามารถไปปฏิบัติงานในสายวิชาการให้เจริญก้าวหน้าในการรับราชการตามระยะเวลาที่เหมาะสมและสมควรใจ

4. ยุทธศาสตร์การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรโดยการจับคู่จุดอ่อนหลัก – ภาวะ คุกคามหลัก (WT) ได้แก่

4.1 เนื่องจากจุดอ่อน คือ มีความเป็นอิสระในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ น้อยเพราะ
เป็นระบบราชการ และภาวะคุกคาม คือ ระเบียบปฏิบัติราชการไม่เอื้อในการปฏิบัติงานหรือ
ไม่มีรองรับในการปฏิบัติภารกิจ

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในกรณีนี้ คือ “ยกเลิกระเบียบกฎเกณฑ์บางเรื่อง”

แนวทางหรือมาตรการ

1. ศึกษาระเบียบกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกำลังพล
2. ยกเลิกระเบียบกฎเกณฑ์ที่ไม่เอื้อให้การบริหารกำลังพลเกิดประสิทธิภาพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 26 สรุปรุขศาสตร์การบริหรกำลังพลระดับสัฎฐญาบัตร

	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
	S1. มีอาวุธยุทธโศปกรณ์ทันสมัย S2. เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบิน S3. เป็นองค์กรในระบบราชการมีความมั่นคง S4. มีการพัฒนาบุคลากรเป็นระบบและต่อเนื่อง S5. กำลังพลมีระเบียบวินัย S6. มีหลักนิยมเฉพาะทางที่ปรับเปลี่ยนได้	W1. มีความเป็นอิสระในเรื่องต่าง ๆ น้อย W2. ใช้งบประมาณสูง W3. ขาดการประชาสัมพันธ์ W4. ผู้นำมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย W5. การบริหารงานขาดนวัตกรรม W6. ระบบการบริหารกำลังพลไม่ชัดเจน W7. ให้ความสำคัญกับการศึกษาน้อย W8. ขาดการดูแลกำลังพลในส่วนการศึกษาให้เจริญก้าวหน้า
โอกาส (O)	SO	WO
O1. ภาวะทางเศรษฐกิจเป็น โอกาสที่กองทัพจะจัดการปัญหาต่าง ๆ O2. นโยบายรัฐบาลที่เอื้อ O3. สถานการณ์ของโลกเปลี่ยนไป O4. เป็นองค์กรที่ยอมรับจากประชาชน O5. กองทัพมีขนาดเล็ก O6. มีการพัฒนาเทคโนโลยีตลอดเวลา	1. จัดทำกำลังพลจากโรงเรียนนายเรืออากาศเป็นหลัก (S4, S5, O1, O4, O5) 2. พัฒนากำลังพลจากระบบการฝึกศึกษากองทัพอากาศเป็นหลัก (S4, S5, O1, O5)	1. การบรรจุและใช้กำลังพลให้ตรงกับงาน (W5, W6, W7, W8, O1, O5) 2. ปรับระบบประเมินผลการศึกษาและการปฏิบัติงาน (W5, W6, O1, O2) 3. ปรับหลักเกณฑ์การพ้นจากราชการ (W5, W6, O1, O2) 4. สร้างระบบข้าราชการพลเรือนในกระทรวงกลาโหม (W6, W8, O2, O5) 5. ใช้วุฒิการศึกษาเป็นเครื่องมือ (W7, W8, O1, O5, O6)
ภาวะคุกคาม (T)	ST	WT
T1. งบประมาณที่ได้รับมีจำนวนจำกัด T2. การเมืองมีอิทธิพลในกองทัพ T3. เทคโนโลยีที่ทันสมัยมีราคาแพง T4. ภัยคุกคามไม่ปรากฏชัดเจน T5. ระเบียบปฏิบัติราชการไม่เอื้อ T6. ราคาเชื้อเพลิง/อัตราแลกเปลี่ยนเงิน T7. ระบบราชการทำให้เกิดความล่าช้า T8. เกิดปัญหาสมองไหล T9. พรบ. ข้อมูลข่าวสารกับความมั่นคง T10. ความช่วยเหลือต่างประเทศลดลง	1. การทำนุบำรุงรักษากำลังพลให้ทั่วถึง (S5, T8)	1. ยกเลิกระเบียบกฎเกณฑ์บางเรื่อง (W1, T5)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรและได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ รวมทั้งแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นด้วยกับยุทธศาสตร์ที่ผู้วิจัยนำเสนอ และได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อความบ้างเล็กน้อย ซึ่งสามารถนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรในช่วง 10 ปี ได้ดังต่อไปนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร ได้แก่

1. จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับลักษณะการทำงานและก้าวทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในอนาคต

แนวทางหรือมาตรการ

1. โรงเรียนนายเรืออากาศจัดหลักสูตรการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์เป็นหลัก โดยเน้นทางด้านการบิน และจัดหลักสูตรการศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์เป็นรอง โดยเน้นทางด้านอาหารหรือการบริหาร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและรองรับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในอนาคต

2. หลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศต้องเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาภายนอกได้และต้องบูรณาการความรู้ในหลายสาขาที่มีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งปรับปรุงระบบการปกครองนักเรียนนายเรืออากาศให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม

3. ปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

4. ศึกษากระบวนการฝึกศึกษาของประเทศอื่น ๆ มาพิจารณาประกอบด้วย

2. ปรับหรือโครงสร้างและระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

แนวทางหรือมาตรการ

1. ปรับโครงสร้างการบริหารให้มีสายการบังคับบัญชาที่สั้น โดยลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น

2. ยุบเลิกบางหน่วยงานที่เอกชนสามารถทำได้ดีกว่า โดยการศึกษาถึงประสิทธิภาพและความเป็นไปได้โดยคำนึงถึงเรื่องความปลอดภัย เช่น ด้านสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ การดูแลอาคารสถานที่ เป็นต้น

3. จัดระบบการบริหารบุคลากร โดยแยกออกเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ
4. พัฒนาระบบประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินและดัชนีชี้วัด
5. มีการบริหารงานที่เป็นอิสระคล่องตัวภายใต้แนวนโยบายของกองทัพอากาศ โดยการมอบอำนาจให้สามารถตัดสินใจหรือทำนิติกรรมในเรื่องต่าง ๆ ได้
6. หาแนวทางการจัดเก็บค่าบำรุงการศึกษาแทนการให้เรียนฟรีหรือระดมทรัพยากร จากศิษย์เก่าโดยการรับบริจาคเพื่อพัฒนาการศึกษา
7. ใช้ระบบการประกันคุณภาพในการสร้างมาตรฐานการศึกษาหรือปรับปรุง เพื่อเข้าสู่มาตรฐาน
8. มีหน่วยงานอิสระที่ทำการวิจัยและพัฒนาให้กับกองทัพหรือหน่วยงานอื่น ๆ โดยโรงเรียนนายเรืออากาศมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาและการปกครอง โรงเรียน เสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศมีการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ อีกทั้งการควบคุม และติดตามการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วย
9. โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศจัดให้มีตำแหน่งและ มอบหมายงานให้กับอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ
10. ให้มืออาชีพจากภายนอกมาร่วมเสนอแนะในการพัฒนาสถาบันการศึกษา
11. ระดมความคิดโดยการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

3. ปรับปรุงได้มาซึ่งผู้บริหาร

แนวทางหรือมาตรการ

1. การแต่งตั้งผู้บริหารกระทำโดยคณะกรรมการแทนการแต่งตั้งโดยบุคคลเพียงคนเดียวหรือกลุ่มเดียว ซึ่งควรประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยเป็นอดีตผู้บริหารในระดับสูงด้วย
2. การแต่งตั้งผู้บริหารควรพิจารณาจากความรู้ความสามารถในด้านนั้น ๆ เป็นหลัก และพิจารณาจากอาวุโสหรือรุ่นที่จบการศึกษาเป็นรอง
3. ผู้บริหารสถานศึกษาของกองทัพอากาศต้องเป็นมืออาชีพด้านการศึกษาและการ บริหารการศึกษามากกว่าการกำหนดด้วยเหล่าทหาร

4. ขยายขอบเขตงานบริการวิชาการ

แนวทางหรือมาตรการ

1. ปรับบทบาท ภารกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษาและวัตถุประสงค์ของสถาบัน การศึกษา

2. โรงเรียนนายเรืออากาศเปิดรับนักศึกษาพลเรือน นักศึกษาต่างชาติโดยเฉพาะจากกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และกำลังพลอื่น ๆ ของกองทัพอากาศเข้าศึกษาโดยคำนึงคุณภาพเป็นสำคัญ

3. โรงเรียนนายเรืออากาศมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิตซึ่งมีระเบียบวินัยให้กับประเทศทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและเอกชน โดยเฉพาะในสาขาวิชาทางด้านการบิน

4. ใช้สถานศึกษาและทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. ให้บริการสืบค้นข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ตโดยให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและสะดวก

5. สร้างกองทัพให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

แนวทางหรือมาตรการ

1. ส่งเสริมให้กำลังพลระดับสัญญาบัตรได้ศึกษาต่อเนื่องในลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ส่งเสริมให้กำลังพลระดับสัญญาบัตรได้เพิ่มวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้นในระดับปริญญาโทและเอก

3. จัดเป็นเขตทหารยินดีต้อนรับในสถาบันการศึกษาที่มีอยู่โดยให้เป็นแหล่งการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก เยาวชนหรือประชาชน

4. พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในการรวบรวมและจัดทำฐานความรู้เพื่อให้ผู้รับการศึกษาได้เข้าถึงความรู้ได้ง่ายและน่าสนใจ

5. จัดบรรยากาศสถาบันการศึกษาให้เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

6. ดำรงความเป็นเลิศทางด้านการบิน

แนวทางหรือมาตรการ

1. สนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับด้านการบิน

2. โรงเรียนนายเรืออากาศจัดการศึกษาในระดับปริญญาโทและเอกในสาขาวิชาทางด้านการบิน โดยเน้นการทำวิจัย

3. ทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนด้วย โดยการใช้ทรัพยากรหรือแหล่งการเรียนรู้ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง

2. ยุทธศาสตร์การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร ได้แก่

1. จัดหากำลังพลจากโรงเรียนนายเรืออากาศเป็นหลัก

แนวทางหรือมาตรการ

1. ทำการวิเคราะห์ความต้องการใช้กำลังพลที่สำเร็จจากโรงเรียนนายเรืออากาศโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดสาขาวิชาและจำนวนที่แน่นอนอย่างแท้จริง
2. การจัดหากำลังพลจากโรงเรียนนายเรืออากาศ ให้จัดหาเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับการบิน และทางด้านสังคมศาสตร์ในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับการทหารหรือการบริหาร ในส่วนการจัดหากำลังพลในสาขาวิชาอื่น ๆ ให้รับจากบุคคลพลเรือนเท่าที่กองทัพอากาศมีความจำเป็นต้องการใช้งาน

2. บรรจุและใช้กำลังพลให้ตรงกับงาน

แนวทางหรือมาตรการ

1. การบรรจุผู้ที่ไม่ได้เป็นนักบินคัดเลือกจากผู้สำเร็จการศึกษาในทุกสาขาวิชา โดยใช้ผลการศึกษาและคะแนนการประเมินค่าเป็นเกณฑ์ในการจัดลำดับ หลังจากผ่านการตรวจร่างกาย และต้องกระทำอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้
2. บรรจุผู้ที่ไม่ได้เป็นนักบินให้ตรงกับความรู้ตามวุฒิหรือสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาตามสายวิทยาการต่าง ๆ ให้ทั่วถึง โดยใช้ผลการศึกษาและการประเมินค่าเป็นเกณฑ์
3. กำหนดการแยกประเภทกำลังพลเป็นเหล่าทหารใหม่ตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ในส่วนผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นนักบินถือเป็นความสามารถพิเศษ
4. กำหนดบทบาทและภารกิจสายวิทยาการของแต่ละเหล่าใหม่ โดยให้มีหน้าที่พัฒนาด้านวิชาการในสายนั้น ๆ และเป็นผู้พิจารณาในการเลื่อนเลขหมายความชำนาญการทหารอากาศ (ลชทอ.)
5. ศึกษาการเลื่อนเลขหมายความชำนาญการทหารอากาศ (ลชทอ.) ใหม่ ซึ่งน่าจะมาจากการปฏิบัติงานในสายวิทยาการของตนเอง ไม่ใช่เลื่อนจากการศึกษาโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศหรือวิทยาลัยการทัพอากาศ
6. ปรับระบบการแต่งตั้งโยกย้ายใหม่ โดยให้เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาและคณะกรรมการไม่ใช่สายวิทยาการหรือผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว และต้องทำอย่างโปร่งใส เปิดเผยตรวจสอบได้
7. กำหนดคุณสมบัติประจำตำแหน่งต่าง ๆ ใหม่

3. พัฒนากำลังพลจากระบบการฝึกศึกษาของกองทัพอากาศเป็นหลัก

แนวทางหรือมาตรการ (โดยภาพรวม)

1. สนับสนุนให้กำลังพลได้รับการพัฒนาจากระบบการฝึกศึกษาของกองทัพอากาศให้มากที่สุดโดยเท่าเทียมกันและไม่จำกัดเหล่า
2. เพิ่มคุณภาพผู้เข้ารับการศึกษาโดยการคัดเลือกกำลังพลต้องทำโดยโปร่งใสเปิดเผยและตรวจสอบได้
3. การพัฒนากำลังพลทุกระดับต้องมุ่งเน้นให้มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารอาชีพ
4. การพัฒนากำลังพลโดยการจัดโครงการศึกษาต้องสอดคล้องกับความต้องการของกองทัพอากาศเป็นหลัก
5. พัฒนาสถาบันการศึกษาวิชาชีพทหารให้เข้มแข็งโดยการเพิ่มความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาด้วยกัน
6. พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนทุกหลักสูตรให้ผู้รับการศึกษาเข้าถึงได้ง่ายและน่าสนใจ
7. ขยายแนวทางการพัฒนากำลังพลโดยการส่งเสริมให้กำลังพลได้เพิ่มวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้น มีการเปิดโอกาสให้ไปศึกษาต่อระดับปริญญาโท – เอกในสถาบันการศึกษาของพลเรือนโดยทุนส่วนตัว
8. เปิดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังพล

แนวทางหรือมาตรการ (โรงเรียนนายเรืออากาศ)

1. ให้นักเรียนนายเรืออากาศมีความรับผิดชอบและปกครองตนเองโดยจัดให้มีเวลาว่างเป็นอิสระในการค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น
2. การเรียนภาควิชาการต้องเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อนำไปใช้งานได้จริง
3. ปรับปรุงระบบการปกครองนักเรียนนายเรืออากาศให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป
4. จัดหลักสูตรการศึกษาในระดับปริญญาตรีให้สอดคล้องกับการทำงานของกองทัพอากาศ คือ ด้านวิทยาศาสตร์หรือวิศวกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบิน และด้านสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการทหารหรือการบริหาร
5. จัดทำหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่ไม่ซ้ำซ้อนกับสถาบันพลเรือนในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญและมีความพร้อม

แนวทางหรือมาตรการ (โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ)

1. การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการพิจารณาตามความต้องการใช้งานจริง
2. ผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรฝ่ายเสนาธิการต้องได้เกรดเฉลี่ยจากโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูงไม่ต่ำกว่า 3.00 ส่วนที่เหลือให้เข้าหลักสูตรฝ่ายอำนวยการ
3. ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและได้คิดวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระมากขึ้น โดยการลดชั่วโมงการบรรยายแต่เน้นการสัมมนาและการแสดงผลงาน อีกทั้งให้มีการฝึกปฏิบัติในการเขียนแผนและมีการฝึกปฏิบัติงานจริงในหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการ
4. จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันสมัย
5. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรใหม่อย่างถูกต้องตามหลักวิชาโดยมีอาชีพด้านการทหารและการศึกษา โดยจัดทำเป็น 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรฝ่ายเสนาธิการกับหลักสูตรฝ่ายอำนวยการ อีกทั้งปรับหลักสูตรให้ทันสมัยโดยการลดวิชาต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นออก และเน้นการทำวิจัยโดยนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้จริง
6. จัดทำเป็นระบบหน่วยกิตเพื่อเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับปริญญาโทได้

แนวทางหรือมาตรการ (วิทยาลัยการทัพอากาศ)

1. การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการพิจารณาตามความต้องการใช้งานจริง
2. ผู้เข้ารับการศึกษาต้องมีผลการเรียนดีจากโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและมีชั้นยศนาวาอากาศเอก (พิเศษ)
3. การเรียนการสอนเป็นการฟังการบรรยายจากผู้ที่มีประสบการณ์โดยการเชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากสถาบันภายนอกมาบรรยาย เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การวิจัย การคิดวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นที่หลากหลายและการสัมมนากับหน่วยงานภายนอกกองทัพมากขึ้น
4. นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน
5. จัดหลักสูตรให้เน้นการศึกษาในระดับยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการชั้นสูง ภาวะผู้นำ การใช้กำลังทางอากาศ และการวิจัยโดยนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้จริง
6. จัดทำเป็นระบบหน่วยกิตเพื่อเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับปริญญาโทได้

4. ทำนุบำรุงรักษากำลังพลให้ทั่วถึง

แนวทางหรือมาตรการ

1. การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งต้องเป็นไปตามความรู้ความสามารถในสายงานหรือสายวิชาการของตนเองจนถึงระดับสูงสุดและต้องไม่แตกต่างกันมากในแต่ละเหล่า
2. ปรับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติศักดิ์ศรี
3. ปรับระบบการประเมินผลโดยการกำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดที่เด่นชัด
4. ปรับการเลื่อนไหลยศและตำแหน่งของกำลังพลในทุก ๆ ส่วน
5. ให้ความสำคัญภูมิใจในงานที่ทำ
6. จัดระบบสวัสดิการให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

5. ปรับระบบการประเมินผลการศึกษาและการปฏิบัติงาน

แนวทางหรือมาตรการ

1. การประเมินผลการศึกษาและการปฏิบัติงานต้องทำอย่างจริงจังโดยการคัดออกซึ่งต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินและตัวชี้วัดที่เด่นชัด
2. การประเมินผลการศึกษาและการปฏิบัติงานต้องใช้หลายวิธี เช่น การสอบ พฤติกรรม ผลงาน
3. การประเมินผลการศึกษาและการปฏิบัติงานต้องทำหลายครั้งและมีผู้ประเมินหลายคน
4. การประเมินผลการศึกษาและการปฏิบัติงานต้องมีผลต่อการพิจารณาตำแหน่งและค่าตอบแทน
5. ผลการประเมินของนักเรียนนายเรืออากาศต้องมีผลต่อการคัดเลือกศิษย์การบิน โดยคำนึงสาขาวิชาที่ศึกษาด้วย
6. นำผลการประเมินในหลักสูตรระดับต้นมาพิจารณาประกอบในการคัดเลือกเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรระดับสูงขึ้น
7. นำผลการประเมินส่งให้หน่วยที่บรรจุและลงประวัติการรับราชการ
8. การประเมินผลต้องเปิดเผย โปร่งใสและตรวจสอบได้

6. ปรับหลักเกณฑ์การพ้นจากราชการ

แนวทางหรือมาตรการ

1. กำหนดแนวทางการรับราชการอย่างมีขั้นตอนตั้งแต่ก่อนการบรรจุโดยชัดเจน และเข้าใจถูกต้องตรงกัน
2. ทำระบบการปลดปล่อยกำลังพลตามชั้นยศ อายุและจำนวนปีที่รับราชการ
3. กำลังพลที่เสื่อมสภาพหากทำการฟื้นฟูแล้วไม่ดีขึ้นต้องพ้นจากราชการ
4. การพ้นจากราชการต้องเป็นไปโดยการพิจารณาของคณะกรรมการ ไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว
5. การพ้นจากราชการต้องจัดให้มีหน่วยงานรองรับ ยกเว้นกรณีที่ถูกไล่ออกเพราะมีความผิด หรือสนับสนุนทุนการศึกษาให้ไม่เกิน 3 ปี สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อ
6. สนับสนุนให้เปิดบริษัทคู่สัญญากับกองทัพอากาศ
7. ทำระบบการติดตามและใช้งานผู้ที่มีความรู้ความสามารถเมื่อพ้นจากราชการ

7. สร้างระบบข้าราชการพลเรือนในกระทรวงกลาโหม

แนวทางหรือมาตรการ

1. ศึกษาและกำหนดให้ชัดเจนว่าส่วนใดควรเป็นข้าราชการพลเรือนกลาโหมที่ไม่ต้องมีชั้นยศทางทหาร เช่น นักวิชาการ แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่ธุรการ
2. จัดทำระบบให้มีความก้าวหน้าในการทำงาน
3. บรรจุผู้เป็นข้าราชการพลเรือนหรือพนักงานของรัฐในกระทรวงกลาโหม

8. ใช้วุฒิการศึกษาเป็นเครื่องมือ

แนวทางหรือมาตรการ

1. ส่งเสริมให้กำลังพลระดับสัญญาบัตรได้ศึกษาต่อเนื่องในลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และได้เพิ่มวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้นในระดับปริญญาโทและเอก
2. ใช้วุฒิทางการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาให้ได้รับความเจริญก้าวหน้าในทางราชการ
3. พิจารณาคัดเลือกและสนับสนุนผู้ที่เคยรับผิดชอบงานด้านการศึกษาที่เป็นคนดี คนเก่งและมีความรู้ความสามารถก่อนจะไปดำรงตำแหน่งสำคัญ

4. มีการโยกย้ายหมุนเวียนอาจารย์หรือผู้ที่เคยรับผิดชอบงานด้านการศึกษาที่เป็นคนดี คนเก่งและมีความรู้ความสามารถ ไปปฏิบัติงานในสายวิชาการหรือหน่วยงานอื่น ๆ ให้เจริญก้าวหน้าในทางราชการตามระยะเวลาที่เหมาะสมและสมควรใจ

9. ยกเลิกระเบียบกฎเกณฑ์บางเรื่อง

แนวทางหรือมาตรการ

1. ศึกษาระเบียบกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกำลังพล
2. ยกเลิกระเบียบกฎเกณฑ์ที่ไม่เอื้อให้การบริหารกำลังพลเกิดประสิทธิภาพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรเพื่อการพัฒนาคุณภาพกองทัพอากาศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร ตั้งแต่ตั้งสถาบันแต่ละแห่งจนถึง พ.ศ.2545 และศึกษาแนวโน้มการพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร รวมทั้งการนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรเพื่อการพัฒนาคุณภาพกองทัพอากาศไทยในช่วง 10 ปีข้างหน้า โดยใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การวิจัยแบบเดลฟาย (The Delphi Technique) และการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภาวะคุกคามของกองทัพอากาศ (SWOT Analysis) สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาของระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

1.1 พัฒนาการระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

1.1.1 ช่วงที่ 1 พ.ศ.2493 – 2497 : กำเนิดสงครามเย็นและสงครามเกาหลี

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ประเทศสหรัฐอเมริกาได้กลายเป็นมหาอำนาจที่เข้มแข็งที่สุด ได้พยายามจัดตั้งองค์การสหประชาชาติให้เป็นกลไกในการรักษาสันติภาพระหว่างประเทศ ตลอดจนการวางระเบียบเศรษฐกิจ การค้าและการเงินระหว่างประเทศ ได้ให้ความสำคัญในยุโรปด้วยแรงอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์จากสหภาพโซเวียต และด้วยความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์ของระบบการเมืองและระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต จึงนำไปสู่ความหวาดระแวงและไม่เข้าใจกันระหว่างประเทศทั้งสอง ทำให้การเมืองของโลกได้ถูกแบ่งออกเป็น 2 ค่าย (Bi - Polar World) คือ ค่ายโลกเสรี มีประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นแกนนำ และค่ายคอมมิวนิสต์มีสหภาพโซเวียตเป็นแกนนำ การ

แข่งขันระหว่างมหาอำนาจทั้งสองทำให้โลกตกอยู่ภายใต้สภาพที่เรียกว่า สงครามเย็น ในประเทศเกาหลีมีลักษณะเช่นเดียวกัน ได้ถูกแบ่งออกเป็นสองส่วน เกาหลีเหนืออยู่ภายใต้การดูแลของโซเวียต ส่วนเกาหลีใต้อยู่ภายใต้การดูแลของสหรัฐอเมริกา และกลายเป็นสมรภูมิของมหาอำนาจที่มีผลประโยชน์และอุดมการณ์ขัดแย้งกัน และได้กลายเป็นสงครามร้อนเมื่อกองทัพเกาหลีเหนือได้บุกผ่านเส้นขนานที่ 38 องศาเหนือ ลงมายังเกาหลีใต้ ภายใต้การสนับสนุนช่วยเหลือของกองกำลังจีนคอมมิวนิสต์ ประเทศไทยได้ส่งทหารไปร่วมรบในสงครามเกาหลี ตามมติของสหประชาชาติ ผู้นำไทยโดย จอมพล ป. ได้ประกาศจุดยืนอยู่ข้างสหรัฐอเมริกาในเวทีการเมืองโลกในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ จนประเทศไทยกลายเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ และไทยต้องการพึ่งสหรัฐฯ เพราะมีอาวุธยุทธโปกรณ์ที่ทันสมัยและพร้อมที่จะช่วยเหลือเมื่อไทยต้องการ

การพัฒนาคุณภาพของกองทัพอากาศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 เป็นต้นมานับเป็นจุดเริ่มต้นในการปรับปรุงกองทัพอากาศยุคใหม่ เริ่มตั้งแต่การปรับปรุงโครงสร้างการจัดส่วนราชการภายในกองทัพ การรับมอบเครื่องบินจากประเทศตะวันตกและการจัดซื้อเครื่องบิน การพัฒนาบุคลากรทั้งนักบิน ช่างอากาศและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ให้มีความรู้ความสามารถกับวิทยาการด้านการบินยุคใหม่โดยส่งไปศึกษาต่างประเทศมากขึ้น ในขณะเดียวกันการจัดระบบการศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร ได้ก่อตั้งโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ในปี พ.ศ. 2492 และโรงเรียนนายเรืออากาศ ในปี พ.ศ. 2493

การก่อตั้งโรงเรียนนายเรืออากาศ โดยพลอากาศเอก ฟิ้น รณนภากาศ ฤทธาคนี ผู้บัญชาการทหารอากาศและคณะนายทหารชั้นผู้ใหญ่ในขณะนั้น ได้รับเอาความคิดมาจากพลอากาศโทพระยาเฉลิมอากาศ ที่ว่า “เราจะต้องมีโรงเรียนผลิตนายทหารสัญญาบัตรของเราขึ้นเองให้จงได้” เนื่องจากวิทยาการด้านการบินและการใช้กำลังทางอากาศได้พัฒนาเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว แต่นายทหารที่กองทัพอากาศได้รับมาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และโรงเรียนนายเรือ นั้น ได้ศึกษาเน้นหนักไปทางเทคนิคของแต่ละเหล่าทัพ บางวิชาไม่มีความจำเป็นสำหรับกองทัพอากาศและไม่ได้ศึกษาวิชาที่กองทัพอากาศต้องการ จึงมีเป้าหมายในการจัดการศึกษา คือ การผลิตนายทหารสัญญาบัตรให้กับกองทัพอากาศ ในรุ่นแรกมีจำนวน 30 คน โดยสอบคัดเลือกบุคคลพลเรือนที่มีคุณวุฒิการศึกษาสำเร็จประโยคเตรียมอุดมศึกษา (มัธยมปีที่ 8) เข้าบรรจุเป็นนักเรียนนายเรืออากาศ ใช้ระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตร 3 ปี

นอกจากนี้กองทัพอากาศได้ตั้งโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศขึ้น เพื่อฝึกอบรมนายทหารฝ่ายเสนาธิการ โดยในชุดแรกมีจำนวน 16 คน คัดเลือกมาจากเหล่าต่าง ๆ คือ นักบิน 10 คน ช่างอากาศ 2 คน พลาธิการ สรรพาวุธ สื่อสาร และแพทย์ เหล่าละ 1 คน เรียกว่า “นายทหารฝึกหัดราชการ” ใช้ระยะเวลาศึกษาตามหลักสูตร 1 ปี หลังจากเปิดการศึกษาชุดที่ 1 แล้วอีก 5 ปี กองทัพอากาศจึงได้เปิดการศึกษาชุดที่ 2 เนื่องจากกองทัพอากาศกำลังอยู่ระหว่างหัวเลี้ยวหัวต่อในการปรับปรุงทั้งเจ้าหน้าที่ในสายงานด้านต่าง ๆ และการจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นเพื่อให้ทันกับสถานการณ์ในด้านกำลังทางอากาศที่กำลังก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังต้องเตรียมตัวเพื่อรับงานและประสานงานตามโครงการช่วยเหลือทางทหารของประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้ต้องการเจ้าหน้าที่มากขึ้นจึงไม่สามารถจะจัดนายทหารเข้าศึกษาได้ ต่อมามีความจำเป็นต้องการนายทหารฝ่ายเสนาธิการเพื่อช่วยเหลือผู้บังคับบัญชาตามโครงการปรับปรุงกองทัพอากาศแผนใหม่ซึ่งได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางในทุก ๆ ด้าน ประกอบกับความผันแปรในสถานการณ์ของโลกระหว่างนั้นไม่น่าไว้วางใจ

1.1.2 ช่วงที่ 2 พ.ศ.2497 – 2508 : การเข้าร่วมในสนธิสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เมื่อเกิดสงครามเกาหลีและต่อมาได้เกิดเหตุการณ์สู้รบระหว่างฝรั่งเศสกับเวียดนามในอินโดจีน รัฐบาลฝรั่งเศสได้ร้องขอให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาให้หลักประกันในการเผชิญภัยของการขยายตัวจากฝ่ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นปัญหาต่อความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รัฐบาลสหรัฐ ฯ ได้ตอบสนองด้วยแนวความคิดที่จะจัดตั้งองค์การความมั่นคงร่วมกันขึ้น คือ องค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือซีโต้ (SEATO) โดยมีวัตถุประสงค์ในการประสานนโยบายและผนึกกำลังในการสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ ผู้นำไทยคาดหวังว่าจะมีบทบาทสำคัญในการประกันความมั่นคงของไทย ได้ให้ซีโต้เข้ามาใช้ฐานทัพในไทย ในยุคนี้อเมริกาเองให้การยอมรับรัฐบาลทหารของ จอมพล ป. เพราะรัฐบาลทหาร คือ ผู้ที่ต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างแข็งขัน ต่อมารัฐบาลในยุคของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ปฏิบัติยึดอำนาจและแสดงให้เห็นว่าคอมมิวนิสต์เป็นศัตรูของประเทศอย่างชัดเจน โดยทำการปราบปรามอย่างเด็ดขาด สอบสวนด้วยตนเองและใช้อำนาจของคณะปฏิวัติสั่งให้ประหารชีวิต ตามมาตรา 17

การพัฒนานาฬิกาพวงท้ออากาศไทยในช่วงนี้ กองทัพอากาศได้มีการรับมอบเครื่องบินจำนวนมากจากประเทศสหรัฐอเมริกา มีการฝึกพร้อมกับกองทัพพันธมิตร เช่น สหรัฐอเมริกาได้ให้นักบินกองทัพอากาศไทยไปฝึกเครื่องบินไอพ่นแบบ T-33 ณ ฐานทัพอากาศโยโกด้า ประเทศญี่ปุ่น หรือการส่งนักบินขับไล่และเครื่องบินขับไล่แบบ F-84 G เข้าร่วมการประลองอาวุธกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย ณ ฐานทัพอากาศคลีค ประเทศฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาระบบป้องกันหรือเฝ้าตรวจ โดยเริ่มสร้างสถานีเรดาร์ (Radar) ในระบบป้องกันภัยทางอากาศด้วยความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา

การจัดระบบการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศในช่วงนี้ ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรเป็น 5 ปี แต่มีการกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปีที่ 3 สามารถรับพระราชทานยศเรืออากาศตรี ทำหน้าที่นายทหารสัญญาบัตรได้ทันทีหากทางราชการมีความจำเป็น และกำหนดให้ชั้นปีที่ 4 และ 5 แยกการเรียนออกเป็น 6 เหล่า ได้แก่ เหล่านักบิน เหล่าต้นหน เหล่าสื่อสาร เหล่าช่างอากาศ เหล่าสรรพาวุธและเหล่าอากาศโยธิน ตามลักษณะความต้องการใช้งานของกองทัพอากาศ ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงให้ชั้นปีที่ 5 เหล่านักบินไปรับการศึกษาและการฝึกบินที่โรงเรียนการบิน ส่วนเหล่าต้นหนไปรับการฝึกภาคอากาศที่กองบิน 6 และมีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งโดยแยกเรียนเป็น 3 เหล่า ได้แก่ เหล่าช่างอากาศ เหล่าสื่อสาร เหล่าสรรพาวุธ (ระบบ) และสรรพาวุธ (อาวุธ) เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นปีที่ 5 จึงจะคัดเลือกไปฝึกเป็นนักบินและต้นหน การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรนี้เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่วิทยาการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบินได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องต่อเนื่องกับโรงเรียนเตรียมทหารที่ได้ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2501 ในช่วงนี้หลักสูตรการฝึกอบรมได้มุ่งเน้นในเรื่อง การรับผิดชอบต่อประเทศชาติ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร สิทธิและหน้าที่ชาวไทย หน้าที่พลเมืองดี การบังคับบัญชาและความเป็นผู้นำหน่วย หน้าที่นายทหารสัญญาบัตร จิตวิทยาและการนำทหาร

ในส่วน of โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศได้มีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยมากขึ้น ในช่วงนี้ผู้เข้ารับการศึกษามีนายทหารจากกองทัพบกและกองทัพเรือฝากเรียนด้วย และมีการเปลี่ยนวิธีการคัดเลือกจากการพิจารณาคัดเลือกตามความเหมาะสม เป็นการสอบคัดเลือกเข้ารับการศึกษาแทน

1.1.3 ช่วงที่ 3 พ.ศ.2508 – 2522 : สงครามเวียดนาม

ประเทศเวียดนามเหนือต้องการจะรวมเวียดนามใต้เข้าด้วยกัน มีการส่งเจ้าหน้าที่และกำลังทหารเข้าไปแทรกซ้อนอาศัยและหลบซ่อนอยู่ในหมู่บ้านของเวียดนามใต้ ได้เริ่มทำสงครามกองโจรโดยมีเป้าหมาย คือ โรงเรียน ได้เกลี้ยกล่อมเด็กอายุ 15 - 16 ปี เข้าเป็นพลพรรคฝักอาวุธเข้าทำการรบ แทรกซึมเข้าไปตามหมู่บ้านด้วยการโฆษณาชวนเชื่อให้ราษฎรเข้าใจผิดในการบริหารงานของรัฐบาลเวียดนามใต้จนประสบผลสำเร็จ ได้ทำการรุกรบเวียดนามใต้อย่างรุนแรง จนเวียดนามใต้ต้องร้องขอความช่วยเหลือจากมิตรประเทศฝ่ายโลกเสรี รัฐบาลไทยภายใต้การนำของจอมพลถนอม กิตติขจร ได้ให้ความช่วยเหลือเพื่อป้องกันและยับยั้งการรุกราน ตลอดจนผดุงและรักษาไว้ซึ่งสันติสุขของชาติผู้รักสงบในภูมิภาค สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ทำให้ไทยได้ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยใช้ระบบพันธมิตรระหว่างประเทศ ด้วยการเป็นแกนนำจัดตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน ด้วยเหตุผล คือ การแพร่ขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์ เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำและหลีกเลี่ยงความขัดแย้งระหว่างประเทศ นอกจากนี้มีการทำสนธิสัญญาและข้อตกลงร่วมกับสหรัฐฯ หลายฉบับ มีผลให้รัฐบาลไทยผูกพันกับสหรัฐฯ ในการยินยอมให้เข้ามาตั้งฐานทัพและใช้ฐานบินต่าง ๆ ในไทย เช่น อุดรธานี นครพนม อุบลราชธานี โคราช ตาคลี อุตะภา และน้ำพอง เพื่อส่งทหารไปรบในเวียดนาม

ต่อมาปลายปี พ.ศ. 2514 รัฐบาลไทยได้เริ่มถอนกำลังทหารในเวียดนาม เนื่องจากมีความจำเป็นในการใช้กำลังเพื่อป้องกันประเทศเพิ่มมากขึ้น ทั้งปัญหาผู้ลี้ภัยอพยพจำนวนมาก และปัญหาความตึงเครียดชายแดนด้านตะวันออก ในขณะที่ประชาชนอเมริกันได้เรียกร้องให้รัฐบาลถอนทหารออกจากเวียดนามใต้และยุติการช่วยเหลือ เมื่อสหรัฐอเมริกาถอนทหารออกจากเวียดนาม สถานการณ์ภายในประเทศได้เปลี่ยนไป มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลเผด็จการของ จอมพลถนอม กิตติขจร ที่มีท่าทีไปสู่ จอมพลประภาส จารุเสถียร โดยนิสิตนักศึกษาได้เรียกร้องให้มีการปกครองประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญ จนนำไปสู่เหตุการณ์นองเลือดในวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ต่อมารัฐบาลของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ ได้เปลี่ยนแปลงนโยบายวางตัวเป็นกลาง ไม่แบ่งแยกระบอบการปกครองและอุดมการณ์ทางการเมืองและหันไปผูกมิตรกับจีน มีการเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาถอนฐานทัพออกจากไทยทั้งในระดับประชาชนและระดับรัฐบาล ส่งผลกระทบต่อบทบาทของสหรัฐฯ ในไทย จนในที่สุดต้องถอนฐานทัพพร้อมเครื่องมือทางทหารทั้งปวงที่มีประโยชน์ต่อกิจการทหาร

และมีการลงทุนมหาศาลออกไป ซึ่งไทยต้องสูญเสียสนามบินที่สมบูรณ์แบบที่สุดด้วย ต่อมา ในปี พ.ศ. 2519 มีการประท้วงและอภิปรายอย่างรุนแรงที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกครั้ง เมื่อจอมพลถนอม เดินทางกลับไทย จนนำไปสู่การปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างนิสิตนักศึกษา กับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เป็นเหตุให้นิสิตนักศึกษาได้หนีเข้าไปอยู่ในป่ากับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย จนในที่สุด พลเรือเอก สงัด ชลออยู่ ต้องยึดอำนาจการปกครอง

การพัฒนานานาคุณภาพกองทัพอากาศไทยในช่วงนี้ กองทัพอากาศได้มีการรับมอบ และซื้อเครื่องบินเข้าประจำการ เช่น ในปี พ.ศ. 2514 ได้ซื้อเครื่องบินโจมตีแบบ จ.5 (OV - 10) ด้วยงบประมาณของกองทัพอากาศจำนวนมากเป็นครั้งแรกเพื่อเตรียมการทำสงคราม มีการสร้างเครื่องบินโดยกรมช่างอากาศ มีการพัฒนาอาวุธ กระสุน วัตถุระเบิดเองเนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาลดความช่วยเหลือด้านอาวุธแก่ไทย ทำให้กองทัพอากาศขาดแคลนอาวุธต่าง ๆ โดยโครงการวิจัยและพัฒนาจรวดอากาศที่สำคัญ คือ จรวดเห่าฟ้า อีกทั้งได้มีการพัฒนาระบบป้องกันหรือเฝ้าตรวจโดยได้จัดตั้งสถานีเรดาร์ขนาดเล็กที่หนองคายและเขาพนมรุ้ง และสถานีเรดาร์ขนาดใหญ่ที่คอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่ออุดช่องโหว่

การจัดระบบการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศในช่วงนี้ ได้มีการปรับปรุงหลักสูตร ได้มุ่งเน้นให้นักเรียนนายเรืออากาศมีความรู้เทียบเท่ามาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีการเปลี่ยนแปลงให้นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 - 2 ศึกษาวิชาพื้นฐานเหมือนกัน และชั้นปีที่ 3 - 5 จะแยกศึกษาเป็นสาขาวิชา แทนการแยกเป็นเหล่าดังในหลักสูตรก่อน ๆ โดยพวกวินาศาสตร์ทั่วไปจะเรียนวิทยาศาสตร์ทั่วไปแขนงการดำเนินงานระบบ พวกวิศวกรรมศาสตร์จะเรียนร่วมกันจนจบชั้นปีที่ 2 แล้วแยกออกเป็น คือ สาขาวิชาวิศวกรรมอากาศยาน สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า ต่อมาในหลักสูตร พ.ศ. 2521 พวกวินาศาสตร์ แยกออกเป็น 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการจัดการระบบและสาขาวิชาการคำนวณระบบ พวกวิศวกรรมศาสตร์ แยกออกเป็น 4 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาวิศวกรรมอากาศยาน สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า และสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา ซึ่งในหลักสูตรนี้ได้เปิดสาขาวิศวกรรมโยธาตามความต้องการของกองทัพอากาศ เพราะขาดแคลนวิศวกรโยธาอย่างมาก ผู้ที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยไม่สมัครใจเข้าทำงานในกองทัพอากาศ เนื่องจากเงินเดือนน้อยและไม่ก้าวหน้า และเมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นปีที่ 5 จึงจะคิดเป็นศิษย์การบินเช่นเดิม นอกจากนั้นมิ

การเปลี่ยนโครงสร้างหลักสูตรโดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ การศึกษาวิชาการ การฝึกอบรม วิชาทหารและความเป็นผู้นำ การฝึกอบรมพลศึกษาและการกีฬา การอบรมจริยศึกษา การฝึกอบรมด้านกิจกรรมพิเศษ และการเสริมสร้างประสบการณ์ มีการเปลี่ยนการประเมินผลการศึกษาโดยวัดปริมาณการศึกษาจากจำนวนชั่วโมงเป็นระบบหน่วยกิต และวัดผลการศึกษาจากร้อยละเป็นระบบเต็มและเต็มเฉลี่ยสะสม ในระบบลำดับขั้น (Grading System) โดยให้คะแนนเป็นอักษร A,B⁺,B,C⁺,C,D⁺,D,F

ในส่วนของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ มีการปรับโครงสร้างหลักสูตรออกเป็น 6 หมวดวิชา คือ หมวดปฐมนิเทศ หมวดวิชาการจัดดำเนินงานทางทหาร หมวดวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หมวดวิชากำลังอำนาจแห่งชาติ หมวดวิชาเสนาธิการกิจ และหมวดวิชายุทธศาสตร์ทหารและการวางแผนทางทหาร ในหมวดวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มีการบรรยายเกี่ยวกับระบบรัฐชาติ มูลฐานความขัดแย้งระหว่างประเทศ กลุ่มเสรีประชาธิปไตย กลุ่มคอมมิวนิสต์ กลุ่มชาติเป็นกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในเอเชียอาคเนย์ และวิวัฒนาการขององค์การสหประชาชาติ องค์การนาโต้ องค์การซีโต้ นอกจากนี้มีการบรรยายพิเศษเรื่อง นโยบายในการบริหารและพัฒนากองทัพอากาศ นโยบายในการรับความช่วยเหลือทางทหาร เทคโนโลยีกับกิจการทหาร แนวคิดในการสร้างเครื่องบินของกองทัพอากาศไทย กองทัพอากาศรัสเซียและจีนแดง ตามสถานการณ์ของช่วงเวลานี้

นอกจากนั้นในช่วงนี้ได้มีการตั้งวิทยาลัยการทัพอากาศขึ้นในปี พ.ศ. 2510 ด้วยผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพอากาศต้องการจะให้นายทหารอากาศที่ดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ได้มีความรู้ทันกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการที่กำลังก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้สามารถที่จะใช้กำลังทางอากาศที่มีอยู่สนับสนุนนโยบายของชาติได้อย่างถูกต้องและได้รับผลมากที่สุด ซึ่งเป็นการศึกษาที่สูงกว่าระดับโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศที่เน้นหนักวิชาเสนาธิการกิจและหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการเป็นส่วนใหญ่ การศึกษาระดับใหม่นี้จะเป็นการศึกษาในเรื่อง การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา สังคม การทหาร และความมั่นคงปลอดภัยของชาติ เพื่อนำมาประยุกต์กับการใช้กำลังทหารสนับสนุนวัตถุประสงค์และนโยบายของชาติให้บรรลุผลสำเร็จได้ ก่อนที่จะเปิดการศึกษาในรุ่นแรกกองทัพอากาศได้ส่งเจ้าหน้าที่คณะหนึ่งเดินทางไปดูงานวิทยาลัยการทัพอากาศในประเทศต่าง ๆ ทั้งยุโรป อเมริกา และบางประเทศในเอเชีย เพื่อนำแนวความคิดและประสบการณ์มาจัดตั้งวิทยาลัยการทัพอากาศของไทย และที่สำคัญ คือ การได้รับความช่วยเหลือจาก Air University ของประเทศสหรัฐอเมริกาในการ

กำหนดหลักสูตรรุ่นแรก โดยแบ่งโครงสร้างหลักสูตรออกเป็น 5 หมวดวิชา คือ หมวดวิชา
 มูลฐานแห่งอำนาจและความขัดแย้ง หมวดวิชานโยบายและความมั่นคงแห่งชาติ หมวดวิชา
 การตัดสินใจทางการทหาร หมวดวิชาขีดความสามารถทางการทหาร หมวดวิชายุทธศาสตร์
 ทหารในปัจจุบันและอนาคต ต่อมา มีการเพิ่มเอกสารวิจัยเป็นหมวดวิชาที่ 6 และเพิ่มเกม
 สงคราม (war game) เป็นหมวดวิชาที่ 7 การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาใช้วิธีการพิจารณา
 คัดเลือกตามความเหมาะสม ในรุ่นแรกมีจำนวน 18 คน เป็นนายทหารอากาศทั้งหมด ต่อมา
 ได้มีนายทหารจากต่างเหล่าทัพเข้ามาศึกษาและข้าราชการพลเรือนเข้ามาศึกษาด้วย

1.1.4 ช่วงที่ 4 พ.ศ.2522 – 2533 : เวียดนามยึดครองกัมพูชา

ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2521 เวียดนามได้ส่งกำลังทหาร 12 กองพล เข้ายึดครอง
 กัมพูชาตามยุทธการบัวบาน ประเทศไทยและอาเซียนมองว่าเวียดนามได้รับการสนับสนุน
 จากโซเวียต ได้เรียกร้องให้เวียดนามถอนทหารออกจากกัมพูชา การยึดครองกัมพูชาของ
 เวียดนามทำให้กองทัพไทยได้กลายเป็นผู้เผชิญกับกองทัพเวียดนามโดยตรง ไทยจึงหันไปทำ
 ความสัมพันธ์กับจีนเพื่อเป็นหลักประกันถ้าเวียดนามรุกรานไทย ไทย-จีนจึงมีผลประโยชน์ร่วม
 กันที่จำกัดภัยคุกคามจากเวียดนามในระดับรัฐบาลต่อรัฐบาล ทำให้ระดับพรรคต่อพรรคลด
 น้อยลง นำไปสู่การปิดสถานีวิฑูเสียงประชาชนแห่งประเทศไทย ส่วนจีนได้ขออาศัยเขตแดน
 ไทยเป็นเส้นทางลำเลียงอาวุธไปให้ฝ่ายเขมรแดงที่ต่อต้านเวียดนาม การป้องกันประเทศของ
 ไทยยังคงหันเข้าประเทศมหาอำนาจ แต่เปลี่ยนจากสหรัฐ ฯ เป็นจีน ผู้นำไทยยังคงดำเนิน
 คล้อยตามสหรัฐ ฯ ที่เริ่มมีความสัมพันธ์ที่ดีกับจีน และอยู่บนหลักการของการมีผลประโยชน์
 ร่วมกันต่อปัญหาในกัมพูชา ในปี พ.ศ. 2523 รัฐบาลภายใต้การนำของ พลเอก เปรม
 ได้ประกาศใช้คำสั่งที่ 66/23 โดยการปฏิบัติการต่อสู้ทางการเมืองในพื้นที่ที่ถูกภัยคอมมิวนิสต์
 คุกคาม เพื่อทำลายแนวร่วมและโครงสร้างพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ด้วยการให้
 การศึกษาทางการเมือง ให้ความรู้หลักประชาธิปไตยและพัฒนาช่วยเหลือประชาชนในอันที่จะ
 สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน ใช้การเมืองเป็นหลักและการ
 ทหารสนับสนุน ทำให้ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์มอดตัวจำนวนมาก นำความเสื่อมและการ
 ลื่นสุดของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

ในขณะที่ช่วงนี้เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของความสัมพันธ์ไทย - สหรัฐ ฯ มีการออก
 กฎหมายของรัฐสภาสหรัฐอเมริกา เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรกรรม (Farm Act) และอุตสาหกรรม

ภายใน (Jenkins Bill) ทำให้ทั้งสองประเทศซึ่งเป็นมิตรอย่างใกล้ชิดกลับต้องกลายเป็นผู้เผชิญหน้ากันทางเศรษฐกิจ แต่สหรัฐฯ กลับต้องให้ความช่วยเหลือด้านการทหารซึ่งฝ่ายบริหารของสหรัฐฯ ได้เสนอโครงการต่าง ๆ ช่วยเหลือไทยด้านความมั่นคง ได้แก่ โครงการสนับสนุนทางเศรษฐกิจ โครงการให้การศึกษและการฝึกอบรมด้านการทหาร โครงการช่วยเหลือด้านการพัฒนา โครงการช่วยเหลือทางทหาร โครงการขายอาวุธให้แก่รัฐบาลต่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้สหรัฐฯ ยังตกลงที่จะจัดตั้งคลังอาวุธสำรองขึ้นในไทย

โดยสรุปในช่วงนี้ภัยคุกคามของไทยปรากฏชัดเจน คือ เวียดนาม ซึ่งได้ดำเนินการคุกคามต่อไทยหลายครั้ง เช่น การก่อวินาศกรรม การแทรกซึมบ่อนทำลาย การเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลหรือเรียกร้องสิทธิต่างๆ การโฆษณาชวนเชื่อ โดยประสงคร้ายต่อไทยว่ารัฐบาลบริหารประเทศด้วยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับจักรพรรดินิยมสหรัฐอเมริกา การใช้กำลังทหารประชิดชายแดนเพื่อบีบบังคับไทยให้ดำเนินตามวัตถุประสงค์ทางการเมืองของเวียดนาม การแสดงเจตนาบางประการที่เป็นการคุกคาม เช่น การพูดว่าเวียดนามสามารถยึดอิสรประเทศภายใน 5 ชั่วโมง การปรากฏเอกสารคอมมิวนิสต์ที่จะตั้งสหพันธรัฐอินโดจีนที่มีขอบเขตครอบคลุมดินแดนของสาธารณรัฐประชาชนลาวสยาม ซึ่งคือภาคอีสานของไทย ตลอดจนการละเมิดอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนไทยมากกว่า 720 ครั้ง นอกจากนี้ชายแดนไทยกับลาวยังมีการสู้รบกันอีกหลายครั้ง เพราะการได้รับอิทธิพลของเวียดนาม ได้แก่ กรณีพิพาทบริเวณ 3 หมู่บ้าน จังหวัดสุรินทร์ กรณีพิพาทหมู่บ้านร่มเกล้า จังหวัดพิษณุโลก รัฐบาลไทยได้จัดกำลังเข้าดำเนินการตอบโต้ ทำให้ทหารไทยเสียชีวิตและต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างมาก

การพัฒนาคุณภาพกองทัพอากาศไทยในช่วงนี้ กองทัพอากาศไทยมีการนำอาวุธสมัยใหม่จากสหรัฐฯ ภายใต้โครงการการให้สินเชื่อทางทหาร (Foreign Military Credit Sales : FMS) เพื่อปรับปรุงสมรรถภาพของกองทัพไทยในการรับมือกับภัยคุกคาม กองทัพอากาศได้มีการซื้อเครื่องบินขับไล่แบบ F - 5E/F รุ่นที่ 2 และเครื่องบินขับไล่แบบ F - 16A/B ซึ่งเป็นเครื่องบินขับไล่ขั้นแนวหน้าของโลกและเป็นประเทศแรกในเอเชียเข้าประจำการ เพื่อเป็นมาตรการของการป้องปรามที่ไม่ต้องการให้กองทัพอีกฝ่ายหนึ่งตัดสินใจเปิดการรบหรือการรุกทางทหาร และยังมี การดัดแปลงและพัฒนาเครื่องบินฝึกแบบ Fan trainer ด้วย ในส่วนของการพัฒนาการฝึก ได้เริ่มการฝึกร่วมผสมกับกองทัพอากาศมิตรประเทศเป็นครั้งแรก เช่น อินโดนีเซีย สหรัฐอเมริกา มาเลเซียและสิงคโปร์ มีการพัฒนาอาวุธโดยทำโครงการระบบป้องกัน

กันอากาศยานระยะใกล้ (Sky Guard) ควบคุมการยิงด้วยเรดาร์และคอมพิวเตอร์ และจัดหา ปืนต่อสู้อากาศยานเม้าเซอร์ใช้สำหรับป้องกันฐานทัพอากาศ มีการตั้งศูนย์วิทยาศาสตร์และ พัฒนาระบบอาวุธกองทัพอากาศ มีการพัฒนาระบบการป้องกันและเฝ้าตรวจโดยทำโครงการ ปรับปรุงระบบป้องกันภัยทางอากาศเป็นระบบอัตโนมัติ (Royal Thai Air Defense System : RTADS) แทนระบบทำงานด้วยมือ ควบคุมการทำงานด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถตั้ง เครื่องบินขับไล่สกัดกั้นเครื่องบินข้าศึกได้ทันทีที่เรดาร์ตรวจพบ อีกทั้งได้พัฒนาระบบบัญชา การและควบคุม โดยสร้างศูนย์ยุทธการทางอากาศและศูนย์ควบคุมการปฏิบัติทางอากาศ ซึ่ง เป็นศูนย์ควบคุมและสั่งการที่ได้ติดตั้งอุปกรณ์และเครื่องมือแจ้งเตือนภัยอัตโนมัติ ตลอดจน ได้พัฒนาระบบการส่งกำลังบำรุงเป็นระบบอัตโนมัติ (Automated Logistics Management System : ALMS) เพื่อที่จะสามารถควบคุมและดำเนินงานให้กองทัพอากาศมีขีดความสามารถ พร้อมรบในอัตราสูงสุดอยู่เสมอ

การจัดระบบการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศในช่วงนี้ ได้เปลี่ยนการสอบ คัดเลือกโดยจัดสอบเองและรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามระบบการ ศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และให้ชั้นปีที่ 1 ไปศึกษาวิชาพื้นฐานร่วมกันกับเหล่าทัพอื่นที่ โรงเรียนเตรียมทหาร 1 ปี หลังจากนั้นจึงกลับมาศึกษาต่อในโรงเรียนนายเรืออากาศอีก 4 ปี โดยในชั้นปีที่ 2 ได้แยกออกเป็นสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ สาขาวิชาการจัดการระบบ สาขาวิชา คอมพิวเตอร์ สาขาวิชาเคมี-ฟิสิกส์ สาขาวิชาบริหารศาสตร์ สาขาวิชาวิศวกรรมอากาศยาน สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า และสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สาขา วิชาที่เปิดเพิ่มในช่วงนี้ ได้แก่ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ แทนสาขาวิชาการคำนวณระบบ เป็น การเปลี่ยนชื่อเรียกให้เหมาะสมและปรับปรุงเนื้อหาใหม่ให้รองรับกับวิทยาการคอมพิวเตอร์ ในวงการทั่วไปและกองทัพอากาศ สาขาวิชาเคมี-ฟิสิกส์ เพื่อรองรับการสอนของเจ้าฟ้าหญิง จุฬาภรณ์ซึ่งในขณะนั้นทรงดำรงตำแหน่งพระอาจารย์วิชาเคมีในโรงเรียนนายเรืออากาศ และ สาขาวิชานี้จะศึกษาทั้งวิชาเคมีและฟิสิกส์ เพราะความรู้ทั้ง 2 ด้าน จะเป็นประโยชน์กับการ ทำงานในกองทัพอากาศ ส่วนสาขาวิชาบริหารศาสตร์ เพื่อผลิตกำลังพลนายทหารหลักไป รองรับการทำงานในหน่วยอากาศโยธินและในหน่วยอื่น ๆ เช่น กรมกำลังพล กรมส่งกำลัง บำรุง กรมการเงิน และสาขาวิชานี้จะใช้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์น้อยลูกหลาน ทหารอากาศ โดยเฉพาะลูกศิษย์เก่าโรงเรียนนายเรืออากาศจะสามารถศึกษาในสาขานี้จบได้ นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงปริญญาที่ได้รับด้วย โดยผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์จะ

ได้รับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) ส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์จะได้รับปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วศ.บ.)

ในส่วนของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ มีการกำหนดปรัชญาการศึกษา คือ เพื่อให้นายทหารมีความรู้ความสามารถ เสนาธิการกิจ มีบุคลิกลักษณะที่จะเป็นฝ่ายอำนวยการและผู้บังคับบัญชาระดับกองบินและสูงขึ้นไป เมื่อสำเร็จการศึกษาต้องทำหน้าที่เป็นฝ่ายอำนวยการหรือผู้บังคับบัญชาระดับกองบินขึ้นไปได้ และยังสามารถทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกองทัพอากาศในการติดต่อประสานหรือปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดโครงสร้างหมวดวิชาใหม่ ได้แก่ หมวดวิชาการบังคับบัญชาและการบริหาร หมวดวิทยาศาสตร์ หมวดวิชาการทหารและยุทธวิธี หมวดวิชากิจกรรมของหน่วย และหมวดวิชาเสนาธิการกิจ มีการศึกษาวิชาใหม่ ๆ ตามสถานการณ์ในช่วงนี้และทันกับความก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่ เช่น องค์ประกอบกำลังอำนาจแห่งชาติ กรรมวิธีในการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ปัญหาและการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย ความมั่นคงแห่งชาติ ภูมิรัฐศาสตร์ทหารของประเทศไทย ศักยภาพสงคราม ระบบการป้องกันภัยทางอากาศ ระบบโทรคมนาคมทหาร ระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสร้างคุณภาพงาน สงครามเคมี คอมพิวเตอร์สำหรับการบริหาร การสนับสนุนการปฏิบัติการทางทะเล เป็นต้น

ระบบการฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศก็เช่นเดียวกัน มีการเปลี่ยนแปลงโดยจัดโครงสร้างหมวดวิชาใหม่เป็น 5 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาการบังคับบัญชาและการจัดการบริหาร หมวดวิทยาศาสตร์ หมวดวิชาการทหาร หมวดวิชาเสนาธิการกิจ และหมวดวิชากิจกรรม มีการเพิ่มวิชาต่าง ๆ ให้เหมาะสมและทันสมัยยิ่งขึ้น ได้แก่ การกำหนดนโยบายบทบาทของโซเวียตและจีนกับความมั่นคงของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หลักนิยมทางทหาร มูลฐานความขัดแย้งระหว่างประเทศ กลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด สถานการณ์ของโลกในอนาคตด้านการทหาร การใช้กำลังอากาศยุทธศาสตร์ สงครามอิเล็กทรอนิกส์ การบริหารงานบุคคล เพิ่มการดูงานในหน่วยงานที่น่าสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมภายในประเทศ นอกจากนี้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีทำเอกสารวิจัยให้ทำเป็นบุคคล เพื่อให้นายทหารนักศึกษามีเวลาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง รวมทั้งได้แสดงออกซึ่งข้อคิดเห็นและประสบการณ์ได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

1.1.5 ช่วงที่ 5 พ.ศ.2533 – 2545 : สงครามเย็นยุติ

ภายหลังจากที่นายมิคาอิล กอร์บาชอฟ ขึ้นเป็นผู้นำคนใหม่ของโซเวียตและต้องการอยู่ร่วมกับชาติอื่นอย่างสันติ มีการเปลี่ยนแปลงในโซเวียตจนในที่สุดทำให้ประเทศต้องแตกออกเป็นรัฐอิสระอีกหลายแห่ง ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปตะวันออกได้แยกตัวออกจากเขตอิทธิพลของโซเวียต พรรคคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออกหมดอำนาจ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เช่นเดียวกัน เวียดนามได้ปรับนโยบายใหม่และประกาศถอนกำลังออกจากกัมพูชา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าโลกได้เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคหลังสงครามเย็น มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม จากระบบหลายขั้วหรือสองขั้วเป็นขั้วเดียว คือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ให้ความสนใจต่อปัญหาเศรษฐกิจในประเทศมากกว่าปัญหาความมั่นคงนอกประเทศ ได้สร้างระเบียบโลกใหม่ที่เน้นการปกครองระบอบประชาธิปไตย คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีการเปลี่ยนแปลงโดยทำให้เป็นกระบวนการผลิตระดับโลก เป็นยุคที่เรียกว่า โลกไร้พรมแดนหรือโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านอิเล็กทรอนิกส์ สื่อสาร โทรคมนาคมอย่างรวดเร็ว ทำให้การลงทุน ธุรกิจ การติดต่อสื่อสารต่าง ๆ ทำได้ง่ายและรวดเร็ว ปัญหาที่เกิดขึ้นในขอบเขตระดับโลกของทศวรรษนี้จึงเป็นปัญหาการก่อการร้าย ปัญหายาเสพติด ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม บริษัทข้ามชาติกำลังมีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างมาก มีการแข่งขันทางการเมืองและการทหารน้อยลง แต่หันมามุ่งพัฒนาเศรษฐกิจ โดยกระแสด้านการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอุตสาหกรรมที่เน้นการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อการค้าและกำไร ลักษณะของความขัดแย้งในช่วงนี้อาจดำรงอยู่ใน 2 ลักษณะ คือ ความขัดแย้งที่เกิดจากการแย่งชิงผลประโยชน์ระหว่างประเทศ เช่น ผลประโยชน์ทางทะเล การขุดเจาะน้ำมัน แร่ธาตุ แหล่งประมง ปัญหาความไม่ชัดเจนเรื่องเส้นเขตแดน เป็นต้น ศัตรูจะปรากฏชัดเจน มีการใช้กำลังตามรูปแบบไม่ว่าจะเป็นกำลังทางบก ทางทะเลและทางอากาศ สงครามแบบนี้จะเป็น สงครามตามแบบ เช่น สงครามอ่าวเปอร์เซีย มีการใช้กำลังทหารขนาดใหญ่เข้าทำการรบ มีการใช้เครื่องบินรบสมัยใหม่ มีการใช้ดาวเทียมเพื่อรายงานความเคลื่อนไหวของศัตรู มีระบบการบังคับบัญชา การควบคุมและการติดต่อสื่อสาร ตลอดจนการใช้ขีปนาวุธที่ควบคุมด้วยคอมพิวเตอร์ การสงครามเช่นนี้ต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพทั้งในทางทักษะการทหารและความรู้ด้านวิทยาการเพื่อที่จะสามารถใช้เทคโนโลยีทหารสมัยใหม่ มีความก้าวหน้าและความสลับซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นสงครามเทคโนโลยี ส่วนความขัดแย้งในอีกลักษณะหนึ่งอาจเป็นความขัดแย้งที่เกิดจากปัญหาทางสังคม เช่น ศาสนา ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม จะจำกัดอยู่ในพื้นที่ของความขัดแย้งเท่านั้น

สำหรับประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากการเผชิญหน้าทางอุดมการณ์ การยึดมั่นเรื่องความมั่นคงและการอยู่รอดจากการรุกรานของเพื่อนบ้าน หันมาสู่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและมุ่งผลประโยชน์ร่วมกันแทน ปัญหาความมั่นคงด้านการทหารและการป้องกันประเทศไม่ใช่ปัญหาหลักอีกต่อไป มีการนำผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเข้ามาเกี่ยวข้องกับบทบาทของกองทัพมากขึ้น มีการปรับบทบาทของกองทัพให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนไป ในช่วงนี้ภายใต้การนำของรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้เปลี่ยนท่าทีต่อกัมพูชาให้มีลักษณะผ่อนปรนมากขึ้น มีการเอาประเด็นทางเศรษฐกิจมาเป็นหลักในการดำเนินความสัมพันธ์ตามนโยบายเปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า การดำเนินนโยบายของพลเอกชาติชาย ทำให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนประเทศไทยถูกมองว่ากำลังจะก้าวเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICS) จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2539 ได้เกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า ฟองสบู่แตก สถาบันการเงินล้มสลาย ประเทศชาติมีหนี้สินล้นพ้นตัว จนต้องปล่อยให้ค่าเงินบาทลอยตัว และตกอยู่ภายใต้กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) นอกจากนี้ในรัฐบาลของพลเอก ชาติชาย ได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม เมื่อถูกรัฐประหารจากคณะรักษาความสงบและเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 การรัฐประหารครั้งนี้ได้รับแรงสนับสนุนจากประชาชนที่กำลังหมดศรัทธาในพฤติกรรมคอร์รัปชันของรัฐบาล แต่ต่อมาได้เกิดความไม่สงบและเกิดเหตุการณ์นองเลือดอีกครั้ง เมื่อประชาชนได้ต่อต้านคณะ รสช. ที่พยายามจะสืบทอดอำนาจทางการเมือง โดยมอบให้ พลเอกสุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไป ทำให้รัฐบาลใช้กำลังทหารเข้าปราบปรามประชาชนอย่างรุนแรงส่งผลต่อภาพพจน์และเกียรติภูมิของประเทศ และในที่สุด พลเอกสุจินดาได้ลาออกจากตำแหน่งไป นำไปสู่การเลือกตั้งและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น มีการปฏิรูปการเมือง โดยการร่างรัฐธรรมนูญจากตัวแทนของประชาชน และได้ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2540 นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอีกหลายเรื่อง เช่น การมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ต้องการพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี มีการกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549 ที่ได้นำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศโดยยึดหลักทางสายกลางเพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤติสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

การพัฒนาคุณภาพกองทัพอากาศไทยในช่วงนี้รัฐบาลมีนโยบายในการปรับปรุงโครงสร้างกองทัพให้มีขนาดกระทัดรัด มีกำลังพลที่เข้มแข็งและมีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัย ให้กองทัพเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาค่าความยากจนของประชาชน ให้การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบสาธารณภัย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในช่วงนี้กองทัพอากาศไม่ได้มีการรับมอบเครื่องบินจากประเทศตะวันตก แต่ยังคงซื้อเครื่องบินที่ทันสมัยเข้าประจำการ เช่น เครื่องบินฝึกแบบ PC - 9 เข้าประจำการโรงเรียนการบิน เครื่องบินขับไล่ฝึกแบบ L - 39 เครื่องบินลำเลียงแบบ G - 222 เครื่องบินขับไล่แบบ F - 16A/B รุ่นที่ 2 เครื่องบินขับไล่โจมตีแบบ Alpha Jet เครื่องบินพระที่นั่งแบบ Super Puma MK2 และแบบ Boeing 737 - 400 รวมทั้งมีการดัดแปลงเครื่องบินแบบ C - 47 มาเป็นเครื่องบินแบบ BT - 67 ในการทำฝนหลวงและติดตั้งอุปกรณ์ดับไฟป่ากับเครื่องบิน C - 130 นอกจากนี้ได้สั่งซื้อเครื่องบินขับไล่แบบ F - 18 แต่ต้องยกเลิกเนื่องจากประเทศประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจ การพัฒนาด้านอื่น ๆ กองทัพอากาศยังคงจัดการฝึกกับกองทัพมิตรประเทศ เช่น เดิม อาทิจ การฝึกผสม “COPE TIGER” , “COBRA GOLD ” , “ELANG THAINESIA” , “AIR THAMAL” มีการพัฒนาระบบอาวุธโดยจัดหาระบบอาวุธต่อสู้อากาศยาน จรวดบุคคลสมรรถนะปานกลางให้เพียงพอสำหรับการป้องกันฐานบิน การป้องกันที่ตั้งศูนย์ควบคุมและรายงาน และสถานีรายงานต่าง ๆ พัฒนาระบบการส่งกำลังบำรุงให้เป็นระบบอัตโนมัติที่สามารถควบคุมอะไหล่และติดตามควบคุมการซ่อมบำรุงกับเครื่องบินขับไล่แบบ F - 16A/B นอกจากนี้ได้ดำเนินการเรื่องสวัสดิการของกำลังพลมากขึ้น เช่น โครงการที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ อาคารชุดหรือแฟลตสำหรับครอบครัว อาคารห้องโสตหรือบีไอคิวสำหรับข้าราชการโสต ร้านค้าสวัสดิการทหารอากาศราคาถูก รวมทั้งการให้ทุนการศึกษาแก่นบุตรข้าราชการและการรักษาพยาบาลด้วย

การจัดระบบการศึกษาในช่วงนี้รัฐบาลมีนโยบายปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันการศึกษาทางทหารทั้งระบบ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ โรงเรียนนายเรืออากาศได้มีการปรับปรุงหลักสูตรโดยเปิดสอน 8 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาวิศวกรรมอากาศยานและการบิน สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาบริหารศาสตร์ และสาขาวิชาวัสดุศาสตร์ โดยปิดสาขาวิชาการจัดการระบบและเปิดสาขาวิชาวัสดุศาสตร์ขึ้นใหม่แทนสาขาวิชาเคมี-ฟิสิกส์ เนื่องจาก

มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ต้นตัวที่จะผลิตบัณฑิตทางด้านวัสดุศาสตร์ ประกอบกับผู้ที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชาเคมี-ฟิสิกส์ สามารถไปศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวัสดุศาสตร์ได้ นอกจากนั้นสาขา วิชาวิศวกรรมอากาศยาน ได้เปลี่ยนชื่อเป็น วิศวกรรมอากาศยานและการบิน เพราะมีวิชาที่ เกี่ยวกับการบินอยู่มาก ต่อมาได้ปิดสาขาวิชาบริหารศาสตร์และเปิดสาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์

ในส่วนของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ มีการเพิ่มสาระวิชากรมตำรวจและ วิชาการจัดฝ่ายอำนวยการของตำรวจ วิชาการยุทธร่วม/ผสม วิชาประวัติศาสตร์การทหาร เพื่อให้เข้าใจถึงการพัฒนาหลักนิยม ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีในอดีต จะได้เกิดแนวความคิดใน การพัฒนาหลักนิยมต่อไปในอนาคต มีการเพิ่มสาระทางวิชาการในเรื่องหลักการท่าสงคราม หลักการทางยุทธศาสตร์ หลักการทางการปฏิบัติการ หลักการทางยุทธวิธีในการใช้กำลังทาง อากาศและพื้นฐานยุทธศาสตร์ อันเป็นแก่นสำคัญของการศึกษาวิชาชีพทหาร อีกทั้งมุ่งเน้น การแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และการเพิ่มพูนทักษะในการคิดแก้ปัญหาให้เกิดผล สัมฤทธิ์ในเชิงปฏิบัติยิ่งขึ้น มีการจัดโครงสร้างหลักสูตรเป็น 5 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชา การบังคับบัญชาและการบริหาร หมวดวิชาความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์ หมวดวิชา การทหาร หมวดวิชาเสนาธิการกิจ และหมวดวิชากิจกรรมการฝึกและความรู้พิเศษ นอกจากนั้น เปลี่ยนการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาจากการสอบเป็นการพิจารณาคัดเลือกตามความเหมาะสม เนื่องจากการคัดเลือกโดยการสอบทำให้ข้าราชการจำนวนมากบกพร่องในการทำงาน เอาเวลา ของทางราชการไปดูหนังสือ แต่บางคนที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ กลับไม่สามารถสอบได้ ทำให้เกิดปัญหาการบริหารกำลังพลในกองทัพอากาศ

ระบบการฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศในช่วงนี้ มีการเพิ่มวิชาเทคนิคการ ติดต่อสื่อสาร ทฤษฎีองค์การและการจัดการ การบริหารพัสดุ การบริหารเวลา การจัดสภาพ แวดล้อมของหน่วยงาน ระบบการวางแผน การทำกำหนดการและงบประมาณ การฝึกร่วม/ผสม นอกจากนั้นยังมีการบรรยายเรื่องสุขภาพสำหรับผู้นำ การป้องกันโรคเอดส์ ระเบียบใหม่ ในยุโรป สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การร่วมมือทางวิชาการ องค์กรอิสระในประเทศ นโยบายการเมืองภายในประเทศ นโยบายเศรษฐกิจ นโยบายทาง สังคม นโยบายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น มีการจัดโครงสร้างหมวดวิชาเป็น 4 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาผู้นำและการบริหาร หมวดวิชาความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์ ชาติ หมวดวิชายุทธศาสตร์ทหารและบทบาทของกำลังทางอากาศ และหมวดวิชาเอกสารวิจัย กิจกรรม การดูงาน การศึกษาภูมิประเทศ และการบรรยายพิเศษ

1.2 สภาพปัจจุบันระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

1.2.1 นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ

ในปี พ.ศ. 2545 กองทัพอากาศยังไม่ได้กำหนดนโยบายการศึกษา แต่ในนโยบายกองทัพอากาศ ปี พ.ศ. 2541 มีการกล่าวไว้ว่าการให้การศึกษาในโรงเรียนหลักชั้นปลายที่มุ่งเน้นการสร้างสภาวะของการแข่งขันกันพัฒนา ความรู้ความสามารถ บุคลิกลักษณะ และจริยธรรมของทหารอาชีพ การพัฒนาความรู้ในวิชาชีพของสายวิทยาการ ให้จัดดำเนินการตามความจำเป็นของภารกิจและโอกาสในการใช้ประโยชน์กำลังพลที่ได้รับการศึกษา โดยจะต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าของการจัดการศึกษาในแต่ละหลักสูตรอยู่เสมอ ในขณะที่เดียวกันให้หน่วยงานและสายวิทยาการจัดระบบการศึกษาวินิจฉัยต่อเนื่องให้กับกำลังพลตามความจำเป็น เพื่อให้มีความแน่ใจว่ากำลังพลของกองทัพอากาศสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก้าวทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างดี

1.2.2 โรงเรียนนายเรืออากาศ

1.2.2.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

เป้าหมายการจัดการศึกษาโรงเรียนนายเรืออากาศ คือ การผลิตนายทหารสัญญาบัตรให้กับกองทัพอากาศ มีภารกิจ คือ มีหน้าที่อำนาจการศึกษา ฝึกอบรมและปกครองนักเรียนนายเรืออากาศ เสนอแนะหลักสูตรและกำหนดแนวการสอน และมีปรัชญาการศึกษา คือ ผลิตบัณฑิตที่เป็นนายทหารสัญญาบัตร ผู้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม ความรอบรู้ ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำทางทหาร และความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ได้วุฒิปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) และผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ได้วุฒิปริญญาตรีวิศวกรรมศาสตร์บัณฑิต (วศ.บ.)

1.2.2.2 หลักสูตรการศึกษา

หลักสูตรการศึกษาโรงเรียนนายเรืออากาศในปี พ.ศ. 2545 ได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นหลักสูตร 4 ปี โครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วย 7 ด้าน คือ การศึกษาวินิจฉัยวิทยาการ การฝึกอบรมวิชาทหาร การฝึกอบรมความเป็นผู้นำ การอบรมจริยศึกษา การฝึกพลศึกษาและการกีฬา กิจกรรมพิเศษ การเสริมสร้างประสบการณ์ โดยกำหนดให้นักเรียนนายเรืออากาศ

ชั้นปีที่ 1 ศึกษาวิชาพื้นฐานร่วมกัน ส่วนชั้นปีที่ 2 แยกเป็น 8 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาวิศวกรรมอากาศยานและการบิน สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ และสาขาวิชาวัสดุศาสตร์

1.2.2.3 นักเรียนและบุคลากร

การคัดเลือกนักเรียนในปี พ.ศ. 2545 ได้รับผู้ที่สำเร็จระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม.4) โดยส่งไปเรียนร่วมกับเหล่าทัพอื่นที่โรงเรียนเตรียมทหาร 2 ปี จนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) จึงจะกลับมาศึกษาที่โรงเรียนนายเรืออากาศ การคัดเลือกครูอาจารย์และบุคลากร กรมกำลังพลทหารอากาศเป็นผู้คัดเลือกครูอาจารย์ให้กับโรงเรียนนายเรืออากาศ โดยจะบรรจุนักเรียนนายเรืออากาศที่มีผลการศึกษาดีและให้รับทุนไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโท - เอก แล้วกลับมาเป็นอาจารย์ ยกเว้นสาขาวิชาที่ไม่ได้เปิดสอนเอง เช่น สาขาวิชาทางมนุษยศาสตร์ จะรับจากบุคคลพลเรือนภายนอกมาบรรจุเป็นอาจารย์ สำหรับผู้บริหารและบุคลากรอื่น ๆ กองทัพอากาศจะออกคำสั่งแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการเข้ามาเป็นผู้บริหารและบุคลากรเช่นเดิม ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ศิษย์เก่าของสถาบัน

1.2.2.4 โครงสร้างการบริหาร

โครงสร้างการบริหารในปี พ.ศ. 2545 ได้จัดส่วนราชการใหม่ให้เป็นหน่วยขึ้นตรงต่อกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ การจัดส่วนราชการภายใน ประกอบด้วย กองการศึกษา กรมนักเรียน ฯ กองวิชาทหาร กองบริการ กองสถิติและทะเบียน และแผนกการเงิน

1.2.2.5 การเรียนการสอน

การเรียนการสอนได้จัดการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานเดียวกับระบบการศึกษาในมหาวิทยาลัยทั่วไป โดยใช้ระบบการศึกษาแบบทวิภาค (Semester system) มีการกำหนดเวลาการศึกษาเป็น 2 ภาค คือ ภาคต้นและภาคปลาย กับ 1 ภาคฤดูร้อน ซึ่งเป็นเวลาการฝึกอบรมวิชาทหาร ฝึกยิงปืน ฝึกราชการสนาม ชมกิจการทหารและการศึกษาภูมิประเทศ การเรียนวิชาวิชาการในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 08.00 - 15.00 น. การอบรมความเป็นผู้นำและอบรมจริยธรรม โดยใช้เวลาที่เหมาะสมระหว่างเวลา 19.00 - 20.30 น. ของทุก ๆ วัน การฝึกอบรมวิชาทหารในภาคต้นและภาคปลาย เดือนละ 2 ครั้ง นอกจากนั้นยังจัดให้มีการ

ศึกษาตามลำพังในเวลาเช้าและเวลาค่ำ สำหรับวิธีการสอนมีหลายวิธี จะใช้วิธีใดขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของวิชานั้น ๆ ได้แก่ การบรรยาย การสาธิต การปฏิบัติทดลอง การสัมมนา หรืออภิปราย การมอบงานให้ค้นคว้าและรายงานผล

1.2.2.6 การประเมินผล

การประเมินผลการเรียนในหลักสูตร พ.ศ. 2545 ใช้ระบบลำดับขั้น (Grading System) โดยให้คะแนนเป็นอักษร A, B⁺, B, C⁺, C, D⁺, D, F การฝึกอบรมความเป็นผู้นำ และการอบรมจริยศึกษา กระทำตลอด 4 ปีการศึกษา ไม่มีกอร์นั้บหน่วยกิต มีการวัดผลเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติด้วยมาตรการควบคุมความประพฤติและกรรมวิธีการประเมินค่าทางพฤติกรรมทั้งส่วนรวมและส่วนบุคคล ใช้การทดสอบการปฏิบัติและการสังเกต ผลการประเมินค่าพฤติกรรมจะเป็นข้อมูลในการพิจารณาการพัฒนาบุคลิกภาพ ความประพฤติและอุปนิสัย สำหรับการคัดเลือกนักเรียนบังคับบัญชาและการจัดลำดับศิษย์การบิน คนที่ได้รับการประเมินค่าดีเด่นจะได้รับรางวัลการประกาศเกียรติคุณและการประดับเครื่องหมายแสดงความสามารถ คนที่มีผลการประเมินค่าต่ำและประพฤติเสื่อมเสียจะถูกลงโทษตัดคะแนนความประพฤติและลงทัณฑ์ตามระเบียบของทางราชการที่กำหนดไว้ ซึ่งจะมีผลต่อการเลื่อนชั้นการศึกษาและสถานภาพความเป็นนักเรียนนายเรืออากาศ โดยมีนายทหารปกครองเป็นผู้ควบคุม กำกับดูแลความประพฤติและการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบแบบธรรมเนียมที่กองทัพอากาศกำหนด ในส่วนการวัดผลการฝึกอบรมวิชาทหาร กำหนดให้แต่ละคนต้องมีเวลาในการฝึกอบรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 และต้องได้คะแนนรวมร้อยละ 60 ขึ้นไปจึงจะผ่านเกณฑ์ โดยผู้ที่ได้รับการเลื่อนชั้นและสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร พ.ศ. 2545 จะต้องมึคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีแต้มเฉลี่ยสะสมของทุกกระบวนวิชาที่ต้องศึกษา ไม่ต่ำกว่า 2.00
2. มีลำดับขั้นของแต่ละกระบวนวิชาที่ต้องศึกษา ไม่ต่ำกว่า D
3. มีผลการศึกษา อบรมวิชาทหารและพลศึกษาในปีการศึกษานั้นได้
4. มีคะแนนความประพฤติในปีการศึกษานั้น ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

ลำดับขั้น P

หากมีคุณสมบัติไม่ครบตามที่กล่าวมาหรือทุจริตในการสอบจะให้เรียนซ้ำชั้นได้ ชั้นละ 1 ปีการศึกษา และหากได้แต้มเฉลี่ยสะสมน้อยกว่า 1.5 ต้องถูกถอนทะเบียน โดยไม่เสียค่าปรับ

1.2.3 โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

1.2.3.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

เป้าหมายการจัดการศึกษาโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ คือ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถเป็นผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการของกองทัพอากาศที่มีคุณภาพและคุณธรรม มีภารกิจ คือ ให้การฝึกศึกษาอบรมแก่นายทหารสัญญาบัตรกองทัพอากาศในด้านยุทธวิธี เสนาธิการกิจ และการบริหาร อันจำเป็นสำหรับผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการระดับกองบิน

1.2.3.2 หลักสูตรการศึกษา

หลักสูตรการศึกษาในรุ่นที่ 46 พ.ศ.2545 มีการกำหนดเป็น 5 หมวดวิชา คือ
 หมวดวิชาที่ 1 การบังคับบัญชาและการบริหาร
 หมวดวิชาที่ 2 ความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์
 หมวดวิชาที่ 3 การทหาร
 หมวดวิชาที่ 4 เสนาธิการกิจ
 หมวดวิชาที่ 5 กิจกรรม การฝึก และความซู่พิเศษ

1.2.3.3 นักเรียนและบุคลากร

การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาใช้วิธีการคัดเลือกจากการพิจารณาคัดเลือกตามความเหมาะสม โดยในการพิจารณานั้นให้หัวหน้าสายวิทยาการพิจารณาตามความจำเป็นและลำดับความสำคัญ แล้วส่งรายชื่อให้กรมกำลังพลทหารอากาศและคณะกรรมการโครงการศึกษาของกองทัพอากาศเป็นผู้พิจารณาตามนโยบายของกองทัพอากาศและความต้องการของกองทัพอากาศต่อไป การคัดเลือกผู้บริหารกองทัพอากาศใช้วิธีการแต่งตั้งข้าราชการมาเป็นผู้บริหาร ในส่วนของครูอาจารย์กองทัพอากาศได้จัดสรรทุนสำหรับอาจารย์โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศไปศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการต่างประเทศ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะต้องกลับมาเป็นอาจารย์อย่างน้อย 2 ปี

1.2.3.4 โครงสร้างการบริหาร

โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศได้มีการจัดส่วนราชการตามอัตรา ทอ. ปี พ.ศ. 2539 โดยจัดเป็นหน่วยขึ้นตรงสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงและกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ ตามลำดับ

1.2.3.5 การเรียนการสอน

การเรียนการสอนของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ โดยสรุปใช้ระยะเวลาศึกษาประมาณ 10 - 11 เดือน ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ตั้งแต่เวลา 08.00 - 17.00 น. วิธีการเรียนการสอนเป็นแบบผสม ประกอบด้วย การบรรยาย การสัมมนาและการปฏิบัติ รวมทั้ง การดูงานชมกิจการ ตลอดจนการศึกษากฎมณฑลทั้งต่างประเทศและในประเทศ อีกทั้งยังจัดให้มีการทำเอกสารวิจัยเพื่อให้นายทหารนักเรียนได้มีความรู้ความสามารถในการที่จะเป็นฝ่ายเสนาธิการและผู้นำของกองทัพอากาศต่อไป

1.2.3.6 การประเมินผล

การประเมินผลการศึกษา มีการประเมินผล 2 ด้าน คือ

1. การประเมินด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ กระทำโดย 3 วิธี ได้แก่ การปฏิบัติ การสัมมนา และการทดสอบ

2. การประเมินด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล มีการประเมินค่าคุณลักษณะส่วนบุคคลด้วยการเฝ้าสังเกตในเรื่องความวิริยะอุตสาหะ วินัย ความประพฤติ บุคลิกลักษณะนิสัยและอุปนิสัย การสังคม ความเป็นผู้นำ เชาว์ริเริ่ม การปฏิบัติงาน และคุณพินิจ

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาได้จะต้องได้รับการประเมินด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการที่ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตรตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไปและได้ระดับคะแนนแต่ละหมวดวิชาตั้งแต่ 1.00 ขึ้นไป และได้รับการประเมินด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลอยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ขึ้นไป นอกจากนี้ยังต้องมีเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ไม่เป็นผู้ถูกตัดคะแนนความประพฤติหมด 100 คะแนน ได้รับการประเมินผลเอกสารวิจัยอยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไป และเสนอเอกสารวิจัยฉบับสมบูรณ์ตามระยะเวลาที่กำหนด นอกจากนี้ยังมีการประเมินหลักสูตรและการบรรยายของอาจารย์ด้วย

1.2.4 วิทยาลัยการทัพอากาศ

1.2.4.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

วิทยาลัยการทัพอากาศมีเป้าหมายการจัดการศึกษา คือ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกองทัพอากาศที่มีคุณภาพและคุณธรรม มีภารกิจคือ มีหน้าที่ให้การฝึกและศึกษาแก่นายทหารสัญญาบัตรของกองทัพอากาศในทางยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และการบริหารอันจำเป็นสำหรับผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการชั้นสูง

1.2.4.2 หลักสูตรการศึกษา

หลักสูตรการศึกษาในรุ่นที่ 36 พ.ศ. 2545 แบ่งออกเป็น 4 หมวดวิชา คือ
 หมวดวิชาที่ 1 ผู้นำและการบริหาร
 หมวดวิชาที่ 2 ความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ
 หมวดวิชาที่ 3 ยุทธศาสตร์ทหารและบาทของกำลังทางอากาศ
 หมวดวิชาที่ 4 เอกสารวิจัย กิจกรรม การดูงาน การศึกษาภูมิประเทศและการบรรยายพิเศษ

1.2.4.3 นักเรียนและบุคลากร

การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศใช้วิธีการพิจารณา คัดเลือกตามความเหมาะสม โดยคณะกรรมการ โครงการศึกษาของกองทัพอากาศ

1.2.4.4 โครงสร้างการบริหาร

โครงสร้างการบริหารได้มีการจัดส่วนราชการตามอัตรา ทอ. ปี พ.ศ. 2539 โดยจัดเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงและกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ ตามลำดับ

1.2.4.5 การเรียนการสอน

การเรียนการสอนของวิทยาลัยการทัพอากาศ ใช้เวลาศึกษาประมาณ 8 – 10 เดือน ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์เฉพาะในเวลาเช้าตั้งแต่ 08.00 – 12.00 น. วิธีการเรียนการสอนเป็นแบบผสม ประกอบด้วย การบรรยาย การค้นคว้าด้วยตนเอง การสัมมนา การค้นคว้าและวิจัย การดูงานและชมกิจการ ตลอดจนการศึกษาภูมิประเทศทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.2.4.6 การประเมินผล

การประเมินผลการศึกษา จัดให้มีการประเมินค่าใน 2 ด้าน คือ

1. การประเมินด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ กระทำโดย 2 วิธี ได้แก่ การปฏิบัติและการสัมมนา

2. การประเมินด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล มีการประเมินค่าคุณลักษณะส่วนบุคคลด้วยการเฝ้าสังเกตในเรื่องความวิริยะอุตสาหะ วินัย ความประพฤติ บุคลิกลักษณะนิสัยและอุปนิสัย การสังคม ความเป็นผู้นำ เชาว์ริเริ่ม การปฏิบัติงาน และคุณพินิจ

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาได้จะต้องได้รับการประเมินด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการที่ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตรตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไปและได้ระดับคะแนนแต่ละหมวดวิชาตั้งแต่ 1.00 ขึ้นไป และได้รับการประเมินด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลอยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ขึ้นไป มีเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ไม่เป็นผู้ถูกตัดคะแนนความประพฤติหมด 100 คะแนน ได้รับการประเมินผลเอกสารวิจัยอยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปและเสนอเอกสารวิจัยฉบับสมบูรณ์ตามระยะเวลาที่กำหนด นอกจากนั้นยังมีการประเมินหลักสูตรและการประเมินการบรรยายของอาจารย์ด้วย

1.3 ปัญหาระบบการศึกษาและการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

1.3.1 ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ

ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ คือ นโยบายปี พ.ศ. 2541 ไม่ใช่ นโยบายการศึกษาแต่เป็นนโยบายการบริหารกำลังพล ไม่มีการนำมาปฏิบัติ ในปัจจุบันยังไม่ ได้พัฒนาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนโยบายการศึกษาของกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2545 การทำเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาของกองทัพยังทำโดยหน้าที่และตำแหน่งของบุคคลมากกว่าทำโดยคณะบุคคลหรือบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจทางการศึกษาอย่างลึกซึ้ง ทำให้ไม่ชัดเจน แข็งเกินไป ไม่อ่อนตัว สถานศึกษาปฏิบัติยาก ไม่ตรงกับความต้องการของกองทัพ มีกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มาก มีการจำกัดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา เช่น กำหนดอายุ อีกทั้งมีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบด้านการศึกษาบ่อยและเปลี่ยนไปตามความต้องการของผู้กำหนดในแต่ละช่วง ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบริหารการศึกษานอกจากนี้กองทัพอากาศยังไม่เปิดใจต่อระบบการศึกษาของพลเรือน ให้ความสำคัญกับระบบ

การฝึกศึกษาของกองทัพเองน้อย ทำให้การเจริญเติบโตของผู้ที่ทำงานอยู่ในหน่วยการศึกษาไม่ดี ขาดการส่งเสริมหรือไม่เห็นความสำคัญในการให้ข้าราชการไปศึกษาต่อให้มีคุณวุฒิสูงขึ้น ในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีใช้ความต้องการของกองทัพอากาศ อีกทั้งระบบการศึกษาของกองทัพอากาศไม่ได้สอดคล้องกันเท่าที่ควร ยังไม่เป็นองค์รวม ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำ ตลอดจนไม่ได้ส่งคนที่มีคุณภาพเข้ามาดูแลส่วนการศึกษา อีกทั้งกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศยังไม่ได้ให้รับผิดชอบเรื่องการศึกษาทั้งหมด

1.3.2 ปัญหาระบบการศึกษาโรงเรียนนายเรืออากาศ

1.3.2.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

ปัญหาเกี่ยวกับเป้าหมายการจัดการศึกษา คือ นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 ยังไม่แน่ใจในความรอบรู้ทางวิชาการที่ศึกษามา เพราะที่เรียนมาเป็นเพียงทฤษฎียังไม่มีโอกาสได้ใช้จริงและจบไปยังทำงานไม่ได้ต้องไปเรียนใหม่ ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่า เป้าหมายการจัดการศึกษายังไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและไม่ชัดเจนว่าจะนำความรู้ไปใช้งานได้เพียงใด นักเรียนให้ความสำคัญกับการศึกษาน้อยแต่ให้ความสำคัญกับการเป็นนักบินมากกว่า และยังไม่ได้นำความรู้ไปพัฒนานานาคุณภาพเท่าที่ควร โรงเรียนนายเรืออากาศมุ่งผลิตวิศวกรหรือวิชาเทคนิคมากเกินไป วิชาที่เกี่ยวกับทหารอากาศ ผู้นำและการบริหารไม่สอดคล้องกับนายทหารใหม่

1.3.2.2 หลักสูตรการศึกษา

ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา คือ หลักสูตรไม่มีความสอดคล้องกับอาชีพนักบิน ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้กับการเป็นนักบินได้จึงเรียนเพียงแค่ผ่านเกณฑ์ ยังไม่มีการเชื่อมโยงวิชาที่เรียนว่านำไปใช้ได้อย่างไร บางวิชามีการเรียนมากเกินไป ซ้ำซ้อน ไม่ต่อเนื่องและเป็นวิชาในระดับปริญญาโท บางวิชามีความซ้ำซากจำเจไม่น่าสนใจ เช่น วิชาทหาร และมีความเห็นว่าหลักสูตร 4 ปี น่าจะมีความเหมาะสมมากกว่า อีกทั้งมีสาขาวิชามากเกินไป ทำให้มีบุคลากรและสถานที่เกินความจำเป็น ในส่วนของการฝึกวิชาทหารยังไม่มีความจริงจังเท่าที่ควร การอบรมของกรมนักเรียนฯ ยังไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นว่า หลักสูตรของโรงเรียนนายเรืออากาศไม่ตรงกับงาน มีสาขาวิชาต่าง ๆ มากเกินไปซึ่งควรเน้นไปสู่ภารกิจของกองทัพอากาศ หลักสูตรยังขาดภาคปฏิบัติ การแก้ไขปรับปรุงก่อนข้างจะล่าช้าเพราะมีคณะกรรมการหลายระดับ

1.3.2.3 นักเรียนและบุคลากร

ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนและบุคลากร คือ นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 มีความคิดเห็นว่า การคัดเลือกนักเรียนในครั้งแรกที่สอบเข้ามานั้นไม่ได้มีการแนะนำเรื่องการเป็นนักบิน มีการแนะนำแต่ข้อดี ในส่วนกรมนักเรียน ๆ มีการเปลี่ยนแปลงผู้บังคับบัญชาบ่อย นายทหารปกครองมีจำนวนน้อยและไม่ได้ถูกคัดเลือกมาอย่างเช่น โรงเรียนเตรียมทหาร ยังไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในบางเรื่อง ส่วนข้าราชการหรือบุคลากรอื่น ๆ มีจำนวนมากเกินไป เมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่า นักเรียนขาดแรงจูงใจในการใฝ่ศึกษาหาความรู้ ทุกคนต้องการเรียนให้ผ่านไปวัน ๆ หนึ่ง เพื่อถอนอมตัวเป็นนักบิน ทำให้เรียนอ่อนแอทั้ง ๆ ที่ก่อนเข้ามามีความรู้ความสามารถดี เนื่องจากสิ่งแวดล้อมไม่ดี เรียนหนักฝึกหนักและเวลามีน้อย ในขณะที่อาจารย์ซึ่งเป็นบุคคลที่เก่งจึงเกิดความเบื่อหน่ายและขาดแรงจูงใจ อีกทั้งบุคลากรทางการศึกษาขาดความทุ่มเทและความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างจริงจัง ทำให้เบื่อหน่ายกันไปทั้งระบบ

1.3.2.4 โครงสร้างการบริหาร

ปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหาร คือ นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 มีความคิดเห็นว่า การบริหารจัดการยังทำได้ไม่ดี สิ่งสนับสนุนต่าง ๆ และสาธารณูปโภค เช่น ประปา โรงซักรีด อาหารน่าจะดีกว่าที่เป็นอยู่ บุคลากรไม่สนับสนุนหรือให้ความร่วมมือกับนักเรียนเมื่อได้รับการร้องขอ ไม่มีการประสานงานระหว่างกองการศึกษากับกรมนักเรียนฯ การปฏิบัติตามสายการบังคับบัญชาทำให้เกิดความล่าช้าและมีขั้นตอนยุ่งยากซับซ้อน กลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่า โครงสร้างการจัดส่วนราชการของโรงเรียนนายเรืออากาศเสียเปรียบเหล่าทัพอื่นทำให้ความก้าวหน้าของบุคลากรมีน้อยและไม่แน่ใจว่าเป็นองค์กรที่ใหญ่เกินจำนวนผู้เข้ารับการศึกษาประมาณ 500 กว่าคนหรือไม่ รวมทั้งการมีสายการบังคับบัญชาที่ยาว มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารในระดับสูงของโรงเรียนบ่อย ทำให้ไม่เข้าใจปัญหาการศึกษาที่แท้จริง อีกทั้งการแต่งตั้งตำแหน่งผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ เสนาธิการ ต้องเป็นเหล่านักบิน ทำให้อาจารย์เกิดความคิดว่าไม่ก้าวหน้าในการรับราชการเพราะไม่สามารถเป็นผู้บริหารในตำแหน่งเหล่านี้ได้

1.3.2.5 การเรียนการสอน

ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน คือ นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 มีความคิดเห็นว่า ในแต่ละวันมีการกำหนดภารกิจตลอดทั้งวัน เวลาส่วนตัวมีน้อย มีการติกรอบ

ไว้ทั้งหมด ไม่มีเวลาเป็นของตัวเองในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม บรรยากาศในโรงเรียนเป็นแบบเดิม ๆ ไม่น่าเรียน ขาดความดึงดูดใจ ระบบน่าเบื่อ กลัวถูกลงโทษทั้งจากอาจารย์และนายทหารปกครอง รวมทั้งขาดความเข้าใจที่ดีระหว่างนักเรียนกับนายทหารปกครอง ในส่วนของห้องสมุดมีแต่หนังสือเก่า ๆ มีจำนวนน้อยมาก สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนไม่ทันสมัย อาคารสถานที่โดยเฉพาะห้องน้ำไม่สะอาด กิจกรรมของนักเรียนมีงบประมาณในการสนับสนุนน้อย บางกิจกรรมไม่ได้ร่วมเพราะเวลาเรียนไม่พอ การจัดบรรยายพิเศษมีน้อย การจัดบรรยายธรรมในตอนเย็นวันศุกร์ไม่เหมาะสมเพราะเป็นเวลาที่นักเรียนจะกลับบ้าน การร่วมมือกับสถาบันภายนอกมีน้อยมาก ทำให้นักเรียนขาดความกระตือรือร้น ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่า นักเรียนไม่สนใจการเรียนเท่าที่ควร เป้าหมายส่วนใหญ่ต้องการเป็นนักบินมากกว่าจึงเรียนเพียงแค่มานเท่านั้น ขาดบรรยากาศที่ดีในการศึกษา ระบบทหารทำให้อ่อนล้าในการเรียน อีกทั้งนักเรียนมีกิจกรรมภายนอกที่ไม่เกี่ยวกับหลักสูตรมากเกินไป ไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้ขาดความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาความคิด คอยแต่รับคำสั่ง ทำให้คิดไม่เป็น ห้องสมุดยังขาดหนังสือที่จำเป็นหรือมีไม่เพียงพอ ขาดการสนับสนุนการทำตำราแจกนักเรียน อาคารสถานที่ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและขาดการทำความสะดวก

1.3.2.6 การประเมินผล

ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผล คือ นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 มีความคิดเห็นว่า ผลการศึกษาไม่ค่อยมีผลต่อการเลือกตำแหน่งเมื่อสำเร็จการศึกษาหรือมีผลต่อการเลือกเป็นศิษย์การบิน การสอบได้ที่หนึ่งหรือที่สุดท้ายไม่แตกต่างกัน ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่า ยังไม่มีการประเมินผลการศึกษาอย่างแท้จริง นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการประเมินทั้งด้านวิชาการและการปกครอง จึงมีความคิดว่าเรียนอย่างไรก็จบ การประเมินผลบางกรณีมีแรงกดดันจากภายนอกมาแทรกแซง ทำให้ผลการประเมินเบื้องต้นเปลี่ยนแปลงไปบ้าง

1.3.3 ปัญหาระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

1.3.3.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

ปัญหาเกี่ยวกับเป้าหมายการจัดการศึกษา คือ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ มีความคิดเห็นว่า เป้าหมายการจัดการศึกษามีหลายเป้าหมาย ยังไม่ชัดเจนว่าจะเน้นไปทางการทหารหรือการบริหาร การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายยังไม่

ถูกต้องเท่าที่ควร ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่า ยังขาดความชัดเจนระหว่าง ความต้องการของกองทัพกับความต้องการของกำลังพล และยังขาดความชัดเจนว่ามีเป้าหมาย เพื่อรองรับเหล่ารบหรือเหล่าสนับสนุน ต้องกำหนดวัตถุประสงค์และความต้องการให้เด่นชัด

1.3.3.2 หลักสูตรการศึกษา

ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา คือ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ มีความคิดเห็นว่า หลักสูตรการศึกษามีเนื้อหาและรายละเอียดมากเกินไป บางวิชาซ้ำซ้อนไม่ทันสมัย บางวิชาแปลมาจากตำราต่างประเทศโดยไม่ได้ดูความเป็นไทย ในการสัมมนาผู้เรียนไม่มีเวลาไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ทุกคนมีข้อมูลเหมือนกันและต้องพูดตามประสบการณ์เพราะถ้าไม่พูดจะไม่ได้คะแนน ในส่วนของการดูงานในประเทศค่อนข้าง ซ้ำซากจำเจ ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่า หลักสูตรการศึกษายังขาดความชัดเจนและมักจะอ่อนไหวง่ายเมื่อมีการตั้งเรื่องนำหน้าคะแนนในแต่ละหมวดวิชา จึงมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย มีการเรียนวิชาประวัติศาสตร์น้อย วิชาต่าง ๆ มีมากมายจัดเป็นรายวิชาย่อย และกระจัดกระจาย รวมทั้งมีความหลากหลายในวิทยาการซึ่งไม่ตรงกับหน่วยผู้ใช้หรือสาย วิทยาการ อีกทั้งซ้ำซ้อนกับโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูงหรือโรงเรียนในสายวิทยาการ และผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจกระบวนการทำวิจัยดีพอ ไม่มีเวลา บางคนต้องไปให้คนอื่นทำ

1.3.3.3 นักเรียนและบุคลากร

ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนและบุคลากร คือ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ มีความคิดเห็นว่า การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษายังมีระบบอุปถัมภ์และมีการวิ่งเต้น การกำหนดโควตาในแต่ละเหล่าเป็นเหตุให้เกิดปัญหา การจัดสรรโควตาไม่เหมาะสม บางเหล่ามีโควตาน้อย ส่วนใหญ่เป็นเหล่านักบินซึ่งจริง ๆ ฝ่ายอำนวยการมีหลายฝ่าย การกำหนดคุณสมบัติเรื่องอายุสำหรับที่ไม่ใช่เหล่านักบินจะมีอายุมาก เนื่องจากได้โควตาน้อยจึงมี ปริมาณสะสม ผู้เข้ารับการศึกษาต้องการเพียงผ่านหลักสูตรหรือต้องการเข็มติดที่หน้าอกเสื้อ มากกว่าจึงไม่จริงจังต่อเนื้อหาวิชาต่าง ๆ มากนัก ในส่วนของอาจารย์มีจำนวนน้อย โดยเฉพาะ ผู้ที่มีประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างมืออาชีพและขาดแรงจูงใจทั้ง ๆ ที่มีความรู้ความสามารถ ไม่ได้นำความรู้ที่ไปศึกษาต่างประเทศมาใช้ให้คุ้มค่า เมื่อใช้ทุนหมดต้องย้ายไปรับราชการที่อื่น และบางครั้งไม่ได้รับการพิจารณาให้เจริญเติบโตก้าวหน้าในการรับราชการ บุคลากรทางการศึกษามีจำนวนน้อย ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่า การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษา ยังไม่ได้ทำการคัดเลือกอย่างถูกต้องและจริงจัง ยังเป็นไปตามความต้องการของผู้บังคับบัญชา

มากกว่าความต้องการด้านกำลังพลและมีการใช้ระบบอุปถัมภ์ ทำให้ผู้เข้ารับการศึกษาที่มีพื้นฐานความรู้น้อยและขาดความจริงจัง บางคนยังมีความคิดที่จะเรียนเพื่อให้ได้ ลขทอ. หรือได้เลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งมากกว่าการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน จำนวนผู้เรียนมีมากเกินไป ในขณะที่จำนวนอาจารย์มีน้อยและไม่สามารถทำการสอนได้ ส่วนใหญ่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกมากกว่า จึงขาดความขลังในคำว่า “อาจารย์” อีกทั้งการบรรจุคนเข้าเป็นอาจารย์ไม่ได้ดูเรื่องคุณวุฒิ คุณสมบัติหรือความรู้ความสามารถอย่างจริงจัง

1.3.3.4 โครงสร้างการบริหาร

ปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหาร คือ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ มีความคิดเห็นว่า โครงสร้างการจัดส่วนราชการมีความเหมาะสมปานกลาง เจ้าหน้าที่มีน้อย มีสายการบังคับบัญชาที่ยาวและรวมศูนย์ การตัดสินใจมาจากนายทหารชั้นผู้ใหญ่ การติดต่อประสานงานยังทำได้ไม่ดีพอ ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่าหน่วยงานต่าง ๆ ยังทำงานไม่ตรงภารกิจ ไม่ชัดเจนและไม่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนยังขาดความสมบูรณ์ในตัว เนื่องจากกองวิชาต่าง ๆ ไปอยู่ที่สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง อีกทั้งการจัดหน่วยเป็นแบบทหารมากเกินไปทำให้ไม่อ่อนตัวในการบริหารการศึกษา

1.3.3.5 การเรียนการสอน

ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนคือ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ มีความคิดเห็นว่า การเรียนการสอนในแต่ละวันตั้งแต่เวลา 08.00 – 17.00 น. นั้นมากเกินไปและมีวิชาเรียนมากด้วย ไม่มีเวลาไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองในห้องสมุดงานที่ได้รับมอบหมายมีมากเกินไป อีกทั้งการเรียนการสอนเน้นการเรียนในห้องเรียนและเป็นการถูกบีบบังคับให้เรียนให้คิดในกรอบ สื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอและล้าสมัย เช่น แผนที่ ผู้บรรยายที่เป็นข้าราชการในกองทัพอากาศบางท่านไม่มีคุณภาพ ไม่เตรียมการสอนและสอนไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ ส่วนผู้บรรยายที่มาจากภายนอกมักจะเน้นเรื่องการบริหารหรือผู้นำแบบภายนอกมากกว่าแบบทหาร ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่า การเรียนการสอนมีการพัฒนาให้เกิดความคิดผู้เรียนน้อย ผู้เรียนยังเป็นแบบผู้รับ ยังเป็นการท่องจำ และวิชาต่าง ๆ มีมากเกินไปจนไม่สามารถจำชื่อวิชาต่าง ๆ ได้ ตลอดจนยังขาดการวิจัยการวิเคราะห์และบรรยายทางวิชาการ นอกจากนั้นโรงเรียนเองยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น คอมพิวเตอร์ ซึ่งมักจะไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเท่าที่ควร

1.3.3.6 การประเมินผล

ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผล คือ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ มีความคิดเห็นว่า การประเมินผลการศึกษายังขาดมาตรฐานที่ดีพอ ไม่โปร่งใส เป็นความลับและไม่ทราบผลการประเมินทั้งภาควิชาการและการประเมินค่าคุณลักษณะส่วนบุคคล อีกทั้งผู้ประเมินแต่ละคนมีมาตรฐานไม่เหมือนกัน มีเวลาน้อยและไม่ได้จริงจังเท่าที่ควร ในขณะที่ข้อสอบบางหมวดวิชาอาจไม่มีคุณภาพพอ ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่า ยังไม่มีการประเมินผลโดยให้ออกจากการศึกษาหรือไม่มีการประเมินอย่างจริงจัง

1.3.4 ปัญหาระบบการฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ

1.3.4.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

ปัญหาเกี่ยวกับเป้าหมายการจัดการศึกษา คือ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ มีความคิดเห็นว่า เป้าหมายการจัดการศึกษาดี แต่ยังไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย เพราะเมื่อสำเร็จการศึกษาไม่มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถ เนื่องจากไม่ได้รับการบรรจุให้ดำรงตำแหน่ง ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่า ยังขาดความเด่นชัดและไม่ตรงกับความต้องการของกองทัพอากาศ ซึ่งต้องการนักวางแผนทางยุทธศาสตร์แต่ไม่เน้นให้นักศึกษามีความรู้ในระดับยุทธศาสตร์ทหารมากนัก และยังไม่ชัดเจนในด้านความต้องการใช้งานเมื่อสำเร็จการศึกษา

1.3.4.2 หลักสูตรการศึกษา

ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา คือ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ มีความคิดเห็นว่า มีการดูงานมากเกินไปและซ้ำกับที่เคยไป การทำเอกสารวิจัยไม่ได้ผล เพราะระยะเวลาการทำมีน้อย ไม่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง ซึ่งควรนำผลการวิจัยของนักศึกษาไปพิจารณาร่วมกับนโยบายของกองทัพ ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่า มีการเรียนวิชาประวัติศาสตร์น้อยเกินไป บางวิชายังซ้ำซ้อนกับโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูงและโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ไม่ควรเน้นการบริหารงานของพลเรือนหรือนำหลักสูตรของต่างประเทศมาเป็นหลักในการสอน

1.3.4.3 นักเรียนและบุคลากร

ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนและบุคลากรคือ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ มีความคิดเห็นว่า การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษายังมีระบบอุปถัมภ์และมีจำนวนมากเกินไป ยังมีความต้องการเรียนเพื่อให้ได้เลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งมากกว่า ไม่ได้มีความมุ่งมั่นในการเสริมสร้างความรู้ของตัวเอง ขาดความรู้ความเข้าใจทั่ว ๆ ไป และไม่กระตือรือร้นเท่าที่ควร อาจารย์ไม่ได้ใช้ความรู้ความสามารถเต็มที่และไม่มีตำแหน่งให้ ผู้บรรยายมุ่งเน้นมาจากมหาวิทยาลัยภายนอกมากเกินไปซึ่งหลายท่านไม่เข้าใจระบบทหาร รวมทั้งยังขาดบุคลากรที่มีความรู้จริงในเรื่องที่ต้องการศึกษา บุคลากรมีจำนวนน้อยมาก ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่า การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาขาดความเป็นธรรม ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ มีการใช้ระบบอุปถัมภ์และเน้นเฉพาะเหล่านักบิน ยังขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดเลือก ทั้งคุณสมบัติและสัดส่วน ผู้เข้ารับการศึกษาอยากเข้าแต่ไม่อยากเรียน ขาดความกระตือรือร้นและความเอาใจจริงเอาใจ บางคนมีพื้นฐานรู้น้อย การกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษายังไม่เหมาะสม ในส่วนของอาจารย์นั้น ไม่ได้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกมากกว่า ทำให้ต้องเชิญผู้บรรยายจากภายนอกและเชิญผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพอากาศมาเป็นอาจารย์ประจำสัมนา อาจารย์ขาดขวัญกำลังใจ ขาดเป้าหมายหรือเส้นทางเจริญก้าวหน้าในสายวิชาการ

1.3.4.4 โครงสร้างการบริหาร

ปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหาร คือ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ มีความคิดเห็นว่า การจัดส่วนราชการขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติ มีขั้นตอนและระดับการบังคับบัญชามากเกินไป สถานที่ค่อนข้างจะคับแคบ ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่า โครงสร้างยังไม่สอดคล้องกับภารกิจ สถานศึกษายังไม่สามารถช่วยตัวเองได้ ต้องพึ่งสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงซึ่งไม่สามารถให้การสนับสนุนได้ทุกโรงเรียน อีกทั้งมีสายการบังคับบัญชายาวเกินไป

1.3.4.5 การเรียนการสอน

ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน คือ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ มีความคิดเห็นว่า การเรียนส่วนใหญ่เป็นการฟังบรรยายจากอาจารย์ภายนอก จึงขาดการกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญ บางวิชามีการจัดผู้บรรยายมาแทนซึ่งไม่มีประสบการณ์โดยตรงหรือไม่มีความรู้เพียงพอที่จะถ่ายทอดได้ การปกครองยังไม่เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่า ผู้บรรยายจากมหาวิทยาลัย

บรรยายตามที่ตนเองถนัด ขาดทิศทาง ห้องสมุดยังขาดหนังสือและมีไม่เพียงพอ การสัมมนา ยังคงเป็นรูปแบบเก่า ๆ เหมือนในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ และยังไม่เปิดความคิดมากนัก อีกทั้งปัญหาไม่ทันสมัยและผู้ให้แนวทางเสนอแนะขาดประสบการณ์ในปัญหานั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง

1.3.4.6 การประเมินผล

ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผล คือ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการทัพอากาศ มีความคิดเห็นว่า การประเมินผลโดยไม่มี การสอบเหมาะสมแล้ว แต่การประเมินนั้นยังไม่เอื้อครอบคอบ เป็นการประเมินแบบกว้าง ๆ ใช้ความคิดเห็นของผู้ประเมินมากกว่าใช้เกณฑ์ ถ้าผู้ประเมินไม่เป็นกลางพอผลการประเมินย่อมไม่เที่ยง ทำให้นักศึกษาขาดความเชื่อถือและไม่มีผลในทางปฏิบัติ ในกลุ่มผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่า ยังไม่มีการประเมินผลโดยสอบข้อเขียนหรือขาดการประเมินผลที่เรียกว่า การประมวลความรู้ (Comprehensive Exam) การประเมินผลที่ได้เป็นเรื่องเป็นราวที่สุด คือ เอกสารวิจัย ซึ่งบางคนไม่ได้ทำเอง การประเมินผลโดยการให้คะแนนจากการสัมมนา ไม่สามารถประเมินขีดความสามารถที่แท้จริงของนักศึกษาได้ อาจารย์แต่ละท่านมีมาตรฐานต่างกัน การเฝ้าสังเกตทำให้นักศึกษาไม่กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ อีกทั้งยังไม่มีการประเมินผลให้ออกจากการศึกษารวมทั้งไม่มีการนำผลการศึกษามาประกอบการพิจารณาบรรจุลงตำแหน่ง

1.3.5 ปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

1.3.5.1 การจัดกำลังพล

การจัดกำลังพลระดับสัญญาบัตรจากโรงเรียนนายเรืออากาศมีความเหมาะสมดี เนื่องจากธรรมชาติของกำลังทางอากาศนั้นต้องการผู้ที่สำเร็จการศึกษาต่ำสุด คือ ปริญญาตรีทางวิศวกรรมศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ ซึ่งโรงเรียนนายเรืออากาศสามารถปลูกฝังแนวคิดทางทหาร ความเสียสละและความจงรักภักดีให้ตั้งแต่วัยเยาว์ แต่ในการวางแผนการจัดกำลังพลยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของกองทัพอย่างแท้จริง ได้มุ่งเน้นที่จะผลิตนักเรียนเพื่อเป็นนักบินก่อน เมื่อกำลังพลเหลือจึงบรรจุในเหล่าอื่น ๆ ทำให้การวางแผนการจัดกำลังพลของเหล่าอื่นไม่สามารถทำได้และล้มเหลวโดยสิ้นเชิงทั้งปริมาณและสาขาวิชาที่ผลิตเป็นเหตุให้มีการบรรจุและใช้กำลังพลผิดประเภทตั้งแต่เริ่มต้น นอกจากนี้ยังขาดแคลนในบางสายวิทยาการ เช่น การเงิน การบัญชี การบริหารจัดการ

1.3.5.2 การบรรจุและใช้กำลังพล

ปัญหาเกี่ยวกับการบรรจุและใช้กำลังพลระดับสัญญาบัตร ยังขาดความเป็น
 ธรรม ไม่ตรงกับความรู้ความสามารถ ไม่มีเป้าหมายชัดเจนในเหล่าอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ นักบิน
 ไม่สามารถกำหนดแผนกำลังพลได้ เนื่องจากการจัดหากำลังพลจากโรงเรียนนายเรืออากาศ
 มุ่งเน้นที่จะผลิตเพื่อเป็นนักบินเป็นหลักก่อน ทำให้บางสาขาวิชาผลิตเกินความต้องการ การ
 บรรจุกำลังพลในเหล่าอื่น ๆ มีปัญหาและกลายเป็นกำลังพลชั้นสอง การใช้กำลังพลยังไม่คุ้มค่า
 เมื่อเทียบกับเอกชน เหล่านักบินมีระยะเวลาทำงานในฝูงบินน้อย ทำให้ความชำนาญและ
 ประสบการณ์โดยเฉลี่ยมีน้อย อีกทั้งภายหลังจากที่จบจากโรงเรียนเสนาธิการแล้วมาบรรจุใน
 สายวิทยาการต่าง ๆ ยังไม่มีความเชี่ยวชาญหรือมีความเหมาะสมพอ ต้องใช้เวลาเรียนรู้นาน
 ทั้ง ๆ ที่เป็นตำแหน่งสำคัญและมีความรับผิดชอบสูง ในส่วนการพิจารณาโยกย้ายยังมีระบบ
 อุปถัมภ์ ไม่ได้มีการพิจารณาคุณสมบัติอย่างแท้จริง ไม่สามารถรู้อนาคตของตนเองได้ว่าจะ
 ถูกย้ายไปทำงานที่ใด ระเบียบหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เลือกใช้เฉพาะผู้ที่ไม่มีความสนับสนุน
 การบริหารงานเป็นลักษณะเชิงอนุรักษ์โดยยึดติดกับกฎระเบียบที่มีอยู่มากเกินไป

1.3.5.3 การพัฒนากำลังพล

ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรยังทำได้ไม่ดี เนื่องจาก
 งบประมาณมีจำนวนจำกัด และใช้เงินด้านการศึกษาน้อยเมื่อเทียบกับงบประมาณทั้งหมด
 ที่ได้รับ อีกทั้งยังขาดความชัดเจน เช่น การตั้งโรงเรียนรวมสายวิทยาการ ทำให้สายวิทยาการ
 ขาดความเป็นเอกภาพ การพัฒนากำลังพลยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนานาวิกอากาศกองทัพอากาศ
 ไทย กำลังพลได้รับการพัฒนาความเป็นผู้นำและการบริหาร แต่ขาดการพัฒนาการใช้
 กำลังทางอากาศเพื่อการป้องกันประเทศ ซึ่งจะรู้เฉพาะเหล่านักบินบางกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการ
 ทำงานหรือการฝึกในเรื่องนี้เท่านั้น ไม่มีแผนที่ดีให้สอดคล้องกับภารกิจหลักของกองทัพอากาศ
 หรือความเจริญของโลก การพัฒนากำลังพลยังขาดความเป็นธรรมโดยเฉพาะการพิจารณาคน
 เข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของกองทัพ ผู้ใกล้ชิดผู้มีอำนาจมักจะได้รับพิจารณาก่อนและ
 ให้ความสำคัญเฉพาะเหล่านักบิน การบริหารจัดการยังมีประสิทธิภาพต่ำ ยังดำเนินการด้วย
 วิธีเดิม ๆ แยกส่วน ไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ชัดเจนและบูรณาการให้เกิดประโยชน์เต็มที่
 ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการลาไปศึกษามีมากจนทำให้กำลังพลมีความคิดว่า จะคืนรนไป
 เรียนให้เหนือทำไม หากความทุกข์ใส่ตัว

1.3.5.4 การทำนุบำรุงรักษากำลังพล

ปัญหาเกี่ยวกับการทำนุบำรุงรักษากำลังพลยังทำได้ไม่ดีทั่วถึง ทำได้เฉพาะบางเหล่า เช่น นักบิน ทำให้เหล่าอื่นด้อยความสำคัญ กำลังพลที่มีคุณภาพมักจะเกิดการสมองไหล เนื่องจากไม่มีความเจริญก้าวหน้า ขาดขวัญกำลังใจ ไม่รู้อนาคตของตนเอง ไม่ได้ได้รับการดูแลหรือวางแนวทางให้ เช่น ผู้ที่จบจากต่างประเทศ กำลังพลที่ได้รับการพัฒนามาแล้ว ขาดการดูแลและนำมาใช้ประโยชน์ จึงหันไปทำงานนอกกองทัพอากาศทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้ลาออก สร้างประโยชน์ให้กับหน่วยงานอื่นมากกว่ากองทัพ การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งยังไม่ตรงกับความต้องการของภารกิจอย่างแท้จริง ยังมีระบบอุปถัมภ์ ไม่ยุติธรรมและไม่โปร่งใส ถือเป็นความลับและขึ้นอยู่กับว่าจะให้ใคร เงินเดือนหรือค่าตอบแทนมีความแตกต่างกันมากระหว่างคนที่เข็มนักบินกับไม่ได้เป็นนักบินซึ่งมากกว่ากันถึง 3 เท่า เงินค่าวิชาชีพยังกำหนดให้ไม่ทั่วถึง และเป็นธรรม ในเรื่องสวัสดิการยังไม่เพียงพอ การรักษาพยาบาลสำหรับหน่วยงานรัฐวิสาหกิจไม่ได้ เช่น กรณีของโรงพยาบาลภูมิพลฯ ไม่ได้ได้รับการอำนวยความสะดวกเท่าที่ควรทั้งในเรื่องการเบิกจ่าย การรักษาและขั้นตอนในการปฏิบัติ นอกจากนี้ยังขาดหลักเกณฑ์หรือระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ดีพอและไม่เป็นรูปธรรม การดำเนินการมีข้อจำกัดมากโดยเฉพาะในเรื่องของงบประมาณและวัฒนธรรมองค์กร

1.3.5.5 การพ้นจากราชการ

ปัญหาเกี่ยวกับการพ้นจากราชการกำลังพลระดับสัญญาบัตร ยังไม่มีระบบการให้พ้นจากราชการโดยกำหนดอายุและชั้นยศ หรือการดำเนินการอย่างจริงจังกับข้าราชการที่เสื่อมสภาพ ไม่มีงานทำ มีการช่วยเหลือกันอยู่มากยกเว้นที่มีความผิดเด่นชัด จึงทำให้กำลังพลที่ว่างงานหรือประจำมีจำนวนมาก กรมกำลังพลทหารอากาศยังไม่ได้ดูแลและให้บริการกำลังพลมากนัก การดำเนินการด้านสิทธิกำลังพลต้องดำเนินการเอง การได้รับเบี้ยหวัดบำเหน็จหรือบำนาญ ถ้าช้าไม่มีการเตรียมการ เมื่อพ้นจากราชการไปแล้วมีความผูกพันกับกองทัพน้อย ผู้ที่พ้นจากราชการไปแล้วยังไม่มึระบบและขาดการติดตามดูแลอย่างเพียงพอ ขาดการสร้างกลุ่มหรือชมรม ไม่มีการใช้ประโยชน์จากคนกลุ่มนี้ รวมทั้งยังขาดสัญลักษณ์ (symbolic) ประวัติศาสตร์ วีรบุรุษ เพื่อความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันตั้งแต่ครั้งปฏิบัติงานอยู่จนพ้นจากราชการ โครงการการปลดปล่อยกำลังพลก่อนเกษียณอายุราชการ (early retire) ทำให้เกิดความขาดแคลนกำลังพลบางเหล่า ยังไม่มีการวิเคราะห์ถึงความต้องการที่แท้จริง ทำให้บุคลากรที่มีขีดความสามารถสูงและคนดีคนเก่งบางส่วนเสียไป

2. แนวโน้มการพัฒนากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

2.1 แนวโน้มการพัฒนากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

ผลการศึกษาโดยใช้การวิจัยแบบเดลฟาย ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในระดับมากหรือมากที่สุดในแต่ละประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ

1. จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับลักษณะการทำงานของกองทัพอากาศ
2. จัดการศึกษาให้รองรับกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในอนาคต
3. ให้ความสำคัญแก่ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษา โดยคัดเลือกและสนับสนุนคนดีคนเก่งก่อนจะไปดำรงตำแหน่งสำคัญ
4. จัดการศึกษาโดยเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ
5. เน้นคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารในทุกหลักสูตร
6. สร้างกองทัพให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
7. ส่งเสริมให้กำลังพลได้ศึกษาต่อเนื่องในลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต
8. ส่งเสริมให้กำลังพลได้เพิ่มวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้น
9. นำผลการศึกษามาพิจารณาประกอบการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง
10. นำผลการศึกษาในหลักสูตรระดับต้นมาพิจารณาประกอบการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรที่สูงขึ้น
11. ใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาในการสร้างมาตรฐานการศึกษา
12. ให้หัวหน้าสายวิทยาการมีบทบาทในการพัฒนากำลังพลเหล่าของตนเอง

2.1.2 โรงเรียนนายเรืออากาศ

2.1.2.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

1. ยังก่อผลิตนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพอากาศ
2. เน้นการเป็นคนเก่งและคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม
3. เน้นการเป็นผู้นำทางทหาร
4. เน้นการเป็นนักวิทยาศาสตร์ วิศวกร
5. เน้นการเป็นนักการทหาร นักบริหาร

2.1.2.2 หลักสูตรการศึกษา

1. เปิดสอนในสาขาวิชาที่ตอบสนองต่อภารกิจหลักของกองทัพ
2. หลักสูตรต้องบูรณาการความรู้ในหลายสาขาที่มีความสัมพันธ์กัน
3. หลักสูตรต้องเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาภายนอกได้
4. หลักสูตรยังคงเน้นทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์
5. นักบินควรเรียนสาขาทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์
6. นักบินควรเรียนสาขาทางด้านที่เกี่ยวกับการบิน
7. คนที่ไม่ได้เป็นนักบินเรียนสาขาวิชาที่จะไปปฏิบัติงานจริงในกองทัพ

2.1.2.3 นักเรียนและบุคลากร

1. การคัดเลือกจะต้องมีความโปร่งใส เปิดเผย ตรวจสอบได้
2. อาจารย์ต้องพัฒนาผลงานทางวิชาการให้ก้าวหน้า
3. ผู้บริหารมีศโดยเป็นมืออาชีพด้านการทหารและการบริหารการศึกษา
4. ขยายเครือข่ายการเสาะแสวงหานักเรียนจากโครงการข้างเผือก
5. นำนายทหารจากทุกสายวิทยาการมาปกครองและปลูกฝังจิตสำนึก

2.1.2.4 โครงสร้างการบริหาร

1. มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการวิจัยการพัฒนาการศึกษาและการปกครอง
2. จัดเป็นหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศเพื่อลดสายการบังคับบัญชาให้สั้นลง
3. การบริหารงานแยกออกเป็นฝ่ายการบริหารกับฝ่ายวิชาการ
4. มีความเป็นอิสระคล่องตัวในการบริหารงานภายใต้แนวนโยบายกองทัพอากาศ

2.1.2.5 การเรียนการสอน

1. การเรียนภาควิชาการเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อการนำไปใช้งานได้จริง
2. มีการสนับสนุนการวิจัยให้กว้างขวางขึ้น
3. ให้นักเรียนมีเวลาว่างเป็นอิสระในการค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น
4. ปรับปรุงระบบการปกครองให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม
5. มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์กับมหาวิทยาลัยภายนอก

2.1.2.6 การประเมินผล

1. การประเมินผลต้องทำอย่างจริงจัง
2. การประเมินผลต้องใช้หลายวิธีมากขึ้น เช่น การสอบ พฤติกรรม ผลงาน

3. นำผลการประเมินส่งให้หน่วยที่บรรจุและลงประวัติ
4. ให้ผลการประเมินมีผลต่อการเลือกลงตำแหน่งเมื่อสำเร็จการศึกษา
5. ให้ผลการประเมินมีผลต่อการคัดเลือกศิษย์การบิน
6. มีการตรวจสอบประเมินค่าบุคลากรทุกประเภทตามระยะเวลาที่เหมาะสม
7. ใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในการสร้างมาตรฐานการศึกษา

2.1.3 โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

2.1.3.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

1. เพื่อเป็นผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการระดับกอง
2. เพื่อเป็นผู้บริหารระดับกลางของกองทัพอากาศ
3. ฝ่ายเสนาธิการเพื่อผลิตบุคลากรด้านกำลังรบและสนับสนุนการรบหลัก

2.1.3.2 หลักสูตรการศึกษา

1. จัดทำหลักสูตรใหม่อย่างถูกต้องตามหลักวิชาโดยมีอาชีพด้านการทหาร
2. ปรับหลักสูตรให้ทันสมัยโดยการลดวิชาต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นออก
3. เน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารอาชีพ
4. จัดทำหลักสูตรเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายเสนาธิการกับฝ่ายอำนวยการ
5. เน้นการทำวิจัยโดยนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้จริง
6. เน้นหมวดวิชาทหารและหมวดวิชาเสนาธิการกิจ
7. เน้นหมวดวิชาการบังคับบัญชาและการบริหารงานทางทหาร

2.1.3.3 นักเรียนและบุคลากร

1. คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการพิจารณาตามความต้องการใช้งานจริง
2. มีการย้ายหมุนเวียนอาจารย์ให้มีความเจริญก้าวหน้าในการรับราชการ
3. หลักสูตรฝ่ายเสนาธิการ ได้เกรดเฉลี่ย 3.0 จากโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง นอกนั้นให้เข้าหลักสูตรฝ่ายอำนวยการ

2.1.3.4 โครงสร้างการบริหาร

1. มีตำแหน่ง มีงานให้กับอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ
2. การบริหารงานแยกบุคลากรออกเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ

2.1.3.5 การเรียนการสอน

1. ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ

2. มีการฝึกปฏิบัติงานจริงในหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการ
3. จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันสมัย
4. ลดชั่วโมงการบรรยายแต่เน้นการสัมมนาและการแสดงผลงาน
5. มีการฝึกปฏิบัติในการเขียนแผนให้มากขึ้น
6. เพิ่มความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาวิชาชีพทหารด้วยกัน
7. ลดเวลาเรียนในแต่ละวัน โดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น
8. มีการแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ

2.1.3.6 การประเมินผล

1. มีการประเมินผลหลายวิธี เช่น การสอบ การพูด การเขียน การสัมภาษณ์
2. มีการประเมินผลหลายครั้งจากผู้ประเมินหลายคน
3. จัดให้มีการประเมินผลอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้
4. นำผลการประเมินไปใช้ประกอบในการพิจารณาลงตำแหน่ง
5. มีการประเมินผลอย่างจริงจังโดยการคัดออก
6. นำผลการประเมินไปใช้ในการพิจารณาเข้าศึกษาต่อหลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ

2.1.4 วิทยาลัยการทัพอากาศ

2.1.4.1 เป้าหมายการจัดการศึกษา

1. เพื่อเป็นผู้บริหารระดับสูงของกองทัพอากาศ
2. เพื่อสนองความต้องการของกองทัพอากาศไม่ใช่ความต้องการของบุคคล
3. เพื่อเป็นนักวางแผนทางยุทธศาสตร์ทหาร

2.1.4.2 หลักสูตรการศึกษา

1. เน้นการทำวิจัยโดยนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้จริง
2. เน้นการศึกษาในระดับยุทธศาสตร์
3. เน้นการบริหารจัดการชั้นสูง
4. เน้นเรื่องภาวะผู้นำ
5. เน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารอาชีพ
6. เน้นเรื่องการใช้กำลังทางอากาศ
7. จัดทำเป็นระบบหน่วยกิตเพื่อเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับปริญญาโท

2.1.4.3 นักเรียนและบุคลากร

1. เชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากสถาบันภายนอกมาบรรยาย
2. คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการพิจารณาตามความต้องการใช้งานจริง
3. คัดเลือกผู้ที่มีผลการศึกษาดีจากโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
4. เมื่อสำเร็จการศึกษาต้องมีตำแหน่งลงไม่ใช่ประจำ
5. ผู้เข้ารับการศึกษาควรมีชั้นยศนาวาอากาศเอก (พิเศษ)

2.1.4.4 โครงสร้างการบริหาร

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยไม่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

2.1.4.5 การเรียนการสอน

1. ฟังการบรรยายจากผู้ที่มีประสบการณ์
2. นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน
3. เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
4. เน้นการคิดวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย
5. เพิ่มความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาวิชาชีพทหารด้วยกัน
6. เน้นการสัมมนากับหน่วยภายนอกกองทัพมากขึ้น
7. เน้นการวิจัยด้วยตนเอง

2.1.4.6 การประเมินผล

1. มีการประเมินผลหลายครั้งจากผู้ประเมินหลายคน
2. จัดให้มีการประเมินผลอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้
3. นำผลการประเมินไปใช้ประกอบในการพิจารณาลงตำแหน่ง
4. ประเมินผลจากการแสดงความคิดเห็น การนำเสนอผลงานและการวิจัย
5. ประเมินผลจากประวัติการรับราชการที่ผ่านมา

2.2 แนวโน้มการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

ผลการศึกษาโดยใช้การวิจัยแบบเคลฟาย ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในระดับมากหรือมากที่สุดในแต่ละประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1 การจัดหากำลังพล

1. มีการวิเคราะห์ความต้องการใช้กำลังพลอย่างแท้จริงโดยผู้เชี่ยวชาญ
2. ยังคงจัดหาจากโรงเรียนนายเรืออากาศเป็นหลักและรับจากบุคคลพลเรือนเท่าที่จำเป็น

2.2.2 การบรรจุและใช้กำลังพล

1. บรรจุให้ตรงกับความรู้ตามวุฒิการศึกษาโดยใช้ผลการศึกษาเป็นเกณฑ์
2. ยังคงบรรจุและใช้ผู้ที่เรียนทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ไปเป็นนักบิน
3. บรรจุกำลังพลที่จบจากโรงเรียนนายเรืออากาศไปตามสายวิทยาการต่าง ๆ ให้ทั่วถึง
4. มีการย้ายหมุนเวียนกำลังพลในสถานศึกษาไปในสายวิทยาการ
5. การเลื่อนระดับเลขหมายความชำนาญการทหารอากาศ (ลชทอ.) ควรเลื่อนจากการปฏิบัติงานในสายวิทยาการของตนเอง ไม่ใช่การเข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยในโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ และวิทยาลัยการทัพอากาศ
6. ควรบรรจุและใช้ผู้ที่เรียนทางด้านเกี่ยวกับการบินไปเป็นนักบิน

2.2.3 การพัฒนากำลังพล

1. สร้างระบบวิชาชีพทหาร (PME) ให้เข้มแข็ง
2. จัดให้มีการศึกษาในสายวิทยาการอย่างต่อเนื่อง
3. สนับสนุนให้ได้รับการศึกษาให้มากที่สุด
4. พัฒนากำลังพลเพื่อรองรับกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
5. โครงการศึกษาของกองทัพอากาศต้องสอดคล้องกับความต้องการของกองทัพ
6. มุ่งเน้นให้มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารอาชีพ
7. ยังคงใช้ระบบการฝึกศึกษาของกองทัพอากาศเป็นหลัก
8. ให้กำลังพลทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่จำกัดเหล่า
9. เปิดโอกาสให้ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโท – เอกมากขึ้น
10. ให้กำลังพลเข้ารับการศึกษานอกระบบเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติงานตรงตามตำแหน่ง

2.2.4 การทำนุบำรุงรักษากำลังพล

1. ทำนุบำรุงรักษากำลังพลให้ทั่วถึงทุกเหล่า โดยเท่าเทียมกัน
2. การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งต้องเป็นไปตามความรู้ความสามารถ
3. ปรับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่และ การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติศักดิ์ศรี
4. ให้ความเจริญเติบโตก้าวหน้าในสายงานตามความสามารถจนถึงที่สุด
5. ให้ความภาคภูมิใจในงานที่ทำ
6. จัดระบบสวัสดิการให้ดีที่สุด
7. แก้ไขการเลื่อนไหลยศและตำแหน่งของกำลังพลในทุก ๆ ส่วน
8. มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยกำหนดตัวชี้วัดให้เด่นชัด
9. ผลการประเมินต้องมีผลต่อการพิจารณาคำแหน่งและค่าตอบแทน
10. การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งในแต่ละเหล่าต้องไม่แตกต่างกันมาก

2.2.5 การพ้นจากราชการ

1. กำหนดแนวทางการรับราชการอย่างมีขั้นตอนตั้งแต่ก่อนการบรรจุ
2. ใช้ระบบการปลดถ่ายกำลังพลตามชั้นยศ อายุและจำนวนปีที่รับราชการ
3. กำลังพลที่เสื่อมสภาพหากทำการฟื้นฟูแล้วไม่ดีขึ้นต้องพ้นจากราชการ
4. จัดให้มีหน่วยงานรองรับเมื่อพ้นจากราชการไปแล้ว
5. สนับสนุนให้เปิดบริษัทคู่สัญญากับกองทัพ

3. การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร

3.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร ได้แก่

3.1.1 จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับลักษณะการทำงานและก้าวหน้าทันสมัยของเทคโนโลยีในอนาคต

ของเทคโนโลยีในอนาคต

1. โรงเรียนนายเรืออากาศจัดหลักสูตรการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์เป็นหลัก โดยเน้นทางด้านการบิน และจัดหลักสูตรการศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์เป็นรอง โดยเน้นทางด้านทหารหรือการบริหาร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและรองรับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในอนาคต

2. หลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศต้องเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาภายนอกได้และต้องบูรณาการความรู้ในหลายสาขาที่มีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งปรับปรุงระบบการปกครองนักเรียนนายเรืออากาศให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม
3. ปรับปรุงหลักสูตร โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป
4. ศึกษากระบวนการฝึกศึกษาของประเทศอื่น ๆ มาพิจารณาประกอบด้วย

3.1.2 ปรับหรือโครงสร้างและระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

1. ปรับโครงสร้างการบริหารให้มีสายการบังคับบัญชาที่สั้น โดยลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น
2. ขยายขอบข่ายงานที่เอกชนสามารถทำได้ดีกว่าโดยการศึกษาถึงประสิทธิภาพและความเป็นไปได้โดยคำนึงถึงเรื่องความปลอดภัย เช่น ด้านสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ การดูแลอาคารสถานที่ เป็นต้น
3. จัดระบบการบริหารบุคลากร โดยแยกออกเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ
4. พัฒนาระบบประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินและดัชนีชี้วัด
5. มีการบริหารงานที่เป็นอิสระคล่องตัวภายใต้แนวนโยบายของกองทัพอากาศ โดยกรมอบอำนาจให้สามารถตัดสินใจหรือทำนิติกรรมในเรื่องต่าง ๆ ได้
6. หาแนวทางการจัดเก็บค่าบำรุงการศึกษาแทนการให้เรียนฟรีหรือระดมทรัพยากรจากศิษย์เก่าโดยการรับบริจาคเพื่อพัฒนาการศึกษา
7. ใช้ระบบการประกันคุณภาพในการสร้างมาตรฐานการศึกษาหรือปรับปรุงเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน
8. มีหน่วยงานอิสระที่ทำการศึกษาวิจัยและพัฒนาให้กับกองทัพหรือหน่วยงานอื่น ๆ โดยโรงเรียนนายเรืออากาศมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาและการปกครอง โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศมีการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ อีกทั้งการควบคุมและติดตามการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วย
9. โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศจัดให้มีตำแหน่งและมอบหมายงานให้กับอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ
10. ให้มีอาสาสมัครภายนอกมาร่วมเสนอแนะในการพัฒนาสถาบันการศึกษา
11. ระดมความคิดโดยการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

3.1.3 ปรับการได้มาซึ่งผู้บริหาร

1. การแต่งตั้งผู้บริหารกระทำโดยคณะกรรมการแทนการแต่งตั้งโดยบุคคลเพียงคนเดียวหรือกลุ่มเดียวซึ่งควรประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยเป็นอดีตผู้บริหารในระดับสูง
2. การแต่งตั้งผู้บริหารควรพิจารณาจากความรู้ความสามารถในด้านนั้น ๆ เป็นหลักและพิจารณาจากอาวุโสหรือรุ่นที่จบการศึกษาเป็นรอง
3. ผู้บริหารสถานศึกษาของกองทัพอากาศต้องเป็นมืออาชีพด้านการทหารและการบริหารการศึกษามากกว่าการกำหนดด้วยเหล่าทหาร

3.1.4 ขยายขอบเขตงานบริการวิชาการ

1. ปรับบทบาท ภารกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษาและวัตถุประสงค์ของสถาบันการศึกษา
2. โรงเรียนนายเรืออากาศเปิดรับนักศึกษาพลเรือน นักศึกษาต่างชาติ โดยเฉพาะจากกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และกำลังพลอื่น ๆ ของกองทัพอากาศ เข้าศึกษาโดยคำนึงคุณภาพเป็นสำคัญ
3. โรงเรียนนายเรืออากาศมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิตซึ่งมีระเบียบวินัยให้กับประเทศทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและเอกชน โดยเฉพาะในสาขาวิชาทางด้านการบิน
4. ใช้สถานศึกษาและทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
5. ให้บริการสืบค้นข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและสะดวก

3.1.5 สร้างกองทัพให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

1. ส่งเสริมให้กำลังพลระดับสัญญาบัตร ได้ศึกษาต่อเนื่องในลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. ส่งเสริมให้กำลังพลระดับสัญญาบัตร ได้เพิ่มวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้นในระดับปริญญาโทและเอก
3. จัดเป็นเขตทหารยินดีต้อนรับในสถาบันการศึกษาที่มีอยู่โดยให้เป็นแหล่งการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก เยาวชนหรือประชาชน
4. พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในการรวบรวมและจัดทำฐานความรู้เพื่อให้ผู้รับการศึกษาได้เข้าถึงความรู้ได้ง่ายและน่าสนใจ
5. จัดบรรยากาศสถาบันการศึกษาให้เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

3.1.6 ดำรงความเป็นเลิศทางการบิน

1. สนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับด้านการบิน
2. โรงเรียนนายเรืออากาศจัดการศึกษาในระดับปริญญาโทและเอกในสาขาวิชาทางการบินโดยเน้นการทำวิจัย
3. ทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนด้วย โดยการใช้ทรัพยากรหรือแหล่งการเรียนรู้ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง

3.2 ยุทธศาสตร์การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร ได้แก่

3.2.1 จัดหากำลังพลจากโรงเรียนนายเรืออากาศเป็นหลัก

1. ทำการวิเคราะห์ความต้องการใช้กำลังพลที่สำเร็จจากโรงเรียนนายเรืออากาศโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดสาขาวิชาและจำนวนที่แน่นอนอย่างแท้จริง
2. การจัดหากำลังพลจากโรงเรียนนายเรืออากาศ ให้จัดหาเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับการบิน และทางด้านสังคมศาสตร์ในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับการทหารหรือการบริหาร ในส่วนการจัดหากำลังพลในสาขาวิชาอื่น ๆ ให้รับจากบุคคลพลเรือนเท่าที่กองทัพอากาศมีความจำเป็นต้องใช้งาน

3.2.2 บรรจุและใช้กำลังพลให้ตรงกับงาน

1. การบรรจุผู้ที่ไม่เป็นนักบินคัดเลือกจากผู้ที่สำเร็จการศึกษาในทุกสาขาวิชา โดยใช้ผลการศึกษาและคะแนนการประเมินค่าเป็นเกณฑ์ในการจัดลำดับหลังจากผ่านการตรวจร่างกาย และต้องกระทำอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้
2. บรรจุผู้ที่ไม่ได้เป็นนักบินให้ตรงกับความรู้ตามวุฒิหรือสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาตามสายวิทยาการต่าง ๆ ให้ทั่วถึง โดยใช้ผลการศึกษาและการประเมินค่าเป็นเกณฑ์
3. กำหนดการแยกประเภทกำลังพลเป็นเหล่าทหารใหม่ตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ในส่วนผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นนักบินถือเป็นความสามารถพิเศษ
4. กำหนดบทบาทและภารกิจสายวิทยาการของแต่ละเหล่าใหม่ โดยให้มีหน้าที่พัฒนาด้านวิชาการในสายนั้น ๆ และเป็นผู้พิจารณาในการเลื่อนเลขหมายความชำนาญการทหารอากาศ (ลชทอ.)

5. ศึกษาการเลื่อนเลขหมายความชำนาญการทหารอากาศ (ลชทอ.) ใหม่ ซึ่งน่าจะมาจากการปฏิบัติงานในสายวิทยาการของตนเอง ไม่ใช่เลื่อนจากการศึกษาโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศหรือวิทยาลัยการทัพอากาศ
6. ปรับระบบการแต่งตั้งโยกย้ายใหม่ โดยให้เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาและคณะกรรมการไม่ใช่สายวิทยาการหรือผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว และต้องทำอย่างโปร่งใสเปิดเผยตรวจสอบได้
7. กำหนดคุณสมบัติประจำตำแหน่งต่าง ๆ ใหม่

3.2.3 พัฒนากำลังพลจากระบบการฝึกศึกษาของกองทัพอากาศเป็นหลัก

1. สนับสนุนให้กำลังพลได้รับการพัฒนาจากระบบการฝึกศึกษาของกองทัพอากาศให้มากที่สุดโดยเท่าเทียมกันและไม่จำกัดเหล่า
2. เพิ่มคุณภาพผู้เข้ารับการศึกษาโดยการคัดเลือกกำลังพลต้องทำโดยโปร่งใสเปิดเผยและตรวจสอบได้
3. การพัฒนากำลังพลทุกระดับต้องมุ่งเน้นให้มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารอาชีพ
4. การพัฒนากำลังพลโดยการจัดโครงการศึกษาต้องสอดคล้องกับความต้องการของกองทัพอากาศเป็นหลัก
5. พัฒนาสถาบันการศึกษาวิชาชีพทหารให้เข้มแข็งโดยการเพิ่มความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาด้วยกัน
6. พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนทุกหลักสูตรให้ผู้รับการศึกษาเข้าถึงได้ง่ายและน่าสนใจ
7. ขยายแนวทางการพัฒนากำลังพลโดยการส่งเสริมให้กำลังพลได้เพิ่มวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้น มีการเปิดโอกาสให้ไปศึกษาต่อระดับปริญญาโท – เอกในสถาบันการศึกษาของพลเรือนโดยทุนส่วนตัว
8. เปิดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังพล

โรงเรียนนายเรืออากาศ

1. ให้นักเรียนนายเรืออากาศมีความรับผิดชอบและปกครองตนเองโดยจัดให้มีเวลาว่างเป็นอิสระในการค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น
2. การเรียนภาควิชาการต้องเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อนำไปใช้งานได้จริง

3. ปรับปรุงระบบการปกครองนักเรียนนายเรืออากาศให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป
4. จัดหลักสูตรการศึกษาในระดับปริญญาตรีให้สอดคล้องกับการทำงานของกองทัพอากาศ คือ ด้านวิทยาศาสตร์หรือวิศวกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบิน และด้านสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับการทหารหรือการบริหาร
5. จัดทำหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่ไม่ซ้ำซ้อนกับสถาบันพลเรือนในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญและมีความพร้อม

โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

1. การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการพิจารณาตามความต้องการใช้งานจริง
2. ผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรฝ่ายเสนาธิการต้องได้เกรดเฉลี่ยจากโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูงไม่ต่ำกว่า 3.00 ส่วนที่เหลือให้เข้าหลักสูตรฝ่ายอำนวยการ
3. ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและได้คิดวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระมากขึ้น โดยการลดชั่วโมงการบรรยายแต่เน้นการสัมมนาและการแสดงผลงาน อีกทั้งให้มีการฝึกปฏิบัติในการเขียนแผนและมีการฝึกปฏิบัติงานจริงในหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการ
4. จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันสมัย
5. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรใหม่อย่างถูกต้องตามหลักวิชาโดยมีอาชีพด้านการทหารและการศึกษา โดยจัดทำเป็น 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรฝ่ายเสนาธิการกับหลักสูตรฝ่ายอำนวยการ อีกทั้งปรับหลักสูตรให้ทันสมัยโดยการลดวิชาต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นออก และเน้นการทำวิจัยโดยนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้จริง
6. จัดทำเป็นระบบหน่วยกิตเพื่อเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับปริญญาโทได้

วิทยาลัยการทัพอากาศ

1. การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการพิจารณาตามความต้องการใช้งานจริง
2. ผู้เข้ารับการศึกษาต้องมีผลการเรียนดีจากโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ และมีชั้นยศนาวาอากาศเอก (พิเศษ)
3. การเรียนการสอนเป็นการฟังการบรรยายจากผู้ที่มีประสบการณ์โดยการเชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากสถาบันภายนอกมาบรรยาย เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การวิจัย การคิดวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นที่หลากหลายและการสัมมนากับหน่วยงานภายนอกกองทัพมากขึ้น

4. นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน
5. จัดหลักสูตรให้เน้นการศึกษาในระดับยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการชั้นสูง ภาวะผู้นำ การใช้กำลังทางอากาศ และการวิจัยโดยนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้จริง
6. จัดทำเป็นระบบหน่วยกิตเพื่อเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับปริญญาโทได้

3.2.4 ทำนุบำรุงรักษากำลังพลให้ทั่วถึง

1. การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งต้องเป็นไปตามความรู้ความสามารถในสายงาน หรือสายวิชาการของตนเองจนถึงระดับสูงสุดและต้องไม่แตกต่างกันมากในแต่ละเหล่า
2. ปรับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติศักดิ์ศรี
3. ปรับระบบการประเมินผลโดยการกำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดที่เด่นชัด
4. ปรับการเลื่อนไหลยศและตำแหน่งของกำลังพลในทุก ๆ ส่วน
5. ให้ความสำคัญภูมิใจในงานที่ทำ
6. จัดระบบสวัสดิการให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

3.2.5 ปรับระบบการประเมินผลการศึกษาและการปฏิบัติงาน

1. การประเมินผลการศึกษาและการปฏิบัติงานต้องทำอย่างจริงจังโดยการคัดออกซึ่งต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินและตัวชี้วัดที่เด่นชัด
2. การประเมินผลการศึกษาและการปฏิบัติงานต้องใช้หลายวิธี เช่น การสอบ พฤติกรรม ผลงาน
3. การประเมินผลการศึกษาและการปฏิบัติงานต้องทำหลายครั้งและมีผู้ประเมินหลายคน
4. การประเมินผลการศึกษาและการปฏิบัติงานต้องมีผลต่อการพิจารณาองตำแหน่งและค่าตอบแทน
5. ผลการประเมินของนักเรียนนายเรืออากาศต้องมีผลต่อการคัดเลือกศิษย์การบิน โดยคำนึงสาขาวิชาที่ศึกษาด้วย
6. นำผลการประเมินในหลักสูตรระดับต้นมาพิจารณาประกอบในการคัดเลือกเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรระดับสูงขึ้น
7. นำผลการประเมินส่งให้หน่วยที่บรรจุและลงประวัติการรับราชการ
8. การประเมินผลต้องเปิดเผย โปร่งใสและตรวจสอบได้

3.2.6 ปรับระบบการพ้นจากราชการ

1. กำหนดแนวทางการรับราชการอย่างมีขั้นตอนตั้งแต่ก่อนการบรรจุ โดยชัดเจน และเข้าใจถูกต้องตรงกัน
2. ทำระบบการปลดถ่ายกำลังพลตามชั้นยศ อายุและจำนวนปีที่รับราชการ
3. กำลังพลที่เสื่อมสภาพหากทำการฟื้นฟูแล้วไม่ดีขึ้นต้องพ้นจากราชการ
4. การพ้นจากราชการต้องเป็นไปโดยการพิจารณาของคณะกรรมการ ไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว
5. การพ้นจากราชการต้องจัดให้มีหน่วยงานรองรับ ยกเว้นกรณีที่ถูกไล่ออก เพราะมีความผิด หรือสนับสนุนทุนการศึกษาให้ไม่เกิน 3 ปี สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อ
6. สนับสนุนให้เปิดบริษัทคู่สัญญากับกองทัพอากาศ
7. ทำระบบการติดตามและใช้งานผู้ที่มีความรู้ความสามารถเมื่อพ้นจากราชการ

3.2.7 จัดทำระบบข้าราชการพลเรือนในกระทรวงกลาโหม

1. ศึกษาและกำหนดให้ชัดเจนว่าส่วนใดควรเป็นข้าราชการพลเรือนกลาโหม ที่ไม่ต้องมีชั้นยศทางทหาร เช่น นักวิชาการ แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่ธุรการ
2. จัดทำระบบให้มีความก้าวหน้าในการทำงาน
3. บรรจุผู้เป็นข้าราชการพลเรือนหรือพนักงานของรัฐในกระทรวงกลาโหม

3.2.8 ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ

1. ส่งเสริมให้กำลังพลระดับสัญญาบัตรได้ศึกษาต่อเนื่องในลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และได้เพิ่มวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้นในระดับปริญญาโทและเอก
2. ใช้วุฒิทางการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาให้ได้รับความเจริญก้าวหน้าในทางราชการ
3. พิจารณาคัดเลือกและสนับสนุนผู้ที่เคยรับผิดชอบงานด้านการศึกษาที่เป็นคนดี คนเก่งและมีความรู้ความสามารถก่อนจะไปดำรงตำแหน่งสำคัญ
4. มีการโยกย้ายหมุนเวียนอาจารย์หรือผู้ที่เคยรับผิดชอบงานด้านการศึกษาที่เป็นคนดี คนเก่งและมีความรู้ความสามารถไปปฏิบัติงานในสายวิทยาการหรือหน่วยงานอื่น ๆ ให้เจริญก้าวหน้าในทางราชการตามระยะเวลาที่เหมาะสมและสมควรใจ

3.2.9 ยกเลิกระเบียบกฎเกณฑ์บางเรื่อง

1. คีกรระเบียบกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกำลังพล
2. ยกเลิกระเบียบกฎเกณฑ์ที่ไม่เอื้อให้การบริหารกำลังพลเกิดประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

นภาพานภาพหรือกำลังทางอากาศ ได้รับการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ในโลกมนุษย์ การพัฒนานภาพานภาพในระยะแรกอาจประกอบด้วยคนกับเครื่องบินเท่านั้น ต่อมามีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญต้องปฏิบัติร่วมกัน คือ ระบบอาวุธ ระบบบัญชาการและควบคุม ระบบข่าวกรองและการเฝ้าตรวจ และระบบการส่งกำลังบำรุง

การพัฒนานภาพานภาพในอนาคตโดยเฉพาะเครื่องบินหรืออากาศยาน จะได้รับการพัฒนาต่อไปอีกมาก เช่น เครื่องบินกล UAV (Unmanned Aerial Vehicles) เป็นอากาศยานที่ไม่มีมนุษย์ขับเพื่อใช้ในการตรวจการณ์หรือลาดตระเวนทำให้มีสมรรถนะสูงขึ้น บินได้เร็วและนานขึ้น ลดความเสี่ยงจากอาการล้าและเครียดของนักบินที่ต้องบินนาน ๆ โดยนักบินอาจจะนั่งอยู่ในฐานทัพ ขณะที่ตัวยานปฏิบัติการอยู่ในอีกซีกโลกหนึ่ง บังคับผ่านระบบใยแก้วนำแสง ความเร็วสูงและข่าสารสื่อสารดาวเทียม สามารถผาดโผนในท่าทางการบินที่ไม่มีนักบินคนใดทำได้ นอกจากนี้ยังมีเครื่องบินขับไล่แบบ เอฟ - 22 เป็นเครื่องบินรบที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงที่มีความเร็วเหนือเสียง ด้วยขีดความสามารถในการล่องหน (stealth) สามารถปฏิบัติการในทางลึกลับเพื่อเป้าหมายที่มีการต่อต้านสูง รัศมีปฏิบัติการเกินกว่า 600 ไมล์ทะเล หรือเครื่องบินลำเลียงแบบ ซี - 17 สามารถเดินทางด้วยความเร็วเสียง 0.77 เท่า ของความเร็วเสียง บรรทุกสัมภาระหนัก 75,750 กิโลกรัม ไกลถึง 4,445 กิโลเมตร สามารถขึ้นลงโดยใช้ระยะทางวิ่งสั้นและในอนาคตเครื่องบินลำเลียงอาจมีระวางบรรทุกถึง 150,000 ปอนด์ บินได้ไกล 12,000 ไมล์ทะเล โดยไม่ต้องเติมเชื้อเพลิงทั้งไปและกลับ สามารถเดินอากาศไปได้ทุกหนทุกแห่งด้วยระบบช่วยเดินอากาศด้วยดาวเทียม GPS (Global Positioning System) ที่บอกตำแหน่งผิดพลาดไม่เกิน 30 เซนติเมตร ขึ้นลงได้อัตโนมัติและทุกกาลอากาศ แม้ในทัศนวิสัยเป็นศูนย์ นั่นคือ อากาศยานลำเลียงในอนาคตไม่จำเป็นต้องพึ่งเครื่องช่วยเดินอากาศของสนามบินใด ๆ อีกต่อไป (สุปรีชา กมลาคณ์, 2540 : 11)

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของเครื่องบินและอากาศยานประเภทต่าง ๆ เหล่านี้ มาจากการศึกษาค้นคว้าวิจัยของมนุษย์ทั้งสิ้น ทำให้กระบวนการสร้างกำลังพลผ่านการฝึกศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งในส่วนของกองทัพอากาศจะต้องพัฒนาให้กำลังพลสามารถเรียนรู้โลกสมัยใหม่และสามารถใช้อาวุธยุทธโปกรณ์ที่ทันสมัยได้คุณภาพทัดเทียมกับการพัฒนาของเทคโนโลยีหรือสอดคล้องกับสถานการณ์โลกและวิทยาการทหาร มิฉะนั้นสิ่งเหล่านี้จะด้อยคุณค่าลงอย่างน่าเสียดาย (สุรชาติ บำรุงสุข, 2540 : 225)

การพัฒนากำลังพลของกองทัพอากาศได้มีการจัดระบบการฝึกศึกษามาเป็นเวลานาน จนกระทั่งในปัจจุบันมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 21 ที่กำหนดให้ “กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ อาจจัดการศึกษาเฉพาะทางตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้ โดยคำนึงถึงนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง” การจัดระบบการฝึกศึกษานี้เป็นการศึกษาเฉพาะทางเช่นเดียวกับสถาบันการศึกษาของหน่วยงานอื่น ๆ เช่น กองทัพบก กองทัพเรือหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเป็นไปตามทฤษฎีสังคมวิทยาการศึกษา ที่ว่า การศึกษาในสังคมใดย่อมจะได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมของสังคมนั้น การศึกษาโดยพื้นฐานจะต้องจัดให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และความต้องการของสังคมนั้น การศึกษาขึ้นอยู่กับวิถีชีวิตทุกอย่างในสังคม การศึกษาในแต่ละสังคมนั้นย่อมแตกต่างกัน เพราะธรรมชาติในสังคมไม่เหมือนกัน การศึกษามีเป้าหมายสนองความต้องการของสังคมนั้น สอนเฉพาะสังคมนั้น เมื่อสังคมเปลี่ยนไปการศึกษาย่อมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย บุคลิกภาพของคนก็ต้องพัฒนาขึ้นมาในแต่ละสังคม การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือ (tool) อันสำคัญในการสร้าง ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของการศึกษาได้โดยอาศัยผลผลิต (output) ของการศึกษาทั้งในรูปของผู้สำเร็จการศึกษาและทรัพย์สินทางปัญญา ตลอดจนเทคโนโลยีอันเป็นผลผลิตจากการศึกษา และขณะเดียวกันการศึกษาต้องไม่เป็นที่อยู่นิ่ง มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและปรับตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่เสมอ (ชนิตา รัศมีพลเมือง, 2531 : 160-162)

การจัดระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรที่เป็นระดับผู้นำหรือผู้บริหารของกองทัพอากาศที่สำคัญ ได้แก่ โรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศ โดยโรงเรียนนายเรืออากาศจัดเป็นสถาบันการศึกษาหลักขั้นต้นของกองทัพ เป็นการศึกษาในระดับอุดมศึกษาชั้นปริญญาตรี เพื่อให้การฝึกศึกษาแก่บุคคลพลเรือน

ก่อนเข้ารับราชการ ส่วนโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศเป็นการจัดศึกษาระหว่างประจำการ ซึ่งจัดเป็นสถาบันการศึกษาชั้นปลายของกองทัพ เป็นการศึกษาในระดับวิชาชีพทหารหรือที่เรียกว่า Professional Military Education : PME โดยโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ให้การฝึกศึกษาและอบรมแก่นายทหารสัญญาบัตรชั้นยศนาวาอากาศตรีถึงนาวาอากาศโท ในด้านยุทธวิธี เสนาธิการกิจและการบริหาร อันจำเป็นสำหรับผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการในระดับกองบิน ส่วนวิทยาลัยการทัพอากาศให้การฝึกศึกษาและอบรมแก่นายทหารสัญญาบัตรชั้นยศนาวาอากาศเอกขึ้นไป ในด้านยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีและการบริหาร อันจำเป็นสำหรับผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการระดับสูงของกองทัพอากาศ

นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ

นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศมักไม่มีการนำมาปฏิบัติ ขาดความต่อเนื่องและมักจะทำโดยหน้าที่ตำแหน่งของบุคคลมากกว่าคณะบุคคลหรือบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจทางการศึกษาอย่างลึกซึ้ง ในปัจจุบันยังไม่ได้พัฒนาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนโยบายการศึกษาของกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2545 ดังนั้นกองทัพอากาศต้องมีการกำหนดนโยบายการศึกษาของกองทัพให้ทันสมัย ซึ่งต้องกระทำโดยบุคคลผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจและถูกต้องตามกระบวนการกำหนดนโยบาย อีกทั้งมีการนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารก็ตาม เพราะนโยบายเป็นกรอบหรือทิศทางในการทำงานขององค์กร หากกำหนดไว้อย่างถูกต้องและชัดเจนการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารมิได้เป็นอุปสรรคแต่อย่างใด ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับนโยบายการศึกษาไม่น้อยกว่าด้านอื่น ๆ เช่นกัน เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากำลังพล ส่วนแนวโน้มเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศในบางเรื่อง เช่น สิทธิความเท่าเทียมกันระหว่างชายกับหญิงในการเข้ารับการศึกษา การเปิดรับนักศึกษาพลเรือน การจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ถึงแม้ว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่เป็นสิ่งที่มิแนวโน้มจะเกิดขึ้นหรือสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงในระยะเวลาอันใกล้ เนื่องจากเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือเป็นนโยบายของกระทรวงกลาโหม ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม คือ การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ดังเช่นที่ดอน อัดัมส์ (Don Adams) ได้กล่าวว่า ระบบการศึกษาจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมหรือบริบทของการศึกษา ยิ่งสังคมมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเพียงใด การศึกษายังมีความสลับซับซ้อนขึ้นเพียงนั้น

โรงเรียนนายเรืออากาศ

เป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศตั้งแต่อดีตถึง พ.ศ. 2545 ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือ การผลิตนายทหารชั้นสัญญาบัตรให้กับกองทัพอากาศ ในอนาคตหากนโยบายเรื่องการเปิดรับนักศึกษาพลเรือนของกระทรวงกลาโหมถูกนำมาปฏิบัติ เป้าหมายการจัดการศึกษาอาจต้องมีการเปลี่ยนแปลง จะมีได้ผลิตนายทหารสัญญาบัตรให้กับกองทัพอากาศเพียงอย่างเดียว อาจต้องมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญและมีความต้องการของประเทศเพิ่มขึ้นด้วย การผลิตบัณฑิตนี้จะมีส่วนช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากในอดีตตั้งแต่ในช่วงของสงครามเย็นจนถึงช่วงเวียดนามบุกยึดครองกัมพูชา ภัยคุกคามจะมีลักษณะที่ปรากฏชัดเจน สถาบันการศึกษาของกองทัพมีเป้าหมายที่จะผลิตกำลังพลเพื่อไปทำหน้าที่ในการป้องกันประเทศเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันภาวะสงครามไม่ได้ปรากฏในลักษณะชัดเจน โรงเรียนนายเรืออากาศต้องลดจำนวนการผลิตนายทหารสัญญาบัตรลง แต่มีขีดความสามารถและศักยภาพที่จะผลิตกำลังพลได้มากกว่าที่เป็นอยู่ ในขณะที่ประเทศต้องการคนที่มีความรู้ไปพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าตลอดจนต้องการคนที่มีระเบียบวินัย อันเป็นวินัยขั้นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเด็ก เยาวชนและประชาชนพลเมืองของประเทศ ผลการวิจัยในประเด็นนี้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่เป็นแนวโน้มที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นในระยะเวลาอันใกล้ตามนโยบายของกระทรวงกลาโหม ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม คือ การขยายขอบเขตงานบริการวิชาการ

หลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศประกอบด้วย 3 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาวิชาวิทยาการ หลักสูตรการฝึกอบรบวิชาทหาร และหลักสูตรการฝึกอบรบความเป็นผู้นำ โดยหลักสูตรการศึกษาวิชาวิทยาการมีการเปลี่ยนแปลงใหญ่ ๆ 3 ครั้ง คือ ในระยะแรกมีการแยกเรียนเป็นเหล่าต่าง ๆ และให้ผู้ที่จะเป็นนักบิน ฝึกบินในระหว่างที่เป็นนักเรียน แต่ในปี พ.ศ. 2501 ถึง พ.ศ. 2545 ได้เปลี่ยนให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากทุกเหล่าหรือสาขาวิชาได้รับการคัดเลือกไปฝึกบิน ในระยะต่อมาตั้งแต่หลักสูตร พ.ศ. 2512 มีการแยกเรียนเป็นพวกวิศวกรรมศาสตร์กับพวกวิทยาศาสตร์ทั่วไป และมีการแยกเป็นสาขาวิชาในชั้นปีที่ 3 แทนการแยกเรียนเป็นเหล่า จนกระทั่งในหลักสูตร พ.ศ. 2530 มีการแยกสาขาวิชาต่าง ๆ ตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 การเปลี่ยนแปลงในหลักสูตรนี้เป็นไปตามความก้าวหน้าทางวิทยาการ สภาพสังคม และมาตรฐานสากลทั่วไป ดังจะเห็นได้จากหลักสูตรในปี พ.ศ. 2545 มีการปรับปรุงเป็น

หลักสูตร 4 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาของทหารในประเทศที่พัฒนาแล้วและระบบของมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นรายวิชาที่เรียนหรือการประเมินผล อีกทั้งมีการเทียบกับมาตรฐานทางวิศวกรรมด้วย ในส่วนของหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาทหารและความเป็นผู้นำ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมนัก มีการเพิ่มลดจำนวนชั่วโมงและรายวิชาตามสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนไป และยังคงความเป็นเอกลักษณ์ในด้านต่าง ๆ เช่น ระเบียบวินัย ความกล้าหาญและความเป็นผู้นำทางทหาร ซึ่งเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมอันเป็นแก่นของสังคม เพื่อให้สมาชิกใหม่ไปทำหน้าที่ตามที่สังคมหรือกองทัพอากาศคาดหวัง โดยมีสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคม(socialization) การจัดหลักสูตรการศึกษานี้เป็นไปตามทฤษฎีทางสังคมวิทยาการศึกษาของ อีมิล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim) ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องมีการวางแผนโดยการทำความเข้าใจสภาพสังคม อุดมการณ์ของสังคม เพื่อจะได้ตระหนักและเข้าใจว่าเราจัดการศึกษาเพื่อสังคมใด รูปแบบการศึกษาจึงมีส่วนสัมพันธ์กับรูปแบบสังคม” (ชนิตา รัชย์พลเมือง, 2534 : 268) แต่การคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาไปเป็นนักบินจากทุกสาขาวิชาที่เรียนทางด้านวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์นั้น ไม่สัมพันธ์หรือสอดคล้องกับการทำงานตามที่ อีมิล เดอร์ไคม์ ได้กล่าวไว้ เป็นการสูญเสียเปล่าทางการศึกษา ทำให้นักเรียนไม่ตั้งใจเรียนเท่าที่ควรและเรียนเพียงแค่ผ่านเกณฑ์เท่านั้น เพราะมีความคาดหวังที่จะเป็นนักบินมากกว่า ดังนั้นในเรื่องนี้ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมหรือดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียนนายเรืออากาศให้สอดคล้องกับลักษณะการทำงานโดยเฉพาะในการเป็นนักบิน การศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศจะได้ไม่เกิดการสูญเสียและได้พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ในกรณีนี้หากพิจารณาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่ต้องการให้สถาบันการศึกษาของเหล่าทัพเป็นการศึกษาเฉพาะทางจริง ๆ หลักสูตรของโรงเรียนนายเรืออากาศควรมุ่งเน้นทางด้านวิศวกรรมศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการบินหรือเครื่องบินมากกว่าที่จะเป็นการศึกษาแบบทั่ว ๆ ไปอย่างเช่นในมหาวิทยาลัย รวมทั้งควรมุ่งเน้นทางด้านสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับปรัชญาทางการทหารด้วย ซึ่งไม่มีสอนในสถาบันการศึกษาของพลเรือน ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม คือ จัดการศึกษาที่สอดคล้องกับการทำงานและก้าวทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในอนาคต

การคัดเลือกนักเรียนของโรงเรียนนายเรืออากาศ ได้มีการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษาจากมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5) เป็นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) ซึ่งเป็นไปตามระบบการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ อันเป็นภาพใหญ่ของการศึกษาในประเทศ และมีการเปลี่ยนวิธีการคัดเลือกจากที่โรงเรียนเตรียมทหารเป็นผู้สอบคัดเลือกให้โรงเรียนนายเรืออากาศ

เป็นผู้สอบคัดเลือกเองซึ่งมีความเหมาะสมและเป็นธรรมดีแล้ว และแนวโน้มในอนาคต กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องของการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้เข้ามารับการศึกษา เนื่องจากกองทัพยังไม่มีความจำเป็นหรือไม่มีความต้องการนายทหารหญิง ในขณะที่รัฐธรรมนูญกำหนดได้ให้ชายหญิงมีสิทธิ์เท่าเทียมกันและประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ได้เปิดให้ผู้หญิงเข้ามารับการศึกษาได้โดยไม่มีการจำกัดเพศ ประเด็นนี้น่าสนใจที่จะหยิบยกกันมาพูดในรายละเอียดมากขึ้น ในส่วนของครูอาจารย์และนายทหารปกครองซึ่งถือเป็นบุคคลสำคัญในการที่จะเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียน ครูอาจารย์จะได้รับการคัดเลือกและมีความรู้ความสามารถทางวิชาการสูง แต่นายทหารปกครองกลับมิได้ถูกคัดเลือกเท่าที่ควร ดังนั้นหากต้องการให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความเป็นผู้นำที่ดีจะต้องทำการคัดเลือกผู้ที่จะมาเป็นแบบอย่างให้มากขึ้น ในเรื่องการบริหารบุคลากรประเภทนักวิชาการที่ถือว่าต้องเป็นคนดีคนเก่งนั้น จะต้องมีการสนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในการรับราชการไม่แตกต่างไปจากนายทหารประเภทอื่น ๆ ซึ่งอาจทำได้โดยการโยกย้ายให้ไปปฏิบัติงานในสายวิชาการหรือหน่วยงานต่าง ๆ ของกองทัพ โดยคำนึงถึงระยะเวลาที่เหมาะสมและความสมัครใจ ทั้งนี้จะได้มีการพัฒนาองค์ความรู้และมีการนำไปใช้จริง มีการเชื่อมต่อกันได้ระหว่างชีวิตของการทำงานกับโลกของการศึกษา มิใช่คนที่เป็นครูอาจารย์ มีหน้าที่สอนหนังสือเพียงอย่างเดียว เคยเรียนมาอย่างไรก็สอนไปอย่างนั้น ไม่รู้ว่าชีวิตการทำงานจริง ๆ เป็นอย่างไร ในขณะที่เดียวกันผู้ที่ทำงานมีประสบการณ์และความรู้ความสามารถที่จะทำการถ่ายทอดได้ควรกลับมาสอนหนังสือบ้าง ส่วนอีกแนวทางหนึ่ง คือ การจัดทำระบบข้าราชการพลเรือนในกระทรวงกลาโหมสำหรับบุคลากรประเภทอาจารย์ ที่มีการกล่าวถึงกันมานานแล้วแต่ยังไม่มีการนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งสถาบันการศึกษาของกองทัพในประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน มีอาจารย์ที่เป็นทั้งทหารและพลเรือน แนวทางนี้จะแก้ปัญหาค่าตอบแทนในเรื่องยศตำแหน่งของอาจารย์ได้ โดยอาจารย์สามารถก้าวหน้าโดยการพัฒนาผลงานทางวิชาการได้ แต่อาจไม่สนใจมาบรรจุเข้ารับราชการเป็นอาจารย์เพราะเงินเดือนน้อย ในส่วนของผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนนายเรืออากาศจะกำหนดด้วยเหล่าทหาร นักบินมากกว่าที่จะพิจารณาคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถและความเข้าใจเรื่องการศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งจะเห็นว่าไม่มีอาจารย์หรือนักวิชาการคนใดได้เป็นผู้บริหารสูงสุดเลย ถึงแม้จะมีความรู้ถึงระดับปริญญาเอกก็ตาม ในตรงนี้จะแตกต่างจากมหาวิทยาลัยอย่างสิ้นเชิงที่ผู้บริหารสถาบันการศึกษาจะเป็นนักวิชาการที่มีความรู้สูง ดังนั้นในปัจจุบันเป็นสังคมแห่งความรู้ ผู้ที่จะบริหารงานให้มีความเจริญก้าวหน้าได้ต้องเป็นคนที่มีความรู้ดี ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมจึงต้องปรับการได้มาซึ่งผู้บริหาร

โครงสร้างการบริหาร มีการเปลี่ยนแปลงโดยการขยายอัตราชั้นยศของผู้บริหารจาก นาวาอากาศเอกเป็นพลอากาศตรีและพลอากาศโทมาตามลำดับ ตามภารกิจและจำนวนนักเรียน ที่เพิ่มขึ้น แต่ยังคงมีการบริหารงานแบบระบบราชการ (bureaucracy) มีสายการบังคับบัญชาที่ ลดหลั่นกันลงมาเป็นลำดับจากสูงลงต่ำ (hierarchy) โดยเน้นการบังคับบัญชาและการปฏิบัติ ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา แต่บางครั้งทำให้การดำเนินงานล่าช้าและการประสานงานไม่ คล่องตัว ส่วนข้าราชการทหารนั้นมีระเบียบวินัยและมีการลงโทษผู้กระทำผิดวินัยที่เข้มงวด ดังนั้นหากต้องการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานให้มากขึ้น ต้องทำการปรับระบบการ ทำงานใหม่ ได้แก่ โครงสร้างองค์กร การบริหาร วัฒนธรรม รวมถึงทัศนคติ ความเชื่อและ ค่านิยมต่าง ๆ โดยการกระจายอำนาจการบริหารให้มีความคล่องตัวรวดเร็วในการทำงาน มีความรับผิดชอบมากขึ้นและสามารถตรวจสอบได้ ทั้งด้านงบประมาณ การใช้จ่ายเงินและการ บริหารบุคคล อีกทั้งมีการปรับบทบาท ขนาดขององค์กรให้เล็กลง (downsizing) ลดกฎ ระเบียบ (deregulation) หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ล้าสมัย จัดให้มีขั้นตอนที่สั้นและกระชับ มี บุคลากรจำนวนน้อยแต่มีความหลากหลายมากขึ้น ลดภาระงานโดยการแปรสภาพกิจกรรมบาง อย่างเป็นกิจกรรมของเอกชน (privatization) เช่น การทำความสะอาด การซักกรีดเสื้อผ้า รวมถึง การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ตลอดจนการปรับปรุงเงินเดือน ข้าราชการให้ใกล้เคียงภาคเอกชน (วรเดช จันทรศร, 2540 : 60) ในขณะที่นโยบายของรัฐบาล ได้เอื้อให้ดำเนินการอยู่แล้ว นอกจากนี้ในมหาวิทยาลัยกำลังดำเนินการเป็นมหาวิทยาลัยใน กำกับของรัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้ สำหรับโรงเรียนนายเรืออากาศคงไม่ต้องทำเป็นสถาบันการศึกษาในกำกับของกองทัพอากาศ เนื่องจากต้องคำนึงถึงเรื่องความมั่นคง เพียงแต่ควรดำเนินการเรื่อง การริเริ่มเงินจึงยิ่งมากกว่า และการริเริ่มเงินจึงเกิดขึ้นได้โดยผู้นำหรือผู้บริหารในระดับสูงของกองทัพอากาศเท่านั้น องค์กรทหารน่าจะมีความได้เปรียบ เนื่องจากอำนาจและการเปลี่ยนแปลงอยู่ที่ผู้นำหรือผู้ บริหารในระดับสูงสุดอยู่แล้ว ถ้าหากเห็นความสำคัญของปัญหาและมีความตั้งใจจริง ดังนั้น ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม คือ การปรับโครงสร้างและระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

การเรียนการสอนของโรงเรียนนายเรืออากาศแบ่งออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ การ ศึกษาวิชาการ การฝึกอบรบวิชาทหาร และการฝึกอบรบของกรมนักเรียน ๆ โดยนักเรียน นายเรืออากาศจะถูกกำหนดเวลาในการปฏิบัติในแต่ละวันไว้อย่างชัดเจน การจัดเวลาการปฏิบัติ ไว้แน่นอนนี้เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความมีระเบียบวินัย ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเป็น ทหาร ในขณะที่เดียวกันการเรียนการสอนนักเรียนนายเรืออากาศมีลักษณะเป็นฝ่ายรับ (passive

learning) จากอาจารย์เพียงฝ่ายเดียว ส่งผลเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน นอกจากนั้นสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนนายเรืออากาศเป็นสถานที่ราชการทหาร มีลักษณะเป็นแบบปิด ทำให้ขาดบรรยากาศทางวิชาการ แหล่งค้นคว้าเพื่อการเรียนรู้มีน้อย สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่ทันสมัย รวมถึงการจัดบรรยายทางวิชาการหรือการบรรยายพิเศษ เพื่อการสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีน้อย สภาพการเรียนการสอนในแต่ละวันมักจะไม่มีอะไรแปลกใหม่ ดังนั้นหากจะยึดถือแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ควรทำการปฏิรูปการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้ของนักเรียนนายเรืออากาศ เช่น การเรียนแบบการวิจัย การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นั่นคือ ให้ผู้เรียนได้มีเวลาว่างเป็นอิสระในการค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ตลอดจนมีการปรับปรุงระบบการปกครองนักเรียนนายเรืออากาศให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งจัดบรรยากาศให้มีลักษณะความเป็นวิชาการมากขึ้นด้วย

การประเมินผลการศึกษาของนักเรียนนายเรืออากาศ มีการประเมินจาก 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ การศึกษาวิชาการ การฝึกอบรบวิชาทหาร และการประเมินพฤติกรรมจากกรมนักเรียน ฯ ซึ่งแต่ละส่วนมีผลต่อการเลื่อนชั้นการศึกษาและการสำเร็จการศึกษา ในขณะที่การศึกษาของสถาบันพลเรือนจะมีการประเมินผลทางวิชาการเป็นหลักเพียงอย่างเดียว การจัดการประเมินผลเช่นนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในแต่ละด้านซึ่งจัดไว้อย่างเหมาะสมดีแล้ว แต่ขาดการเอาใจจริงเอาใจในการนำผลการประเมินไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การพิจารณาบรรจุลงตำแหน่ง การคัดเลือกศิษย์การบิน ในสถาบันการศึกษาของเหล่าทัพอื่น เช่น โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าหรือโรงเรียนนายร้อยตำรวจ มีการนำผลการศึกษามาเป็นเกณฑ์ในการบรรจุลงตำแหน่ง โดยผู้ที่มีผลการศึกษาดีได้มีโอกาสเลือกตำแหน่งหน้าที่การงานก่อนผู้อื่น ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม คือ ปรับระบบการประเมินผลการศึกษา โดยให้มีผลการศึกษาในการพิจารณาบรรจุลงตำแหน่งและการคัดเลือกเป็นศิษย์การบิน ภายได้หลักการที่ว่า ผู้ที่มีผลการศึกษาดี แสดงว่า มีสมองที่ดี มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองในการเรียน ย่อมส่งผลต่อการทำงานด้วย ซึ่งคิงส์ลีย์ เดวิส (Kingsley Davis) เห็นว่า บุคคลที่มีความเหมาะสมที่สุดจะได้เข้าไปอยู่ในตำแหน่งสำคัญ ๆ ที่สุด (ชนิตา รัศมีพลเมือง, 2534 : 273)

โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

เป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศตั้งแต่อดีตถึง พ.ศ. 2545 คือ การเป็นผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการของกองทัพอากาศ ซึ่งเป็นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับภารกิจของกองทัพอากาศในการเตรียมผู้บริหารระดับต้นและระดับกลาง เป็นการศึกษาเฉพาะทาง ที่เรียกว่า การศึกษาวิชาชีพทหาร (Professional Military Education : PME) จะเห็นได้ว่าเป้าหมายการจัดการศึกษานี้มีการวางแผนโดยการทำความเข้าใจสภาพสังคม และอุดมการณ์ของสังคมตามทฤษฎีสังคมวิทยาการศึกษา

หลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ มีการจัดเป็นหมวดวิชา นำหนักคะแนนและ กำหนดจำนวนชั่วโมงเรียนในแต่ละหมวดวิชา ซึ่งมีรายวิชาย่อย ๆ มากมาย จนจำชื่อวิชาไม่ได้ มีการเปลี่ยนแปลงโดยมีการปรับชื่อหมวดวิชา นำหนักคะแนน และจำนวนชั่วโมงไม่แน่นอน แต่การปรับปรุงรายวิชาย่อย ๆ นั้น เป็นไปตามสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา การจัดหลักสูตรการศึกษามีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของกองทัพอากาศ และสามารถพัฒนาความคิดของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตร 11 เดือน ค่อนข้างจะนานเกินไป ส่วนหลักสูตรที่จัดให้มีการทำเอกสารวิจัยนั้น ผู้เรียนยังไม่มี ความเข้าใจถึงกระบวนการทำวิจัยดีพอ ประกอบกับไม่มีเวลา บางคนจึงต้องไปให้คนอื่นทำ ควรมีการปรับหลักสูตรครั้งนี้โดยให้ผู้เรียนทำเอกสารวิจัยด้วยตนเองเพื่อจะได้ เรียนรู้การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ หรือเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปแก้ปัญหาได้จริง นอกจากนี้ยังควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ถูกต้องตามหลักวิชาการโดยมีอาชีพ ด้านการศึกษาและการทหาร โดยจัดทำหลักสูตรออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายเสนาธิการกับฝ่าย อำนวยการ หลักสูตรฝ่ายเสนาธิการยังคงมุ่งเน้นหมวดวิชาทหารและเสนาธิการกิจ กับหมวด วิชาการบังคับบัญชาและการบริหารงานทางทหารเป็นสำคัญ ซึ่งจะนำไปตามแนวคิดของ อีมิล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim) ที่ว่า การศึกษาต้องมีส่วนสัมพันธ์กับรูปแบบสังคม

การคัดเลือกนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงจากการสอบคัดเลือกเป็นการพิจารณาตามความเหมาะสม ซึ่งมีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกันไป และยังคงเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบันทั้งในเรื่อง ความเป็นธรรมในการคัดเลือกและความเหมาะสมในการกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา รวมทั้งการจัดสรรโควตาในแต่ละเหล่า เหล่านักบินจะได้รับการพิจารนามากกว่าเหล่าอื่น ๆ ในขณะที่ฝ่ายเสนาธิการมีหลายฝ่าย อีกทั้งผู้เข้ารับการศึกษามีความคิดที่จะเรียนเพียงต้องการ

ผ่านในหลักสูตรเพื่อเลื่อนระดับ ลขทอ. ได้เลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง หรือได้เครื่องหมายประดับเครื่องแบบ จึงไม่เป็นไปตามเป้าหมายการจัดการศึกษาและปรัชญาทางการศึกษา เนื่องจากระบบและระเบียบของกองทัพอากาศที่เกี่ยวกับการบริหารกำลังพลมีการกำหนดเรื่องดังกล่าวเอาไว้ ดังนั้นต้องแยกเรื่องการศึกษา กับสิทธิกำลังพลออกจากกันและการพิจารณาคัดเลือกต้องเป็นไปตามความต้องการใช้งานจริงและต้องมีความเป็นธรรมการคัดเลือก ในส่วนของครูอาจารย์มักจะทำหน้าที่อำนวยความสะดวกมากกว่าการสอน พอมีประสบการณ์หรือใช้ทุนหมดมักจะย้ายไปอยู่ในหน่วยงานอื่นเพื่อความเจริญก้าวหน้าในการรับราชการต่อไป ทำให้ขาดครูอาจารย์ที่เป็นมืออาชีพ เพราะครูอาจารย์ถือเป็นบุคคลสำคัญของระบบการศึกษาในโรงเรียนที่จะต้องทำการสอน ถ่ายทอด แนะนำหรือชี้นำผู้เรียนได้ รวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีในเกือบจะทุก ๆ เรื่อง ประเด็นนี้จึงควรทำการริเริ่มจริงจัง (Reengineering) หรือทำการปฏิรูประบบการบริหารบุคลากรใหม่ทั้งครูอาจารย์และผู้บริหาร รวมถึงการปรับโครงสร้างการบริหารให้มีคล่องตัวหรือมีสายการบังคับบัญชาที่สั้น มีการมอบอำนาจให้สามารถตัดสินใจได้ เช่นเดียวกับระบบการบริหารของโรงเรียนนายเรืออากาศ ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม คือ การปรับโครงสร้างและระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

การเรียนการสอนของนักเรียนเสนาธิการ กระทำในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 08.00 – 17.00 น. เป็นการเรียนแบบที่เรียกว่า ใช้เนื้อหาเป็นศูนย์กลาง ทำให้การเรียนค่อนข้างจะเคร่งเครียดและเป็นการยัดเยียด ผู้เรียนไม่มีเวลาว่างที่จะเป็นอิสระในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ไม่เหมาะสมกับจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ อีกทั้งรูปแบบการเรียนโดยการสัมมนาเป็นรูปแบบและวิธีการเดิม ๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ขาดผู้เชี่ยวชาญในการสัมมนา ซึ่งการสัมมนาควรเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือเป็นการระดมความคิดเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยผู้เข้าสัมมนาต้องมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องนั้นตรงกัน มิใช่เป็นการพูดตาม ๆ กันเพื่อให้ได้คะแนน ตรงนี้เป็นรูปแบบและวิธีการที่ผิดในการเรียนแบบการสัมมนา ดังนั้นการเรียนการสอนของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศต้องมีการปรับรูปแบบและวิธีการเรียนรู้ใหม่โดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นั่นคือ ลดเวลาเรียนในแต่ละวันลงเพื่อให้ผู้เรียนมีเวลาได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น ได้มีการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นอิสระ อีกทั้งมีการฝึกเขียนแผนและการปฏิบัติในหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการจริง มีการแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ และเพิ่มความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาวิชาชีพทหารด้วยกัน ตลอดจนการจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย เช่น แผนที่ คอมพิวเตอร์ และมีการพัฒนาหรือใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น

การประเมินผลการศึกษาประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ความรู้ความสามารถด้านวิชาการ และคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งยังขาดความโปร่งใส เป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยผลการประเมินว่าผู้เรียนมีข้ออะไรที่ต้องแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาตนเอง และเป็นการประเมินจากฝ่ายที่มีอำนาจเหนือกว่าฝ่ายเดียว คือ ครูอาจารย์ ยังขาดการประเมินแบบรอบด้าน เช่น กลุ่มผู้เรียนด้วยกัน อีกทั้งยังขาดความเอาใจจริงเอาใจในการประเมินซึ่งทุกคนจะผ่านการศึกษาหมด และไม่มีผลต่อการพิจารณาตำแหน่งเมื่อสำเร็จการศึกษา ผลการประเมินต้องทำให้บุคคลที่มีความเหมาะสมที่สุดได้เข้าไปอยู่ในตำแหน่งสำคัญ ๆ ตามในทัศนะของ เดวิส มัวร์ (Davis Moore) เพราะระบบราชการมีลักษณะตำแหน่งเป็นปิรามิด หากทำการประเมินผลการศึกษาให้ดีและถูกต้องจะสามารถนำไปพิจารณาจัดสรรกำลังพลลงตำแหน่งได้ ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม คือ ปรับระบบประเมินผลการศึกษา

วิทยาลัยการทัพอากาศ

ระบบการศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศมีลักษณะเช่นเดียวกับระบบการศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพทหารในระดับสูงสุดของกองทัพอากาศ โดยมีเป้าหมายในการจัดการศึกษา คือ การเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกองทัพ นั่นคือ เตรียมเป็นนายพล ดังนั้นคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษาก็ควรดำรงตำแหน่งในระดับผู้บัญชาการกองขึ้นไปหรือมีชั้นยศเป็นนาวาอากาศเอก (พิเศษ) และมีแนวโน้มจะได้เป็นผู้บริหารในระดับสูง ปัญหาต่าง ๆ มีลักษณะคล้ายกับของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ แต่มีบางประเด็นที่แตกต่างกัน เช่น การเรียนการสอนของวิทยาลัยการทัพอากาศมีการเรียนเพียงครั้งวันเท่านั้น การประเมินผลการศึกษาไม่มีการสอบ ในส่วนของหลักสูตรการศึกษาเป็นการมุ่งเน้นในระดับยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการชั้นสูง ภาวะผู้นำและการใช้กำลังทางอากาศ การจัดการศึกษาในระดับนี้จะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นผู้บริหารกองทัพอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกำหนดนโยบายหรือพัฒนานาฏภาพไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

การจัดระบบการศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรทั้ง 3 สถาบัน เป็นสถาบันการศึกษาที่มีความสำคัญในการพัฒนากำลังพลที่เป็นระดับผู้นำหรือผู้บริหารระดับสูงของกองทัพอากาศ ได้ไว้อย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน ซึ่ง คอน อัดัมส์ (Don Adams) ได้กล่าวว่า ระบบการศึกษาจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมหรือบริบทของการศึกษา ยิ่งสังคมมีความ

สลับซับซ้อนมากขึ้นเพียงใด การศึกษายังมีความสลับซับซ้อนขึ้นเพียงนั้น ดังนั้นเมื่อมีการพัฒนา หรือความทันสมัยขึ้นย่อมหมายถึงว่า ระบบการศึกษาจะต้องเพิ่มบทบาทและองค์กรที่มีความชำนาญเฉพาะด้านยิ่งขึ้น และการศึกษาที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงภายในระบบการศึกษา ทั้งในเชิงโครงสร้างและการหน้าที่ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของการจัดการศึกษา การจัดองค์กร การกำหนดกระบวนการต่าง ๆ ภายในระบบ อาทิ นโยบาย กระบวนการและวิธีการเรียน การสอน เนื้อหาหลักสูตร ฯลฯ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องในระบบใหญ่ คือ สังคมนอกจากนั้น คาร์ล มัมนน์ไฮม์ (Karl Mannheim) ได้กล่าวว่า หากมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในระบบการศึกษาก็เป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาสังคมนั่นเอง ดังนั้นการเรียนการสอนและหลักสูตรเนื้อหาในระบบการศึกษาจะต้องประกอบด้วยความเป็นมาและสภาพสังคมของผู้เรียน ทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้สมาชิกสังคมตระหนักถึงแนวโน้มของสังคมในอนาคต ที่สมาชิกแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบ ขณะเดียวกันก็จะเป็นการถ่ายทอดเป้าหมายร่วมกัน (ชนิตา รักษ์พลเมือง, 2534 : 237 - 246) ส่วนอีมิล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim) ได้กล่าวไว้เช่นกันว่า การจัดการศึกษาต้องมีการวางแผนโดยการทำความเข้าใจสภาพสังคม อุดมการณ์ของสังคม เพื่อได้ตระหนักและเข้าใจว่าเราจัดการศึกษาเพื่อสังคมใด รูปแบบการศึกษาจึงมีส่วนสัมพันธ์ กับรูปแบบสังคม และเนื่องจากสังคมมีความหลากหลาย การศึกษาจึงไม่มีแบบเดียว นอกจากนั้นการศึกษายังเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมอันเป็นแก่นของสังคม ถ่ายทอดความรู้และทักษะ ที่จำเป็นเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้สมาชิกใหม่ไปทำหน้าที่ตามที่สังคมคาดหวัง ทำให้สังคมมีความต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ โดยมีสถาบันทางการศึกษาหรือโรงเรียน ทำหน้าที่ขัดเกลาทักษะสังคม (socialization) นั่นคือ การพัฒนาบุคคลให้มีการยอมรับและมีความสามารถเป็นที่ต้องการ เป็นคนดีมีจริยธรรม มีค่านิยมร่วมของสังคม เห็นประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าส่วนตัว สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น พร้อมกันนั้นผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีความรู้และทักษะ ที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมด้วย สำหรับการหน้าที่ของการศึกษาในการถ่ายทอดความรู้และทักษะ คือ การทำหน้าที่จัดสรรบทบาท (role allocation) เพื่อให้สมาชิกเข้าไปตาม ตำแหน่งในสังคม เช่นเดียวกับในทัศนะของ ทัลคอตต์ พาร์สัน (Talcott Parsons) ที่กล่าวว่า การศึกษายังต้องทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากรมนุษย์เข้าไปในโครงสร้างบทบาทของสังคม (ชนิตา รักษ์พลเมือง, 2534 : 268 - 273) และ คิงส์ลีย์ เดวิส (Kingsley Davis) เห็นว่า บุคคลที่มีความเหมาะสมที่สุดจะได้เข้าไปอยู่ในตำแหน่งสำคัญ ๆ ที่สุด ดังนั้นโรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียน เสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศ นอกจากจะมีหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ เพื่อพัฒนากำลังพลหรือหน้าที่อื่น ๆ ในทางการศึกษาแล้ว ยังต้องมีหน้าที่ในการจัดสรร

บทบาทคนเข้าสู่ตำแหน่งต่าง ๆ ในสังคมของกองทัพอากาศด้วย ระบบการฝึกศึกษาจึงต้องเกี่ยวข้องกับกำลังบการบริหารกำลังบ

การบริหารกำลังบระดับสัญญาบัตร

การบริหารกำลังบระดับสัญญาบัตร เริ่มตั้งแต่การวางแผนการจ้ดหำลังบ 5 ปี ผลการวิจัย พบว่า การจ้ดหำลังบระดับสัญญาบัตรจากโรงเรียนนายเรืออากาศ มีความเหมาะสมทั้งในเรื่องคุณวุฒิ คุณสมบัติและความรู้ความสามารถ แต่มีปัญหาในเรื่องการวางแผนการจ้ดหำลังบที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการอย่างแท้จริง เนื่องจากต้องรอผลการบรรจุเป็นนักบินก่อนแล้วจึงบรรจุกำลังบที่เหลือในส่วนอื่น ๆ ทำให้การวางแผนกำลังบของเหล่าอื่น ๆ มีปัญหา ส่งผลให้การบรรจุและใช้กำลังบที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศไม่ตรงกับความรู้ความสามารถหรือวุฒิการศึกษา และทำให้ไม่เป็นไปตามหลักการบริหาร ที่ว่า “Put the Right Man on the Right Job” ในขณะที่เดียวกันการกำหนดสาขาวิชาหรือการจ้ดหลักสูตรการศึกษาของผู้ที่จะบรรจุเป็นนักบินยังไม่สอดคล้องกับการทำงาน มีการใช้กำลังบที่สำเร็จการศึกษาทางด้านวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นสาขาวิชาส่วนใหญ่ที่เปิดสอนไปเป็นนักบิน ทำให้การพัฒนากำลังบกรณีนักเรียนนายเรืออากาศมีปัญหาตามที่กล่าวไว้ในเรื่องระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศแล้ว ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม คือการจ้ดหำลังบจากโรงเรียนนายเรืออากาศเป็นหลัก การบรรจุและใช้กำลังบให้ตรงกับงาน อีกทั้งควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นที่เกี่ยวกับการแยกประเภทกำลังบเป็นเหล่าทหารบพบาทและภารกิจของสายวิทยาการ เลขหมายความชำนาญการทหารอากาศ (ลขทอ.) และการแต่งตั้งโยกย้าย

ในการพัฒนาและการทำนุบำรุงรักษากำลังบระดับสัญญาบัตรยังทำได้ไม่ทั่วถึง มีการให้ความสำคัญกับเหล่านักบินเพียงเหล่าเดียวทำให้เหล่าอื่น ๆ ด้อยความสำคัญไป ไม่ว่าจะเป็นการได้รับการพิจารณาให้เข้าศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ วิทยาลัยการทัพอากาศ หรือในหลักสูตรอื่น ๆ ทั้ง ๆ ที่สำเร็จจากสถาบันหลักเหมือนกัน ในการจ้ดโครงการศึกษาของกองทัพมักจะได้รับงบประมาณสนับสนุนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณด้านอื่น ๆ ดังนั้นถ้ามองว่า กำลังบเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการทำให้เกิดสิ่งอื่น ๆ ตามมานั้น การจ้ดสรรงบประมาณด้านการฝึกศึกษาควรสนับสนุนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และหากไม่สามารถจ้ดงบประมาณได้ จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้กำลังบไปศึกษาใน

ระดับที่สูงขึ้นโดยทุนส่วนตัว พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทและเอกที่เป็นคนดี คนเก่ง และมีความรู้ความสามารถในการทำงานได้เจริญก้าวหน้าในการรับราชการ มิใช่มีแต่กฎระเบียบจนทำให้ผู้ที่คิดจะไปเรียนมีความคิดว่า “ไปเรียนทำไมหาความทุกข์ใส่ตัว” เพราะการศึกษา คือ เครื่องมือในการพัฒนา หากกำลังพลได้รับการศึกษามากเท่าไรก็จะยิ่งดีเท่านั้น สุดท้ายประโยชน์ที่แท้จริงจากการศึกษาจะเกิดแก่สังคมส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นกองทัพ อากาศหรือประเทศชาติ โดยเฉพาะโลกในยุคปัจจุบันและอนาคตที่กำลังเป็นสังคมแห่งความรู้ (Knowledge Society) ถ้าหยุดเรียนรู้เมื่อใดกองทัพอากาศและประเทศไทยจะหยุดก้าวหน้า ไม่สามารถแข่งขันหรือมุ่งไปสู่ในระดับนานาชาติได้ ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม คือ การพัฒนากำลังพลจากระบบการฝึกศึกษาของกองทัพเป็นหลัก และใช้วุฒิการศึกษาเป็นเครื่องมือ

การทำนุบำรุงรักษา เช่น โอกาสในการเข้ารับการศึกษา การเลื่อนยศตำแหน่ง เงินเดือน หรือค่าตอบแทน มีความแตกต่างกันระหว่างคนที่เป็นนักบินกับไม่ได้เป็นนักบิน ในประเด็น การลดเงินเพิ่มที่เรียกว่า “ค่าผู้บังคับอากาศยาน” สำหรับเหล่านักบินเมื่อไม่ได้เป็นนักบินประจำฝูงบิน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญประมาณครึ่งหนึ่งเป็นเหล่านักบิน ส่วนอีกครึ่งหนึ่งเป็นเหล่าทหารอื่น ๆ ทำให้ความคิดเห็นไม่เป็นนันทามติในประเด็นนี้ และเป็นธรรมดาที่จะมีการรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง แต่หากคิดถึงส่วนรวม ประเทศชาติหรือความยุติธรรมในการทำงาน ประเด็นนี้น่าลองพิจารณากล่าวคือ การเป็นนักบินพร้อมรบประจำฝูงบินสามารถทำงานอยู่ได้ในระยะเวลาหนึ่งซึ่งเต็มทีประมาณ 10 – 15 ปี เมื่อถึงเวลาหนึ่งจะต้องพ้นจากฝูงบินมาทำงานอยู่ในหน่วยต่าง ๆ ของกองทัพอากาศ เช่น กรมฝ่ายอำนวยการ อาจเนื่องมาจากอายุราชการมากขึ้นทำให้ไม่สามารถเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งได้หรือบางคนอาจมีปัญหาส่วนตัว เช่น สุขภาพร่างกาย ครอบครัวยุบรวมถึงปัญหาเรื่องความสามารถในการบิน การทำงานในหน่วยต่าง ๆ ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกำลังพลอื่น ๆ ที่มีใ้แก่นักบิน แต่ยังคงรับเงินค่าผู้บังคับอากาศยานทำให้เงินเดือนหรือรายได้ต่างกันประมาณ 3 เท่า อาจมองได้ว่าเป็นความไม่ยุติธรรมในการทำงานและเป็นความเหลื่อมล้ำในสังคม และอาจส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจของกำลังพลในส่วนอื่น ๆ ในความเป็นจริงแล้วเงินเพิ่มจำนวนนี้หากพิจารณาให้ดีควรให้เฉพาะนักบินที่พร้อมรบประจำฝูงบินเท่านั้น เนื่องจากยังทำการบังคับอากาศยานและมีความเสี่ยงภัย สามารถทำได้โดยการเพิ่มตำแหน่งใ้แก่นักบินประจำฝูงบิน เพื่อขยายระยะเวลาการทำงานในฝูงบินนานขึ้น และจัดทำระบบการประเมินผลที่ดี เพื่อพิจารณาคัดเลือกนักบินที่มีความสามารถเท่านั้นให้ประจำฝูงบินและได้รับเงินเพิ่มจำนวนนี้ต่อไปได้ ส่วนนักบินที่มีความสามารถไม่เท่าคนอื่นหรือมีเหตุผลอื่น ๆ ที่ไม่ได้

ประจำฝูงบินได้ ต้องรับเงินค่าผู้บังคับอากาศยาน โดยรับเงินเดือนตามลักษณะงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนั้นอาจต้องหาช่องทางอื่น เช่น การไปเป็นนักบินให้กับสายการบินเอกชน โดยเฉพาะบริษัทการบินไทยจำกัด ที่ให้ค่าตอบแทนมากกว่าหลายเท่า ซึ่งจะเป็นการผ่อนถ่ายกำลังพลได้อีกทางหนึ่งและทำให้วิชาชีพนักบินของกองทัพอากาศมีมาตรฐานสูงขึ้นด้วย

แนวทางที่กล่าวมาเป็นไปได้ยากและอาจได้รับแรงเสียดทานมาก เพราะการที่คนเราเคยได้รับอะไรแล้วไม่มีใครอยากสูญเสียไป ดังนั้นแนวทางที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด คือ การคัดเลือกนักบินโดยใช้เกณฑ์และผลการประเมินของโรงเรียนนายเรืออากาศอย่างจริงจัง โดยผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นนักบินจะต้องดีที่สุดในหรือมีความเหมาะสมที่สุดตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน หากใครไม่ได้เป็นนักบินจะต้องยอมรับสภาพว่าหมดโอกาสที่จะเจริญก้าวหน้าชีวิตการรับราชการในกองทัพอากาศจนถึงผู้บริหารระดับสูงสุด แต่มีโอกาสเจริญก้าวหน้าได้สูงสุดในสายวิทยาการหรือเหล่าของตนเองเท่านั้น และอาจต้องหาช่องทางไปอยู่ในที่อื่น ๆ ต่อไป อีกแนวทางหนึ่งที่น่าสนใจ คือ โรงเรียนนายเรืออากาศลดจำนวนการผลิตกำลังพลลง โดยผลิตให้กับกองทัพเพื่อการเป็นนักบินเท่านั้น และอาจมีการเปลี่ยนเป้าหมายการศึกษาไปผลิตบัณฑิตในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญให้กับประเทศแทน เพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ในส่วนการจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรของเหล่าอื่น ๆ ให้จัดหากองเหล่าอื่นแทน แต่แนวทางนี้จะทำให้ขาดนายทหารหลักไปอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่จบใหม่ และจะมีนายทหารหลักมาอยู่เมื่อไม่ได้เป็นนักบินประจำฝูงบินในระดับหัวหน้าแผนกหรือฝ่ายเสนาธิการ ซึ่งมีชั้นยศตั้งแต่นาวาอากาศโทขึ้นไปจนถึงผู้บริหารระดับสูง นั่นคือ สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศแล้ว ในตรงนี้กองทัพอากาศจะต้องมีความชัดเจนในเชิงนโยบายเกี่ยวกับการบริหารกำลังพลเสียก่อนแล้วจึงนำไปสู่แนวคิดในการปฏิบัติได้ อาจทำเป็นแนวทางหนึ่งในการรับราชการได้ ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม คือ ปรับระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานและการพ้นจากราชการ

การประเมินผลการปฏิบัติงานจะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดที่เด่นชัด มีการประเมินแบบรอบด้าน โปร่งใส ตรวจสอบได้ ตลอดจนนำผลการประเมินมาพิจารณาในการให้ค่าตอบแทนหรือบำเหน็จ รวมทั้งการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง และอาจไปสู่การพ้นจากราชการแบบใหม่ที่ไม่ใช่เกษียณตอนอายุ 60 ปี การนำผลการประเมินมาใช้อย่างจริงจังอาจทำให้มีคนได้รับบาดเจ็บหรือสูญเสีย แต่เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้กับระบบราชการซึ่งเป็นองค์กรใหญ่ที่จะขับเคลื่อนให้ประเทศพัฒนาต่อไปได้ และเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิรูประบบ

ราชการตามแนวทางของรัฐบาล เพราะที่ผ่านมาระบบราชการไม่มีประสิทธิภาพ การดำเนินงานล่าช้า มีขั้นตอนมาก มีสายการบังคับบัญชาที่ยาว การบรรจุหรือการเลื่อนตำแหน่งตามการพิจารณาของผู้บังคับบัญชา ซึ่งในทัศนะของโรเบิร์ต เมอร์ตัน (Robert Merton) เห็นว่าระบบราชการ คือ การฝึกการไร้ความสามารถ (trained incapacity) การปฏิรูประบบราชการจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารประเทศและผู้บริหารในระดับสูงของกองทัพอากาศเป็นสำคัญ การปฏิรูปที่เรียกว่า การรีเอ็นจิเนียริง จะไม่มีทางและไม่เคยเกิดจากระดับล่าง ขึ้นสู่ระดับบนเพราะผู้บริหารระดับกลางและพนักงานระดับปฏิบัติการ ขาดมุมมองที่กว้างขวาง ความชำนาญอยู่ทำงานเฉพาะหน้าที่ และผู้บริหารระดับกลางมักกลัวการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ จะไปลดอิทธิพลและการบังคับบัญชาของตน (รุ่ง แก้วแดง, 2538 : 181)

สิ่งที่กล่าวมาเป็นเรื่องการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรที่เกี่ยวข้องหรือส่งผลกระทบกับระบบการศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตร โดยเฉพาะระบบการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ ตัวอย่างเช่นกรณีนักเรียนนายเรืออากาศไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา เพราะส่วนใหญ่ตั้งเป้าหมายที่จะเป็นนักบินเพียงอย่างเดียว ทำให้กำลังพลในส่วนอื่น ๆ ด้วยความสำคัญและคุณค่าลงไปทั้ง ๆ ที่เป็นกำลังพลซึ่งสำเร็จการศึกษาจากสถาบันหลักเหมือนกัน และอาจทำให้การจัดการศึกษาไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย ดังนั้นยุทธศาสตร์อื่น ๆ ในการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรที่น่าสนใจ คือ ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือซึ่งทำได้ทั้งในเชิงโครงสร้าง การหน้าที่และกระบวนการ รวมทั้งการยกเลิกระเบียบกฎเกณฑ์ที่ไม่เอื้ออำนวยในการบริหารกำลังพล ตลอดจนการจัดทำแนวทางใหม่ ๆ เช่น สร้างระบบข้าราชการพลเรือนในกระทรวงกลาโหม

ประการสุดท้ายที่อยากจะกล่าวไว้ คือ การบริหารกำลังพลเป็นเรื่องที่ไม่สามารถทำให้กำลังพลทุกคนพึงพอใจได้ถึงแม้จะมีการจัดวางระบบไว้ดีเพียงใดก็ตาม เพราะมนุษย์มีกิเลสจิตใจของมนุษย์ยากแท้จะหยั่งถึง แต่สิ่งที่ทหารทุกคนต้องตระหนักมากกว่าเรื่องสิทธิต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นค่าผลตอบแทน ตำแหน่งหรือยศฐาบรรดาศักดิ์ คือ “การทำงานเพื่อประเทศชาติ” ซึ่งทหารนั้นยอมสละแม้กระทั่งชีวิตของตนเองได้ นี่คือนิยามที่แท้จริงของทหาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กำหนดแนวทางหรือวิสัยทัศน์ในการพัฒนากองทัพอากาศในอนาคตให้ชัดเจน เพื่อการเตรียมหรือสร้างกำลังพลให้ตรงกับการพัฒนากองทัพอากาศ
2. การจัดการศึกษาของกองทัพอากาศต้องให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง และสามารถก้าวทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในอนาคต
3. สร้างกองทัพให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้กำลังพลได้ศึกษาต่อเนื่อง ในลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้เพิ่มวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้นในระดับปริญญาโทและเอก อีกทั้งจัดบรรยากาศในสถาบันการศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนา เด็ก เยาวชนหรือประชาชน ตลอดจนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการรวบรวมและจัดทำฐานความรู้ให้เข้าถึงความรู้ได้ง่ายและน่าสนใจ
4. ขยายขอบเขตงานบริการวิชาการ โดยโรงเรียนนายเรืออากาศ ปรับบทบาท ภารกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายการจัดการศึกษาให้มีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง การบินให้กับประเทศทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและเอกชน โดยการเปิดรับนักศึกษาพลเรือน นักศึกษาต่างชาติจากกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งกำลังพลอื่น ๆ ของกองทัพ อากาศ เข้าศึกษาโดยคำนึงคุณภาพเป็นสำคัญ เพื่อใช้สถานศึกษาและทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
5. สร้างความเป็นเลิศทางด้านการบิน โดยสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ ที่เกี่ยวกับด้านการบิน รวมทั้งจัดการศึกษาในระดับปริญญาโทและเอกที่เน้นการทำวิจัย โดยทำ ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ
6. ปรับโครงสร้างสถาบันการศึกษาและหน่วยต่าง ๆ ของกองทัพอากาศ ให้มีสายการ บังคับบัญชาที่สั้น โดยลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นและยุบเลิกบางหน่วยงานที่เอกชนสามารถทำได้ ดีกว่า ตลอดจนปรับระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพโดยอาศัยกระบวนการวิจัย
7. ปรับการได้มาซึ่งผู้บริหาร โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาของกองทัพอากาศต้อง เป็นมืออาชีพด้านการทหารและการบริหารการศึกษามากกว่าที่จะกำหนดด้วยเหล่าทหาร
8. ปฏิรูปการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาของกองทัพอากาศ โดยให้เป็นไปตาม แนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

9. ใช้การประเมินผลการศึกษาในการพิจารณาคัดเลือกศิษย์การบินสำหรับนักเรียนนายเรืออากาศ และใช้การประเมินผลการศึกษาและการปฏิบัติงานสำหรับการพิจารณาลงตำแหน่งและค่าตอบแทน โดยกระทำอย่างเปิดเผย โปร่งใสและตรวจสอบได้

10. การจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตร ให้จัดหาจากโรงเรียนนายเรืออากาศเป็นหลัก โดยทำการวิเคราะห์ความต้องการใช้กำลังพล เพื่อกำหนดสาขาวิชาและจำนวนที่แน่นอนโดยผู้เชี่ยวชาญ

11. การบรรจุและใช้กำลังพลต้องให้ตรงกับความรู้ วุฒิการศึกษาหรือสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา โดยคัดเลือกนักบินจากผู้ที่สำเร็จการศึกษาในทุกสาขาวิชาและบรรจุผู้ที่ไม่ได้เป็นนักบินตามสายวิทยาการต่าง ๆ โดยใช้ผลการศึกษาและการประเมินค่าเป็นเกณฑ์ในการจัดลำดับที่ซึ่งต้องกระทำอย่างเปิดเผย โปร่งใสและตรวจสอบได้

12. การพัฒนากำลังพล ต้องสนับสนุนให้กำลังพลได้รับการพัฒนาจากระบบการศึกษาของกองทัพอากาศให้มากที่สุดอย่างเท่าเทียมกันและไม่จำกัดเหล่า โดยการเพิ่มคุณภาพผู้เข้ารับการศึกษา ในการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาต้องทำอย่างโปร่งใส เปิดเผย ตรวจสอบได้ และต้องพัฒนาให้กำลังพลมีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารอาชีพ

13. การทำนุบำรุงรักษากำลังพล ต้องทำให้ทั่วถึง ในการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งต้องเป็นไปตามความรู้ความสามารถในสายงานหรือสายวิทยาการของตนเองจนถึงระดับสูงสุดและต้องไม่แตกต่างกันมากในแต่ละเหล่า

14. ปรับระบบการพ้นจากราชการ โดยกำหนดแนวทางการรับราชการอย่างมีขั้นตอน ตั้งแต่ก่อนการบรรจุอย่างชัดเจนและเข้าใจถูกต้องตรงกัน ทำระบบการปลดถ่ายกำลังพลตามชั้นยศ อายุและจำนวนปีที่รับราชการ ในส่วนของกำลังพลที่เสื่อมสภาพหากทำการฟื้นฟูแล้วไม่ดีขึ้นต้องพ้นจากราชการซึ่งจะเป็นไปโดยการพิจารณาของคณะกรรมการ

15. การบริหารกำลังพลโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ ด้วยการส่งเสริมให้กำลังพลได้ศึกษาต่อเนื่องในลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้เพิ่มวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้นในระดับปริญญาโทและเอก และในการพิจารณาเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งต้องพิจารณาจากวุฒิทางการศึกษาหรือเคยเป็นผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษามาก่อน

16. ศึกษาระเบียบกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกำลังพล และทำการยกเลิกระเบียบกฎเกณฑ์ที่ไม่เอื้อให้การบริหารกำลังพลเกิดประสิทธิภาพ

17. จัดทำระบบข้าราชการพลเรือนในกระทรวงกลาโหมสำหรับกำลังพลที่ไม่มี ความจำเป็นต้องมีชั้นยศทางทหาร

ข้อเสนอแนะหน่วยงานปฏิบัติ

1. กระทรวงกลาโหมร่วมกับกองทัพในการจัดทำระบบข้าราชการพลเรือน โดยศึกษาและกำหนดให้ชัดเจนว่าส่วนใดควรเป็นข้าราชการพลเรือนกลาโหมที่ไม่ต้องมีชั้นยศทางทหาร
2. กองทัพอากาศจัดทำนโยบายการศึกษาหรือนโยบายการพัฒนากำลังพล โดยผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องการศึกษาและกระบวนการกำหนดนโยบาย มิใช่กระทำโดยบุคคลที่มีหน้าที่หรือตำแหน่งเพียงอย่างเดียว
3. กรมกำลังพลทหารอากาศควรร่วมกับสถาบันการศึกษาของกองทัพอากาศ จัดทำระบบการประเมินผลการศึกษาและการปฏิบัติงานที่มีเกณฑ์และตัวชี้วัดเด่นชัด
4. กรมกำลังพลทหารอากาศต้องวางแผนการจับกำลังพลใหม่ โดยทำการวิเคราะห์ถึงความต้องการที่แท้จริงของหน่วยต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาการบรรจุและใช้กำลังพลไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
5. กรมกำลังพลทหารอากาศ กำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศใหม่ และทำการพิจารณาคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาอย่างเปิดเผย โปร่งใสและตรวจสอบได้
6. กรมกำลังพลทหารอากาศศึกษาระเบียบกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกำลังพลที่ไม่เอื้อให้การบริหารกำลังพลเกิดประสิทธิภาพ โดยกระบวนการวิจัย
7. โรงเรียนนายเรืออากาศควรปรับหลักสูตรให้สัมพันธ์หรือสอดคล้องกับลักษณะการทำงานของกองทัพอากาศ โดยยังคงมุ่งเน้นหลักสูตรทางด้านวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ที่เกี่ยวกับการบินหรือเครื่องบินมากกว่าที่จะเป็นการศึกษาแบบทั่ว ๆ ไปเหมือนในมหาวิทยาลัย รวมทั้งหลักสูตรทางด้านสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับการทหารหรือบริหารงานทางทหาร และจัดทำหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญและมีความพร้อม ตลอดจนปรับปรุงระบบการปกครองนักเรียนนายเรืออากาศให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป
8. โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศปรับปรุงหลักสูตรอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการโดยมีอาชีพด้านการทหารและการศึกษา จัดทำเป็น 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรฝ่ายเสนาธิการกับหลักสูตรฝ่ายอำนวยการ อีกทั้งปรับหลักสูตรให้ทันสมัยโดยการลดวิชาต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นออก และเน้นการทำวิจัยโดยนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้จริง
9. โรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทัพอากาศ ปรับโครงสร้างและระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ทำการศึกษาวิจัยโดยการวิเคราะห์การศึกษาเชิงระบบกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เช่น สถาบันการศึกษาของกำลังพลระดับชั้นประทวน กำลังพลระดับสัญญาบัตรอื่น ๆ ของกองทัพ รวมทั้งทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับสถาบันการศึกษาของเหล่าทัพอื่น ๆ เช่น กองทัพบก กองทัพเรือ ตลอดจนสถาบันการศึกษาของกองทัพอื่น ๆ ในต่างประเทศ

3. ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การฝึกศึกษาของสถาบันการศึกษาในกองทัพตามลักษณะการวิจัยของศาสตร์ทางด้านเศรษฐศาสตร์การศึกษา

4. ทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเรื่องการบริหารกำลังพล ในประเด็นที่เกี่ยวกับการแยกประเภทกำลังพลเป็นเหล่าทหาร บพบาทและภารกิจของสายวิทยาการ เลขหมายความชำนาญ การทหารอากาศ (ลชทอ.) การแต่งตั้งโยกย้าย การกำหนดคุณสมบัติประจำตำแหน่ง และการพ้นจากราชการ

5. ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ขวัญและกำลังใจของกำลังพลระดับสัญญาบัตรระหว่างเหล่านักบินกับเหล่าอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพกองทัพอากาศไทย

6. ในการวิจัยทำนองนี้ ผู้วิจัยต้องตระหนักถึงการได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารในระดับสูงสุดหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะศึกษาอย่างแท้จริง เพื่อสามารถนำเสนอยุทธศาสตร์ได้ถูกต้องเหมาะสมกับองค์กร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กลาโหม,กระทรวง. พระราชบัญญัติการจัดระเบียบราชการ พุทธศักราช 2503 .

กองบัญชาการทหารสูงสุด. ประวัติการรบของทหารไทยในสงครามเกาหลี. กรุงเทพฯ :

กรมยุทธศึกษาทหาร, 2541.

กองบัญชาการทหารสูงสุด. ประวัติการรบของทหารไทยในสงครามเวียดนาม. กรุงเทพฯ :

กรมยุทธศึกษาทหาร, 2541.

กองบัญชาการทหารสูงสุด. ความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์ (ไม่ระบุปีที่พิมพ์)

กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ . เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการ เรื่อง **วิสัยทัศน์**

กองบัญชาการฝึกและศึกษาทหารอากาศ 2550 . วันที่ 13 - 14 มกราคม 2541 .

กองทัพบก. กองทัพบกในรอบ 40 ปี . กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์ , 2538.

กองทัพอากาศ. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง **กำลังทางอากาศกับความมั่นคง.**

ณ กองบิน 1 นครราชสีมา วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2540.

กองทัพอากาศ. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่อง **นภาพของไทยในศตวรรษ**

ที่ 21. ณ โรงเรียนนายเรืออากาศ วันที่ 26-27 มิถุนายน พ.ศ. 2540.

กองทัพอากาศ. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่อง **นภาพเพื่อสันติของ**

ประชาชน. ณ หอประชุมกองทัพอากาศ วันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2543.

กองทัพอากาศ. **หลักนิยมกองทัพอากาศ**. กรมยุทธการทหารอากาศ, 2539.

กองทัพอากาศ. **ประวัติกองทัพอากาศไทย พ.ศ. 2456 - 2526**. กรุงเทพฯ : กรมยุทธศึกษา

ทหารอากาศ ,2526.

กองทัพอากาศ. **นโยบายกองทัพอากาศ ปี 2541**.

กองทัพอากาศ.**จดหมายเหตุกองทัพอากาศ [CD-ROM].**กองประวัติศาสตร์. [25 มิถุนายน 2544]

กรมยุทธการทหารอากาศ. **ประมวลระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการฝึกและศึกษา**. 2519.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542** .

สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. **รายงานสภาพการจัดและการขยายตัวของ**

สถาบันอุดมศึกษา . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2531.

คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,สำนักงาน. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2544.**

คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,สำนักงาน. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549.** [online] แหล่งที่มา : <<http://www.gits.net.th/>>. [6 ธันวาคม 2544].

คำสั่งกองทัพอากาศที่ 248/40 เรื่องการแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตร.

จรัส สุวรรณเวลา. **รื้อปรับระบบสถาบันอุดมศึกษา กรณีศึกษา : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

จุมพล พูลภัทรชีวิน. “เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR” ใน **เทคนิคการวิเคราะห์นโยบาย.** ทศพร ศิริสัมพันธ์ บรรณาธิการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

จุฑา เทียนไชย. **รีเอ็นจิเนียริงกับสังคมไทย.** กรุงเทพฯ : เนชั่น พับลิชชิ่ง กรุป จำกัด, 2538.

เฉลิม ชุ่มชื่นสุข,พล.อ.ต. **แนวคิดในการพัฒนาการเตรียมกำลังพลหลักของกองทัพอากาศ : ศึกษากรณีนักเรียนนายเรืออากาศ. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปีการศึกษา 2538 -2539.**

เฉลิม บุรีรักษ์. “การวิจัยเชิงระบบ” ใน **พัฒนศึกษาศาสตร์. นภาพรณ์ หะวานนท์ บรรณาธิการ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2539.**

ชนิตา รักษ์พลเมือง. **สังคมวิทยาการศึกษา : สารัตถะแห่งแนวความคิดและทฤษฎี.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

ชนิตา รักษ์พลเมือง. **พื้นฐานการศึกษา.** กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2534.

ชนิตา รักษ์พลเมือง. “การวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย” ใน **เทคนิคการวิเคราะห์นโยบาย.** ทศพร ศิริสัมพันธ์ บรรณาธิการ, พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ชลิต พุกผาสุข,พล.อ.ท. **การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและการลงทุนของการผลิตนายทหารหลักของกองทัพอากาศ. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปีการศึกษา 2541 -2542.**

ชูชาติ ชวนชม,พล.อ.ต. **แนวคิดในการพัฒนากำลังพลของกองทัพอากาศในด้านการศึกษาระดับปริญญาตรีภาคพิเศษ. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปีการศึกษา 2542 -2543.**

- ชูชัย สมิทธิไกร. รายงานการวิจัยเรื่องการจัดหาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร
ธุรกิจในประเทศไทย:เปรียบเทียบระหว่างองค์กรที่มีผลการดำเนินงานดีและไม่ดี.
ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.
- ชัยศึก เกตุทัต, พล.ท. การนำเสนอโครงสร้างระบบอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงกลาโหม
ในอนาคต. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. พิธีกรรมกับการเมืองสู่ทฤษฎีทั่วไปทางการเมือง. กรุงเทพฯ : บริษัทสุขุม
และบุตร จำกัด, 2537.
- ณพฤษณ์ มัณฑะจิตร, พล.อ.ต. กำลังทางอากาศในยุทธศาสตร์ชาติ. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปีการศึกษา 2540 - 2541.
- คูสิต น้ำฝน, ร.อ. การถ่ายทอดลักษณะความเป็นทหารกับความยึดมั่นผูกพันต่ออาชีพศึกษา
กรณีนักเรียนนายเรืออากาศ. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัย
มหาวิทาลัยธรรมศาสตร์, 2529.
- दनัย เทียนพุด. ปฏิวัติการจัดการธุรกิจ : รีเอ็นจิเนียริงภาคปฏิบัติ ค.ศ. 2000. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์บุคแบงก์, 2540.
- दनัย เทียนพุด. การบริหารทรัพยากรบุคคลในทศวรรษหน้า. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ. รัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบ : เครื่องมือในการพัฒนาประเทศ.
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ทวีชัย บุญเดิม. การพัฒนาการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น สำหรับ
พุทธศักราช 2550. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ธนิตย์ เนียมทันต์, พล.อ.ท. การพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนนายเรืออากาศ
เพื่อการพัฒนากองทัพอากาศ. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
ปีการศึกษา 2535 - 2536.
- ธงชัย สันติวงษ์. การวางแผนเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2532.
- บุญชาติ พรหมพูล, ร.ท. การเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายเรืออากาศไทย.
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- ประเวศ วะสี. "ระบบราชการมะเร็งของประเทศ". สารสารสัน : เสียปลอก. กรุงเทพฯ : มูลนิธิ
เผยแพร่ชีวิตประเสริฐ, 2538.
- ปรีชา ศรีวาลัย, พล.อ.ต. สงครามโลกครั้งที่ 1,2 และสงครามเกาหลี. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.
พรินติ้งเฮาส์, 2530.

- ปัญญา เชียงอารีย์, น.อ. การบริหารกำลังพลของกองทัพอากาศสู่ยุคโลกาภิวัตน์. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยการทัพอากาศ รุ่นที่ 31 ปีการศึกษา 2540.
- พระธรรมปิฎก. การพัฒนาที่ยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2542.
- พิศิษฐ์ มีทองคำ, พล.อ.ต. แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปีการศึกษา 2538 -2539.
- พนม ถีรสวาทิ, พล.อ.ต. แนวคิดในการเตรียมกำลังกองทัพอากาศสมัยใหม่. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปีการศึกษา 2531 -2532.
- ยุค ศรีอาริยะ. มายาโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมูลนิธิภูมิปัญญา , 2541.
- รุ่ง แก้วแดง. รีเอ็นจิเนียริงระบบราชการไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2538.
- รุ่ง แก้วแดง. รีเอ็นจิเนียริงระบบราชการไทย ภาค 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2539.
- รณชัย เชี่ยวชาญ, น.ต. **Strategic Air Power Doctrine for small Air Force** . สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ, 2540.
- โรงเรียนนายเรืออากาศ. คู่มือนักเรียนนายเรืออากาศ. 2542.
- โรงเรียนนายเรืออากาศ. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนนายเรืออากาศ. 2542.
- โรงเรียนนายเรืออากาศ. หลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ.2541.
- วรงค์ จันทรร. การพัฒนาระบบราชการไทย . กรุงเทพฯ : คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ, 2540.
- วิทยากร เชียงกุล. เพื่อศตวรรษที่ 21 วิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มิ่งมิตร, 2537.
- วิทยาลัยการทัพอากาศ, ความรู้เกี่ยวกับหลักนิยม. สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ , 2541.
- วิทยาลัยการทัพอากาศ, ความรู้เกี่ยวกับหลักนิยม. โครงการหนังสือเผยแพร่ของวิทยาลัยการทัพอากาศ , 2540.
- วีระ กิจจาทร, พล.อ.ต. โรงเรียนนายเรืออากาศในอนาคต. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปีการศึกษา 2527 - 2528.

วีรวิท คงศักดิ์, พล.อ.ท. ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกองทัพอากาศ.

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปีการศึกษา 2540 - 2541.

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. จุลสารสถาบันวิจัยทางยุทธศาสตร์ กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันวิจัย
ทางยุทธศาสตร์, 2538.

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. เอกสารสรุปผลการสัมมนาเรื่อง ยุทธศาสตร์ไทยในอนาคต
กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันวิจัยทางยุทธศาสตร์, 2530.

สะอาด กังวล, พล.อ.ต. ผู้นำ ทอ. เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ
รุ่นที่ 31 พ.ศ. 2539-2540.

เสน่ห์ บัวชื่น, น.ท. หลักนิยมกำลังทางอากาศ. สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง
กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ, 2540.

สมนึก พาลีบัตร, พล.อ.ต. การประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนนายเรืออากาศ. เอกสารวิจัย
ส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปีการศึกษา 2541 -2542.

สมศรี อ่ำสำอางค์, น.อ.หญิง . คุณภาพบัณฑิตของโรงเรียนนายเรืออากาศตามการรับรู้ของ
อาจารย์โรงเรียนนายเรืออากาศและผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2532.

สุกัญญา สุกบรรทัด. สงครามและสันติภาพแห่งศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทนานามีบุ๊ก
จำกัด, 2538.

สุปรีชา กมลาศน์, น.อ.ม.ล., แนวโน้มของเทคโนโลยีในสงครามทางอากาศ. โครงการหนังสือ
เผยแพร่ของวิทยาลัยการทัพอากาศ, 2540.

สุรชาติ บำรุงสุข. ไทย - สหรัฐ : ความสัมพันธ์ทางทหารยุคเปรม - เเรแกน. กรุงเทพฯ ฯ :
สถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2529.

สุรชาติ บำรุงสุข. F - 16 กับการเมืองไทย. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันความมั่นคงและนานาชาติ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2528.

สุรชาติ บำรุงสุข. นานาทัศนะว่าด้วยคลังอาวุธสำรอง. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันความมั่นคงและ
นานาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2530.

สุรชาติ บำรุงสุข. กองทัพอากาศ : ปัญหาและการท้าทายในศตวรรษใหม่. มติชนสุดสัปดาห์ .
วันอังคารที่ 18 มกราคม พ.ศ.2543.

สุรชาติ บำรุงสุข. สหรัฐอเมริกากับระบบทหารในประเทศไทย ศึกษากรณีความช่วยเหลือ
ด้านการทหารยุคหลังสงครามเวียดนาม (ค.ศ.1975 - 1980) .กรุงเทพฯ ฯ : สถาบัน
เอเชีย, 2529.

- สุรชาติ บำรุงสุข. **ยกเครื่องเรื่องทหาร**. กรุงเทพฯ ฯ ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก, 2540.
- สุรชาติ บำรุงสุข. **ไทย สหรัฐ เอฟ - 18 : ข้อคิดเพื่อการซื้ออาวุธในอนาคต**. กรุงเทพฯ ฯ บริษัท ไทม์ แอนด์ กราฟฟิค , 2541.
- สุรชาติ บำรุงสุข. **ปัญหาความมั่นคงไทย : รวมเอกสารประกอบการศึกษา**. กรุงเทพฯ ฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- สุรชาติ บำรุงสุข. **ค.ศ.2000 : ยุทธศาสตร์โลกหลังสงครามเย็น**. กรุงเทพฯ ฯ สำนักพิมพ์มติชน , 2537.
- ศุณย์ ผาสุข. **นโยบายต่างประเทศของไทย : ศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ต่อปัญหาแกมพูชา**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สุภางค์ จันทวานิช. **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ ฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- สุภางค์ จันทวานิช. **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ศรายุทธ เทพสิทธิ, น.ท. **การบรรจุนักเรียนนายเรืออากาศเข้ารับราชการ**. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ รุ่นที่ 39 ปีการศึกษา 2538.
- ศิริชัย สายพัฒนา. **รีเอ็นจิเนียริงแบบไทย ๆ**. กรุงเทพฯ ฯ เนชั่น พับลิชชิ่ง กรุ๊ป จำกัด, 2538.
- ศิริพงษ์ วิทยวิโรจน์. **รีเอ็นจิเนียริง**. กรุงเทพฯ ฯ สำนักพิมพ์มติชน, 2537.
- ศรีวงศ์ สุมิตร. **การวางแผนกลยุทธ์สำหรับการบริหาร : สรุปผลการอบรมเชิงปฏิบัติการ 17 – 19 ต.ค. 2536**.
- อมร แนวมาลี, พล.อ.อ., **กำลังทางอากาศ**. เอกสารประกอบคำบรรยายหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2540.
- อมร แนวมาลี, พล.อ.อ., **องค์ประกอบของน่านุภาพ**. เอกสารประกอบคำบรรยายหลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ รุ่นที่ 39 , 2539.
- อมร สายสุพรรณ, น.อ. **มนุษย์กับการบิน**. กรุงเทพฯ ฯ โจกราฟฟิค , 2538.
- อมรวิชช์ นาคทรพร. **ความฝันของแผ่นดิน**. พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพฯ ฯ คณะศึกษาศาสตร์ศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์, 2540.
- อุทัย บุญประเสริฐ. **สาระสำคัญของการวางแผนเชิงกลยุทธ์สำหรับงานวางแผนในสถาบันอุดมศึกษา**. สารสภาคณาจารย์. 23 มิ.ย. 2537.

- อนุพันธ์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, พล.อ.ต. แนวคิดในการพัฒนากำลังทางอากาศในทศวรรษหน้า
(2540 -2549) เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปีการศึกษา
2539 -2540.
- อนันต์ เกตุวงศ์. หลักและเทคนิคการวางแผน. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.
- อำพล จารุสมบัติ, พล.อ.ต. การพัฒนาระบบการศึกษาของกองทัพอากาศเพื่อความมั่นคง
แห่งชาติ. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปีการศึกษา
2534 -2535.

ภาษาอังกฤษ

- Aronowitz, S. and Giroux, H. **Postmodern education : Politics, culture and social criticism.** Minneapolis : University of Minnesota Press, 1997.
- Ball, Peggy Leigh Sherman. **The Evolution of the Honor Code System at the United States Air Force Academy : An Historical Case Study Analysis (Ethics) .**
[online] Available from : < http://cdnet.../fastweb.exe?getdoc+DAO+DAO1991+333854+2+wAAA+%28air%26cadet%29%3A_All_%2 >. [2000,Nov. 9].
- Best, John W. **Research in Education.** 2 nd.ed.Engle wood Cliffs, N.S. : Pventice – Hall,1970.
- Coombs, H. Philip. **The World Education Crisis : A Systems Analysis.** New York Oxford University Press. London, Reprint 1970.
- Douglas J. Murray and Paul R. Viotti . **The Defense policies of Nations**
The Johns Hopkins University Press, 1989.
- Farrell, John Frederick. **Service Academy Faculty Socialization (United States Military Academy at West Point, United States Navel Academy at Annapolis, United States Air Force Academy at Colorado Springs, New York, Maryland, Colorado).**
[online] Available from : <<http://cdnet.../fastweb.exe?getdoc+DAO+DAO1991+443367+81+wAAA+%28military%26education%26air%26force%29>>.
[2000,Nov. 9].
- Glass Geve V. and Stanley J.C. **Statistical Method in Education and Psychology.**
Engle wood Cliffs, N.S. : Pventice – Hall, 1970.

- Glass Geve V. and Hopkins, K.D. **Statistical Method in Education and Psychology**. Engle wood Cliffs, N.S. : Pventice – Hall, 1987
- Jeanne H.Ballentine.**The Sociology of Education : A System Analysis**.New York : Pretice-Hall, 1983.
- Kosaidilok, Rangsit. **A Descriptive Study of the Leadership Style and Ability of Students in the Royal Thai Air Force Squadron Officer School (Officer Training, Thailand)**. [online] Available from : <http://cdnet.../fastweb.exe?getdoc+DAO+DAO1991+117878+2+wAAA+%28royal%26thai%26air%26force%29%3A_All_>. [2000,Nov. 9].
- Ministry of Defense. [online] Available from : <<http://www.mod.go.th/>>. [2000,Jan. 6].
- Muthiah Alagappa. **The National Security of Developing States : Lessons from Thailand**. Institute of Strategic and International Studies (ISIS) Malaysia, 1987.
- Paul R. Viotti. " The Defense policies of Nations " , In Douglas J. Murray and Paul R.Viotti . **The Defense policies of Nations**.The Johns Hopkins University Press,1989.
- Sriampai,Anan. **Job Satisfaction of the Royal Thai Force Commissioned Officers**. [online] Available from : <http://cdnet.../fastweb.exe?getdoc+DAO+DAO1981+295031+0+wAAA+%28royal%26thai%26air%26force%29%3A_All_>. [2000,Nov. 9].
- Schlechty, P. **School for the twenty - first century : Leadership imperative for education reform**. Oxford : Jossey - Bass, 1991.
- Taburan Vimom. **Factors Affecting the Life Satisfaction of Retired Thai Military Officers**. [online] Available from : <http://cdnet.../fastweb.exe?getdoc+DAO+DAO1991+135501+3+wAAA+%28royal%26thai%26air%26force%29%3A_All_>. [2000,Nov. 9].
- Warden ,J.A., **The Air Campaign : Planning For Combat**. National Defense University, Washington,1988.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายการเอกสารที่นำมาวิเคราะห์

รายการเอกสารที่นำมาวิเคราะห์เกี่ยวกับบริบทสังคม

รายการที่	รายการเอกสาร
1.	กมล ทองธรรมชาติ. การเมืองระหว่างประเทศ. 2516.
2.	กรมสารบรรณทหารอากาศ. ซีดีรอมย์เรื่องจดหมายเหตุกองทัพอากาศ. 2544.
3.	กองบัญชาการทหารสูงสุด. ประวัติการรบของทหารไทยในสงครามเกาหลี. 2541.
4.	กองบัญชาการทหารสูงสุด. ประวัติการรบของทหารไทยในสงครามเวียดนาม. 2541.
5.	กองทัพอากาศ. ประวัติกองทัพอากาศไทย พ.ศ. 2456 – 2526. 2526.
6.	กองทัพอากาศ. 72 ปี กองทัพอากาศไทย. 2530.
7.	กองทัพอากาศ. จดหมายเหตุกองทัพอากาศ.
8.	กองทัพบก. กองทัพบกในรอบ 40 ปี. 2538.
9.	ขจัดภัย บุรุษพัฒนา. ไทยกับเพื่อนบ้านอินโดจีน. 2531.
10.	จุลชีพ ชินวรรณโน. เส้นทางมหาอำนาจ ใน สหรัฐอเมริกากับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. 2539.
11.	ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. ประวัติการเมืองไทย. 2538.
12.	ชุมพล เลิศรัฐกาล. ศักย์สงครามเวียดนาม – ไทย. 2522.
13.	ปรีชา ศรีวัลย์, พล.อ.ต. สงครามปัจจุบัน. 2533.
14.	ปรีชา ศรีวัลย์, พล.อ.ต. สงครามโลกครั้งที่ 1, 2 และสงครามเกาหลี. 2530.
15.	ประสงค์ สุขุม. สู้ภัยแผ่นดิน. 2539.
16.	พรชัย นุชสุวรรณ. แนวโน้มการจัดสรรงบประมาณเพื่อการป้องกันประเทศใน 10 ปีข้างหน้า. 2538.
17.	พิทยา ว่องกุล. ยุทธศาสตร์ประเทศไทย 1999 – 2000. 2541.
18.	วิรัช ร่วมพงษ์พัฒนา. ปัญหาหมู่บ้านร่มเกล้าระหว่างไทยลาว. 2531.
19.	วิทยากร เชียงกุล. เพื่อศตวรรษที่ 21 : วิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนสังคมไทย. 2537.
20.	ศิริโรจน์ ภาคสุวรรณ. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. 2527.

รายการที่	รายการเอกสาร
21.	สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.เอกสารสรุปผลการสัมมนาเรื่องยุทธศาสตร์ไทยในอนาคต. 2530.
22.	สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.จุดสารสถาบันวิจัยทางยุทธศาสตร์. 2538.
23.	สุรชาติ บำรุงสุข. ปัญหาความมั่นคงไทย : รวมเอกสารประกอบการศึกษา. 2529.
24.	สุรชาติ บำรุงสุข. ค.ศ.2000 : ยุทธศาสตร์โลกหลังสงครามเย็น. 2537.
25.	สุรชาติ บำรุงสุข. สหรัฐอเมริกากับระบบทหารในประเทศไทย. 2525.
26.	สุรชาติ บำรุงสุข. ไทย สหรัฐ เอฟ – 18. 2541.
27.	สุรชาติ บำรุงสุข. ไทย – สหรัฐ : ความสัมพันธ์ทางทหารยุคเปรม-เรแกน.2529.
28.	สุรชาติ บำรุงสุข. F - 16 กับการเมืองไทย. 2528.
29.	สุรชาติ บำรุงสุข. นานาทัดชนะว่าด้วยคลังอาวุธสำรอง. 2530.
30.	สุณัย ผาสุข. นโยบายต่างประเทศของไทย : ศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ต่อปัญหาแก้มพูซา. 2539.
31.	สมพงษ์ ชูมาก. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยุคปัจจุบัน. 2540.
32.	สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. วิสัยทัศน์ประเทศไทย ปี 2000. 2543.
33.	อรอนงค์ เรืองอนุพงษ์. ความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างไทย-จีน. 2540.
34.	Thai Government < http://www.thaigov.go.th > 2002.
35.	สำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ < http://www.gits.net.th > 2002.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการเอกสารที่นำมาวิเคราะห์ เรื่อง พัฒนาการและสภาพปัจจุบันระบบการฝึกศึกษากำลังพล
ระดับสัญญาบัตร

1. โรงเรียนนายเรืออากาศ

รายการที่	รายการเอกสาร
1.	กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ. หลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2496.
2.	กระทรวงกลาโหม. คำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ 12/2009 เรื่องให้ใช้ ข้อบังคับกลาโหมว่าด้วยการกำหนดกำลังเจ้าหน้าที่กองทัพอากาศในเวลาปกติ พ.ศ. 2495.
3.	กระทรวงกลาโหม. คำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ 14/3963 เรื่องให้ใช้ ข้อบังคับกลาโหมว่าด้วยการกำหนดกำลังเจ้าหน้าที่กองทัพอากาศในเวลาปกติ พ.ศ. 2498.
4.	กองทัพอากาศ. คำสั่งกองทัพอากาศ (เฉพาะ) ที่ 9/06 เรื่องให้ใช้อัตรากองทัพ อากาศ พ.ศ. 2506 ลง 12 พ.ย. 06.
5.	กองทัพอากาศ. คำสั่งกองทัพอากาศ (เฉพาะ) ที่ 171/39 เรื่องแก้้อัตรากองทัพ อากาศ ลง 10 ก.ค. 39.
6.	จรัสศักดิ์ พรหมประยูร, น.อ. ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในโรงเรียน นายเรืออากาศที่มีผลต่อการศึกษานักเรียนนายเรืออากาศ. 2543.
7.	ไพโรจน์ ศิริสนธิ, น.ท. ความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียนนายเรืออากาศ ต่อหลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศในปัจจุบัน. 2544.
8.	กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ. หลักสูตรนักเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2496.
9.	โรงเรียนนายเรืออากาศ. หลักสูตรนักเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2497.
10.	โรงเรียนนายเรืออากาศ. หลักสูตรนักเรียนเตรียมนายเรืออากาศ พ.ศ. 2497.
11.	โรงเรียนนายเรืออากาศ. หลักสูตรนักเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2500.
12.	โรงเรียนนายเรืออากาศ. หลักสูตรนักเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2501
13.	โรงเรียนนายเรืออากาศ. หลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2504 (เพื่อพลาง)
14.	โรงเรียนนายเรืออากาศ. หลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2507.
15.	โรงเรียนนายเรืออากาศ. หลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2512 (เพื่อพลาง)

รายการที่	รายการเอกสาร
16.	โรงเรียนนายเรืออากาศ. หลักสูตร โรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2516.
17.	โรงเรียนนายเรืออากาศ. หลักสูตร โรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2521.
18.	โรงเรียนนายเรืออากาศ. หลักสูตร โรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2526.
19.	โรงเรียนนายเรืออากาศ. หลักสูตร โรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2530.
20.	โรงเรียนนายเรืออากาศ. หลักสูตร โรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2535.
21.	โรงเรียนนายเรืออากาศ. หลักสูตร โรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2541.
22.	โรงเรียนนายเรืออากาศ. หลักสูตร โรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2545.
23.	โรงเรียนนายเรืออากาศ. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2542 .
24.	โรงเรียนนายเรืออากาศ. 36 ปี โรงเรียนนายเรืออากาศ. 2534.
25.	สมศักดิ์ บัวศรี, น.ท. ระดับขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์กองการศึกษาโรงเรียนนายเรืออากาศ. 2543.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

รายการที่	รายการเอกสาร
1.	กระทรวงกลาโหม. คำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ 14/3963 เรื่องให้ใช้ข้อบังคับกลาโหมว่าด้วยการกำหนดกำลังเจ้าหน้าที่กองทัพอากาศในเวลาปกติ พ.ศ. 2498.
2.	กองทัพอากาศ. คำสั่งกองทัพอากาศ (เฉพาะ) ที่ 9/06 เรื่องให้ใช้อัตรากองทัพอากาศ พ.ศ. 2506 ลง 12 พ.ย. 06.
3.	กองทัพอากาศ. คำสั่งกองทัพอากาศ (เฉพาะ) ที่ 617/26 เรื่องแก้ไขอัตรากองทัพอากาศ พ.ศ. 2506 (ครั้งที่ 392) ลง 21 ธ.ค. 26.
4.	กองทัพอากาศ. คำสั่งกองทัพอากาศ (เฉพาะ) ที่ 171/39 เรื่องแก้ไขอัตรากองทัพอากาศ ลง 10 ก.ค. 39.
5.	ปราโมทย์ บุญยะมา, น.อ. การปรับปรุงการจัดส่วนราชการ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ. 2534.
6.	โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ. ี่ระลึกโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศครบรอบ 46 ปี. 2538.
7.	โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ. อนุสรณ์นายทหารฝึกหัดราชการชุดที่ 4.2502.
8.	โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ. อนุสรณ์นายทหารฝึกหัดราชการชุดที่ 13.2511.
9.	โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ. อนุสรณ์นายทหารฝึกหัดราชการชุดที่ 14.2512.
10.	โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ. ระเบียบโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศว่าด้วยการวัดและประเมินผลการศึกษานายทหารนักเรียน โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ พ.ศ.2542.
11.	โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ. หลักรัฐธรรมนูญโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศรุ่นที่ 46 ปีการศึกษา 2545.
12.	วีระ อติเรก, น.ท. ทศนคติของนายทหารอากาศที่มีต่อ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ. 2539.
13.	สุธรรม ศรีเกษม, น.ท. ขนาดชั้นเรียนที่เหมาะสมของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง. 2542.

รายการที่	รายการเอกสาร
14.	สุพรหม ทำจะดี,น.ต. ศึกษาวิธีการคัดเลือกข้าราชการกองทัพอากาศเข้ารับการศึกษาลักสูตร โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ. 2543.
15.	เสรี เจียรพงษ์,น.อ. การปรับปรุงบุคลากร โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ.2535.
16.	สนั่น โกมลหิรัณย์,น.อ.การพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ. 2534.
17.	สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง.บันทึกข้อความ เรื่อง ขออนุมัติใช้หลักสูตร โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง พ.ศ.2523 - 2544.

 สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. วิทยาลัยการทัพอากาศ

รายการที่	รายการเอกสาร
1.	กระทรวงกลาโหม. คำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ 27/10 เรื่องแก้ไขอัตรา กองทัพอากาศ พ.ศ. 2506 ลง 11 เม.ย. 10
2.	กองทัพอากาศ. คำสั่งกองทัพอากาศ (เฉพาะ) ที่ 178/17 เรื่องแก้ไขอัตรากองทัพอากาศ พ.ศ. 2506 ลง 28 มิ.ย.17.
3.	กองทัพอากาศ. ระเบียบกองทัพอากาศว่าด้วยคณะกรรมการ โครงการศึกษาของ กองทัพอากาศ พ.ศ. 2521.
4.	กองทัพอากาศ. คำสั่งกองทัพอากาศ (เฉพาะ) ที่ 617/26 เรื่องแก้ไขอัตรากองทัพอากาศ พ.ศ. 2506 (ครั้งที่ 392) ลง 21 ธ.ค. 26 .
5.	กองทัพอากาศ. คำสั่งกองทัพอากาศ (เฉพาะ) ที่ 171/39 เรื่องแก้ไขอัตรากองทัพอากาศ ลง 10 ก.ค. 39.
6.	กิ่งก้อย จอนรต, น.อ.ม.ล. การคัดเลือกนายทหารอากาศเข้ารับการศึกษา หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ. 2534.
7.	เกษม แก้ววิเศษ,น.อ. การประเมินหลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ. 2540.
8.	ปรีชา แลมรัตน์,น.อ. ศึกษาวิธีการคัดเลือกข้าราชการกองทัพอากาศเข้ารับ การศึกษาหลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ. 2544.
9.	วิทยาลัยการทัพอากาศ. คำแนะนำวิทยาลัยการทัพอากาศ 2510.
10.	วิทยาลัยการทัพอากาศ. คำแนะนำและหลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ รุ่นที่ 36 . 2545.
11.	สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง. ระเบียบสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ว่าด้วยการวัดและประเมินผลการศึกษาในสถานศึกษาของสถาบันวิชาการทหาร อากาศชั้นสูง พ.ศ. 2542.
12.	สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง. บันทึกข้อความ เรื่อง ขออนุมัติใช้หลักสูตร วิทยาลัยการทัพอากาศ สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง พ.ศ. 2524 - 2544.
13.	ศุภรัตน์ ศรีณย์นิตย์. 2535.

ปด. ๗๘.๑ - ๑๘๗

กองทัพอากาศ
เลขรับ..... ๓๖๕๕
วันที่..... ๕ ธ.ค. ๕๕
เวลา..... ๑๕๐๐.

0302(2770.0603)1698

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

2 สิงหาคม 2545

กองทัพอากาศ
เลข..... ๗๗๖๕
วันที่..... ๕ ธ.ค. ๕๕
เวลา.....

ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

ผู้บัญชาการทหารอากาศ

กองทัพอากาศ
เลขรับ..... ๓๖๕๕
วันที่..... ๕ ธ.ค. ๕๕
เวลา..... ๑๑๐๐

ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นาวาอากาศตรี สุमितร์ สุวรรณ นิสิตชั้นปริญญาตรีบัณฑิต ภาคศึกษารัตนศึกษา สาขาวิชาพัฒนา
ศึกษา อยู่ในระหว่างกาดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษา
กำลังพลระดับสัญญาบัตรเพื่อการพัฒนาคุณภาพกองทัพอากาศไทย" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา
ภักษ์พลเมือง และพลอากาศโท ชลิต พุกผาสุข เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวม
ข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ กับกลุ่มที่กำลังศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนเสนาธิ
การทหารอากาศ วิทยาลัยการทัพอากาศ และกลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนเสนาธิการ
ทหารอากาศ วิทยาลัยการทัพอากาศ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นาวาอากาศตรี สุमितร์ สุวรรณ ได้ทำการเก็บ
ข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(Signature)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2213-2680

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาระบบการฝึกศึกษาของ โรงเรียนนายเรืออากาศ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ และเติมคำในช่องว่าง

1. อายุ..... ปี

2. เกรดเฉลี่ยสะสม.....

3. สาขาวิชาที่กำลังศึกษา

1. สาขาวิชาวิศวกรรมอากาศยานและการบิน

2. สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล

3. สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า

4. สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา

5. สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม

6. สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์

7. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์

8. สาขาวิชาวัสดุศาสตร์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ตามระดับคะแนนที่ท่านมีความคิดเห็น

ปัญหาระบบฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	←————→			น้อย
	5	4	3	2	1
ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษา					
1. เป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ คือ การผลิตนายทหารสัญญาบัตรของ ทอ. มีความเหมาะสม					
2. โรงเรียนนายเรืออากาศสามารถผลิตนายทหารสัญญาบัตร ที่มีคุณธรรม					
3. โรงเรียนนายเรืออากาศสามารถผลิตนายทหารสัญญาบัตร ที่มีความรอบรู้ในวิชาการที่ตนศึกษา					
4. โรงเรียนนายเรืออากาศสามารถผลิตนายทหารสัญญาบัตร ที่มีความรับผิดชอบ					
5. โรงเรียนนายเรืออากาศสามารถผลิตนายทหารสัญญาบัตร ที่มีความเป็นผู้นำทางทหาร					
6. ท่านเห็นด้วยกับวุฒิการศึกษาหรือปริญญาที่ท่านเองได้รับ					
ด้านนักเรียนและบุคลากร					
7. การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษามีความเป็นธรรม					
8. การกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษามีความเหมาะสม					
9. อาจารย์มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ					
10. นายทหารปกครองสามารถเป็นแบบอย่างที่ดี					
11. บุคลากรทางการศึกษาต่อนักเรียนมีความเหมาะสม					
12. จำนวนอาจารย์ต่อนักเรียนมีความเหมาะสม					

ปัญหาาระบบฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	←————→			น้อย
	5	4	3	2	1
ด้านโครงสร้างการบริหาร					
13. โครงสร้างการจัดส่วนราชการมีความเหมาะสม					
14. หน่วยงานต่าง ๆ ของโรงเรียนนายเรืออากาศสามารถตอบสนองภารกิจของโรงเรียนได้อย่างดี					
15. การติดต่อประสานงานของหน่วยต่าง ๆ ทำได้คล่องตัว					
16. การบริหารงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้					
17. มีสายการบังคับบัญชาที่เหมาะสม					
18. มีการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ทันเวลา					
ด้านการเรียนการสอน					
19. การกำหนดเวลาปฏิบัติประจำวันมีความเหมาะสม					
20. มีบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดี					
21. การเรียนการสอนมีการพัฒนาความคิดของผู้เรียน					
22. ห้องสมุดมีหนังสือสำหรับค้นคว้าอย่างเพียงพอ					
23. มีสื่ออุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้อย่างเพียงพอ					
24. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม					
25. มีการจัดบรรยายพิเศษเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์					
26. มีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาภายนอก ทอ.					

ปัญหาาระบบฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	←————→			น้อย
	5	4	3	2	1
ด้านการประเมินผล					
27. การประเมินผลการศึกษามีความเหมาะสม					
28. การประเมินผลการศึกษามีความโปร่งใส					
29. มีการประเมินผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
30. มีการประเมินผลการศึกษาถูกต้องตามหลักวิชาการ					
31. เกณฑ์การตัดสินผลการศึกษามีความเหมาะสม					
32. ผลการศึกษาตลอดหลักสูตรมีผลต่อการเลือกตำแหน่งหน้าที่เมื่อสำเร็จการศึกษา					
ด้านหลักสูตรการศึกษา					
33. หลักสูตรมีความเหมาะสมในยุคปัจจุบัน					
34. หลักสูตรมีเนื้อหาวิชาที่ทันสมัยในยุคปัจจุบัน					
35. หลักสูตรได้กำหนดสาขาวิชาไว้อย่างเหมาะสม					
36. สามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปใช้กับการเป็นนักบินได้					
37. สามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปใช้ปฏิบัติงานในหน่วยต่าง ๆ ของ ทอ. ได้					
38. การคัดเลือกเป็นนักบินเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วมีความเหมาะสม					
39. ระยะเวลาของการศึกษา 4 ปี มีความเหมาะสม					
40. ระยะเวลาของการศึกษา 5 ปี มีความเหมาะสม					

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น

ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษา

.....
.....
.....

ด้านนักเรียนและบุคลากร

.....
.....
.....

ด้านโครงสร้างการบริหาร

.....
.....
.....

ด้านการเรียนการสอน

.....
.....
.....

ด้านการประเมินผล

.....
.....
.....

ด้านหลักสูตรการศึกษา

.....
.....
.....

อื่น ๆ

.....
.....

**แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
และการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร**

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา

1. ระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
2. การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

1. ระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
2. การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

หมายเหตุ

กำลังพลระดับสัญญาบัตร หมายถึง นายทหารชั้นสัญญาบัตรที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศหรือโรงเรียนทหารในต่างประเทศที่กระทรวงกลาโหมรับรอง ที่เรียกว่า นายทหารชั้นสัญญาบัตรประเภทที่ 1

นภาพนภาพกองทัพอากาศไทย หมายถึง ชัดความสามารถในการป้องกันประเทศของ กองทัพอากาศ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ และเติมคำในช่องว่าง

1. ชื่อยศ

1. น.ท. 2. น.ต.

2. วุฒิการศึกษาสูงสุด

1. ปริญญาตรี 2. ปริญญาโท 3. ปริญญาเอก

3. เหล่า.....

4. ประสบการณ์ในการทำงาน ปี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาระบบการฝึกศึกษาและการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ตามระดับคะแนนที่ท่านมีความคิดเห็น

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาระบบฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

ปัญหาระบบฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	←————→			น้อย
	5	4	3	2	1
ด้านนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ					
1. นโยบายการศึกษาของ ทอ. ในปัจจุบันมีความเหมาะสม					
2. นโยบายการศึกษาของ ทอ. มีความทันสมัยในยุคปัจจุบัน					
3. นโยบายการศึกษาของ ทอ. สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542					
4. นโยบายการศึกษาของ ทอ. สอดคล้องกับนโยบายพัฒนานานาคุณภาพกองทัพอากาศไทย					
5. มีการนำนโยบายการศึกษาของ ทอ. ไปปฏิบัติอย่างจริงจัง					
ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษา					
6. เป้าหมายการจัดการศึกษาในปัจจุบันมีความเหมาะสม					
7. เป้าหมายการจัดการศึกษาสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน					
8. เป้าหมายการจัดการศึกษาสอดคล้องกับภารกิจของ ทอ.					
9. เป้าหมายการจัดการศึกษามุ่งผลิตกำลังพลระดับสัญญาบัตรเพื่อพัฒนานานาคุณภาพกองทัพอากาศไทย					
10. การจัดการศึกษาสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย					
ด้านนักเรียนและบุคลากร					
11. การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษามีความเป็นธรรม					
12. การกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษามีความเหมาะสม					
13. อาจารย์มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ					
14. มีการพัฒนาอาจารย์อย่างต่อเนื่อง					
15. บุคลากรทางการศึกษาต่อผู้เรียนมีจำนวนเหมาะสม					

ปัญหาระบบฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	←————→			น้อย
	5	4	3	2	1
ด้านโครงสร้างการบริหาร					
16. โครงสร้างการจัดส่วนราชการมีความเหมาะสม					
17. การติดต่อประสานงานของหน่วยต่าง ๆ ทำได้คล่องตัว					
18. การบริหารงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้					
19. มีสายการบังคับบัญชาที่เหมาะสม					
20. มีการบริหารงานที่ก่อให้เกิดความผูกพันต่อสถาบัน					
ด้านการเรียนการสอน					
21. มีบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดี					
22. การเรียนการสอนมีการพัฒนาความคิดของผู้เรียน					
23. มีห้องสมุดหรือแหล่งค้นคว้าเพื่อการเรียนรู้เพียงพอ					
24. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม					
25. มีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาภายนอก ทอ.					
ด้านการประเมินผล					
26. การประเมินผลการศึกษามีความเหมาะสม					
27. การประเมินผลการศึกษามีความโปร่งใส					
28. มีการประเมินผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
29. มีการประเมินผลถูกต้องตามหลักวิชาการ					
30. มีเกณฑ์การตัดสินผลการศึกษาที่เหมาะสม					
ด้านหลักสูตรการศึกษา					
31. หลักสูตรมีความเหมาะสมในยุคปัจจุบัน					
32. หลักสูตรมีเนื้อหาวิชาที่ทันสมัยในยุคปัจจุบัน					
33. หลักสูตรมีความสอดคล้องในการปฏิบัติงานของ ทอ.					
34. เนื้อหาหลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนได้					
35. ระยะเวลาการศึกษาของหลักสูตร					

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

ปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	←————→			น้อย
	5	4	3	2	1
ด้านการจัดหากำลังพล					
1. การจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีความเหมาะสม					
2. การจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของ ทอ.					
3. การจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงานของ ทอ.					
4. การจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของ ทอ.					
5. การจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของ ทอ.					
ด้านการบรรจุและใช้กำลังพล					
6. การบรรจุกำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความเป็นธรรม					
7. มีการบรรจุกำลังพลระดับสัญญาบัตรตรงกับความรู้ในสาขาวิชา ที่สำเร็จการศึกษา					
8. มีการใช้กำลังพลระดับสัญญาบัตรตรงกับความรู้ในสาขาวิชา ที่สำเร็จการศึกษา					
9. การโยกย้ายกำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความเป็นธรรม					
10. การแยกประเภทกำลังพลเป็นเหล่าทหาร/จำพวก มีความเหมาะสม					

ปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร	ระดับความคิดเห็น				
	มาก ← → น้อย				
	5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนากำลังพล					
11. กำลังพลระดับสัญญาบัตรได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง					
12. มีการพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ					
13. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความสอดคล้องกับการพัฒนานานาชาติ					
14. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรจากโครงการศึกษาภายใน ทอ. มีความเหมาะสม					
15. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรจากโครงการศึกษาภายนอก ทอ. มีความเหมาะสม					
ด้านการทำนุบำรุงรักษากำลังพล					
16. มีการทำนุบำรุงรักษากำลังพลระดับสัญญาบัตร					
17. การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งมีความเป็นธรรม					
18. การพิจารณาบำเหน็จมีความเป็นธรรม					
19. เงินเดือนหรือค่าตอบแทนมีความเหมาะสม					
20. ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม					
ด้านการพ้นจากราชการ					
21. การพิจารณาให้พ้นจากราชการมีความเหมาะสม					
22. การดำเนินการด้านสิทธิกำลังพลเพียงพอ					
23. ระบบการได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ หรือบำนาญเหมาะสม					
24. มีการติดตามดูแลผู้ที่พ้นจากราชการไปแล้ว					
25. การปลดถ่ายกำลังพลก่อนเกษียณอายุราชการตรงตามวัตถุประสงค์ของ ทอ.					

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการ
ทหารอากาศและการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น

1. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

ด้านนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ

.....

ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษา

.....

ด้านนักเรียนและบุคลากร

.....

ด้านโครงสร้างการบริหาร

.....

ด้านการเรียนการสอน

.....

ด้านการประเมินผล

.....

ด้านหลักสูตรการศึกษา

.....

อื่น ๆ

.....

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

ด้านการจัดกำลังพล

.....
.....

ด้านการบรรจุและใช้กำลังพล

.....
.....

ด้านการพัฒนากำลังพล

.....
.....

ด้านการทำนุบำรุงรักษากำลังพล

.....
.....

ด้านการพ้นจากราชการ

.....
.....

อื่น ๆ

.....
.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาระบบการฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ
และการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร**

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา

1. ระบบการฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ
2. การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

1. ระบบการฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ
2. การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

หมายเหตุ

กำลังพลระดับสัญญาบัตร หมายถึง นายทหารชั้นสัญญาบัตรที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศหรือโรงเรียนทหารในต่างประเทศที่กระทรวงกลาโหมรับรอง ที่เรียกว่า นายทหารชั้นสัญญาบัตรประเภทที่ 1

นภาพนภาพกองทัพอากาศไทย หมายถึง ชีตความสามารถในการป้องกันประเทศของกองทัพอากาศ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ และเติมคำในช่องว่าง

1. ชื่อยศ

1. น.อ.(พ.) 2. น.อ.

2. วุฒิการศึกษาสูงสุด

1. ปริญญาตรี 2. ปริญญาโท 3. ปริญญาเอก

3. เหล่า.....

4. ประสบการณ์ในการทำงาน ปี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาระบบการฝึกศึกษาและการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ตามระดับคะแนนที่ท่านมีความคิดเห็น

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาระบบฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ

ปัญหาระบบฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	←————→			น้อย
	5	4	3	2	1
ด้านนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ					
1. นโยบายการศึกษาของ ทอ. ในปัจจุบันมีความเหมาะสม					
2. นโยบายการศึกษาของ ทอ. มีความทันสมัยในยุคปัจจุบัน					
3. นโยบายการศึกษาของ ทอ. สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542					
4. นโยบายการศึกษาของ ทอ. สอดคล้องกับนโยบายพัฒนานานาคุณภาพกองทัพอากาศไทย					
5. มีการนำนโยบายการศึกษาของ ทอ. ไปปฏิบัติอย่างจริงจัง					
ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษา					
6. เป้าหมายการจัดการศึกษาในปัจจุบันมีความเหมาะสม					
7. เป้าหมายการจัดการศึกษาสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน					
8. เป้าหมายการจัดการศึกษาสอดคล้องกับภารกิจของ ทอ.					
9. เป้าหมายการจัดการศึกษามุ่งผลิตกำลังพลระดับสัญญาบัตรเพื่อพัฒนานานาคุณภาพกองทัพอากาศไทย					
10. การจัดการศึกษาสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย					
ด้านนักเรียนและบุคลากร					
11. การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษามีความเป็นธรรม					
12. การกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษามีความเหมาะสม					
13. อาจารย์มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ					
14. มีการพัฒนาอาจารย์อย่างต่อเนื่อง					
15. บุคลากรทางการศึกษาต่อผู้เรียนมีจำนวนเหมาะสม					

ปัญหาระบบฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	←————→			น้อย
	5	4	3	2	1
ด้านโครงสร้างการบริหาร					
16. โครงสร้างการจัดส่วนราชการมีความเหมาะสม					
17. การติดต่อประสานงานของหน่วยต่าง ๆ ทำได้คล่องตัว					
18. การบริหารงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้					
19. มีสายการบังคับบัญชาที่เหมาะสม					
20. มีการบริหารงานที่ก่อให้เกิดความผูกพันต่อสถาบัน					
ด้านการเรียนการสอน					
21. มีบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดี					
22. การเรียนการสอนมีการพัฒนาความคิดของผู้เรียน					
23. มีห้องสมุดหรือแหล่งค้นคว้าเพื่อการเรียนรู้เพียงพอ					
24. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม					
25. มีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาภายนอก ทอ.					
ด้านการประเมินผล					
26. การประเมินผลการศึกษามีความเหมาะสม					
27. การประเมินผลการศึกษามีความโปร่งใส					
28. มีการประเมินผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
29. มีการประเมินผลถูกต้องตามหลักวิชาการ					
30. มีเกณฑ์การตัดสินผลการศึกษาที่เหมาะสม					
ด้านหลักสูตรการศึกษา					
31. หลักสูตรมีความเหมาะสมในยุคปัจจุบัน					
32. หลักสูตรมีเนื้อหาวิชาที่ทันสมัยในยุคปัจจุบัน					
33. หลักสูตรมีความสอดคล้องในการปฏิบัติงานของ ทอ.					
34. เนื้อหาหลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนได้					
35. ระยะเวลาการศึกษาของหลักสูตร					

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

ปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	←————→			น้อย
	5	4	3	2	1
ด้านการจัดหากำลังพล					
1. การจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีความเหมาะสม					
2. การจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของ ทอ.					
3. การจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงานของ ทอ.					
4. การจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของ ทอ.					
5. การจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของ ทอ.					
ด้านการบรรจุและใช้กำลังพล					
6. การบรรจุกำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความเป็นธรรม					
7. มีการบรรจุกำลังพลระดับสัญญาบัตรตรงกับความรู้ในสาขาวิชา ที่สำเร็จการศึกษา					
8. มีการใช้กำลังพลระดับสัญญาบัตรตรงกับความรู้ในสาขาวิชา ที่สำเร็จการศึกษา					
9. การโยกย้ายกำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความเป็นธรรม					
10. การแยกประเภทกำลังพลเป็นเหล่าทหาร/จำพวก มีความเหมาะสม					

ปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร	ระดับความคิดเห็น				
	มาก ← → น้อย				
	5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนากำลังพล					
11. กำลังพลระดับสัญญาบัตรได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง					
12. มีการพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ					
13. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความสอดคล้องกับการพัฒนานานาชาติ					
14. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรจากโครงการศึกษาภายใน ทอ. มีความเหมาะสม					
15. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรจากโครงการศึกษาภายนอก ทอ. มีความเหมาะสม					
ด้านการทำนุบำรุงรักษากำลังพล					
16. มีการทำนุบำรุงรักษากำลังพลระดับสัญญาบัตร					
17. การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งมีความเป็นธรรม					
18. การพิจารณาบำเหน็จมีความเป็นธรรม					
19. เงินเดือนหรือค่าตอบแทนมีความเหมาะสม					
20. ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม					
ด้านการพ้นจากราชการ					
21. การพิจารณาให้พ้นจากราชการมีความเหมาะสม					
22. การดำเนินการด้านสิทธิกำลังพลเพียงพอ					
23. ระบบการได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ หรือบำนาญเหมาะสม					
24. มีการติดตามดูแลผู้ที่พ้นจากราชการไปแล้ว					
25. การปลดถ่ายกำลังพลก่อนเกษียณอายุราชการตรงตามวัตถุประสงค์ของ ทอ.					

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ
และการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น

1. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ

ด้านนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ

.....

ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษา

.....

ด้านนักเรียนและบุคลากร

.....

ด้านโครงสร้างการบริหาร

.....

ด้านการเรียนการสอน

.....

ด้านการประเมินผล

.....

ด้านหลักสูตรการศึกษา

.....

อื่น ๆ

.....

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

ด้านการจัดกำลังพล

.....
.....

ด้านการบรรจุและใช้กำลังพล

.....
.....

ด้านการพัฒนากำลังพล

.....
.....

ด้านการทำนุบำรุงรักษากำลังพล

.....
.....

ด้านการพ้นจากราชการ

.....
.....

อื่น ๆ

.....
.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร
และความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษา**

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

1. ปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร
2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษา

1. นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ
2. โรงเรียนนายเรืออากาศ
3. โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
4. วิทยาลัยการทัพอากาศ

หมายเหตุ

ระบบการฝึกศึกษา หมายถึง การจัดการฝึกศึกษาก่อนประจำการในโรงเรียนนายเรืออากาศ และระหว่างประจำการในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ และวิทยาลัยการทัพอากาศ

กำลังพลระดับสัญญาบัตร หมายถึง นายทหารชั้นสัญญาบัตรที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศหรือโรงเรียนทหารในต่างประเทศที่กระทรวงกลาโหมรับรอง ที่เรียกว่า นายทหารชั้นสัญญาบัตรประเภทที่ 1

นภาภพกองทัพอากาศไทย หมายถึง ชีตความสามารถในการป้องกันประเทศของกองทัพอากาศ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ และเติมคำในช่องว่าง

1. ชื่อยศ

1. พล.อ.อ. 2. พล.อ.ท. 3. พล.อ.ต. 4. น.อ.(พ.) 5. น.อ.

2. วุฒิการศึกษาสูงสุด

1. ปริญญาตรี 2. ปริญญาโท 3. ปริญญาเอก

3. เหล่า.....

4. ประสบการณ์ในการทำงาน ปี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ตามระดับคะแนนที่ท่านมีความคิดเห็น

1. ปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

ปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	←————→			น้อย
	5	4	3	2	1
ด้านการจัดกำลังพล					
1. การจัดทำกำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีความเหมาะสม					
2. การจัดทำกำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของ ทอ.					
3. การจัดทำกำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงานของ ทอ.					
4. การจัดทำกำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของ ทอ.					
5. การจัดทำกำลังพลระดับสัญญาบัตรจาก รร.นอ. มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของ ทอ.					
ด้านการบรรจุและใช้กำลังพล					
6. การบรรจุกำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความเป็นธรรม					
7. มีการบรรจุกำลังพลระดับสัญญาบัตรตรงกับความรู้ในสาขาวิชา ที่สำเร็จการศึกษา					
8. มีการใช้กำลังพลระดับสัญญาบัตรตรงกับความรู้ในสาขาวิชา ที่สำเร็จการศึกษา					
9. การโยกย้ายกำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความเป็นธรรม					
10. การแยกประเภทกำลังพลเป็นเหล่าทหาร/จ่าพวก มีความเหมาะสม					

ปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร	ระดับความคิดเห็น				
	มาก ←————→ น้อย				
	5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนากำลังพล					
11. กำลังพลระดับสัญญาบัตรได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง					
12. มีการพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ					
13. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรมีความสอดคล้องกับการพัฒนานานาชาติ					
14. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรจากโครงการศึกษาภายใน ทอ. มีความเหมาะสม					
15. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรจากโครงการศึกษาภายนอก ทอ. มีความเหมาะสม					
ด้านการทำนุบำรุงรักษากำลังพล					
16. มีการทำนุบำรุงรักษากำลังพลระดับสัญญาบัตร					
17. การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งมีความเป็นธรรม					
18. การพิจารณาบำเหน็จมีความเป็นธรรม					
19. เงินเดือนหรือค่าตอบแทนมีความเหมาะสม					
20. ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม					
ด้านการพ้นจากราชการ					
21. การพิจารณาให้พ้นจากราชการมีความเหมาะสม					
22. การดำเนินการด้านสิทธิกำลังพลเพียงพอ					
23. ระบบการได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ หรือบำนาญเหมาะสม					
24. มีการติดตามดูแลผู้ที่พ้นจากราชการไปแล้ว					
25. การปลดถ่ายกำลังพลก่อนเกษียณอายุราชการตรงตามวัตถุประสงค์ของ ทอ.					

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

ด้านการจัดหากำลังพล

.....
.....

ด้านการบรรจุและใช้กำลังพล

.....
.....

ด้านการพัฒนากำลังพล

.....
.....

ด้านการทำนุบำรุงรักษากำลังพล

.....
.....

ด้านการพ้นจากราชการ

.....
.....

อื่น ๆ

.....
.....

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษา

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น

1. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ

.....
.....
.....
.....

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศ

ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษา

.....

.....

ด้านนักเรียนและบุคลากร

.....

.....

ด้านโครงสร้างการบริหาร

.....

.....

ด้านการเรียนการสอน

.....

.....

ด้านการประเมินผล

.....

.....

ด้านหลักสูตรการศึกษา

.....

.....

อื่น ๆ

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษา

.....
.....

ด้านนักเรียนและบุคลากร

.....
.....

ด้านโครงสร้างการบริหาร

.....
.....

ด้านการเรียนการสอน

.....
.....

ด้านการประเมินผล

.....
.....

ด้านหลักสูตรการศึกษา

.....
.....

อื่น ๆ

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศ

ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษา

.....
.....

ด้านนักเรียนและบุคลากร

.....
.....

ด้านโครงสร้างการบริหาร

.....
.....

ด้านการเรียนการสอน

.....
.....

ด้านการประเมินผล

.....
.....

ด้านหลักสูตรการศึกษา

.....
.....

อื่น ๆ

.....
.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์

ยศ-ชื่อ-นามสกุล

ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....

วันที่..... เวลา

ประเด็นการสัมภาษณ์ : ปัญหากระบวนการฝึกศึกษา

1. นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ
2. โรงเรียนนายเรืออากาศ
3. โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
4. วิทยาลัยการทัพอากาศ
5. สภาพและปัญหาอื่น ๆ

ประเด็นการสัมภาษณ์ : ปัญหาการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตร

1. ด้านการจัดหากำลังพล
2. ด้านการบรรจุและใช้กำลังพล
3. ด้านการพัฒนากำลังพล
4. ด้านการทำนุบำรุงรักษากำลังพล
5. ด้านการพ้นจากราชการของกำลังพล
6. สภาพและปัญหาอื่น ๆ

ประเด็นการสัมภาษณ์ : การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมกองทัพอากาศ

1. จุดแข็งของกองทัพอากาศ
2. จุดอ่อนของกองทัพอากาศ
3. โอกาสของกองทัพอากาศ
4. ภาวะคุกคามของกองทัพอากาศ

ประเด็นการสัมภาษณ์ แนวโน้มสภาพแวดล้อมภายนอกกองทัพอากาศในอนาคต 10 ปี

1. การเมือง
2. เศรษฐกิจ
3. สังคม
4. เทคโนโลยี

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม (เคลฟายรอบที่ 1)

“แนวโน้มนำการพัฒนากระบวนการฝึกศึกษากำลั้งพลระดับสัญญาบัตรในอนาคด 10 ปี”

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มนำการพัฒนากระบวนการฝึกศึกษากำลั้งพลระดับสัญญาบัตรในอนาคด 10 ปี ซึ่งได้รับการอนุมัติจาก ผบ.ทอ. เมื่อวันที่ 19 ส.ค. 45 ทั้ยหนังสือ กพ.ทอ. (ต่อ กพ.ทอ. เลขรับ 11814/45 ลง 13 ส.ค. 45) แบบสอบถามนี้ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แนวโน้มนำการพัฒนากระบวนการฝึกศึกษากำลั้งพลระดับสัญญาบัตรในอนาคด 10 ปี

1. นโยบายการศึกษากองทัพอากาศในอนาคด 10 ปี
2. ระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศในอนาคด 10 ปี
3. ระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในอนาคด 10 ปี
4. ระบบการฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทั้พอากาศในอนาคด 10 ปี

ส่วนที่ 2 แนวโน้มนำการบริหารกำลั้งพลระดับสัญญาบัตรในอนาคด 10 ปี

คำจำกัดความ

ระบบการฝึกศึกษา หมายถึง การจัดการฝึกศึกษาในโรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศและวิทยาลัยการทั้พอากาศ

กำลั้งพลระดับสัญญาบัตร หมายถึง นายทหารชั้นสัญญาบัตรที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศหรือโรงเรียนทหารในต่างประเทศที่กระทรวงกลาโหมรับรอง ที่เรียกว่า นายทหารชั้นสัญญาบัตรประเภทที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1 แนวโน้มการพัฒนากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี

1. นโยบายการศึกษากองทัพอากาศในอนาคต 10 ปี

นโยบายการศึกษากองทัพอากาศในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร.....

.....

.....

.....

.....

2. ระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศในอนาคต 10 ปี

2.1 เป้าหมายการจัดการศึกษาในอนาคต 10 ปี ควรจะเปลี่ยนไปหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2.2 การคัดเลือกนักเรียนและบุคลากรในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

2.3 โครงสร้างการบริหารในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

2.4 การเรียนการสอนในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

2.5 การประเมินผลการเรียนในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

2.6 หลักสูตรการศึกษาในอนาคต 10 ปี ควรจะเปลี่ยนไปอย่างไร

.....

.....

3. ระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในอนาคต 10 ปี

3.1 เป้าหมายการจัดการศึกษาในอนาคต 10 ปี ควรจะเปลี่ยนไปหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3.2 การคัดเลือกนักเรียนและบุคลากรในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3.3 โครงสร้างการบริหารในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3.4 การเรียนการสอนในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3.5 การประเมินผลการเรียนในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3.6 หลักสูตรการศึกษาในอนาคต 10 ปี ควรจะเปลี่ยนไปอย่างไร

.....

.....

.....

4. ระบบการฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศในอนาคต 10 ปี

4.1 เป้าหมายการจัดการศึกษาในอนาคต 10 ปี ควรจะเปลี่ยนไปหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4.2 การคัดเลือกนักเรียนและบุคลากรในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4.3 โครงสร้างการบริหารในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4.4 การเรียนการสอนในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4.5 การประเมินผลการเรียนในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4.6 หลักสูตรการศึกษาในอนาคต 10 ปี ควรจะเปลี่ยนไปอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 แนวโน้มการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี

1. การจัดหากำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2. การบรรจุและใช้กำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3. การพัฒนากำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

4. การทำนุบำรุงรักษากำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

5. การพ้นจากราชการกำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี ควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ไม่มีหน้า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม (เดลฟายรอบที่ 2)

“แนวโน้มนำการพัฒนากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี”

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มนำการพัฒนากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี ซึ่งได้รับการอนุมัติจาก ผบ.ทอ. เมื่อวันที่ 19 ส.ค. 45 ทำหนังสือ กพ.ทอ. (ต่อ กพ.ทอ. เลขรับ 11814/45 ลง 13 ส.ค. 45) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แนวโน้มนำการพัฒนากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี

1. นโยบายการศึกษากองทัพอากาศในอนาคต 10 ปี
2. ระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศในอนาคต 10 ปี
3. ระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในอนาคต 10 ปี
4. ระบบการฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศในอนาคต 10 ปี

ส่วนที่ 2 แนวโน้มนำการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1 แนวโน้มการพัฒนาระบบการศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ตามระดับคะแนนที่ท่านมีความคิดเห็น

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

1. นโยบายการศึกษากองทัพอากาศในอนาคต 10 ปี

นโยบายการศึกษากองทัพอากาศในอนาคต 10 ปี	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับลักษณะการทำงานของกองทัพอากาศ					
2.จัดการศึกษาให้รองรับกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในอนาคต					
3.สร้างกองทัพให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้					
4.ส่งเสริมให้กำลังพลได้ศึกษาต่อเนื่องในลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
5.ส่งเสริมให้กำลังพลได้เพิ่มวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้น					
6.ให้ความสำคัญแก่ผู้รับผิดชอบงานด้านการศึกษาโดยคัดเลือกและสนับสนุนคนดีคนเก่งก่อนจะไปดำรงตำแหน่งสำคัญ					
7.นำผลการศึกษามาพิจารณาประกอบการเลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่ง					
8.นำผลการศึกษาในหลักสูตรระดับต้นมาพิจารณาประกอบการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรที่สูงขึ้น					
9.เปิดกว้างให้กำลังพลทุกคนได้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ					
10.ให้กำลังพลได้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ตามความต้องการใช้ปฏิบัติงานของ ทอ. เท่านั้น					
11.จัดการศึกษาโดยเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ					
12.เปิดรับนักศึกษาพลเรือนเข้ามาเรียนร่วมกับนักเรียนทหาร					
13.ให้สิทธิความเท่าเทียมระหว่างชายกับหญิงในการเข้าศึกษาทุกหลักสูตร					
14.จัดการศึกษาในระดับปริญญาโท-เอกในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับกิจการทหาร โดยทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยภายนอก					
15.ใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาในการสร้างมาตรฐานการศึกษา					
16.เน้นคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารในทุกหลักสูตร					
17.ให้หัวหน้าสายวิทยาการมีบทบาทในการพัฒนากำลังพลเล่าของตนเอง					

2. ระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศในอนาคต 10 ปี

โรงเรียนนายเรืออากาศในอนาคต 10 ปี	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษา					
18.ยังคงผลิตนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพอากาศ					
19.ผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญให้กับประเทศ					
20.เน้นการเป็นคนเก่งและคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม					
21.เน้นการเป็นผู้นำทางทหาร					
22.เน้นการเป็นนักวิทยาศาสตร์ วิศวกร					
23.เน้นการเป็นนักการทหาร นักบริหาร					
ด้านนักเรียนและบุคลากร					
24.ขยายเครือข่ายการเสาะแสวงหานักเรียนจาก โครงการช้างเผือก					
25.ใช้วิธีการคัดเลือกโดยการใช้เกณฑ์อื่น ๆ ค้ำย เช่น ประวัติการศึกษา การทำกิจกรรมในระดับชั้นมัธยมศึกษา วุฒิภาวะทางอารมณ์					
26.การคัดเลือกจะต้องมีความโปร่งใส เปิดเผย ตรวจสอบได้					
27.เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามารับการศึกษาได้					
28.คัดเลือกให้เกินจำนวนที่ ทอ. ต้องการแต่บรรจุเฉพาะผู้ที่ผ่านเกณฑ์					
29.มีการโยกย้ายอาจารย์ไปปฏิบัติงานในสายวิทยาการตามระยะเวลาที่เหมาะสมและสมควรใจ					
30.อาจารย์ยังคงมียศโดยให้เป็นผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนได้					
31.อาจารย์ไม่ควรมียศโดยจัดเป็นข้าราชการพลเรือน					
32.อาจารย์ต้องพัฒนาผลงานทางวิชาการให้ก้าวหน้า					
33.ผู้บริหารมียศโดยเป็นมืออาชีพด้านการทหารและการบริหารการศึกษา					
34.น่านายทหารจากทุกสายวิทยาการมาปกครองและปลูกฝังจิตสำนึก					
ด้านโครงสร้างการบริหาร					
35.จัดเป็นหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศเพื่อลดสายการบังคับบัญชาให้สั้นลง					
36.จัดส่วนราชการเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ กองการศึกษากับกรม นนอ.ร.อ.๑					
37.การบริหารงานแยกออกเป็นฝ่ายการบริหารกับฝ่ายวิชาการ					
38.มีความเป็นอิสระคล่องตัวในการบริหารงานภายใต้แนวนโยบาย ทอ.					
39.มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการวิจัยการพัฒนาการศึกษาและการปกครอง					
40.ให้มืออาชีพจากภายนอกมาปรับปรุงพัฒนาภายใต้แนวนโยบายของ ทอ.					

โรงเรียนนายเรืออากาศในอนาคต 10 ปี	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการเรียนการสอน					
41. เน้นการเรียนการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง					
42. ให้นักเรียนมีเวลาว่างเป็นอิสระในการค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น					
43. การเรียนภาควิชาการเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อนำไปใช้งานได้จริง					
44. มีการสนับสนุนการวิจัยให้กว้างขวางขึ้น					
45. มีระบบการปรับปรุงลักษณะความเป็นทหาร โดยให้รุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง					
46. ปรับปรุงระบบการปกครองให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม					
47. มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์กับมหาวิทยาลัยภายนอก					
ด้านการประเมินผล					
48. การประเมินผลต้องทำอย่างจริงจัง					
49. การประเมินผลต้องใช้หลายวิธีมากขึ้น เช่น การสอบ พฤติกรรม ผลงาน					
50. นำผลการประเมินส่งให้หน่วยที่บรรจุและลงประวัติ					
51. ให้ผลการประเมินมีผลต่อการเลือกลงตำแหน่งเมื่อสำเร็จการศึกษา					
52. ให้ผลการประเมินมีผลต่อการคัดเลือกศิษย์การบิน					
53. มีการตรวจสอบประเมินค่าบุคลากรทุกประเภทตามระยะเวลาที่เหมาะสม					
54. ใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในการสร้างมาตรฐานการศึกษา					
ด้านหลักสูตรการศึกษา					
55. เปิดสอนในสาขาวิชาที่ตอบสนองต่อภารกิจหลักของกองทัพ					
56. เปิดสอนในสาขาวิชาที่สามารถลงได้ทุกตำแหน่ง เช่น การบริหาร					
57. หลักสูตรยังคงเน้นทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์					
58. หลักสูตรควรเน้นทางด้านสังคมศาสตร์ การทหาร การบริหาร					
59. หลักสูตรควรเน้นทางด้านที่เกี่ยวกับการบิน					
60. แยกสาขาวิชาระหว่างนักบินกับไม่ใช่นักบินตั้งแต่ชั้นปีที่ 2					
61. นักบินควรเรียนสาขาทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์					
62. นักบินควรเรียนสาขาทางด้านสังคมศาสตร์ การทหาร การบริหาร					
63. นักบินควรเรียนสาขาทางด้านที่เกี่ยวกับการบิน					
64. คนที่ไม่ได้เป็นนักบินเรียนสาขาวิชาที่จะไปปฏิบัติงานจริงในกองทัพ					
65. หลักสูตรต้องเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาภายนอกได้					
66. หลักสูตรต้องบูรณาการความรู้ในหลายสาขาที่มีความสัมพันธ์กัน					
67. เปิดหลักสูตรระดับปริญญาโท-เอกในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับกิจการทหาร					

3. ระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในอนาคต 10 ปี

โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในอนาคต 10 ปี	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษา					
68. เพื่อเป็นผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการระดับกองบิน					
69. เพื่อเป็นผู้บังคับบัญชาเพียงอย่างเดียว					
70. เพื่อเป็นฝ่ายเสนาธิการเพียงอย่างเดียว					
71. เพื่อเป็นผู้บริหารระดับกลางของกองทัพอากาศ					
72. ฝ่ายเสนาธิการเพื่อผลิตบุคลากรด้านกำลังรบและสนับสนุนการรบหลัก					
73. ฝ่ายอำนวยการเพื่อผลิตบุคลากรสายวิชาการทั่ว ๆ ไป					
ด้านนักเรียนและบุคลากร					
74. คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษา โดยการสอบแบบไม่จำกัดเหล่า					
75. คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษา โดยการพิจารณาตามความต้องการใช้งานจริง					
76. คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษา โดยเพิ่มการแสดงวิสัยทัศน์หรือศักยภาพ					
77. คัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีแนวโน้มจะเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูง					
78. ให้ผู้ที่จบจาก รร.นอ. ได้เข้ารับการศึกษาเป็นอันดับแรก					
79. ให้ทุกคนได้เข้ารับการศึกษาหากไม่ติดขัดเรื่องงบประมาณ					
80. การคัดเลือกให้หน่วยขึ้นตรง ทอ. หรือสายวิชาการเป็นผู้คัดเลือก					
81. ฝ่ายเสนาธิการได้เกรดเฉลี่ย 3.0 จาก รร.นฝ. นอกนั้นเข้าฝ่ายอำนวยการ					
82. บุคลากรแบ่งเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ					
83. ผู้ที่บรรจุในตำแหน่งอาจารย์ รร.สธ.๑ ต้องเป็นผู้บรรยายในบางวิชา					
84. อาจารย์ไม่ต้องทำการบรรยายแต่ให้ทำหน้าที่บริหารการศึกษา					
85. บุคลากรประเภทอาจารย์จัดเป็นข้าราชการพลเรือนไม่มีชั้นยศ					
86. มีการย้ายหมุนเวียนอาจารย์ให้มีความเจริญก้าวหน้าในการรับราชการ					
ด้านโครงสร้างการบริหาร					
87. โครงสร้างการบริหารยังคงเดิม					
88. ปรับโครงสร้างให้มีความสมบูรณ์ในตัวเพื่อลดการพึ่งพาจาก สอส.					
89. มีตำแหน่ง มีงานให้กับอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ					
90. โครงสร้างควรมีขนาดเล็ก โดยมีหน้าที่อำนวยการศึกษาเท่านั้น					
91. จัดเป็นหน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ					
92. การบริหารงานแยกบุคลากรออกเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ					

โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในอนาคต 10 ปี	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการเรียนการสอน					
93.ลดเวลาเรียนในแต่ละวันโดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น					
94.ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ					
95.ลดชั่วโมงการบรรยายแต่เน้นการสัมมนาและการแสดงผลงาน					
96.มีการฝึกปฏิบัติในการเขียนแผนให้มากขึ้น					
97.มีการฝึกปฏิบัติงานจริงในหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการ					
98.มีการแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ					
99. เพิ่มความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาวิชาชีพทหารด้วยกัน					
100.จัดการเรียนการสอนแบบในเวลาราชการกับการเรียนแบบทางไกล					
101.จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันสมัย					
ด้านการประเมินผล					
102.มีการประเมินผลอย่างจริงจังโดยการคัดออก					
103.มีการประเมินผลหลายวิธี เช่น การสอบ การพูด การเขียน การสัมภาษณ์					
104.มีการประเมินผลหลายครั้งจากผู้ประเมินหลายคน					
105.จัดให้มีการประเมินผลอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้					
106.นำผลการประเมินไปใช้ประกอบในการพิจารณาลงตำแหน่ง					
107.นำผลการประเมินไปใช้ในการพิจารณาเข้าศึกษาต่อหลักสูตร วทอ.					
ด้านหลักสูตรการศึกษา					
108.จัดทำหลักสูตรใหม่อย่างถูกต้องตามหลักวิชาโดยมีอาชีพด้านการทหาร					
109.จัดทำหลักสูตรในเวลาราชการกับหลักสูตรแบบทางไกล					
110.จัดทำหลักสูตรเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายเสนาธิการกับฝ่ายอำนวยการ					
111.มีการเผยแพร่หลักสูตรโดยให้ศึกษาได้ทางอินเทอร์เน็ต					
112.ปรับหลักสูตรให้ทันสมัยโดยการลดวิชาต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นออก					
113.เปลี่ยนการทำเอกสารวิจัยเป็นการเขียนบทความเพื่อการแก้ปัญหา					
114.เน้นการทำวิจัยโดยนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้จริง					
115.เน้นหมวดวิชาทหารและหมวดวิชาเสนาธิการกิจ					
116.เน้นหมวดวิชาการบังคับบัญชาและการบริหารงานทางทหาร					
117.เน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารอาชีพ					
118.จัดทำเป็นระบบหน่วยกิตเพื่อเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับปริญญาโท					

4. ระบบการฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศในขนาด 10 ปี

วิทยาลัยการทัพอากาศในขนาด 10 ปี	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษา					
119. เพื่อเป็นผู้บริหารระดับสูงของกองทัพอากาศ					
120. เพื่อเตรียมการที่จะเป็นนายพล					
121. เพื่อเป็นนักวางแผนทางยุทธศาสตร์ทหาร					
122. เพื่อสนองความต้องการของกองทัพอากาศไม่ใช่ความต้องการของบุคคล					
ด้านนักเรียนและบุคลากร					
123. คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการสอบคัดเลือก					
124. คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการพิจารณาตามความต้องการใช้งานจริง					
125. คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยเพิ่มการพิจารณาจากโครงการวิจัยและแนวความคิดในการพัฒนาหน่วยประกอบด้วย					
126. คัดเลือกผู้ที่มีผลการศึกษาดิจจากโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ					
127. คัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีแนวโน้มจะเป็นผู้บริหารระดับสูง					
128. จำนวนผู้เข้ารับการศึกษาจากตำแหน่งที่จะได้เลื่อนยศเป็นพลอากาศตรี					
129. ให้ทุกคนได้เข้ารับการศึกษาหากไม่ติดขัดเรื่องงบประมาณ					
130. เมื่อสำเร็จการศึกษาต้องมีตำแหน่งลงไม่ใช่ประจำ					
131. การคัดเลือกให้หน่วยขึ้นตรง ทอ. หรือสายวิทยาการเป็นผู้คัดเลือก					
132. ผู้เข้ารับศึกษาคควรมีชั้นยศนาวาอากาศเอก					
133. ผู้เข้ารับศึกษาคควรมีชั้นยศนาวาอากาศเอก (พิเศษ)					
134. บุคลากรแบ่งเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ					
135. อาจารย์ต้องทำงานอยู่ 3 – 4 ปี เพื่อให้ทำการสอนได้แล้วจึงย้ายหมุนเวียน					
136. อาจารย์ไม่ต้องทำการบรรยายแต่ให้ทำหน้าที่บริหารการศึกษา					
137. เชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากสถาบันภายนอกมาบรรยาย					
ด้านโครงสร้างการบริหาร					
138. โครงสร้างการบริหารยังคงเดิม					
139. ปรับโครงสร้างโดยจัดรวมการ 3 เหล่าทัพ					
140. ปรับโครงสร้างให้มีความสมบูรณ์ในตัวเพื่อลดการพึ่งพาจาก สอส.					
141. โครงสร้างควรมีขนาดเล็กโดยมีหน้าที่อำนาจการศึกษาเท่านั้น					
142. จัดเป็นหน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ					
143. การบริหารงานแยกบุคลากรออกเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ					

วิทยาลัยการทัพอากาศในอนาคต 10 ปี	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการเรียนการสอน					
144. ฟังการบรรยายจากผู้ที่มีประสบการณ์					
145. จัดการเรียนการสอนแบบในเวลาราชการกับการเรียนแบบทางไกล					
146. นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน					
147. เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง					
148. เน้นการวิจัยด้วยตนเอง					
149. เน้นการคิดวิเคราะห์ที่แสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย					
150. เน้นการสัมมนากับหน่วยงานนอกกองทัพมากขึ้น					
151. เพิ่มความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาวิชาชีพทหารด้วยกัน					
ด้านการประเมินผล					
152. ประเมินผลจากประวัติการรับราชการที่ผ่านมา					
153. ประเมินผลโดยใช้วิธีการสอบภาควิชาการ					
154. ประเมินผลโดยใช้วิธีการสอบประมวลความรู้					
155. ประเมินผลโดยใช้วิธีการสอบสัมภาษณ์จากคณะกรรมการ					
156. ประเมินผลจากการแสดงความคิดเห็น การนำเสนอผลงานและการวิจัย					
157. มีการประเมินผลหลายครั้งจากผู้ประเมินหลายคน					
158. จัดให้มีการประเมินผลอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้					
159. นำผลการประเมินไปใช้ประกอบในการพิจารณาลงตำแหน่ง					
ด้านหลักสูตรการศึกษา					
160. จัดทำหลักสูตรในเวลาราชการกับหลักสูตรแบบทางไกล					
161. เปลี่ยนการทำเอกสารวิจัยเป็นการเขียนบทความเพื่อการแก้ปัญหา					
162. เน้นการทำวิจัยโดยนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้จริง					
163. เน้นการศึกษาในระดับยุทธศาสตร์					
164. เน้นการบริหารจัดการขั้นสูง					
165. เน้นเรื่องการใช้กำลังทางอากาศ					
166. เน้นเรื่องภาวะผู้นำ					
167. เน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารอาชีพ					
168. จัดทำเป็นระบบหน่วยกิตเพื่อเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับปริญญาโท					

ส่วนที่ 2 แนวโน้มการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี

การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการจัดหากำลังพล					
169.มีการวิเคราะห์ความต้องการใช้กำลังพลอย่างแท้จริงโดยผู้เชี่ยวชาญ					
170.ยังคงจัดหาจาก รร.นอ. เป็นหลักและรับจากบุคคลพลเรือนเท่าที่จำเป็น					
171.จัดหาจากบุคคลพลเรือนเป็นหลักและรับจาก รร.นอ. เท่าที่จำเป็น					
172.รร.นอ. เพิ่มจำนวนการผลิตให้มากขึ้นในทุกสาขาวิชาที่ ทอ.ต้องการ					
173.รร.นอ. ลดจำนวนการผลิตโดยผลิตเฉพาะสาขาวิชาหลัก ๆ เท่าที่จำเป็น					
174.ในส่วนกำลังพลจัดหาจาก รร.นอ. ในส่วนอื่น ๆ ให้มีคละกัน					
ด้านการบรรจุและใช้กำลังพล					
175.มีการบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนในกระทรวงกลาโหม ไม่มียศ					
176.บรรจุให้ตรงกับความรู้ตามวุฒิการศึกษาโดยใช้ผลการศึกษาเป็นเกณฑ์					
177.ยังคงบรรจุและใช้ผู้ที่เรียนทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ไปเป็นนักบิน					
178.ควรบรรจุและใช้ผู้ที่เรียนทางด้านสังคมศาสตร์ การทหาร การบริหาร ไปเป็นนักบิน					
179.ควรบรรจุและใช้ผู้ที่เรียนทางด้านเกี่ยวกับการบินไปเป็นนักบิน					
180.บรรจุกำลังพลที่จบจาก รร.นอ. ไปตามสายวิทยาการต่าง ๆ ให้ทั่วถึง					
181.กำหนดคุณสมบัติประจำตำแหน่งและให้กำลังพลสามารถสมัครได้					
182.มีการย้ายหมุนเวียนกำลังพลในสถานศึกษาไปในสายวิทยาการ					
183.ยุบเหล่านักบินเป็นขีดความสามารถทางการบินโดยให้มีเหล่าตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา					
184.การเลื่อนระดับ ลขทอ. ควรเลื่อนจากงานในสายวิทยาการของตนเอง ไม่ใช่การเข้ารับการศึกษาใน รร.นฝ., รร.สธ. และ วทอ.					
ด้านการพัฒนากำลังพล					
185.ยังคงใช้ระบบการศึกษาของกองทัพอากาศเป็นหลัก					
186.สร้างระบบวิชาชีพทหาร (PME) ให้เข้มแข็ง					
187.จัดให้มีการศึกษาในสายวิทยาการอย่างต่อเนื่อง					
188.สนับสนุนให้ได้รับการศึกษาให้มากที่สุด					
189.ให้กำลังพลทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่จำกัดเหล่า					
190.ให้กำลังพลเข้ารับการศึกษาเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติงานตรงตามตำแหน่ง					

การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรในขนาด 10 ปี	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
191.พัฒนากำลังพลเพื่อรองรับกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี					
192.โครงการศึกษาของ ทอ. ต้องสอดคล้องกับความต้องการของกองทัพ					
193.มุ่งเน้นให้มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารอาชีพ					
194.เปิดโอกาสให้ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโท - เอกมากขึ้น					
195.ส่งเสริมให้ผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท - เอกได้เจริญก้าวหน้า					
ด้านการทำนุบำรุงรักษากำลังพล					
196.ทำนุบำรุงรักษากำลังพลให้ทั่วถึงทุกเหล่าโดยเท่าเทียมกัน					
197.การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งในแต่ละเหล่าต้องไม่แตกต่างกันมาก					
198.การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งต้องเป็นไปตามความรู้ความสามารถ					
199.ปรับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติศักดิ์ศรี					
200.ควรลดเงินเพิ่มสำหรับเหล่านักบินเมื่อไม่ได้เป็นนักบินประจำฝูงบิน					
201.ให้ความเจริญเติบโตก้าวหน้าในสายงานตามความสามารถจนถึงที่สุด					
202.ให้ความภาคภูมิใจในงานที่ทำ					
203.จัดระบบสวัสดิการให้ดีที่สุด					
204.แก้ไขการเลื่อนยศและตำแหน่งของกำลังพลในทุก ๆ ส่วน					
205.มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยกำหนดตัวชี้วัดให้เด่นชัด					
206.ผลการประเมินต้องมีผลต่อการพิจารณาตำแหน่งและค่าตอบแทน					
ด้านการพ้นจากราชการ					
207.กำหนดแนวทางการรับราชการอย่างมีขั้นตอนตั้งแต่ก่อนการบรรจุ					
208.ใช้ระบบการปลดถ่ายกำลังพลตามชั้นยศ อายุและจำนวนปีที่รับราชการ					
209.กำลังพลที่เสื่อมสภาพหากทำการฟื้นฟูแล้วไม่ดีขึ้นต้องพ้นจากราชการ					
210.จัดให้มีหน่วยงานรองรับเมื่อพ้นจากราชการไปแล้ว					
211.สนับสนุนให้เปิดบริษัทคู่สัญญากับกองทัพ					
212.ลดจำนวนกำลังพลลงครึ่งหนึ่งแต่เพิ่มเงินค่าตอบแทนให้ 2 เท่า					
213.โครงการเกษียณก่อนอายุราชการควรสนับสนุนให้ได้ทั้งยศและเงิน					
214.จัดตั้งชมรม อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกไว้ให้ผู้ที่พ้นจากราชการไปแล้วในลักษณะ One Stop Service					
215.มีระบบการติดตามและใช้งานผู้ที่พ้นจากราชการไปแล้ว					

ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ (น.ต.สุมิตร สุวรรณ : ผู้วิจัย)

แบบสอบถาม (เดลฟายรอบที่ 3)

“แนวโน้มการพัฒนากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี”

คำชี้แจง แบบสอบถามรอบที่ 3 นี้จะเป็นรอบสุดท้าย เพื่อให้ท่านได้ทราบถึงการตอบในรอบที่ 2 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่ามัธยฐานและระดับคะแนนที่ท่านได้ตอบไว้ ขอให้ท่านได้โปรดพิจารณาทบทวนการตอบของท่านร่วมกับการตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ อีกครั้ง โดยท่านสามารถแสดงเครื่องหมาย ✓ ตามระดับคะแนนที่ท่านมีความคิดเห็น ซึ่งจะเปลี่ยนระดับคะแนนหรือไม่ก็ได้ หากการตอบของท่านในแต่ละข้อไม่อยู่ในขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ ผู้วิจัยขอความกรุณาจากท่านได้โปรดแสดงเหตุผลอธิบายด้วย

เครื่องหมายในแบบสอบถาม

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด
- x หมายถึง ระดับคะแนนที่ท่านได้ตอบไว้ในแบบสอบถามรอบที่ 2
- * หมายถึง ค่ามัธยฐาน ซึ่งเป็นระดับคะแนนที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ได้ตอบไว้ คือ
 - ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด
 - ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมาก
 - ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยปานกลาง
 - ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อย
 - ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อยที่สุด

□ หมายถึง ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ ซึ่งเป็นความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่มากกว่า 1.50 (ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์แคบ ๆ) แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ถ้ามากกว่า 1.50 (ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์กว้าง ๆ) แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ส่วนที่ 1 แนวโน้มการพัฒนากระบวนการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี

1. นโยบายการศึกษากองทัพอากาศในอนาคต 10 ปี

นโยบายการศึกษากองทัพอากาศในอนาคต 10 ปี	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
1.จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับลักษณะการทำงานของกองทัพอากาศ	*	x				
2.จัดการศึกษาให้รองรับกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในอนาคต	*	x				
3.สร้างกองทัพให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้		*x				
4.ส่งเสริมให้กำลังพลได้ศึกษาต่อเนื่องในลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต		*x				
5.ส่งเสริมให้กำลังพลได้เพิ่มวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้น		*x				
6.ให้ความสำคัญแก่ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาโดยคัดเลือกและสนับสนุนคนดีคนเก่งก่อนจะไปดำรงตำแหน่งสำคัญ	x	*				
7.นำผลการศึกษามาพิจารณาประกอบการเลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่ง		*	x			
8.นำผลการศึกษาในหลักสูตรระดับต้นมาพิจารณาประกอบการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรที่สูงขึ้น		*	x			
9.เปิดกว้างให้กำลังพลทุกคนได้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ			*x			
10.ให้กำลังพลได้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ตามความต้องการใช้ปฏิบัติงานของ ทอ. เท่านั้น		x	*			
11.จัดการศึกษาโดยเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ	*	x				
12.เปิดรับนักศึกษาพลเรือนเข้ามาเรียนร่วมกับนักเรียนทหาร			*	x		
13.ให้สิทธิความเท่าเทียมระหว่างชายกับหญิงในการเข้าศึกษาทุกหลักสูตร			*	x		
14.จัดการศึกษาในระดับปริญญาโท-เอกในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับกิจการทหาร โดยทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยภายนอก		*	x			
15.ใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาในการสร้างมาตรฐานการศึกษา	x	*				
16.เน้นคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารในทุกหลักสูตร	*	x				
17.ให้หัวหน้าสาขาวิทยาการมีบทบาทในการพัฒนากำลังพลเหล่าของตนเอง	x	*				

2. ระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศในอนาคต 10 ปี

โรงเรียนนายเรืออากาศในอนาคต 10 ปี	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษา						
18.ยังคงผลิตนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพอากาศ	☒	☒				
19.ผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญให้กับประเทศ	☒	☒	☐			
20.เน้นการเป็นคนเก่งและคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม	☒	☐				
21.เน้นการเป็นผู้นำทางทหาร	☐	☒				
22.เน้นการเป็นนักวิทยาศาสตร์ วิศวกร	☐	☒	☐			
23.เน้นการเป็นนักการทหาร นักบริหาร	☐	☒				
ด้านนักเรียนและบุคลากร						
24.ขยายเครือข่ายการเสาะแสวงหานักเรียนจากโครงการข้างเคียง	☐	☒	☐	☒		
25.ใช้วิธีการคัดเลือกโดยการให้เกณฑ์อื่น ๆ ด้วย เช่น ประวัติการศึกษา การทำกิจกรรมในระดับชั้นมัธยมศึกษา วุฒิภาวะทางอารมณ์	☐	☐	☒	☒		
26.การคัดเลือกจะต้องมีความโปร่งใส เปิดเผย ตรวจสอบได้	☒	☐				
27.เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามารับการศึกษาได้	☐	☐	☒	☒		
28.คัดเลือกให้เกินจำนวนที่ ทอ. ต้องการแต่บรรจุเฉพาะผู้ที่ผ่านเกณฑ์	☒	☒	☐			
29.มีการโยกย้ายอาจารย์ไปปฏิบัติงานในสายวิทยาการตามระยะเวลาที่เหมาะสมและสมัครใจ	☐	☒	☐			
30.อาจารย์ยังคงมียศโดยให้เป็นผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนได้	☒	☒	☐			
31.อาจารย์ไม่ควรมียศโดยจัดเป็นข้าราชการพลเรือน	☐	☒	☐	☒		
32.อาจารย์ต้องพัฒนาผลงานทางวิชาการให้ก้าวหน้า	☒	☐				
33.ผู้บริหารมียศโดยเป็นมืออาชีพด้านการทหารและการบริหารการศึกษา	☒	☐				
34.นำนายทหารจากทุกสายวิทยาการมาปกครองและปลูกฝังจิตสำนึก	☐	☒	☒			
ด้านโครงสร้างการบริหาร						
35.จัดเป็นหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศเพื่อลดสายการบังคับบัญชาให้สั้นลง	☐	☒				
36.จัดส่วนราชการเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ กองการศึกษากับกรม นนอ.รอ.๑	☐	☒	☐	☒		
37.การบริหารงานแยกออกเป็นฝ่ายการบริหารกับฝ่ายวิชาการ	☐	☒				
38.มีความเป็นอิสระคล่องตัวในการบริหารงานภายใต้แนวนโยบาย ทอ.	☐	☒				
39.มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการวิจัยการพัฒนาการศึกษาและการปกครอง	☐	☒	☒			
40.ให้มีอาชีพจากภายนอกมาปรับปรุงพัฒนาภายใต้แนวนโยบายของ ทอ.	☐	☒	☐	☒		

โรงเรียนนายเรืออากาศในภาค 10 ปี	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
ด้านการเรียนการสอน						
41. เน้นการเรียนการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง	☐	☒	☒	☐		
42. ให้นักเรียนมีเวลาว่างเป็นอิสระในการค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น	☒	☒				
43. การเรียนภาควิชาการเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อนำไปใช้งานได้จริง	☒	☒				
44. มีการสนับสนุนการวิจัยให้กว้างขวางขึ้น	☒	☒				
45. มีระบบการปรับปรุงลักษณะความเป็นทหาร โดยให้รุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง	☐	☒	☒			
46. ปรับปรุงระบบการปกครองให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม	☐	☒	☒			
47. มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์กับมหาวิทยาลัยภายนอก	☐	☒				
ด้านการประเมินผล						
48. การประเมินผลต้องทำอย่างจริงจัง	☒					
49. การประเมินผลต้องใช้หลายวิธีมากขึ้น เช่น การสอบ พฤติกรรม ผลงาน	☒					
50. นำผลการประเมินส่งให้หน่วยที่บรรจุและลงประวัติ	☒	☒				
51. ให้ผลการประเมินมีผลต่อการเลือกลงตำแหน่งเมื่อสำเร็จการศึกษา	☒	☐	☒			
52. ให้ผลการประเมินมีผลต่อการคัดเลือกศิษย์การบิน	☒	☒				
53. มีการตรวจสอบประเมินค่าบุคลากรทุกประเภทตามระยะเวลาที่เหมาะสม	☒	☒				
54. ใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในการสร้างมาตรฐานการศึกษา	☒	☒				
ด้านหลักสูตรการศึกษา						
55. เปิดสอนในสาขาวิชาที่ตอบสนองต่อภารกิจหลักของกองทัพ	☒	☒				
56. เปิดสอนในสาขาวิชาที่สามารถลงได้ทุกตำแหน่ง เช่น การบริหาร		☐	☒			
57. หลักสูตรยังคงเน้นทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์	☐	☒				
58. หลักสูตรควรเน้นทางด้านสังคมศาสตร์ การทหาร การบริหาร		☐	☒			
59. หลักสูตรควรเน้นทางด้านที่เกี่ยวกับการบิน		☒	☐			
60. แยกสาขาวิชาระหว่างนักบินกับไม่ใช่นักบินตั้งแต่ชั้นปีที่ 2		☒	☒	☐		
61. นักบินควรเรียนสาขาทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์		☒	☐			
62. นักบินควรเรียนสาขาทางด้านสังคมศาสตร์ การทหาร การบริหาร		☐	☒	☐		
63. นักบินควรเรียนสาขาทางด้านที่เกี่ยวกับการบิน		☒	☐			
64. คนที่ไม่ได้เป็นนักบินเรียนสาขาวิชาที่จะไปปฏิบัติงานจริงในกองทัพ	☐	☒				
65. หลักสูตรต้องเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาภายนอกได้	☐	☒	☒			
66. หลักสูตรต้องบูรณาการความรู้ในหลายสาขาที่มีความสัมพันธ์กัน	☒	☐	☒			
67. เปิดหลักสูตรระดับปริญญาโท-เอกในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับกิจการทหาร		☐	☒			

3. ระบบการฝึกศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในอนาคต 10 ปี

โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในอนาคต 10 ปี	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษา						
68. เพื่อเป็นผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการระดับกองบิน	☐	☒	☐	☐	☐	
69. เพื่อเป็นผู้บังคับบัญชาเพียงอย่างเดียว	☐	☐	☒	☐	☐	
70. เพื่อเป็นฝ่ายเสนาธิการเพียงอย่างเดียว	☐	☐	☒	☐	☐	
71. เพื่อเป็นผู้บริหารระดับกลางของกองทัพอากาศ	☐	☒	☐	☐	☐	
72. ฝ่ายเสนาธิการเพื่อผลิตบุคลากรด้านกำลังรบและสนับสนุนการรบหลัก	☐	☒	☐	☐	☐	
73. ฝ่ายอำนวยการเพื่อผลิตบุคลากรสายวิชาการทั่ว ๆ ไป	☐	☐	☒	☐	☐	
ด้านนักเรียนและบุคลากร						
74. คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการสอบแบบไม่จำกัดเหล่า	☐	☒	☐	☐	☐	
75. คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการพิจารณาตามความต้องการใช้งานจริง	☒	☒	☐	☐	☐	
76. คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยเพิ่มการแสดงวิสัยทัศน์หรือศักยภาพ	☐	☒	☒	☐	☐	
77. คัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีแนวโน้มจะเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูง	☐	☐	☒	☐	☐	
78. ให้ผู้ที่จบจาก รร.นอ. ได้เข้ารับการศึกษาเป็นอันดับแรก	☐	☒	☒	☐	☐	
79. ให้ทุกคนได้เข้ารับการศึกษาหากไม่ติดขัดเรื่องงบประมาณ	☐	☐	☐	☒	☒	
80. การคัดเลือกให้หน่วยขึ้นตรง ทอ. หรือสายวิชาการเป็นผู้คัดเลือก	☐	☐	☒	☐	☐	
81. ฝ่ายเสนาธิการได้เกรดเฉลี่ย 3.0 จาก รร.นฝ. นอกนั้นเข้าฝ่ายอำนวยการ	☐	☒	☒	☐	☐	
82. บุคลากรแบ่งเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ	☐	☒	☐	☐	☐	
83. ผู้ที่บรรจุในตำแหน่งอาจารย์ รร.สธ.๗ ต้องเป็นผู้บรรยายในบางวิชา	☐	☒	☒	☐	☐	
84. อาจารย์ไม่ต้องทำการบรรยายแต่ให้ทำหน้าที่บริหารการศึกษา	☐	☐	☒	☒	☐	
85. บุคลากรประเภทอาจารย์จัดเป็นข้าราชการพลเรือนไม่มีชั้นยศ	☐	☐	☒	☐	☐	
86. มีการย้ายหมุนเวียนอาจารย์ให้มีความเจริญก้าวหน้าในการรับราชการ	☒	☒	☐	☐	☐	
ด้านโครงสร้างการบริหาร						
87. โครงสร้างการบริหารยังคงเดิม	☐	☐	☒	☒	☐	
88. ปรับโครงสร้างให้มีความสมบูรณ์ในตัวเพื่อลดการพึ่งพาจาก สอส.	☐	☒	☐	☐	☐	
89. มีตำแหน่ง มีงานให้กับอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ	☐	☒	☐	☐	☐	
90. โครงสร้างควรมีขนาดเล็กโดยมีหน้าที่อำนวยการศึกษาเท่านั้น	☐	☐	☒	☐	☐	
91. จัดเป็นหน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ	☐	☒	☒	☐	☐	
92. การบริหารงานแยกบุคลากรออกเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ	☐	☒	☐	☐	☐	

โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศในอนาคต 10 ปี	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
ด้านการเรียนการสอน						
93.ลดเวลาเรียนในแต่ละวันโดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น	☐	☒				
94.ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ	☒	☒				
95.ลดชั่วโมงการบรรยายแต่เน้นการสัมมนาและการแสดงผลงาน	☐	☒	☒			
96.มีการฝึกปฏิบัติในการเขียนแผนให้มากขึ้น	☐	☒	☒			
97.มีการฝึกปฏิบัติงานจริงในหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการ	☒	☒				
98.มีการแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ	☐	☒				
99. เพิ่มความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาวิชาชีพทหารด้วยกัน	☐	☒	☒			
100.จัดการเรียนการสอนแบบในเวลาราชการกับการเรียนแบบทางไกล		☒	☒			
101.จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันสมัย	☒	☒				
ด้านการประเมินผล						
102.มีการประเมินผลอย่างจริงจังโดยการคัดออก	☒	☒				
103.มีการประเมินผลหลายวิธี เช่น การสอบ การพูด การเขียน การสัมภาษณ์	☒	☒				
104.มีการประเมินผลหลายครั้งจากผู้ประเมินหลายคน	☒	☒				
105.จัดให้มีการประเมินผลอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้	☒	☒				
106.นำผลการประเมินไปใช้ประกอบในการพิจารณาตำแหน่ง	☐	☒	☒			
107.นำผลการประเมินไปใช้ในการพิจารณาเข้าศึกษาต่อหลักสูตร วทอ.	☐	☒				
ด้านหลักสูตรการศึกษา						
108.จัดทำหลักสูตรใหม่อย่างถูกต้องตามหลักวิชาโดยมีอาชีพด้านการทหาร	☒	☒				
109.จัดทำหลักสูตรในเวลาราชการกับหลักสูตรแบบทางไกล	☐	☒	☒			
110.จัดทำหลักสูตรเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายเสนาธิการกับฝ่ายอำนาจการ		☒	☒			
111.มีการเผยแพร่หลักสูตร โดยให้ศึกษาได้ทางอินเทอร์เน็ต	☐	☒	☒			
112.ปรับหลักสูตรให้ทันสมัยโดยการลดวิชาต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นออก	☒	☒				
113.เปลี่ยนการทำเอกสารวิจัยเป็นการเขียนบทความเพื่อการแก้ปัญหา	☒	☒				
114.เน้นการทำวิจัยโดยนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้จริง	☐	☒	☒			
115.เน้นหมวดวิชาทหารและหมวดวิชาเสนาธิการกิจ		☒	☒			
116.เน้นหมวดวิชาการบังคับบัญชาและการบริหารงานทางทหาร		☒	☒	☒		
117.เน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	☒	☒				
118.จัดทำเป็นระบบหน่วยกิตเพื่อเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับปริญญาโท	☐	☒	☒			

4. ระบบการฝึกศึกษาของวิทยาลัยการทัพอากาศในอนาคต 10 ปี

วิทยาลัยการทัพอากาศในอนาคต 10 ปี	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษา						
119. เพื่อเป็นผู้บริหารระดับสูงของกองทัพอากาศ	☐ *	☒ x				
120. เพื่อเตรียมการที่จะเป็นนายพล		☒ x	☐ *		☐	
121. เพื่อเป็นนักวางแผนทางยุทธศาสตร์ทหาร	☐	☐ *	☒ x			
122. เพื่อสนองความต้องการของกองทัพอากาศไม่ใช่ความต้องการของบุคคล	☐ *	☒ x				
ด้านนักเรียนและบุคลากร						
123. คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยการสอบคัดเลือก			☐	☐ *	☒ x	
124. คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยพิจารณาตามความต้องการใช้งานจริง	☐	☐ *	☒ x			
125. คัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาโดยเพิ่มการพิจารณาจากโครงการวิจัยและแนวความคิดในการพัฒนาหน่วยประกอบด้วย	☐	☐ *	☒ x			
126. คัดเลือกผู้ที่มีผลการศึกษาคือจากโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ		☐ *	☒ x			
127. คัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีแนวโน้มจะเป็นผู้บริหารระดับสูง		☒ *x	☐			
128. จำนวนผู้เข้ารับการศึกษาจากตำแหน่งที่จะได้เลื่อนยศเป็นพลอากาศตรี				☐ *	☒ x	
129. ให้ทุกคนได้เข้ารับการศึกษาหากไม่ติดขัดเรื่องงบประมาณ					☒ *x	
130. เมื่อสำเร็จการศึกษาต้องมีตำแหน่งลงไม่ใช่ประจำ		☒ *x	☐			
131. การคัดเลือกให้หน่วยขึ้นตรง ทอ. หรือสายวิทยาการเป็นผู้คัดเลือก		☐	☒ *x			
132. ผู้เข้ารับการศึกษาคควรมีชั้นยศนาวาอากาศเอก	☐	☐ *	☐		☒ x	
133. ผู้เข้ารับการศึกษาคควรมีชั้นยศนาวาอากาศเอก (พิเศษ)		☒ *x	☐			
134. บุคลากรแบ่งเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ	☐	☒ *x	☐			
135. อาจารย์ต้องทำงานอยู่ 3 – 4 ปี เพื่อให้ทำการสอนได้แล้วจึงย้ายหมุนเวียน	☐	☒ x	☐ *			
136. อาจารย์ไม่ต้องทำการบรรยายแต่ให้ทำหน้าที่บริหารการศึกษา	☐	☐	☐ *	☒ x		
137. เชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากสถาบันภายนอกมาบรรยาย	☐ *	☒ x				
ด้านโครงสร้างการบริหาร						
138. โครงสร้างการบริหารยังคงเดิม		☐	☒ *x	☐		
139. ปรับโครงสร้างโดยจัดรวมการ 3 เหล่าทัพ		☐	☒ x	☐ *	☐	
140. ปรับโครงสร้างให้มีความสมบูรณ์ในตัวเพื่อลดการพึ่งพาจาก สอศ.	☐	☒ *x	☐			
141. โครงสร้างควรมีขนาดเล็กโดยมีหน้าที่อำนาจการศึกษาเท่านั้น			☒ *x	☐		
142. จัดเป็นหน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ	☐	☒ *x	☐			
143. การบริหารงานแยกบุคลากรออกเป็นฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ	☐	☒ *x	☐			

วิทยาลัยการทัพอากาศในอนาคต 10 ปี	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
ด้านการเรียนการสอน						
144. ฟังการบรรยายจากผู้ที่มีประสบการณ์	☒	☒				
145. จัดการเรียนการสอนแบบในเวลาราชการกับการเรียนแบบทางไกล		☒	☒	☐		
146. นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน	☒	☒				
147. เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	☒	☒				
148. เน้นการวิจัยด้วยตนเอง	☐	☒				
149. เน้นการคิดวิเคราะห์ที่แสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย	☒	☒				
150. เน้นการสัมมนากับหน่วยงานนอกกองทัพมากขึ้น	☐	☒	☒			
151. เพิ่มความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาวิชาชีพทหารด้วยกัน	☐	☒				
ด้านการประเมินผล						
152. ประเมินผลจากประวัติการรับราชการที่ผ่านมา			☒	☒		
153. ประเมินผลโดยใช้วิธีการสอบภาควิชาการ			☒	☒		
154. ประเมินผลโดยใช้วิธีการสอบประมวลความรู้		☒	☐			
155. ประเมินผลโดยใช้วิธีการสอบสัมภาษณ์จากคณะกรรมการ		☒	☐			
156. ประเมินผลจากการแสดงความคิดเห็น การนำเสนอผลงานและการวิจัย	☐	☒	☒			
157. มีการประเมินผลหลายครั้งจากผู้ประเมินหลายคน	☒	☒				
158. จัดให้มีการประเมินผลอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้	☒	☐				
159. นำผลการประเมินไปใช้ประกอบในการพิจารณาแต่งตั้ง	☒	☒				
ด้านหลักสูตรการศึกษา						
160. จัดทำหลักสูตรในเวลาราชการกับหลักสูตรแบบทางไกล		☒	☒	☐		
161. เปลี่ยนการทำเอกสารวิจัยเป็นการเขียนบทความเพื่อการแก้ปัญหา		☒	☒	☐		
162. เน้นการทำวิจัยโดยนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้จริง	☒	☒				
163. เน้นการศึกษาในระดับยุทธศาสตร์	☒	☒				
164. เน้นการบริหารจัดการชั้นสูง	☒	☒				
165. เน้นเรื่องการใช้กำลังทางอากาศ		☒	☒			
166. เน้นเรื่องภาวะผู้นำ	☒	☒				
167. เน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	☒	☒				
168. จัดทำเป็นระบบหน่วยกิตเพื่อเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับปริญญาโท		☒	☐			

ส่วนที่ 2 แนวโน้มการบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี

การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรในอนาคต 10 ปี	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
ด้านการจัดหากำลังพล						
169.มีการวิเคราะห์ความต้องการใช้กำลังพลอย่างแท้จริงโดยผู้เชี่ยวชาญ	☒	☒				
170.ยังคงจัดหาจาก รร.นอ. เป็นหลักและรับจากบุคคลพลเรือนเท่าที่จำเป็น	☐	☒				
171.จัดหาจากบุคคลพลเรือนเป็นหลักและรับจาก รร.นอ. เท่าที่จำเป็น			☐	☒	☒	
172.รร.นอ. เพิ่มจำนวนการผลิตให้มากขึ้นในทุกสาขาวิชาที่ ทอ.ต้องการ			☒	☐		
173.รร.นอ. ลดจำนวนการผลิตโดยผลิตเฉพาะสาขาวิชาหลัก ๆ เท่าที่จำเป็น	☐		☒	☒		
174.ในส่วนกำลังรบจัดหาจาก รร.นอ. ในส่วนอื่น ๆ ให้มีคละกัน		☒	☐	☒		
ด้านการบรรจุและใช้กำลังพล						
175.มีการบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนในกระทรวงกลาโหม ไม่มียศ	☐	☒	☒			
176.บรรจุให้ตรงกับความรู้ตามวุฒิการศึกษาโดยใช้ผลการศึกษาเป็นเกณฑ์	☐	☒				
177.ยังคงบรรจุและใช้ผู้ที่เรียนทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ไปเป็นนักบิน		☒	☐			
178.ควรบรรจุและใช้ผู้ที่เรียนทางด้านสังคมศาสตร์ การทหาร การบริหาร ไปเป็นนักบิน			☒	☐		
179.ควรบรรจุและใช้ผู้ที่เรียนทางด้านเกี่ยวกับการบินไปเป็นนักบิน		☒	☒			
180.บรรจุกำลังพลที่จบจาก รร.นอ. ไปตามสายวิทยาการต่าง ๆ ให้ทั่วถึง		☒	☐			
181.กำหนดคุณสมบัติประจำตำแหน่งและให้กำลังพลสามารถสมัครได้	☐	☒	☐			
182.มีการย้ายหมุนเวียนกำลังพลในสถานศึกษาไปในสายวิทยาการ	☐	☒				
183.ยุบเหล่านักบินเป็นขีดความสามารถทางการบินโดยให้มีเหล่าตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา		☒	☐	☐	☐	
184.การเลื่อนระดับ ลขทอ. ควรเลื่อนจากงานในสายวิทยาการของตนเอง ไม่ใช่การเข้ารับการศึกษาใน รร.นฝ., รร.สธ. และ วทอ.	☐	☒	☒			
ด้านการพัฒนากำลังพล						
185.ยังคงใช้ระบบการศึกษาของกองทัพอากาศเป็นหลัก		☒	☒			
186.สร้างระบบวิชาชีพทหาร (PME) ให้เข้มแข็ง	☒	☒	☐			
187.จัดให้มีการศึกษาในสายวิทยาการอย่างต่อเนื่อง	☒	☒				
188.สนับสนุนให้ได้รับการศึกษาให้มากที่สุด	☒	☒				
189.ให้กำลังพลทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่จำกัดเหล่า		☒	☒			
190.ให้กำลังพลเข้ารับการศึกษาเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติงานตรงตามตำแหน่ง		☒	☒			

การบริหารกำลังพลระดับสัญญาบัตรในภาค 10 ปี	ระดับความคิดเห็น					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
191.พัฒนากำลังพลเพื่อรองรับกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี	☒	☒				
192. โครงการศึกษาของ ทอ. ต้องสอดคล้องกับความต้องการของกองทัพ	☒	☒				
193. มุ่งเน้นให้มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกความเป็นทหารอาชีพ	☒	☒				
194. เปิดโอกาสให้ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโท - เอกมากขึ้น	☐	☒				
195. ส่งเสริมให้ผู้จบการศึกษาในระดับปริญญาโท - เอกได้เจริญก้าวหน้า	☐	☒	☐			
ด้านการทำนุบำรุงรักษากำลังพล						
196. ทำนุบำรุงรักษากำลังพลให้ทั่วถึงทุกเหล่าโดยเท่าเทียมกัน	☒	☒				
197. การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งในแต่ละเหล่าต้องไม่แตกต่างกันมาก	☐	☒				
198. การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งต้องเป็นไปตามความรู้ความสามารถ	☒	☒				
199. ปรับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติศักดิ์ศรี	☒	☒				
200. ควบคุมเงินเพิ่มสำหรับเหล่านักบินเมื่อไม่ได้เป็นนักบินประจำฝูงบิน	☒		☒			
201. ให้ความเจริญเติบโตก้าวหน้าในสายงานตามความสามารถจนถึงที่สุด	☒	☐				
202. ให้ความภาคภูมิใจในงานที่ทำ	☒	☐				
203. จัดระบบสวัสดิการให้ดีที่สุด	☒	☒				
204. แก้ไขการเลื่อนไหลยศและตำแหน่งของกำลังพลในทุก ๆ ส่วน	☒	☒				
205. มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยกำหนดตัวชี้วัดให้เด่นชัด	☒	☒				
206. ผลการประเมินต้องมีผลต่อการพิจารณาตำแหน่งและค่าตอบแทน	☒	☐	☒			
ด้านการพ้นจากราชการ						
207. กำหนดแนวทางการรับราชการอย่างมีขั้นตอนตั้งแต่ก่อนการบรรจุ	☒	☒				
208. ใช้ระบบการปลดถ่ายกำลังพลตามชั้นยศ อายุและจำนวนปีที่รับราชการ	☒	☒				
209. กำลังพลที่เสื่อมสภาพหากทำการฟื้นฟูแล้วไม่ดีขึ้นต้องพ้นจากราชการ	☒	☒				
210. จัดให้มีหน่วยงานรองรับเมื่อพ้นจากราชการไปแล้ว	☐	☒	☒			
211. สนับสนุนให้เปิดบริษัทคู่สัญญากับกองทัพ	☐	☒				
212. ลดจำนวนกำลังพลลงครั้งหนึ่งแต่เพิ่มเงินค่าตอบแทนให้ 2 เท่า		☐	☒			
213. โครงการเกษียณก่อนอายุราชการควรสนับสนุนให้ได้ทั้งยศและเงิน	☐	☒	☐			
214. จัดตั้งชมรม อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกไว้ให้ผู้พ้นจากราชการไปแล้วในลักษณะ One Stop Service	☒	☒				
215. มีระบบการติดตามและใช้งานผู้พ้นจากราชการไปแล้ว	☐	☒	☒			

ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ (น.ต.สุमितร์ สุวรรณ : ผู้วิจัย)

ผนวก ง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญการวิจัยแบบเดลฟาย

1. พลอากาศเอก ฌพฤษภ์ มัณฑะจิตร ตำแหน่งในอดีต รองผู้บัญชาการกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ ตำแหน่งในปัจจุบัน ที่ปรึกษาพิเศษกองทัพอากาศ เหล่านักบิน วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี
2. พลอากาศตรี ไพรัช พาชัยยุทธ ตำแหน่งในอดีต เจ้ากรมจเรทหารอากาศ ตำแหน่งในปัจจุบัน รองปลัดบัญชาการทหารอากาศ เหล่านักบิน วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท
3. พลอากาศตรี รั้งสรรค์ แจ่มเจนกิจ ตำแหน่งในอดีต อาจารย์โรงเรียนนายเรืออากาศ ตำแหน่งในปัจจุบัน เสนาธิการกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ เหล่าช่างอากาศ วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท
4. พลอากาศตรี ศุภพล ดวงแก้ว ตำแหน่งในอดีต ศาสตราจารย์โรงเรียนนายเรืออากาศ ตำแหน่งในปัจจุบัน ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพอากาศ เหล่าสื่อสาร วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท
5. พลอากาศตรี พิธพร กลั่นเฟื่อง ตำแหน่งในปัจจุบัน เจ้ากรมยุทธการทหารอากาศ เหล่านักบิน วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี
6. พลอากาศตรี สุปรีชา กมลასน์ ตำแหน่งในอดีต เสนาธิการสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ตำแหน่งในปัจจุบัน ผู้บัญชาการโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ เหล่านักบิน วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี
7. พลอากาศตรี คำรบ ลีชะวณิช ตำแหน่งในปัจจุบัน เลขานุการกองทัพอากาศ เหล่านักบิน วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท
8. พลอากาศตรี พูนลาภ เอี่ยมเจริญ ตำแหน่งในอดีต ศาสตราจารย์โรงเรียนนายเรืออากาศ ตำแหน่งในปัจจุบัน ผู้ชำนาญการทหารอากาศ เหล่าช่างอากาศ วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท
9. พลอากาศตรี พิเนต สุกรวรรณ ตำแหน่งในอดีต ศาสตราจารย์โรงเรียนนายเรืออากาศ ตำแหน่งในปัจจุบัน ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพอากาศ เหล่าสารบรรณ วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท
10. นาวาอากาศเอก ดร.ทำนุ พรหมมาพันธุ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองวิเคราะห์และประเมินผล วิทยาลัยการทัพอากาศ เหล่าสารบรรณ วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาเอก

11. นาวาอากาศเอก พยุงศักดิ์ รวยรัตน์ ตำแหน่งในอดีต อาจารย์โรงเรียนนายเรืออากาศ ตำแหน่งในปัจจุบัน รองผู้อำนวยการสำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศทหารอากาศ เหล่าช่างอากาศ วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท

12. นาวาอากาศเอก วีระชัย อรุณประเสริฐ ตำแหน่งในปัจจุบัน รองเจ้ากรมสารบรรณทหารอากาศ เหล่านักบิน วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี

13. นาวาอากาศเอก พงศธร บัวทรัพย์ ตำแหน่งในอดีต เสนาธิการกรมสรรพาวุธทหารอากาศ ตำแหน่งในปัจจุบัน รองเจ้ากรมสรรพาวุธทหารอากาศ เหล่าสรรพาวุธ วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี

14. นาวาอากาศเอก ชาญณรงค์ อินทรสมพันธ์ ตำแหน่งในอดีต เสนาธิการกรมขนส่งทหารอากาศ ตำแหน่งในปัจจุบัน รองเจ้ากรมขนส่งทหารอากาศ เหล่าขนส่ง วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี

15. นาวาอากาศเอก เจษฎา วิจารณ์ ตำแหน่งในปัจจุบัน เสนาธิการกรมอิเล็กทรอนิกส์ทหารอากาศ เหล่าสื่อสาร วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท

16. นาวาอากาศเอก ธงชัย แฉล้มเขตร ตำแหน่งในอดีต ฝ่ายเสนาธิการกรมยุทธการทหารอากาศ ตำแหน่งในปัจจุบัน รองเจ้ากรมยุทธการทหารอากาศ เหล่านักบิน วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี

17. นาวาอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง ตำแหน่งในอดีต อาจารย์วิทยาลัยการทัพอากาศ ตำแหน่งในปัจจุบัน ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน กรมข่าวทหารอากาศ เหล่านักบิน วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี

18. นาวาอากาศเอก อุทิศ ภาคภูมิ ตำแหน่งในปัจจุบัน ผู้อำนวยการกองควบคุมและพัฒนากำลังพล กรมกำลังพลทหารอากาศ เหล่านักบิน วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี

19. นาวาอากาศเอก พงศธร ไชยเสน ตำแหน่งในอดีต ฝ่ายเสนาธิการประจำเสนาธิการทหารอากาศ ตำแหน่งในปัจจุบัน ผู้บังคับการกองบิน 21 กองบัญชาการยุทธทางอากาศ เหล่านักบิน วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท

20. นาวาอากาศเอก ศักดิ์พินิต พร้อมเทพ ตำแหน่งในอดีต อาจารย์วิทยาลัยการทัพอากาศ ตำแหน่งในปัจจุบัน รองผู้อำนวยการกองพัฒนาการศึกษา สถาบันวิชาการทหารอากาศ ชั้นสูง เหล่านักบิน วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท สาขา Strategic Studies

21. นาวาอากาศเอก อติศักดิ์ กลั่นเสนาะ ตำแหน่งปัจจุบัน รองเจ้ากรมกำลังพลทหารอากาศ เหล่านักบิน วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นาวาอากาศตรี สุมิตร สุวรรณ เกิดวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2510 จังหวัดนครปฐม ปี พ.ศ. 2534 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาบริหารศาสตร์ โรงเรียนนายเรืออากาศ ปี พ.ศ. 2540 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ และในปี พ.ศ. 2542 ได้เข้าศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาพัฒนศึกษา จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ในด้านการทำงานในอดีตเคยปฏิบัติงาน ณ กองพันทหารอากาศโยธิน กองบิน 41 จังหวัดเชียงใหม่ กรมนักเรียนนายเรืออากาศรักษาพระองค์ ฯ และในปี พ.ศ. 2545 รับราชการ ในตำแหน่งอาจารย์กองการศึกษา โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ และช่วยราชการผู้บัญชาการกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย